THE LIBRARY – THE UNIVERSITY OF ...

גליון ערב שבת
מעריב
היום 108 עמודים
כולל 48 עמודים „ימים ולילות"
יום ו' י"א באייר תשל"ד 3.5.74
גליון 9065 שנה כ"ז
המייסד והעורך הראשון ד"ר ע. קרליבך ז"ל
העתון הנפוץ ביותר במדינה • MAARIV

ל"ע: אם ר"צ לא תכנס לממשלה אלא רק תתמוך בה – גם אנו לא נצטרף

מאת מ. שבירו
הנהלתה של ל"ע מאמצת להצטרף לממשלה שיש לה רוב פרלמנטרי בלבד ה־... דעתה של ראש רשימת ל"ע ... שר"צ לא תצטרף כנראה לממשלת רבין, אלא מוכנה לה־תמך בה, עומדים קשיים ע־... מאמציו של יצחק רבין להקים ממשלה חדשה בהקדם.

מוכיל ל"ע יצחק ברקאי אמר הבוקר לסופר „מעריב", כי יהיה זה מצער, אם גב' אלוני לא תצטרף לממשלה, במצב שיש צורך להקים ממשלה חדשה בבהירות ולאור עמדתה הנוקשה של המפד"ל, אלא תתמוך בה בצורה פילוסופית בלבד. על ידי כך היא תמנע הקמת ממשלה שתיהנה לפחות מרוב בממוצב של 61 חבר כנסת. במקרה כזה לא תהיה אפשרות להקים ממשלה־רוב, לאור ההלטה ל"ע באחכול.

המיועד לראשות הממשלה, יצחק רבין, עדיין מקווה, שבכל זאת יצליח להקים תוך הימים הקרובים ממשלה, שתיהנה מרוב בכנסת. אם תשובת המפד"ל, שתינתן ביום ראשון, אחרי ישיבת הנהלת המפלגה, תהיה שלילית, יפתח מר רבין בשיחות רשמיות עם רשימת ר"צ, בנסיון לצרפה לממשלה. הוא ממשיך גם בנסיון להבטיח תמיכה של הסיעה רפ"י בממשלה 61, אם זו תקום.

בשלב זה נותנים מר רבין וחבריו עדיפות ראשונה למאמצים לשדל את המפד"ל להסכים להצטרף בממשלה בהתבוננה הנוכחית. נודע, כי מר רבין קיים שיחה עם הרב הראשי שלמה גורן, כדי להביא לריכוך עמדתה של המפד"ל בשאלת „מיהו יהודי", אך הרב גורן הבהיר, כי אין בדעתו להתערב בענינים מדיניים, וכי בדעתו להשמיע דבריו בעניני הלכה בלבד. אחרים מראשי מפלגת העבודה, כגון ח"כ משה ברעם וח"כ יצחק נבון, בדעה, כי יש ללכת לקראת המפד"ל בשאלת „מיהו יהודי", אך הרוב במפלגה עדיין בדעה, כי אין לוותר בענין זה.

ח"כ מ. בן־פורת מהסיעה רפ"י אמר אמש, כי גם חברי כנסת וחברי מרכז מפלגת העבודה שאינם נמנים עם יוצאי הסיעה רפ"י, הידועים כאופי, שהגנרל ב„אופי יוני מובהק", העלולי להיות לממשלה על בסיס צר של 61 והביע תקווה, כי המיועד לראשות הממשלה יצחק רבין יבין מצב זה.

סיעת המערך בכנסת, לשכת מפלגת העבודה והנהגת מפ"ם, יתכנסו במוצאי־שבת, על מנת לדון בעמדת ישראל בשיחות עם שר החוץ האמריקני ד"ר הנרי קיסינג'ר. את כינוס הסיעה דרש ח"כ משה שחל, שביקש דיון מוקדם בסיעה, לפני שהממשלה תכריע בענין נכונות לנסיגה בחזית הסורית.

(ראה עמוד 4)

ישראל הציעה להתקדם בשלבים להפרדה; מוכנה לעשות ויתורים במרוצת התהליך

השלבים: התווית קו הפרדה, חילופי שבויים, שיחרור מידי של הפצועים, קביעת אזורי חיץ והגדרת תפקיד האו"ם ★ קיסינג'ר יעלה היום בדמשק כסעיף ראשון את הצורך להתחיל המו"מ בחידוש הפסקת האש ★ הוא מסכים שענין השבויים הוא ראשון במעלה

מאת אריה דיוסטריקר
ישראל הציגה לפני שר החוץ האמריקני הנרי קיסינג'ר את רעיונותיה להליך, שעשוי להוביל בסופו של דבר להפרדת כוחות בין צה"ל לבין סוריה.

תהליך זה מורכב מכמה גורמים, שיש לממשם בזה אחר זה, כשכל אחד מן הצדדים מגיב בצעד משלו על כל צעד שעושה הצד השני.

במקורות אמריקניים נודע, כי שיחרור השבויים הישראליים הפצועים שבידי סוריה וחילופי שבויים הם שני הצעדים הראשונים. עוד נודע, שקיסינג'ר תמים דעים עם ישראל, שנושא השבויים קודם לכל יתר הנושאים.

מיד עם הגיעו לישראל אתמול, נפגש קיסינג'ר לשיחה עם ראש הממשלה גולדה מאיר, שביקשה „לטהר את האוירה" בפגישה עם שר החוץ האמריקני, לפני פתיחת השיחות המעשיות. היא ביקשה לקבל תשובות מדויקות מפי קיסינג'ר על ה„ספקות" שהתעוררו בשבועות האחרונים ביחס למדיניותה של ארה"ב כלפי ישראל. לענין זה שייכת מורת רוחה של ישראל מן ההצבעה האמריקנית בעד החלטת הגינוי לישראל, שאושרה במועצת הבטחון, החלטה שכלל לא הזכירה את הטבח בקרית־שמונה.

חשש לסכן

סבורים, שקיסינג'ר חזר על הטיעון, שהוא חשש לסכן את מאמציו הדיפלומאטיים הנוכחיים בהצבעה שונה מזו שהצביעה ארה"ב.

ראש הממשלה הציגה לקיסינג'ר שאלות גם בענין צורתה הנוכחית של ארה"ב, אחרי שמצרים הצטרפה למחנה ידידות וואשינגטון במזרח התיכון, שהן פרס, תורכיה וישראל.

שר החוץ האמריקני השתדל להרגיע את ישראל בכל הנוגע להמשך ידידותה של ארה"ב.

עוד נמסר, כי ראש הממשלה הביעה באוזניו דאגה נוכח ההכרזות, שהשמיעה מצרים בימים האחרונים, בנוכחות שר החוץ האמריקני שוהה על אדמתה, כאילו עומד קיסינג'ר להציג לפני ממשלת ישראל תוכנית הפרדה משלו. נראה, שכוונת ההכרזות הללו היא ליצור את הרושם, במקרה שיתעוררו קשיים בהשגת הסכם הפרדה, כי ישראל היא הגורם המעכב.

אין תוכנית

קיסינג'ר ושותפיו הסיור מע־מים רבות בפומבי ובשתותיהם בירושלים, כי הם לא הביאו עמם כל תוכנית משלהם ובאו רק לשמוע את השקפות ישראל על האופן, שבו אפשר להשיג הפרדת כוחות עם סוריה, אחרי ששני הצדדים כבר הגישו לו תוכניות כלליות על כך.

אך גם ישראל לא הגישה אתמול לקיסינג'ר תוכנית מקיפה או מפה של הפרדת כוחות, אמר דובר אמריקני. בפגישה בין משלחות ארה"ב וישראל, במשרדה של ראש הממשלה, שנערכה בשעה 4 אחר הצהריים, אחרי הדו־שיח שהיה בין קיסינג'ר לגברת מאיר, הגישו הישראלים לאמריקנים רשימת גורמים, שלדעת ישראל חייבים להוות את תוכן תהליך ההפרדה. זאת הסביר תת שר החוץ האמריקני, רוברט מקלוסקי, לעתונאים, מיד אחרי הישיבה.

הצעת ישראל

גורמים אלה, שעליהם סמכו האמריקנים את ידם, כוללים התווית קו הפרדה, חילופי שבויים, שיחרור מיידי של שבויי המלחמה הישראלים הפצועים, התווית איזור חיץ והגדרת התפקיד שימלא האו"ם בתהליך ההפרדה. כל הגורמים הללו לא יומשו בעת ובעונה אחת, אלא בזה אחר זה. יהיה זה מעין משחק שחמט, שבו עושה הצד האחד צעד והשני מגיב בצעד משלו.

לדעת האמריקנים, מעוניינת ישראל להיות גמישה במהלך הגשמתם של הצעדים השונים שיובילו להפרדה סופית. גמישות זו עשויה להתבטא בויתורים תוך כדי תהליך ההפרדה, בהסתמך על מעשי הצד השני ונכונותו להגיע להסדר.

המשלחת הישראלית גם הבהירה בשיחות עם קיסינג'ר ועוזריו כי אירועי הימים האחרונים, כלומר הקרבות הנמשכים ברמת הגולן, אין בהם כדי להגמיש את עמדת ישראל.

קיסינג'ר גילה הבנה לעמדה ישראלית זו כאשר אמר — בין היתר גם בראיון רא־

(סוף בעמוד 2, עמודים 1, 2, 3, 4, 5)

יומנו של משה שרת
ראש הממשלה ושר החוץ
פרק שלישי
בן־גוריון מציע את אשכול לראשות הממשלה
בגליון היום של מעריב
עמודים: 25, 26.

נסי קיסינג'ר (שלישית מימין), אשתו של שר החוץ האמריקני וסוזי אבן (שנית מימין) בעת שביקרו אתמול ליד הכותל המערבי. (תצלום: עוזי קרן)

„אל־אהרם": קיסינג'ר ישיג הסכם ב־10 ימים

ד"ר הנרי קיסינג'ר מצפה להשיג הסכם על הפרדת כוחות בין ישראל לסוריה תוך עשרה ימים, שבהם יסע הלוך ושוב בין סוריה, ישראל ומצרים — על כך כותב הבוקר עורך העתון „אל אהראם", עלי אמין במדורו השבועי.

אמין מוסיף, כי מצפים שד"ר קיסינג'ר ישוב עוד שלוש פעמים לאלכסנדריה לשיחות עם נשיא מצרים, אנואר סאדאת. לדברי אמין, שאינו מיחס את הידיעות שבידו לשום מקור, יחזור ד"ר קיסינג'ר לוואשינגטון באמצע חודש מאי, כשבידו הסכם להפרדת כוחות בין ישראל לסוריה.

עוד הוסיף העורך המצרי, כי הנשיא סאדאת אמר לקיסינג'ר, בעת שיחותיהם באלכסנדריה השבוע, כי הסכם ההפרדה בין ישראל לסוריה מהווה את התנאי של מצרים לחידוש שיחות ז'נבה.

לדברי „אל אהראם" תיתכן גם פגישה של קיסינג'ר וגרומיקו בדמשק. בפגישתם של השניים בז'נבה רמז גרומיקו לקיסינג'ר כי ברית"מ מעוניינת בהסדר במזרח התיכון ומעוניינת להשתתף במאמץ הנוכחי להשגת הסדר.

עוד כתב אמין כי מצרים דחתה הצעה להקמת „ועדה טכנית" שתפקידה לסלול את הדרך לחידוש ועידת ז'נבה. מצרים עמדה על כך ששום צעד לא ייעשה בכיוון זה עד שיושג הסכם ברור על הפרדת כוחות בחזית הסורית.

(רויטר ויו.פי.)

מתיחות השתררה ביחסים בין ארה"ב לבין אלז'יריה

הרקע: כשלון המושב המיוחד של העצרת שהתכנס באו"ם ביזמת אלז'יר

מאת פיליפ בן, סופר „מעריב" בארה"ב

אם מקווה שר החוץ האמריקני הנרי קיסינג'ר, שנשיא אלז'יריה הואר בומדיין יגבה לשכנע את נשיא סוריה, חאפז אסד לרכך את עמדתו — צפויה לו הפתעה. בומדיין זועם על ארה"ב ועל קיסינג'ר אישית.

ההתנגשות האמריקנית־האלז'ירית אירעה באו"ם ביום ד', יום לפני שארה"ב הגישה למושב המיוחד של העצרת הצעה להרשים טיוח בידיו של ארבעה מיליארד דולאר למדינות העניות שאין ידן משגת לייבא נפט, מזון ודשנים נוכח עליית המחירים התלולה שהיתה באחרונה.

פקידי רשות אמריקנים הסבירו, כי ההצעה הוגשה רק לקראת תום המושב המיוחד של העצרת שהוקדש לדיון במצב חומרי הגלם בעולם, כשום שהושגה הסכמה על כך בפגישה שהיתה לקיסינג'ר עם בומדיין באלז'יר. הדיפלומאטים האלז'יריים באו"ם הכחישו זאת ואמרו, כי ההצעה האמריקנית היתה „תכסיס אימפריאליסטי" שמטרתו לגרום פירוד בין המדינות המתפתחות.

לבסוף הוסרה ההצעה האמריקנית ובמקומה אושר המושב המיוחד של העצרת תוכנית, שעל פיה יפעל מזכיר האו"ם ד"ר קורט ואלדהיים, להבטיח שב־12 החודשים הבאים ייאספו תרומות בסכום, שיספיק לכיסוי היבוא הדרוש של חומרי גלם למדינות העניות.

המושב המיוחד הסתיים איפוא ללא תוצאות של ממש אך לעומת זאת המתיחות החריפה שנתגלתה ביחסי וואשינגטון־אלז'יר היא ממשית ביותר ויתכן שתהווה מכשול גדול נוסף על דרכו של הנרי קיסינג'ר להשגת הסדר במזרח התיכון.

אלוני: ר"צ לא תצטרף לממשלה אך תתמוך בה

„אם רבין לא ייכנע לדתיים" ★ יש לברר אם עבר עבירה כאשר קיבל כסף בעת הרצאותיו כשגריר

„תנועתנו לא תצטרף לממשלה ואני לא אכהן בה, אבל אם יצחק רבין לא ייכנע לתביעות המפד"ל ומפלגה זו תישאר מחוץ לממשלה, נתמוך בממשלה החדשה. יש צורך להחליט על בחירות חדשות בהקדם" — אמרה ח"כ שולמית אלוני, ב„ראיון השבוע", המתפרסם בגליון היום, בעמוד מס' 24.

הגב' אלוני הוסיפה, כי על מר יצחק רבין להתייצב לדין, כדי לברר אם עבר עבירה בעת שקיבל תשלומים בעד הופעותיו בקהילות יהודיות בארה"ב, כאשר כיהן שם כשגריר ישראל. „אם ייבצא חייב בדין יש לפסול אותו מכוונתו לכהן כראש הממשלה. הוא, יותר מכל אדם אחר, צריך להיות מעוניין לברר את העניין עד תומו".

ח"כ אלוני, שחזרה שלשום מביקור בארה"ב אמרה, כי היהודים שם מתפלגים סביב שאלת מיהו יהודי והדרים שאלו באזוניה בהתמרמרות: — „האם ישראל קמה, כדי לפלג יהודים ולנדות אותם?".

הגב' אלוני סיפרה, כי יהודים ולא־יהודים בארה"ב מביעים תמיהה מדוע מוסיפים נציגיה של ישראל להכהיר בהתבטאות לראשיהם של ניכסון וקיסינג'ר ואינם מודעים לסכנה, שקיסינג'ר יביא למזרח התיכון „שלום נוסח ויטנאם".

„בריטניה עשויה למכור מסוקי ג.ט. לצבא המצרי"

מאת צבי לביא
סופר „מעריב" בלונדון

ממשלת בריטניה מנהלת משא ומתן חשאי עם מצרים על מכירת כמה מאות מסוקים ... להלחמה ... נגד טאנקים.

דגם של מסוק כזה נשלח למצרים להצגה לפני קציני צבא, במסווה ...

בעל הטור המהימן צ'פמן פינצ'ר, המגלה זאת הבוקר ב„דיילי אקספרס" הלונדוני מציין, כי בסוף השבוע זה הי... מכונה „לינקס", ייכנס לשירות בצבא הבריטי ...

פינצ'ר מגלה, כי עסקה חשאית זו עלולה לעורר הבורות את ... ישראל ...

עם זאת הוא מוסיף כי ארה"ב הגנה להחזיר את היציון להקצב על ידי הספקת ... אמריקנים להלחמה בטאנקים לישראל.

את ה„לינקס" מייצר החברה הבריטית „ווסטלנד" ...

... פינצ'ר כי „וס־טלנד" בתוכנית להקים ... צבאיים ...

ה„לינקס" החדיש נבנה בשיתוף פעולה עם צרפת ...

גם ארה"ב אינה מתנגדת לעסקה ...

הסורים ממשיכים לבצע סיורים אלימים והפגזות

מאת יעקב ארז
סופרו הצבאי של „מעריב"

הסורים הפגיזו במשך הלילה את איזור הר החרמון. שני חיילי צה"ל נפצעו קל מההפגזות הבוקר.

לפנות בוקר פתח סיור אלים של הצבא הסורי באש על מוצב צה"ל מדרום לתל־עקשה, שבקו הסגול של הגולן, בגיזרה המרכזית. איש לא נפגע והושבה אש.

הסורים המשיכו בלילה למקד את הירי לגזרת החרמון והנחיתו באזור זה עשרות פגזי ארטילריה.

הסורים ממשיכים להפעיל סיורים אלימים נגד מוצבים של צה"ל. הסורים נוקטים אותה שיטה, שבה פעלו בשבועיים האחרונים כוחות צה"ל בתוך המערך הסורי.

ברמת־הגולן נמשך מצב הכוננות, בעקבות הפגזות העומק שהיו אתמול.

סופר „מעריב" לענינים צבאיים מוסר:

הודעת הדובר הצבאי הסורי שעדרה הבוקר ברדיו דמשק מסרה, כי עד לשעות הבוקר התנהלו חילופי אש ארטילריים בין כוחות סוריים וישראליים באיזור החרמון.

בהודעת הדובר הסורי נאמר עוד, כי בשעה 1 אחר חצות אירעה התנגשות בין פאטרול ישראלי לבין מארב קדמי של הסורים ובעקבותיה — התפתח קרב ארטילרי שבמהלכו, טוענת ההודעה, השמידה הארטילריה הסורית טנק ישראלי, זחלים ומחסן נשק.

ההודעה הסורית לא מסרה דבר בענין שלושה הנעדרים הישראלים.

ועד הורי הנעדרים נפגש עם קיסינג'ר

הבוקר, בשעה 10.15, עמדו חברי ועד הורי הנעדרים בחזית המצרית להיפגש עם שר החוץ האמריקני, ד"ר הנרי קיסינג'ר, במלון „המלך דוד" בירושלים.

במגעים קודמים עם הורי הנעדרים הבטיח ד"ר קיסינג'ר להביא את בקשתם, להרשות את המשך החיפושים אחר גופות חללי צה"ל, לפני שלטונות המצרים. עתה מצפים הורי הנעדרים לתשובה, שהביא עימו מאלכסנדריה.

נציגי הורי השבויים בסוריה והנעדרים בחזית המצרית ביקשו להיפגש עם ד"ר קיסינג'ר כדי לדון בענינם.

כן עומדת להיפגש עם ד"ר קיסינג'ר היום משלחת נשים בראשותה של גב' פנינה הרצוג, יו"ר ארגוני הנשים, הגב' הכר אשל וד"ר א. הייכן, ... כדי לדון עמו במצב יהודי סוריה. הגב' הרצוג עומדת להגיש לשר החוץ האמריקני תזכיר בענין יהודי סוריה.

אלון ללונדון

מאת צבי לביא

סגן ראש הממשלה יגאל אלון, עומד להגיע ללונדון וייפגש כנראה עם מדינאים בכירים בריטים. מטרת נסיעתו הרשמית של מר אלון היא לייצג את ישראל באזכרה לריצ'ארד קרוסמן.

25 שנה
לוח מעריב
פרסים ב־ 55 אלף ל"י
בכל יום זוכה מוסר מודעה אחד ב„לוח מעריב" ב־100 ל"י; ובכל יום ששי זוכים 5 מוסרי מודעות ב־100 ל"י כל אחד.
אתמול זכתה ב־.100 ל"י
המודעה של „סנפיר" חיפה, ורדאו 22
כל מוסרי המודעות ל„לוח מעריב" משתתפים בהגרלת הפרס החדשי הגדול:
מכונית „פיאט 126"
ראה עמוד 49 וב„ימים ולילות" עמ' 44

25 שנה ללוח מעריב
2 מכוניות פיאט
(כולל מסים)
1000 ל"י כל שבוע
פרסים ב־55 אלף ל"י
למפרסמים ב־ לוח מעריב
הלוח הנפוץ ביותר במדינה
בעתון הנפוץ ביותר במדינה
ראה עמודים 17, 32 וב„ימים ולילות" עמ' 44
פרסים בלוח מעריב • פרסים בלוח מעריב • פרסים בלוח

דע את יהדותך
מי אתה משיח?
גליון מוגדל
עמודים 34—35

מזגני אמרסון
הנמכרים ביותר בעולם!
אספקה מיידית • יעוץ הנדסי חינם
באן־אל יהודה הלוי נג של. 51466-7-8

הקדימו מודעותיכם למדור „דרושים".
עשרות מודעות „דרושים" שהגיעו אלינו באיחור, לא נכנסו בגליון זה.
מודעות אלו יופיעו בגליון יום ראשון הקרוב.
יחד עם בקשת סליחתנו של המפרסמים אנו מבקשים להקדים במסירת המודעות למדור „דרושים".
מעריב
מחלקת המודעות

3811
מודעות מתפרסמות היום ב־ לוח מעריב
בעמודים: 3, 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56
מודעות דרושים
בעמודים: 3, 44, 45, 46, 47, 48, 57, 58, 59, 60

אם עובדת
במעון יום „הטף"
רח' פרנקפורטר 26, פתח־תקוה
מתקבלים ילדים מ־3 חד' עד שנתיים מ־7.00—16.00
3 ארוחות ביום
כל יום בשר
מספר המקומות מוגבל

RCA
מכונים מורשים לישראל לשפופרות, מגבלאורים, לייזרים, מכשירי בקרה, מיקרופונים וכו'.
כמו כן מכירה מהמלאי הצעיר המפליא של טרנזיסטורים, טירוסטורים, בצלים משולבים, ספרים מקצועיים, פרוזלים מתקבצים, הוסי סמלון, קבלים, נגדים מדויקים וכו', ריאוסטטים, מערכות להרכבה לסטריאו, רמקולים של פיוניר, פי ליפס ואחרים.
מפלוני האלקטרוניקה חברת הדיו לישראלית
תל־אביב, נחלת בנימין 18, טלפון (03)50136 פתוח רצוף 4—8. ביום ו' עד שעה 1.00

תקליטים!
אנחנו ממשיכים במבצע תקליטים מחולים!!!
„בבבילי"
פרישמן 90 טלפון 238501

בנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ
דרוש
איש אחזקה
... ידיעה ... של ...
• יזמות עבודה ...
• תנאי עבודה טובים ...

עירית חיפה
... לתרבות נוער ...
מדריכים לחבורות נוער

לחב' קדם אלקטרוניקה
דרושים טכנאי שרות טרמינלים למחשבים
TELETYPE
... בעלי נסיון

מנהל עבודה
פועל מקצועי

לחברה ארצית להנדסה
דרוש מהנדס
... ולפיקוח על פרויקט בית כילוי בירושלים

למפעל ביוון גדול בבירכז ת"א
מסגר מכני
חשמלאי עוזר
פקידת חישובים
שומר

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

ישראל הציעה להתקדם בשלבים

(סוף מעמוד 1)

דיר — כי לפי מיטב הבנתו יוכל המורים להתנהל ביתר הצלחה עם יימסקו הפעולות הצבאיות. הדובר האמריקני הטעים פעמים אחדות בדיוווו לעתונאים, כי האווירה בשיחות היתה „ידידותית אופיינית".

הדיון ברעיונות ישראל נמשך בסעודת ערב שערך שר החוץ אבא אבן לקיסינג'ר ועוזריו והוא יימשך הבוקר אם יגיעו הצדדים למסקנה, שיש להוסיף ללבן את הרעיונות השונים.

על כל פנים ברור שקיסינג'ר ייצא בדרכו לדמשק היום בצהרים. מקורות אמריקניים הבהירו ששר החוץ האמריקני כלל אינו משוכנע שיעלה בידו להשיג הסדר הפרדה בין סוריה לישראל. הושמע רמז — שבלי ספק כוון לכל הצדדים באיזור — שנשיא ארה"ב לא יבקר במזרח התיכון, כמתוכנן, אם לא תושג הפרדת כוחות בין סוריה לישראל. רמז זה הושמע בין היתר גם באוזני הנשיא אנואר סאדאת, שסבורים כי עדיין יש לו השפעה מסויימת על סוריה.

ישוב למצרים

ואמנם מדמשק ישוס קיסינג'ר, בשבת בבוקר, בחזרה למצרים כדי לדווח לסאדאת על תוצאות מאמציו בסוריה. סאדאת המכנה את שר החוץ האמריקני „אחי הנרי" התרשם, בלי ספק, מקיסינג'ר לא פחות משהתרשם קיסינג'ר ממנו, והוא הביע רצון מיוחד לקבל דיווח אישי על תוצאות השיחות בדמשק.

ממצרים יטוס קיסינג'ר לירדן שבה ישהה כמה שעות כדי לדווח למלך חוסיין על המצב ועל התפתחות המשא ומתן, ומשם ישוב לישראל ביום א' אחר הצהרים.

✱

כאשר הגיעו בני הזוג קיסינג'ר אתמול לחדרם בקומה הששית של מלון המלך דוד בירושלים ציפתה להם שם מתנת נישואים מאת גברת מאיר. היתה זו מתנה שנועדה לגברת נאנסי קיסינג'ר והיא הכילה שתי צלוחיות עתיקות כימי הרומאים — האחת צלוחית דמעות והשניה צלוחית בושם. צלוחית הדמעות נועדה, כנראה, לשמש את מרת קיסינג'ר כפי ששימשה את נשות רומא — לאגור בה את דמעות האשה בעוד בעלה מרחיק בדרך במסעותיו.

חדר מרוחק

בבית המלון ניתן לזוג קיסינג'ר חדר מרוחק ככל האפשר מחדריהם של יתר בני המשלחת של שר החוץ, כפי הנראה כדי להעניק לשניים שזה אך נישאו פרטיות רבה ככל האפשר.

הנהלת בית המלון הגישה לזוג קיסינג'ר זר פרחים גדול. שר החוץ האמריקני יצא מן המכונית המשוריינת בפני כדורים, שבה הגיע מנמל התעופה, כשחיוכו הרגיל על שפתיו, בעוד ננסי — שנראתה נאה בהרבה מבכל תצלומיה עד כה — התקשתה להסתיר סימני מבוכה מסויימים, אולי משום שעדיין לא התרגלה לאור הזרקורים, שבו שרוי בעלה כל העת.

45 דקות אחרי שהגיעו, כבר יצאו קיסינג'ר ורעייתו מבית המלון בדרכם למעונה של ראש הממשלה. באולם הכניסה של בית המלון קרא תייר אמריקני לעבר קיסינג'ר: „עשה את המלאכה, הנרי".

מכונית מיוחדת

הזוג קיסינג'ר נסע למעון ראש הממשלה משום ששר החוץ ביקש להציג לפני גברת מאיר את אשתו לפני התחלת השיחות. גם לשם נסעו בני הזוג קיסינג'ר במכונית המשוריינת בפני כדורים, שמשקלה חמישה טונות. זהו קאדילק שחור שהוטס לישראל מארה"ב ביום ג' במיוחד לצורך זה, מטעמי בטיחות. נראה שלדעת האמריקנים, יש להגביר בשלב זה את אמצעי הבטיחות ואמנם סביב קיסינג'ר נראים הפעם אנשי בטחון רבים יותר מאשר בביקוריו הקודמים בישראל. עם זאת הכחיש דובר אמריקני ידיעה שנתקבלו איומים על חיי שר החוץ האמריקני.

באלג'יר ובמצרים אמנם נסע קיסינג'ר במכוניות מקרביות, אך מעתה תלווה אותו המכונית המשוריינת לכל המקומות שבהם יבקר באיזור.

הפגנה במלון

מן המכונית ניפנף קיסינג'ר בידו אל עבר כ־30 התלמידים מבית הספר התיכון בקרית גת, שהפגינו ליד בית המלון. הם נשאו כרזות שתבעו חופש ליהודי סוריה ושיחרור שבויי המלחמה הישראליים, כתנאי ראשון. כרזות אחרות הציגו את השאלה מדוע לא גינתה ארה"ב את הטבח בקרית שמונה.

אשה מחופה ניצבה ליד בית המלון שעות רבות כשהיא מחזיקה בידה כרזה לאמור: „אין אנו למכירה".

הסיכוי לביקור ניכסון במצרים

שמואל שגב, כתב „מעריב" בוואשינגטון, מוסר:

פקידי רשות אמריקניים הביעו אתמול בשיחות פרטיות את הדעה שאם יכשל ד"ר קיסינג'ר במאמציו להשיג הסכם להפרדת כוחות בין ישראל וסוריה, אי אפשר יהיה לצפות לביקור הנשיא ניכסון בקאהיר ובירושלים בדרכו לשיחות עם ליאוניד ברז'נייב במוסקבה.

רשת הטלויזיה נ.בי.סי. ציטטה אתמול פקיד רשות אמריקני שאמר דברים ברוח זו. היתה זו הפעם הראשונה שפקיד אמריקני היה מוכן בגילוי להודות שמדובר על ביקור של מר ניכסון במזרח התיכון בין שהוא יבוצע ובין שלא יגיע לכלל הגשמה.

העתונות המצרית דנה לאחרונה בגלוי בהכנות הנעשות לקראת ביקור של מר ניכסון, בין שהוא יבוצע ובין שלא. צים שני ארמונות וכן את ספינתו של מלך מצרים לשעבר, פארוק. בספינה זו רוצים להשיט את מר ניכסון לאורך הנילוס.

סוריה הסכימה לוותר בתנאי...

צבי לביא, סופר „מעריב" בלונדון, מוסר:

בשיחות המוקדמות בוואשינגטון השיגה ארה"ב כמה ויתורים מסוריה, אך נכונותם של הסורים לממש ויתורים אלה תלויה במידה הנכונה, שישראל תהיה מוכנה להתחייב לה במפורש — מוסר הבוקר סופר „פיננשל טיימס" בקאהיר, מפי מקורות מצריים יודעי דבר.

המקורות אומרים, כי סוריה מבקשת בעיקר לקבל ערבויות ממשיות מארה"ב ומבריה"מ לגבי העתיד והיא עומדת על כך, ששתי מעצמות העל יסמכו את ידן על כל הסכם שיאלץ את ישראל, בכל דרך שהיא, להיסוג מכל שטח רמת הגולן. כן דורשת סוריה, שארה"ב תפעיל על ישראל לחץ כבד בעניין זה.

„דיילי טלגראף" הלונדוני כותב הבוקר במאמרו הראשי, כי אפילו אם ביכולת מוסקווה להשפיע על הנשיא חאפז אסד להציג קשת רחבה של תביעות, כדי שיוכלו הסובייטים לקיים את השפעתם בסוריה, הרי שר החוץ האמריקני ישיג בסופו של דבר את ההסכם שאליו הוא חותר, וזאת דווקא בעזרתה של בריה"מ, המעוניינת לחדש את שיחות ז'נבה.

שר החוץ הבריטי לשעבר, סר אלק דאגלס יום, אמר אתמול בלונדון, כי מוסקווה מחזיקה בידה למעשה את המפתח לשלום במזרח התיכון. לדעתו, למדו הסובייטים מן הנסיון, כי אין טעם להרהר מלחמה וכי עליהם לסייע למאמצי השלום של ארה"ב.

בדו־שיח עם גולדה נדונו יחסי ישראל־ארה"ב

מאת יוסף חריף

בבואו היום להמשיך לשיחות להפרדת כוחות בין צבאות סוריה וישראל, מביא שר החוץ האמריקני, ד"ר הנרי קיסינג'ר, להערכת בקיאי ראשון על כך היום את ההצעה להפסקת אש בחזית הצפון על מנת לאפשר את ניהול השיחות באווירה שקטה ונוחה.

התגברות האש בחזית הצפונית והחשש מפני הידרדרות למלחמה כללית, נדונו אתמול בירושלים בשיחות עם שר החוץ האמריקני.

לגבי עצם ההסדר, אין ד"ר קיסינג'ר מגלה הפעם אופטימיות רבה אם כי כלפי חוץ, כרגיל, מביע הוא את האמונה כי יעלה בידיו להביא את הצדדים לידי הסדר ביניהם להפרדת הכוחות על־פי הדגם המצרי, שהושג בחזית הדרום.

לקראת צאתו היום לדמשק, לא נתנה ישראל בידיו מפה חדשה ולדברי ד"ר קיסינג'ר אין הוא נושא עמו גם תכנית משל עצמו. במהלך שיחותיו אתמול בירושלים גם לא ביקש מישראל לדעת את קו הנסיגה האחרון שהיא מוכנה לו במסגרת הפרדת הכוחות.

שיטת המדיב

נראה, כי דבר זה נובע משיטת הפעולה שמקובלת על ד"ר קיסינג'ר ואשר בתמציתה אומרת, שאין להתחיל במו"מ מן הנקודה הקשה ביותר והשנויה במחלוקת בין הצדדים, אלא יש להגיע תחילה להבנה על עקרונות ההסדר.

עקרונות ההסדר תפסו, איפוא, מקום מרכזי בשיחותיו אתמול בירושלים, שהחלו בפגישה עם ראש הממשלה, שבה נכח גם שגריר ישראל בוואשינגטון, מר שמחה דיניץ.

בפגישה זו נדונו בעיקר יחסי ישראל־ארה"ב שבמסגרתם נגרמו לישראל בעת האחרונה מספר „אי הבנות", שהאחרונה בהן, אם גם לא היחידה, היה ענין ההצבעה של ארה"ב במועצת הבטחון, כשנציגה הצטרף להחלטת הגינוי החד־צדדית של ישראל ושל פשיטת צה"ל — בלא שהוזכרה העילה לפעולה זו ובלא שגינתה במפורש והוא הטבח האיום בקרית שמונה.

נודע, כי ראש הממשלה ביקרה בחריפות את עמדתה של ארה"ב.

בהיותו מוכן, כנראה, ששאלה זו תעלה לא נטה ד"ר קיסינג'ר להתנצל ורק הסביר לראש הממשלה, כי אין לראות בהצבעה זו משום שינוי בעמדה האמריקנית המסורתית, שעמלה תמיד להוקיע את הטירור הערבי מעל כל במה בינלאומית.

בשיחה העלתה ראש הממשלה, ככל הנראה, את ענין אספקת נשק אמריקני למצרים, שעליה שוחח ד"ר קיסינג'ר בביקורו שלשום בקאהיר. יש לשער, כי ד"ר קיסינג'ר חזר על הטענה האמריקנית שגם אם יוחלט על אספקת נשק למצרים יהיה זה רק בכמות מוגבלת ועל ההכרה הכללית, כי ביסודו של דבר אין התפתחות כזו יכולה להיות לרעת ישראל.

דאגה לבטחון

בשיחה זו חזר שר החוץ האמריקני והבטיח לראש הממשלה, כי ארה"ב תוסיף לדאוג לבטחונה של ישראל באשר היא רוצה בישראל חזקה, וכי לא תתן ידה לשום הצעה שיש בה כדי להחליש את ישראל ולפגוע בבטחונה.

במסגרת שיחה זו העלתה ראש הממשלה את צרכיה החיוניים של ישראל בתחום הסיוע הכלכלי והרכש הצבאי ונענתה, כי ארה"ב מודעת לצרכים אלה. יש לצפות, כי ההיענות האמריקנית תהיה בימים הקרובים.

בשלב זה לא ביקש ד"ר קיסינג'ר לדעת מהו קו ההפרדה האחרון, שהחליטה עליו ישראל ואם תהיה מוכנה לסגת אל תוך רמת הגולן מספר מסוים של קילומטרים כפי שדורשים הסורים. ד"ר קיסינג'ר יכול היה להבין כי ישראל לא שינתה, לפי שעה, את עמדתה לגבי עומק הנסיגה, מאז נמסרה לו על ידי שר הבטחון, משה דיין, תכנית ההפרדה הישראלית, שבה דובר על נסיגה בתוך המובלעת, שנכבשה במלחמת יום הכיפורים.

ד"ר קיסינג'ר דיבר באופן כללי על ההכרח בהסדר הפרדה שיושג עם סוריה באשר כשלון השיחות עלול להביא למלחמה טוטאלית ויגרור התערבות של מעצמות אחרות.

השיחה השניה, בה לקחו חלק שרים, פקידים בכירים ממשרד החוץ ומשרד ראש הממשלה, הוקדשה תחילה לסקירת המצב הבינלאומי בטרם נכנס ד"ר קיסינג'ר לעניני האזור בכלל ולענין הפרדת הכוחות עם הסורים בפרט.

בשיחה זו נדונה לא רק שאלת ההסדר עם סוריה, אלא גם בעיות הנוגעות למצרים. כך, למשל, העלתה ישראל את התביעה שהמצרים יתירו לה להמשיך ולחפש את הנעדרים בסיני, כפי שהבטיחו המצרים בהסכם להפרדת הכוחות.

תוך כדי תיאור ביקורו במצרים, עמד ד"ר קיסינג'ר על העמדה המתונה הנקוטה היום על ידי קאהיר ודיבר בצורה מחמיאה על נשיא מצרים, אנואר סאדאת, שתואר על ידו כאדם רציני.

בשלב זה היה זה ד"ר קיסינג'ר, שציין כי אי־אפשר לנהל מו"מ רציני עם סוריה כל עוד נמשך שפך הדם בחזית הקרב. בתגובה על דרישת ישראל להפסקת האש אמר שר החוץ האמריקני, כי יעלה זאת מיד עם בואו לדמשק, שכן גם הוא מסכים, שהמשך המלחמה לא יוכל בשום פנים לשרת את השיחות, שלשמן בא לאזור.

העקרונות

מכאן עבר שר החוץ לדבר על עקרונות ההסדר ואמר כי לדעתו נראה כי יש להשתית את ההסדר להפרדת הכוחות עם סוריה על הדגם המצרי. מבחינה זו יש תמימות דעים בין ארה"ב וישראל במרבית הנקודות. ישראל מבקשת שסוריה גם תתחייב למנוע פעולות חבלה משטחה ומארצות שכנות שסוריה יש לה השפעה עליהן.

מצד ישראל לא נאמר גם בשיחה זו מהו הקו המוגדר שישראל אומרת לסגת אליו. דובר רק באורח כללי, כי הגבול חייב להיות בר־הגנה. מכאן היה מקום להבין שגם אם תסכים ישראל בתנאים מסויימים למסור את העיירה קוניטרה לידי הסורים, הרי לא תסכים לוותר על התלים האוגרים על עיירה זו.

שר ההסברה, שמעון פרס, אמר לאחר סעודת הערב, בה הסתיימו הדיונים שניהלו הישראלים עם ד"ר קיסינג'ר בשלב זה, כי הצד הישראלי ביקש שיודגש באוזני הסורים שיש הכרח בהפסקת אש. מר פרס אמר, כי הדברים לא נוסחו בחזקת אולטימטום אלא באו רק להטעים את הכלל הפשוט שמשא ומתן וחילופי אש אינם עולים בקנה אחד.

קיסינג'ר מברך את גולדה ליום הולדתה ה־76

המפגש השלישי אתמול בין ראש הממשלה לבין ד"ר קיסינג'ר היה בסעודת ערב שערך שר החוץ, אבא אבן, בביתו בירושלים לכבוד האורח. לסעודה זו הוזמנו גם חברי ממשלה שאינם נמנים עם קבוצת השרים הנושאת ונותנת עם ד"ר קיסינג'ר.

האורח עשה מחווה כלפי גב' גולדה מאיר, כאשר בפתח דבריו הזכיר למסובים, כי היום חל יום הולדתה ה־76 של ראש ממשלת ישראל.

ד"ר קיסינג'ר ניצל את המעמד כדי לברך את הגב' מאיר ודיבר בחום בשבחה כמנהיגה לאומית וכאישיות מוכרת ברחבי העולם. כל המסובים הצטרפו בהרמת כוס לחיי ראש הממשלה.

סעודת הערב נוצלה לסקירה נוספת של ד"ר קיסינג'ר על המצב ודיון בעקרונות ההסדר להפרדת הכוחות.

שיחות ישראל־ארה"ב נפתחו אתמול בירושלים. פני האמריקנים למצלמה. מימין לשמאל: ג'וזף סיסקו, סגנו של שר החוץ האמריקני, הנרי קיסינג'ר, שגריר ארה"ב קנת קיטינג, השגריר המיוחד אלסוורת באנקר, רוברט מקלוסקי ורוי אתרטון. מולם: ראש הממשלה גולדה מאיר ושר החוץ אבא אבן. (תצלום: „ישראל סאן")

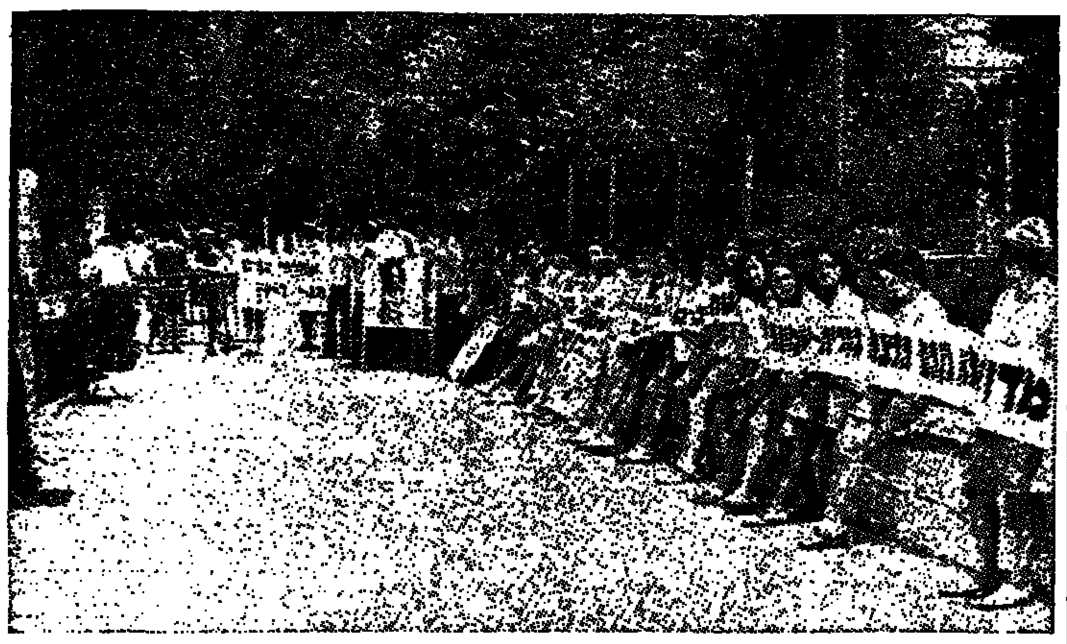

מול מלון „המלך דוד" בירושלים, שבו מתגורר שר החוץ הנרי קיסינג'ר, הפגינו אתמול נושאי כרזות נגד ארצות־הברית. (תצלום: אן שרביט)

קיסינג'ר בבואו: לא באתי לדון בויתור אלא בבטחון

מאת רחל פרימור

„באתי לכאן לא כדי לדון על ויתורים, אלא לדון על בטחון. הנושא איננו לחץ, אלא שלום בר־קיימא" — הצהיר אתמול שר החוץ של ארה"ב בבואו לישראל ממצרים.

ארבעה מפגינים נושאי שלטים וסיסמאות המוחים על כוונותיו של ד"ר קיסינג'ר לגבי חזית הצפון, המתינו לאורח מחוץ לבית הנתיבות כאשר תנועותיהם נשמרות על ידי שוטרי הנמל.

המפגינים לא הצליחו לקלקל את אווירת הידידות ששררה על המסלול, שמטוסו של קיסינג'ר נחת עליו בשעה 10.15 לפני הצהרים.

ד"ר קיסינג'ר, כהרגלו, ירד בצעד מהיר מכבש המדרגות לבוש חליפה כחולה כהה שזוף היטב ומחייך. אחריו הופיעה רעיתו נאנסי, לבושה חליפה לבנה מנוקדת. הגב' אבן העניקה לה זר פרחים גדול.

ד"ר קיסינג'ר, כשרעייתו לצידו, היה ראשון הדוברים: „זו הפעם החמישית שאני פה מאז היום הרגש של ה־22 באוקטובר כאשר פעם נוספת נתבררה העובדה שאומץ לבם של הישראלים ביחד עם ידידים, הבטיחו את קיומה של ישראל. אחרי זאת ישראל יחד עם ארה"ב, יצאו לתפקיד המסובך והקשה, אבל החיוני, של בניית שלום באזור".

להלן הדגיש ד"ר הנרי קיסינג'ר את שיתוף הפעולה והידידות בין ישראל וארה"ב. „ידידות זו נשארה ללא שינוי בימי שלום כפי שהיתה בימי המלחמה".

„באתי לכאן שוב כדי להמשיך בשיחות עם ממשלת ישראל באותה בעייה של מציאת שלום ובאותה רוח של ידידות אשר תמיד איפיינה את היחסים בינינו. באתי לכאן לא כדי לדון על ויתורים, אלא כדי לדון בבטחון. הנושא אינו לחץ אלא שלום בר קיימא. אני בטוח כי כאשר נסיים השיחות, נחוש כפי שהרגשנו בשלבים הקודמים ובביקורים הקודמים, כי יחד תרמנו תרומה להשגת השלום שתושבי מדינה זו כה ראויים לו".

מר אבן השיב: „באנו כולנו לנמל כדי לברך את הגב' קיסינג'ר בביקורה הראשון בישראל, ולהפתעתנו הנעימה גילינו שמזכיר המדינה בא יחד עמה".

מר אבן ציין כי „כל ידידי ואנשי משוכנעים כי הידידות והערכים המשותפים לישראל ולארה"ב חזקים ללא שיעור, מהצללים של גיוון בהשקפות והדעות. ידידות זו נבחנה במיבחנים רבים ואני בטוח שאלו יעמדו לרשותנו כאמצעי לקידום שלום ובטחון באזור זה".

מר אבן הדגיש עוד כי ממשלת ישראל מייחסת חשיבות רבה לסיכויי השגת הסכם הפרדה עם סוריה. „אנו מאמינים שיוקרת ארה"ב וכשרונו האישי של מזכיר המדינה, אשר היו כה יעילים בשיחות הקודמות עם מצרים, יבואו לידי ביטוי מלא פה".

בתום הדברים יצאו הבאים ומקבלי־פניהם בשיירה ארוכה לירושלים.

על מטוסו של שר החוץ האמריקני הופקדה שמירה חמורה בעת חנייתו בנמל לוד.

קיסינג'ר: גורל יהודי סוריה — עניין סורי פנימי

גורל יהודי סוריה הוא עניינה הפנימי של הממשלה הסורית — כתב לפני שלושה שבועות ד"ר הנרי קיסינג'ר, שר החוץ האמריקני, באמצעות בנו, לגב' הרצליה לוקיי, מחיפה. גב' לוקיי ביקשה מבנו, כי יפעיל את השפעתו ויתערב לכינוס היהודים בסוריה.

כתב עתי"ם בחיפה מוסר, כי במכתב נאמר עוד, שד"ר קיסינג'ר מעריך מאוד את הדאגה העמוקה של הגב' לוקיי לגורלם של היהודים בסוריה. ממשלת ארה"ב מתנגדת בתוקף לאפליה על רקע דתי או גזעי. ככל הידוע לו, עד כה ממשלת סוריה להעמיד לדין ארבעה אנשים, שהואשמו ברציחתן של ארבע הצעירות היהודיות, שניסו להימלט מסוריה.

גב' לוקיי, שהיתה אסירת ציון וישבה שנתיים בכלא בגדד, פנתה אתמול במברק חוזר לשר החוץ, אבא אבן, ולד"ר קיסינג'ר וביקשה את התערבותם למען יהודי סוריה.

מר אבן השיב לה, כי בבירורו עם ד"ר קיסינג'ר יעלה את פרשת היהודים בסוריה. (עתי"ם)

ספיר: רבין יעמוד גם בראש הרשימה לבחירות

„לא החלטתי עדיין אם אכהן כשר בממשלת רבין" — אמר שר האוצר פנחס ספיר בראיון המתפרסם הבוקר ב„ג'רוזלם פוסט".

„אחשוב על כך כשאתבקש להצטרף" — הסביר השר ספיר. „אעזור לרבין להרכיב ממשלה חדשה ואני מקווה שהיא תחזיק מעמד עד סיום כהונתה של הכנסת השביעית בסוף 1977, אם לא יצופו ענינים גורליים או התפתחויות מהפכניות".

ספיר אמר עוד כי שמעון פרס צידד בעריכת בחירות חדשות אך יחד עם זאת הציג מועמדותו לראשות הממשלה. זה לא ניתן להבין. הוא תמך בבחירות בלי להאמין שהן דרושות. לאחר שעמל במשך חמישה ימים להשיג קולות במרכז המפלגה לבחירתו, הוא לא צריך להיות מופתע שקיבל כ־46 אחוז מן הקולות. הבחירה היתה חשאית. מי יכול, איפוא, לדעת, כמה חברי מפא"י לשעבר הצביעו בעד פרס? הדבר לא חיסל את החטיבות במפלגה. אין לייחס חשיבות גדולה להצבעה. לא החלה עכשיו תקופה חדשה. מה שקובע הוא הרוב של 54 אחוז למען רבין, למרות שלא נערך מסע למענו אלא רק 24 שעות לפני הצבעה.

דרוש רק מועמד אחד לראשות הממשלה והוא רבין — קבע השר ספיר והוסיף: הוא גם יעמוד בראש רשימת מפלגת העבודה במקרה של עריכת בחירות חדשות.

„אינני יודע אם אהיה בממשלה הבאה ולכן לא אוכל לומר אם דיין יהיה" — טוען ספיר. „לדיין לא היה דם מלכותי גם בשיא הפופולריות שלו והוא לא האדם הגרוע ביותר כעת, כפי שרוצים להפוך אותו. הוא אדם ככל אדם. אך כשאחדים מן הקצינים הבכירים נאלצו להתפטר בעקבות דו"ח אגרנט, היה עליו להתפטר כשר הבטחון.

„התנהגותו של אבא אבן מפליאה אותי לאחרונה", אמר ספיר. „יחסו אלי הוא מוזר ותמוה. אין לי שום דבר נגד אבן. היה זמן בו חשבתי אותו כיורש טבעי לראשות הממשלה. לא אני עשיתי אפשרות כזו לבלתי ריאלית".

הנהלת „טיימס" הלונדוני מאיימת לסגור העתון

הנהלת העתון הוותיק ביותר בעולם ואחד החשובים שבהם — „טיימס" הלונדוני — הודיעה אתמול, כי העתון יפסיק לצאת לאור אם לא יושג בהקדם הסכם בינה לבין האיגודים המקצועיים על תנאי העברת המשרדים של העתון למעון חדש.

במכתב לעובדים הודיעה הנהלת העתון, כי היא לא תוכל להמשיך להעסיק את כולם כאשר תושלם ההעברה ב־12 ביוני. הבנין הנוכחי של משרדי העתון נמכר ב־5.5 מיליונים ליש"ט, אך הבנין החדש יעלה לעתון 6.2 מיליונים ליש"ט.

מנהל העתון ציין, כי תפוצת „טיימס" גדלה ובאחרונה זוכה העתון גם בנתח גדול יותר בשוק הפרסום המדלדל, אך אין לעתון מכרה זהב, שהכל יכולים לכרות בו אוצרות ולהתעשר.

„טיימס" נוסד ב־1785 ומצטיין בהקפדה על דיוק דיווחיו ועל סיקור חדשות נרחב. מאמרי המערכת של העתון נוקטים עמדה פוליטית עצמאית, ועל כן גם היו רבי השפעה.

ממשלת הלייבור הבריטית הודיעה אתמול על מינוי ועדה מלכותית לחקירה מקיפה של העתונות בבריטניה ומצבה הכספי. (א.פ.)

אנשי הצלב האדום ביקרו אצל השבויים

שרי דוגר, סופרת „מעריב" בז'נבה, מוסרת:

דוברת הצלב האדום הבינלאומי, הגב' פראנסואז בורי, אמרה בתשובה לשאלה, כי נתקבל אישור שנציגי הצלב האדום הבינלאומי בסוריה ביקרו אצל 63 שבויים ישראלים. כאחר וההודעה הגיעה במברק, לא נמסרו פרטים נוספים.

לא צויין גם אם נציגי הצלב האדום ביקרו אצל השבויים הפצועים. לדברי הדוברת, לוא היה ביקור כזה מתקיים, היה הדבר מצויין במברק.

גדעון רפאל סעד אצל סגן שר החוץ הבריטי

שגריר ישראל בבריטניה, גדעון רפאל, היה אתמול אורח לארוחת צהריים אצל סגן שר החוץ הבריטי, דוד אנלס, העוסק בעניני המזה"ת — הודיע משרד החוץ הבריטי.

לפני כן אירח סגן שר החוץ הבריטי לארוחת צהריים כמה שגרירים ערביים בלונדון. עמם דן בנושאי המזרח התיכון. (צ"ל)

5 נהרגו באירלנד

חמישה אנשים נהרגו אתמול במעשי איבה באירלנד. ארבעה אנשים נהרגו בהתפוצץ פצצה בבר בבלפסט. נהרגה אשה ששימשה בתפקיד שיכור במיליציה המקומית, בהתקפה שערכו לפנות בוקר טרוריסטים.

בכך הגיע מספר הקרבנות באירלנד ל־1007 במשך השנים האחרונות. (ע.פ.)

מעריב
העורך: אריה דיסנצ'יק
המו"ל: הוצאת מודיעין בע"מ
בית דפוס „מעריב" בע"מ
תל אביב: מערכת, הנהלה, מודעות, דפוס: בית „מעריב" רח' קרליבך 2 (מיקוד 67 132) ת.ד. 20010 טל. 287211. סניף ראשי לקבלת מודעות בתל־אביב: שדרות רוטשילד 33 (מיקוד 65 123), טלפון 621994.
ירושלים: המערכת: רח' הלל 14 (מיקוד 94 581), טל. 221151. הפצה ומודעות: רח' הלל 16, טל. 231769.
חיפה: רח' הנביאים 29 (מיקוד 33 104), טלפון 666468 ; 669020. הפצה ומודעות: רח' הנביאים 32, טל. 663254 ; 660051.

הודעה לבעלי רכב פרטי!!!
מבצע החודש בהנחות גדולות
נשיונל אטלנטיק — יצרני ציפויי חן למושבי רכב
מודיעה בזאת על
מכירה ישירה מהיצרן לצרכן
של ציפויים למושבי רכב
מבד מגבת סטרץ'
לרגל מבצע החודש ימכרו הציפויים במחיר מוזל
✱ ציפויי חן מיפה ומהדר את מכוניתך.
✱ ציפויי חן סופג את זיעתך ומונע התחממות מכוניתך — אידיאלי לאקלים החם של הארץ.
✱ ציפויי חן נצבע בצבעים יציבים ומרהיבים
✱ ציפויי חן מלווה בתעודת אחריות
„לאיכות וחן — אין כציפויי חן"
המכירה הקמעונאית תערך במחסן המפעל
תל־אביב, נשיונל אטלנטיק,
רח' מטלון (קודם רח' מרכז מסחרי) 61
(5 בנינים מזרחה מרח' העליה 21), בימים א'—ה' בין השעות 9.00—19.00 — בימי שישי עד 13.00.

3 חיילי צה"ל נחטפו בפשיטה סורית בחרמון
5 חיילים נהרגו; תותחינו הפגיזו בעומק סוריה

מטוסי צה"ל הפציצו מטרות של הסורים ושל מחבלים במורדות הלבנוניים של החרמון ✶ בפשיטת־מארב סורית לילית על החרמון נהרג חייל אחד ושלושה נחטפו כנראה לשבי ✶ תותחי צה"ל ארוכי טווח הרעישו שני מחנות צבא, במרחק של 20 ו־15 ק"מ מדמשק ✶ צה"ל ערוך לקראת אפשרות של יוזמות צבאיות סוריות

מאת יעקב ארז, סופר הצבא של „מעריב"

10 דקות אחרי שנחת מטוסו של קיסינג'ר בנמל בן־גוריון — התפוצצו פגזים, שנורו מ־תותחי צה"ל בקוטר 175 מ"מ על מחנות קאטאנה וכסווא, המרוחקים 15 עד 20 ק"מ מדמשק. שעה קלה אחרי כן התפוצצו פגזים סוריים באיזור כפר נפח, במרכז רמת הגולן, ובעיירה קונייט־רה. ההסלמה בחזית הצפון הגיעה לשיא חדש, אחרי יממה של פעילות צבאית מוגברת, שהת־בטאה בכמה שלבים:

● ארבעה חיילי צה"ל נהרגו ביום רביעי, בהפג־זות הסורים במובלעת.

● חיילים סוריים פשטו לאיזור החרמון — בפעולה נהרג חייל צה"ל אחד ו־3 נעדרים, כנראה נלקחו ב־שבי.

● ההפגזות בצפון הגי־עו אתמול לגזרות עמוקות, שלא הופגזו בעבר.

● מטוסי צה"ל תקפו אתמול 4 פעמים מטרות של מחבלים וחיילים סוריים ב־שטח לבנון וכן מטרות צב־איות בשטח סוריה.

הפגזה יומית וסיור לילי

הפעילות הצבאית בצפון הוגברה כבר שלשום, בהפג־זות הסורים במובלעת ובדרום הגולן. שלשום לפנות בוקר הגיבו הסורים על הפעילות ה־לילית של צה"ל, הכוללת ב־אחרונה בשיגור סיורים אל־מים לשטח הסורי. כשסיור סו־רי פתח באש לעבר כוח צה"ל באזור תל־ענטר. הסורים ירו פצצות בזוקה ואש מקלעים. הושבה אש, ואיש לא נפגע. במשך יום רביעי ועד שעות הבוקר המוקדמות של יום ה' הפגיזו הסורים לסירוגין גז־רות במובלעת ובדרום הגולן.

ארבעה הרוגים

בהפגזות אלו נהרגו אר־בעה חיילי צה"ל: טוראי דניאל אזגונן, בן 20, מ־נתניה; סגן־משנה גרשון בלאו, בן 21, מעפולה; טו־ראי דן הופמן, בן 20, מ־הרצליה; וטוראי יורם פרי־זנר, בן 20 מחיפה.

דניאל אזגונן הובא אתמול למנוחות בבית־העלמין הצב־אי בנתניה. הלוויותיהם של ה־חיילים האחרים ייערכו היום במקום מגוריהם. אתמול הובא למנוחות גם סמל מרים בר־לולו, מקריית־שמונה, שמת ה־שבוע בפצעיו.

בהפגזות של שלשום גם נפ־צעו 6 חיילים. תותחי צה"ל השיבו באש.

חדירה לשיא מצד לבנון

בלילה שבין יום רביעי ל־חמישי מיקדו הסורים את פעי־לותם בגבל של החרמון. ב־שלהם לאיזור זה, כנראה מ־שטח לבנון, כוח רגלי, שארב לסיורים ממונעים של צה"ל. בשעה 11.15 בלילה נפתחה אש מבזוקות ומנשק קל על נג־מ"ש של צה"ל, שנע כ־3.5 ק"מ מדרום לשיא החרמון, על הדרך הצר שנחנכה באחרונה. למרות האש מן המארב, לא נפגע איש מבין החיילים וה־נגמ"ש המשיך בתנועה.

באיזור זה עוברת הדרך על הרכס, השטח הוא צר והתנו־עה בו מוגבלת. מצידה המזר־חי של הדרך יורד מדרון תלול, שקשה להתפס בו, ולכן נר־אה, שהחיילים הסוריים חדרו משטח לבנון.

פשיטות לילה על 3 טנקים

כשעה אחר שנפתחה האש על הנגמ"ש, בשעה 12.15, נג־חתה אש על 3 טנקים של צה"ל, קילומטר אחד מדרום למקום המארב. אין להוציא מ־כלל אפשרות, שאת ההתקפה הזאת ביצעה אותה חוליה ש־תקפה את נושא הגייסות.

על שלושת הטנקים נורו פגזי בזוקה ואש מנשק קל וכאש המגינה נהרג סמ"ר דחני גלוזמן, בן 22, מתל־אביב.

נראה, שבעת הקרב בתוך המגע בין שני הטנקים הרא־שונים לבין הטנק השלישי, שלושה מאנשי הצוות קפצו מהטנק ורק הנהג נשאר בו. מאוחר יותר התברר, כי שלו־שת אנשי הצוות הללו נעדרים. בסריקות שנערכו בשעות הבו־קר בידי גששים, ובסיור שנערך במקום נמצאו בשטח סימנים ה־מעידים, כי שלושה אנשי ה־צוות נלקחו בשבי על ידי ה־תוקפים, שלפי הסימנים הם חיילי קומאנדו סורים, שחזרו למקום משטח לבנון.

בעת הפשיטות באיזור, גור־תה אש ארטילרית סורית על מוצב השיא של החרמון, ה־מרוחק משם 3 עד 4 ק"מ.

בעבר היו כבר נסיונות למ־קש את הדרך על־ידי חיילים סוריים שחדרו מהשטח ה־לבנוני.

ידי תותחים על שני מחנות

בתגובה על ההסלמה פת־חו אתמול בשעה 10.30 לפ־נה"צ סוללות ארטילריה של צה"ל, המוצבות במובלעת, בהרעשה ארטילרית על מחנות קאטאנה וכסווא.

מחנה קאטאנה נמצא מצפון לציר הכביש קונייטרה־סעסע־דמשק, במרחק של כ־25 ק"מ מקו הפסקת האש של המובל־עת. מחנה כיסווא שוכן כ־100 ק"מ מדרום למחנה הזה, על ציר הכביש שיזה מסכן־דמשק. שני המחנות האלה הם בסי־סים גדולים ליחידות של הסו־רים ויושבות בהן מפקדות של הצבא הסורי.

במחנות נמצאים חיילים רבים ויחידת צבאי רב. מאז המלחמה לא הופגזו מחנות אלה, אם כי הארטילריה של צה"ל פגעה במטרות אחרות בעומק המערך הסורי.

המחנות קאטאנה וכסווא מרוחקים מדמשק 15 עד 20 ק"מ. יש להניח, כי הדי־הורי נשמעו היטב בבירה הסורית.

המחנות הופגזו בסוללות תותחים בקוטר 175 מ"מ, ש־טווח עולה על 32 ק"מ. מיד אחרי שנפתחה האש, פתחו סו־ללות סוריות באש נגד־סו־ללות, כדי למנוע את הירי על המחנות. למרות האש הסורית, המשיכו תותחי צה"ל באש. נמסר, כי נורו כמה מאות פג־זים.

משערים, שנגרמו שם נזקים ואבדות לסורים.

אש תגובה לעומק הגולן

בתגובה, שהיתה צפויה, פת־חה הארטילריה של הסורים ב־אש לגזרות שבעומק הגולן. ה־אש התרכזה בעיקר באזור כפר נפח וציר הנפט מצפון ל־חושניה. 4 פעמים הפגיזו הסורים את האזורים האלו — בשעה 11.20, 12.20, 3.50 אח־ה"צ וב־4.30.

תותחי צה"ל הרעישו שנית את המחנות שבעומק, בשעה 3 אחה"צ.

באש הסורית, בגולן, בחר־מון והמובלעת — נפצע חייל צה"ל.

הסורים הרחיבו גיזרת הירי

אתמול הרחיבו הסורים את ה־ירי ולראשונה מאז המלחמה ירו תותחיהם לאיזור החרמון, הנמצא בתוך „הקו הסגול". ה־פגזים נפלו בגיזרת ה־חרמון הישראלי וכן באיזור שבין מוצב החרמון לבין ה־רכבל.

הסורים הפגיזו בטילי קטיו־שה גזרות שונות בדרום הגולן ובמובלעת, וכן נורו פגזים ל־איזור קונייטרה.

תושבי הגולן שהו במקלטים

תושבי הגולן שהו ב־מקלטים כל שעות יום אתמ־מול, עבודות השדה הופסקו ומצב של כוננות הוכרז ב־איזור.

רק כלי רכב מעטים הורשו אתמול לעלות לרמה. הוראת כוננות הועברה אתמול גם ל־ישובים בעמק הירדן, בעמק החולה ובגליל העליון.

ארבע תקיפות של מטוסי צה"ל

מטוסי צה"ל תקפו אתמול 4 פעמים מטרות של מחב־לים וחיילים סוריים בשטח לבנון ומטרות צבאיות ב־שטח סוריה.

התקיפה האווירית הולה ב־11.15 בבוקר, נמשכה כשעה והתרכזה באזור החרמון. ה־מטוסים תקפו עמדות סוריות באיזור זה וציוד סורי בדרך שנפרצה, המרוחקת כ־800 מטר מהרכס הסורי, המתנשא לגובה של 2862 מטר והמרוחק כ־1.5 ק"מ צפונה ממוצב החרמון.

בשעה 12 בצהריים תקפו מטוסי צה"ל ריכוזי מחב־לים בחורשות הסמוכות ל־כפר הלבנוני עין־קסא.

באיזור זה נמצא ריכוז גדול של מחבלים, הנאמד בכמה מאות איש. כן נמצאים שם חיילים סורים, שבאו מסוריה, כדי לפעול נגד מוצבי צה"ל באיזור החרמון.

הכפר הלבנוני עין־קסא, ב־מורד המערבי של החרמון, נמצא במרחק של 7 ק"מ מ־מערב למוצב השיא וכ־30 ק"מ צפונה ממוצב צה"ל ש־בהר דוב. כאן נמצאים בסיסי העומק של המחבלים ב„פתח־לנד", בשטח שנחשב עד לא מכבר כבטוח למחבלים.

תקיפת חיל האוויר בחרמון התחדשה ב־3.30 אחה"צ ונמ־שכה כשעה.

בשעה 4 אחה"צ תקפו מטוסי צה"ל שוב ריכוזי מחבלים במורדות החרמון — הפעם באזור הכפר חצ־ביה. בכל התקיפות אתמול חזרו מטוסינו בשלום.

המצב החריף

גורמים בכירים הדגישו אתמ־מול, כי המצב הצבאי בחזית הצפון החריף במידה רבה. הם הצביעו על השלבים החדשים בלחימה באיזור ועל המגמה הסורית להגיב בפעולות צב־איות בכל הגזרות.

אותם גורמים הדגישו, כי צה"ל מנתק את התגובות ה־צבאיות מן המצב המדיני — כלומר, שיחות קיסינג'ר — ו־יפעל בכל האמצעים, כדי למ־נוע את הסורים מליטול יוזמה. הם מציינים, כי היוזמה בצפון נמצאת בידי צה"ל, והסורים מבקשים בפעולותיהם להגיב על יוזמה זו.

פיתולי הכביש לחרמון (הצלום: אבשלום ססוני)

אתמול פורסם, כי צה"ל מבצע „סיורים אלימים" ב־שטח הסורי. בשלושה סיו־רים כאלה נגרמו לסורים אבדות והחייל ...אחד נלקח בשבי.

אין להוציא מכלל אפשרות, כי הצבא הסורי יבקש עתה להרחיב את הפעילות הצב־אית, תוך ייזום פשיטות לי־ליות, רגליות או מוטסות. לי־לות הירח השבוע נוחים ל־פעולה מסוג זה.

הגורמים הבכירים הבהירו אתמול, כי צה"ל נערך לקראת אפשרויות כאלו.

צה"ל לא תקף מטרות אזרחיות

אם ינסו הסורים לפגוע ב־ישובים אזרחיים, בתותחים או בטילים, או בתותחי 180 מ"מ שטווחם 44 ק"מ, יסכנו בכך את האוכלוסיה האזרחית הסו־רית, בעשרות כפרים ועיירות ממזרח למובלעת. באזורים ה־אלה מתגוררים עשרות אלפי סורים.

בכל הפעולות אתמול נמ־נעו תותחי צה"ל ומטוסי צה"ל מלפגוע במטרות אזרחיות.

הצבא הסורי חזר לעוצמתו

הצבא הסורי חזר עתה ל־עוצמתו ערב מלחמת יום ה־כיפורים, ובכמה תחומים מר־בים התעצם בייחוד — בעיקר בסוללות נ.מ., טנקים ותותחים.

אך למרות האבטקה הצב־אית המואצת מבריה"מ, לא חזרו הסורים לכושר מ־ערב המלחמה, משום ש־היחידות הקרביות סבלו אבידות כבדות במלחמת יום הכיפורים.

עם זאת אין מבטלים בצה"ל אפשרות, שאם יחול משבר ב־שיחות, או אם ירגישו הסו־רים שאינם יכולים להגיע ל־הישגים ליד שולחן הדיונים — ינסו שליטי דמשק את דרך הפעילות הצבאית, אם במלח־מה לאורך כל קווי החזית, או בתקיפה באחת הגזרות.

נמסר, כי צה"ל ערוך לכל אפשרות כזאת.

„מחזור שני" של איגרות קצרות הגיע אמש למשפחות השבויים

מאת סופרי „מעריב"

משפחותיהם של אחינו השבויים בסוריה קיבלו אתמול מכתבים קצרים וגלויות מיקיריהם. היה זה הפעם השניה לידיעות ממקור ראשון על הבנים והאבות — בכתב ידם. לפי התאריכים שהם נושאים, נכתבו המכתבים לפני חודש ימים.

ארבע מן הגלויות הגיעו למשפחות באיזור חיפה. הן נתקבלו סמוך לשעה 10 בערב בקצין העיר, וחוליית חיילים עם ג'יפים שהמתינה במקום יצאה מיד למסרם ליעדיהן.

כל הגלויות, הנושאות סמל של הצלב האדום, מכילות 2—3 שורות בלבד, בהן דורשים החיילים בשלום משפחותיהם — ומציינים שהם מרגישים בטוב. הגלויות נושאות תאריך של יום 31.3.74.

השבויים שמהם נתקבלו המכתבים הם יגאל חבקין, סורין קובליץ, ברוך כיאט ודוד וקנין. מכולם, פרט לברוך כיאט, נתקבלו מכתבים גם בפעם הקודמת.

סורין קובליץ כתב לקרוביו, משפחת קוריאט בחיפה, 2 שורות: „איך אתם מרגישים? אני מרגיש טוב מאוד. ד"ש חם ממני".

דוד וקנין מציין גם הוא שהוא מרגיש מצויין, ומסיים בברכת „חג שמח ו־פסח כשר".

ברוך כיאט כתב לקרוביו, משפחת מזרחי, שהוא „מרגיש טוב ושולח נשיקות".

יגאל חבקין כתב להוריו כי „תנאים הוגנים למדי ומשתפרים עם הזמן". כן הוסיף כי הוא „עובר הרבה חוויות ו־פוגש אנשים מעניינים".

ליד שולחנות עמוסים

משפחות השבויים בסוריה המתגוררות בטבריה קיבלו הלילה שוב מכתבים קצרים מיקיריהם הנמצאים בשבי. ה־מכתבים שהגיעו הפעם נכתבו עוד מוקדם יותר מאשר אלה שהתקבלו כאן בשבוע שעבר.

מכתבו של החייל מאיר סויסה, משבויי מוצב החרמון, נכתב בכלא ב־31 למארס. הוא מאחל למשפחתו שתחוג את חג הפסח כהלכתו, ותנהג את הסדר כראוי. במכתב שהגיע ממאיר בשבוע שעבר הוא סיפר כיצד עבר עליו הפסח בשבי.

שליחי קצין העיר טבריה התדפקו על דלת בית משפחת סויסה בשיכון ד' בטבריה עילית סמוך לשעה 10 בלילה. בני המשפחה כבר ישנו כשהאורחים ה־בלתי צפויים — אך הרצויים תמיד — הגיעו. במכתבו הקצר, שהוא מציין בו שזהו מכתבו השני מהשבי למשפחתו, מספר מאיר שאצלו הכל בסדר והוא מרגיש טוב. „אין מה לדאוג לי ולחשוב עליי" — הוא אומר. ולהלן כחלק „הר־אותי" לכל בני משפחתו: „עשו את החיים בטוב כמו שצריך". לאחיו, חיים הוא כותב: „איך הולך בבית הספר? אני מקוה שאתה לומד טוב, וכמו ש־הבטחת, תתאמץ ללמוד עוד יותר טוב". ולאחותו כרי: „שתתחתני".

מאיר סויסה מסיים באיחולי דרישת שלום לכל בני המשפחה והשכנים ומקווה „שעוד יבוא יום ואני אהיה אתכם".

שליחי היחידה שבה שירתו השבויים גדעון (גידי) נחום ואליהו אשר, שניהם ידידים קרובים ביותר מילדותם, שהלכו יחד גם בשבי אחרי נפילת החרמון, הגיעו מאוחר יותר לבית משפחת אליהו ול־דירת משפחת נחום בשיכון ג' בטבריה. שתי המשפחות קיבלו בטלפון הודעה מוקדמת בדבר קבלת המכתבים מהבנים והמתינו, על פי המסורת שקבעו כאז הגיעו המכתבים הראשונים מהשבי, ליד שולחנות ערוכים ועמוסים פירות, עוגיות ומשקאות, לבוא חיילות היחידה עם ה־מכתבים. גם גדעון ואליהו כתבו לפני כחודש, ומוסרים שהם מרגישים טוב, מתגעגעים הביתה ומקוים להיפגש בקרוב.

החייל יעקב אריאל, השבוי בסוריה, שלח איגרת קצרה מהשבי לחבריו, בני משפחת נצר, בקבוץ גדות שבגליל ה־עליון. הוא הסתפק במילים: „מה שלומכם, מקווה שהכל בסדר וכולם בריאים. ד"ש לכולם".

„החזיקו מעמד"

אל בית משפחת לואי קובלסקי ב־מיכמורת הגיעה אמש בשעה מאוחרת גלויה מלואי קובלסקי, ששירת כרופא במוצב החרמון בעת שנשבה.

הרעיה ליאורה וארבע הבנות, זוכות זו הפעם השניה למכתב מאבי המשפחה. בניגוד למכתב הראשון אשר מספר ה־מילים בו היה מוגבל, והצטמצם ל־6 שורות בלבד, כתב הפעם ד"ר קובלסקי ביותר הרחבה, ואף גלש לשולי הדף. הכתב כתוב במשפטים קצרצרים: „מרגיש טוב. מודאג איך אתם מסתדרים בלעדי. החזיקו מעמד. בעזרת אלוהים, מקווה להתראות בקרוב".

קובלסקי שהוא עולה מבריה"מ כתב באנגלית, על גלויה הנושאת את התאריך 31 למארס.

הנהלת הליכוד מזהירה

הנהלת הליכוד מזהירה את הממשלה שהתפטרה לבל תכנע לתכתיביו של מזכיר המדינה האמריקני המובילים לנסיגה מסוכנת מן הקו הסגול ברמת הגולן.

ויתור לסוריה על חלק מרמת הגולן, על אף הסכנה הכרוכה בכך לבטחון המדינה, לקיום ישובינו ולחיי אזרחינו - פירושו יהיה:

✶ גילוי נכונות להכנע, בעתיד, ללחץ לנסיגה מחלקים נוספים של הרמה;

✶ הענקת פרס לתוקפן הסורי שהובס במלחמת יום הכיפורים על אשר פתח במלחמת התשה בחזית הצפון;

✶ מתן הוכחה לאויבים ולידידים כי, בניגוד להודעותיה והצ־הרותיה, מוסרת ממשלת ישראל הכרעות גורליות בידי הממשל האמריקני.

הנהלת הליכוד קוראת לממשלה להמנע מצעדים העלולים להביא לתוצאות הרות אסון.

העם לא הסמיך את ממשלת המעבר לכך.

הליכוד

גח"ל, הרשימה הממלכתית, המרכז החפשי, תנועת העבודה למען ארץ ישראל השלמה

בצרפת בטוחים שז'יסקאר־דאסטן יגבר על שבאן־דלמאס בסיבוב הראשון ביום א'

מטה הבחירות של שר האוצר פירסם מברקו של ח"כ זלמן שובל המאחל לו הצלחה ✶ מיטראן שיבח אמש את מדיניות החוץ של ז'ובר

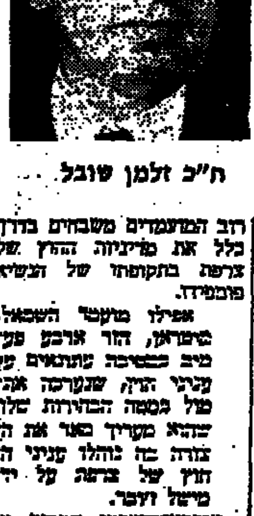

ח"כ זלמן שובל.

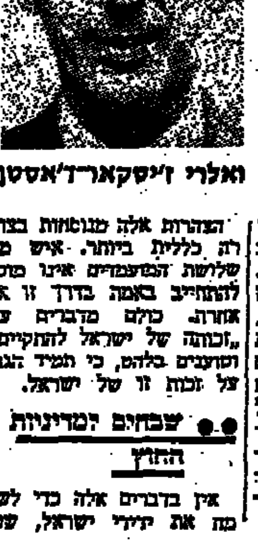

ואלרי ז'יסקאר־ד'אסטן

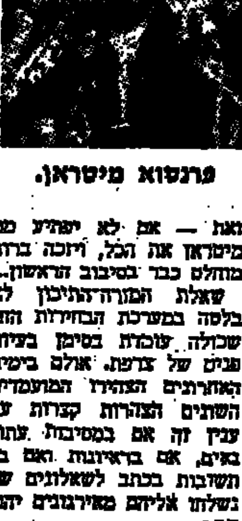

פרנסואה מיטראן.

מאת תמר גולן
סופרת „מעריב" בפאריס

הועדה המנהלת את מע־רכת הבחירות של ואלרי ז'יסקאר דאסטן, שר האוצר הצרפתי, פירסמה אמש צי־טוט של מברק, ששלח ח"כ זלמן שובל (הליכוד), ושבו הוא מאחל לז'יסקאר הצל־חה בבחירות לנשיאות. הוא מביע תקוה, כי בחירתו תהווה פתיחתו של דף חדש ביחסים שבין צרפת ויש־ראל.

במברקו אומר ח"כ שובל, שהוא הירשה לעצמו לפנות אל מר ז'יסקאר־דאסטן כ„כל־כלן אחד לרעהו". לדבריו, על אף חילוקי הדעות עם ממש־לת צרפת, מוסיף העם היש־ראלי לשמור על ידידותו לעם הצרפתי.

מיברקו של ח"כ שובל ה־גיע בעת שהתחושה הכללית בצרפת היא שמר ז'יסקאר־דאסטן יוצא את המועמד ה־שני של הרוב לשעבר, ז'אק שאבאן־דלמאס, בסיבוב הרא־שון של הבחירות לנשיאות ביום א'. הערכה זו מסתמכת על כל מישאלי סקר הקהל, שנערכו בצרפת.

●● היפתיע מיטראן?

נראה, שכמעט ברור עתה שז'יסקאר־דאסטן יהיה האיש שיתמודד עם מועמד „החזית המאוחדת", פרנסואה מיטראן, בסיבוב השני ב־19 במאי.

זאת — אם לא יפתיע מר מיטראן את הכל, ויזכה ברוב מוחלט כבר בסיבוב הראשון...

שאלת המזרח־התיכון לא בלטה במערכת הבחירות הזו, שכולה עומדת בסימן בעיות פנים של צרפת. אולם בימים האחרונים הצהירו המועמדים השונים הצהרות קצרות על ענין זה אם במסיבות עתו־נאים, אם בראיונות ואם ב־תשובות בכתב לשאלונים ש־נשלחו אליהם מאירגונים יהו־דיים.

ההצהרות אלה מנוסחות בצו־רה כללית ביותר. איש מ־שלושת המועמדים אינו מוכן להתחייב באמת בדרך זו או אחרת. כולם מדברים על „זכותה של ישראל להתקיים" ושעבים בלהם, כי תמיד הגנו על זכות זו של ישראל.

●● שבחים למדיניות החוץ

אין בדברים אלה כדי לש־מח את ידידי ישראל, שכן רוב המועמדים משבחים בדרך כלל את מדיניות החוץ של צרפת בתקופתו של הנשיא פומפידו.

אפילו מועמד השמאל, מיטראן, חזר ארבע פע־מים בשיחה עתונאים על ענייני חוץ, שמערכה אח־של מטה הבחירות שלו, שהוא מעריך מאד את ה־צורה בה נוהלו ענייני ה־חוץ של צרפת על ידי מישל ז'ובר.

ז'יסקאר־דאסטן המעיט מ־שני יריביו לעסוק בשאלת המזרח־התיכון. הימנעות זו עוררה דאגה מסויימת בחו־גים המקורבים לישראל. ה־פירסום, שניתן למיברקו של ח"כ זלמן שובל, על אף ש־הוא צנוע למדי, עשוי להי־ראות כנסיון למצוא חן בעיני דעת הקהל הישראלית.

●● שבע שנים

מערכת הבחירות מתקרבת לשיאה והמועמדים לנשיאות צרפת פועלים בשארית כוחו־תיהם.

בצרפת תמיד נערכות הבחי־רות ביום א' בשבוע, כדי שלא יהיה ביטול מלאכה. מ־חר כבר אסור לנהל תעמולת בחירות. אם עדיין לא בא לידי החלטה, יוכל האזרח ה־צרפתי להחליט מחר במנוחה במי הוא בוחר למשול בו ב־משך שבע השנים הבאות.

●● הויכוח המשותף

אמש התמודדו מיטראן וז־'יסקאר בויכוח שני ששודר ברדיו. בשבוע שעבר החליפו מהלומות מילוליות וקהל ה־צופים הריע פעם לזה ופעם לזה. כאמור, הכל בטוחים, כי השניים הם שיתמודדו ב־סיבוב השני. הפעם נהגו א־פוא שני היריבים באלגנטיות זה בזה וכיוונו את חיציהם נגד היריב „המשותף" — שאב־אן־דלמאס.

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

ל"ע בעד הצטרפות לכל ממשלה שלא תשנה את קווי היסוד הקיימים

מאת מ. מייזלס

ההנהלה ל"ע, החליטה אמש לקבל את הצעתו של השר משה קול שלפיה מוכנים ל"ע להצטרף לממשלה חדשה במתכונת הממשלה היוצאת בתנאי שלא ישונו קוי היסוד שלה.

ההנהלה החליטה גם להצטרף לכל ממשלה שעשויה לקום בהקדם, אשר תזכה לרוב פרלמנטרי על בסיס קוים אלה.

ההחלטה הראשונה נתקבלה ברוב של 52 נגד 3 קולות ו־10 נמנעים, השניה ברוב של 42 נגד 7 קולות ו־9 נמנעים.

השר קול ביקש לא להצביע על יתר ההצעות, כולל הצעה להקמת ממשלת ליכוד לאומי והצעה לקיום בחירות תוך חודשים מספר. הוא אמר, כי הוא מצדד גם בממשלת 61, אך ממשלה כזו טומנת בתוכה סכנה, כאילו תהיה נתונה לחסדי ר"צ עם כל ההשלכות מכך. יש לתת הזדמנות לרבין להרכיב ממשלה, אך יחד עם זאת יש לשאול אותו, אם מובטחים לו 54 קולות חברי המערך בכנסת. ח"כ מרדכי בר־פורת מדבר בנוסח אחר, ח"כ גד יעקבי בנוסח יותר קיצוני. ממשלת מיעוט לא תוכל להחליט על ענינים חיוניים כמו הפרדת כוחות ולבצע אותה. „איני רוצה בתמיכת רק"ח בביצוע מדיניות זו" — אמר השר קול. — „אם תקום ממשלת ליכוד לאומי או לא, זה לא בידינו".

בדיון הציע מזכיל ל"ע יצחק ברקאי להודיע למערך, שאם משום מה לא תצטרף המפד"ל לממשלה, תהיה ל"ע נכונה להצטרף לממשלת רוב מצומצם יותר אך לא תצטרף לממשלת מיעוט. הוא הציע, כי ל"ע ידרשו, כי בכל מקרה תתחייב הממשלה החדשה לקיים בחירות תוך זמן סביר.

●● חילופי משמרות

השר גדעון האוזנר אמר, כי במפלגת העבודה חלו חילופי משמרות ודורות. תהליך זה צריך היה לבוא והוא הוחש עקב המאורעות. אסור לל"ע להצטרף לממשלה שאין לה רוב פרלמנטרי. ממשלה זו צריכה להביא תוך שבועות הכרעה בשתות־מדינית בענין הצפון להכרעת הכנסת. לממשלת־המעבר הנוכחית יש יתרון אחד: יש לה רוב בכנסת, והיא תוכל להעביר החלטה בענין הפרדת־הכוחות. לא כלך מעבר למה שהוסכם בענין „מיהו יהודי", אמר השר האוזנר. יש לחתור לקיום בחירות בהקדם גם עם ממשלת רבין. רבין יצטרך להודיע לשותפיו מראש, מי הם השרים המיועדים לעמדות מפתח, להיקף הבטחון, החוץ והאוצר.

יו"ר הישיבה עו"ד יצחק גנר קרא מכתב מיו"ר דור ההמשך אהרן הנדלסמן, בו הובעה תמיהה על קביעת עמדה עקרונית בענין הקמת קואליציה חדשה בלי דיון במוסדות המוסמכים לכך. דרך זו הוגדרה כזלזול במוסדות המפלגה. עו"ד גנר הכחיש טענה זו בקבעו, כי לא נקבעה כל עמדה עקרונית עד כה בשאלה זו. גנר הציע לבקש יוזמה להקמת ממשלת חירום לאומית שבראשה יעמוד איש המערך. לאור המצב הבטחוני המדיני. גם סגן ראש עירית תל־אביב, עו"ד יצחק ארצי, הציע שרבין יברר אפשרות הצטרפותו של הליכוד לממשלה חדשה על יסוד תכנית מדינית־בטחונית מוסכמת. הוא חייב עריכת בחירות אחרי הגשת דו"ח ועדת אגרנט.

●● בעד ממשלת המעבר

פרופ' גבריאל שטיין הציע לתמוך בהמשך ממשלת המעבר הנוכחית ולקיים בחירות תוך שנה אחרי פירסום דו"ח ועדת אגרנט. עו"ד עבר־כהן הביע דעתו נגד הצטרפות לממשלה חדשה ובעד קיום בחירות חדשות לאלתר.

נשיא ל"ע פנחס רוזן, שקיבל את ברכת מפלגתו לרגל יום הולדתו ה־87, הציע להקים ממשלה חדשה עם ליכוד ובלי המפד"ל על בסיס של תכנית מינימום, ורק אם מאמץ זה ייכשל לתמוך בממשלת 61.

ח"כ יצחק גולן תבע להצטרף „לממשלה בראשותו של יצחק רבין. „לא נוכל להחזיר את הגלגל אחורנית — אמר. הממשלה התפטרה עקב הדרישה לשינוי ועלינו לברך על כך.

●● „הצעות שולמית אלוני"

ח"כ נסים אליעד ומאיר הרטמן דיברו נגד קבלת החלטה המחייבת אך ורק הצטרפות לממשלת רוב. אסור לנו למסור את השלטון בידי שולמית אלוני — אמר הרטמן. היא יכולה להציע הצעות כאלה שכולנו נתפוצץ. ח"כ אליעד שאל: למה לנו לדחוף לבחירות בזמן התפוררותו של המערך? ייתכן שהעם יבחר בליכוד.

בסכמו את הדיון בהנהלה, אמר השר משה קול, כי על ישראל לחתור למצב במישור הפרדת הכוחות בחזית הצפון שלפיו עמדתה האסטרטגית של ישראל לא תהיה גרועה מזו של ערב מלחמת יום הכיפורים. השר קול הדגיש, כי אין מקום שבלי יוזמי או הסדר שלום, לעשות ויתורים מהותיים כלשהם ברמת הגולן.

סיעת „למפנה" נגד הצטרפות לממשלת רבין

במפד"ל מסתמן רוב נגד קבלת תנאי המערך

מאת דניאל דגן

הסיעה הפנימית הגדולה ביותר במפד"ל, „למפנה", החליטה אמש להציע להנהלת המפלגה לא להצטרף לממשלתו החדשה של יצחק רבין בתנאים שהוצעו על ידי המערך.

בעקבות ההחלטה אמר מזכיר המפד"ל צבי ברנשטיין, שעתה אין עוד ספק שמפלגתו תדחה את הצעת המערך להצטרפות לממשלה החדשה. הנהלת המפד"ל תתכנס בתל־אביב מחרתיים ותקבל החלטה סופית בשאלה זו.

בישיבת סיעה „למפנה" השתתף גם שר הפנים ד"ר יוסף בורג. בהחלטה שנתקבלה נקבע, כי מגמת המערך להקים ממשלה שתישען על 61 מנדטים ללא המפד"ל, היא פגיעה חמורה בשותפות ההיסטורית בין היהדות הדתית לאומית לציבור הפועלים. עוד נאמר בהחלטה, כי צירופם לקואליציה של גורמים כמו התנועה למען זכויות האזרח בראשות ח"כ שולמית אלוני היא סכנה לאופיה של המדינה.

סיעת „למפנה" דורשת תיקון משמעותי בחוק המגדיר „מיהו יהודי" כתנאי להצטרפות לממשלה, ותובעת עם זאת להקים ממשלת חירום רחבה.

החלטה דומה קיבלה אמש גם סיעתו של השר יצחק רפאל, שהיא השניה בגודלה במפד"ל. יחד עם סיעת חוגי הצעירים ויתר הגורמים במפלגה, יש איפוא רוב גדול מאוד הדוחה הצטרפות המפלגה לממשלה החדשה בתנאים שהוצעו על ידי המערך.

המיעוטים בסיעת המערך בעד הקמת משרד לעניניהם

מאת יוסף וקסמן

שלושת חברי סיעת המיעוטים שבמערך תובעים להקים משרד בממשלה חדש שיטפל במיגזור הערבי הדרוזי ובראשו שר יהודי — על פי המלצת מר שמואל טולידנו, מי שמכהן עתה כיועץ ראש הממשלה לעניני מיעוטים. הכוונה היא למנות לאותו משרד כנראה סגן שר ערבי.

התביעה הועלתה אמש באוזני מזכיל מפלגת העבודה כתנאי אולטימטיבי למעשה, אך כלשון הודעת שלושת חברי הסיעה: „אם לא ניענה נשקול את אופן הצבעתנו בעת הצגת הממשלה החדשה".

ח"כ שייך ג'בר מועדי והנציג הבדואי בכנסת השייך חמאד אבו רביע, היו מאוחדים בדעה בדבר הצורך להקים בממשלה החדשה משרד מיוחד שיטפל בעניני המיעוטים בישראל, לנוכח הבעיות המרובות והמיוחדות של ערביי ישראל וגם של הדרוזים שהם בעל עמדה מיוחדת ומסמכות בלתי מעורערת, היינו שר.

ח"כ ידלין הביע דעה, כי יתכן שבהקמת משרד מיוחד לעניני מיעוטים תעמיק הממשלה פער במקום להביא ליתר שיתוף — שהיא מגמת הממשלה, אך אנשי שיחו הבהירו שלנוכח הבעיות החמורות והשאלות הרבות המצפות לפתרון אין זה מספיק שיועץ ירים את המשא הדרוש לכך שר.

בסיום השיחה הבטיח מר ידלין שיביא את התביעה לפני המועמד לראשות הממשלה, השר יצחק רבין.

מחוז המושבים בעבודה בעד ממשלה חדשה

מאת סופר „מעריב"

מזכיר מחוז המושבים של מפלגת העבודה, ח"כ אברהם זילברברג תקף אתמול בחריפות את ההודעות מצד הגיב במפלגתו, שבהן מעמידים אחדים מחברי הכנסת של ה„עבודה" בספק את הביטחם בממשלתו החדשה של יצחק רבין.

זילברברג התייחס בכך להדעות של אחדים מאנשי חוגי רפי שאמרו כי לא יתמכו בממשלה החדשה, אם היא תתבסס על 61 מנדטים בלבד. הוא אמר: „את מעט האור שהיה בישיבת המרכז האחרונה שבה התגלה ליכוד של התסיבות בתוך מפלגת העבודה — מנסים עכשיו לחדפות. סוף סוף נפתח פתח לאחדות, ועכשיו נשמעות הדעות הפוגעות במגמה זאת.

מחוז המושבים קיבל אמש החלטה, המטילה על ועדת המשא ומתן של המערך להרכיב מיד ממשלה חדשה במתכונת שתאושר על ידי מרכז „העבודה".

המשמרת הצעירה בעבודה בעד ממשלה חדשה

לישכת המשמרת הצעירה של מפלגת העבודה החליטה אתמול, כי לאור המציאות הבטחונית והמדינית יש לחתור להקמת ממשלה חדשה לאלתר ולסיים את תקופת הכהונה של ממשלת המעבר בהקדם.

מ"מ מזכיר המשמרת הצעירה נתן רענן מסר, כי המשמרת מחייבת כינון הממשלה מיד, אם במתכונת הממשלה המתפטרת או על בסיס 61 חברי הכנסת של סיעות המערך, ל"ע והר"צ. לשכת המשמרת הביעה התנגדותה לכינונה של ממשלה עם ליכוד ושללה חידוש הדיונים בשאלת „מיהו יהודי". הלשכה החליטה להציע למפלגה לקיים דיון מחודש בשאלה הפרדת גמישה של ראש הממשלה בבחירה הישירה ולהבעה, כי נציגי המפלגה לממשלה יקבלו את אימון המרכז כצעד להגברת האמון בממשלה ומתן גיבוי לחברי ה„עבודה" שיכהנו בה.

חרות בחרה ועדה שתציע דרכים חדשות לקביעת מועמדי המפלגה בבחירות

הנהלת תנועת החרות בחרה השבוע בוועדה, שתפקידה יהיה להציע דרכים חדשות לקביעת מועמדי המפלגה בבחירות לכנסת. ח"כ ד"ר בנימין הלוי, שהיה בשעתו מן המתנגדים החריפים של השיטה הקיימת של ועדת מנויים לקביעת המועמדים לכנסת — לא צורף לוועדה.

בישיבת מרכז תנועת החרות שאישרה לפני כשנה את שיטת ועדת המינויים, היה ח"כ הלוי במיעוט שהצביע נגד שיטה זאת, והציע לבחור את המועמדים בהצבעה חשאית במרכז.

החלטת הנהלת חרות לבחור בוועדה שתדון ברפורמה בנושא זה מתפרשת כתגובה לביקורת שהושמעה במפלגה על הדרך לבחירת המועמדים לכנסת. המגמה המסתמנת עכשיו היא, שמרכז המפלגה יבחר את המועמדים לכנסת, וועדה מצומצמת תקבע את מיקומם ברשימה לאחר מכן.

הנהלת צעירי חירות קיבלה השבוע החלטה לקרוא לאישים שונים הקשורים בתנועה לחזור לפעילות מלאה. הכוונה כנראה להח"כ לשעבר יעקב מרידור ולאלוף במילואים עזר ויצמן — ששניהם פרשו למעשה מפעילות פוליטית. צעירי חירות עומדים להיפגש עם יו"ר התנועה ח"כ מנחם בגין כדי לדון אתו על נושא זה.

מחסור בכסף ובאחיות מעכב פתיחת בית־חולים

מאת יצחק בן־חורין

פתיחתו של בית החולים „לניאדו" בנתניה מתעכבת בגלל קשיים בגיוס שני מיליונים דולאר להפעלתו בשנה הראשונה ובגלל מחסור באחיות.

על פי התוכנית, עתיד בית החולים החדש, שהוקם בקרית צאנז בצפון העיר, ליהחנך בחודש אוגוסט — לאחר השלמת הבנייה והבאת ציוד מעבדתי לרנטגן, שנרכש כבר. בשלב הראשון ייפתחו מחלקות לילדים ויולדות, בהן יהיו 60 מיטות, וחדר מיון.

את הכסף להפעלת בית החולים קיוו להשיג באמצעות מגביה בארה"ב, אולם לאור פניית משרד האוצר להיענות מעוררה בגבבית עד לקיץ 1975 — מתקיימים מגעים עם משרד האוצר לתמיכה כספית בפתיחתו של בית החולים בחודש אוגוסט.

על בעיית המחסור באחיות (בעיקר באזור השרון) מקווים חברי הוועד המנהל להתגבר על־ידי פתיחת מעון יום לילדי אחיות. בצורה זו מקווים להחזיר לעבודה אחיות שפרשו.

* מר אלכסנדר גולדברג, מי שהיה נשיא הטכניון, נתמנה על־ידי שר המסחר והתעשיה כיו"ר ועדת המחירים הציבורית, קודם לכן כיהן בתפקיד זה מר משה קשתי ז"ל. כחברי הועדה נתמנו אברהם אריה, אלי ארבל, מרדכי גולדינברג, פייבל הדס, איתן ישראלי, אבי ברגלית, יאיר דוטליו, מיכאל שפר ורובק רוחב.

כשתגמרי לסדר את דירת פאן-לון החדשה שלך

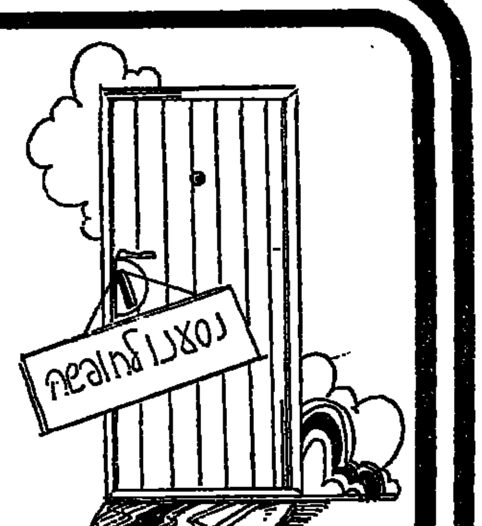

תוכלי לצאת לחופשה נהדרת על חשבוננו במלון פאן-אמריקן ים המלח

בדירת פאן־לון החדשה שתרכשי, מושקעים, נוסף לחומרי בנין מעולים — ידע, מאמץ ומחשבה איך לאפשר לך לחיות טוב יותר בדירתך ולהנות מאיכות בניה גבוהה, מרמת תכנון מושלמת, מגימור מעולה ומאיכות הסביבה.

אם את מאמינה שמקום המגורים שלך הנו חלק מאורח חייך ומההווי המשפחתי שלך, הכנסי לאחד ממשרדי המכירות של פאן־לון ותדעי מה מייחד כל כך את אתרי הבניה שלנו ואת דירותינו שזכו זו השנה השניה ברציפות בתואר „הקניה הטובה".

לפאן־לון דירות איכות בשלבי בניה בבת־ים, חולון, בני־ברק, לוד, ופתח־תקוה.

בחודשים אפריל־מאי יקבל **כל** רוכש דירת פאן־לון ארוח של שלושה ימי חול במלון הפאר פאן־אמריקן ים המלח.

רשת משרדי המכירות

ראשל"צ — רוטשילד 50, טל. 947043; הרצליה — סוקולוב 58, טל. 937578; חולון — שנקר 47, טל. 845264; אשדוד — רוגוזין 4, טל. 055-25861; פתח־תקוה — ראה בני־ברק, טל. 786191/2; בני־ברק — רח' ז'בוטינסקי 20 (פינת רבי עקיבא), טל. 786191/2; בת־ים — רוטשילד 22, טל. 883395; לוד — שד' דוד המלך; יועצי השקעות חוץ — פרישמן 10, טל. 240224/5, ת"א.

פאן-לון

עידן-יועצים לפרסום

25 שנה

לוח מעריב

מסור השבוע את מודעתך ל„לוח מעריב" והשתתף במבצע הפרסים הגדול במלאת 25 שנה ללוח מעריב

* בכל יום זוכה מוסר מודעה אחד ב„לוח מעריב" ב־100.— ל"י במזומנים.
* בכל יום ששי זוכים 5 מוסרי מודעות ב־100.— ל"י כל אחד.
* כל מוסרי המודעות ב„לוח מעריב" משתתפים בהגרלת הפרסים הגדולים:

2 מכוניות „פיאט" (כולל מסים)

„פיאט 126" ו„פיאט 128"

ראה עמוד 49 וב„ימים ולילות" עמוד 44

מודעה המתפרסמת ב„לוח מעריב" מגיעה לידיעת ציבור הקוראים הגדול ביותר במדינה.

תודה לשמחה אריאלי

מר א. רובינשטיין מנהל בית הספר הממלכתי דתי „אורות" בנתניה שלח באחרונה מכתב תודה נרגש למר שמחה אריאלי — אסמן המצות מיד אליהו, על שתרם וסיפק לתלמידי ביה"ס נעליים ובגדים. בי"ס „אורות" מאכלס בתוכו תלמידים נצרכים ממשפחות מרובות ילדים הזקוקים לתמיכה ניכרת.

J

junkstore

רח' ירמיהו 52, תל-אביב.

נוסטלגיה אמיתית

עם: רהיטים עתיקים, פסלים, כלי-כסף, עץ, זכוכית וקרמיקה. תכשיטים, מראות ומנורות, כריות, מפות, כסויי מיטה, וילונות מתחרה וקטיפה עבודות-יד.

עתיק, ישן וקצת חדש.

פתוח מ:1-10 בבוקר ומ:4-10 בערב.

למנהל מחלקת ילדים בבית חולים הדסה בירושלים ולכל צוות הרופאים והאחיות

נתונה תודתנו בעד הטיפול המעולה שניתן לשירה שלנו

המשפחה ובית קבוצת כנרת

לאילנה ועזרא פיטשון

ברכותינו הלבביות להולדת הבת

ALUM-AZUR אלום-אזור

רחל ובועז וקסמן

מאושרים להודיע על הולדת בנם

אח לדנה

נכד

ליפה ודוד וקסמן | סוזנה ואברהם הורנשטיין

נין לרוברט קנטי

תל־אביב 29.4.74

לבן עירנו הדגול

פרופ' שרגא אברמסון

ברכותינו הנאמנות לקבלך את פרס ישראל במדעי היהדות

ארגון יוצאי צ'רנוביץ בישראל ובתפוצות

לארגון נכי צ.ה.ל

לועד למען החייל

לשמחה הולצברג

תודה רבה על עריכת הברית

משפחת נעמן

ביתנו

אירועי השבוע

ב„ביתנו" חיפה, רח' ירושלים 29

הערב 3.5.74 10.00 בלילה

מרתף „ביתנו" לאמנות הקולנוע

הסרט

„ליל הגורלים"

עם פיטר אוטול

מחר, מוצ"ש 4.5.74 ב־7.30 בערב: המועדון לספרות ולפולקלור. ערב עם חנה רוט ושלמה ניצן. ב־8.00 בערב: מועדון לעולים צעירים.

ביום ראשון 5.5.74 9.00 בערב: מועדון חברתי לאקדמאים.

ביום שני 6.5.74 7.00 בערב: הרצאת ד"ר א. חפץ ב נושא: מצבי חרום בפסיכיאטריה (ערב לאחיות).

ביום שלישי 7.5.74 ב־7.00 בערב: מועדון הסרט הטוב לעולים חדשים.

ב־8.00 בערב: רב שיח בנושא: תופעות על טבעיות (בעקבות הספר והסרט „מגרש השדים") משתתפים: ד"ר בני בית הלחמי ד"ר ראובן קריץ, עליזה שנהר.

ביום חמישי 9.5.74 ב־8.00 בערב: הרצאת מאיר שאול בנושא: פאראפסיכולוגיה (המשך סדרת הרצאות).

ב־8.00 בערב: רקודי עם ועמיכ בהדרכת מוסה אשכנזי.

חוגי אמנות:
יום א' מקהלת הילדים, מקהלת מפ"ח. מנצח ע. מלר.
יום ב' להקת המחול המרכזית. מדריכה: רותי אשכנזי.
יום א', ה' בימת משחק (סטודיו לדרמה) במאי א. קלינגר.

אוניברסיטה עממית:
יום א' ספרות, לימודי עבודה, פסיכולוגיה חברתית.
יום ג' תנ"ך, מבוא לכלכלה.
יום ד' אנגלית, מדעי המדינה.
יום ה' יחסי אנוש.

פסטיבל הזמר הלועזי מספר 2

מכריז על

תחרות פזמונים בלועזית

יש לשלוח לא יותר מ־3 שירים לתיאטרון „הכותל" ג. כריספין ת.ד. 26498 ת"א.

שלב חדש במלחמות הרבנים הראשיים

הרב יוסף: הרב גורן דרש ממני לבטל פסקי דין הנוגעים לעגונות

„היתנה בכך היענות לבקשתי, כי נדבר בענייני הרבנות הראשית"...

מאת דוד פרימור

בתגובה לפנייתו של הראשל"צ, הרב עובדיה יוסף, אל עמיתו בכס הרבנות הראשית, הרב שלמה גורן להסדיר את עניני מועצת הרבנות הראשית, דרש הרב גורן כי לפני־כן יבוטלו כל פסקי הדין שנתן הרב יוסף בענין עגונות מלחמת יום הכיפורים. הרב הראשי, הרב עובדיה יוסף, גילה זאת אתמול בנמל התעופה בן־גוריון, בשובו מביקור בארה"ב.

בדברו בפני מקבלי פניו, ובניהם שר הדתות, ד"ר יצחק רפאל, הרבנים הראשיים של תל־אביב—יפו, חברי כנסת, ואישים אחרים, אמר הרב עובדיה יוסף: „לפני נסיעתי לארה"ב פניתי לרב הראשי שיאות להידברות עימי, כדי לבוא להסדר בעניני מועצת הרבנות הראשית. הרב גורן דחה את ידי המושטת לשלום, בטענה, כי עלי קודם כל לבטל את כל פסקי הדין שנתתי יחד עם הרב הראשי לצה"ל, סגנו ובית הדין הרבני, הנוגעים להתרת עגונות מלחמת יום הכיפורים, ולחזור ולדון בהן יחד איתו. כמובן שלא יכולתי להסכים לאמלל עגונות למען הפרסטיז'ה של מישהו, וכבה לא יצא הדבר לפועל, ויש להצטער על כך".

בהמשך דבריו קרא הרב עובדיה יוסף לרב גורן להשיב לפניותיו בדבר הסדר מועצת הרבנות „מפני שאסור שהענינים יימשכו כך. אם אין רצונו בהרס הרבנות הראשית, עליו להיענות לפניותי הקודמות".

הראשון לציון שב מביקור בן 12 יום בארה"ב ובקנדה על פי הזמנת הפדרציה העולמית של הקהילות הספרדיות. בארה"ב נועד הרב עובדיה יוסף עם סגן הנשיא, מר ג'רלד פורד, יו"ר בית הנבחרים, אנשי קונגרס, ועם מזכיר האו"ם, ד"ר ואלדהיים.

הרב עובדיה יוסף גילה, כי בשיחותיו אלו העלה את שאלת הצלתם של יהודי סוריה. הוא מסר, כי הובטח לו ששדר מיוחד יועבר לד"ר קיסינג'ר, שיעלה אותו במסגרת שיחות ההפרדה עם סוריה.

עוד גילה הרב יוסף, כי סירב להאריך את ביקורו בארה"ב כאשר נודע לו על התפטרותו של מנהל מחלקת הכשרות הארצית, הרב ש. אפרתי. בכוונתו לטפל בענין זה מיד, עד שימצא מי שימלא משרה חשובה זו.

פנחס איילון נבחר בשלישית ליו"ר מרכז השלטון המקומי

מאת אברהם תירוש

ראש עיריית חולון, פנחס אילון, נבחר אתמול בכנס ראשי הרשויות המקומיות שנערך בתל־אביב, לתקופת כהונה שלישית כיו"ר מרכז השלטון המקומי. כממלא מקומו נבחר ראש עיריית הרצליה, עו"ד דב ברזילי. בן נבחרה הנהלה בת 39 חברים.

למרות שבמשך החודשים האחרונים, השמיעו כמה מאנשי הליכוד בשלטון המקומי הצהרות שונות בגנותו של מר פ. אילון, וקראו להתפטרותו. משום שלדבריהם פעל למען הפרת ההסכם הקואליציוני שנוהג בבת־ים בין הליכוד והמפד"ל — נבחר אילון אתמול פה אחד כמעט, לאחר שקדם לבחירתו הסכם בין־מפלגתי.

בכל זאת לוותה הבחירה בסערה שפרצה באולם, כאשר ראש עיריית בת־ים, יצחק וולקר, הציע שלא לבחור במר אילון והטיח כלפיו דברים חריפים מעל הבימה בקשר ל„פרשת בת־ים". יו"ר המרכז הסיף לביטול ההסכמים וגם השתתף בצורה פעילה בסיגנות בת־ים — האשים וולקר. „לא צריך לבחור מחדש מי שאינני יודע להתעלות מעל שיקולים צרים".

באולם קמה מהומה של קריאות ביניים, כאשר ראשי רשויות שהם נציגי מפלגת העבודה מנסים להגן על אילון ותוקפים את וולקר, ואילו ראשי רשויות אחרות, מצדדים בראש עיריית בת־ים. לבסוף נטל על עצמו את ההגנה יו"ר המרכז ראש עיריית טבריה משה צחר, שאמר, כי פנחס אילון, כמו רוב ראשי הרשויות המקומיות, הוא שליח של תנועה פוליטית, ובתור שכזה הופיע במו"מ הקואליציוני הבין־מפלגתי שנערך במישור המוניציפאלי. הוא גינה את סגנון הדיבור של ראש עיריית בת־ים.

לא ידע על ההסכם

לא הוצע כל מועמד אחר לתפקיד היו"ר, ולבסוף הצביעו בעד אילון, למרות ההסכם הבין־מפלגתי, ראש עיריית בת־ים יצחק וולקר, ראש עיריית רחובות שמואל רכטמן, שניהם אנשי הליכוד, וראשי המועצות המקומיות רמת־השרון וקרית־ביאליק פסח בלקין וצבי קרליבך שהם נבחרי רשימות מקומיות. ראש עיריית תל־אביב שלמה להט, נמנע מהצבעה. הוא הסביר, כי לא ידע על ההסכם לפני הכנס, והוא נמנע משום שלפי התקנון הנוכחי של מרכז השלטון המקומי חייב לכהן כיו"ר שלו אחד מראשי שלוש הערים הגדולות.

היה וולקר ורכטמן אף הודיעו על פרישתם מהנהלת המרכז שנבחרה אתמול. הראשון, בגלל התנגדותו לאילון, והשני משום שלא נתקבלה הצעתו לקבוע, כי מכאן ואילך ייאסר על יו"ר מרכז השלטון המקומי להתערב בהסכמים קואליציוניים הנערכים מחוץ לעירו.

בכנס נבחרה גם ועדת תקנון, אשר תגבש תוך חצי שנה הצעת הקנון חדש למרכז, בתקנון החדש יבוטל הסעיף המגביל את בחירת יו"ר המרכז לאחד מראשי הערים הגדולות.

פתרונות תקציביים

בכנס, אותו ניהל מר מרדכי סורקיס, דיבר גם שר הפנים, ד"ר יוסף בורג. הוא אמר, כי נמצאו פתרונות לרבות מן הבעיות התקציביות של הרשויות המקומיות, והוא עליה בפעילות התקציבית שלהן. תקציבי הרשויות המקומיות מסתכמים השנה ב־3 וחצי מיליארד לירות, שמהן חצי מיליון תקציבי פיתוח.

יו"ר מרכז השלטון המקומי, פנחס אילון, שסקר את בעיות השלטון המקומי בארבע השנים האחרונות, אמר, כי הרשויות המקומיות מתקרבות להסדר קבוע לבעיות המימון ולאיזון התקציבים שלהן. הוא מסר, כי כל רשות מקומית תקבל מהממשלה במשך שלוש השנים הבאות, 75 אחוז מהוצאותיה על השירותים הסוציאליים. הוא הביע תקוה, כי יגיעו להסדר דומה גם בתחום החינוך.

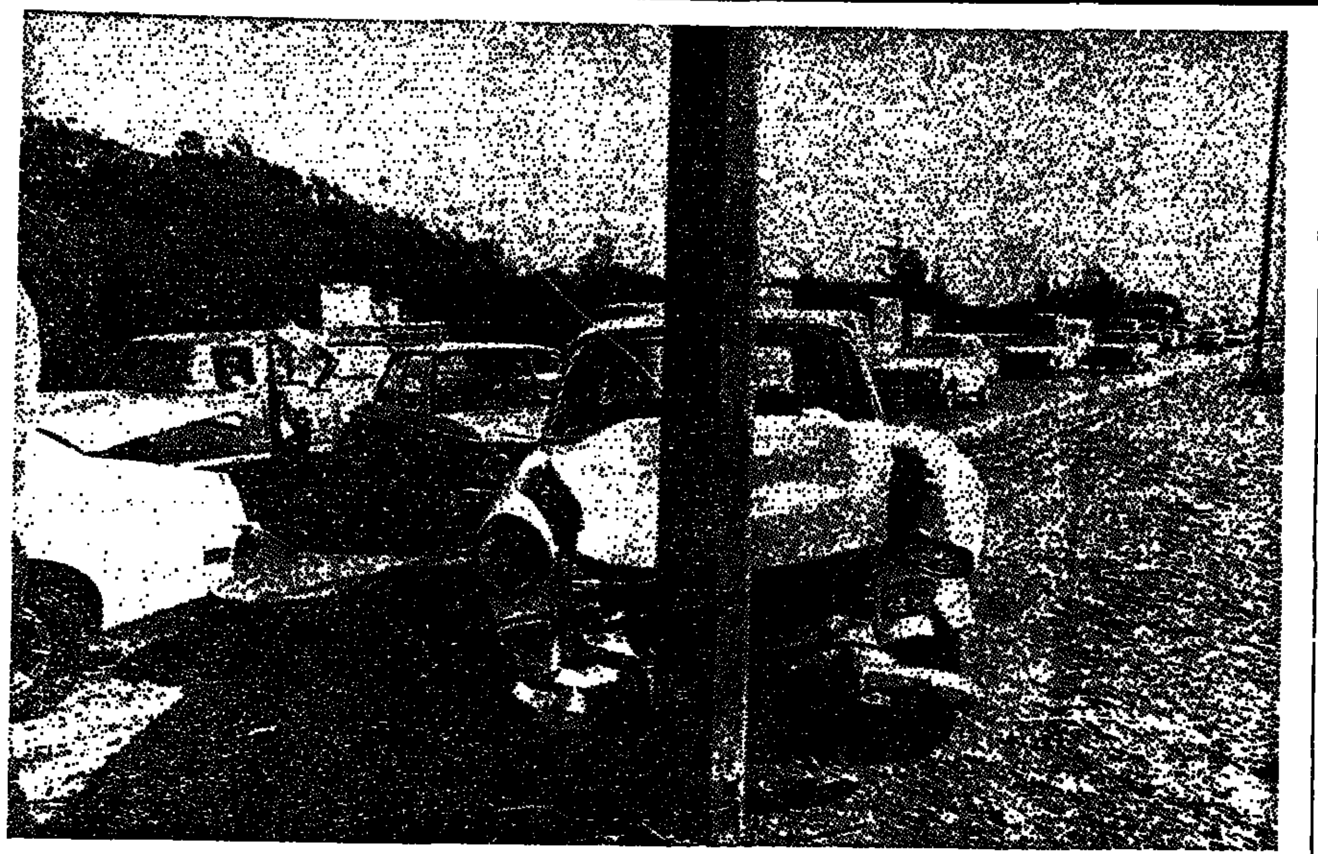

נוסע אחד נפצע קשה בתאונה משולשת זו, שאירעה אתמול בכביש החוף לפני הרצליה. התאונה גרמה לפקקים עצומים ביציאה מתל־אביב בשעות אחר־הצהריים. (צילם: חנניה הרמן)

הכנסת התלכדה במחאה נגד העוול: רודפת הנאצים כלואה - והרוצחים מתהלכים חפשים

הכנסת, המפולגת בימים אלה ברוב הנושאים המדיניים הציבוריים, התאחדה אתמול בהפגנת הזדהות עם ביאטה קלרספלד — הנודפת האנטי נאצית העצורה עתה בבלא קלן. בדברים שנאמרו מעל דוכן הכנסת מפי נציגי הממשלה והאופוזיציה גם יחד, היתה פנייה מפורשת אל רשויות השלטון בגרמניה לשחרר מיד את ביאטה קלרספלד מן הכלא, שכן צריכים היו לרצות את עונשם פושעים נאצים רבים, אשר משום מה מתהלכים חופשיים.

מותר לקוות כי השלטונות הגרמניים, הן בלשכת הקנצלר והן ב„בונדסטאג" הגרמני, יתייחסו בכל כובד הראש הראוי אל התביעה הנמרצת הזאת, שהועלתה אתמול בפרלמנט הישראלי. עדות לכך השיחה הטלפונית שניהל אתמול לפני הצהרים השגריר הגרמני, מר יסקו פון־פוטקאמר, עם לשכת יו"ר הכנסת. השגריר הודיע כי ברצונו לבוא לכנסת כדי להיות נוכח בדיון שייערך בה על מצברה של ביאטה קלרספלד. זוהי מחווה לא רגילה מצד דיפלומט זר, המעידה כי גרמניה מכירה בכובד משקלה של המחאה הציבורית הישראלית, ואינה יכולה להתעלם ממנה. אלא שהשגריר „איחר את הרכבת" ושיחתו הטלפונית נתקבלה במשכן, כאשר ישיבת הכנסת כבר נסתיימה.

נראה, שהשגריר נתכוון לבסות ולאזן בצורה זו את הפגיעה שפגעה השגרירות הגרמנית בכבודו של ח"כ בנימין הלוי. ח"כ הלוי פנה אל השגרירות בתחילת השבוע, וביקש לארגן לו פגישה עם השגריר. ח"כ הלוי ביקש להציע בפגישה את ערבותו האישית לשלטונות הגרמניים, כדי שישחררו את ביאטה קלרספלד מכלאה עד העמדתה לדין. הדעת נותנת, כי השגריר הגרמני צריך היה לקבל בכבוד הראוי חבר כנסת בכיר של סיעת האופוזיציה הראשית, ושופט בית המשפט העליון לשעבר. תחת זאת, הפנו את ח"כ הלוי אל פקיד בעל מעמד של קונסול בלבד.

קהל תהומי

הישיבה כינסה אתמול לפי דרישתם של שלושים חברי כנסת מרוב הסיעות של הבית, אשר החליטו, כי ישראל חייבת להרים את קולה נוכח העוול התהומי הזה, כאשר רודפת הנאצים כלואה, בעוד הנאצים עצמם מתהלכים חופשיים.

ארגון שלושים החתימות של החו"כים שדרשו את כינוס הישיבה היה פרי יוזמתו של ח"כ עקיבא נוף הצעיר, איש הליכוד, שהספיק כבר בחודשים של שבוע זה לכבול את עצמו בשלשלאות ברזל אל בניין השגרירות הגרמנית בתל־אביב, כמחאה על מאסרה של ביאטה קלרספלד.

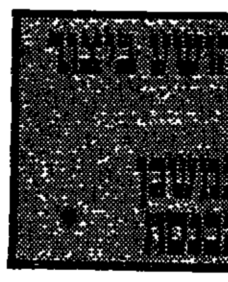

בהעלותו את הצעתו הדחופה לסדר היום מנה עקיבא נוף את שורשרת המעשים שעשתה אשה גרמניה צעירה זו הפועלת באומץ וללא לאות כדי לתקן במעט את העוולות שגרם עמה לעם היהודי הנרדף. היא הפגינה בגופה נגד האנטישמיות בכיכרות המרכזיות של פראג ורשה. היא הגיעה עד לדמשק כדי לפעול שם למען שחרור שבויינו ומתן דרור ליהודים המעונים. מעל הכל, היא איננה מניחה לצוררים המתהלכים עדיין חופשיים, ובראש וראשונה קורט לישקה הידוע לשימצה, אשר עמד בראש הגסטפו בפאריס הכבושה ונחשב כאחראי לגירוש מאה אלף יהודים צרפתיים אל מחנות המוות.

פניה אל ווילי ברנדט

לישקה נשפט ע"י בתי המשפט הצרפתיים, אך ממשיך לנהל באין מפריע את עסקיו המשגשגים בעיר הגרמנית קלן, מפני שהסכם ההסגרה בין צרפת וגרמניה לא אושר כדין ע"י הבונדסטאג הגרמני.

עקיבא נוף הוכיח את הקנצלר ווילי ברנדט על שזנח, לדבריו, את עקרונות המוסר, וללא רת־יצה בחר לו בדרך פוליטית הפוגעת ביהודים ובישראל. נוף הכיר לברנדט, כי בעצמו היה פליט בתקופה שלטונו של היטלר. עתה הוא נבגע מלהביא לאישור את ההסכם עם צרפת בדבר הענשת פושעים נאצים. בעת ביקורו בישראל נמנע הקנצלר הגרמני באופן הפגנתי מביקור בשטחים, אך לעומת זאת מצא לנכון, בעת ביקורו במצרים, להגיש זרי פרחים ולחייך לחיילים המצריים היושבים במצבים ההרוסים של קו בר־לב. זאת — כאשר סביבם מונחות עדיין גויות חיילינו, שהמצרים אינם מאפשרים להביאן לקבר ישראל.

עונשים שהם עלבון

נגד כל אלה מרימה את קולה ביאטה קלרספלד, ללא מגננון וללא כוח, אלא רק מתוך שכנוע של אמונה ואין היא מהססת להוקיע כל גלוי של אנטישמיות בכל מקום שהוא.

גם אותם פושעים נאצים שהובאו לדין, נפטרו ברוב המקרים בעונשים שהם עלבון נוכח גודל הפשע. רובם התבססו מחדש והתעשרו מן ההון שצברו משוד קורבנותיהם המומללים.

עקיבא נוף הבטיח לביאטה ולבעלה סרג'י, כי אנו יודעים להעריך ולהוקיר את מאבקם ההומני הגדול, ואין אנו אדישים לסבל הנגרם להם בשל כך. משלטונות גרמניה תבע ח"כ נוף לשחרר את ביאטה קלרספלד מיד, לשפוט את הרוצחים הנאצים, לאשר את הסכם ההסגרה עם צרפה, ולחתום ולאשר הסכמי שפיטה דומים עם מדינות אחרות, שעמיהן היו קרבנות השבח הנאצי. הוא הזכיר לשלטונות בון את דבר הנביא ישעיהו: „ידיכם דמים מלאו, רחצו, הזכו, הסירו רוע מעלליכם. חדלו הרע, לבדו היטב, דרשו משפט".

חיזוק משר המשפטים

שר המשפטים חיים צדוק העניק חיזוק ממשלתי לכל ההביעות שהעלה ח"כ נוף. השר הצביע על כך שבישראל חיים רבבות מניצולי השואה, ומאות אלפים אשר בני משפחותיהם נרצחו בשואה. לכן, הסעיף השר צדוק, לא נשכח את גוראות העבר. גם כאשר אנו שואפים לבנות עתיד טוב יותר, ומתשיטים לשם כך את ידנו לגורמים שונים בגרמניה, המתקוממים נגד מה שעוללו בני עמם בתקופת הנאצים. גרמנים אלה חיפשו דרך לסייע למדינה של שארית הפליטה, מבלי לטשטש את העבר. תהליך זה דורש להתחדשות העם הגרמני, אמר השר צדוק, לא פחות משהוא דרוש לנו. אבל חלק מתהליך זה הוא הבאת הנאצים לדין על פשעיהם, ולכן גם ברכנו על הסכמי ההסגרה שנכרתו עם מדינות הכיבוש הנאצי.

משום כך הביע שר המשפטים את תמהונו על עיכוב אישור הסכם ההסגרה בין גרמניה וצרפת ע"י הבונדסטאג, אשר היה צריך לאפשר הסגרת פושעים נאצים כדי שיתנו את הדין על מעשיהם בצרפת. גם בגרמניה יש רבים הדורשים אישורו ההסכם הזה, ואף ממשלת ישראל הביעה דעתה על הצורך באישורו כדי להביא את הפושעים על עונשם.

הציבור בישראל כצפה לצדק

השר צדוק הביע את תודתנו לביאטה קלרספלד, אשר במאבקה האישי למען העמדת פושעים נאצים לדין הכמרכה שניהלה עבור שחרור שבויינו מסוריה. הפעימו את לבותינו. הוא הביע את התפעלותנו מטוהר כוונותיה, כוסריותה העמוקה ואומץ ליבה — במעוריה לתיקון הבעוות בגרמניה. השר הבהיר לשלטונות בון, כי הציבור בישראל כצפה שהרשויות הגרמניות ידאגו לעשיית צדק בנושא זה.

השר צדוק הציע להעביר את הנושא לכיפור ועדת החוץ והבטחון, כדי שזו תנסח את ההחלטה המאוחדת של הכנסת בסוגייה זו. ההצעה נתקבלה על דעת הבית כולו.

„הממונה" לשעבר היה האורח היחיד...

ביציע הכנסת הגב אתמול מבקר אחד ויחיד, בעת הדיון על מאסרה של ביאטה קרספלד. היה זה איסר הראל, הממונה לשעבר על שרותי הבטחון, אשר הביא את הצורר אייכמן מארגנטינה למשפט העם היהודי בירושלים.

איסר הראל אמר, כי הרגיש צורך לבוא לכנסת ולהיות נוכח בדיון זה, כדי להביע בדרך זו את הערצתו למאבקים העקשניים של צידת הנאצים ביאטה קרספלד, על אף שאין הוא מכיר אותה אישית. הוסיף איסר „הקטן": אשה זו היא דמות מופלאה. היא ראויה לכל ההערכה וההוקרה שלנו. באתי להביע זאת בהשתתפות צנועה בישיבה זו.

נהגת שהורשעה בגרימת מוות נידונה למאסר בפועל

מאת מנחם רהט

ל־3 חודשי מאסר בפועל ו־6 חודשי מאסר על־תנאי, שלילת רשיון־הנהיגה ל־7 שנים וקנס בסך שלושת אלפים ל"י — נידונה אתמול בבימ"ש השלום בצפת נהגת שהתנגשה בטנדר צבאי ונגרמה למותם של אם ובנה, ולפציעת 3 אנשים נוספים, ביניהם היא עצמה.

הנאשמת, אילה קולנר, בת 21, מגבעתיים, נסעה ב־3 בנובמבר אשתקד, בשעה 5.30 אחה"צ, במכונית מסחרית בכביש ראש־פינה—טבריה, בדרכה מרמת הגולן ביתה סבריה. בקים ה־24 של הכביש חנה אותה עת גורר צבאי, שפנסי האחוריים דלקו. הגורר חנה על הכביש ממש, ולא בשוליו. הוא נעצר בעקבות תקלה במערכת ההילוכים שלו.

בהגיעה סמוך לגורר לא הבחינה בו הנאשמת, והתנגשה בחלקו האחורי בעוצמה רבה. כתוצאה מכך נהרגו סופי גייגר, בת 23, ובנה אופיר, בן 4. כן נפצעו ונחבלו באותה תאונה עוד 3 נוסעים ברכב המסחרי — אלברט אטיאס, מרדכי כהן, ו הנאשמת עצמה.

בביהמ"ש הודתה הנאשמת במרבית פרטי האישום. שופט השלום יוהר אלמגור האשים אותה בגרימת מוות כתוצאה מרשלנות, ובגרימת תאונה בה נחבלו בני־אדם כתוצאה מנהיגה בחוסר זהירות.

פרקליטה של הנאשמת, עו"ד גילאור מחיפה, טען להגנתה, כי צבעו של הגורר הצבאי היה כהה, ובשעת התאונה שררה חשיכה במקום. לדבריה, היו ענפי הרכב שחנה על הכביש מאפלים ומנומים, שכן התאונה אירעה זמן קצר אחר המלחמה. עו"ד גילאור גילה, כי הנאשמת חזרה אותה עת מפגישה עם ידידה, ששירת אז כאיש מילואים ברמת הגולן, אשר שבישרה לו כי הרותה לו. כתוצאה מהתאונה איבדה הנאשמת את פרי בטנה, נאלצה לעזוב את קיבוץ נווה־איתן בן התגוררה עד למועד התאונה; ונפרדה מידידה אשר לו עמדה להינשא.

הפרקליט ציין כי הנאשמת, בעלת רשיון נהיגה מאז 1970, שימשה בנווה־איתן כמחליפה של הנהגים המקומיים, ומעולם לא הורשעה בשל עבירת תנועה כלשהי. בהסעימו כי הנאשמת איננה נהגת רשלנית ואינה קלת־דעת, הדגיש, כי היא עברה ביתומתה קודם לנהיגה מונעת.

לעומת זאת תבע ב"כ פרקליטות מחוז חיפה והצפון, עו"ד קינן, להחמיר עם הנאשמת, בהתחשב בתוצאות הקשות של התאונה.

בגזר דינו קבע השופט אלמגור, כי „חלק באחריות לתאונה רובץ לפחות על נהג הרכב החונה (שהחנה רכבו על הכביש ממש, כשגלגליו הימניים מרוחקים כ־90 ס"מ משפת הכביש לכיוון ציר הכביש), אך חלק זה מועט יחסית לחלקה של הנאשמת". עם זאת הטעים השופט כי „אף אם אביא בחשבון את נמוקי ב"כ הנאשמת לקולא, אין ספק כי במקרה זה יש להחמיר".

השופט נעתר לבקשת ב"כ הנאשמת לדחות את ביצוע המאסר ל־30 יום, כדי לאפשר לה לערער על גזר הדין.

אם נאשמת בנסיון לחנוק את תינוקה

מאת שאול הון

אשה שניסתה לחנוק את בנה הפעוט, תוך כדי התקפת מירוף שפקדה אותה, הואשמה בנסיון לגרום למות התינוק. כתב האישום הוגש לבית משפט השלום בפתח־תקוה.

המקרה אירע ארבעה ימים לבלבד אחרי פרוץ מלחמת יום הכיפורים, ב־10 באוקטובר 1973, האשה רכנה את הפיגמה של תינוקה על צווארו — והידקה אותה בכוח. הפעוט, שהיה כבן שנה, החל לזרחר. לכולו עבר אחד השכנים ליד הדירה ושמע את קול התרחור. הוא חש מיד פנימה, וברגע האחרון הצליח למנוע אסון.

התינוק הוחש לבית החולים כשהוא כחול כולו, וניצל ממוות, הודות למאמצי הרופאים.

פרקליטת מחוז המרכז, עו"ד ויקטוריה אוסטרובסקי־כהן, מאשימה את האשה בנסיון לגרום למות הילד. התובעת מציינת בכתב האישום, כי דעתה של האשה לא היתה מיושבת עליה בשעת מעשה, משום שטרם החלימה מתוצאות לידה או מתוצאות הנקה.

אילו היה התינוק בן שנה בזמן המעשה היתה האשה מואשמת בנסיון לרצח, שהוא סעיף חמור מזה שבו הואשמה. אולם לפעוט מלאה שנה רק יומיים אחר כך — ועל כן הואשמה אמו בנסיון לגרום למותו — ולא בנסיון לרצח.

נציגי התנועה לבחירות אישיות נפגשו עם יו"ר ועדת חוק ומשפט

יו"ר ועדת חוקה ומשפט של הכנסת, ד"ר זרח ורהפטיג, נפגש אתמול עם אנשי התנועה לבחירות אישיות ואזוריות.

בפגישה נדון תהליך החקיקה של חוק יסוד הכנסת לשינוי שיטת הבחירות. נציגי התנועה הדגישו את החשיבות הציבורית העליונה בהחשת הטיפול בתהליך החקיקה, כדי שאפשר יהיה, בבחירות הבאות, להצביע לפי שיטת הבחירות האזוריות. יו"ר הוועדה, ד"ר ז. ורהפטיג, הבטיח לעשות הצעדים הדרושים כדי להביא את החוק לדיון בוועדה, על מנת להחזירו לקריאה ראשונה במליאת הכנסת.

במשלחת השתתפו מטעם התנועה האלוף חיים הרצוג, פרופ' אהרון אנקר, ד"ר זאב רז ומר עובד בן־עוזר.

האלוף שמואל גונן ביקש לעיין בחומר הראיות של ועדת אגרנט

מאת סופר „מעריב" בירושלים

האלוף שמואל גונן פנה לועדת אגרנט בבקשה לאפשר לו לעיין ברשימות מדיוניה ולקבל העתק מחומר הראיות שישמש יסוד לקביעת הממצאים נגדו.

הפניה באה בעקבות החלטת בית המשפט הגבוה לצדק, שהמליץ בפני האלוף גונן להגיש בקשה כזו לוועדה החוקרת את הארועים עד לתום שלב הבלימה של מלחמת יום הכיפורים.

האלוף גונן מבקש לאפשר לו גם להופיע בפני הוועדה כדי להבהיר פרטים ולהגיש ראיות ומסמכים הנוגעים למסקנות שכבר נקבעו לגביו.

לסופר „מעריב" נודע, כי עד כה לא התקבלה מהוועדה כל תשובה לבקשה זו.

חוגים המקורבים לאלוף גונן הגיבו בסיפוק על החקירה החוזרת של הוועדה בנושא המסמכים שהוגשו לה ע"י סגן סימן־טוב. לדבריהם, הגילוי המאוחר של המסמך חזר ומעיד כי אין לאפשר ניהול חקירה כזו מבלי להת לאנשים המעורבים בה אפשרות להגן על עצמם בחקירה החוזרת. אין כל בטחון, הם הוסיפו, שלא קיימים עוד מסמכים כגון אלה שקרוב לודאי כי אין בהם כל ממש. יש להניח שהוועדה נפלה קרבן למסמכים מזוייפים בגלל אי מתן אפשרות לצדדים נפגעים להגיש מסמכים כשלהם.

מאסר על תנאי לתוקפו של רכטמן

תושב רחובות שהתקיף את ראש עיריית רחובות וגרם נזק למשרדו נדון אתמול לשלושה חודשי מאסר על תנאי.

עזרא רחמני, בן 35, פרץ הבבוע למשרדו של ראש עיריית רחובות, מר שמואל רכטמן, תפסו בבגדיו והנחית עליו מכת אגרוף. רחמני גם ניפץ שמשה וגרם לנזק למשרדי העירייה, בטענה שהעירייה גוזלת את פרנסתו. אתמול הובא למשפט. שופט בית משפט השלום ברחובות, שלמה יפרח, גזר עליו שלושה חודשי מאסר על תנאי.

ערב שלוש עליכם

ביום ראשון, 5 במאי, יתקיים באולם בית שלום־עליכם, רחוב י.ד. ברקוביץ ה"א, ערב שלום־עליכם. בערב שיוקדש ליום הזכרון החמישים ושמונה של הסופר האידי ישתתפו א. סוצקבר, י. סטולרסקי, א. ליס. בתכנית האמנותית יופיעו השחקנים: אליהו גולדנברג, שמעון דזיגן, שמואל סגל, שמואל עצמון, שמואל רודנסקי בקטעי קריאה ומשחק מיצירות שלום־עליכם. הזמרת נחמה ליפשיץ בשירי יידיש ע"י המפסנתר נחמיה בורגין.

הוקרה לנצח

למר שמחה אריאלי, אמן המצבות מירושלים, היא אני יצחק כהן מיפו, רח' שבטי ישראל 59 הרגשתי במשך 4 שנים כאבים בחזה ובצוואר. כל הזמן סבלתי והשבתי שיש לי משהו בלב. מר אריאלי בטפול המסור שלו הצילני מסבל קשה זה, שלא על מנת לקבל פרס. ירבו בארץ כמוהו ויבוא על הברכה והבריאות.

(—) יצחק כהן

למען ממשלת אחדות לאומית

צפויה לנו מערכה קשה וגורלית שלקראתה יש הכרח לאחד ולרכז את כל כוחותיו של העם.

החלטות גורליות לקיום האומה מחייבות הנהגה מדינית על בסיס רחב.

לפיכך קוראים אנו למנהיגי הציבור, המרכיבים את הממשלה, לא לחזור על משגי העבר הקרוב, בנסיונות להקים ממשלה מצומצמת, אלא להתעלות לצורכי השעה ולפעול בדחיפות למען הקמת ממשלת אחדות לאומית.

מועצת ארגון הבוגרים של אוניברסיטת בר־אילן

הודעה חשובה!

לרגל פתיחת תערוכת הפרחים ב„פארק הלאומי" ברמת־גן

יהיה ה„

ספארי פארק - רמת־גן

סגור מחר שבת 4.5.

בימי חול פתוח ה„ספארי פארק" כרגיל (בין השעות: 9 לפנה"צ — 4.30 אחה"צ)

...כל ממשל... ...ד הקיימ...

...נגד ... רבין

בעבודה חדשה

...זסור בכסף ובאח... ...נכב פתיחת בית־חול...

25 שנה

מעריב

...מכוניות פיאט"

هكذا من الأصل

מנכ"ל נתיבי נפט: אם ניענה לתביעות השובתים - הם ישאפו לחסל את החברה...

ועד עובדי שדות הנפט: הפרסומים על נזקי השביתה — מוגזמים; לא הפסקנו העבודה בבארות העלולות להנזק

מאת סופר „מעריב"

פועלי שדות הנפט באבו רודס אינם מתכוונים בשלב זה, לחזור לעבודתם — כי דרישת ההסתדרות. הפועלים מגדירים את הפרסומים על הנזקים שגורמת שביתתם כ„מוגזמים ביותר". לי־שיבתם טוען מנכ"ל „נתיבי נפט", מר מאיר גירון, כי הסכסוך באבו רודס הוא על עצם קיומם של שדות הנפט. הקנות להעניק לעובדים פיצויים בסדר גודל כזה שהם דורשים, במקרה של עזיבת השטח — אמר מר גירון — הגורם לכך שהם יהיו מעוניינים בנטישת השדה ובחיסול החברה, כדי לזכות בפיצויים המוגדלים.

בפגישה עם עתונאים בתל־אביב סיפר אתמול מר גירון, כי עמד לפרוש אתמול מניהול החברה אך בשל השביתה עיכב את פרישתו לעת עתה.

לדבריו אין הוא עומד להכנע לתביעות העובדים משום שתביעותיהם מעמידות בסימן שאלה את עצם קיום החברה.

כשדנו עם העובדים על גובה הפיצויים שאל אותם גירון, לדבריו: „אם איננו יכולים להגיע לכלל הסכמה — מי יקבע?" לדבריו, ענה לו נציג העובדים: „מי שיכול לסגור את הברזים בשדה הנפט". בדרך זו לא ניתן לנהל את החברה — סיכם מר גירון.

סכסוך העבודה בחברה הוא על גובה פיצויי הפיטורים שישולמו לעובדים במקרה של נטישת שדות הנפט באבו רודס. לדברי מר גירון הוא מסכים עקרונית לכך שבמקרה כזה יגיעו לעובדים פיצויים גבוהים מפיצויים רגילים.

העובדים דרשו, לדבריו, פיצויים גבוהים בהרבה. לפי הצעתו הועבר הנושא לועדה בהשתתפות נציגי הנהלת החברה, ועד העובדים, רשות החברות הממשלתיות וההסתדרות. סוכם בכתב, שאם לא יגיעו הצדדים להסכם יועבר הנושא לבוררות.

הועדה לא הצליחה להגיע להסכם, אך למרות הסיכום לא היו העובדים מוכנים לבוררות בשום צורה, והכריזו שביתה. ההסתדרות התנגדה לצעד זה, ואף שיגרה מברק לעובדים בו היא מודיעה להם שאם לא יחזרו לעבודה לא תהיה היא אחראית לתוצאות הדבר לגביהם.

הוא הודיע כי לא ישולם לעובדים שכר עבור ימי השביתה.

הנזק פרם נאמר

לדברי מר גירון פעלו בשדות הנפט ביום הראשון לשביתה 6 מתוך 15 בארות הנפט הימיות ו־12 מתוך 75 הבארות היבשתיות. כן מנעו העובדים, לדבריו, יציאת מיכלית טעונה בת 40 אלף טון נפט מהשדה. לדבריו אין עדיין אומדן של ההפסד הנגרם מהשביתה.

נסיון מר

3 מחברי ועד עובדי אבו־רודס צבי גרוי, שמעון ויצמן וחיים מזרחי קיימו אתמול מסיבת עתונאים בתל־אביב. „הגענו למסקנה שהכוח שלנו הוא כאשר אנו נמצאים למטה, בשדות הנפט — ולא כאשר השדות אינם פועלים — טענו חברי הועד. — יש לנו כבר נסיון מר, שנלמד כאשר פרצה מלחמת יום הכיפורים ומרבית אנשינו נשארו ללא מקור פרנסה".

להזכיר בשעות נוספות

לשאלת סופר „מעריב" מהו הפער בין תביעות העובדים לבין הסכומים שמאשרת הנהלת „נתיבי נפט" נמסר, כי העובדים במקום תובעים את הפיצויים על בסיס של 12 שעות עבודה ליום כפול 31 ימים בחודש, כפול 350 אחוז. הנהלת נתיבי נפט הסכימה לתת במקרה של סגירת השדה פיצויים לפי 8 שעות עבודה ליום, כפול 28 יום בחודש — מכפה עד 300 אחוז, על כל שנה של עבודה.

נציגי הועד סיפרו, כי תביעתם העיקרית היא לצעם הדרכה של שעות עבודה נוספות שהם עובדים במשך כל ימות השנה. לכך הם תובעים שאחוזי הפיצויים ינתנו לכל העובדים בצורה שווה בהתאם לשנות הוותק שלהם.

לא ישולם שכר

אם יובטחו לעובדים פיצויים גבוהים כפי דרישתם „נהיה במצב של אב שבניו מחכים למותו כדי לקבל את הירושה", אמר מר גירון. „העובדים יהיו מעוניינים בנטישת השדה ובחיסול החברה, כדי לקבל את הפיצויים, ועוד נגיע למצב שבו ידרשו פיצויים על גזילת הפיצויים שלהם כל עוד לא נוטשים את שדות הנפט"...

מר גירון סירב לומר כיצד הוא מתכוון לנהוג עתה, כשהשדה מושבת. בינתיים, אמר, אין מנוס לבית דין להוצאת צווי ריתוק נגד השובתים. עם

לא הודיעו מראש

שביתתם של עובדי אבו־רודס היתה פתאומית, ולא אושרה על ידי ההסתדרות. הם לא טרחו אף לשלוח מכתב לממונה הראשי על יחסי העבודה במשרד העבודה ולהודיע שבועיים מראש על הכרזת סכסוך עבודה. לדברי נציגי הועד, העבודה בבארות הימיות נמשכת, וגם בבארות שעלולות להנזק במקרה שיפסיקו את פעולתן נמשכת העבודה כרגיל. הודעת יו"ר מועצת המנהלים של חברת נתיבי־נפט, מר סירקין, שבשביתה נגרם כבר נזק של מליונים היא מוגזמת ביותר — לדברי ועד פועלי אבו־רודס.

תה"ל תתכנן הפיתוח החקלאי ברוב ארצות אמריקה הלטינית

מאת יוסף הקבכן

חברת תה"ל נבחרה על־ידי כספרת הפיתוח הבינלאומיים והממשלות כרבית מדינות אמריקה הלטינית לתכנן את הפיתוח החקלאי שיקיף כ־80 אחוז מכלל האוכלוסיה ביבשת זו.

מנכ"ל תה"ל, מר אהרון וינר, ציין כי תה"ל זכתה בעבודה חשובה זו לכרות התנגדותן של מדינות ערב החברה בהוסדות הבינלאומיים המממנים את התוכניות.

מר וינר מסר עוד, כי במסגרת תוכנית הפיתוח ינתחו מומחי החברה את ליקויי התכנון החקלאי באמריקה הלטינית — ליקויים שגרמו לכך שבמשך 25 השנים האחרונות לא עלתה התפוקה החקלאית לנפש ביבשת זו.

בשלב ראשון תציע תה"ל תוכנית לפיתוח החקלאות של ארגנטינה, ברזיל, צ'ילה פרו ואקוודור. בשלב הראשון, שיימשך שנתיים, יהיה היקף העבודה, מיליון דולר, ויועסקו בו מומחים ישראליים בתחומים שונים ביניהם: אגרונומים, כלכלנים, מהנדסים, סוציולוגים, פסיכולוגים, אנתרופולוגים ועוד.

מספרי התיירים שהגיעו עד אפריל מורים על נסיגה לעומת אשתקד

מספרי התיירים שהגיעו ארצה בחודש אפריל מורים על ירידה ניכרת לעומת הרמה המקבילה בשלושת החודשים הראשונים של השנה. זאת מסרו אתמול דוברי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ומשרד התיירות.

באפריל הגיעו ארצה 68,100 תיירים — ב־18 אחוז פחות מאשר בחודש אפריל 1973, בו הגיעו 83,500 תיירים.

בארבעת החודשים הראשונים של השנה הגיעו לישראל — 194,200 תיירים לעומת 212,300 בתקופה המקבילה אשתקד. — ירידה של 8 אחוזים.

הדוברים ציינו, שהירידה שחלה בתיירות בחודש אפריל נובעת מירידת הנכנסים בדרך האוויר.

5,500 מבקרים הגיעו בחודש שעבר באוניות סיור — מספר הקרוב לזה של החודש המקביל אשתקד. עוד 800 תיירים הגיעו בדרך הים (לעומת 3,500 תיירים באפריל 1973). באו 2,300 תיירים (עליה של 43 אחוז).

נתפס סבל שניסה להבריח סחורות בלוד

מאת רחל פרידמן

נסיונו של סבל בנמל התעופה בן־גוריון אשר עלה רק לאחרונה לישראל, להבריח סחורות שונות, תוך ניצול תמימותה של תיירת, נכשל הודות לערנות שגילתה חוליה ביקורת של משטרת המכס בנמל התעופה.

החוליה עקבה אחר הסבל, שחזר מביקור בחו"ל, למן הרגע בו ירד מן המטוס. כמו שאר הנוסעים נעמד האיש — שעלה מגרוזיה — ליד מסוע המטענים, וציפה לבוא מזוודותיו. אולם כאשר יצא את בית הנתיבות לא היה ברשותו כל מטען. הוא ליווה, לעומת זאת, נוסעת שבאה איתו באותה טיסה. לשאלה היכן מזוודותיו, השיב הסבל: „באתי בלי מזוודות". נתברר כי מזוודותיו הושמו בין חפציה של הנוסעת. השניים נלקחו לחקירה, אשר בהמלכה הובהר כי התיירת ביקשה מהסבל לדעת כיצד תוכל להגיע לקרוביה, עולים חדשים מגרוזיה, המתגוררים בשיכון חב"ד בלוד. הסבל גילה רצון רב לעזור באיתור הכתובת ושיכנע את התיירת שתישא גם את מזוודותיו, בתקווה שיצליח בדרך זו להתחמק מתשלום המכס שבו הוא חייב על המוצרים שהביא מחו"ל.

כאשר נפתחו מזוודותיו נמצאו ברשותו כמה מאות פילמים למסרטות, כמות גדולה של סכיני גילוח ומבחר גדול של מוצרי חשמל ביתיים. סכום המכס בו היה חייב לשאת היה מגיע לכמה אלפי לירות — לאו הצהיר כחוק. עתה יוטל עליו תשלום כפול — והוא יועמד גם למשפט.

מאריזונה — לנתניה בעקבות המלחמה

30 אורחים לא יהודים, מארה"ב, שהושפעו ממלחמת יום הכיפורים, מכרו בתיהם במדינה אריזונה ומתכוננים להשתקע בישראל, כנראה בנתניה.

אתמול סיירו באולפן בנתניה והיום הם יתפזרו ועורכים ביקורים בשפרד ברחבי הארץ.

„אגד" מציעה הטבות לנוסעים בקו ת"א—י־ים

מאת סופר „מעריב" בירושלים

חברת „אגד" בירושלים עושה לאחרונה מאמצים ניכרים כדי להגדיל את מספר הנוסעים בקווים הבין־עירוניים היוצאים מהבירה לחלקי הארץ השונים. לנוסעים בקו ת"א מוצע כרטיס נסיעה חינם בתוך העיר, אם ירכשו כרטיס נסיעה בין־עירוני.

לאחרונה חלה ירידה משמעותית במספר הנוסעים, עם התייקרויות בשרותי הנסיעה. מוניות השירות כביעות כרטיסי נסיעה במחיר שווה כמעט לזה של האוטובוסים, ומשך הנסיעה שלהם קצר הרבה יותר.

ג'עברי ביקר בכלא באר־שבע

משלחת המורכבת מראש עיריית חברון, שייח' מוחמד עלי ג'עברי, ראש עיריית חלחול ונכבדים מחברון, ביקרה אתמול בכלא באר־שבע ונפגשה עם האסירים. אל המשלחת נלוו נציב בתי־הסוהר, גונדר אריה ניר, ומר עובדיה דנון, יועץ שר המשטרה לענינים בשטחים.

הביקור נערך לפי בקשתו של ראש עיריית חברון משר המשטרה, בפגישה שנערכה בשבוע שעבר. בתום הביקור העלה השייח' מוחמד עלי ג'עברי על נס את הסדר והנקיון בבית־הסוהר והודה לשלטונות.

לעיריה אין סמכות לסגור בתי עסק בחג העצמאות

בעקבות הביקורת שהוטחה על פתיחת דוכנים וחנויות למסחר פירות וירקות בשוק מחנה יהודה בירושלים ביום העצמאות, נמסר מלשכת ראש העיריה, כי אין זה בסמכות העיריה לחייב סגירת בתי עסק ביום החג.

פקחי העיריה המוצבים דרך קבע בשוק דיווחו, אמנם, על פתיחת חנויות, אך נבצר מהם לנקוט בצעדים כלשהם.

מועצות מקומיות יוקמו ב־3 כפרי מיעוטים בגליל

מאת מנחם רהט

משרד הפנים פתח בהליכים להענקת מעמד מוניציפאלי ל־3 כפרים ערביים בגליל המערבי: ג'דידה, דיר־אל־אסד ושעב.

הממונה על מחוז הצפון במשרד הפנים, מר ישראל קניג, אמר אתמול כי בכל אחד מ־3 הכפרים הללו הוקם, בשלב ראשון, מועצה מקומית ממונה בת 9 גברים, שהרכבה ייקבע לפי תוצאות הבחירות לכנסת שהיו בכפרים אלה. בשלב מאוחר יותר ייערכו בכפרים אלה בחירות למועצות מקומיות.

מר קניג ציין, כי ההחלטה להעניק מעמד מוניציפאלי לכפרים אלה משתלבת במגמה להעניק שלטון מקומי עצמאי לכל כפרי המיעוטים בגליל. עם זאת אישר הממונה על מחוז הצפון, כי בכפרים רבים טרם הוקמו מועצות מקומיות. לדבריו, גורם הדבר מחוסר גיבוש חברתי באותם כפרים, והיקפה המצומצם של אוכלוסייתם. בכפרים שבהם טרם הוקמה מועצה מקומית ממונה מוכברים את ענייני המקום.

בת 55 נאנסה והוכתה בפרדס

אשה בת 55 מכפר גבירול ברחובות הותקפה אתמול בבוקר בפרדס ונאנסה על ידי צעיר. האשה, שיצאה מביתה אתמול בשעה 5.30 בבוקר עברה דרך פרדס בדרכה לעבודה ברחובות. בפרדס תקף אותה גבר צעיר, היכה אותה ואנס אותה. האשה חזרה לביתה בכפר גבירול, אך המשטרה הוזעקה רק אחרי שעה. האשה הועברה לבית חולים „קפלן" ברחובות.

מכרז

מוזמן בזה להציע הצעות לרכישת מקרקעין (מגרשים 218, ר־218 א') בשטח 10,000.— מ"ר במצפה רמון.

על המקרקעין נמצא בנין לתעשיה בשטח של כ־1500 מ"ר והסביב למבנה סלילת אספלט בשטח של כ־2000 מ"ר.

הצעות לרכישת המקרקעין יש להגיש להח"מ תוך 10 ימים מיום פרסום מודעה זו בצרוף ערבות בנקאית בשעור 10% מסכום ההצעה.

בדבר פרטים וביקור במקום יש לפנות אל הח"מ.

אין הח"מ מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

המכירה תהיה כפופה לאישור בית המשפט המחוזי בת"א־יפו.

משה קרת עו"ד
כונס נכסים
רח' קרליבך 18, תל־אביב

בחורה — תכולת עיניים, הלבושה בחולצת תכלת ומכנסי ג'ינס — שנסעה באוטובוס אגד של קבוצת עובדי בנק הפועלים בדרכם מהר מירון לכפר סבא אשר אסף בחור עם אחותו (חלבושת צהוב), מאוטובוס אגד שנתקע בשעה 20.00 ביום 1.5.74 מתבקשת להתקשר לאותו בחור:
יוסי דיין,
יכין 6, ת"א.

יו"ר הכנסת פתח מבצע „גג לילד המפגר"

יו"ר הכנסת, מר ישראל ישעיהו, פתח אתמול במשכן הכנסת את מבצע „גג לילד המפגר 1974", המאורגן ע"י אקים, אגודה לקימום מפגרים. השתתפו מתנדבי אקים מ־36 סניפים בארץ ונציגי מועצות תלמידים ממאות בתי־ספר על־יסודיים הפעילים במבצע ההתרמה.

יו"ר הכנסת, אשר נתן את תרומתו למבצע, הביע הערכה לפעולת ההתנדבות שיש בה משום „תשומת לב ועזרה לאנשים שהגורל התאכזר אליהם". הוא העניק למארגנים סכום של 2,000 לירות.

סיירת בטחון תפעל באתרי הבניה בפ"ת

מאת מרדכי אלקן

סיירת בטחון תפעל באתרי הבנייה בפתח־תקוה, בכל אחד מאתרי הבנייה בעיר יועסקו אנשי בטחון מיוחדים.

החלטה על כך נתקבלה שלשום בפגישה שקיימו הקבלנים בפתח־תקוה.

יו"ר ארגון הקבלנים בפתח־תקוה, ברוך רוטברד, מסר אתמול, כי סניף ארגון הקבלנים בפתח־תקוה, נענה בכך לדרישת מהנדס העיר, פנחס וימר, שדרש להגביר את אמצעי הבטחון באתרי הבניה.

הקבלנים התחייבו לשאת בהוצאות אחזקתה של סיירת הבטחון המיוחדת.

מר רוטברד ציין, כי לאחרונה נגרמו לקבלנים בפתח־תקוה הפסדים ניכרים בשל גניבות של חומרי בנייה. לדבריו, ישתלם לקבלני מימון אמצעי הבטחון המיוחדים, שיעילו למניעת הגניבות.

מזכירי מועצות פועלים תובעים ייצוג בוועדה המרכזת של ההסתדרות

ועדת חבר מזכירי מועצות הפועלים קיימה אתמול ישיבה סוערת וחבריה הביעו את מרת רוחם על נטייתה של ועדת המינויים של המערך שלא לתת למזכירי מועצות הפועלים נציגות בוועדה המרכזת החדשה של ההסתדרות.

בהחלטותיה קבעה אתמול הועדה, כי מזכירי מועצות הפועלים לא יסכימו להעמדתם בפני עובדות מוגמרות. הם תובעים להפגש בדחיפות עם מזכ"ל ההסתדרות ירוחם משל מכנו ידרשו יצוג הולם בוועדה המרכזת.

חבר מזכירי מועצות הפועלים החליטו לתבוע כי אחד משלושת מזכירי מועצות הפועלים הגדולות במדינה: תל־אביב, ירושלים וחיפה, יהיה חבר בוועדה המרכזת ויתחלף ברוטאציה. ומקום נוסף למזכיר מועצת פועלים בוועדה המרכזת יהיה שמור לאיש עיירות הפיתוח, שגם עליו יחול עקרון הרוטאציה. כראשון בתפקיד זה מוצע יצחק חזיה, מזכיר מועצת פועלי עכו.

✱ הנהלת בית התפוצות בתל־אביב פונה להנהלות בתי הספר המעוניינים בביקורי תלמידיהם בתערוכת התנ"ך בדפוס ובאמנות שנוסדה בהסתוריה של דוד בן־גוריון, לכוון את בקורי הכתות בתערוכה לפי תיאום מראש עם הנהלת התערוכה.

סוף־שבוע חיובי במניות

סימני התייצבות בשוק הנת"ד ✱ מסחר מאוזן בענפי הצמודים למדד ✱ ביקוש למניות המקרקעין, מימוש במניות הביטוח

מאת ש. אביטל

בימי חמישי בשבוע חלה בעת האחרונה האטה בפעילות, וכנבת מימוש רווחים אופיינה את המסחר. ספקולנטים רבים שאמונתם בכוחן של מניות קטנה ביותר, נהגו „לשחק" בשוק מיום א' עד יום ה' ולפנות את הפוזיציות שלהם לקראת סגירת סוף השבוע. אתמול היתה התנהגות השוק שונה ולמרות שכוחני הספקולנטים המקומיים היתה גם אתמול „נכונות" לממש רווחי שבוע ימים, גילה השוק יציבות. היו שערים שאף עלו תוך כדי מימוש, כשהמחזור גדל ל־3.7 מיליון ל"י, שפרשו כניסת כספים חדשים למסחר. כיתאם להערכות אנשי הבורסה, על הפכם הפרדת החברות עם פריה, במידה יחהם בשבועות הקרובים, יגיב השוק בצורה חיובית ביותר. מכאן ההכונה הבלתי רגילה במניות רבות.

בצד המשך התולשה בארבעה סוגי מניות הביטוח שהסתמנו בעקבות מימוש שפקד, נמשכה התחזקותן של מניות המקרקעין ואי אלו מניות שלא היו ב„תמונה" בתחילת השיפור בשוק. יש לציין את הביקוש הרב למניות „וולפסון" „הכשרת הישוב" ובמיוחד את „ישפרו", בהן החלה כנראה ספקולציה חדשה.

שער „רסקו" עלה בעקבות ביקוש רב שהביא לשוק נציג בנק לאומי. השמועות על אפשרות רכישת חברה זו על ידי „כללי" הוכחשו בכתבה שפורסמה באחד העתונים הכלכליים. אך מיד צצו שמועות חדשות כאילו „סולל בונה" הגישה לאחרונה הצעת רכישה של „רסקו". מניותיה הוסיפו להרשם במיוחד בשלב השני של המסחר.

סימני התייצבות הורגשו במסחר של הנת"ד. ההיצע קטן וירד ל־25 אלף דולאר בלבד. שנקלים בירידת אגורה אחת (4.62 ל"י). בשוק השחור ברחוב לילינבלום הסתכמה אך כול עליה קלה במחיר הדולאר.

שוק הצמודים למדד היה אתמול שקט ויציב למדי. נרשמו עיסקות ב־9.8 מיליון ל"י, כתוכו 4.6 מיליון ל"י באגרות הברירה. שערי „6.5 בטחון" היו בעליה קלה בעוד באגרות ברירה היתה נטיה קלה לירידות בסדרות הקצרות ועליה בסדרות היותר ארוכות.

דיווידנד והטבה ב„אמפא השקי"

„אמפא להשקעות" הודיעה אתמול לבורסה על המלצת מועצת המנהלים של החברה לאסיפה הכללית לחלק דיווידנד במזומנים בשיעור של 3 אחוזים ומניות הטבה של 8 אחוזים. אשתקד שולם דיווידנד דומה באמצע אוגוסט.

אשנב לבורסה

המדדים הקבוצתיים

המדד הכללי	283.76	+ 0.89
כספים וביטוח	242.66	+ 0.41
בנ. מסחריים	263.73	+ 1.08
בנ. למשכנתא'	228.95	+ 1.27
מוסדות מימון	187.66	— 0.53
חברות השק'	227.99	+ 1.32
תעשיה	438.90	+ 0.20
מסחר ושירו'	382.81	+ 0.18
מקרק' ובינוי	245.30	+ 2.32

מדד פיא לערך ההשקעה ב־20 מניות פעילות (100=31.12.72)
+ 0.84 164.67

שערי המניות

בנקים מסחריים וחברות לאחזקות בנקאיות		
אי.די.בי.	227	— 0.5
איי בריטניה מ	350	+ 1.0
הפועלים מ	279	+ 2.0
בל"ל	267.5	+ 1.5
בנקים למשכנתאות		
אפותיקאי מ'	249	+ 0.5
שכון ב'	186	
טפחות	271	
מוסדות מימון עסקיים		
אוצר לתעשיה	227	— 1.0
ביטוח		
אריה	454	—13.0
הסנה	270	— 2.0
מסחר ושירותים		
דלק מ	183	
קרור 10	187	— 2.0
ספנות	170.5	+ 1.5
מקרקעין בינוי פיתוח והדרים		
אזורים	195	+ 3.0
אפריקה 10	351	+ 5.5
הכשר הישוב מ	190	+ 4.0

נכסים	255	+ 3.0
ישרס	188	+ 6.0
מהדרין	198	+ 6.0
רסקו מב'	105	+ 4.0
רסקו	78.5	+ 1.0
ישפרו	159	+15.0
תעשיה		
ארגמן מ	326	+ 2.0
דובק	455	+ 2.0
טבע מ	1220	+20.0
כימיקלים	104	+ 1.0
ניר חדרה	314	+ 1.0
חעל	231.5	+ 2.0
עלית	301	+ 1.0
חברות להשקעה ולאחזקות		
אלגר ב	91	+ 1.0
אלרן מ	198	
פז	102	+ 2.5
וולפסון מ	111	+ 4.5
אמפא	125.5	+ 0.5
דיסק' השק' מ	249.5	+ 1.0
מזרחי השק'	130	+ 2.0
בל"ל השק'	229	+ 3.0

פריון	103.5	+ 1.0
הסותה	95	+ 6.0
יצוא השק'	86	+ 1.0
כלל השק'	199	— 1.0
אגרות חוב ניתנות להמרה במניות		
אי.די.בי. ש"ה	94.5	+ 1.5
מזרחי ש"ה	114.5	+ 1.5
אפותיקאי — 80	105.5	+ 1.0
טפחות — 39	123	+ 1.0
אתא	84.5	+ 0.5
בל"ל השק' 102	96	+ 1.0
כלל — תעשיות	100	

בנק לאומי

	מחיר ההוצאה	מחיר פדיון
צמיד	170.04	165.88
גביש	159.31	155.42
בדולח	174.9	170.7
שמיר	107.88	105.34
פיא	326.4	314.3
יגדל	356.0	342.7

המנהל: פיא

הצלחה + סיכוי

אם פרסמת ב„לוח מעריב" אתה מכיר את ההצלחה הבלתי משוערת של פרסום זה.

אם טרם פרסמת ב„לוח מעריב", נסה והיווכח!

בשני המקרים נוסף עתה להצלחה גם הסיכוי — הסיכוי לכל מודעה המתפרסמת ב„לוח מעריב" לזכות כל יום ב—100 ל"י במזומנים וב־2 מכוניות „פיאט" — כולל מסים: — „פיאט 126" ו„פיאט 128".

ראה עמ' 49 וב„ימים ולילות" עמ' 44

אין תחליף ל„לוח מעריב"
הלוח הנפוץ ביותר במדינה
בעתון הנפוץ ביותר במדינה

סנוב!!! באילת כבר היית?

✱ נופש והבראה בכל בתי המלון והמרגוע
✱ תכניות מיוחדות לירח דבש
✱ טיסות לאילת ולצפון הארץ
✱ השכרת מכוניות ואוטובוסים
✱ סיורים בקומנדקרים בסיני ומדבר יהודה

✱

לוועדי עובדים וקבוצות מאורגנות
מחירים מיוחדים

פנה עוד היום

ל"תור-נוף"
אבן גבירול 43 ת"א, טל. 261531

מורה לפיתוח קול מרוסיה וחזנות

עם דיפלומה נותן שיעורים

מושניגר זיסי, רמת־גן, רח' הרצל 28,
טלפון 724848

ב"ה

מדוע דווקא „הדתיים"?

הפרצה בחוק „מיהו יהודי"
עולה לנו באלפים מבני עמנו,
הנושרים מגוף האומה -

האין זו בעיה לאומית חמורה?

ומדוע נשאיר את פתרונה
דווקא בידי „הדתיים"?!

אם הנך מסכים לשאלתנו — הצטרף למאבקנו!

התנועה למען שלמות האומה
רח' שלום עליכם 20, תל־אביב
טלפון 282098

המועצה האזורית מרחבים

מפגש מרחבים ד.נ. הנגב
טל. 057-83051, 057-83014

מכרז מס' 50/198/74

הקמת שבעה מעונות יום בישובים:
פטיש, מסלול, רנן, בטחה, גילת, פעמי־תש"ז, קלחים.

מכרז מס' 50/196/74

הקמת מלתחות ובניין־שרותים
במרכז הספורט האזורי מרחבים.

מכרז מס' 50/189/74

הקמת צרכניה במושב פטיש.

1. המועצה האזורית מרחבים מכריזה בזה על קבלת הצעות מקבלנים לביצוע העבודות הנ"ל.
2. רשאים להשתתף במכרז זה „קבלנים רשומים", לעבודות נושא המכרז בהתאם לחוק רשום הקבלנים, לעבודות הנדסה בנאיות — תשכ"ט ותקנותיו.
3. תוכניות הפרטים, תנאי מכרז וטופסי הצעת מחירים אפשר לקבל במקום כל יום בשעות העבודה הרגילות, בקופת המועצה. תמורת תשלום:
   א. למכרז מס' 50/198/74 140 לירות.
   ב. למכרז מס' 50/196/74 40 לירות.
   ג. למכרז מס' 50/198/74 70 לירות.
   התשלומים הנ"ל אינם מוחזרים.
4. תנאי התשלום: 70 אחוז במזומנים בשלבי העבודה ו־30 אחוז בגמר מסירה כל העבודה, בשטרות למשך 10 חודשים ללא ריבית.
5. הצעת המחירים תבוסס ליום 16.5.74.
6. א. קבלן הרשום כנ"ל ומעונין להשתתף במכרז זה, יגיש למזכיר המועצה הצעת מחירים בשני עותקים על גבי הטפסים שהומצאו לו וישלח אותם בצאר רשום במעטפת ההצעה שהומצאה לו לפי הכתובה הנ"ל, או לשלשל להיבת המכרזים במזכירות המועצה.
   ב. מועד אחרון להגשת ההצעות הוא: 26.5.74.
   להצעות יש לצרף 10 אחוז ערבות בנקאית למשך 3 חודשים להבטחת וקיום המכרז, בהוספת אישור מתאים על רישומו וסוגו כקבלן מורשה לנושא על פי החוק.
8. למועד פתיחת המכרז תתפרסם מודעה כחוק על לוח המודעות בבנין המועצה.
9. א. מכרז מס' 50/198/74 חייב להסתיים תוך 360 יום מיום חתימת החוזה.
   ב. מכרז מס' 50/196/74 חייב להסתיים תוך 180 יום מיום חתימת החוזה.
   ג. מכרז מס' 50/189/74 חייב להסתיים תוך 300 יום מיום חתימת החוזה.
10. הרשות בידי המועצה לקבל ההצעה כולה או חלק ממנה.
11. המועצה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה כל שהיא.

תביב שרבף — יו"ר המועצה

לוח מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2:
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. כ-8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 1.90 ל"י בערבי-שבתות וחגים — 2.50 ל"י

קבלני בנין

(סוף מעמוד 50)

בנתניה דירות 4, 5 חדרים מפוארים לוקסוס עם כל השכלולים, באזור אקסקלוסיבי. „דירון דירות", הרצל 30, 053-25195

בנתניה דירות 3½, 4 חדרים, לוקסוס, סמוך למרכז בסביבה יפה, אפשרות למשכנתא. דירון דירות הרצל 30, 053-25195

בנתניה דירות 4, 5 חדרים מפוארים לוקסוס עם כל השכלולים באזור אקסקלוסיבי. „דירון דירות", הרצל 30, 053-25195

ב„דירון-דירות" מבחר 3, 5 חדרים, קוטג'ים ומגרשים, כפר סבא 03-922541 רעננה 03-921963 נתניה 053-25195

דירות למכירה

(סוף מעמוד 50)

בגבעתיים באיזור המגב ביר הר, דירה הדר הצי, מצויירת בגג וטלפון. פינוי מיידי! מחיר 100,000 ל"י. לפנות ערד זאב קליאום טלפון 260930 ביום — 256346 בערב.

בית למכירה בנה מנומו. — רחוב הרשיש 3. טלפון 736155

1-1½ חדרים

(סוף מעמוד 50)

בחולון דירת חדר + נוחיות, ברחוב זמנהוף. טלפון 858953

2 חדרים

(סוף מעמוד 50)

2 (וחיה (3) בברומפלדור בו יהודה, הזוד כהן. 285376

בחולון 2 חדרים חזית ק"א ע"ע כניסה מיידית 110,000. „דירות נאות" אילת 12 נאות רהל.

בבתים ליד המכבה 2 חדרים ק"א חזית, מתאים למשרד. — „בזק" רוטשילד 31 בתים.

רמת-גן רח' הרא"ה 261 טלפון + 2 מייר! טלפון 740081

2 חדרים + הול מואר, תלפיבורים בבני-ברק. טלפון 781320

בכפר-סבא דירה 2 חדרים רח' ירושלים 8 קומה ג' טלפון — 925605 לפנות בערב.

למכירה דירות מרמר ברמת-גן, 2 חדרים 50,000 + 25,000 משרד „רסיי" 8 רמת-גן 798944

למכירה דירת 2 חדרים בצפון ת"א. טלפון 224485

בבלי 2 + פ"א, רהוט חלקי, במצב מצוין, ע"ע. 430018

2½ חדרים

(סוף מעמוד 50)

2½ מפוארים במרכז (בצפון) (חדש). תחד כהן. 285376

2½ חדרים + הול, קרוב למרכז רמת-גן ק"ר 115,000 — 791185

בבתים במרכז 2½ מרוהטת + הול מואר ושתי מרפסות 115000 ערסר גבות 878364

בבני-ברק 2½ (כמו 3) חזית מיתנית 3 כיווני אויר בסביבה טובה טל. 798329

למכירה ברמת-גן דירת 2½ חדרים מנויה. טלפון 722427

למכירה 2½ חדרים גבעתיים המרי, טלפון 203364

דחוף בבני-ברק מקום מרכזי 2½ — 88,000 „ברקיי דירות" 728485, 736471

במרכז חולון דירה יפה 2½ ע"ע + חניה 855664

במרכז ת"א דירת 2½ חדרים, ק"ג, טל. 58998

3 חדרים ויותר

(סוף מעמוד 50)

בבלי 3½ ק"ג מעלית חניה, כרמסה סובה, לא בשבת — 457434

3 נהדרים (כמו 4) בבבלי, תחד כהן. 285376

בגבעתיים 4 חדרים לוקסוס חדשה הדגנים 22, ריינס 10 — דביר.

בפתח-תקוה 3 חדרים קומה חמישית + מעלית והסקה. לוי, הרצל 70.

דירה 3½ חדרים, הכוס, על יד כבוי וייצמן. 953319

בהזדמנות כיוונית בחולון 3 חדרים במצב חדשה „דירות נאות" אילת 12 נאות רהל.

בחולון בהזדמנות 3 חדרים כמו חדשה ק"ג חזית 140,000 — לרציניים בלבד „תיווך מאיר" המעפילים 2 חולון.

למכירה דירה 3½ חדרים מצב מצוין, כולל רהיט, ארונות קיר. 2 מזגנים, טל. 267326 16.00—20.00

בחולון רח' אילת דירת 3½ ק"ב חזית. 841560

בראשל"צ דירה 3½ הרימה מרגלת ונדירה + הוספות. — 945724

בחולון 3 חדשה + אפשרות משכנתא + תוספות 17—21 אבולביץ 36 קינג.

בצפון 3 מפוארת ליה טלפון, מעלית, הסקה, „ישראדיור" — 55423

בבאר-שבע 3 חדרים ק"ג + ארונות קיר המטבעלים 057-71191 בערב.

ברמת-גן 3 חדרים מונית בי מקום מרכזי טלפון 781991

בגבעתיים 3 יפים, יפה, מטבח אמריקאי, מינתאוגל גדולה רחר רמניבה „ברקיי דירות" 736471, 728485

דחוף! ברמת-גן 3 + ¼ יפים 145,000 „ברקיי דירות" כל 728485, 736471

בקריית-אונו 4 חדשה + השכ לגים 230,000 בונפיציורי 19, לביאדר — 734776

בהרצליה 3½ חדרים, כניסה בעוד שנתיים. טלפון 981376

בראשל"צ במרכז חדשה 3½ לפנות למנה"צ למול 03-911369

כפר אליהו 3 + פ"א חדישה הזיתיה ושקטה קומה 6 + מקליט! 150080.— רהוט גרוס, מכאש 5.

בראשון-לציון דירת 3 חדרים בדארי, שפינוזה 22, בפוטנ"ט.

בצפון 3 חדרים מרפה, אבן גבירול 181/2 459205

וילות ובתים

(סוף מעמוד 50)

בנתניה קוטג'ים בשלבי בניה „דירון דירות", הרצל 30, — 053-25195

וילה מרוהטת ומרווחת 3 חדרי שינה, סביבה שקטה להשכרה לשנתיים. 03-740676 מ-9 14—16

להשכרה בנה כמו בית דר משפחתי 3½ חדרים 1000 לירות 472549

למכירה בית פרטי 2½ חדרים משפחה כתובים רח' סבה 5, שכונת עזרא, בשבת כל היום וביבי השבוע מ-14.00

וילה למכירה בערו. לפנות טל. 03-758106 מ-15.00—22.00

דירות להשכרה

(סוף מעמוד 50)

להשכרה בית 4 חדרים בגבעתיים + טלפון. אפשרי עם דיר הום. טלפון 323357

דירה יפה 4 חדרים הסקה מעלית לא בשבת 981389

להשכיר 3 חדרים לוקסוס בית עיזהו 52 תל-אביב לפנות לאלעזר יהודה המכבי 37.

בשכר חודשי

בקריית-אונו 3 לתעשה מבושכת בש"ח כניסה מיידית. 926228

ברמת-השרון רסקו מערב — 3 חדרים וטלפון לפנות 625426 413674

דירת חדר קומפלט ליחיד להשכיר בגבעתיים. טל. 720869

בפתח-תקוה דירה חדשה 3½ כניסה מיידית טלפון 787037

בחולון 4 חדרים חדשה מרהוט חלקית, — 750 לחודש — 781261

בשכ"ח דירת חדר ק"ש במרכז רמת-גן, מתאימה למרפאה או למשרד 723656 2.00—4.00

3½ חדרים לוקסוס בית חדש ברמת-גן, כניסה מיידית. 756281

בשכ"ח 3 בחזית ע"ע, ריינס לא בשבת 723310

בדמי מפתח

ברמ"ש 2½ פרמר + טלפון, ע"י דיזנגוף בסביבה שקטה גם למשרד. 234890

בהזדמנות בדמ"פ דירה 2 חדרים + הול גדול בחזית בשכר נמוך. רחוב ראשינגטון 16 ת"א, כניסה מיידית להתקשר 909636 או 820601 בערב.

דירות מרוהטות

(סוף מעמוד 51)

להשכרה דירת חדר מרוהט — כניסה נפרדת טלפון 287195 בג-8, 458433 כל היום.

לתיירים סוכנות „תקראיל" טל 441366 יומם ולילה לשרותכם — הזמינו כל דיור ובכל סביבה — בלי התרוצציות תקבלו מבוקשכם.

2 ופנת אוכל מפוארים בצפון תוך-כהן. 285376

להשכרה 3 חדרים מרוהטים בחולון בערבה 6. 201482

ברמת-גן 3 חדרים מרוהטים + טלפון ומיזוג 229275 לפנה"צ.

בצפון מבוקש/ת שותף/ה לדירה שקטה וחמודה + טלפון 230623

להשכיר בבבלי בית חד"ש, 3 חדרים מרוהטים הסקה, מים חמים, מעלית. טלפון וחניה 414230

בכפר-סבא 3 חדרים, יפה, מרוהטת טלפון לשנתיים 928850

3 חדרים מרוהטים מפ' ציבר דים, בסביבת קק"ל. בשכ"ח 249071 19—20

ברמת-אביב 3 מרוהטים + טלפון. בשכ"ח טלפון 241619

בחולון 1½ + הול מרמר גבוה מרוהטת מלא 856854

בשכ"ח דירת 3 חדרים מרוהטת מלא. טל. 248686

בשכ"ח דירת 3 חדרים מרוהטת במרכז בני-ברק, טלפון 384775

בנווה-אביבים דירה אלגנטית 3½ חדרים מרוהטת (ליא) בשכ"ח. טל. 227955

4½ חדרים בסביבה שקטה ברמת-גן, כניסה מיידית. 756281

חדרים מרוהטים

(סוף מעמוד 51)

חדר מרוהט ליהודי/ה, שמורי, מרכז בבלי מלאכה 10.

חדר בצפון, שכיר במספה, לאשה רציניות ומסודרות. 260033 לא בשבת.

חדר מרוהט להשכיר ברחוב משריגי-ובבלי 25, טלפון 54801

חדר מרוהט להשכיר בצפון ת"א + כל הנוחיות. 452619

ביקוש דירות

(סוף מעמוד 51)

אורחים! סוכנות „תקראיל" לחורדים 441366 אחראית להשכרת דירותם לזמן שתרצו + עיבור זות.

מחפשים דירת חדשה — בפעם חדשה 4 חדרים באיזור יהודה הנשיא בבני-ברק. 789296

מעוניין לקנות 2—2½ חדרים מרמר, בצפון/מרכז ת"א 441518

כלי נגינה

(סוף מעמוד 49)

למכירה פסנתר „צימרמן" במצב מצוין, טלפון 864649

מכוניות למכירה

(סוף מעמוד 52)

פורד ג'וניור רג'יס 1003 במצב טוב טלפון 937904 בשעות הערב.

פולקסוואגן כמייסן 74, טסט + רדיו במצב מצוין, 055-25753

דודג' 500, 1974, חדישה בלי כמבר עם ארגז סגור, לטלפון 248261 קו 31 9.00—15.00 חוץ משבת.

ב.מ.וו. 700 אל.אס. במצב מצוין טסט לשנה. 844955

עד 1963

מ.ג. ג'י. ממורם דז מושבי מר רל 1946 במצב חדיש — 30,000 479362

פיאט 600 '61 מנוע '68 טסט לשנה 3900 840258

מוריס 1100 63 מצויינת אחרי אוברול. טל. בבית 242318 משרד 611961

בהזדמנות! פולקסוואגן 63 — 241385 גבי לפנות רק בשבת.

סאאב יפהפיה 63/4 + טסט פיונרית ומטורה 7000, 789533

בהזדמנות בלתי חוזרת! הילמן מכבים 1959, 3500, 843302

קורטינה סופר 1963 במצב טוב טלפון בעבודה 34189, ובבית 475462

פורד סוסיתא '63 במצב טוב 3000 ל"י, 982522

דה-סוטו 62 שנה טסט. לפנות בשעות העבודה. 953527

למכירה היטרשית 63 במצב מצויין, רדיו טלפון 963798 בבית 955699

הטנוזיל קרסמה 1962 אוטומטית במצב מצוין — 923594 בערב.

מיני-מיינר 1960 מנוע 1971, טסט 1975 + רדיו, מצוינת — 914009

1964—1965

פיאט 850, 65, מנוע 70, טסט לשנה. 241314

לאנדר 64 במצב טוב למכירה. טלפון 737924 ביום ו' משעה 18.00 וכל השבת.

הילמן מינקס 1200, 1964, יד ראשונה, מנוע וצבע חדשים + רדיו, 613294 8,500 472569

סימקה 1000, 1964, שמורה שנה טסט, רדיו. 797480

דה-שבו 64 דוקם מצוינת טל. 781157 לא בשבת.

פורד מסחרית אנגלית 10, 1964, גגון גדול צמיגים חדישים במצב טוב. לפנה"צ טל. 914647

פיאט 600 1964 במצב טוב + טסט 5500 750213

הילמן קומר מסחרי קמן '65 שמורה. 769969, 476081

מוסקביץ 12, 1964 טסט + רדיו, רחמים בעבודה. 614561

סוסיתא מגור 1965 במצב טוב. לטלפון 758717, 752915

פיאט 600ד 1964, למכירה — יפה ומסודרת, טסט לשנה. 471715 משעה 4.

סבל 403 מודל 65 מצב טוב, טל. 872050

כרייזלר 230 מגסמסית — 1964 766094 קו 208 — כנחת. 623251

1966—1967

בהזדמנות אופל רקורד 1966, 13,500, השומר 4, בתיים, ביום.

קורטינה 3/1300, '66, יד ראשונה טלפון 851873 יום שישי מ-9—13 בשבת 16—18

פיאט 124 טובה ויעילה 1967 96,000 ק"מ 17,000 ל"י, 857335

בהזדמנות, פולקסוואגן ווריאנט 1966, טלפון 238953

ב.מ.וו., 1000, 1967 במצב טוב. 03-475418

סאב 404 1966 מצב טוב 724037 פרט לשבת.

היטרשיה 1300 66 + טסט רדיו במצב מצוין. 852398

1968—1969

פיאט 850 1969 13,250 טלפון 256918

למכירה דודג' דארט 1968 אוטומטי, הגה כח + מעצורי כח, במצב מצוין, טל' 854695 בין 11.00—13.00

פורד מרקורי 69 שמורה + מזוג אויר. 942738

ב.מ.וו. 1800 1969 מצויינת — 28,000 לירות. טל. 981156

פיאט 850 מודל 69 במצב מצוין טלפון 727427

למוהר הזלמה פורד קפרי 1969 + שנה טסט + תוספות, יוצאת מהארץ. לפנות בשעות העבודה טל' 950130 לאייר, או ניסים — המחיר 21,500

פיאט 600 1968 100,000 מצב מבוסס. טלפון 750319

היטרשית 1500 מודל 8 במצב מצויין טלפון 917283 בשעה 17.00 אחה"צ ובשבת כל היום.

1970—1971

פולקסוואגן 411 אוטומטי 1970, טסט לשנה. בעבודה 417285 — בבית 926387

פיאט 850 ספורט, 1971, מצויינת. 741726, 245541

אאודי 75 במצב מצויין מודל 70, טלפון 884159

קורסה 1000 1971 90,000 ק"מ, 18,250 לירות. 053-23953

למכירה פולקסוואגן סמייסן ספורט מודל 1970. לפנות ל„טכנולוגיה מדעית בע"מ" טלפון 930381 בימים א'—ה' בין 8.30—17.00

אופל רקורד מסחרי 70', — 730175 מ-16—22, ובשבת, מ-7—10 בבוקר.

כרמל דוכס 71, 60,000 ק"מ, 8 חודשים טסט, 868976 (גם בשבת).

כרמל 70, 60,000 ק"מ, לא היה בצה"ל. 33918

סימקה 1100, חצי אוטומטית, טסט 10 חודשים מודל 71. טל' 475228

הונדה 71 אזרחית 72,000 יד שניה 03-840961 13,500.— בשבת.

אופל רקורד מסחרי 1700, מודל 1970, בכפר-סבא, 923901

מרצדס 30, 1971, 56,000 ק"מ, עבודה: 55550, בית: 750716

פ.ס.ג. 1000 1970 במצב מצוין, טלפון בעבודה 053-24978

כרמל דוכס 1970 במצב טוב, טסט אוקטובר 053-99901

פג'ו מסישן 1971 יד ראשונה, טסט שנה. 768016

פרנק 504, מצוינת 1970. יד ראשונה — 03-35309

סוסיתא מגור 71 מגור עם הדר בים — טל' 962248

אופל קומודור אוטומטי 1970 + 12 מסאי + רדיו + טסט, במצב נהדר, טלפון 477104

1972—1973

פורד טרנזיט 1973 במצב חדש + טסט אתורי. 842876

בהזדמנות פולקסוגן 1303, אל' 1973, טסט דצמבר טלפון בבית 722542, בעבודה 54570

למכירה — למסור מכב מהיר החלמה, בהזדמנות מרצדס 150 קופה מנוארת שנה ייצור 1972 עם שני גגות (חורף וקיץ) כולל סיים וכל האביזרים — 30,000 ק"מ, טלפון 289364, מ-10—14

פורד אסקורט 1972 2 דלתות, מצב מצוין. 879370

פורד קורטינה 72 מצב מצוין, בהזדמנות. 847693

אאודי 100 אוטומטי 1972 במצב מצוין. לטלפון 861581

דיהם 73, כמו חדשה — 15,250 ל"י. לטלפון 910861, 16—19 ובין שעות העבודה 35911

סובארו ג'י.בי.אר. 1972 מנוע מחודש טל. 055-31153/385 סימון בעבודה בערב: רמת אליהו — 142/2

מיני מינור 1972 רדיו וטסט לשנה. טלפון 743241

פולקסוואגן סמייסן 1972, אוטומטית, במצב מצויין, טלפון — 868476

קורטינה סמייסן 1972 נהדרת, טלפון 470935

אאודי 75 במצב מצוין 1972 19,000 ק"מ. 848589

פולקסוגן 73 1300, 30,000 ק"מ שמורה. 258998

אסקורט 4 דלתות 1972 יד ראשונה 1100, 769712

פיג'ו 404 1972 אוטומטית, יד ראשונה, טלפון 03-444747

אופנועים וקטנועים

(סוף מעמוד 52)

בהזדמנות למברטה 1964 וסירה במצב טוב, טלפון 796482

סילדן 67 במצב טוב טלפון 986106 בשעות הערב.

סילדן 1971 במצב מצוין + שירות. טלפון 745358

הונדה 350 יד יפהפיה מיוחדת, דפי. 479151

עסקים

(סוף מעמוד 49)

למכירה חצי או הכל אולם נשיאים והתונות עסק חדיש ומסודר בקרית-תל-אביב. טלפון 055-96158 כל היום.

למכירה חצי שותפות במסעדת מזון מהיר מצויינת בתל-אביב, דרושים 150000 ל"י, תנאים טובים לשותף המתאים. 50089

קיוסק מכורר, מוניטין, לכוחות בגב ת"א מעמדי בריאות בשכ"ח הריהום והסחורה חובה 448521 טל. 14—16

למכירה חנות מכולת גדולה + טלפון בגבעת לפב"ם להתקשר 250766

דרוש שותף לחנות דוקה ברחוב הראשי ראשל"צ — 477312

חנויות

(סוף מעמוד 49)

בחולון חנות חדשה 29 מ"ר לפי 2500 לירות למטר, „תיווך מאיר" המעפילים 2 חולון.

בכפר קסינרה במרכז המסחרי מבנה 180 מ"ר למכירה מתאים למשרדים ולכל עסק אחר + חנות 68 מ"ר „תוור נרב" — 937088

במרכז מסחרי קיראון חנות 42 מ"ר 300,000 253198

למכירה חנות ברח' קרליבך 9 ת"א, במחיר 260,000 ל"י. לפנות לעו"ד דב שילנסקי, מזא"ה 1 תל-אביב טלפון 611369 615914

בשכ"ח חנות ברח' קרליבך 9 ת"א. — 2,250 ל"י לחודש. לפנות לעו"ד שילנסקי, מזא"ה 1 ת"א טלפון 611369 615914

משרדים

(סוף מעמוד 49)

בחולון במרכז, מרכזי להשכיר בדפ"ש 4 חדרי משרד, ק"ג עבור מוסד בנקאי, יבוא ויצוא, חברת ביטוח, סוכנות נסיעות, קבלנות בנין וקרקעות. פרטים: בין 9—3 03-55981

בשכ"ח אולם למשרד לכל דבר 723310 לא בשבת.

2 חדרים 44 מ"ר למשרד, אפשרות לטלפון — ללא מתווכים. 14.00 עד 256983 268119

השכונאים/קרליבך דירת 3 — ב-1,000 (244624, 220368)

מבני תעשיה

(סוף מעמוד 49)

להשכיר אולמות לתעשיה ליד ג.ד. 100 מ"ר ו-400 מ"ר, עם חשמל ומעלית, „מישאו" המסמן 2 תל-אביב 259960

קניות

(סוף מעמוד 54)

מעוניין לקנות מרכזית טלפון משומשת. לפנות לאיל — 885303

מעוניין לקנות רדיו למכונית תרירדאן או דומה 724078 בערב.

הצעות עבודה

(סוף מעמוד 53)

בלתי מקצועים/יות דרושים/ות לעבודה מענינת באלקטרוניקה. י.מ.ת. — 885899

דרושות נהגניות ומתלמדות גם עבודה חלקית אחה"צ. טלפון 890841

דרוש עובד אחראי לעבודות שליחות ומשרד שונות. טלפון 52455

דרוש טבח מעולה לאולם תהרנות ברמת-גן טלפון 798340

לבעל נגריה מכונית דרוש עוזר, נגר אחראי המתמצא בתוכניות בנין וריהוט. למתאים תנאים טובים, לפנות ת"ד 84113 תל-אביב.

דרוש מהנדס אלקטרוני/טכנאי לניהול מפעל בינוני להתקשר טלפון 824617 בין השעות 12.30 — 15.00 או בערב — 472969

מבניטכנית טכונות דרושות למבה בצפון ת"א. 240495 — 322100

עובדי מתכת — למוטורולה ישראל דרושים עובדי מתכת לייצור חלקי מתכת מכנים אלקטרוניים. נדרשים בוגרי צבא. הכשרה תנתן תוך כדי עבודה. מועמדים יפנו ישירות למוטורולה ישראל, רחוב ראם 4, תל-אביב (על-יד החוב המסגר).

עובדים זמניים — למוטורולה ישראל דרושים עובדים זמניים לביצוע עבודות בינוי, אחזקה ומהכנות. חיילים בחופשה המעוניינים לעבוד יצטיידו מראש באישור העסקה במקום עבודה אזרחי מטעם צה"ל. המעוניינים יפנו ישירות למוטורולה ישראל, רחוב קרמנצקי 16, תל אביב (ליד הסינרמה).

דרושה נערה לעבודה משרדית. לפנות מציסי קוליברי בע"מ. אלנבי 140 תל-אביב טל. 614374

בעל ד.ו.ב.ר. בעל נסיון בעבודה. טלפון [illegible]

דרושים סוכנים ברחבי הארץ להפצת מוצרי צריכה חשמליים לסנות אלקטרוניקה 2000 בע"מ, תל-אביב לבונטין 8, טלפון — 613094

דרושים מתלמדים להפעלת מחשב ני.בי.בי. בכל חלקי הארץ רצוי יוצא קבוץ ומשוחררי צה"ל לפנות 862494 20—21

דרושה עובדת לסימון כביסה במכבסה. יודעת 4 (פינת דיזנגוף 192).

דרוש פועל או פועלת לקוין מלין מונוסול אלנבי 4. טלפון 55906

למשרד להנהלת השכונות דרושות: 1) מפעילת מכונות לי ארוא למשמרת בוקר 8—14. (למשמרות אחה"צ 14—19 לפי שעות 2) פקידה מתחילה לעבודה ממושלת טלפון 234027

דרוש גנן גימלה גם לאחר צבא הקורא תנים. לפנות לתור ג'מו רח' עקיבא איגר 12, ת"א, בשעות 5—7 עם הכלי.

למשרד רו"ח דרוש מבקר מתחיל, רצוי מסודרים שנה א'. 231798

דרוש נהג בעל רכב מסחרי במצב תקין ½1 טון להלוקת סחורה בכל חלקי הארץ. יציאה כאמוהד ביה בבוקר, 5 ימי עבודה בשבוע. לטלפון 03-729963 עד 16.30

דרוש נהג לספי פרילר תנאים טובים למתאים. 733386 בשבת — 724037 בחיל.

דרוש נהג מחלק בעבר המזון ברמת-גן, ידיעת החשבון, 738140

300 לירות עבור שעתיים בשבוע אחה"צ ופעם בשבוע בערב שמרטף לילדה — 442715

פקידים

למור המשרד הרפתרגני לבבוצה בלתי מקצועים/ות דרושים/ות דרושה עוזרת להנה"ח רצוי עם ידע במכונת גשיוגל, בפרטים נא לפנות ביאליק 46 ר"ג.

לחברת ביטוח ותיקה דרוש מנהל חשבונות בעל נסיון בביטוח להתקיר עצמאי ידע בשפה האנגלית. טלפון 622423 ת"א — יפה.

לחברת ביטוח דרושה פקידה לי הכיה בעל גיל 30, טל. 622423 ת"א — יפה.

למור המשרד הרפתרגני לבבוצה דרושות מכתבניות מיליטות שעות העבודה 8.00—13.00, 16.00—19.00 בפרטים ליום ג', לפנות ביאליק 46 ר"ג.

למשרד עו"ד דרושה למשרה מלאה פקידה אחרי שרות צבאי ביאליק 46 ר"ג, טלדמו.

דרושה עובדת לניהול משק בית במרכז רמת-גן אפשרי עם לינה תנאים טובים למתאימה, טלפון 611941, טובה, בערב — 730208

באם את כהבגית עברית טובה ומעוניינת לעבוד לפי שעות — צלצלי 245541 והעסקי סיה.

למור המשרד הרפתרגני לבר מוח דרוש פקיד עם קטגוע — שעות העבודה 16—19, 8—13. פרם ליום ג', בפרטים לפנות: ביאליק 46, ר"ג.

ההזדמנות!! דרושה נערה לעבודה במשרד במפעל יהלומים, 742621

מזכירה השולטת בעברית ואנגלית על בוריין, לחצי יום. — שגירסון, דיזנגוף 823 ת"א, למר זאב שגירסון.

דרושה פקידה בוגרת תיכון עם נסיון משרדי והדפסה בעברית למשרה שלמה או חלקית. לטלפון 52703 תל-אביב בשעות העבודה.

מחפשים פקידה עם נסיון בעבודה, מזכירות כולל בתבנות, למשרה מלאה. ת"א, רח' ביאליק טלפון 31629

למשרד המשיחה באזור בני ברק דרושה פקידה כללית לעבודת משרד, כולל הדפסה. ידיעת אנגלית יתרון. לפנות ת.ד. 882 בני-ברק.

גזירה ותפירה

תופרות אוברלוק מתלמדות בתנאים טובים. 738160 בצלאל 36 רמת-גן.

דרושות עובדות מעולות לאוברלוק, זיגזג, יומל, ועבודות יד. עידית, סריגים, הרצל 33 תל אביב. 820312

לקונפקציה לגברות דרושה תופרת לזיגזג, שוזרת, פוגמיפוידי 32.

דרושה תופרת ללייאות וכפתורים, תנאים טובים. 623900 ליונבקי 73.

תופרות ומתלמדות בתנאים טובים דרושות למפעל ליצא גלור מר — 793111

בגמצוניות ונגרה/יה — לעבודה קבועה לפנות הכינסכ רח' אילת 52.

עוזרות ומטפלות

מטפלת לתינוק 7—15.00, פלר, בלפור 123 בתיים.

לבית דתי בת"א דרושה מבשלת ועזרה בבית כל יום — 283545 בערב.

דרושה אשה לבישול ומשק בית, בין 14.30—19.30 טלפון 446521

דרושה אשה לטיפול בתינוקת בת שנה 4 פעמים בשבוע (גם אחה"צ) טל. 938790 הרצליה ב'.

יהלומים

יהלומים בנסים למפעל הרצ דרושים. פועלי לטבה, למעלה לוח פרחיזור עציוד-גבר 11, יפו. טלפון 824758 אהרון כהן.

שידוכים

(סוף מעמוד 51)

מתייקים? מחפשים? בקורי בית בשעות הנוחות במוריות ומהיפנה. 284829 מכון עוגר.

לרתיים מודרניים נאורים הצעות מתאימות צנובים להכרויות מכל חלקי הארץ. במסורת מובילה מכון עוגר דיזנגוף 85 דירה 9 284829

מלב אל לב נקשר אותך עם בני זוג מתאימים באופי, השכלה וגיל. הכרויות במגוון רחב וברמה גבוהה. מכון עוגר, דיזנגוף 85 דירה 9, פתוח רצוף מ-10 בבוקר עד 8.30 בערב.

בפרידות הניגות זיהב לבני רק במכון בינלאומי עוגר המבוקש בידי צוות נמרץ אדיב ומהימן. דיזנגוף 85, דירה 9, עוגר — 284829

לאלה שמחפשים ועדיין לא מצאו תנו אמונם בביקור סלקטיבי מוכר ונאמן ותכירו בני/ות זוג כפי המבוקש הקיים. היצע נרחב וללא הגבלה דיזנגוף 85 דירה 9 284829

בת זוג

אשה אצילה יפה 44 גרושה, מלאת חיים והומור מעוניינת בסממטי רציני האוהב חיי חברה. 284829

עדינת נפש יפהפיה 32 גרושה אקדמאית מבוססת היטב 264829 מכון עוגר.

גרושה 167/34 אירופאית נאה ביותר אכל תמרת אמצעים כ עינית באדם תרבותי ומסודר 284829

עבור מכירתנו, אלמנה (40), יפה ומקסימה, מחפשים גבר מבוגר, נאה ורציני עד 48. לצלצל אחרי 19.00 730422 — (פרטי).

בן זוג

צבר 175/27 בעל עסק מעונין בנחמדה למטרת נישואים. ת.ד. 28329 תל-אביב.

בחור אירופאי 25 רווק מסודר היטב מעוניין בעדינה רצוי מעדות המזרח 284829 מכון עוגר.

רווק 30/182 מעוניין אך ורק בחסובה, יפה ודעה, לצרף תמונה שלמה שתוחזר. מכונת נתונים דוממים ת.ד. 37360 ת"א (פרטי)

פרמי גרוש בלי ילדים נאה 180/27 מעוניין בנאה, ת.ד. 2975 תל-אביב.

25/182 לנהמר דרושה רצינית ת.ד. 36545 תל-אביב, לציין טלפון.

נאה 30/181 מחפש את בחירת ליבו עד 25, נאה ומשכילה. ת.ד. 487 (פרטית) ראשון-לציון.

אלמן אירופאי מסודר 56/163 מעוניין בנחמדה עד גיל 50 לנישואין, לציין טלפון, ת.ד. — 22066 תל-אביב.

חוגים

(סוף מעמוד 51)

נכה צה"ל (38) משכיל מעונין בידיד עם רשיון נהיגה. ת.ד. 911 ת"א עבור סמ' 376.

התיידדות והכרויות אישיות ישירות ואקדמאים ואינטלקטואלים ללא הגבלה ובסודיות מוחלטת דיזנגוף 85, דירה 9. 284829

הכר את עצמך, עובדה, ידידיך ותיעזר! נתוחי אופי והכוונה גרפולוגיים מדויקים. פנה/י ת.ד. 30246 ת"א.

טיולים

(סוף מעמוד 51)

קבוצה של 20 סטודנטים וצעירים מעונינת לצרף 20 בחורות לטיול באירופה בחודש אוגוסט. טלפון 03/414388, 03/233120 — 02/522823

2 בחורים ובחורה מחפשים שותפה לטיול באירופה. 03-251815 ניורי.

התעמלות ומסג'ים

(סוף מעמוד 51)

נשים נשים — מסג'יסטים/יות כרוכלמים/ות מפולים — זכיי דייב — מהתורים מבאבים. הד מבות 245957

מגרשים

(סוף מעמוד 53)

דרוש לקניה מגרש כנודר אפשרי עם מכנה למחסן חומרי בניה דרושים לת"א וס. בהצעות לטלפון 443015 בערב.

דרוש מגרש לבניה בנווה-דן והסביבה צהלה, שיכון דן, אפקה. טל' 726021

דרוש מגרש לבניה בכל גודל ברמת-גן, בבני-ברק, פתח-תקוה, כפר-סבא, רעננה, הרצליה, רמת השרון. הצעות רציניות בלבד — 798944

לקניה ולמכירה מגרשים בבת ים חולון וראשון לציון. תווך וילבובסקי, בתים טל. 868995

בפתח-תקוה על יד אחר הצה למכירה מגרש לבנית 3 קומות ת.ד. 37118, 180,000 יסוד.

שרותים

(סוף מעמוד 51)

„באני-קליר" שירות ניקוי שטיחים וריפוד בבית. טלפון — 03-930645

תריסים

(סוף מעמוד 52)

תריסים וחלונות ממסים וחיבוד צים לדירות שדות אודיב. 724510

חיות בית

(סוף מעמוד 54)

פוינטר צעירה עם תעודה למכירה. 923290 בשעות העבודה.

שונות

(סוף מעמוד 55)

למכירה רהיטים עתיקים במחיר הזדמנותי 02-262789

מכירות

(סוף מעמוד 49)

ספנבר, מכונת כביסה פילוכה, מערכת סטריאו ואביזרים 450720

רמקולים מעולים „אקו" 40—50 ואם י.פ.ת. 885899

ב. מולטריים ¼ במצב טוב: 2 מכונה להעברת פלמות ויקגפק סים לפנות דסם א.כ. טלפון 258633

בהזדמנות למכירה מדיח כלים מילקו, תנור בישול ואפיה חשמלי ובו אופלכי. טל. 04-536391

ציוד אלקטרוני להופעות במצב כמעט חדש. אמפליפיירים, רמקולים, מקרופונים, ממברים, מסכים וכו' למכירה בהזדמנות. טלפון 914647

מכונת כביסה רמינגטון גדולה במצב טוב 200.— 202716

ציורי שמן (ציירי חוץ), מכון כמעט חדש, כסאי יהודה — 448521 14—16

טרנזיסטור ¼ במצב טוב. ת.ד. 35046 ת"א.

למכירה עגלת שכיבה לתאומים במצב מצוין, טלפון 729989

מערכת סטריאו 30 ואם 2 רמקולים — 1450. 793660

למכירה שני פיגות נוער במצב מצוין, טלפון 982402

למכירה מיקרוגל-דר סטריאו „מרכוני" טל. 982124

ארון קיר באורך 3.60 במצב מצוין 911108 ביום, 911989 בערב, לא בשבת.

למכירה בוול דלת לסלון — 2.65x3.35 — טל' 302221

מקררים

(סוף מעמוד 49)

אמקור 11 במצב טוב. טלפון 769536, החל ביום ראשון.

בהזדמנות מקרר מצוין אמקור „אמיר" לטלפון בערב 067-37182

מקרר אמקור 11 אוטומטי, עד אב אבק הוגר, תנור בישול ואפיה. 787941 משעה 14.00

למכירה מקרר אמקור 13 במצב מצוין, טלפון 844955

אמקור 11 במצב מצוין + בי פות שנה הצי — 745358

למכירה מקרר אמקור, צירק בבנוה — 256400

רהיטים

(סוף מעמוד 54)

ארון מורכיר חום 4 דלתות. אוזר הצהריים טלפון 612419

מיטה כפולה ומזרון מרדיים אורטופדי במצב טוב. 756281

מיטה זוגית + ארגז מזרוני בכפר-סבא. טלפון 35617 בעבודה אריה.

למכירה שולחן אוכל + 6 כסאות + מזנון + בר מעץ ורודים, בסגנון הפאה הקודמת, מיטה כפולה למבוגרים בלבד — 787941 משעה 14.00

למכירה רהיטי סלון משומשים, קומפלט. להתקשר — 761857

טלויזיות

(סוף מעמוד 54)

למכירה טלוויזיה גרמנית במצב מצוין. טל. 56250

לוח ירושלים

(סוף מעמוד 56)

וילות ובתים

להשכרה קומה שניה בבית עד בן 200 מ"ר, 5 חדרים, שני הרלים, מטבחים אמבטיות 02-37006 5—7, 03-790259

דירות מרוהטות

דירות 2 מרוהטת + טלפון — כניסה מיידית 03-37364, גם בשבת.

הצעות עבודה

לשירד דרושה מזכירה בתבנית לשכרה ממשלה טל' 231029

מכוניות למכירה

היטרשיה 1500, אוטומטית '69 במצב נהדר כל' 02-65163

סבג' 504 שנה 70, טסט שנה כל' 525074

לוח חיפה

(סוף מעמוד 55)

דירות למכירה

3½ גדולה ומפוארת + קיוסק דיב כרב קופות פול „ליו" 520692

וילות ובתים

קוטג' גדול בשלבי בניה במרכז דניה א' בהבגה ובמשמרדים גבוה הסקה מרכזית והוכנזה דבות ללא מתווכים טלפון 93014

דירות להשכרה

להשכרה דירה 4 חדרים לתיצה בקרית חיים טלפון 725445

ברמת רמז 3 + טלפון רצוי לזוג + פקדון 668128 — אחה"צ.

דירות מרוהטות

משרד בשכ"ח 3 חדרים + טלפון רהוט מלא 665172

הצעות עבודה

דרושה מטפלת לילדה בת שנה כל יום בין השעות 7.30—16.30 רחוב אורה 29/2 חיפה כנל אדויין.

מכוניות למכירה

זנות לאסקורט 1100 למכירה לפנות 719602

סאאב 66 מסחרי + רדיו + טסט לשנה, טלפון — 04-81151

פיסיאס מסחרית 1966 יד ראשונה 6,500 ל"י — 04-85912

ביקוש מכוניות

מעוניין באסקורט 1971—1973 במצב טוב ביד ללא מתווכים 527128

חנויות

למכירה בדפ"ש חנות וחצר עמודה בקיר 526712 אחה"צ.

חיות בית

זאב לבן מה שחור 5 חודשים אהוד. 728955

שאר מדורי ה„לוח" בעמודים 49, 50, 51, 52, 53, 54, 55, 56

לסברינה
מפעלי טקסטיל בע"מ
דרושים
גזרנים
* רצוי נסיון בגזירה לבגדי נשים.
* תנאים טובים למועמדים המתאימים.
* העבודה במפעלנו בבני-ברק.

נא לפנות אישית למנהל המגזרה בדרך הנשיא 9 בני-ברק (בנין ארמון).
סודיות מובטחת!
sabrina

אל עובדי נתיבי נפט הנמצאים בצפון

כל העובדים אשר לא ירדו לשדה בתאריכים 2—1 במאי כתוצאה מביטול הטיסות מתבקשים להתקשר דחוף למשרדי החברה כדי לתאם על מקום ירידה לשדה

בכבוד רב,
ועד העובדים

מכרז למכירת מכוניות

מוצעות בזה למכירה המכוניות דלהלן:

1.	מכונית נוסעים פיג'ו 404	248-927, 1968
2.	מכונית נוסעים פיג'ו 504 אוטומטית	276-571, 1970
3.	מכונית נוסעים פולקסוגן חיפושית 1300	265-027, 1969
4.	מכונית נוסעים פולקסוגן חיפושית 1300	264-182, 1969
5.	מכונית נוסעים אסקורט 1100	745-410, 1969
6.	משאית רגילה שברולט משקל כולל 4,550 ק"ג	113-628, 1965

את המכוניות אפשר לראות ב„חניון המרכז" שד' שאול המלך 8, תל-אביב בימים 2 עד 9 במאי 1974, בין השעות 8.00 עד 14.00. המשאית נמצאת בחניון העליון באותו בנין (כניסה מרחוב זרובבל).

הצעות יש להגיש עד 9 למאי ש"ז, שעה 12.00 במעטפות סגורות מיוחדות הנמצאות במרכז תנובה תל-אביב (שד' שאול המלך 8 חדר מס' 230) בצרוף המחאה בנקאית בשיעור של 10% מערך ההצעה ולהכניס לתיבת המכרזים בחדר הנ"ל.

אין אנו מתחייבים לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

מרכז תנובה בע"מ, מחלקת התחבורה

פרופ' י.ג. הררי

(השופר ומנהל מכון סוד ההצלחה)

מודה בזאת למנהל בית החולים אסותא, לרופאים ולכל צוות האחיות על העזרה המהירה שהגישו ועל הטיפול היעיל שקיבל בזמן אישפוזו.

כמו כן מודה הפרופסור לכל אלה אשר ביקרוהו, כתבו והבריקו ברכות לרפואה שלמה.

יהי רצון שיבואו על שכרם וכל משאלות ליבם תתגשמנה לטובה.

כמו כן מודיע הפרופסור כי מהיום והלאה הוא מקבל לייעוץ, למהן הורוסקופ וכד' רק הדברים הדחופים והנוגעים בלבד.

בכבוד רב פרופ' י.ג. הררי
רח' אילת 32, חולון
טלפונים 843779, 851540

מעונין בעבודה עבור
שופל גלגלי גומי
עם נגרר 12 טון

המסוגל להעמיס, להוביל עם אפשרות הרכבת מיכל מים 12 קוב.

טלפון 916353, 914562.

למכירה

מתקבלות בזה הצעות לרכישת זכות חכירה לגבי דירת בת 2 חדרים בבית שברח' התאנה 16 קריאון, ששטח רצפתה 40.94 מ"ר (גוש 6490 חלקה 306/5).

הצעות בציון המחיר המוצע יש להגיש בכתב עד ליום 31.5.74 למנהל העזבון, עו"ד מ. הס, רח' הרצל 37 חיפה. את הדירה אפשר לראות לפי תיאום בטלפון 03-615168 ע"י ויס או ע"י פניה אל מר אביק, באותו בית.

התהום מטה לא מתחייב לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

המכירה כפופה לאישור בית המשפט.

מ. הס, עו"ד
מנהל עזבון המנוחה גרטרוד מנדל ז"ל

מערבות סטראו לכל ביס

פוטו — סטראו פספורט
בן יהודה 8, תל-אביב

هكذا عن الأصل

יום ו' 3574 — י"א באייר

ע חיובי במנין

שערי המניות

סיכוי

האזורית מרחבים

מס 50/198/74

מס 50/196/74

מס 50/189/74

هكذا من الأصل

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • **דרושים** • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

NCR

למרכז חברתנו בתל־אביב

דרושים צעירים

אשר יוכשרו על ידינו לתפקיד
תכנון והדרכת שיטות מיכון משרדי

הכישורים הדרושים:
— השכלה תיכונית
— ידיעה טובה בשפה האנגלית
— גיל עד 27 לאחר שרות צבאי

אם הנך רוצה להשתלב במקצוע בעל אתגרים ואפשרויות קידום

פנה אלינו בכתב יד הנך ציון קורות חיים לפי הכתובת: י.א. מיטוח ובניו בע"מ, ת.ד. 1089 תל־אביב 61000 נא לציין: „עמר משרה 11־3־3".

— סודיות מובטחת —

דרוש

מוכר בכיר

בעל גישה טכנית
רצויה ידיעת שפות

•

נא לפנות: סולכור 99
רח' בן־יהודה 99 ת"א טל. 248241

מערכות מידע ותכנון מ.ב.ד. בע"מ
ת. ד. 7078 חיפה

דרושים

1. **מהנדס ייצור צעיר**
2. **טכנאי ייצור**

לעבודה מקצועית מעניינת בתחום הנדסת ייצור ותחת פיקוח מקצועי.

•

נא לפנות בכתב תוך ציון פרטים מלאים.

לחברת ביטוח

דרוש

מפקח מכירות

בענף האלמנטרי

הכרחיים נסיון וידע בענף
— סודיות מובטחת —

לפנות לת.ד. 936 תל־אביב — ביטוח

למשרד אדריכלים

דרושים

אדריכלים

עם נסיון בתכנון ערים

✶

לפנות: טל. 250557, 258634

למפעלנו „פרדייז" בתל־אביב

דרושים

עובדי ייצור

להפעלת מכונות בשיטות שכר עידוד
לפנות טלפון 255223/4/5.

דרוש

מנהל חשבונות עצמאי

למושב גנתון ע"י לוד
תנאים טובים למתאים

•

טלפון 962167 בשעות העבודה

למסגריה ביפו

דרושים רתכים

תנאים טובים
טל. 822825 או 826451

למפעל תעשיות גדול
במפרץ חיפה

דרושים

1. **מהנדס אחזקה**
נסיון של 5 שנים לפחות בניהול מחלקת אחזקה בתעשיית המתכת, הכרחי. שפות עברית, וידיעה באנגלית

2. **טכנאי להנדסת ייצור**
בוגר קורס טכנאי ייצור ונסיון של 3 שנים לפחות בעבודה מעשית בהנדסת ייצור המתכת. שפות עברית וידיעה באנגלית

לפנות עם פרוט תולדות חיים ומקומות עבודה קודמים לת.ד. 1007 חיפה, עבור „כח אדם"

לחברת ביטוח בתל־אביב

דרושה

כתבנית פוליסות רכב

בעלת נסיון

•

להתקשר לתמר, טלפון 614431
לשם קביעת ראיון

לביח"ר לארנקים

דרושים תופרים

בעלי מקצוע לעבודה קבועה

✶

לפנות: **לשטיינר** — גרוזנברג 26
תל־אביב

למפעל מזון בפתח־תקוה

דרושים מפעילים

★

נא לפנות ל־903781 בין 8.00—17.00

למשרד רואי חשבון

דרושים

מבקר. מנהל חשבונות. נער/ה

לעבודת עזר
המשרות מלאות

ת.ד. 4402 למס. 354

דרושה מפעילה

למכונות אדו x ו/או אוליבטי

בעלת נסיון קודם
ליום עבודה רצוף.

לפנות ישירות: אמפיסל, רח' המלך ג'ורג' 47
ולבקש את מר ברודי, בשעות הבוקר.

כיתן דימונה בע"מ
עבור משרדנו בתל־אביב (הדר יוסף)

דרוש

בוגר תיכון (או סטודנט)

לאחר שרות צבאי
למחלקה הכלכלית של חברתנו

על המעונינים לפנות בכתב יד לת.ד. 2147
תל־אביב, או בטלפון 473132 בשעות לפנה"צ

Important Buying Office
requires excellent

English Secretary for temporary employment of Three months starting immediately, which will probably become a permanent position.

We are looking for a dynamic Person over 25 with preferably knowledge of Hebrew and Bookkeeping.

Call Telephone 262251.

למשרד בתל־אביב

דרושה

פקידה כתבנית

למשרה מלאה

בעלת נסיון בהדפסה ובעבודה משרדית

יפנו טלפונית ל־259785.

דרוש

טבח

לאולמי חתונות
גדולים בת"א

•

תנאים טובים

טל. 38381/2

למפעל מתכת בת"א

דרושים/ות

1. **מנהל חשבונות** בעל כושר נהול כל מערכת הנה"ח כר כלי הכנת מאזנים ומשכורות.
2. **פקידה** — בעלת תעודת בגרות
3. **בוגרי בתי־ספר מקצועיים** לאחר שרות צבאי.

נא לפנות בכתב ת.ד. 1334 ת"א ל/78166.

„עתיד"

עמילות ההשקעות בע"מ
רח' ליליינבלום 29, תל־אביב

דרושות

פקידות

בוגרות תיכון
לאחר שרות צבאי

1) לעבודה מענינת במסמכי יבוא
2) פקידה לרשימוני יבוא, רצוי עם נסיון

לפנות בשעות העבודה (8.00—16.00) אל לילי

הברה ההוטי מבם בע"מ
למשרדנו בתל־אביב

דרושה

פקידה

מתחילה

לאחר צבא
רצוי עם ידע בהנהלת חשבונות

לקביעת ראיון לטלפן 268171/2 בין השעות 9.00—14.00

לסנטוריום „החלמה ונופש" נתניה

דרושים:

✶ **רופא פסיכיאטר** — למשרה מלאה
✶ **אחות מוסמכת**
✶ **אחיות מעשיות**
✶ **כח עזר**

תנאים טובים למתאימים

✶

לפנות בכתב לת.ד. 2116, נתניה

למפעל ידוע בשטח המזון

דרושות מדגימות

בעריכת

הדגמות וטעימות

ברשתות לשרות עצמי בכל הארץ
יום עבודה מפוצל

✶

נא לפנות אל ת.ד. 7095 עבור מס' 15

לחברת אשטרום

דרושות

קבוצות להרכבת נגרות בקרית מלאכי

✶

לפנות **אשטרום**, צירלסון 4 תל־אביב
בימים ב' רה"/ טלפון 443181

למפעל מתכת בבת־ים
אזור התעשיה

דרושה מזכירה

השולטת בעברית ואנגלית
שעות העבודה 8.00—15.00

להתקשר בין השעות 14.00—16.00
כל יום 862688

דרושים

חשמלאים מעולים

לעבודות חשמל
בסיני ובתל־אביב

לפנות:
„אלקטרורפקוח" בע"מ
ארלוזורוב 102 ת"א
טל. 220357
בין 9.00—16.00

דרוש

מסגר

(רצוי שיהיה גם סרקטוריסט)
למושב כפר ורבורג

המעונינים מתבקשים לפנות לטל. 055-96343 לעמוס

דרוש עגורנאי

לעבודה באזור באר־שבע

לפנות בימים: א', ד' ר' ל„לומיר" בע"מ — אבן גבירול 68, ת"א טל. 268228.

למשרד אדריכלים

דרוש

טכנאי ארכיטקטורה

בעל רכב עם נסיון בעבודות שרטוט ופקוח
טלפון 456246

לחברה ליבוא
ציוד לבנין בת"א

דרושה מזכירה

שליטה מוחלטת באנגלית ובעברית
תנאים טובים למועמדת מתאימה

לפנות:
260640 269633

דרוש/ה בירושלים

שרטט/ת אדריכלות

בעל/ת נסיון

טלפון 02-289964

תפקיד בעל אתגר

למפעל לייצור חמרי
חיטוי וניקוי

דרושים

5 סוכנים

להרחבת פעילות החברה באזורים הבאים:

1) **חיפה** — והסביבה
2) **עבדיה** — והסביבה
3) **ירושלים** — והסביבה
4) **אשדוד** — אשקלון — קרית־גת
5) **באר־שבע** — והנגב

דרישות התפקיד: א. נסיון במכירות. ב. מגורים באזור העבודה. ג. רכב פרטי תקין. ד. התקשרות בלעדית עם החברה

למועמדים מובטחת משכורת + הוצאות־רכב + אחוזים

המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות־חיים ונסיון מקצועי לת.ד. 480 ר"ג

לחברת נסיעות ותיירות

דרושים:

1. **פקיד קבלה**
Senior Booking Clerk
בעל נסיון רב.

2. **שליח**
בעל רשיון לקטנוע.

נא לפנות טלפון 227134/5

— סודיות מובטחת —

טכניקו (ישראל) בע"מ
מחקר ופתוח חיפה

עם הרחבת פעולות המפעל

דרושים לנו מיד:

1. **מהנדסים מעולים**
למח' מחקר ופתוח בשטח הסיפרתי, — יתרון לבעלי רקע בשטח המחשבים.

2. **הנדסאים וטכנאים**
בעלי רקע במיכשור סיפרתי

תנאים טובים למתאימים

נא לכתוב לת.ד. 758 חיפה או טל. 04-661630

לחברה פרטית בגבעתיים

דרוש/ה למשרה מלאה

פקיד/ה בהנהלת חשבונות

הכישורים: סוג 4 בהנהלת חשבונות, 5 שנים ותק בעבודה.

עדיפות תנתן לבעלי נסיון בעבודה בשיטת י.ב.מ.

נא לפנות בכתב יד לת.ד. 826, גבעתיים עבור יצחק.

דרוש מנהל בית־אריזה

עם פרישתו של מר עתניאל נוימן — מנהל בית האריזה שלנו לגימלאות מבקשת „פריתו" — אגודה שיתופית לשווק פרי הדר בע"מ מנהל לבית האריזה שלה ברחובות.

•

בקשות בכתב עם קורות חיים וכישורים יש להגיש עד יום 20.5.74 לפי הכתובת „פריתו" — אגודה שיתופית לשווק פרי הדר בע"מ ליד תחנת הרכבת, רחובות. סודיות מובטחת

דרושים סוכנים

מכל חלקי הארץ להפצת מוצר שימושי חיוני רווחים מצויינים למתאימים.

לפנות: „בכר" רחוב התחיה 22 יפו ע"י מגרש בלומפילד טל. 825284 בין 9.00—13.00.

לחברה פרטית ע"י חיפה

דרוש נהג מנוסה

לפרטים נא לפנות ת.ד. 4496 חיפה
למספר 21914

לבית דפוס דרושים

✶ גרפיקאית מתחילה
✶ עוזר לדפס אופסט
✶ נשים לעבודות כריכה

נא להתקשר 52306

לשמשון שוהם

השתתפותנו בצערך
על מות אביך

ר' יעקב ז"ל

ההנהלה וחבר העובדים
אופיר טורס בע"מ
תל־אביב, ירושלים, חיפה

לעליזה הודס והמשפחה

תנחומינו הכנים על פטירתו ללא עת של חברנו

אדם הודס ז"ל

עובדי מרכז הדרכה
של התעשיה האוירית
בקרית המלאכה

למשפחת דובניקוב

משתתפים בצערכם העמוק
בהלקח יקירכם — עובדנו — חברנו

צבי דובניקוב ז"ל

מפעלי מתכת נצר סירני
ההנהלה — והעובדים

ארגון נכי המלחמה בנאצים

אבל על מותו ללא עת

השו"ד גרינברג מאיר

ז"ל

היועץ המשפטי של ארגוננו

ומשתתף בצער המשפחה

למשפחת אברמוביץ

אתכם באבלכם הכבד
במות בנכם היקר

אורי ז"ל

מי יתן ולא תוסיפו לדאבה עוד

בית ג.ד.י.
אחים שטינמץ
מפעלי סריגה בע"מ

למשפחת ויינר

אתכם אנו באסונכם הכבד
בנפול בנכם

חיים ז"ל

ארגון יוצאי ולודימרץ בישראל

למשפחת כהנים

אתכם באבלכם הכבד
במות

רחל ז"ל

בעת מילוי תפקידה
התעשיה הצבאית
מחלקה מבנית

לחיים ופנחס קזז

משתתפים באבלכם במות

אמכם ז"ל

אקיומם, החברה המאוחדת
לחימוב בע"מ

למשפחת ציון סמוך

משתתפים בצערך במות

אביך

המפקד וחיילי ד.ב. כ/2531

המשך דרושים בעמודים 44, 45, 46, 47, 48, 57, 58, 59, 60

במלאת שלושים להבאתו לקבר ישראל של יקירנו

סמ"ר

נחום (דום) רותם
הי"ד

שנפל במלחמת יום הכיפורים

נעלה אל קברו, נתיחד עם זכרו ונקיים טקס גילוי המצבה ביום ראשון, י"ג אייר תשל"ד (5.5.74) בשעה 4.00 אחה"צ בבית הקברות הצבאי בנתניה. אוטובוס יצא בשעה 3.45 מבית הוריו, רח' ששת-הימים 5 נתניה

תודתנו נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ

המשפחה

ביום ראשון, י"ג אייר תשל"ד (5.5.74)
תמלאנה 26 שנים מאז נפל בני ואחינו היקר
הבלתי נשכח

סרן **משה סלומון** ז"ל

בקרב ליד חומת ירושלים בשער יפו

ביום זה נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו בבית הקברות הצבאי בהר הרצל ירושלים.
קרובים, ידידים ומוקירי זכרו נפגשים ליד הקבר בשעה 3.30 אחה"צ.

הדואבים
אמו: חנה שלמון ראשל"צ
אחותו: דיצה ערד וב"ב תל־אביב
אחיו: עו"ד יורם שלמון וב"ב ראשל"צ

במלאת שלושים להבאתו למנוחת עולמים של יקירנו

זאביק בליץ הי"ד

אשר נפל בקרבות הבלימה ליד גשר־פירדאן

תתקיים אזכרה בבית הקברות הצבאי בהר הרצל שבירושלים ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74) בשעה 15.30

אוטובוסים יצאו:
מרמת־גן, בשעה 14.00, מבית משפחת דורי, רח' הרא"ה 144.
מירושלים, בשעה 15.15, מבית משפחת בליץ, שד' הרצל 38.

המשפחה

במלאת חמש שנים לנפילת יקירנו

מנחם סילמן
ז"ל

נעלה לקברו ונתיחד עם זכרו בחלקה הצבאית בבית העלמין בקרית שאול, ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בשעה 14.30.

קרובים ומוקירי זכרו נפגשים בשער בית הקברות בשעה 14.00.

טובה ואברהם סילמן

עובדי המכון הגיאולוגי בירושלים

מתאבלים על חברנו היקר

סמל **יעקב שרף**
הי"ד

אשר נפל במלחמת יום הכיפורים ברמת־הגולן, על הגנת העם והמולדת.

ומשתתפים באבל המשפחה.

למר דוד שולמן ומשפחתו

אתכם באבלכם הכבד בנפול בנכם יקירכם

מנחם הי"ד

הועד המנהל, הנהלת וחניכי ביה"ס כפר־סילבר

במלאת 7 חודשים לנפילת יקירנו

יוסי ז"ל

במלחמת יום הכיפורים

תתקיים אזכרה לזכרו ביום שני — י"ד באייר תשל"ד (6.5.74), בשעה 17.30, בבית ההורים — חיפה, רד"ק 20/א.

למחרת — ביום שלישי (7.5.74), נעלה לקברו שבבית העלמין הצבאי בנהריה — ונתייחד עם זכרו, בשעה 11.00

ההורים — תמר ויצחק כהן
אלמנתו — יפה
אחיו ואחיותיו והמשפחה

חלפו שנתיים מאז נלקח מאתנו יקירנו

סא"ל **אורי סימון** ז"ל

האזכרה תערך ביום שני, י"ד באייר תשל"ד (6.5.74), בשעה 15.00, בבית הקברות הצבאי בקרית שאול.

נפגשים ליד השער.

המשפחה

במלאות חמש שנים לנפילת בננו

יצחק לאופר הי"ד

תתקיים עליה לקברו בבית העלמין בנס ציונה ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד 5.5.74 בשעה 4.30 אחר הצהריים.

המשפחה

על עובד מפעלנו

מוריס בן לולו
הי"ד

שנפל על הגנת המולדת

אבלים
גבור מפעלי טקסטיל בע"מ

במלאת ארבע שנים
לנפילת בננו ואחי היקר

יעקב (יקי) **פיידבגר** ז"ל

מהרצליה

תתקיים אזכרה ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בשעה 4.45 אחה"צ, בחלקה הצבאית בבית העלמין בקרית־שאול.

המשפחה

על פטירתו של מנהלנו היקר באדם

אהרון לחר ז"ל

מרכינים ראש
עובדי הלשכה לשקום נכים
במשרד האוצר

שר האוצר
הנהלת האוצר
ועובדי הלשכה לשיקום נכים

מתאבלים על פטירתו
של מנהל הלשכה

אהרון לחר ז"ל

ומביעים תנחומיהם למשפחה

בצער רב אנו מודיעים על פטירת
אמנו היקרה

רחל אידלמן (יעקבסון)
ז"ל

מאנטיאני, ליטא

ההלויה התקיימה ביום חמישי, ט' אייר תשל"ד (2.5.74)

הבנים: ד"ר אברהם והנה
ד"ר שמואל וחיה
המשפחה בארץ ובחו"ל
האגוד יוצאי אנטיאני והסביבה בישראל הנהלה הנמ"ה

במלאת שנה לפטירת אחותי

חנה שפירא ז"ל

ובמלאת שנתיים לפטירת בעלי

לדיסלב הירש ז"ל

תיערך אזכרה ביום שני, י"ד אייר תשל"ד (6.5.74) בשעה 3.30 אחה"צ, בבית העלמין בקרית־שאול.
נפגשים ליד השער

קלרי הירש (בטינסקו)

אנו מודיעים על אזכרה וגלוי מצבה של יקירנו

משה כספי ז"ל

ב"ר כאר"י זאב ז"ל מסביאנ...

נעלה למקום מנוחתו בבית העלמין בקרית־שאול, ביום ראשון, י"ג אייר תשל"ד (5.5.74), בשעה 3.00 אחה"צ.
נפגשים ליד שער בית העלמין

התבורה תעמוד לרשות המתיחדים. רחוב פרוג 11, פנת פרישמן תל־אביב, בשעה 2.30

תודתנו העמוקה לכל מנחמינו

אשתו רבקה כספי
המשפחה רוזנשטיין
בארץ ובחו"ל

במלאת שנה למותו הטרגי
ללא עת של יקירנו

מהנדס

יוסף־מנדי בראונשטיין
ז"ל

עקב תאונת דרכים

תערך אזכרה על קברו ביום א', י"ג אייר תשל"ד (5.5.74), בשעה 16.00.

נפגשים ליד השער הישן של בית העלמין בחולון.

המשפחה המתאבלת

טקס אזכרה וגילוי מצבה ליקירתנו

מניה ליף ז"ל

אלמנת ר' יצחק מוילנה

יתקיים ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בבית הקברות בקרית שאול, בשעה 3.00 אחה"צ.
נפגשים ע"י השער בשעה 2.45 אחה"צ.

עינב (וינגרוצקי) שושנה
ומשפחתה

במלאת שנתיים לפטירתו של בעלי ואבינו היקר

חיים יעקב גולדברג
ז"ל

מפלוצה — פולין

תתקיים אזכרה ביום שלישי, ט"ו אייר תשל"ד (7.5.74) בשעה 4.00 אחה"צ, בבית הקברות בחולון.
נפגשים ע"י השער.

המשפחה

ביום השנה לפטירתו של
בעלי, אבינו, אחי ובני היקר

יעקב פוקס ז"ל

התקיים אזכרה ביום א', 5.5.74 בשעה 4 אחה"צ.
נפגשים ליד השער החדש בבית העלמין בחולון.

המשפחה

לרות יורגראו ולב"ב

השתתפותנו הכנה באבלכם
על פטירתו של אביך

משה ז"ל

התלמידים, העובדים,
המורים, ההורים
הנהלת ביה"ס התיכון המקיף
על שם מיטרני בחולון

בצער רב מודיעים על פטירתו ללא עת של

יעקב בן אברהם גלבאום ז"ל

בשנת ה־63 להיו

ההלויה תצא היום, יום שישי, י"א באייר תשל"ד 3.5.74 בשעה 11.30
מבית ההלויות העירוני ברח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין בהרצליה

מתאבלים:
אמו: שינדל
רעיתו: רגינה לבית לוסטיג
בנו: דן
כלתו: נורית
נכדתו: שרון
אחיו: חנוך וב"ב, דורטמונד גרמניה
אחיו: משה וב"ב פתח תקוה
גיסיו: יוסף לוסטיג וב"ב — הרצליה
ד"ר ז'ק לוסטיג — פריז
רודק לוסטיג — וינה
עמנואל לוסטיג — ניו־יורק

לרגינה וגלבי היקרים

אתכם באבלכם הכבד
על מות ראש המשפחה

יעקב בן אברהם גלבאום ז"ל

ידידיכם: שמי, ברזילי, טוכטרמן, שובה, תבור, עוז, מוסקוביץ'

לידידנו **דן גלבאום (גלבי)**

אתך באבלך הכבד
במות עליך אביך

יעקב בן אברהם גלבאום ז"ל

עובדיה ושאול שמי

אנו משתתפים בצערו של מנהלנו

מר משה גלבאום

במות עליו אחיו

יעקב (בן אברהם) ז"ל

ג.פ.ת. חברה קבלנית בע"מ
ופגל העוברים

למשרד האוצר ולמשפחת לחר

השתתפותנו הכנה בצערכם
על פטירת

מר **א. לחר** ז"ל

מנהל הלשכה לשקום נכים
של משרד האוצר

י. בן־אמיתי, עו"ד
ועובדי משרדו

אוניברסיטת תל־אביב

הפאקולטה למדעים מדוייקים
המח' למדעי הסביבה הגיאופיזיים
אבלים על מות

נחוי **צפורה אלתרמן**
ז"ל

ההלויה תצא ביום ראשון 5.5.74, בשעה 14.00 מבית המשפחה, רח' הברוש 7 סביון, לבית העלמין בבקום. אוטובוס יצא בשעה 12.45 מאוניברסיטת תל־אביב, מרחבה בנין גילמן.

לד"ר ישראל אלתרמן

משתתפים באבלך
על מות מייסדת מחלקתנו

נחוי **צפורה אלתרמן**
ז"ל

ומביעים תנחומינו לבני המשפחה

מורי המחלקה
למדעי הסביבה

חלפו ארבע שנים
מאז עזבת אותנו
בננו יחידנו

אבי שחק
הי"ד

(טייטלמן)
נהריה

נפלת במילוי הפקידך
ואתה רק בן 23

הוריך הכואבים אשר לעולם לא ישכחוך
שרה ובנימין טייטלמן

ארבע שנים לנפילת
יקירנו

אריה קפלן
ז"ל

נפל בשדה הקרב בלבנון. ... והכאב עוד ... בנו יוכם ולילה. זכרך לא ימוש מלבנו.
נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו בקיבוץ יקום.
אזכרה תיערך ביום ראשון, י"ג אייר תשל"ד, 5.5.74 בשעה 3.30, בקיבוץ יקום.
מכבית הנא בביתנו ברח' רילף 5, ה"א, בשעה 2.30 אחה"צ.

משה קפלן
והמשפחה

3.5.74 — י"א באייר תשל"ד

...ן שוהם

...יעקב ז"ל

...זה הודס והמשפחה

...דם הודס ז"ל

...פחת דובניקוב

...י דובניקוב ז"ל

...ן נכי המלחמה בנאצים

...י גרינברג מאיר

...שפחת אברמוביץ

אורי ז"ל

...שפחת ויינר

חיים ז"ל

...משפחת כהנים

רחל ז"ל

...חיים ופנחס קזז

אמכם ז"ל

...משפחת ציון סמוך

אביך

هكذا عن الأصل

هكذا من الأصل

אנו מודיעים ביגון על פטירתה ללא עת של
רעיתי, אמנו, סבתנו ואחותי אצילת הרוח ועדינת הנפש

מלכה לנגה ז"ל

לבית שטיינפלד מפקרנוויץ — פולין
הלויה התקיימה ביום ג', ח' אייר תשל"ד (30.4.74) בבית העלמין בחולון
הבעל — אלימלך לנגה
הבן והכלה — אורי ופנינה לנגה
הנכדים: ברוך — גדעון
אריאל — אילן
האח — אביגדור שטיינפלד
יושבים שבעה ברח' אילת 24, חולון

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
אמנו וסבתנו היקרה

אלטה ירוסט

בגיל ה־96 לחייה
מפיוטרקוב — פולין

הלויה תצא היום, יום ששי, י"א באייר תשל"ד (3.5.74) בשעה 12.00 מבית ההלוויות הצירוני ברח' דפנה 5 ת"א לבית העלמין בקרית שאול.

המשפחה המתאבלת

נפלה עטרת ראשנו
הננו מודיעים בצער על פטירתו של
אבינו, סבנו וסבא רבא

ר' משה טוביה
בן רב זלקינד סבטליצין

מלוצין — לטביה
המתאבלים: בתו — אידה קימל ומשפ', באר־שבע
בנו — פרץ סבטליצין ומשפ', חולון
בנו — ישראל סבטליצין ומשפ', כפר בלום
הנכדים והנינים

ביום שלישי, ט"ו באייר תשל"ד (7.5.74)
נערוך אזכרה וגילוי מצבה ליקירנו

ישראל גולדשטיין ז"ל
בן יצחק ז"ל

בשעה 3.30 אחה"צ בבית העלמין החדש ליד כפר סמיר, חיפה.
אוטובוס מיוחד יוצא בשעה 3.00 אחה"צ מבית המנוח נוה שאנן, רח' הגליל 91, חיפה.
תודתנו העמוקה נתונה לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.

המתאבלים: אשתו, בנו, בנותיו, כלתו,
נכדיו, נכדותיו, אחיו, אחותו
וכל בני המשפחה

רוממא בע"מ - ש.נ.י. בע"מ
ההנהלה החברים והעובדים

משתתפים באבלה הכבד של
משפחת
אסא יחזקיהו
במותה ללא עת של רעיתו

רחל ז"ל

במלאות שנה לפטירת
בעלי ואבי היקר

יהודה גנון ז"ל

תיערך אזכרה ביום שני 6.5.74 אחה"צ בביתנו רח' הטקמה 19, בת־ים

מיכה גנון
והמשפחה

במלאות שנתיים למות יקירנו

פנחס זיטמן ז"ל

נעלה אל קברו ביום שני, י"ד אייר תשל"ד (6.5.74) בשעה 4.30 אחה"צ, בבית הקברות בקרית שאול.
נפגשים ע"י השער.

המשפחה

ביום השלושים לפטירת יקירתנו

מרים זרצקי ז"ל

לבית קובולניק מפינסק
נעלה לקברה להתייחד עם זכרה
ביום ראשון, י"ג אייר תשל"ד (5.5.74) בשעה 4.00 אחה"צ
בבית העלמין החדש כפר סביר.
מבית המנוחה בשעה 3.00 רח' ציפר 31 (ט"ו) קרית חיים.

המשפחה

בצער רב וביגון קודר אנו מודיעים על פטירתה של
אמנו וסבתנו היקרה

חיה קרניאלי

(בת ר' אברהם לבית הוכמאה)
אלמנת ר' דוד קרניאלי ז"ל מראשוני נס־ציונה

ההלויה תצא היום, יום ו', י"א אייר תשל"ד (3.5.74) מבית הכנסת בגת־ריכון בשעה 11.30 לפנה"צ לבית העלמין הישן בנחלת־יצחק

המשפחה המתאבלת

אזכרה וגלוי מצבה ליקירנו

צבי גולדהנד

נקיים ביום שני, י"ד אייר תשל"ד (6.5.74) בשעה 4.30 אחה"צ בבית־הקברות ברעננה.

תודתנו נתונה למנחמינו בכתב ובע"פ.

המשפחה בארץ
אחיותיו ובני־משפחתן
בארה"ב

במלאת שנה לפטירתה של יקירתנו
המורה

חנה גולדרינג ז"ל

נעלה אל קברה תתיחד עם זכרה ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד, 5 במאי 1974, בשעה 3.30, בבית העלמין בנחלת יצחק.
נפגשים ליד השער.

אחותה חוה מילגאי
ותלמידותיה

במלאת שמונה שנים לפטירתה של יקירתנו

שושנה דוידון ז"ל

נעלה לקברה תתיחד עם זכרה ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין בקרית שאול.
תחבורה מהבית, רח' רופין 26, בשעה 4.00

המשפחה

במלאת שנה לפטירתו של יקירנו

דוד מירון ז"ל

נקיים אזכרה בבית העלמין בחולון, ביום שני, י"ד באייר (6.5.74), בשעה 3.30 אחרי הצהרים.
נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

לכל ידידינו, עובדי משרד פקיד השומה רג"ן
אשר הביעו את השתתפותם באבלנו הכבד
על מות ראש משפחתנו היקר

אנגל לאון ז"ל

ובמיוחד לה"ה אברהם בלוטין ויוסף ברץ
הנפלאים בידידותם הכנה
ניתנת בזה הודתנו מעומק הלב.

המשפחה האבלה

במלאת שבעה לפטירתה של אשתי,
אמנו וסבתנו היקרה

אסתר לוי ז"ל

נעלה לקברה ונקיים אזכרה
ביום ראשון י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בשעה 10 בבוקר
בבית העלמין בחולון.
נפגשים על־יד השער החדש.

המשפחה

במלאת שנה לפטירת יקירתנו

וליה רוזנברג ז"ל

תתקיים אזכרה ביום ראשון 5.5.74 בשעה 16.30 בבית הקברות בעיירה שדרות.

בעלה, ילדיה והנכדים

תודתי נתונה לכל אלה שניחמוני
לרגל מותו של בעלי

ד"ר עמנואל אונגר ז"ל

מרגריטה אונגר והמשפחה (וינה)

נלקחה מאתנו בגיל 4

דנה

בת חפצי־בה וזאב גזית
נכדה ל:
ציונה וברוך ג'מילי
הינדה ומשה זילברברג ז"ל

השבעה ביום שלישי 7.5.74 שעה 14.30
רחוב מגית שוהם 5, ראשון לציון.

במלאות שנה לפטירתה של יקירתנו

חנה בונק ז"ל

במלאות שנתיים לפטירתו של יקירנו

דב בונק ז"ל

תערך אזכרה ביום שני, י"ד אייר תשל"ד (6.5.74) בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין בחולון.
קרובים ומוקירי זכרם נפגשים ליד השער החדש.

משפחות: בונק וקרש

במלאת 9 שנים לפטירתו של

עקיבא ברון ז"ל

נעלה לקברו בבית העלמין בנחלת יצחק, ביום ראשון, י"ג אייר תשל"ד, (5.5.74), בשעה 3.30 אחר־הצהריים

המשפחה

במלאת שנתיים לפטירת
אשתי, אמנו, חמותנו וסבתנו היקרה

נחמה צודירו ז"ל

(לבית שיינברג — משצ'יצין)

תתקיים אזכרה ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בשעה 4.30 אחה"צ, בבית העלמין בכפר סביר, חיפה.
נפגשים על יד השער העליון של בית הקברות.

המשפחה

במלאת שנה לנפילת יקירנו

דוד קרניאל ז"ל

נעלה לקברו ונתייחד עם זכרו ביום שני, י"ד באייר תשל"ד (6.5.1974), בשעה 3.30 אחה"צ, בחלקה הצבאית בבית־העלמין בבאר־שבע.

אוטובוס יצא בשעה 3.00 אחה"צ מהבית, רחוב השלום 40, באר־שבע.

המשפחה המתאבלת

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

מנשה וינשנקר ז"ל

(מידיניץ)

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, י"ג אייר תשל"ד (5.5.74), בבית העלמין בחולון.
נפגשים בשעה 4.00 אחה"צ ע"י השער החדש.

המשפחה

במלאות שנה לפטירת יקירנו

צבי ב"ר אשר גרבוז ז"ל

מפתסק
תתקיים אזכרה ביום שני, י"ד אייר תשל"ד (6.5.74) בשעה 4 אחה"צ בבית העלמין בחולון
נפגשים ליד השער החדש

המשפחה

ביום השלושים לפטירתו של

עינב נבו ז"ל

תתקיים אזכרה ומקס גילוי מצבה, ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בשעה 4 אחה"צ, בבית העלמין בהרצליה (סוף רחוב הנדיב).
נפגשים ליד השער.

המשפחה

אנו מודיעים בצער ובכאב
על פטירת ראש משפחתנו

ר' יחיאל פליכט ז"ל

מותיקי תושבי העיר חיפה

ההלויה התקיימה ביום ג', ח' אייר תשל"ד (30.4.74).

אבלים:
אשתו: דבורה
ילדיו: משפחת נאמן גבעתיים
משפחת שמיר פלמחים
משפחת כץ גני עם
הנכדים והנכדות

במלאת 5 החדשים לפטירת יקירנו

ש"ד פרד לזרוביץ ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי המצבה, מחרתיים,
יום ראשון י"ג באייר תשל"ד (5.5.74)
בשעה 16.00 בבית העלמין בחולון.

אנו מביעים הודתנו לכל מנחמינו בכתב ובע"פ.

המשפחה

במלאת שנה למותו של
בנגו־חברנו

נמרוד (נודי) ברנשטיין ז"ל

נעלה לקברו ביום ג', ט"ו אייר תשל"ד (7.5.74) בשעה 4.00 אחה"צ
הנחת אבן פינה לחדר מלאכה על שמו תיערך בשעה 5.00 אחה"צ
תחבורה מאגד באר־שבע למשק בשעה 3 אחה"צ

המשפחה ובית משאבי שדה

במלאות שלושים למות יקירנו

שלמה (סולו) זליש ז"ל

תיערך אזכרה וטקס גילוי המצבה על קברו. האזכרה תיערך ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74) בשעה 4 אחה"צ, בבית העלמין בחולון
נפגשים על־יד השער

המשפחה

במלאת שלושים לפטירתו של יקירנו

פייג חיים ז"ל

תערך אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בבית העלמין החדש בכפר־סביר חיפה, בשעה 15.00.

המשפחה

ביום השנה לפטירת יקירתנו

קלרה ארנסט ז"ל

תתקיים אזכרה וגילוי מצבה ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד, 5.5.74, בשעה 3 אחה"צ, בבית העלמין בחולון.
נפגשים ליד השער החדש.

המשפחה

במלאות שנה לפטירתה של אשתי, אמנו
וסבתנו היקרה

פנצ'ינה פסיה ז"ל

תערך אזכרה ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74) בשעה 4 אחה"צ. נפגשים בבית העלמין בפתח תקוה. (אוטובוס 88).

המשפחה

ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), לשנת פטירתה
של אשתי, אמי, אחותנו, סבתנו היקרה

הניה טננבוים (טיעלון)

נתייחד עם זכרה ב־3.30
נפגשים בשער בית העלמין חולון.

משפחת טננבוים

קבוצת ח"כים במפלגת העבודה — נגד נסיגה מן „הקו הסגול"

הסיעה והלשכה של מפלגת העבודה תשמע במוצ"ש דו"ח מפי אבן * ועד של ח"כים מכל סיעות הקואליציה למען ישובי רמת הגולן: לא קרה בתולדות הציונות, שיחוסלו ישובים מתוך נימוקים מדיניים

מאת יהושע ביצור

במפלגת העבודה גבתה התסיסה הפנימית, על רקע פיקודו של ד"ר קיסינג'ר. קבוצה גדולה של ח"כים במפלגת העבודה מתנגדים בתוקף לנסיגה כלשהי מעבר לקו הסגול ברמת־הגולן, באיזור קונייטרה. הם רואים בנסיגה כזו סיכון בטחוני חמור לישובי הרמה.

את הקבוצה האקטיביסטית הזאת מבטא ח"כ משה שחל הצעיר, מחיפה, שפנה אל יו"ר סיעת המערך, ח"כ משה ברעם, בתביעה לכנס את הסיעה בהקדם, כדי שתשמע דו"ח מפי השרים הבכירים על העמדה שגיבשה הממשלה לקראת הסכם הפרדת הכוחות.

דו"ח — מחר בערב

ח"כ שחל טוען, כי אין להציע הצעות מחייבות לד"ר קיסינג'ר, בלי לקיים תחילה דיון על כך בסיעה המערך בכנסת. יו"ר הסיעה, ח"כ משה ברעם, לקח בעקבות התביעה זו דברים עם ראש הממשלה, וסוכם, כי במוצאי־שבת תכונס במיוחד בתל־אביב סיעת הכערך ולשכת מפלגת העבודה, כדי לשמוע דו"ח מפי שר החוץ אבא אבן על ההחלטות המתגבשות בממשלה לגבי הסכם הפרדת הכוחות.

אתמול השתתף שר החוץ אבן בישיבת ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, ודיווח בה על הדיונים הנערכים בממשלה בנושא זה.

יו"ר ועדת החוץ והבטחון, ח"כ יצחק נבון, אמר אתמול לסופרנו, כי שלשום לא היה איש מהשרים פנוי לדווח לועדת החוץ והבטחון, שהתכנסה לישיבה.

אתמול החל להתארגן ועד מיוחד של ח"כים למען הישובים ברמת־הגולן. את הוועד יזמו הח"כים עזרי פיינרמן ושושנה ארבלי־אלמוזלינו, ד־הצטרפו אליו כבר אתמול 17 ח"כים מכל סיעות הקואליציה. כל הח"כים האלה מתנגדים בתוקף לנסיגה מעבר ל„קו הסגול".

הוועד יזום הופעה של נציגי הישובים ברמת־הגולן לפני סיעת המערך בכנסת בשבוע הבא, כדי להסביר, שכל נסיגה מעבר ל„קו הסגול" עלולה להביא לנטישת ישובים.

חברי־הכנסת בוועד הזה טוענים, כי בכל תולדות הציונות לא היה מקרה שחוסלו ישובים כלשהם מתוך נימוקים מדיניים.

למען פיתוח שארם

ח"כ פיינרמן החליט גם להפעיל מחדש את הוועד העל־סיעתי של חברי־כנסת למען פיתוח שארם־א־שייח. הוא טוען, כי עבודת הפיתוח בשארם מתנהלת בעצלתיים, ועד היום טרם הושלמה שום יחידת שיכון למגורים שם.

לכן הוא רוצה להפעיל את הוועדה הפארלמנטארית, שתלחץ על הממשלה לתת יתר תנופה למפעל הבנייה והפיתוח בשארם.

בישיבת סיעת המפד"ל בכנסת, שנערכה אתמול, הופיעה משלחת של מתיישבים דתיים מרמת הגולן, שדרשה לעמוד נגד כל ויתורים ברמת־הגולן.

הם הזהירו, כי הפרדת כוחות לאורך „הקו הסגול" בדרום הגולן עלולה למנוע עיבוד שטחי אדמה גדולים של המשקים באזור זה.

„לא יוצב סימן־שאלה על קיום ישובי הרמה"

„ישראל מעוניינת בכל לב בהסכם הפרדת הכוחות עם סוריה, אך לא הסכים להציב סימן שאלה על קיומם של הישובים ברמת הגולן. אי־אפשר לשכוח את הסכנות הבטחוניות שמהן סבלנו בכל השנים שהצבא הסורי ישב ברמת הגולן והקף את ישובינו בעמק החולה. לא נוכל להסכים לחזור אל התנאים המסוכנים שלפני מלחמת ששת־הימים" — אמר אתמול השר ישראל גלילי, בישיבת מזכירות הקבוץ המאוחד בתל־אביב, שבה השתתפו גם נציגי הישובים של הקבוץ המאוחד ברמת־הגולן, כרום הגולן ואל־רום.

השר גלילי הבהיר, כי ישראל מעוניינת בהשגת הסכם הפרדה כוחות לא בתוך מהות צבאית, אלא בגלל הרצון להתקדם מהפסקה האש אל השלום. השר הפריך את השמועות על כוונות, כביכול, לוותר על הישובים.

בתום הישיבה הממושכת שבה דיברו חברים רבים, נתקבל הסיכום הבא:

„מזכירות הקבוץ המאוחד תומכת במאמציה של ממשלת ישראל להשיג הסכם הפרדת כוחות בחזית הסורית. בהגבה להתקדם מהפסקה האש אל שלום, המזכירות מביעה את בטחונה כי הממשלה תיתן ידה רק להסכם שאינו מסכן את קיומם של הישובים ברמה, לרבות ישובי הקבוץ המאוחד באיזור קונייטרה".

רפאל למערך: אל תפירו השותפות ההיסטורית אתנו

המפד"ל לא תוכל להשתתף בממשלת רבין מצומצמת אם לא תיענה תביעתה העקרונית בענין „מיהו יהודי"

מאת סופר „מעריב" בכנסת

שר הדתות, ד"ר יצחק רפאל, קרא אמש, באסיפה של חברי סיעתו במפד"ל, לראשי המערך, שלא להפר את השותפות ההיסטורית עם היהדות הדתית־לאומית, על־ידי הקמת ממשלת מיעוט שאין לה תקוות קיום.

ד"ר רפאל טען, כי המפד"ל אינה מעלה כיום שום תביעות חדשות, זולת הנושא „מיהו יהודי", החיוני ליהדות כולה. האחריות הלאומית מצווה, לדעתו, על מנהיגות המערך, להיענות לתביעה זו.

אמר ד"ר רפאל: אם נגזר עלינו להכיל את המדינה למערכת בחירות מיותרת, הרי יש להשאיר על כנה את הממשלה הקיימת כממשלת־מעבר. גולדה מאיר ומשה דיין אינם מפריעים לנו בממשלה. תמיהני למה לא יוכלו להשלים עם ישיבתם בממשלה עד לבחירות גם רבין ופרס.

„לא נוכל"

שר הדתות הדגיש בצורה פסקנית, כי על אף החיוב הרב שכרוך בהשתתפות בממשלה, לשם פיתוח וביסוס החיים הדתיים, לא תוכל המפד"ל להשתתף בממשלה מצומצמת בראשות רבין, אם לא תיענה תביעתה העקרונית בנושא „מיהו יהודי".

אי־הצטרפות המפד"ל לממשלה, תגרום ללא ספק לכירסום בעניני דת מרכזיים — אמר, — אולם במצב שנוצר, כאשר חוגים רבניים מסויימים בארץ ובחו"ל הפכו את בעיית „מיהו יהודי", לסמל הדגל, אין המפד"ל יכולה לקבל על עצמה את האחריות של השתתפות בממשלה כזאת.

בדבריו אלה של שר הדתות יש ביקורת גלויה על הרב הראשי גורן והרב סולובייצ'יק, שתמכו בניהול מערכה חסרת פשרות בנושא „מיהו יהודי".

שר הדתות הביע גם רוגזו על רבנים וראשי ישיבות, אשר תובעים עתה כמנוע, שהמפד"ל לא תפרוש לעת חירום כזאת מהממשלה. אך הדרישה כאשר ההנהלה ההסתה הכבדה נגד כל אלה שדאגו לכך, שהמפד"ל הצטרף לממשלה הנוכחית.

רימלט מציע להקים חטיבה על־מיפלגתית נפרדת ב„ליכוד"

מאת דני דגן

יו"ר המפלגה הליבראלית, ח"כ אלימלך רימלט, הציע אמש בהנהלת מפלגתו, כי הוקם במסגרת הליכוד חטיבה אחת כוללת, שאליה יוכלו להצטרף חברים שלא ישתייכו לאף אחד מן המפלגות הקיימות, המרכיבות גוף פוליטי זה.

רימלט הדגיש, כי הוא מעלה את ההצעה גם על דעתו של יו"ר תנועת החרות, ח"כ מנחם בגין. ההצעה התפרשה כתשובה על הדרישות שמשמיע לאחרונה ח"כ אריאל שרון, לאחד מיד את כל מפלגות הליכוד. בתגובה על אי־קבלת דרישתו זו הפסיק ח"כ שרון לפני כחודשיים את השתתפותו בישיבות של מוסדות המפלגה הליבראלית, והוא מופיע אך ורק לישיבות של מוסדות הליכוד.

ח"כ שמחה ארליך, תמך בהצעתו של רימלט. אבל, שאין לדחוק את הקץ בנושא האיחוד. לדעתו, קיום החטיבה במסגרת הליכוד מאפשר להשיג קונצנזוס רחב, והאיחוד הוא התהליך הדרגתי שיבוא מאליו.

ח"כ ידידיה בארי אמר, כי נושא איחוד המיבות הליכוד אינו הנושא המעסיק עכשיו את הציבור. לדבריו, הציבור מחפש עכשיו מבעלה אמינה ויציבה, ולא מעניין אותו אם הליכוד מאוחד, או מפוצל לכמה מפלגות. הוא סבור, כי שאלת האיחוד תבוא על פתרונה הטבעי כאשר תהיה רפורמה אלקטוראלית ושיטת הבחירות תשתנה.

ח"כ פסח גרופר ומר דניאל נהמני יצאו בתוקף נגד איחוד מפלגות הליכוד, ואמרו שעל ידי כך יתערער מה שכבר קיים. לעומתם צידד ביחוביו של שרון ח"כ יצחק מודעי. ואמר שבימים אלה חיוני להחיש את תהליכי האיחוד, ולא לפעול בצורה שיגרתית ואיטית.

ח"כ אריאל שרון עצמו לא השתתף בישיבה, מאחר שהיא התקיימה במסגרת הביתית נפרדת של הליכוד, אותה הוא מחרים. הדיון ימשך בישיבה נוספת.

תיקון

בידיעה שפורסמה אתמול בעמוד 12 של „מעריב", על גריגורי ודסליב, שירד לווינה ומבקש עתה לחזור לישראל. נשמטה, לצערנו, פעמיים המילה „לא" ונרמה להפיכת משמעותם של המשפטים. הנכון הוא, כי מר ודסליב לא נעצר בבריה"מ ולא הופיע במסיבת העתונאים של היורדים בוינה.

זכו בהגרלת הפיס

בהגרלת מפעל הפיס שהתקיימה אתמול זכו הכרטיסים הבאים:

בסך —.250,000 ל"י זכו המספרים: 071310; 492785.
ובלי ספח בסך —.150,000 ל"י.
בסך —.50,000 ל"י זכה המספר: 092442.
בסך —.12,500 ל"י זכו המספרים: 295807; 458731.
בסך —.6,250 ל"י זכו המספרים: 020695; 393616; 567685; 735566.
בסך —.1,250 ל"י זכו הכרטיסים הבאים: 027199; 029176; 042294; 103078; 116166; 118924; 123888; 211522; 259211; 295310; 320324; 342675; 374649; 462754; 507499; 532247; 698839; 733206; 751648; 752914; 784934.
בסך —.600 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־03784; 18318; 25286; 33547; 37054; 44567; 68980; 80015; 83953; 87278.
בסך —.250 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־02184; 06658; 15951; 20515; 22897; 23836; 27082; 29321; 31891; 43844; 46484; 46942; 48266; 47232; 53405; 58001; 65494; 77563; 78739; 80315; 80625; 84404; 86420; 89217; 89982.
בסך —.100 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0221; 2179; 2430; 3575; 5530; 7936; 8082.
בסך —.50 ל"י זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־0454; 0637; 1022; 1091; 1141; 1350; 1399; 1414; 1465; 1677; 1813; 2017; 2889; 3282; 3543; 3580; 4205; 4462; 5138; 5164; 5464; 5991; 6124; 6947; 6986; 7022; 7112; 7576; 7716; 8107; 8439; 8530; 8671; 8894; 8968; 9049; 9080; 9620; 9664.
בסך —.6 ל"י זכו כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־8 ובלי ספח בסך —.4 ל"י.

מבצע ההתרמה לאקו"ם — ב־8 במאי

יו"ר הכנסת, ישראל ישעיהו, קיבל אתמול משלחת של נציגי מתנדבי אקו"ם, לקראת מיבצע ההתרמה השנתי „גג לילד המפגר", שייערך ב־8 במאי. במיבצע זה מתכוונת אגודת אקו"ם לאסוף 750 אלף ל"י.

יו"ר הכנסת עומד בראש מבצע זה השנה. אתמול הרים תרומה אישית ראשונה למבצע — 2000 ל"י.

מעריב לספורטאים

בפתיחת אליפות הג'ודו בלונדון:
קדרי נכנע ליריב תורכי 30 שניות מסיום הקרב ביניהם

אלוף ישראל בג'ודו גדעון קדרי נחל אתמול הפסד בפתיחת אליפות אירופה בלונדון, כאשר נכנע לאלוף תורכיה, 30 שניות לפני סיום הקרב ביניהם.

חוסר כושר וטירוף של צבי־און, דווקא לקראת הסיום של ההתמודדות — ולאחר שהוליך קודם לכן דווקא ביתרון במשך כ־5 דקות — הם שגרמו להפסדו של קדרי. התורכי כהאמן שלוש שנים בהדרכת מאמן יפאני, לאחר שעבר לספורט זה מהיאבקות.

בסיבוב השני הפסיד התורכי תוך 40 שניות מפתיחת הקרב שלו ויצא מבתבי ההחרויות.

היום יופיע בתחרויות הג'ודו, הנציג הישראלי השני באליפות זו, יונה בלנק, שיתמודד עם אלוף הברית.

הבלגים ניצחו את אשפי הארלם 96—92

נבחרת הכדורסל של בלגיה סיימה אתמול את סידרת משחקיה בישראל, בנצחון על הקבוצה „אשפי הארלם" 96—92, במשחק ראווה שהתקיים בעיר כ־800 צופים במגרש הפועל רמת־גן, בגבעתיים.

„האשפים" ביקשו לקיים כשחק רציני. נגד יריב שהיה מוכן להתמודד עמם — ועד מהרה התברר גם להם שיש הבדל גדול בין תעלולים ותרגילי קליעות וקפיצה — לבין כדורסל רציני, קבוצתי.

להקת „אשפי הארלם" הוליכה ביתרון 49—43 במחצית, אם כי עד להפסקה הספיקו הבלגים להוליך 25—18, כדי לרמוז בכך על כוונותיהם לקראת הסיום.

לאחר ההפסקה עברה היוזמה כליל לידי הבלגים, וב־59—59 (דקה 30) רכשו סטמנירס וחבריו הבלגים יתרון שעלה עד לסיום 96—92.

הבלגים החד כי זה היה הנצחון המתוק ביותר שלהם בביקור בישראל, בו זכו בנצחון על נבחרת ישראל וכן על מכבי תל אביב — והפסידו לנבחרת בשחק הראשון בסידרה זו.

„האשפים הציגו עצמם כמקצוענים לשעבר וטענו כי הם בלתי מנוצחים — אבל עד מהרה התברר אתמול לצופים כי היתה זו יומרה גדולה מצד הלהקה האמריקנית.

הבלגים, בכיכובו של וילי סטמנירס בן ה־35 ותוך כדי יתרון בולט בשמירה האזורית ובמשחק הקבוצתי המלוכד, חיסלו את היכולת האישית של „האשפים" — ביניהם הטמייג' בקליעה ג'יקסון וארנולד שהחדירו את הכדורים כרחוק והקרוב, בניתור ובקליעה בדוייקת ומפתיעה.

הרבו לקלוע לבלגיה: ניסראר — 30, סטמנירס — 19, בקנל — 10, איכות, ויוס — 8 כל אחד. להארלם: ג'יקסון — 24, גרין — 17, בא־נול — 18, צ'יבהאם — 15.

* ההתאחדות לכדורגל ביטלה אתמול את האשמה שהיתה נגד קבוצת מכבי תל־אביב בענין חריגה מתקנון החובבנות — לאחר שנציגי האגודה התל אביבית הציגו באזנים חשבונות כספיים הקשורים בתשלומים לשחקניה.

* נבחרת הכדורגל של צ'ילה המשתתפת בגביע העולמי נוצחה בקוסטה־ריקה על ידי קבוצה „סאפריסה" בתוצאה 2—1.

* כוכב הכדורגל האמריקני ביל האלהן, שהקנה המכבסיין של אוניברסיטת „י.ס.ל.א." כלוס אנג'לס, חתם אתמול על חוזה להופיע כשחקן מקצועי בשורות „פורטלנד", תמורת שכר המגיע בלמעלה כ־2 מליון דולאר — על כך מסר דובר של ליגת המקצוענים האמריקנים נ.ב.א. „פורטלנד" זכתה בכדורסלן המצטיין לאחר הגרלת מטבע עם נציגי קבוצת „פילדלפיה 76" — בהתאם לנוהג בליגה המקצוענית שהשחקנים המצטיינים ביותר של החובבנים, מוצעים תחילה למכירה לקבוצות החלשות ביותר באותה עונה בליגה המקצוענית.

* כוח בשטרה מוגבר יומור כחר על הסדר במשחק הכדורגל שייערך בבית שבת בין הפועל המקומית והפועל ברבורק במסגרת ליגה א' דרום. השמירה הזו באה לאחר איומים טלפוניים שהושמעו במשך כל השבוע על ראשי אגודת הפועל ברמורק. במשחק הראשון בין שתי הקבוצות, ברחובות, פרצה תיגרה והמשטרה נאלצה אז להפסיקו בגאז מדמיע.

* בליגה הלאומית בטניס שולחן הפתיעה קבוצת אליצור פתח תקוה בשניצחה את מכבי הפועל 5—4.

* ועדת המשמעת פנימית של אגודת מכבי חיפה (בהרכב עורכי־הדין היה בר־דין, אהד ולבני) קנסה אמש את שני כדורגלני הקבוצה. מרדכי ברגר ומשה אדלר ב־1500 ל"י כל אחד. ברגר איחר להופיע למשחק קבוצתו בשבת שעברה. ראש הקבוצה, ישעיהו שחגר, ביקש אמנם להקל בעונשו של חברו שטען כי לא ידע על מועד ההתכנסות של הקבוצה לאחר שהתאכסן משך כל אותו שבוע בנבחרת ולא בקבוצה — אבל עורכי־הדין סרבו להתחשב בכך. טענת אדלר כי נעדר מאימונים בחכות פציעה לא נתקבלה. חלק כן הקנסות הם על תנאי, למשך שנה.

* מאמן נבחרת הכדורגל, אברהם חמו, מסר אמש כי קיבל הודעה מהכדורסלן באריי ליבוביץ שהוא מתעתד לבוא לארץ בחודש יולי, בסיום שנת הלימודים שלו בהולנד. המאמן הסביר כי ליבוביץ יצורף לאימונים רק אם יתברר שהוא יוכל להשאר בארץ עד לאחר משחקי טהראן. הסגל יחודש אימוניו ב־13 במאי, לקראת המשחקים עם הנבחרות מארגנטינה.

* יו"ר איגוד הכדורסל עמנואל בן־דוד וחבר הנהלת האיגוד יעקב שאלתיאל, ייצאו לשיחות עם ראשי הכדורסל באיטליה ובגרמניה וכן עם מזכיר פיב"א לקראת קונגרס פיב"א שיהיה באמצע החודש בבירוזה.

* ועדת המשמעת של ההתאחדות לכדורגל הענישה את הפועל יהוד (ליגה א' דרום) בעריכת שני משחקי הבית הקרובים שלה, בריחוק 50 ק"מ מיהוד לאחר שנמצאה אשמה במשחק ש„פוצץ" עם קבוצת הפועל ראשון לציון. שני המשחקים של יהוד יהיו ללא קהל. הפועל ראשון לציון זוכתה בנצחון טכני. אפרים פיסל (בני יהודה) שהורחק במשחק קבוצתו עם הפועל חיפה, נענש בהרחקה מ־3 משחקים בפועל.

מסור מודעתך

ל„לוח מעריב" ותכלל אוטומטית בהגרלה במבצע הפרסים הגדול במלאת 25 שנה ל„לוח מעריב":

* בכל יום זוכה מוסר מודעה אחד ב„לוח מעריב" ב—100 ל"י במזומן
* בכל יום ששי זוכים 5 מוסרי מודעות ב—100 ל"י כל אחד
* כל מוסרי המודעות ב„לוח מעריב" משתתפים אוטומטית בהגרלת הפרסים הגדולים: 2 מכוניות „פיאט".

ראה עמ' 49 וב„ימים ולילות עמ' 44

אין תחליף ל„לוח מעריב"
הלוח הנפוץ ביותר במדינה
בעתון הנפוץ ביותר במדינה

יקירנו
סמל **שטייגר מאיר**
הי"ד
שנפל בפירדאן
במלחמת יום הכיפורים (8.10.73)
יובא למנוחות ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בבית העלמין הצבאי בחיפה, בשעה 4.00 אחה"צ.
ההלויה תצא מבית ההורים ברח' קק"ל 64 קרית ביאליק, בשעה 3.00
אוטובוסים יעמדו לרשות המלוים בת"א: בית־הדר בשעה 12.30. בחדרה: קולנוע גן־זוהר בשעה 1.30, ומבית ההורים בשעה 3.00.
המתאבלים: ההורים: רחל ויוסף שטייגר
האחות: חנה
ושאר בני המשפחה

אנו מודיעים בצער על פטירת אמנו וסבתנו האהובה
רחל קאושנסקי ז"ל
אלמנת ר' זלמן קאושנסקי ז"ל
מבנדרי — בסרביה
הלויה תצא היום, יום שישי, י"א באייר תשל"ד (3.5.74), בשעה 12.30 בצהרים, מבית הלויות העירוני ברח' דפנה 5, תל־אביב, לבית העלמין בקרית שאול.
אוטובוס מיוחד יצא מבית אבות בדרך השלום 98, ת"א, בשעה 12 בצהרים.
המתאבלים:
בנה וכלתה עו"ד אליעזר ואסתר קישון
בנה וכלתה ד"ר משה ורבקה קאושנסקי
נכדתה עו"ד אביבה וגבריאל שיפר
אחיה, נכדים ונינים
ובני המשפחה בארץ וברוסיה
ומשפחות רוזנצוייג, שורץ, בנדרסקי ושיפר

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה ללא עת של אשתי, אמנו, אחותנו וסבתנו היקרה
שושנה שקלר ז"ל
לבית מילשטיין
ההלויה תצא היום יום ששי, י"א באייר תשל"ד (3.5.74) בשעה 12.30 בצהרים, מבית הכנסת „פועלי צדק", רח' צ'לנוב פינת הקונגרס, תל־אביב, לבית העלמין בחולון
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים
המשפחה המתאבלת

אנו משתתפים באבלו הכבד
של חברנו לעבודה
מר דוד בוסקילה
בנפול בנו בקרבות רמת־הגולן
מקסים בוסקילה
הי"ד
קרן קיימת לישראל
ההנהלה והעובדים

בצער רב ובגיגון קודר הננו מודיעים על פטירת יקירנו
מהנדס
שמואל שטרום ז"ל
הלויה תצא היום, יום שישי, י"א באייר תשל"ד (3.5.74), בשעה 11.30 לפנה"צ, מבית הלויות העירוני ברח' דפנה 5, ת"א, לבית העלמין בחולון.
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים.
המתאבלים: אשתו: אדית
בניו: אורי ודני
והמשפחה

יקירתנו
רוחמה שיף
לבית פרוינדליך
אינגה
הלויה תצא היום, יום ששי, י"א באייר תשל"ד (3.5.74), בשעה 13.00, מביתה ברח' רוטשילד 116 פתח־תקוה ותעבור ליד בנק לאומי לבית העלמין בפתח־תקוה.
המשפחה המתאבלת

לחיים זבריה
השתתפותנו הכנה באבלך
במות עליך
אמך ז"ל
הנהלת קופ"ח מרכזית
ועובדיה

בצער רב אנו מודיעים על פטירתה של
אשתי, אמנו, אחותי, גיסתי וסבתי היקרה
סופיה רוזנברג
לבית קרנצלר
הלויה תצא היום, יום שישי, י"א באייר תשל"ד (3.5.74), בשעה 10.30 לפנה"צ, מבית ההלויות העירוני ברח' דפנה 5, ת"א, לבית העלמין בחולון.
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים.
המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו ללא עת של בננו, אחינו וגיסנו היקר
גדליהו שוייצר ז"ל
בגיל 23 לחייו
ההלויה התקיימה אתמול, יום חמישי, י' אייר תשל"ד (2.5.74), בחדרה.
משפחת צבי שוייצר המתאבלת
רח' שיבת ציון 27 גבעת אולגה חדרה

במלאת שלושים להלקח מאתנו
משה בן־ישראל ז"ל
נעלה לקברו לגילוי המצבה ביום ראשון, י"ג באייר תשל"ד (5.5.74), בשעה 4.00 אחה"צ, בכפר־חיים.
המשפחה
אוטובוס לכפר חיים יצא מנתניה ב־3.05 מהתחנה המרכזית.

למשפחת אסא
אתכם אנו באבלכם הכבד
במות הרעיה והאם
רחל ז"ל
מדיירי רחוב בארי — אשדוד

המחלקה לקרקע ומים
הפקולטה לחקלאות רחובות
אבלה על מותה של
גב' ד"ר נחמה בר־חוה
ז"ל
מחלוצות חוקרי הקרקע בארץ

ציפורה יחזן ובני המשפחה
אתכם באבלכם הכבד בהלקח יקירכם
בועז ז"ל
משפחות: שחורי, ברגר, שפירא, קשאני ואקרמן

יקירנו
אהרון יעקובי (צרבין)
איגנו
פרטים על מועד ההלויה בטל: 445712
המשפחה המתאבלת

אמא שובי הביתה
אדוה עמיר וירון (מ.)

מודעות אבל גם בעמודים 9, 8

ינב נבו ז"ל
יאל פליכט ז"ל
פרד לזרובין ז"ל
דוד בורנשטיין
למה (סולו) זליש
ייג חיים ז"ל
קרה ארנסט ז"ל
צ'יבה פסיה ז"ל
ביה טננבוים (ויעלון)

هكذا من الأصل

ملكا من الأصل

ועדה השתכנעה שכדאי להקים תחנת כח גרעינית

נטיה לרכוש כור מטיפוס אמריקני

מאת שמעון רפפורט

ועדת התיאום העליונה של חברת החשמל והוועדה לאנרגיה אטומית השתכנעו בכדאיות הקמת תחנת כוח גרעינית.

מנכ"ל חברת החשמל, אריאל עמיעד, מסר לכופרנו, כי חברי הוועדה הגיעו למסקנה זו בהסתמך על מחירי הנפט הנתונים על מחירי ציוד לתחנות כוח, שנאספו במקפי הציוד.

משלחת מחקר, בראשותו של המהנדס הראשי של חברת החשמל, מסיירת עתה בחברות חשמל בארה"ב הכפעילות תחנות כוח גרעיניות. כפי שנמסר נאסף מידע רב־ערך במסע זה.

משלחת זו הוזמנה לביקור בקנדה, לבדיקת הכורים הגרעיניים המיוצרים שם. אלה הם כורים מטיפוס אוראניום טבעי ומים כבדים. הכורים האמריקניים הם מטיפוס אוראניום מועשר, מקוררים במים.

בשלב זה לא ברור, אם יצרני הכורים הקנדים יהיו מוכנים למכור לישראל את הכורים שלהם.

נראה כי חברת החשמל נוטה לבחור בכור גרעיני לתחנת הכוח מהטיפוס המיוצר בארה"ב בידי שתי החברות הגדולות „וסטינגהאוס" ו„ג'נרל אלקטריק".

כפי שנודע מקיימים חברי הוועדה העליונה לתיאום מגעים עם הגופים המוסמכים בעניין הבטחת הכור הגרעיני מפני פגיעה מלחמתית. הבדיקות הראשונות העלו, שההשקעה הדרושה למיגון הכור הגרעיני (ההבטחה מפני פגיעה מלחמתית) לא תשנה מהותית את התחשיבים של כדאיות הזמנת התחנה הגרעינית.

ועדת התיאום העליונה, אחראית על תיאום ההכנות לקראת הוצאת המיכרז הבינלאומי לתחנה הגרעינית. חבריה: מנכ"ל חברת החשמל, אריאל עמיעד, ומנכ"ל הוועדה לאנרגיה אטומית, שלהבת פריאר. מנהל הפרויקט של התחנה הגרעינית הוא משה כץ, איש חברת החשמל וסגנו לנושאים הקשורים להנדסה גרעינית הוא איש הוועדה לאנרגיה אטומית.

הדלקת נרות

שבת פרשת אחרי מות/קדושים.

	קריש	מוצ"ש
ירושלים	17.42	18.59
תל־אביב	18.00	18.57
חיפה	17.54	19.02
באר־שבע	17.57	18.56
אילת	17.56	18.56
הר־החרמון	18.03	19.02

מת נח נפתולסקי מראשוני העליה השניה

נח נפתולסקי, מראשוני העליה השניה, נפטר אתמול בגבעתיים בגיל 90. ארונו יוצב ביום א' בשעה 9 בבוקר בבית „הראשונים" בגבעתיים. בשעה 10 ייצא מסע ההלוויה לקבוצת כנרת.

הוא עלה ארצה ב־1906. הנהיג בארץ את שיטת החקלאות האינטנסיווית והיה מראשוני עובדי חוות כנרת. עבד עם ברל כצנלסון בעין־גנים. מ־1921 הדריך בתחנת הנסיונות החקלאית של ההנהלה הציונית ובבית הספר „כדורי". בגבעתיים היה לו — עד לפני כמה שנים — משק חקלאי ומשתלה. היה מהדמויות הציוריות ביותר של העליה השניה.

8000 ל"י נשדדו מקבצן

מקבץ נדבות בן 78 מקרית אתא, הותקף אתמול בידי בריונים והם שדדו ממנו 8000 לירות.

קונייטרה, העיר שעל עתידה מתדיינים בירושלים (ראה עמ' 2—3) (תצלום: ד. רוזנבלום, סטארפוטו)

פולחן אישיות של סאדאת גואה במצרים מאז מלחמת אוקטובר

ההתלהבות ההמונית בבואו לחילוואן לנאום לרגל ה־1 במאי — הזכירה את ההיסטוריה המבוקרת בימי נאצר

מאת ג'ון בולוק, סופר „דיילי טלגראף" בקהיר

היית קאהיר ההלוויזיה המצרית שידרו אמש מחדש את נאומו של הנשיא סאדאת ב־1 במאי, נאום הנמשך 70 דקות. היתה זו דוגמה נוספת לפולחן האישיות של סאדאת, הגואה במצרים בעקבות מלחמת אוקטובר.

בטלוויזיה אפשר היה לראות שוב תמונות של התלהבות המונית, המזכירות את ההיסטוריה ההמונית המבוקרת, שציינה את משטרו של נאצר.

כאשר הגיע הנשיא סאדאת לחילואן, כדי להשמיע את נאומו, עברה שיירת המכוניות שלו תחת עשרות קשתות נצחון, שהוקמו במיוחד. ההמונים פרצו מבעד למחסומי המשטרה כשהם מנפנפים בתמונות המנהיג המצרי, קופצים בהתלהבות ומוחאים כפיים בקצב ובדבקות היפנוטית.

„נאצר חדש"

לאתרונה הוגדר הסיגנון החדש במצרים כתהליך של „דה־נאצריזאציה", אך נראה, כי במידה גוברת והולכת זהו נסיון של סאדאת לעצב לעצמו דמות של נאצר חדש. סאדאת עצמו תמיד הצביע על כך שהוא פעל לצדו של הנשיא נאצר ב־1952, ואף הכריז כי הוא אחראי, כמש כי נאצר, גם ל„מיסגיבי" של אותם ימים.

במקומות ציבוריים במצרים עדיין אפשר למצוא את תמונתו של נאצר בצד תמונת סאדאת, אך לאט לאט תופסת תמונה זו את המקום השני, אם כי מקום קבורתו במיסגד בהליופוליס הוא עדיין אתר לעליה־לרגל.

אחד ממרכזי המשיכה לפלאחים, המגיעים לקאהיר בפעם הראשונה, ואף לחיילים רבים בחופשה, הוא דגם מתוחכם שהוצב באחת הכיכרות הראשיות, המראה, בשורת תמונות ענקיות כיצד חצו החיילים המצריים את תעלת סואץ, כיצד הציבו את הדגל המצרי בגדה המזרחית, וכיצד מחייך הנשיא סאדאת, לבוש מדי צבא, תוך רב חסד להמונים.

תמונה שלישית זו היא הנשארת בבקום, כאשר המנגנון המסתובב מופסק...

אחמד איסמאעיל — שני

הדגש החדש על אישים בחייה הלאומיים של מצרים נותן תמונה ברורה על מקומם של אנשים שונים בהיררכיה, תוך שהנשיא סאדאת הוא ה„ראיס", ה„בוס". שני אחריו ניצב פילדמארשל אחמד איסמאעיל עלי, שר המלחמה, שהיה אחראי לתיכנון מלחמת אוקטובר.

המקום השלישי הוא של מחמוד סלאם. שר הפנים, ידיד אישי של סאדאת, שעשה רבות כדי לגבש את שלטונו כאשר היתה צפויה מרידה מצד השרים ב־1971.

אחריו בא עות'מאן אחמד עות'מאן, שר הבינוי והשיקום, שהוא שותף בחברת בינוי גדולה. היה זה עות'מאן שהיה אחראי להקמת סכר אסואן, ועתה הוא האיש שיש לו יד חופשית לבינוי ערי התעלה.

יש גם אופוזיציה

אין ספק, שהפירסום הרב הניתן למנהיגים אינדיווידואליים במצרים, משקף את הפופולאריות הגוברת שלהם, אך גם את הצורך הפסיכולוגי להציב גיבורים שאפשר להזדהות אתם.

הדבר המעניין במצרים כיום הוא, כי בכל זאת יש אופוזיציה, כפי שהוכיחה ההתקפה על בית הספר של חיל ההנדסה. יתכן שהשלטונות עוסקים עתה במכוון בפולחן האישיות של אישים שונים, כדי להבטיח את המשטר לתקופה בה הפעילות תחתית האכזבה תתחיל.

שביתת האטה במירכזת „16"

מתקני הטלפונים יוצאים לעבודתם - בהליכה בלבד

שיבושים והאטה בתיקוני טלפונים שהתקלקלו צפויים היום וכנראה גם בימים הקרובים — לאחר שיכוני חטיבת ההדרכה במירכזת השירותים „16" הכריזו על סאנקציה, ואינם נוסעים בכלי רכב לביצוע תיקונים — אלא הולכים ברגל...

הבוקר עומד ועד העובדים במירכזת „16" לדון בהצעה להחריף את הסאנקציות. בין השאר מוצע שלא לקבל עוד פניות של מנויי טלפון על תקלות.

נציגי העובדים מסרו, כי צעדים אלה ננקטו נוכח העובדה שהופרו הסכמים בינם לבין הנהלת משרד התקשורת. ובין היתר אין משלמים לעובדי חטיבת ההנדסה, לדבריהם, בעד שעות נוספות.

כפר חרוב חגג טכס ההתנחלות בשעת הפגזה סורית כבדה

מאת מאיר הראובני

על רקע הדי הפגזים הסורייים הנוחתים באיזור נפה שבמרכז הרמה, ותוך כתיחות עצובה, שהורגשה היטב; הרף הבוננות שהוכרזה בדרגה הגבוהה ביותר מזה שבועות, וחכיכתם של כל ציורי ההגעה לרמת הגולן — חגגו אתמול אחר הצהריים חברי קבוץ כפר חרוב, בדרום הגולן, את טכס ההתנחלות והכניסה לישוב הקבע.

רוב באי הטכס, ביניהם משפחות קרובי חברי המשק שהגיעו באוטובוסים מיוחדים מערים שונות בארץ, ומשלחות של מוסדות וישובים, אישי ציבור וביניהם גם שר הקליטה, מר רבינוביץ, שנועד להיות אורח הכבוד של המסיבה ולברך בשם ממשלת ישראל — לא הגיעו כלל לטכס. הם נעצרו במחסומי המשטרה הצבאית בציר מעגן— עין־גב, ולא הורשו לעבור. לכולם נאמר, שבגלל המצב הבטחוני המהות בוטל הטכס.

שר הקליטה, שהגיע למחסום, שהה שעה קלה כדי לשוחח עם הורי החברים בכפר חרוב, מיד לאחר מכן חזר לתל־אביב.

לעומתו, היו הורים וידידים עקשנים שהמתינו שעה ארוכה, ו„נדנדו" לאנשי הצבא עד שהשיגו את מבוקשם והורשו לעבור. חלק מהם הצליחו לעבור את המחסומים ולהגיע לכפר חרוב ב„הסתננות יחידים". אחרים, שהמתינו בסבלנות, הורשו לבסוף להתארגן באוטובוסים מיוחדים שהורשו לעלות.

באמפיתאטרון טבעי שהוכשר לקליטת האורחים במדרון המצוק היורד אל הכנרת, בתוך בוסתן עצי פרי, נערך הטכס המקוצר — פתוח באורמים ותכנית אמנותית מצומצמת. התזמורת הפילהרמונית, שהגיעה בעקבות הזמנתם של חברי כפר חרוב ניגנה רק 10 דקות, במקום השעה המתוכננת. היתה זו הופעתה הראשונה של התזמורת בטכס התנחלות של ישוב חדש. נעדר השר ·עם ברכת הממשלה, ועמו כל נציגי משרד השיכון, שהקים את הבתים בישוב החדש — הישוב ה־16 ברמת הגולן, וה־ג בדרומה. בלטו בהעדרם גם נציגים כלשהם של פיקוד צה"ל.

לעומתם בירכו בטכס נחמן רז, מזכיר איחוד הקבוצות והקיבוצים — שהמשק מאורגן במסגרתו; נחמן גיל, מקבוץ תל קציר, נציג התנועה הראשית של תנועת הצופים — התנועה בה התחנכו הגרעינים שהקימו את כפר חרוב; יעקב אייגס, מהנהלת המחלקה להתיישבות של ההסתדרות הציונית, ונציג של הורי החברים הצעירים.

נוכח ההפגזה של ארטילריה סורית ארוכת טווח על איזור קוניטרה וכפר נפח, ועקב החשש שהפגזים הסורים יגיעו עד לאיזורים עמוקים יותר, אף מעבר לקו הירוק, הוכרזה אתמול בצהרים כוננות מיקלטים גבוהה לא רק בכל ישובי הרמה, אלא אף בישובים שבמזרח עמק הירדן (אשדות יעקב, מסדה ושער הגולן), ובישובים שלאורך הירדן, בגליל העליון. חברי מושב משמר הירדן אף שהו במיקלטים שעה קלה.

■■■ ● שבוע אחרון ● ■■■

לפי בקשת הקהל

מבצע הג'ינס נמשך

(המכירה עד יום ששי 10.5.1974)

90% הנחה

בגדי ים (כל המידות)	במקום־.126 ל"י	רק־.20 ל"י
חולצה לגבר	" 60.- "	" 10.- "
בגדי ים לגבר	" 55.- "	" 5.- "
שורט לגבר	" 90.- "	" 15.- "
חצאית ג'ינס חלק ורקמה	" 75.- "	" 20.- "
מכנסים ג'ינס אמריקאי עם רקמה, לערב	" 135.- "	" 35.- "
מכנסי ג'ינס אופנה אחרונה (כל המידות)	" 120.- "	" 27.- "
מכנסי ג'ינס אופנה אחרונה	" 140.- "	" 30.- "
חצאית מקסי מג'ינס	" 140.- "	" 35.- "
ג'קט מג'ינס לערב עם רקמה לערב	" 190.- "	" 40.- "
אוברול מג'ינס	" 260.- "	" 39.- "
ג'קט מג'ינס לגבר	" 180.- "	" 42.- "
שמלה מג'ינס עם רקמה	" 180.- "	" 40.- "

אופנת סיגלית, אלנבי 70, ת"א

להשכרה מידית
3 - 4 ½
חדרים
ווילות
בת"א
והסביבה
לין־דר
חברה לבנים והשקעות בע"מ
ירושלים
רח' שמאי 12 ב', ירושלים
טל. 02/221937; 02/233778
תל־אביב
רח' גורדון 11, טל. 03/233144
סניף גבעתיים
הרצוג 11, טל. 765187, אחה"צ

תושבי טבריה והצפון!!!
מרים תמיר
האסטרולוגית
היועצת לכל בעיותיך (כולל עסקים)
תהיה היום ומחר
במלון „גלי כנרת" בטבריה
פרטים בטלפון 067-22331
נצלו הזדמנות
חד פעמית זו!

עורכת־דין
בעלת וותק של 6 שנים
כעצמאית וכשכירה
מעוניינת לנהל בירושלים סניף של עו"ד
או לעבוד במוסד ציבורי.
להתקשר ת.ד. 2086 ים.
סודיות מובטחת

נסה מזלך
בעולם הבידור!
הפקת תקליטים
לזמרים ולהקות
טל. 33838 „היט"

4-5
חדרים
בשכ"ח
מעל חנויות
מתאים למסחר או משרד
דיזנגוף ע"י פרישמן
286319 מ־20—16

בהרצליה פתוח
אבד
קולי
זכר, חום,
צווארון לבן
וקצת שחור
המוצא יבוא על שכרו
טל. 446407 או
938006 בבית

למכירה
סקניה מודל L110
גורר (סמיטריילר)
טסט לשנה, שנת ייצור 1970.
עם טורבו.
לפנות למשק אשדות יעקב (איחוד)
טל. 067-50205/6.

חדרי שינה
ארונות קיר
מטבחים
רהיטי קולו
תל־אביב - בן יהודה 118/א
החשמונאים 91
אבן גבירול 18
חיפה - הרצל 13
ירושלים - יפו 30
באר שבע - הרצל 114
אשדוד - רוגוזין 15

חליפות
קיציות
לגבר
דגמים
אקסקלוסיביים
אצל
שנידמן
3 קומות של אפנה
דיזנגוף 125, ת"א

נגובה
סוברו צהובה
4 דלתות 412—326
המוצא יבוא על שכרו
טל. 03-452656

MARANTZ, KEF,
B.S.R., SONY,
NATIONAL,
PHILIPS, TOSHIBA,
SHARP, LENCO,
בהנחות גדולות רק אצל
טומי־מריאן ספפורט
בן־יהודה 8, תל־אביב

בראשון לציון
רח' קפלינסקי 8
למכירה
אולם
130 מ"ר
למטרה שקטה
לפנות טל. 256105

למהנדסים
מחשב כיס HP 35
מבצע כל הפעולות האלגבריות, טריגונומטריות, אקספוננציליות ולוגריתמיות, 5 זכרונות
חדש, 2,500 ל"י
טלפון בערב 249792

בחיפה! קבלת מודעות דחופות בשעות הלילה (מ־24—18) לכל העתונים
טלפון 71 80 18

למר יושע גבי
לרגל פתיחת
פיצריה "חן"
רח' אלוף דוד 40, רמת־גן
עלה והצלח
מאחל שוקי מדנס
סוכנות בטוח, בן יהודה 119 ת"א

האוניברסיטה העברית בירושלים
מכון לוי אשכול לחקר הכלכלה, החברה והמדיניות בישראל
מודיע על
יום עיון על
התפתחויות בחברה ובמדיניות בישראל
בין שתי מלחמות (1967—1973)
יום העיון יתקיים בימים 8—9 במאי 1974 במוסד ון־ליר, רחוב ז'בוטינסקי, ירושלים.
יום ד', 8.5.74, בשעה 8.30 בערב — ישיבת פתיחה חגיגית.
פתיחה — פרופ' שלמה אבינרי, מנהל מכון אשכול
דברי ברכה — פרופ' מיכאל רבין, רקטור האוניברסיטה העברית.
פרופ' שלמה קוגלמס, דיקן הפקולטה למדעי החברה.
הרצאת שר החוץ מר אבא אבן — „ישראל — אתגרים ויעדים".
יום ה', 9.5.74 בשעה 9.00 בבוקר — ישיבת בוקר ראשונה.
ד"ר עמירם גונן: המיבנה הגיאוגרפי־חברתי של ערים יהודיות ותיקות בישראל — ממצאים פרלימינאריים.
ישיבת בוקר שניה — בשעה 10.30.
ד"ר אריק כהן: השפעת המלחמה על החברה הישראלית — מרכז ופריפריה.
ד"ר יאיר עברון: אמצעי בקרת נשק במזה"ת: נסיון העבר ואפשרויות להתפתחות עתידה.
ישיבת אחה"צ — בשעה 4.30 אחה"צ
פרופ' שמעון הרמן: הזהות היהודית של הנוער הישראלי.
ד"ר דינה גורן: השפעת העיתונות על החלטות הממשלה בנושאי מדיניות חוץ ובטחון: נסיון להערכת הסוגיה לאור מספר פרשות בתקופה 1967—1971.

למכירה משרדים בנתניה
בבנין חדש
נפתח אולם לחתונות (ל־1000 איש)
פרטים:
א. גלמבוצקי, רח' שטמפפר 14, טל. 053-22080.

מעריב של שבת

שמואל שניצר

על זיקנה ועל היגיינה

מאו טסה־טונג הוא בן שמונים. אפשר למצוא פגמים בדגם המיוחד של מנהיגות שהוא מייצג, אבל הזיקנה איננה אחד מהם. אם גם ליו, אין הדבר נותן את אותותיו במעמדה הבינלאומי של סין, בתסכת האידיאולוגי, או בהתקדמותה הכלכלית.

טיטו הוא כבן שמונים ושתיים. אם רבים תמהים לדעת כי יהיה יורשו ומה יהיה גורלה של יוגוסלאוויה אחר הסתלקותו, אין איש גורס שעכשיו יש בבלגראד משבר־של־הנהגה.

אדנאואר נבחר בפעם הראשונה לקאנצלר של גרמניה המערבית בהיותו בן 73. מעמדה הכלכלי והמדיני של גרמניה בימינו הוא הישגו של זקן מופלג — הוא פרש מן השלטון בשנתו ה־88. (בשנות ה־50 לחייו היה ראש עיריית קלן ויו"ר בית הנבחרים הפרוסי, אך מי זוכר את מעשיו בימים שבהם היה במיטב אונו?).

ז'ורז' קלמאנסו היה פעמיים ראש ממשלת צרפת. בפעם הראשונה הרכיב קבינט כשהיה בן 65. זו היתה אחת מ־14 הממשלות שנתכוננו ונפלו בצרפת בין השנים 1900 ו־1914. תקופת השרות השניה שלו התחילה ב־1917, בשהיה בן 76. צרפת היתה אותה שעה קרובה ליאוש. המלחמה נראתה אינסופית; הצבא היה שרוי בדכדוך נפש והעורף עמד על סף התמוטטות. איש זקן זה העלה את הארץ מתהומות היאוש אל פסגת הנצחון: הוא היה בן 78 כשהושלמה המלאכה בידו וצרפת הגיעה למסקנה שאינה זקוקה עוד לשרותו.

דיסראלי נעשה ראש ממשלת בריטניה בהיותו בן 64. ממשלתו לא נתקיימה אפילו שנה אחת. בן 70 היה כשחזר והגיע לשלטון; בן 71 — כשקנה את מניותיה של חברת תעלת סואץ; בן 72 — כשהכתיר את מלכת אנגליה לקיסרית של הודו. לשיא הקריירה שלו הגיע בהיותו בן 74, כשהכניע את רוסיה בלי לירות אף יריה אחת, והכתיב לה את תנאיו.

צ'רצ'יל הציל את אנגליה במלחמת העולם השניה, בשלבי הסיום של קריירה ארוכה ורבת תמורות. הוא היה בן 66 כשהרכיב את ממשלתו הראשונה, בן 71 כשגרמניה הנאצית נכנעה ללא תנאי, בן 77 כשחזר והרכיב ממשלה, בן 81 כשמסר את רסן השלטון לידי זולתו.

דה גול היה בשנות ה־50 לחייו איש ריב, רגיש עד כדי חולניות, ומסוכסך עם כל מנהיגי בעלי הברית. הקריירה הפוליטית שלו נפתחה בכשלון־חרוץ כשהיה בן 63. הוא פרש לחיים פרטיים — מתוסכל ומאוכזב. הקריירה השניה שלו התחילה כשהיה בן 68. בן 72 היה כשהצליח לסיים את המלחמה העקובה־מדם נגד אלג'יריה. הוא פרש מן השלטון בשנתו ה־79, אחר שעלה בידו להקנות לצרפת מעמד של בכורה בקהיליה האירופית ולערער את ההישענות האירופית על אמריקה.

כלפי מה אמורים הדברים? כלפי הדעה הרווחת בארץ שהזיקנה פוסלת מנהיגים.

זה אחד מאותם רעיונות הבל פוליטיים שהמציאות מפריכה אותם יום־יום, ואף על פי כן חוזרים וצצים כעשב שוטה. בעולם שבו כל דור הענקים שבמדינאות הגיע לשיא יכלתו בגיל 70 ומעלה, וכל הצעירים שירשו את משרותיהם נתגלו כחובבים לעומתם, בכל זאת התואר „זקן" הוא גידוף, — נימוק אחרון המכריע בכל ויכוח. בכל מקום שבו מתמודדים ישיש וצעיר על משרה, נתונה האהדה באופן טבעי לצעיר. ואפילו לא הפגין מעולם יתרון כלשהו, ולא עשה דבר כדי להצדיק את האשראי הניתן לו. אולי זו תוצאה של שטיפת המוח המתמדת של אמצעי התקשורת ההמוניים — הקולנוע, הטלוויזיה — היוצרים עולם דמיוני שכולו מלא אנשים צעירים ויפים. ואולי פועל כאן קצר הרוח המובן של אנשים צעירים המוצאים את כל המשרות הבכירות תפוסות על ידי קשישים מהם, ומיטב שנותיהם מוקדש להמתנה שמישהו יזוז שם למעלה, ייצא לגימלאות או ימות, כדי שגם תורם יגיע סוף־סוף.

מכל מקום, אין כל ביסוס שכלי להנחה שסתם צעיר עדיף מסתם קשיש. לא הוכח מעולם שחוסר נסיון יש עמו יתרון, או שהחכמה מתמעטת עם השנים. אין כל ראיה שקיים מיתאם בין הגיל ובין התושיה, כושר ההחלטה ושאר סגולות הנפש. יש צעירים הססנים וזקנים מהירי החלטה; יש שוטים וקרייריסטים בני כל הגילים; ואידיאליזם שכיח היה בדור הקודם יותר מאשר בדור הזה.

התכונות הנדרשות ממנהיגה של אומה אינן בהכרח אותן תכונות הנדרשות לאתלט, לכוכב קולנוע או לסוכן־נוסע. וההיסטוריה איננה עשירה בדוגמאות של מנהיגים שכבשו להם את מקומם בקסמם ובשלל כשרונותיהם כל עוד צעירים היו, ואחר כך, כשזיקנה קפצה עליהם, נטשו את הזירה הפוליטית מרצון, מתוך אמונה שהנסיון שרכשו להם גרע מכושרם.

*

יש הרגשה כללית שהגענו לשלב של חילוף משמרות: דור של מנהיגים פוליטיים יורד מן הבימה; דור חדש בא במקומו. אנשים רבים תולים תקוות בחילוף משמרות זה. הם מאמינים שבו טמון הפתרון למשבר־ההנהגה של ישראל. יש הרגשה שאנו עומדים לפני התחלה חדשה, ושעידן חדש עומד להפתח בזירה הפוליטית שלנו. הרבה מנהגים רעים נשתרשו בארץ; הרבה מושגים ישרים נתעוותו. מנגנוני מפלגות השתלטו על סמכויות וזכויות שהן, בעצם, רכוש בלעדי של האומה. שליחי ציבור שכחו את ההבדל היסודי הקיים בין שליחות לבין שררה. יחס סלחני מדי לגבי כשלונות שלטוניים גרם לניתוק הקשר המובן מאליו בין סמכות ובין אחריות.

עכשיו אולי יחול שינוי בכל אלה. עכשיו אולי תתחדש דמוקרטיה אמיתית בארץ, ומעשי המנהיגות יבטאו את רצון המוני האזרחים. עכשיו אולי יטואטאו קורי העכביש, ותיפסק אחיזת השלטון של כת קטנה המרכזת בידיה כוח רב מדי, בלי פיקוח יעיל ובלי בלמים פרלמנטריים.

אולי.

ואולם אם באמת התחלה חדשה כאן (ואני מרשה לעצמי להתייחס בספקנות לתחזית ורודה זו), הרי שיש להבטיח כי תהיה התחלה נקיה.

לא כל מה שהיה בעבר טעון שינוי. החיוב שהיה בו, ודאי שאינו צריך ליפול קרבן לתמורה שכה רבים מייחלים לה.

*

המנהיגות הישנה של ישראל לא דקדקה די הצורך בעניני כספים. סכומים עצומים עברו תחת ידה, ולא תמיד הקפידה שיוצאו בהסכמות הדרושות. כספי ציבור זולים בישראל; ובלב קל כאד עוברים אצלנו לסדר היום על כשלונות פיננסיים, הפסדים ענקיים, אכספרימנטים כושלים ויקרים.

אין זה סוד שאנשים לא מעטים התעשרו מחסדים שנעשו עמם על ידי השלטון. ואין זה סוד שהיכולת להעשיר ולרושש, לתת זכיון ולמנוע אותו, ליצור הזדמנות ולשבשה, נהפכה למקור של כוח פוליטי לא מבוטל. אבל דבר אחד לא קרה במנהיגות הישנה שאולי הגיעה עתה לקצה דרכה. לא קרה שבאצבעותיהם של המנהיגים דבק משהו מן העושר הרב שעליו חלשו. לא קרה שאדם הגיע לשררה כשהוא עני, ופרש ממנה כשהוא עשיר. לא קרה שמישהו ניצל את סמכויותיו הרחבות לטובת עצמו. הציונות היתה עסק טוב לאנשים לא מעטים; אבל המנהיגים הציוניים לא הפיקו ממנה טובת הנאה לעצמם. אולי נעמה להם הרגשת הכוח, השררה, ההשפעה, היכולת לתת ולקחת. אבל מעולם לא נחשדו שהם שמו בכליהם.

זו סגולה יקרה שפעם יכול להתברך בה. לא היה גבול לאפשרויות שהיו פתוחות לפני בעלי השלטון. לא היה קץ לפיתויים. ויש להניח שגם לא היה מחסור בהצעות.

אבל נקיון הכפיים האישי של אלה שעמדו בפסגת השלטון היה תמיד נעלה מכל חשד.

*

יצחק רבין, שנבחר כמועמד המפלגה הגדולה בארץ לראשות הממשלה, הוא בעיני אנשים רבים סמל ההתחדשות הפוליטית הישראלית. אם אמנם מתחיל עתה עידן חדש, הוא נציגו המובהק.

יש רינון ממושך ועקשני אחר האיש המנסה להרכיב ממשלה חדשה בישראל, והוא לא עשה עד כה דבר כדי להפסיקו. הטענות שהושמעו נגדו פורסמו ברבים. הוא לא אישר דבר ולא הכחיש מאומה.

נאמר עליו שבהיותו שגריר בארצות הברית נטל שכר בעד הרצאות שנתן; שהיה לו אמרגן אשר אירגן את הופעותיו; ושהוא השתכר בדרך זו עשרות אלפי דולארים. הדבר פורסם בראשונה לפני יותר משנה וחצי, ולא עורר כל תגובה. הוא הוליד שאילתות בכנסת, שעדיין לא נענו. הוא חזר וצף בעתונות עם בחירתו של רבין למועמד מפלגת העבודה; והמועמד, או מקורביו, לא טענו שהדברים לא היו מעולם.

שר החוץ, אשר אליו הופנו השאילתות, חייב היה לבדוק את הטענה, לברר את אמתותה או את כזבה, ולפסוק, במקרה הראשון, אם המעשה מתיישב עם תקנון השירות של עובדי המדינה או לא. אם אמנם נערכה בדיקה כזאת, ממצאיה עדיין לא ראו אור.

יש שלושה סעיפים בתקנון השירות של עובדי־המדינה המתייחסים במישרים לטענות שהעלו נגד השגריר לשעבר. הנה נוסחם:

42.41 איסור לעבוד עבודה פרטית

42.411

„עבודה פרטית" היא עבודה המכניסה שכר או עיסוק בעסק, שמטרתו היא קבלת הכנסה או רווחים, וזאת מחוץ למסגרת עבודתו של עובד בשירות. בהגדרת „עבודה פרטית" נכללים כל עבודה או עיסוק כאמור, בין אם הם נעשים דרך קבע, בין אם הם נעשים באופן זמני ובין אם הם נעשים באופן חד־פעמי. אולם בהגדרה זו לא נכללת רכישת מניות בחברה או חלק בשותפות, בתנאי שהעובד אינו פעיל באיזו צורה שהיא בניהול של החברה או השותפות.

42.412

עובד אינו רשאי לעבוד עבודה פרטית, פרט למקרים שבהם העבודה הפרטית מותרת לפי 42.42, או אם קיבל היתר לכך לפי 42.43 (במקרים מסויימים אין עובד רשאי לעבוד עבודה פרטית אף ללא שכר, הכנסה או רווחים — ראה 42.413).

איסור זה חל גם על עובד הנמצא בחופשה מאיזה סוג שהוא, הן במשכורת הן שלא במשכורת.

42.71 איסור קבלת פרסים, מתנות וטובות הנאה.

42.711

לא יבקש ולא יקבל עובד בעד עבודתו, או בקשר עמה, פרס, מתנה או טובת הנאה באיזו צורה שהיא מכל אדם או מכל מוסד, אלא מאוצר המדינה בלבד.

האיסור הוא חד־משמעי. ושתיקה איננה תגובה מספקת. אם עלילה כאן, יש להוקיעה מיד.

ואילו אם אמת כאן, גילויה הוא צורך היגייני שאינו סובל דיחוי.

משה ז"ק

יום של אש ויום של מו"מ

יום קשה עבר אתמול על רמת הגולן משני עברי הגבול. היו קורבנות, היו הפגזות, היו פגיעות במחנות צבא סוריים בשערי דמשק.

לשר החוץ האמריקני אשר בא אתמול לירושלים לדיון על הפרדת כוחות לא היתה זו הפתעה, שהרי גם המו"מ שלו בווייטנאם לווה במלחמה. הוא לא הצליח להפריד אז את השיחות המדיניות על הפרדת הכוחות משיח התותחים בין הכוחות.

יתכן, שאף לא טרח במשך החודשיים שחלפו מאז ביקר בירושלים ובדמשק לטפל באופן נמרץ בריסונה של המלחמה, במניעת הסלמתה. הוא היה רגיל לכך בווייטנאם והוא ראה לפניו את היעד של הפרדת כוחות. אך בינתיים היו קורבנות, היתה הסלמה, אמנם מבוקרת, אך הסלמה. הד"ר הנרי קיסינג'ר מנסה עתה לנדוד בין ירושלים ודמשק לא על מנת לטפל בנושא המיידי, הבוער — חילופי האש הקיימים אתמול ושלשום — אלא בנושא לטווח הארוך יותר: בהסכם להפרדת הכוחות, שיותר משהוא מתנהל בירושלים ובדמשק הוא מתנהל בקאהיר.

קאהיר היתה מעין תחנת הביקורת לתוכנית ההפרדה של קיסינג'ר. אחרי ששמע שם את הערותיו של סאדאת בא קיסינג'ר לירושלים, ואחרי ירושלים יצא לדמשק ושוב יחזור לקאהיר. נקודת המוצא היא קאהיר.

■

המשא־ומתן להפרדת כוחות עם מצרים התנהל בקילומטר ה־101, נמשך בז'נבה והושג בתיווכו של קיסינג'ר בין קאהיר וירושלים. משום כך אפשר היה להגיע להסכם. גם לו היו צירי לידה קשים, אבל מאחר שהיתה אפשרות, לפחות בהתחלה, לדעת מה רוצים המצרים, לאן הם חותרים, אפשר היה גם לחתום אתם על הסכם.

לא כן המצב עם סוריה: עם נציגי סוריה לא דיברנו, לא שוחחנו ולא נפגשנו, וגם עכשיו אין תיווך בלתי־אמצעי בינינו ובין סוריה, אלא קיים סבך. האמריקנים צריכים בראש וראשונה לשדל את הרוסים. אחר כך הם צריכים להגיע להסדר עם מצרים, ולאחר השגת הסדר עם המצרים, המבטיחים להם להשפיע על סוריה לקבל תנאים מסויימים, חוזרים נציגי מצרים אל שר החוץ האמריקני ואומרים שעל קיסינג'ר לסחוט עוד איזה ויתור מישראל כדי לספק את תאבונה של סוריה ולהגדיל את יוקרתה, והודות לכך לא תשאר מצרים מדינה יחידה בעולם הערבי המגיעה להסכם עם ישראל, ואפשר יהיה לחדש את שיחות ז'נבה.

בדרך כלל תיווך מייקר, מעלה את המחירים, לא כל שכן כשהתיווך כה עקיף. צריך לספק לא רק את תביעותיה של סוריה אלא גם את שאיפותיה של ברית־המועצות במזרח התיכון, ולחזק את מעמדה של מצרים בעולם הערבי נוכח הברית של סוריה עם המחבלים הפלשתינאים. והלחצים של עיראק על סוריה. בנסיבות כגון זו אנו צריכים לנהל מו"מ על הסכם הפרדה עם סוריה. וזה קשה, קשה מאוד.

■

המשא־ומתן עם מצרים על הפרדת כוחות התנהל בתקופה שהיה איזון כוחות בינינו לבין מצרים. לא רק שהיה איזון מסויים בין אחזקתם שלהם בבאב אל מאנדב והמצור שלנו על הארמיה השלישית והעיר סואץ, אלא גם היה איזון בין מעצמות העל: ברית־המועצות תמכה במצרים וארצות־הברית תמכה בישראל.

המו"מ עם הסורים מתנהל בתנאים יותר קשים, וזאת לא משום שסוריה קשורה יותר לברה"מ, וברה"מ רוצה לתמוך בסוריה יותר מאשר תמכה במצרים, אלא משום שעתה מנסה מצרים לגבות מארה"ב את מחיר הנהירה אחרי ארה"ב.

עכשיו, השליכה מצרים פתיון לארה"ב ורמזה שהיא יכולה לבטל את המעמד הבלעדי שהיה לברית־המועצות במערכות הצבא המצרי והכלכלה המצרית; עכשיו הולכת ארה"ב אחרי הפתיון הזה ומשום כך מפירה את האיזון שהיה קיים בעת המו"מ עם מצרים.

כאשר היה קיים איזון, קל היה להגיע להסכם, אך כאשר ארצות ערב יודעות שארה"ב מבקשת לתמוך בהחלטת גינוי ישראל לאחר טבח קריית־שמונה, משום שהיא רוצה לזכות באהדה בעולם הערבי; כאשר ארצות ערב יודעות שארה"ב אף שידלה הפעם מדינות אחרות להצביע נגד ישראל כדי לרפד את מסעו של קיסינג'ר במזרח התיכון ביחס ערבי אוהד; כאשר כף־המאזניים המדינית נוטה היום לטובת סוריה — קשה לו לקיסינג'ר להגיע להסכם עם סוריה.

ומשום כך אין הוא מסתפק בשידולה של ישראל — אלא מנסה גם ליצור מערכת לחצים על ישראל של גיוס דעת־קהל באמצעות העתונאים המלווים אותו, ויותר מזה בנסיון להשפיע על יהודי אמריקה שילחצו על ישראל לוותר לו, לקיסינג'ר, ולקבל את תכניתו שלו.

הוא יודע לפרוט יפה על רגשי האהדה והידידות שרוחשים ידידי ארה"ב לישראל, כי בשם כך הוא מסביר להם שבעצם מסעו הנוכחי למזרח התיכון הוא לטובתה של ישראל, כי הוא מציל את ישראל, וכדי שהוא יוכל לפעול ולהשפיע בדמשק הוא צריך היה להורות לנציגו באו"ם להצביע בעד גינויה של ישראל.

אך זוהי האמת הנמסרת בוושינגטון. שם חושבים שאכן המו"מ מתנהל עם סוריה, וכי הכל מכוון למען מניעת שפיכת דמים בגולן. אך כל מי שרואה את הדברים מקרוב יודע שאכן אנחנו מעוניינים, אמנם, בהפרדת הכוחות בגולן, אבל מעוניינים בהפרדה אמיתית שיהיה בה למנוע או לצמצם את ההתלקחויות שאנחנו עדים להן בחודשים האחרונים.

אך הסורים אינם מעוניינים, לפי שעה, בהקמתו של אותו חיץ רציני של כוח האו"ם כפי שהוקם בחזית המצרית. הם רוצים להסתפק בהצבת משקיפי האו"ם בקו הפסקת האש, שכבר מצויים בו משקיפים כאלה — ומעל לראשיהם מתפוצצים עתה הפגזים.

■

לא רק חתימתו של הסכם להפרדת כוחות ברמת הגולן, אלא גם קיומם של ההסכמים הקיימים בינינו לבין מצרים תלוי במידה רבה בשמירת האיזון ששרר בעת חתימתו של ההסכם הראשון בינינו ובין מצרים — הסכם לייצוב הפסקת האש. שכן תוקפו של כל הסכם נמשך כל עוד הנסיבות שהביאו להתחייבותו לא נשתנו. אם הופר המאזן המדיני הוא גורר אחריו גם הפרת המאזן הצבאי ומסכן את השלום באזור. בסכנה זו עלינו להבין דווקא בימים שהאש מתלקחת יותר ויותר ברמת הגולן.

ההתלקחות בגבול סוריה אינה רק תוצאה של הדרדרות ההתגוששות בין שני כוחות הניצבים זה מול זה. היא גם תוצאה של ההכרה החודרת והולכת בעולם הערבי, כי הופר המאזן המדיני במזרח התיכון. ולפי שבעזרת יוזמה צבאית ניתן לקבוע עובדות. השאלה, איפוא, אינה היכן יעבור הקו החדש של הפסקת האש בינינו ובין הסורים ברמת הגולן, אלא היכן יעבור הקו האמריקני בינינו ובין הערבים.

יהושע א. גלבוע

אלף עמודים של אזעקה

באחד במאי — יום בלי עתונים — עסקתי (כמזוכיסט שכמוני!) בקריאת הדו"ח השנתי ה־24 של מבקר המדינה (המוקדש לשנת 1973 ולחשבונות של שנת הכספים 1972/73). כאלף עמודים גדושי מימצאים, שאליהם נלוים כחמש מאות עמודים של הערות שר האוצר לדו"ח. איני יכול להתפאר ב„השתלטות" על הכרכים האלה. ובוודאי אתה צריך ל„ראש של מיניסטר", כדי לעכל את כל החומר המובא בהם.

אולם מספיק ראשו של אזרח רגיל, כדי לתפוס חומרתן של העובדות שמכיל הדו"ח האחרון של מבקר המדינה. זאת ועוד: אולי ראשיהם ולבותיהם של מיניסטרים חסינים מפני התרגשויות־יתר, אבל האדם הקטן אינו מסוגל להסתיר חרדתו, למקרא כתביו האחרונים של ד"ר י"א. נבנצאל. הוא הניח על שולחן הכנסת ומסר לידי כולנו קטלוג עשיר ביותר של ליקויים ותקלות, הזנחות וביזבוז, חוסר־סדר ואנדרלמוסיה, רשלנות וסטיות מנהלים מחייבים, הונאות ומעשי־שחיתות למיניהם. למותר לומר עד מה מחריפה חוברת גילוייו של מבקר המדינה בעקבות מלחמת יום הכיפורים. דעתו של המבקר נתונה מעיקרה לעניינים כספיים, אך הרבה פעמים אתה חש כאן, כי „דמים" תרתי משמע — גם כסף וגם דם.

קטלוג עשיר — ומגוון מאוד. השלומיאליות והבירוקרטיה גם יחד משתרעות על שטחים נרחבים. קשה למצוא חלקה נקיה בהן. אינך מוכרח להתאמץ ולחפש הרבה. תן לאצבעות ללכת! כמעט בכל מקום שהן נוגעות — אי־איכפתיות, חוסר־אחריות, זילזול בתפקידים וציפצוף על האזרח. ייתכן, כי למען ההוגנות מוטב להימנע מהגדרת „מעשים טובים" שונים, שעליהם מסופר בדו"ח המבקר, כפשיעה פלילית, אבל אין ספק, שהם על הגבול של קטגוריה זאת. בין כך ובין כך, אף־על־פי שהדו"ח כתוב בלשון מנומסת ומאופקת — הוא זועק. בדפיו השקטים נחשפים לכלוך ורקבון. אל נניח לשקט ולתרבותיות כל־כך של ד"ר נבנצאל ועובדי־משרדו להטעותנו. תן לאצבעות ללכת: הן ינועו על פני מרחבי הידרדרות מוסרית ופעם בפעם יתקלו במוגלה.

●

ראה: כל משרדי ישראל — חברים. הבלגן גדול בכולם. הפקרות ממוסדת. יש לנו בסך־הכל איזה קו חוצי של רכבת, אבל לעומת זאת יש בנסיעותיה חמישים אחוזים ויותר של איחורים. מוזמנים בדחיפות 600 מעונעים לעולים — הם טובים רק לשלטי־פרסומת. מילא, הם עלו — יחד עם התשתית — כ־16 מיליון לירות. ביני לבינך — מה הם 16 מיליוני לירות? פיגורים בבניית רציפים בנמלי אשדוד וחיפה. חוסר מיקלטים במוסדות החינוך; רק בארבעה מעשרים מעונות לעבריינים יש מיקלטים. הרבה שאלות מתעוררות בקשר למכירת בתי־הזיקוק בחיפה. פיגורים בעריכת השומות. פיקוח רפואי לקוי על בתי־מרקחת ועל המכשירים רפואיים. ועוד כהנה וכהנה.

לא אבוא לפרט ולחזור על המפורט באלף העמודים של דו"ח המבקר. אבל איני יכול שלא להצביע על המימצאים החמורים במיוחד בנוגע למערכת הבטחון. אדגיש בכל לשון: הבטחון הוא באמת בבת־עינה של המדינה. אבל קידוש הבטחון אין פירושו עצימת־עינים מראיית סדרי־המימשל הרעועים וההפקרות הרבה בגופים הקשורים בבטחון. ואי־אפשר גם שלא להרהר מחדש על מעמדו של שר הבטחון. אם נאמר, כי אין הוא נושא באחריות צבאית אופרטיבית — אולי בכל־זאת יראה עצמו יותר אחראי לנעשה במכונה האדירה הזו מבחינת משק, כספים, כוח־אדם, מינהל תקין וכנוגותה־של־שיגרה?

●

אני מניח מראש, כי אי־אלה פטריוטים מקצועיים יתקעו בפני את המשל הנודע של חיים ויצמן: מי שאינו כותב מכתבים — אינו עושה שגיאות. לשון אחר: הפגמים הם חלק אורגאני מהעשייה. חכם גדול היה ויצמן ואמירתו חיננית. אולם אני יכול לשער, כי הוא עצמו לא היה מאשר אותה לכל המקרים. ביחוד אין היא תופסת כאשר מתעוותות הפרופורציות. מה תועלת בשגיאות כזאת, אם מרוב שגיאות לא ייראה המכתב? וכך לא יכפרו הישגים שונים על התקלות המסופרות בדו"ח המבקר. מה גם שלפעמים ההישגים מפוקפקים ונזקיהן של התקלות ודאיים.

על מעשים ספורים — ומתרבים — של הונאה ורמייה ודאי אין למצוא תירוץ ונחמה בפעלתנות דינאמית. כנחמת־שווא אני רואה גם בשיטות של השוואה בינינו למדינות אחרות — השוואה המלמדת, כביכול, כי המוסר הציבורי בישראל עדיין עולה בהרבה על הסטנדרטים המקובלים בעולם הרחב.

ראשית, חדלתי להיות בטוח בכך. השחיתות בתוכנו — ואתה חש זאת גם בדו"ח המבקר — שוב אינה תופעה שולית. ודאי, קנה־המידה הוא אחר: עם קטן, ארץ קטנה — ואף היקפם של עסקים בלתי־כשרים הוא קטן יותר מאלה הידועים באומות ובארצות אדירות. אולם על־פי הגודל שלנו אין אנו נחותים כל כך בעולם מבחינת הרמיות והמעילות.

שנית, לשאלת המוסר הציבורי מן הראוי להתייחס לא רק לפי המצב הסטאטי הגלוי, אלא גם לחשב את ההתפתחות הדינאמית האפשרית. על אחת כמה וכמה בראותנו התרחבות והתגוונות של כתם השחיתות. הן קשה להתנחם מן ההתקדמות שלנו במידרון הזה. אחד מסימניה: כתביעות המבוכה להיות מעורבים ב„פרשיות". ועוד אנו רואים, כי הנגע אחז בחוגים ובמקומות, שהוחזקו נקיים ביותר. אכן, במקומות שונים ומרובים נדחק טוהר־כפיים מפני „גיש־האפ־איים" — ומי ידע סופה של הדרך?

●

ודאי, יש גרועים מאתנו. מעשי „הצווארון הלבן" נפוצים בחברה־השפע. נגע השחיתות אינו פוסח על מזרח ומערב. גנזי בתי־המשפט במדינה הם נחלתם של משפטים שונים.

הלצה מברית־המועצות מספרת על מרצה שנשאל, אם בבוא הקומוניזם עדיין יהיו גניבות — והוא השיב בשלילה, כי הכל ייגנב כבר בימי הסוציאליזם... לא אחת שמענו על שערוריות שוחד — או „מתנות" — באמריקה. ה„לוביזם", לצרכים פוליטיים ועסקיים, הוא מוסד ידוע בארצות־הברית ובמדינות אחרות. פקידים שסוחרים, ששמים בכליהם מכספי הציבור — מעשי יום־יום הם בעולם.

הבדיחה על מיניסטר דרום־אמריקני, שקיבל במתנה כרך־שירה מרופד בשטרי־כסף והזכיר לנותן־המתנה, שהמשורר ההוא כתב שני כרכים — בדיחה זאת איננה מנותקת לגמרי ממציאות. זה לא כבר סופר על רשיון שקיבל דווקא בנה של אינדירה גאנדי, ראש ממשלת הודו, להקמת מפעל למכוניות. אנגליה עדיין לא נרגעה מפרשת האדריכל פאולסון, שהואשם (לאחר שפשט את הרגל) כי קיבל חוזים שמנים בצורת קבלני־משנה מידי חזים בצברות, על־ידי טובות־הנאה שונות שהעניק לאנשי־ציבור ולפקידים גבוהים. הונאות בהימורים, בהירוצי־סוסים, במשחקי־מזל — דברים של מה־בכך הם.

שמעתי על מדינה מסויימת, שבה הזדרזו שליטים להזמין רמזורים בטרם היו כבישים וכאשר עדיין אפשר היה לספור על אצבעות את המכוניות. פריחה של עסקי־שעשועים ביפן כרוכה בזכות הבלתי־מוגבלת כמעט של „הוצאות עסקיות". קראתי, שאנשי־עסקים שם הוציאו ב־1972 ל„קבלות־פנים" ללקוחותיהם (ולעצמם, כמובן) הגיעה כמיליארד דולר — פי שניים ויותר מתקציב ממשלת יפן לצרכי בטחון, הרבה למעלה מהוצאותיה לצרכי חינוך. בארץ מסויימת שיחדו הוצאות־ספרים את ועדי־החינוך, למען ספרי־הלימוד שלהם. אך לאחרונה שמענו, כי איטליה זועזעה משערוריית שחיתות בעסקי נפט — בעיצומו של משבר הדלק! — שבה מעורבים שרי־ממשלה לשעבר, שופטים, מנהיגים רמי־מעלה וכל מיני מכובדים.

את הסקירה העולמית הזו אפשר להמשיך עד אין־סוף. אולם, הנאמר „נחמו נחמו עמי"? כלל וכלל לא. קודם־כל, מותר לנו לוותר לפעמים על אוניברסליות. אני גם נזכר בסיפור על מדינות מבורכות: מה שנגנב אצלם ביום — צומח ומתמלא מחדש בלילה; במלים אחרות: יש מדינות, שברוב עושרן אולי הן יכולות להרשות לעצמן הונאה ורמייה על חשבון הציבור. אך מותרות כאלה אינם לכוחה של ישראל הדלפונית.

●

לפיכך אכן צריך לציין, במשנה־צער, כי תופעות דומות לאלו שהוזכרו לעיל — אף כי במידה יותר צנועה, ולעתים מיניאטורית — אנו מוצאים גם אצלנו.

נחזור לדו"ח ה־24 של מבקר המדינה. אתה יכול לדלות ממנו הרבה פנינים ולהכלילן למהדורות של מעשי־חלם. אך לא חסרות בו גם אבני־חן של תרמית וגזל. ואני חושש מאוד מהצטמצמות הפער בינינו לבין המקולקלים שבגויים. פה ושם אתה מבחין אצלנו אף במין „בארונים שודדים" — כמוהם כדגם המקורי שלהם באמריקה: הם מניעים גלגלי־משק, בונים ושוללים, מאיצים ומוחצים, מפתחים את הארץ — ומצמיחים בה הווית־„חאפ" מבוערת.

קיראו בכתבי נבנצאל ובין השיטין שלהם — ותגיעו למסקנה: הכל יכול לקרות אצלנו. יש ניצול־לרעה של הקלות הניתנות למשקיעים — על־ידי העברת היתרי־ייבוא למי שאינו זכאי להם. אפשר לעשות עסקים טובים מן השילוב של הלוואות [illegible] ואינפלציה. סוחרים ויזמים זריזים יודעים לקבל קרקע ממשלתית במחיר נמוך בהרבה מהשער הריאלי. אפשר לא להעביר במועד הנכון לאוצר ניכויי מס־הכנסה מהעובדים. צריך לדעת היכן לפתוח דלת. אפשר לעשות מאניפולציה בהזמנות, שירותים, חומרים. אפשר, כנראה, לעשות חיים מדירות־שרד — מסכת שהמבקר נוגע בה הפעם רק בקצה המזלג והיא עדיין מחכה להארה נרחבת.

אכן, יש גרועים מאתנו. ואף־על־פי־כן, בקראי את דו"ח המבקר (או עדויות אחרות מן המציאות שלנו) ובשמעי על פרשיות שחיתות גדולות בעולם — שוב לא אחזיק בימים אלה בנוסח השגור לכדי, „כדבר הזה לא יכול לקרות אצלנו".

כבר קורה... ולפיכך אני רואה את הדו"ח האחרון של מבקר המדינה כאלף עמודים של אזעקה.

אדאת גואה
ת אוקטובר
פיצריה "חן"
האוניברסיטה העברית
...ירה משרדים בנתניה

هكذا عن الأصل

هكذا من الأصل

„גב' מאיר יודעת מה אני רוצה"

התבטא הנרי קיסינג'ר לפני צאתו למזרח התיכון, והוא שאב עידוד מכך שלא קיבל מגולדה שום „איתותים" לקראת המסע ✶ את ההצבעה האמריקנית במועצת הבטחון הוא פוטר כ„מהלך טאקטי" ✶ בשיחה עם אורחים מגרמניה הביע קיסינג'ר את מורת רוחו מכך, שסאדאת מבליט „קצת יותר מדי" את „הרומן" שלו עם ארה"ב, כיוון שזה מרגיז את הרוסים... ✶ לישראל תצמח רק ברכה מתלות מצרית בנשק אמריקני" ✶ במגעיו עם בומדיין וסאדאת נודע לקיסינג'ר כי סוריה תובעת נסיגה ישראלית למרחק תשעה ק"מ מן הקו הסגול ✶ אין הוא סבור כי זו תביעה מציאותית, אך לדעתו על ישראל לוותר בעניין קונייטרה, כדי שאפשר יהיה להגיע להפרדת כוחות, שהרוסים עושים הכל כדי לחבל בהשגתה ✶ הוויכוח בממשלה הוא אם יש צורך בוויתור זה כבר עכשיו או שצריך להשאיר את האופציות לשלב השני של ועידת ז'נווה

מאת יוסף חריף

המיוחד שבביקורו של שר־החוץ האמריקני, ד"ר הנ־רי קיסינג'ר, הפעם הוא אולי בכך, שבדו־שיח עם ממשלת ישראל לא תעמוד רק שא־לת היקף הנסיגה ברמת־הגולן. יהיה זה, ככל הנראה, דו־שיח יסודי ומקיף שתכליתו לטעת בלב ישראל את ההכרה כי אל לה לחשוש ממהלכיה של ארה"ב באזור גם אם נראה לה שוושינגטון מגלה כלפיה באחרונה יחס צונן יותר תוך כדי חיזורה הנלהב אחרי מדינות ערב.

יש סימנים לכך שקיסינג'ר חש בצורך לשכנע בזאת את ישראל שאם לא כן עלולה היא להפריע לו בביצוע המדיניות המכונה בפיו האסטרטגיה הכוללת של ארה"ב לגבי השגת הסדר במזרח־התיכון.

עד כה האמין שר־החוץ האמריקני, כי קיימת הבנה כללית בין ישראל וארה"ב לגבי ביצוע מדיניות זו של „האסטרטגיה הכוללת", גם אם — כפי שהביא בחשבון, על פי עדותו — ייתכנו חילוקי דעות לגבי המהלכים ה־טאקטיים.

אפשר להניח בוודאות, כי גם אתמול, ב־שיחתו עם ראש הממשלה, נעשה מצידו קודם־כל הנסיון החוזר לטעת בה את ההכ־רה, כי דבר לא נשתנה במדיניות האמ־ריקנית כלפי ישראל. קיסינג'ר מתשיב בביר־חד את דעתה של גב' מאיר, כאשר היא, כך התבטא ערב בואו לישראל, „יודעת מה אני רוצה".

מעניין הדבר, כי לפני צאתו לאזור הביע בוושינגטון פיקפוק ביכולתו להצליח להש־לים בביקור זה את המשימה הקשה של הפרדת־הכוחות בין סוריה וישראל. ואם בכל זאת לא אבדה לו התקווה — הציר — הרי זה משום שבכל ימי ההכנות לקראת מסעו למזרח־התיכון, לא קיבל מגולדה מאיר שום איתותים וסימנים לעצור את המהלכים, ש־שקד עליהם. ההסבר של קיסינג'ר לכך הוא, כאמור, שראש הממשלה יודעת לאן הוא חותר, במסגרת מדיניותו הכוללת באזור. וכדי שגם להבא לא תפקפק ראש הממש־לה בכוונותיו, הוא חייב לה הסברים לגבי כמה התפתחויות לגבי דברים שהוא רואה אותם כ„מהלכים טאקטיים" ואילו ישראל רואה בהם עדות לסחף אפשרי בעבודתה של ארה"ב כלפיה.

אין הכוונה, להשקפתו של קיסינג'ר, שעל ישראל לוותר על אזור קונייטרה, במחיר השגתו של הסדר להפרדת־הכוחות עם סו־ריה. זו השקפה, שנתן לה ביטוי ברור מיד לאחר ששב מביקורו הראשון בדמשק, בהיו־תו סבור, שבלעדי ויתור כזה אין כלל סי־כוי להפרדת־הכוחות. ובאין הפרדה — עלו־לה מלחמת־ההתשה להידרדר למימדים של מל־חמה כבש. בהיקף שנקל לשערו. הכוונה לאי־אלו התפתחויות שישראל אינה יכולה להתייחס אליהם בשוויון־נפש. ההצבעה ה־אחרונה במועצת־הבטחון לגינוי ישראל, בשל פעולתה בלבנון, בלא להזכיר כלל את הטבח הנורא בקרית־שמונה שקדם לה, הוסברה על־ידי וושינגטון כ„מהלך טאקטי" בלבד. הדבר היה דרוש לקיסינג'ר, כפי שהס־ביר הוא עצמו, לצורך עליותו באזור. קשה עדיין להשתכנע, מדוע צריכה מעצמה כארה"ב לתת ידה להחלטה חד־צדדית, מתוך חישוב ציני שדבר זה יחבב אותה על מדינות האזור — כה אם כן ההבדל בין ארה"ב לבריה"מ בענין זה? אבל נניח לרגע, שמעשה חד־פעמי זה — אם באמת אין זה אלא מעשה חד־פעמי — הנהו „מהלך טאקטי", ומה על הדיבורים של מכירת נשק למצרים?

„מה שטוב לארה"ב — טוב לישראל"

על אפשרות זו של מכירת נשק אמריקני למצרים דיבר הנשיא סאדאת בעצמו ותוקה שלא שיפקט סתם בעלמא. האמת היא, ש־ושינגטון אינה מרוצה תמיד מגילויי־החיבה הבולטים של סאדאת כלפיה ביחס שהוגה לו, לשר־החוץ האמריקני, בימים האחרונים עם אורחים מגרמניה, הוא נשאל על הרומן שלו עם סאדאת. קיסינג'ר לא הסתיר את אי־נוחותו בשל כך והעיר, שסאדאת באמת מבליט „קצת יותר מדי" את הדבר ואין זה רצוי, שכן זה עלול רק להרגיז את הרו־סים, שלא יהססו, כמובן, להפעיל דרכים לפ־גוע בתהליך של שיפור יחסי ארה"ב עם מצרים...

אפשר להבין לרוחו של קיסינג'ר, אדריכ־לו של הסדר החדש בזירת התיכון, שקאהיר משמשת בו כתוך־ההנית. מוטב, לדעתו, ש־העניינים יוסיפו להתנהל בשקט.

אבל כיוון שסאדאת עצמו כבר גילה טפח מן המתרקם מאחורי־הקלעים, אין יש־ראל יכולה לפטור עצמה מן השאלה: באיזו עיסקת־נשק מדובר?

אכן, במסגרת „המהלכים הטאקטיים", כפי שקיסינג'ר קורא לזאת, צפויות עוד, כנראה, לישראל הפתעות לא נעימות. אבל לד"ר קיסינג'ר יש הסבר לכל, אפילו לענין זה של עיסקת נשק אפשרית בין ארה"ב ו־מצרים.

שר־החוץ האמריקני לא שיער, כי סאדאת עלול להפליט משהו גם בנושא רגיש זה, שעה שנדרש לנושא בחוג סגור בוושינגטון, לפני צאתו לאזור. ביסודו של דבר רואה קיסינג'ר, שגם בענין זה תצמח ברכה לא רק לארה"ב, אלא גם ל... ישראל.

נתאר לעצמנו „מצב אבסורדי", שארה"ב תחליף את כל כלי הנשק הסובייטי במצ־רים בנשק אמריקני. מה יקרה? — תיווצר, אמר, ה ל ו ת מצרית בארה"ב, שמבחינת ישראל תהיה זו בסך־הכל התפתחות חיובית...

קיסינג'ר בדעה, כי אחד מלקחי יום הכי־פורים הוא, שמדינה קטנה אינה יכולה לנ־הל מלחמה, ללא אספקה שוטפת של חלפים ותחמושת ומבחינה זו נחשבת מצרים למדי־נה קטנה. מכאן, שאם תספק ארה"ב נשק למצרים, תוכל היא לשלוט על המאורעות במזרח־התיכון.

ולעצם הענין: האם תספק ארה"ב נשק למצרים? על כך יכול הוא לומר רק זאת: אין לארה"ב כל תכנית בענין זה, אבל גם אם תחליט לעשות זאת, היא תעשה זאת „בהיקף מצומצם ביותר"...

ובכן, הפריינציפ כבר קיים. השאלה היא רק — ה כ מ ו י ו ת...

נראה שד"ר קיסינג'ר, שאישיותו בישראל שנויה במחלוקת — באחרונה יותר מאשר בעבר, נוהג בגישה כעין אבהית כלפי יש־ראל: הוא מתיימר לדעת מה טוב לישראל. וזה הכלל: מה שטוב ל א ר ה"ב, כך הוא גורס — טוב לישראל.

„לא נעשה דבר להחלשת ישראל"

וזוהי בעצם שאלת השאלות: התוכל ממשלת ישראל לסמוך על הדוד הנרי ולבטל רצונה מפני רצונו. אין זאת, אלא שגם הוא מודע לחשדות כלפיו ועל כן הוא ראה להבטיח לישראל, כי היא לא תיפול קרבן למדיניות ה„דטאנט", ולמדיניות „האסטרטגיה הכוללת" שלו במזרח־התיכון. להיפך, הוא סבור כי ממשלת ישראל לא פחות מארה"ב צריכה לחזק אותו במשימותיו באזורנו, שכן קיים בכל זאת אינטרס משותף והוא נטילת ההש־פעה באזור מידי הסובייטים. לבד מזאת, ניסה הוא לשכנע את ישראל בעת האחרונה וחזקה שחזר על כך גם אתמול בשיחתו עם ראש הממשלה — שהאסטרטגיה של ארה"ב באזור בנוייה על ישר־אל חזקה. עקרון זה נובע מן ההכרה של הממשל האמריקני כי אסור שלערבים יהיה הכושר לנצח את ישראל ומשום כך — הוא חוזר ומבטיח — „לא נעשה דבר להחלשת ישראל".

ואשר לרומן עם מצרים מוכן היה קיסינג'ר באלה הימים לגלות כי לא הבטיח לסאדאת דבר לגבי ההסדר הסופי. (בשעתו פורסם כאילו הבטיח קיסינג'ר לנשיא מצרים כי „תוך שנה" תיסוג ישראל מכל סיני).

נסיגה של 9 ק"מ מן הקו הסגול

הוא הדבר לגבי סוריה. במגעיו עם סאדאת ובומדיין למד לדעת שאם תיסוג ישראל למרחק של כתשעה ק"מ מן הקו הסגול יצביע הדבר על „כוונה טובה" מצדה. אין קיסינג'ר סובר, כי דרישתה של דמשק לקבל בחזרה את מחצית רמת־הגולן היא מציאותית, אבל הוא משוכנע שעל ישראל לצפות לוויתור ברמת־הגולן (באיזור קוני־טרה), שכן רק בדרך זו אפשר יהיה להציל את השיחות על הפרדת הכוחות מכשלון. וויתור ישראל בחזית הסורית, תאפשר לו, כך הוא מאמין, להטות לצדו הן את אלג'יר והן את מצרים ולהניע כהן להתייצב על כורחן לצד סוריה.

לקיסינג'ר יש סיבה נוספת „להשפיע" על ישראל שתסכים לוויתור ברמת־הגולן: אסאד, ככל שיכול היה קיסינג'ר להתרשם, מגלה נטיות להתרחקות אטית ממוסקבה. אין הוא מצפה שבסוריה יקרה מה שקרה במצרים. לפי שעה מעידים הסימנים כי האינטרס הסורי הוא בקיום קשר הדוק עם מוסקבה וגם אם יחול שיפור ביחסי וושינגטון—דמשק אין לצפות להתרחקות סורית גוברת ממוס־קבה. אבל כציאת הסדר להפרדת הכוחות יכולה להביא לרגיעה ארוכה יחסית ודבר זה יכול להיחשב להערכתו כהישג לישראל, שהרי היא זקוקה ל ז מ ן כדי להתמודד עם הבעיות המעיקות עליה בזירת המדיניות.

ארה"ב ערה לעובדה שדיפלומאטים סובייטים יוצאים עתה, אף יותר מבעבר, נגד הסדרים חלקיים והרעיון, כי מוטב לדבר על ה ס ד ר כ ו ל ל בין הצדדים לסיכסוך במזרח־התיכון בפני שהמעבר בהסדרים חל־קיים הוא כה גדול עד שהבל לבזבז את המאמץ על הסדרים שאינם שלמים. לדעת ארה"ב אין מאחורי טאקטיקה רוסית זו, אלא כוונה לחבל בהסדרי ההפרדה. שהרי הכל יודעים כי במצב הקיים אין כל סיכוי להגיע להסדר כולל. אם על וויתורים חלקיים, הנתבעים במסגרת שיחות על הפרדת־כוחות, נטושה מערכה כה קשה, קל־וחומר על הסד־רים כוללים, שבמסגרתם תתבענה מדינות ערב נסיגה כללית.

מתוך הכרה זו מנסה קיסינג'ר לשכנע את ישראל שכדאי לה לשלם מחיר בעבור הסכם הפרדה עם סוריה, שכן הברירה העומדת בפני ישראל אינה אם לקבל את היוזמה האמריקנית או לדחותה, שכן אין לשער כי אי־עשייה מצד ארה"ב תשאיר חלל ריק. ייגשו כיד למלאו אם על־ידי אירופים ואם על־ידי — מה שגרוע בזה — על ידי רוסים.

מחיר הסכם ההפרדה

מהו „המחיר"?

כאמור, סבור קיסינג'ר שהחזרת קונייטרה לידי הסורים היא מחיר סביר בהחלט. והוא משוכנע, שאם יגיעו ישראל וארה"ב להבנה לגבי קו־ההפרדה — כל שאר הבעיות, כגון דילול־הכוחות, סדרי פיקוח הדדיים וכדו'. ימצאו את פתרונן.

גם בלא שממשלת ישראל תאמר לו, יודע שר־החוץ האמריקני, כי על קונייטרה העיר תהיה ישראל מוכנה לוותר. הוא גם בקי דיו בוויכוח על המשמעות האסטרטגית של התלים השולטים על קונייטרה. פשרה בענין זה יינסה להשיג היום בדמשק ועם שובו מחר או מחרתיים נדע מהו הקו שלדעת קיסינג'ר ניתן יהיה להתפשר עליו.

על אף ההודעות הרשמיות החוזרות ונשנות שלא חל כל שינוי בעמדת ישראל בשאלת היקף הנסיגה (ההחלטה המקורית של הממ־שלה, דיברה על נסיגה עד לקו הסגול בלבד) ברור לה, כנראה, לממשלת ישראל, כי אם רוצה היא בהמשך היחסים עם קיסינג'ר כמתווך — עליה לשלם את המחיר של נסי־גה אל תוך רמת־הגולן.

לגבי קיסינג'ר אין מדובר רק בהפרדת־כוחות עם הסורים. מהצלחתו או מכשלונו ישפטו המהלכים הבאים באזור. קיסינג'ר יודע, כי הרוסים יעשו הכל כדי לחבל בהפרדת־כוחות סורית־ישראלית. הלא מתוך מגמה זו, שתכליתה למנוע את התהליך של שיפור היחסים בין וושינגטון לבין מדינות האזור, עודדו הרוסים את הסורים לפתוח במלחמת־התשה תוך קביעת שני עק־רונות, כפי שנכללו בהודעה משותפת לתום השיחות בין שר־החוץ הסובייטי, אנדרי גרו־מיקו, ובין נשיא סוריה, חאפז אסד: „לא יתכן כינון שלום צודק ובר־קיימא במזרח־התיכון, אלא אם כן תיסוג ישראל מכל השטחים הכבושים ויובטחו זכויותיו הלגיטי־מיות של העם הפלשתיני וכן — וזהו העקרון השני המוגשם הלכה למעשה — לסוריה הזכות „לנקוט בכל האמצעים" כדי לשחרר את אדמתה. לא ברור לגמרי מה השיג קיסינג'ר מידי גרומיקו בז'נווה (קיסינג'ר עצמו לא ייחס חשיבות מרובה למיפגש זה), אבל גם אם הושגה „הבנה" כלשהי אין לה ערך רב. מה שקובע, כמדומה, יותר היא העובדה שהרוסים בעצם הימים האלה סיפקו לסוריה נשק מסוגים שלא ניתנו גם למצרים בימים הטובים ההם, והם מצפים שייעשה שימוש בו.

אין ספק שגם סוריה תיאלץ למתן את דרי־שותיה המקוריות, אבל גם הדרישות המצומ־צמות הן הרבה מעבר למה שישראל מוכנה לתת.

הוויתורים והמתיישבים

המאבק המדיני המתנהל עתה בצל מלחמת־ההתשה גוברת הוא מבחן חמור לממשלת ישראל. ויתור מעבר לקונייטרה יש בו כדי למוטט את כל התפיסה המדינית־בטחונית, שהדריכה את ממשלתה של גולדה מאיר. על צד האמת, הביאו פעם בחשבון שיהיה צורך לתת משהו מרמת־הגולן ואף אחד מחברי הממשלה לא ראה בכל שעל ממנה משהו מקודש. הנושא עלה באחת השיחות עם קיסינג'ר באחד מביקוריו הקודמים והעמדה הישראלית היתה, אם אינני טועה, שאין טעם כבר עכשיו, בשלב הראשון, למסור משהו מרמת־הגולן. דבר זה יש להשאיר לעתיד, כשיידון השלב השני בוועידת־ז'נווה. הויכוח בירושלים היה, אישא, אם המעט מרמת־הגולן שישראל נכונה היתה מבחינה נפשית לוותר עליו הכרחי לתתו מיד, במחיר הסדר להפרדת־הכוחות, או בעבור זמן. (שר־הבטחון, משה דיין, גילה בענין זה גמישות, ואילו ראש הממשלה, גב' גולדה מאיר, היתה בדעה שבשלב ראשון אין לסגת מעבר לקו־הסגול). אבל איש לא דיבר על נסיגה מאסיבית, שפירושה סיכון יישובי רמת־הגולן.

הנה, זו הבעייה, שבפניה ניצבת כיום הממשלה: להסכים לוותר על יישובי־קבע, שהוקמו ברמה אחר מתן הבטחה מפורשת למתיישבים שלא יירדו מן הרמה (דומה, כי רק מתוך הכרה זו נכונים היו הם ומשפחו־תיהם ומפם לסבול משך שנים הפגזות וחיים במקלטים). אם יוזהרו — היוכלו לשכנע את היישובים הנותרים כי גורל זה לא יהיה צפוי להם?

כניעה למלחמת התשה

ויתור כזה פירושו למעשה כניעה למלחמת־ההתשה. האם יש ערובה לכך, שכעבור זמן — אם יושג הסכם ההפרדה — לא יחדשו הסורים את המלחמה אם לא תמשיך ישראל ותיסוג? הן גם הרוסים עודדו את הסורים „לנקוט בכל האמצעים" כדי להחזיר לעצמם את אדמתם. ואם אין ערובה לכך — היסכימו מתיישבי רמת־הגולן בקו השני להישאר בקקומותיהם עד אשר התותחים הסוריים יגיעו אליהם בסיבוב הבא?

זוהי תמצית הדיון עם קיסינג'ר בביקור זה. האם יוכל הוא לתת ערובות כלשהן לישראל, או — שלו יש רק דרישות?

ביקור זה של ד"ר קיסינג'ר איננו רק מבחן לישראל. הוא גם מבחן לו, לד"ר קיסינג'ר. הוא מעמיד את ישראל בפני השאלה אם תוכל היא להשתלב ב„אסטרטגיה הכוללת" שלו? הוא מעורר את השאלה לגבי מהות והשקפה של שר־החוץ האמריקני בדבר הצורך שישראל תישאר חזקה ובלתי מנוצחת.

בקובלת ההנחה, כי לבנין רכישת לב הערבים יש הכרח שישראל תשלם מחיר כסוים. אך ידוע גם שישראל היא מקור עוצמה הדיפלומאטית של ארה"ב במזרח־התיכון. עובדה היא כי דווקא עמידתה האית־נה של ארה"ב ליד ישראל במלחמת יום הכיפורים, היא אשר פתחה בפניה את השערים למצרים. מכאן, שבלא ישראל לא תוכל ארה"ב לבסס את מדיניותה במזרח־התיכון. זהו מקור־כח בלתי מבוטל. לא רק מדינות ערב, גם ישראל יכולה להשפיע על תוצאות הדיפלומאטיה האמריקנית במזרח־התי־כון. אין כל סיבה מדוע צריכה ישראל לגלות חולשה. יש עדיין לישראל מספיק כח כדי לומר לקיסינג'ר „לא" — אם משוכנעת הממשלה שגם היא — ולא רק ה ו א — יודעת מה טוב לישראל.

צלצול באמצע קולומבו

המצב הוא ככה: האדריכל הגאה רצח בדמדומי־הבוקר את מק־אר־חרא הזקן, מפני שהקבלן התנגד לגובה מגורד־השחקים שבנה, ברם בלש המשטרה קולומבו כבר נמצא בעקבות הרוצח, כיוון שגילה בתסריט, שהפושע הוא שוחר מוסיקה מושבע. מקלט הטלוויזיה רועד בביתנו מן המתח הפנימי הרב, אנחנו עצמנו אוכלים את צפורנינו עד סופן הכר. החשד מתגלגל על אשתו הבלונדית של הגווית, אבל אנחנו, הצופים, יוד־עים שהנקבה חפה מפשע, כיוון שהיי־נו במקרה עדי־ראייה לרצח האכזרי. אלא מה? קולומבו עושה את עצמו כאילו...

טררר!

הטלפון מצלצל מחוץ לטווח הידיים. לכל הרוחות, מי זה מתקשר באמצע קולומבו? אנחנו קמים, כפילים שני כסאות בחשכה, ומרימים את השפוף בעמידה שפופה, כשהמבט דבוק למסך בקנאות.

— כן!

— הלו — נשמע בצד השני קולה של קשישה רבת־סבל — אני לא מפריעה לאדוני?

— כן!

— אני אמא של גד.

— כן!

— גד וינטרניץ מנהריה.

האדריכל הגאה הומד לצון בקו־לומבו על סמך הבטחתו של הבמאי, שיש לו אליבי בטוח. הוא גם נטפל אל הבלונדית. השאלה המעסיקה את העיר ברגעים אלו: היכן החביא האדריכל את גופת הקבלן?

— כן! — אני שורק לתוך השפוף

— היכן?

— יש לי בקשה גדולה אליך, אדו־ני. בעלי המנוח אמר לי, כשעוד היינו גרים בבת ים ברחוב קלגסי טי־טוס שש, שאם פעם בחיים אזדקק לעצה טובה מאדם פרודוקטיבי, אז אפנה רק אליך, בתור קאריקטוריסט וכידיד של גד גם כן.

מי זה גד? והיכן הוא החביא את הגופה, לעזאזל?

— מספרים, שאהה אדם יהיר וגו־עלי — ככה הגברת וינטרניץ — אבל אני אמרתי, לא נכון, הוא עוזר לבני אדם כשהוא יכול, רק שהוא תמיד עסוק בציורים, ככה אני אמרתי, הלו.

— הלו — אני אומר — מי זה?

— האמא של גד וינטרניץ, הלו. באמת לא רציתי להפריע לך, אדוני, אבל גיסי אמר הבוקר שצריך ללחוץ, אהרת אתה יודע איך זה בארץ, שלא לדבר על כל המכשלה בכלל. אילו היה בעלי עוד בחיים, אז בשום אופן לא, אבל ככה אני לבדי כשכנתא ודבר אל הקיר. אז תגיד לי בבקשה, אם עכשיו כדאי לי או לא?

אין אני בטוח לגמרי, אם היא אמורה בדיוק ככה, אבל זה מה שהאדם קולט בעמידה שפופה, בשעה שהוא עסוק מעל הראש בחיפוש־בית קדח־תני אצל האדריכל הגאה שהרג את מק־אר־חרא הזקן.

— כן! — אנחנו נוהמים לתוך השפוף — הלו!

— אני שואלת, אם לדעתך כדאי לי בכל זאת להודיע?

— יש שותפים.

— למי?

— לאדריכל.

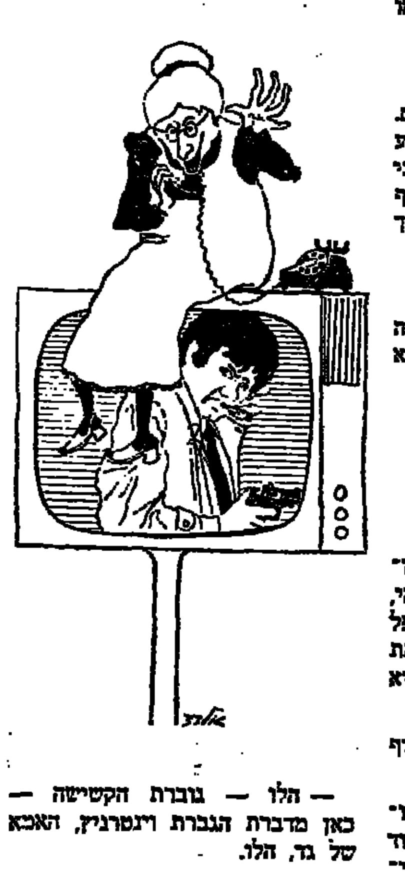

— הלו — גוברת הקשישה — כאן מדברת הגברת וינטרניץ, האמא של גד, הלו.

הרוצח על המסך מרגיש שסרט־המתח מתקרב לסופו, אבל הוא טרם אמר נואש. כל עוד לא מצאו את הגופה, אין לקולומבו הוכחות נגדו! משוכנעני, שהאדריכל החביא את גוויית מק־אר־חרא הזקן בתוך הפיגום של מגורד השחקים ויצק עליה בטון...

— הלו — קוראת הגברת וינטרניץ מבוהלת משהו — איזה ביטון, בבק־שה. הלו?

— בעצם עם מי רצית לדבר, גבי־רתי?

— עם אדון הקאריקטוריסט מן הע־תון, אתה זה?

— אני אתה.

— אז תגיד לי בבקשה, אם יש להודיע או לא?

— מישהו מטפל בזה?

— כן, אשר.

אשר יגורתי בא. העניינים מתחילים להסתבך. בלי ספק, נעשתה כאן שגי־אה אחת בסיסית, מעין חטא קדמון: כאשר הגברת וינטרניץ שאלה אותי בראשית הופעתה, אם אני מוכן לעזור לבני אדם, הייתי חייב לענות: בשום פנים ואופן לא, גברתי! עכשיו הלב היהודי שלי יוריד אותי שאולה. ומה עוד, שקולומבו כבר הורה לפרק את כל עמוד הביטון הענקי בשביל לגלות את גופת הקבלן, וליד קולומבו עומד לו אשר וצוחק ממנו בציניות. האד־ריכל, לא אשר.

— תני לי צילצול אחרי החגים, גבירתי — אני ממלמל לתוך השפוף

— מאד שמחתי...

— רגע, הלו! כבר אמרתי, אדוני, שמחר בבוקר הוא מוכרח לנסוע!

— מי?

— אשר.

לנגד עינינו מתרחשת דראמה אנו־שית כבירה, רצח בכוונה תחילה, ואני צריך לעסוק באשר יגורתי. אינני סובל את האיש הזה. שרץ. הבלש קולומבו דולק אחרי המכונית של האדריכל, וצורך הכון דלק. כאשר מופיע שכיר החרב הסיני, אני מוכרח להניח את השפוף המטרטר על ה־שולחן. יש גבול. שיסעו האדריכל והגברת וינטרניץ לאן שרוצים. לא האדריכל, אשר יגורתי. הגופה של מק־אר־חרא סגורה בארגז המכונית, אני מוכן להתערב בכל הון שבעולם...

— הלו! הלו! הלו!

קולה קורא מעל שולחני. אני מרים את השפוף המהדה:

— מי זה?

— האמא של גד וינטרניץ, הלו. אני מפריעה?

מספרים שהאסקימוסים שמים את הנשים הזקנות על הקרח ובאים כלבי־הים ואוכלים אותן. הם יודעים מה הם עושים, זה מעין פולקלור או מה. אני שרוי במצב של פיצול־אישיות טוטאלי, שסוע בין קולומבו, אשר יגורתי, והאסקימוסים. ברגע האחרון כמעט נדלקים הרפלקטורים בבגריה, והנה הרוצח השפל נפל במלכודת שטמנו לו. זה הסוף, חביבי! תיכננת את הכל יפה מאד, אבל קולומבו הוא פיקח כמו גד. לא גד, כמו שזה. מספרים שיש לו עין אחת מזכוכית, לקולומבו, אבל דווקא כזה הוא כל כך אנושי, שחקן בלתי־רגיל, מה שמו?

— אשר — לוחשת וינטרניץ — אז הוא יכול לנסוע לדעתך?

— בשקט, גבירתי.

— תודה רבה, באמת עזרה לי מאד. תסלח לי על ההפרעה בשעה כל כך מאוחרת.

— ברור.

— דרישת שלום מגד.

— על לא דבר.

— לילה טוב, אדוני.

— לילה טוב, גברת קולומבו.

א. קישון

בוא לספרית מעריב
בשבוע הספר העברי
באילת
שייערך בבית פיליפ מורי

מחירי הנחה מיוחדים בתאריכים 4.5 עד 6.5

שבוע הספר באילת מאורגן ע"י:
• המרכז לתרבות באילת
• לשכת בני ברית • מועדון רוטרי

העשירו את ביתכם בנכסי תרבות של

ספרית מעריב

משה שמיר

הקו האדום בגולן

הכל מתגמד בצילו של החרמון, וצל זה נפל כבד כבדה על מלוא ארצנו וחיינו בשבועות האחרונים. השבוע — בימים אלה ממש — מגיע המצב בחרמון ובגולן אל הקו האדום של הסכנה. שום נושא אחר — פוליטי או אפילו חיוני ככל שיהיה — אינו יכול להשתוות בחומרתו למה שקוראים אצלנו המשא־ומתן על הפרדת הכוחות בחזית הסורית, ומה שהוא למעשה הצעדים הראשונים להפקרת הגולן.

דעת הקהל שלנו, ומוטות אמצעי־התקשורת לסוגיהם, אינה חשה בכך בחריפות מספקת. היא משתעשעת בשכרון „המשבר הפנימי" ובקרקס „מעשי המרכבה" למיניהם — היא צופה בסקרנות הראה למגרשי־מירוצים כיצד מנסה לוליין אחד להציל את מפלגתו, תוך הליכה על חבל מתוח; היא בוחנת את יכולתו של אחר להציל את עצמו, בשעה שחבריו מודחים והולכים; היא משתאה לכושר ההתחפשות של מימסד ציני, שאת יום־העצמאות הוא כופף, אבל את האחד במאי הוא זוקף — והכל מתוך נסיון נואש להציל שלטון מאובן מפני הסכנה היחידה המחרידה אותו באמת: ממשלה לאומית רחבה. היא אינה שמה לב, דעת הקהל שלנו, כי העיקר הגדול, עצם הקיום, משווע להצלה — ואין מציל.

משתה בשעת המגיפה.

א. הכתובת על הקיר

ככל שניסיתי למנוע עצמי מן ההשוואה המתירית הזאת — השוואה צורמת, לא־צודקת, פוגעת ברגישות היהודית שלנו — לא הצלחתי להתגבר על עצמי, וידי נשלחה אל ספר דניאל. כן, משתהו של בלשאצר בעיר בירתו בבל, משתה ההוללות בכלי הזהב והכסף הגזולים מבית־המקדש בירושלים — בשעה שהאויב צר על העיר. והיד הנעלמה כותבת את הכתובת על הקיר, ודניאל מובא לפרש את הכתובת, וקריאתו: מנא מנא תקל ופרסין, ופירושו: זו הכתובת מבשרת חורבן.

נטלתי אחר־כך את הירודוטוס שלי, ומצאתי שם את אותו הסיפור עצמו מנקודת מבטו של היסטוריון רחוק — וכך מספר הירודוטוס על שעותיה האחרונות של ממלכת בבל:

„היו כבר האנשים בחלקי העיר החיצוניים נכבשים, ויושבי אמצע העיר עוד לא ידעו כי הם נכבשים, כי אם, יען היה להם ביום ההוא חג, ורקדו והתענגו בעת ההיא.

(הירודוטוס א', 191, בתרגום ד"ר אלכסנדר שור, הוצאת ראובן מס, ירושלים, תרצ"ה).

צורם, צורם — ופוגע ישירות בנקודה הכואבת המוכרת של: חינגא־בשעת־הגאות — „האנשים, בחלקי המדינה המקומיים נכבשים... ואלה שבאמצע המדינה אינם יודעים כי הם נכבשים... וחג להם אחר חג, הם רוקדים ומתענגים..."

יש כתובת על הקיר — ואין רואים אותה. יש לה פירוש לכתובת זו — ואין איש נותן דעתו עליו. יש איום ברור ומוחשי של חורבן על ראשנו — ומנהיגינו מספרים לנו, כי התפקיד הלאומי הראשון במעלה כיום הוא „לא לפגוע בסיכויי השלום". ראי זה כראי זה: המלך שהוי, שריו עיוורים, יועציו חסרי־ישע — ודניאל אין.

ב. הכניעה בגולן

מה שמתחולל היום בחזית הסורית הוא לאין ערוך חמור יותר ממה שהתחולל בחזית המצרית לפני חדשים אחדים, בעת שבוצעה הנסיגה הישראלית הראשונה, במסווה של הפרדת כוחות. הפעם עומדת להתבצע נסיגה מהותית יותר, בתנאים צבאיים מסוכנים יותר, על רקע מדיני גרוע יותר — ללא התמורה הסכנית המצומצמת שאיפיינה את ההסכם עם המצרים: שיחרור חלק רציני מכוחות המילואים.

נסיגה מהותית יותר — משום שהיא נוגעת לשטחי רמת־הגולן, אשר לגביהם היתה הסכמה מלאה, מקיר אל קיר, כי לא תהיה נסיגה מהם. היא נוגעת בישובים יהודיים והיא פותחת פתח לחיסול ההתנחלות. זו אינה רק נסיגה משטח — זוהי נסיגה מעקרונות, מעמדות הצדק והזכות, מיסודות המוראל הלאומי.

תנאים צבאיים מסוכנים יותר — משום שהנסיגה בגולן אינה מדירה מרחב־התגוננות משמעותי, כפי שהדירה הנסיגה לקו־המיתלה והגידי בסיני. הנסיגה בגולן היא הפקרת פיתחת־קונייטרה, כבר בשלב הראשון שלה, היא אחר־כך פריצת השער לצפון־המדינה, ובו בזמן — סיכון שליטתנו על מקורות־המים, מקורות החיים, של המדינה. נסיגה זו מתבצעת לאחר מלחמת התשה רבת־קורבנות ולאחר מאבק קשה על פסגות החרמון — ויש בה על־כן משום מתן פרס־עידוד לתוקפנות נטולת־המעצורים. היא תחזק את צה"ל לעמדות אסטרטגיות ותאקטיות ירודות ותכשיר את הקרקע לתוקפנות סורית נמשכת, עקובה מדם.

רקע מדיני גרוע יותר — משום שהנסיגה בגולן אמורה להתבצע לאחר שהתחדשה פעילותם של ארגוני־החבלה, וכך תתרום לתחושת הצלחתם בגיזרה זו ובגזרות אחרות; משום שהנסיגה בגולן מתבצעת תוך כניעה לתכתיב סובייטי, משום שהיא מוצאת אל הפועל על ידי ממשל ישראלי מפורר ומחולש — בשעה שמדיניות־החוץ האמריקנית רותמת עצמה למרכבה הערבית ול־דרך המובילה מיד לנסיגות נוספות. ולבסוף: משום שהנסיגה בגולן מהווה כניעה לאויב, שאינו מטריח עצמו אפילו להעמיד פנים — דוגמת שותפו המצרי — כי מוכן הוא לפתיחת דף חדש ביחסים המדיניים במזרח התיכון.

הגולן הוא אבן־פינה בבטחונה של ישראל. הכללתו במסגרת המדינה, פיתוחו המיוחד בהתיישבות חלוצית, מערכת היחסים המחייבת, שנרקמה בין עם האוכלוסיה הלא־יהודית — כל אלה יהוו ביטוי חיובי וחיוני לצמידותו אל ארץ־ישראל, כחלק אורגני של מולדת העם היהודי, שבלעדיו לא תיתכן תקומתו. בנסיגה מן הגולן — אנו חשים את המלתעת אשר ינעצו ביהודה ובשומרון ובירושלים. הפעם אין זה ענין לבעלי השקפה כזאת או אחרת ולשיקוליהם הגיאו־פוליטיים — הפעם קורעים מאתנו נתח מעצמנו, מבשרנו, הפעם מסכנים או מחסלים ישובים חלוציים, הפעם מערערים אבן־פינה ומבשרים לנו את תחילת החורבן.

פאניקה? פסימיזם־יתר שלא יהיו ולא יבראו? — הלוואי. אבל את הכתובת על הקיר אי־אפשר למחוק, והנסיון המר של החדשים האחרונים מאלצנו להאמין יותר לפחד — מאשר לדברי הארגעה המרוככים בשמן.

ג. הרמיה — נמשכת

התחושה, כי חבורת השלטון הנבוכה בישראל מרמה את העם — מתחזקת מיום ליום. לאחר המהלומה שספגה אמינותה של הממשלה ולאחר מלחמת־יום־הכיפורים — לא חל שיפור בשטח זה, אלא הידרדרות נוספת. בעצם הימים האלה גובר החשש, כי מנסים עלינו תרגיל־הטעיה, העולה בממדיו על זה של אוקטובר 73'.

אתמול, יום ה' בבוקר, הודיע „קול ישראל", כי הממשלה מחזיקה בהחלטתה כי לא תהיה נסיגה אל מעבר לקו הסגול, אך „על המשמר" של אותו בוקר מגלה לנו בידיעה הראשית שלו את האמת: „ישראל תודיע לשר־החוץ האמריקני ד"ר הנרי קיסינג'ר, בשיחות שיפתחו עמו היום בירושלים, על נכונותה לוותר — במסגרת הסכם הפרדת כוחות עם סוריה — על כל שטח שאינו חיוני מבחינה בטחונית, בגבולות קו ההפרדה הישראלי, בלא להתחשב במיקומו ביחס לקו הסגול".

הפעם אין כאן פרי של מבוכה ואבדן עשתונות — אלא מערכה מתוכננת ויזומה. בניגוד לכל המתחייב, ההתחייבויות ושבועות — מתכוננת ממשלת ישראל לבצע את הנסיגה הראשונה בגולן, בשמה ישראלי. אומנם, על שולחנה מונח שטר־התחייבות ממלכתי, שהיה טוב עד לפני שבועות אחדים, אולי עד לפני ימים אחדים — כי מן הקו הסגול בגולן לא תהיה נסיגה. שטר־התחייבות זה הוכסם, כאסור ומכור, על אחריות־דעות לאומית, שכללה אפילו את צדיקי־מפ"ם. עכשיו, כדי להתחמק מפירעון השטר — עושה הממשלה שני דברים, שאין לכנותם אלא פשע כלפי העם והמדינה:

א) היא מבטלת את ערכם האסטרטגי העקרוני של גבולות בני הגנה, אותו מושג עצמו שהיה יסוד־מוסד במדיניותה שלה, מאז מלחמת ששת הימים. אם יש מקום, שבו ברור כי כל קילומטר נוסף של התקדמות ערבית פירושו קילומטר נוסף של הרס וחורבן בישובי היהודים — הרי זה הגולן. ואף־על־פי־כן שולחת הממשלה את פרשניה המוסמכים לספר לנו, כי שנים־שלושה קילומטרים, מזרחה מן הקו הסגול אינם מעלים ואינם מורידים. הפקרות זו כלפי מושגי־יסוד בטחוניים, הלאומית שלנו לא תסולח — משום שלא תישכח ולא תסתיים כאן. שני הקילומטרים של נסיגה „שאינה מעלה ואינה מורידה" בגולן — „יעלו" לנו צעירים וצאצאים, שרצים ובני־שרצים — בצורת ויתורים „שאינם מעלים ואינם מורידים" בסדר גודל של עשרות קילומטרים בהרי יהודה ושומרון, של קילומטרים חיוניים גורליים בירושלים, ושל מאות קילומטרים בסיני.

ב) ממשלתנו מעלימה מאתנו את העובדה המכרעת בחזית הסורית, לאמור, כי בכל מקרה — בנסיגה קטנה או בנסיגה גדולה — המשבר יוחרף מיד לאחר שיושג „הסכם" כלשהו ויופרדו כוחות כלשהם, ועם החרפת המשבר עלינו להתכונן למלחמה. אכן, עובדה קטנה זו מעלימה מאתנו ממשלתנו — שאחרי „הפרדת הכוחות" עם סוריה אין בנמצא שלב־ביניים נוסף, שיאלץ את הסורים להכות בסבלנות לתורם — כפי שנאלצו המצרים להכות עד שיסתיים שלב־הביניים הסורי. הפעם — מיד אחר „הפרדת הכוחות" יוגש לנו השלב הבא: התביעה לנסיגה הבאה, ללא כל הפוגה, תוצג לפנינו מיד, בשחצנות ובגסות של „מנצחים", „מחזירי אדמות שדודות" — תוך נסיון נמרץ להכניס גם את מצרים (ואולי את ירדן ואת הפלשתינים) למערכה. אכן, הדבר שאמרנו במשך כל השנים הללו מתאמת עתה בעובדות קשות והרות־סכנה: כל נסיגה ישראלית רק מקרבת את קריאתה הבאה אל לב ארצנו, כשם שהיא מקרבת את התפרצות־האש הבאה.

אבל ממשלתנו אוהבת המשבר הקוסמטי, שאינה דואגת אלא ליפוי־פרצופה — מעלימה מאתנו את הסכנות הללו, מרגיעה אותנו בשירי־ערש, מוכנה להפקיר חובות חיוניות של כוננות עליונה — רק כדי שכניעתה תקבל את הצבע ההדרדרי־אופטימי שהיא מבקשת להעניק לה, בהשגחתו האדיבה של מזכיר המדינה האמריקני. משום כך מתנהלים עניינים כה גורליים, העלולים להתבטא במאות או באלפי קרבנות־אדם — כמו מקלטים בערים הגדולות, שיפור ההגנה האוירית, תיגבור מהיר ומשמעותי של צה"ל, הכנת המשק לתקופת חירום ממושכת, גיוס כשאבים, אירגון מתנדבים מחו"ל לעבודה ולשמירה, לעזרה בשירותים, בתעשיה, בחקלאות ובדומה.

●

המלחמה הבאה תהיה אכזרית לאין ערוך יותר מקודמתה — אני למגיד זאת ושבע־חיים אני לידע ושותק. האויב טעם את טעם דמנו ואת מה שנדמה לו פעם ראשית חורבננו. הוא לא ירפה עתה, מחוזק ומעודד בתמיכתו של כל העולם כמעט, שיכור התנופה המשולבת של הרוסים והאמריקנים, ינסה לפלוש עלינו ולתת לנו את הלקח שממנו אין תקומה.

ממשלה שאינה מביאה בחשבון — לכל הפחות — אפשרות כזאת (כמה שתיראה למישהו קיצונית), ממשלה שאינה מכינה את עמה לעמוד גם במבחן הגרוע ביותר, ממשלה המטשטשת ומעלימה את הסכנות האמורות הללו, רק כדי להתחמק מאחריות להתחייבויות קודמות — ממשלה כזאת עלולה להמיט עלינו שואה, שלעומתה, יראו מחדלי יום־הכיפורים כמשחק־ילדים.

במאבק על שלמותו ועל בטחונו של הגולן מתמקד עתה המאבק על קיומנו. כאן, בנושא זה, שעד הזמן האחרון היינו כולנו מאוחדים עליו — כאן אולי הסיכוי האחרון לבלום את ההידרדרות הבטחונית והמדינית. בשביל כך צריך שישלך הם במשתה־הכסילים המתהולל בתוכנו, בשביל כך צריך שהכתובת תזעק מעל הקיר ותובן לכל אדם — על אפו ועל חמתו של המלך אובד הדרך והעצה.

אלה שמות

על קפה הפוך

מי אתה, אלכסנדריטוס? איכן אתה, אלכסנדריטוס?

קוּבּי־מצרי, מן־הסתם. מנוחתו עדן. לפני מאה־שנות־עשור־כמלות שתים ירה, כנראה, לתבי וכודרך שאנו מגיעים היום לעמודי־שלמה, הגיע ביכין לעמק־המלכים. ראה את קבר רב־הגנבים, סניפר (שהלך תאי לעולמו מאה־שנה־עשור־כמלות־שתים לפנ"ו), השגיה בצורת־קמיע שעל צוארו וחרת עליה את שמו.

חישב ומצא שלא יזיק, אם לא יועיל. קמיע לאחד, קמיע לרבים!

מי אתה, דיינו קאו?
היכן אתה, דיינו קאו?
לפני חמש מאות שנה פיתח את הגי־שמו בסלע שעל חוף הריוזאירה, הוא הקונגו הפורטוגזי. עשר שנים לאחר מכן חזר בלוייה התוכן הגרמני בהיים שצייר, תיקן וערך את העתיקה במפתחינו המכתרות. הביאו למקומו והראה לו:
„פורטוגל היתה כאן!"

מכל בעלי זכות־החתימה חביב עלי שמך, ברוך ג'מילי! מובצת בתוכנו גם בשיר, גם בפרוזה. מה בשורתך, ג'מילי? מה דברך לעולם?

אם אין שמרלי,
אומר ג'מילי,
מי לי?

אך מי, לעזאזל, רוב שולחי־שמותם־לפני־הרבים? רוב חותמי־על־עצמות, כותבי מכתבים־למערכת, מפגינים המבקשים להעצר? מי הם, אפילו, כל כותבי־שירים, אתם, אני? לא אנשים טובים, המגלגלים כביכול את שמם, ברגליהם הקדמיות, כחיפושיות את כדורי־זבלן? כל אחד רעמסס, כל מזוזה אובליסק, כל שם — קריאה לתוך הנצח!

חלמר היה אומר כי אפילו יש הבדל בין מנת חיי־הזוג'ה בותביה לגורל הגומזלייר, אינו כדאי שידברו בו. כיוצא בכך יש אולי גם קצת הבדל בין פיתוחי בצוענות־דקיא של הקיסר טריאנוס, על עטרת צמחו בפורום, לטביעות אצבעותיו של דון ג'מיליו על כרכוב משטרת לטרון — אך ספק אם האינסטינקטים שמאחורי הפיתורים שונים בהרבה!

יכול אני להבין איפוא את יצר־לב ג'מילי, כשם שאני מבין את תאוות קונסטנטינוס הגדול. אין האסון נורא כל־כך. ליכלך, סוף־סוף, „בית מלוכלך". כיער בית מכוער. בבואנו למצות דווקא עמו את מלוא הדין, חייבים אנו לזכור שתרבותנו עולה עמו בצבע, מתוך הדלי! מעט ג'מילים יש לנו בעולם הגדול, שגרירינו באומות?

את שמם מוצא אתה חרות על גבי כותל, משוח או מרוח, מטובע על אבני־חומות? מוצא אותו בחוצות־פומפיאה, מוצא על מזוזות מקדש אנגקור־ואט שבקמבודיה, מוצא על חורבות מאצ'ו־פיקו שבפרו. כל מקום שמגיעים אליו, בימינו, ממרומי־העולם של עמקי הלהום הגדולות עד קו השלג הנצחי שבראשי־ההרים, יכול אדם לקרוא: „הישראלי המלכלך היה כאן!"

לא ראשון הוא שהיה, הראי לא אחרון, אך הכל רואים, הכל יודעים שהיה! על כתלי הדר־המעלות, המוליך בוותיקן ל„סיסטינית", מצאתי פעם שלושה שידברטים, אחד מהם אפילו רב־השראה: „יחי בן־גוריון!"

אמת, נכון הוא כי שמשי הקתדרלה מורגלים לסייד, שנה שנה, את כתליהם ולכסות על הגרפיטי, אך ספק בידי אם יימצא כל הסיד, המצאנה השנים, אפילו לסנפטרי! הישראלים נעשים, לאט לאט, פגע־רע אוניברסלי! כמעט ובדלים!

למינכן נדמנתי בעקבות הטבח הגדול. מצאתי פארק אולימפי ובתוכו כדור צבע, עשוי בטון, מלאכת־מחשבת של אדריכל־גנים. אני מניח שספורטאי העולם נתבקשו לחתום עליו את שמותיהם, אך גם מי שאינו אתלט ולא נתבקש, קפץ על הפינג־פונג המונומנטלי הצחור וחתם עליו שמו. זו היתה, מן־הסתם, כוונת הגננים מלכתחילה. ילכלכו אותו יפה, שאלפי חתימות מצטרפות ליצירת־אמנות, ואל ילכלכו עצמים אחרים בנוף המטופח שלפניהם.

את שמות ספורטאינו לא מצאתי. חקוקים עתה, אבוי, על לוח־שיש קטן בפתח מעונם ברחוב קונלי. יפה, הרהרתי בלבי. לפחות כאן ראוי שנבלט בהעדרנו.

אך טעיתי טעות מרה! הכדור היה מלא שמות עבריים!

אחד במאי

עד שאני מלכלך כאן נייר, מזמזם באזני קולו של קריין החדשות:

„שערי המניות (או הבורסא, או החליפין) עלו היום, אף־על־פי שבנק־הפועלים לא פתח את שעריו ולא נטל, משום כך, חלק בעסקות דיומא..."

איני יכול שלא להתלות כי נשמתי לרווחה. מנסיוני למדתי לדעת שכל הצריך, דרך־משל, להלוואה — סוחר, איש־עסקים, מתווך, מנהל־חברה — נכנס לבנק־הפועלים בבטחה ויוצא בבטחה.

קבצנים־פועלים, הפצתי לאמר — אינם חביבים על חברינו חיבה מיוחדת.

כי חג הפועלים מתוק עדיין יום־טוב בבנק הפועלים הוא לא פחות מגם אחד במאי!

[signature]

יהודה הראל (מרום הגולן)

הקו הסגול וקו החיים

ראש הממשלה הכריזה כמה פעמים שהיא רואה ברמת הגולן, בגבולות 1967, חלק בלתי נפרד של מדינת ישראל. הכרזה זאת לא היתה יוצאת דופן. בשנים האחרונות חזרו עליה שוב ושוב כמעט כל שרי הממשלה במהלך ביקוריהם בישובי הגולן. פעולות הפיתוח וההתיישבות שנעשו במאמץ ממלכתי גדול, בוצעו תוך ראיית כל הגולן, בגבולות הקו הסגול כשטח ההתנחלות. בהתאם לכך מוקמו מרביתם של 18 ישובי הגולן במקומות שהוגדרו על ידי גורמי הבטחון כנמצאים במרחק המינימאלי מן הגבול, מבחינת תנאי קיום לישוב אזרחי — כמעט כולם במרחק של 9—3 ק"מ מהקו הסגול.

השדות, המטעים, מפעלי המים והפיתוח נמצאים על הקו הסגול ממש ובעמק קונייטרה מוקמו שלושה קיבוצים שכל אדמתם מצויה בעמק זה.

כל תזוזה מהקו הסגול תהיה ויתור על אדמה שהוכרזה כחלק בלתי נפרד ממדינת ישראל, ותגרום לעקירת מתישבים משיטחי התישבותם.

משמעותו של ויתור כזה אינה פחותה מאשר שינוי מהותי במעמדה של ההתיישבות היהודית מזה דורות. בארץ זו, שמעולם לא זכתה בגבול מוסכם ומוכר היוותה ההתישבות היהודית גבול שאינו ניתן לכל עירעור, לפחות מצידנו.

ויתור על אזור התישבות ישמיט את המניע העיקרי להתישבות. לאחר ויתור כזה, קשה יהיה לקרוא שוב לנוער ולעולים להתיישב בספר. שום ישוב־ספר לא יוכל לראות יותר את קיומו כמובטח לדורות.

ויתור על חלק מאזור התישבותי יפתח לראשונה את כל חלקי הארץ לתכניות, לציורי מפות וללחצים מחוץ וגם מבית. הגורליות של ההחלטה על הקו הסגול, הופכת אותה לשאלה עקרונית ומצפונית מעבר לכל גאבנות מפלגתית פוליטית ותנועתית.

ההחלטה על הקו הסגול היא צומת ממנה יובילו הדרכים לכיוונים שונים ומנוגדים.

■

הקו הסגול אינו קו מיקרי. הוא מתמשך לאורך פרשת המים של הגולן.

מן הקו הסגול ומתחילים המצוקים לאורכו, ניתן לשלוט הן על הגולן הסורי והן על הגולן הישראלי.

בדרום הגולן כתמשך הקו הסגול לאורך הקניון העמוק של הירמוך, המהווה גבול טבעי שאינו ניתן למעבר שריון. לכן תזוזה מן הקו הסגול בדרום הגולן, ולו רק תזוזה של כמה מאות מטרים תשנה את מצבו של דרום הגולן ועמק הירדן מן הקצה אל הקצה.

תזוזה מן הקו הסגול תעמיד בפנינו בכל חומרתה את הסכנה של שטיפת העמקים הפוריים של ישראל על ידי השריון הסורי.

גם אוכלוסיה סורית בקונייטרה תהווה סכנה בטחונית ותמורה לפחות לישובי צפון הגולן המצויים בשולי העיירה.

עדיין זכורים ה„אזרחים" הסורים שאיכלסו את ה„כפרים" דוריגאת, ג'יאלא־בינה ודומיהם, שהיו למעשה מחנות צבא מבוצרים.

אין לשכוח שגם אחמד ג'יבריל ואנשיו הם „אזרחים סורים".

■

מסירת חלק כלשהו מן הגולן הישראלי לידי סוריה תהווה, בצורה החד משמעית ביותר — פרס לתוקפנות.

סוריה הקפה את ישראל ביום הכיפורים תוך כוונה, או לפחות נכונות להביא להשמדתנו הגמורה, ולמרות האבדות הרבות שגרמנו לה, גיבפה במלחמה.

מסירת שטחים מהגולן הישראלי לאויב, בנוסף למסירת המובלעת, תביא את הסורים, ואת הערבים בכלל למסקנה ההגיונית שהתוקפנות נגד ישראל כשתלכת תמיד, גם כאשר היא נגמרת בתבוסה צבאית, כלומר מלחמה נוספת תהיה משתלמת תהיה תוצאתה ככל שתהיה.

הקו הסגול הוא למעשה הקו היחיד בעל משמעות כל שהיא בגולן.

הקו הסגול הוא גבול ההתישבות, הוא גבול בן 7 שנים, הוא גבול אשר המדינה ראתה במשך שנים כגבול הגולן הישראלי.

באם נזוז מן הקו הסגול לא יהיה בידינו כל קו שבו נוכל להאחז. לחצים צבאיים ומדיניים עלולים, במקרה כזה, לדחוף אותנו, שלב אחר שלב, במורד הגולן עד לירדן.

■

הקו הסגול בגולן הפך לקו מכריע בעמידתה של ישראל על זכותה לקיום, להתישבות, לבטחון ולשלום.

משום כך, הפכו מתישבי הגולן למייצגים הנאמנים של אינטרס הקיום הישראלי. המתישבים רואים את הקו הסגול כקו אדום שאין לעברו מבלי לערער את בסיס קיומם, ובלי לסכן את האינטרסים הראשונים של המדינה והעם.

ישנה אשליה נוראה במחשבה שבמחיר־בתקום של מתישבי הגולן ניתן יהיה לקנות שלוה לתושבי פנים הארץ.

מתישבי הגולן חשים עצמם עומדים בקו הראשון מול אויב הבאים על כולנו.

הפרט הקטן

חנוך ברטוב

נגד היהודים

עוד יבואו ימים קלים מאלה, ובאחד מאותם ימים — בדור הבא או בדור שלאחריו — יישב היסטוריון ישראלי ויסכם את מאורעות התקופה הגורלית הזאת בתולדות המדינה, מה שקדם ליום הכיפורים וגם מה שאירע בימי המשבר הפנימי שלאחר־המלחמה, זו שעדיין — נזכור זאת היטב — לא נסתיימה.

הוא יכתוב על התדהמה, על האבל, על החלטתו הנחושה של עם קטן וכואב לעמוד במלחמה, הוא יכתוב על התייצבותו של העם היהודי בתפוצות לימין ישראל, על מאות מיליוני הדולארים — הביליארדים — שאיפשרו לנו לא רק להחזיק מעמד, כי אם לקיים חיים סדירים פחות או יותר. אולי ימצא מכתב כגון זה שקיבלתי השבוע מאשה צעירה, ואשר לכרות בקשתה המספרת אני מצטט מתוכו שורות אחדות:

„...מתרוצץ בראשי כל הזמן משפט הקהק"ל, „דונם פה ודונם שם רגב אחר רגב כך נבנה אדמת העם", משפט המתחדש כעת, במקום רגב יש ללקט יחיד אחר יחיד לציבור שלם שיבנה את הבניין המוטוס... מנסותי לנתח כיצד הגעתי למחשבותי אלו, אני מאמינה שגורם ראשון הוא מותו של אחי באותה מלחמה נוראה. והיכן הוא נפל? כחמישה ק"מ מביתו, בנסותו לבלום את השריון הסורי הפורץ לשפך הירדן. מותו הוא שגרם לי את הזעזוע הנורא שעבר עלי והוא שלא נותן לי להמשיך ולהאמין ב„סמוך". כל רצוני הוא כעת שלא יהיה מותו חינם — וחינם פירושו הוא המשך המצב הקיים וסיום הקירות..."

על כך יכתוב. על ההתעוררות הגדולה, שיש בה שלילת כל מה שנסתאב בחיינו המפלגתיים הממלכתיים, אבל ביסודה מונח חיוב גדול, נכונות ולהבת לתת יד להתחדשות. ההיסטוריון לא יוכל להעלים עינו מאותות קשים של רקבון ודי להזכיר כמה מן הדברים שנתגלו ונתפרסמו בדו"ח מבקר המדינה: כמו העובדה שאותם כלי־מלחמה יקרים, טנקים ונגמשים, במחסני החירום לא תוחזקו כהלכה. כמו כל אותם כספים שהגיעו לידיהם של "יצרנים וקבלנים בלי תמורה. כל זה בתוך עמלה של ארץ עניה. כל זה כחלק כתוב לאומי העולה על ארבעים מיליארד ל"י. כל זה מתוך מה שנותן העם היהודי.

מכל אלה לא יוכל להתעלם ההיסטוריון, אבל הוא גם יצטרך לספר על ההתעוררות הזאת של הדור הצעיר — וקודם־כל של אלפי החיילים, שאמנם שוחררו, אבל רבים מהם כבר נקראו חזרה וייקראו להמשך השירות. בתוך המלחמה מסתבכת איזו תמורה.

●

במלחמתו של העם היהודי על קיומו, לא פחות מזה.

כל הסיח הגמל וכל הדיבורים הבומבאסטיים מלפני יום הכיפורים נתגלו היום במלוא הריקות שלהם ושל אומריהם. גם אם יש מקום להסתייג מקביעתו של סובלי־צימס יהודי באמריקה, כי כל היהודים היו לציונים, חשים היום גם אחים רחוקים, שכל הנלחם ב„ציונים" — נלחם ביהודים. כל התותר תחת קיומה של מדינת ישראל, מעמיד בסכנה את עצם העתיד היהודי בעולם.

אם יש שאלה מיותרת תלעגת יותר בנסיבות הקיימות, הרי זו השאלה: מיהו יהודי?

המהנדס שפוטר לפני ימים אחדים בצרפת, ורק על שום שיש לו קרובים בישראל, הוא יהודי.

האמריקנים שאינם נשלחים לשדות הנפט בארצות ערב, כגר פיליפס הבריטי שלפני שנים אחדות סירבה ערב הסעודית לקבלו כשגריר — הם יהודים. הרוצים שכל עמדה חשובה ורגישה חסומה בפניהם — הם יהודים.

ככל שהיה משטר נגוע יותר בשנאת יהודים, או ככל שהיה משתת יותר ונכון יותר להכנע לסחיטה מצד שונאי היהודים, כן התרחבה אצלו הגדרת „מיהו יהודי". די היה בסבא אחד, כדי שיובטח, לאיש גורל יהודי.

ולאיזו תכלית, שואלים אנחנו וישוב אל ההיסטוריון של העתיד, קם כאן הכל אם לא למען היהודים האלה, לכל סוגיהם? ולמה בכלל לשאול — כשכולנו יודעים את התשובה. בכל צד פונים אנחנו בכי שהגורל היהודי ליסטם לכאן.

●

אבל אז יעמוד אותו היסטוריון מול שאלה, שהתשובה עליה יקשה עליו למצוא. פה, בישראל, בשעה שעדיין לא ברור אם היא סופו של המשבר או עיצומו, קמה מפלגה ועל כך, על השאלה הזאת — כי פה יהודי — היא מעכירה הכל.

אם לא ייענו לה, אם לא ינתנו הכל לפי הפירוש שלה, שיהיה לחוק המדינה, המצא אפשרות להסתלק מן האחריות המכוהנת למדינה.

כך טוענת מפלגה במדינת היהודים, כשהיא נדחפת לכך ע"י רבנים שאינם זזים כן הגלות האמריקנית הכתוקה בשנה ה־27 לקיום המדינה כשם שאבותיהם לא זזו מן הגלות האירופית המרה — ולא הזיזו את חסידיהם — ערב השואה. מי פה יהודי, הם שואלים. מי שם יהודי, שאלו אבותיהם.

איני מדבר כאן על קואליציה זו או אחרת. כל עוד קיים המשטר הפרלמנטארי הזה, יכול רוב להיווצר בכל הרכב, וכל רוב זכאי להקים בתוכו ממשלה, שכולנו — גם מי שאבחנותיו שונות — נראה בה את ממשלתנו. זהו התנאי הראשון לחיים דימוקראטיים.

אני מדבר על המשמעות הרוחנית המפליגה של העובדה הזאת — בנסיבות הנוכחיות שנהגה בהן המדינה, על המשמעות המפליגה כלפי הדור הצעיר. כלפי הקהילה היהודית בעולם ויכולתן להזדהות אתנו.

●

קשב רב הקשבתי לדברים שאמר בראיון יושב ראש המפד"ל החדש, יצחק רפאל, ערב האחד במאי. אלה היו דברים ברורים כאמר. המפד"ל לא תצטרף לממשלתו של יצחק רבין בתנאים שאיפשרו לה להצטרף לממשלתה האחרונה של גולדה מאיר. ואותם התנאים, כהגישנו אחרי הבזיון המבוכש לבין הבחירות של יום הסילבסטר לבין חג הפורים, לא היו אלה שאיפשרו למפד"ל לשבת בממשלה ארבע שנים תמימות קודם ליום הכיפורים.

מה שקרה לנו ביום הכיפורים, מסתבר, הוא שמחייב להעמיד הכל על קוצו של מיהו יהודי. לא על שאלות שכל עתידה של מדינת היהודים תלוייה בהן — הבטחון, אופיים של הסכמים עם מדינות ערב, תמורה יסודית בחיינו הפנימיים.

השאלה הבוערת היא: גיור כהלכה. השאלה הבוערת היא: איך ננהג בהמוני ספק־יהודים, או סתם גויים, המתפרצים כביכול לעלות לישראל.

לפני שנשאל אם באמת קיימת שאלה כזאת, אם יש בעולם אדם אחד שאינו מעורב בגורל היהודי ומתפרץ לעלות לארץ־ישראל, מן הראוי להציג שאלה הלכית:

במה נפסק, אם היה גם בעבר כשום חילול־השם בהצטרפות לממשלה כזאת, איך בכל־זאת לא שעו ראשי המפד"ל לפסק דינם של הרבנים ולא חששו שמא יעברו בזה על כל הרמי"ת והשס"ה, וישבו בשתי הממשלות האחרונות?

האם, מצד שני, היתה אפשרות כל־שהי, מצד ההלכה, להצטרף לממשלה ולהניח לוועדת שרים שנה שלימה לחיפוש נוסחה גואלת, מה קרה עכשיו?

●

כולנו יודעים מה קרה. סכנת המלחמה לא חלפה. איננו יושבים איש תחת גפנו ואיש תחת תאנתו. ישנה במפד"ל מלחמה מסוג אחר, בין כיתות שונות, שנושאיה אינם דווקא הלכיים. ישנן שאלות של השליטה על המפלגה, וישנן שאלות הנוגעות לתפישות שונות של פתרון הסכסוך היהודי־ערבי.

וישנה שאלת הבחירות, שכבדק כצריך זוי"ר רפאל, שגם למתנגדים לעריכתן בקרוב — לא יהיה מפלט מהן.

המאבק הפנימי הזה והבחירות הצפויות הן שהפכו פתאום את שאלת „מיהו יהודי" לענין בוער כל־כך, ששום סיעה במפד"ל אינה מעזה להכות בגחלתו. הוכחה לכך אנו מוצאים בטיעון האחר — לחילופין, בלשון בתי־המשפט — שמשמיעים באותה מפלגה: אם תקום ממשלת ליכוד לאומי, יוכלו לשוב ו„לחיות" עם מה שכבר הוסכם לפני כחודשיים.

אם מדובר ב„אכילת חזיר" ר"ל, האם יש הבדל ליד איזה שולחן הוא נאכל — זה של הליכוד הלאומי או זה של הרכב קואליציוני מצומצם יותר?

ילמדונו רבותינו.

●

דאמת הבושה היא אחרת: מי שבצמיד היום שאלה זו על „ראש שמחתנו", אינו מסייע לחיזוקו של בית־ישראל, כי אם פועל בפירוש נגד יהודים.

מי שמדבר על איחוד לאומי, אינו יכול באותה נשימה עצמה ללבות מחדש את אש המחלוקת. וזהו לא רק מה שיקרה, כי אם מה שכבר קורה.

לפני כשנה שבתות שבתי משהייה קצרה בקהילה יהודית נכבדה — בבאלטימור. חיים שם כמאה ועשרה אלף יהודים, ויש להם רשת מרשימה של ארגונים קהילתיים ובתי־כנסת. יש שם רוב מכריע — כמו בכל אמריקה — לקונסרבטיבים ולריפורמיים. הם מקיימים חיי קהילה שוקקים, ודאגתם לישראל נוגעת אל הלב. כל קבוצה שנפגשתי אתה — ואני כולל בזה גם רבנים קונסרבטיביים ורפורמיים — שאלה על העניין האחד הזה, שפשוט לא היו מסוגלים לשכלו. הם לא יכלו להבין איך מוצאים ראשי־ציבור בישראל היום עת מוסרי לעכב הקמת ממשלה על עניין ההוצה את העם כולו, שהוא כירסם בדוק לפילוג, ולא להתרכז במה שמדינה במלחמה צריכה לעסוק בו.

גרוע מזה: רבנים קונסרבטיביים וריפורמיים אלה ראו כאן מעשה המכוון נגד הקהילות שלהם, נגד עלייה, נגד האחדות היהודית. מזל לדוקן, בשעת הפילוג, גיני רבנים את הכוונה לשלול מבני קהילותיהם בן היהדות המאורגנת באמריקה בימבד של יהודים שנישואיהם ניכסאים וגירושיהם גירושים.

●

לא לי לשים עצמי פוסק בענייני הלכה. חיים בארץ „נטורי קרתא", שכל המדינה היא בעיניהם מעשה של חילול השם, ואפילו השנה כבאו לנבון להכריז על יום העצמאות כעל יום תענית. לא רק הקונסרבטיבים ולא רק המפד"ל, אפילו „אגודת ישראל" אינה די יהודיה בעיני קבוצה זו.

אני מכבד אמונתו של כל אדם, וגם דבקותם של נטורי קרתא בפירוש הקנאי הזה של יהדותם ראויה לכבוד.

כאן אנו עוסקים בהתארגנות מפלגתית ובניהול ענייניה של מדינת ישראל בימים של בדידות גדולה. האם יש זכות מוסרית למפלגה המיוצגת על־ידי עשרה בתוך מאה־ועשרים חברי כנסת להקשות בקשיים פוליטיים בשאלה הזאת: מיהו יהודי?

האם בתוך הבדידות הזאת חיוב בבכלה, שהתחיל לפסוק כי לא יהודי, שהפלה היום ציבורים שלמים — בארץ ובחוץ־לארץ — החיים לפי הגדרה אחרת, לא פחות רצינית ומחייבת, של יהדותם?

●

אל נניח לעצמנו להגרר שוב אל הביצה וזהו ההה. מוטב להקים ממשלה על בסיס מצומצם יותר. מוטב ללכת לבחירות. לא טוב יהיה אם לאחר רגע אחד, שנדמה היה כי הנה הנה הזה איזו התעוררות גם בתוך מפלגת העבודה והמנהיגות החדשה הנבחרה גם בצורה חדשה, יתברר לנו שהכל כבראשונה.

נלך לבחירות. על הכל.

גם על השאלה הזאת, שאחרי בלהבה יום הכיפורים, אחרי שאנחנו מוסיפים להתנגשות בו, נחשבת לנושא לויכוח קואליציוני: מי הוא יהודי?

מי שפה איננו יודע, אולי יגלה זאת הפעם. בשנה העשרים ושבע, בבחירות לכנסת התשיעית של ישראל, נשאל את הבוחר: מי בעד, ומי נגד היהודים.

וכאשר יבואו ימים קלים יותר, ההיסטוריון יספר על המכה הקשה הזאת, ינסה למצוא הסבר גם ללילייתיהבאורות הזה. הוא לא יצליח. איש לא יבין על מה הוא מדבר.

3.5.74 — י"א באייר

קולומבן

א. קישון

...ריב

...יכים 4.5 עד 6.5

...לת

מועדון רוטרי

...ות של

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

• גולד

כיצד להתעשר מקרקע הלאום, מבלי להתאמץ

מימצאי דו"ח מבקר המדינה לגבי מינהל מקרקעי ישראל מגלים התעלמות מקווי יסוד שנועדו למנוע ניצול קרקע הלאום להתעשרות קלה ומהירה ✶ כאשר ערכו של מפעל נאמד לא לפי רווחיותו, אלא לפי ערך המגרש שעליו הוא עומד... ✶ פרשיות „שנלר" ו„חמרה"

מאת יובל אליצור

שוב ושוב מתברר ש־ישראל היא ארץ האפשרויות הבלתי מוגבלות. אמנם, נפט וזהב אין באדמתנו, ההשקעות בחקלאות וביצור התעשייתי אינם נושאים רווחים המעוררים תיאבון ועול ה־מסים אינו מותיר הכנסות רבות — אם מצהירים עליהן בנאמנות. ואף על פי כן רבים המתעשרים בישראל ומבין אלה ניכר ביותר חלקם של אלה שרווחיהם באים מן ה־עליה המתמדת, המסחררת לעתים, של מחירי הקרקע ש־הם מחזיקים בה.

שכן מדינה קטנה כישראל, בה מרו־כזת מרבית האוכלוסיה בפס צר לאורך החוף או בערים הגדולות, מדינה שבה מושקעים סכומים אדירים מכספי ה־לאום בפיתוח ובבניה, היא בהכרח גם מדינה שבה רבים הקופצים על כל שבר קרקע, על כל מגרש.

אמנם, 92 אחוזים מן הקרקע שייכים ללאום (למדינה או לקק"ל), אך נת־ברר כי אותם שמונה הקרקע הפרטית (בחלקם הגדול בריכוזי הארץ) מיוחדים אפשרויות רבות להגיע לקבוצה ולגריפת רווחים רבים. ונתברר גם, כי גם בקרקע הלאום ניתן להתעשר. פירצה במדיניות, יזמה של הפקידים, להעיש של מפא־גות וכל „הולים" ואף בלי להתיהה. כל אלה סללו אלף ואחת דרכים, בהן ניתן לנצל את ארבעת הכלל לבעון „ונחזי" של הפירו. אמנם, גם שבה בקרקעין בשמן את קופת המדינה בר־ווחים אלה, אך אין בכוח לבצע אותם כליל.

אין להתפלא איפוא שכמעט כל אחד מ־דו"חות השנתיים של מבקר ה־מדינה עסק בנושא רגיש וחיוני זה. מדי שנה גילה המבקר מקרים חדשים בהם הצליחו אזרחים זריזים להתעשר על חשבון מינהל מקרקעי ישראל ועל גופים ממלכתיים אחרים ולהתעשר מכך ש־ערך הקרקע שהצליחו „להשיג" עולה בהתמדה: החל בפרשת „זבדיאל" ב־שנות ה־50 ועד לפרשת החכירה במחנה „שנלר" בירושלים בראשית שנות ה־70.

יוזמה ומעוף...

לעתים נדמה כי בכל ענפי הפעילות הכלכלית הציבוריים הנה שבהם בוקרת של מבקר המדינה, היתה תגליתו מוצלחת ביותר דווקא בנושא זה של מדיניות המקרקעין של הממשלה. ואכן בדו"ח מס' 24, שהתפרסם השבוע, ישנן לא פחות פרשיות ואולי אף פר־שיות חמורות יותר, כאשר בכל אחד מ־23 הדו"חות הקודמים. אך נראה עם זאת שאין כאן כרם הנהגה אלא קושי אוביקטיבי: בשבר קרקע מאד לשלמון להתגבר על הדיון, היוזמה והמעוף שמגלים אזרחים קטנים, חב־רות גדולות, ילידי הארץ, עולים חד־שים ותושבי חוץ, בענף הבניה פי־רות נאים כל כך, כמו ענף המקרקעין.

כדי להבין כיצד אפשר להרוויח מ־קרקע הלאום מבלי להתאמץ ואולי אף מבלי לסטות מדרך הישר, הבה ניתן דעתנו לכמה ממפעלי התעשיה הי־שראלים:

בעולם מקובל כי מפעל התעשייתי ש־נכשל ובגיע לידי פירוק נאלץ למכור את המכונות, את בנין בית החרושת ואת הקרקע שעליו הוא עומד במחיר הנמוך מן המחיר שניתן לקבל עבור המפעל כשהוא עובד ומיצר, כלומר בהיותו „גוף חי". בישראל, לעומת זאת, קורה לעתים קרובות שהמחיר ה־מתקבל במכירת חלקי המפעל עולה בשיעור ניכר על ערכו של המפעל בשלמותו.

„פלא" כלכלי ושברו

פשרו של „פלא כלכלי" זה, הוא ה־קרקע: העליה המתמדת במחירי ה־קרקעות, וביחוד התפשטותם של אזורי המגורים אל הפריפריה, אל השטחים שהיו בעבר אזורי חקלאות או אזורי תעשיה ומלאכה, מאפשרת מכירתו של שטח לצרכי מגורים או לשימוש מסחרי במחיר העולה פי כמה מן התועלת שניתן להפיק באותו שטח כשנמצאים בו עצי הדר, או כשעומד עליו בית חרושת.

הנצה במאזניהם של מפעלי התע־שיה, ולעתים גם חברות מניות גדו־לות מוכיחות, כי הרווח ממכירת מוצרי המפעל הוא זעום ולעתים גם אינו קיים בכלל, הפחת של המכונות אינו מספיק וכשמגיעה השעה לחדש את הציוד, נאלץ המפעל לגייס כספים מכל הבא ליד, אך כשמגיע תור „שע־רוך" הקרקע, לפתע כאשר המפעל פונה לציבור לגייס הון, מתברר כי הרווח העיקרי שלו היה הקרקע שעליה עובד המפעל, קרקע שניתן למכור אותו כשהמפעל מעתיק את מושבו לאזור אחר.

„פלא כלכלי" זה נעשה „מופלא" עוד יותר, כשמתברר כי הקרקע שער־כה עולה עם חיסולו של המפעל הת־עשייתי אינה קרקע פרטית אלא קרקע של הלאום שהוחכרה לבעלי המפעל לתקופה שאינה עולה על 49 שנה, וכי ההחכרה נעשתה למטרה האחת והי־חידה, כלומר, באורח תיאורטי צרי־כה היתה הקרקע לחזור לרשות מינהל המקרקעים ברגע שנעשתה יעודה.

החוכר כ„בעל־בית"

אך המציאות הישראלית מוכיחה כי החוכר מתנהג כבעל הקרקע לכל דבר: הוא נהנה מעליית ערכה במרוצת הש־נים, ולעתים קרובות מאד החוכר נה־נה גם כאשר קרקע לתעשיה משמשת לבנית שיכונים.

ואף כי נוהל זה נוגד את רוח החוק ואת העניין הבסיסי של עקרון מניעת מכירת קרקע הלאום, התחכמו היהודים ובמצאו לו הצדקה „אידיאולוגית": ב־תשובה לפנית מבקר המדינה בעניין זה (דו"ח מס' 24 עמ' 434) הסביר מינהל מקרקעי ישראל, כי אם יחייבו מפעלים נטושים שבידי קרקע שהוחכרה להם לצרכי תעשיה להחזיר את הקרקע ל־מינהל, עלול הדבר „לגזול" מהם את אחד המקורות החשובים למימון פרויק־טים חדשים. המינהל אף מפליג ו־מציין, כי ההיתר שניתנה למפעלים להעביר לקבלנים קרקע תעשייתית — היא המצדקת מפעלי תעשיה לעבור לאזורי פיתוח. (ישראלים תמימים יותר סבורים שההקלות המובטחות במסגרת החוק לעידוד השקעות הון, הן שנועדו לעודד מפעלים לעבור ל־אזורי פיתוח ואין כל צורך ב„סוכריות" נוספות המנוגדות את רוח חוק מינהל מקרקעי ישראל משנת 1960 ואת מדי־ניותה המפורשת של הממשלה כבשנת 1965).

הסברי המינהל

להצדקת פעולותיו הסביר עוד מינהל מקרקעי ישראל למבקר המדינה, כי במקרה של העברת קרקע תוך שינוי ביעוד הקרקע, נוהג הוא לגבות דמי הסכמה בשיעור של 40 אחוזים מההפרש שבקבל היום ועמה הנשבים אף להע־לות שיעור זה ל־51 אחוזים. מומחי המקרקעין בטוחים עם זאת כי במדיניות זו יש הרבה שרירות ואין היא עומדת תמיד במבחן הענין: לעתים קרובות מעביר החוכר את הקרקע ברווח של מאות אחוזים, וגם לאחר שהוא משלם את כל השבח לאוצר ודמי הסכמה ל־מינהל, עדיין נשאר בכיסו סכום הגון. במקרים אחרים ההון של המעביר את זכותו הם זעומים. אם אין הצדקה שהאורח החוכר את קרקע הלאום יפיק רווחים מקרקע זו ברגע שיעודה מש־תנה, חייב עקרון זה לפעול במידה שווה לגבי מי שנהנה מהפרש גדול ולגבי מי שנהנה מהפרש קטן בעת הה־עברה.

יש לזכור עוד, כי בעת העברת קר־קע קורה לא אחת שגם המוכר והקונה מעוניינים להצהיר על מחיר שהוא נמוך ממחיר ההעברה למעשה. „דמי ההס־כמה" שאותם גובה מינהל המקרקעין יהיו במקרה זה נטל קטן ביותר על האורח הנהנה מעליית ערך הקרקע.

מציאות עגומה זו שבה היצרנים נהנים יותר מהשבחתה של הקרקע עליה עומד המפעל מאשר מרווחי ה־יצור, מצאה את ביטויה גם במדיניות מינהלת מס הרכוש באוצר. בימים אלה מתנהל בירושלים משפט שבו מתלונן תעשיין ירושלמי על שהקרקע עליה הקים את מפעלו הוערכה לצרכי תשלום המס בשיעור גבוה פי כמה מן ההערכה לצרכי תשלום דמי החכירה. בעוד אשר דמי החכירה נקבעו לפי ערך של 20 ל"י למ"ר, קבעו אנשי האוצר, כי הקרקע שווה 60 ל"י למ"ר. כיום, כעבור ארבע שנים, תובע האוצר מס רכוש לפי הערכה של 300 ל"י למ"ר. טוען התעשיין: מה לי ול־„ערך השוקי" של המגרש, שעליו ער־כי המפעל? חכרתי אותה למטרה מסוי־מת והוא משמש לי למטרה זו ממש כמו הבנין שהקמתי והמכונות. רווחי לא עלו בהיקף זה במרוצת ארבע השנים האחרונות, ובהתחשב ה־הוצאות שלי משפיע ערך הקרקע בהתאם לרווחי. החכירה ששלמתי. מה לי איפוא ולהערכה של אנשי האוצר?

קיימת כמובן אפשרות — ועליה עבדו לא אחת מומחים לעניני מקר־קעין — שקרקע הלאום שאינה נמכרת לצמיתות, אלא ניתנת בחכירה, תוער־ך מדי שנה ודמי החכירה יותאמו לערך הממשי של הקרקע באותה שנה. אך שיטה זו היתה מחייבת ויתור על דמי החכירה הראשונים של 80 אחוזים מערך הקרקע שגובה ה־מינהל בעת מסירת הקרקע. בדרך זו היתה המדינה מוותרת על הכנסה ניכרת במזומנים וגם מסתבכת ב־סרבול מינהלי של שמאות (שהיא לכל הדעות פינה כמקצוע מדויק) ויכוחים תכופים בגובה דמי ה־חכירה.

השיטה הישראלית של חכירה לכ־אורה ומכירה למעשה, היא אשר יצרה את הפירצות הרבות שבאמצע־תן מתעשרים המעשים. בדו"חותיו חוזר מבקר המדינה ודורש את קיומם של שני עקרונות שבלעדיהם אין למנוע את ה„פרצות" הרבות החוזרות ועולות מדי שנה בשנה.

עקרונות אלה הם: א) לא תימסר קרקע של הלאום לידים פרטיות, — בין בחכירה ובין במכירה — אלא במכרז. ב) לא תימסר קרקע הלאום לגורמים פרטיים, אלא אם כן נשתיימה תוכנית פיתוח הקרקע: כלומר נעשו ההשקעות בתשתית, בכבישים ובבינוי וכו'. נקבע היעוד הכספי והאזור חולק למגרשים.

מגרשים לאישים

עוד בדו"ח שלו מס' 14, הבהיהם לחקירה שנעשתה בשנת 1963, מת־ריע מבקר המדינה על „שיטת ה־ניקוד" שקבעה זכאות של אזרחים להקצאת מגרשים לבניה עצמית. לפי שיטה זו לא נאמר כלל לאזרח ש־ביקש מגרש, כיצד קיבצים לו את הנקודות הזכות. ובכלל, דרש המבקר שלא יוקצו מגרשים לאנשים פרטיים. בספטמבר 1965 החליטה מועצת מינהל מקרקעי ישראל, על פי המלצת מנהל המינהל, על סוגי המקרים שבהם יש לשחרר את המינהל מההתחייבות למכרז לגבי מסירת הקרקע. בסוגי המקרים שעליהם הוחלט, לא נכללה הקצאת קרקע ליהודים לבנית עצמית.

דבר זה לא מנע, למשל, מן הקרן הקיימת לישראל להקצות, בנובמבר 1967, 11 מגרשים בטלביה, באחד ה־אזורים המבוקשים ביותר, לאישים ש־מלאו תפקידים צבוריים ביישוב ובת־פוצות. מקרים אחרים של הקצאת מגרשים ליחידים ללא מכרז, שזורים לאורך דו"חות נוספים של מבקר המדינה.

גם הכלל השני לא נשמר בקפדנות. כלל זה, של אי מסירת קרקע ללא פיתוח, מבוסס על ההנחה שהפיתוח מעלה את ערך הקרקע וברור שה־הערכה של המגרשים לאחר שנעשו עבודות הפיתוח, יהיו גבוהות יותר והסכום שתגבה קופת המדינה יהיה אז גדול פי כמה. במדינות אחרות נעשות לעתים קרובות הוצאות ה־פיתוח בידי גורמים פרטיים והם גם אלה הנהנים לאחר מכן מעליית ערך הקרקע.

בישראל נתברר, כי ההשקעות ה־עצומות מתקציבי הציבור בפיתוח ה־מקרקעין הם הגורמים לעליית ערך המגרשים וגם באזורים בהם ניתן ליזמים פרטיים לפתח קרקע, כמו ב־אשדוד למשל, לא עבדו יזמים אלה בקצב הפיתוח שמחייבים צרכי ה־מדינה, והיזמים נהנו מעליית ערך הקרקע, כאשר התוצאה לגבי זה מצערת למדי.

פזמון חוזר...

כאמור, העובדה שהממשלה עוקפת, בתירוצים שונים את העקרונות שהיא עצמה קבעה ומעבירה בכך רווחים ל־חברות עסקיות, אינה חדשה והיא מהווה מעין „פזמון חוזר" בפי מבקר המדינה. דו"ח מבקר המדינה שפורסם השבוע מביא את פרשיה של עיסקה, שאותה גילה לראשונה „מעריב" ב־30 במאי אשתקד, שבה יש חריגה מכמעט כל העקרונות שנקבעו לגבי העברת קרקע הלאום. המדובר ב־פרשת מחנה „שנלר" בירושלים שבה נמכרו 34 דונם משטח המחנה ל־משקיע מגרמניה ללא מכרז, לפני ש־נעשה תכנון הקרקע, ובמחיר שהת־בסס על היקף בניה שהיה נמוך בהרבה מזה שאליו הגיע לאחר מכן המשקיע.

כמעין „ספיח" לפרשה זו, של העב־רת הקרקע (לפי המלצת משרד ה־אוצר) העלה המבקר גם את פרשת „חמרה", שהוא שטח בן 11 דונם, הגובל עם אזור מחנה „שנלר", ש־הועבר לפאלוך. מתברר כי באוגוסט 1970, כלומר, בשעה שפאלוך יזם את קנית „שנלר", הסכים מינהל מקרקעי ישראל למכור לבעלי מפעל „חמרה" (מפעל לבנים שהחל לפעול זה מכבר) את הקרקע שהיתה לו בחכירה, וזאת לאחר שבמשך שנים לפני כן דחה המינהל את בקשת אנשי „חמרה" למ־כור להם את הקרקע ולאחר שבמשך ארבע שנים לא שילמו כלל דמי חכי־רה למינהל. המכירה נעשתה ללא קבלת רשות ועדת השרים לענייני קרקע והיא נתנה אפשרות לבעלי „חמרה" למכור מיד את המגרש ל־מר פאלוך המעוניין לרכז בידו שטח גדול יותר באזור.

הצד המדאיג ביותר בפרשיות אלה ואחרות הוא לא שהן מתרחשות — כאמור הפיתוי לרווחים בעסקי מקר־קעין הוא כה גדול עד שהמנגנון אינו עומד תמיד בכל הלחצים (בין אם הם באים מן הציבור ובין אם הם באים מן השרים) — אלא שהישראלי המצוי החל כנראה להתרגל לכך. אם נתפס נער בהפעלת מכשיר טלפון צבורי ללא אסימון, הוא עלול לשבת במאסר, אך כשמועבר רכוש של עש־רות ואולי גם מאות מיליונים מקופת הצבור, לאנשים פרטיים, הרואים את הדבר כנוהל מקובל.

„לא די בסולחה..."

— טוענים סטודנטים דרוזיים, הקובלים כי אין החברה הישראלית מוכנה לקבל אותם ✶ „אנחנו חייבים להתגייס ככל ישראלי, אבל לאחר השרות אנחנו מיעוטים" ✶ „מי שמדבר, תיכף אומרים לו: אתה שמאלי"

מאת נורית אונגר

הסולחה שנערכה בש־בוע שעבר בין מנהי־גי הדרוזים בגולן ל־בין נציגי קרית־שמונה לא פייסה את צעירי העדה הדרוזית ומשכיליה, החיים בישראל, משרתים ב־צבא וממלאים חובות ככל אזרח אחר במדינה. המתח שהשתרר בעקבות הטבח ב־קרית־שמונה, ההתנכלויות לחיילים ואזרחים דרוזיים ו־ההפגנות חידדו את תחושת הקיפוח והתיסכול בכפרים הדרוזיים.

נפגשתי עם קבוצת סטודנטים בני העדה הלומדים באוניברסיטת תל־אביב (חבורה מהם לומדים רפואה ואחד משפטים), שניסו להסביר את רגשותיהם והשקפותיהם, מדגישים בעי־קר בכך שההתנכלות לדרוזים היא רק התפרצות של מצב הקיים מזה. לדעתם, זו תוצאה של מחדל מצד הממסד שלא דאג כל השנים להסביר ליהודים את מעמדם של הדרוזים במד־ינת ישראל.

„ההסברה צריכה להתחיל בבית־הספר", אומר אחד הסטודנטים. „ה־מורה היהודי צריך להסביר שבמדינה חיים גם בני דת אחרת, האזרחים במדינה לא פחות ממנו. הוא צריך לדעת כי ישראלי אין פירושו רק יהו־די אלא גם דרוזי. הוא צריך להבחין בין אוהדים לבין המתנכלים להם".

רבים בישראל אינם יודעים שגם על בני העדה הדרוזית חל חוק גיוס חובה. לרבים הדרוזי בבחינת „ערבי" ... [illegible] ... שאינם יודעים על קיומם של הבחורים בני העדה הדרוזית.

אחרי התקרית היו סטודנטים יהו־דים שבאו להתנצל לפני ידידיהם הדרוזים על ההתנכלות הנפשית. אחרים פנים התעלמו מהתקרית.

לצעירים שאיתם שוחחתי אין טענות על היחס אליהם באוניברסיטה. ל־הפך, הם אומרים כי לפעמים מטפלים אותם לטובה. אבל כבודם העצמי נפגע.

כבדהו וחשדהו

כמאל הלבי שהיה בשבת האחרונה בביתו שבדליית אל־כרמל אומר, עד מעבר לנגב של איראבון הדדי. „אני מרגיש שהמדיניות הקיימת כלפי הד־רוזים היא כבדהו וחשדהו. הדבר גורם למשבר נפשי אצל כל צעיר דרוזי. איך יכול החייל לשמור בקווים, להי־לחם נגד אויבי המדינה בעוד שמ־אחורי גבו מתנכלים לו מתוך ה־מדינה?

„הבטיחו להמנו יחד עם היהודים נגד אויב משותף, והחברות המשותפת הי־תה לטובת המדינה. עכשיו חושדים בנו שלא מילאנו את תפקידנו באמונה והמצב כבר מביא כל צעיר דרוזי לפרשת דרכים — האם להמ־שיך להיות נאמן ואחראי או לחזור אחורה ולהיות ככל מיעוט בי ארץ הזאת?

„בשבת האחרונה התקהלו בכפר צעירים ורצו למנוע כניסת יהודים לכפר כביטוי לכעס רתום. קראתי ב־עיתון שמייחסים זאת לשמאלנים. זה ממש שילוף. זו היתה תגובה של כל הצעירים. באה המשטרה ומנעה את ההתארגנות ונידודה ההתקבצו בכפר במשך כל היום. אבל זה לא הפסיק את התסיסה. אני יודע על חיילים ששלחו את הפנקסים שלהם חזרה לצבא, ויש ששואלים את עצמם אם לצאת למילואים או לא.

„אנחנו נמצאים במבוי סתום. הח־ברה הישראלית לא רוצה לקבל אותנו כאזרחים נאמנים. בו בזמן אי־בדנו כל קשר עם מיעוט אחר, הרואה אותנו כבוגדים. המצב הזה מצריך עיון בבחינת הקשר הקיים בינינו לבין היהודים".

מוסיף בחור היר, סטודנט לרפואה שנה שישית, שבקרב משכילי העדה קיימת כבר כזמן תחושה של תיסכול, שהתג־ברה עקב המאורעות האחרונים. „אני

(סוף בעמוד 33)

ההתמודדות על ראשות הסוכנות

מוזכרים שמות חמשה מועמדים — ביניהם שלושה שרים — אך השאלה לא תוכרע לפני הרכבת הממשלה החדשה

מאת א. גזית

כל הגופים הפוליטיים והציבוריים ביש־ראל יש אחד שמח־דלי מלחמת יום ה־כיפורים לא פגעו בו: הסוכ־נות היהודית. אדרבה, לפחות שלושה מבין השמות המוז־כרים כמועמדים לראשות הה־נהלת הסוכנות — תפקיד ש־בשלוש השנים האחרונות קי־בל ממדים חדשים — הם שמותיהם של שרים חשובים בממשלתה של גולדה מאיר.

אם פנחס ספיר לא יהיה שר בממשלת יצחק רבין, אומרים יודעי התבשילים הפוליטיים, הרי יעסוק בתחום המושך אותו ביותר: העם היהודי ומשאביו. זה מכבר ביטא ספיר את שאיפתו לטפל בעליה וקליטה, שמבחינת התרגום למישרה זו ראשות הנהלת הסוכנות היהודית ה־מורחבת. החפצים ביקרו של ספיר בעולם היהודי — וכאן עשה נפשות

מועמד אריה דולצין
ייאבק ו„ירוץ" לבחירה

יותר. כאשר בישראל הפוליטית — מדברים עליו כבעל „שר היהודים" במובן מנהיג העם היהודי ולא במובן המיניסטריאלי הצר.

ואם לא ספיר — כלומר, אם הוא יהיה שר בממשלה הבאה — כחכה הכהונה הזאת גם ליגאל אלון. על אף צבריותו שמר אלון על זיקה וקשר עם ארגונים יהודיים ואף הוכיח מעורבות נפשית בבעיותיהם. השר השלישי, שראשות הסוכנות תוצע לו אם לא יהיה שר, הוא אבא אבן. המוניטין שצבר כנואם „בשפה ה־אנגלית" ועבודתו כשגריר בארה"ב עשאוהו למוכר בעם היהודי.

כיצד נבחר יו"ר הסוכנות

שלושת השרים הבכירים האלה הוכנסו למרוץ המועמדים לראשות הסוכנות רק אחרי שגולדה מאיר התפטרה ויצחק רבין נבחר למועמד מפלגתו לראשות הממשלה. שכן, מיד אחרי שנתכוננה ממשלת גולדה מאיר לפני כמה שבועות, כבר סיכמו כמה משרי המערך — ובמיוחד גולדה מאיר ופנחס ספיר — כי מועמדם לראשות הסוכנות הוא אברהם (אייב) הרמן, נשיא האוניברסיטה העברית. משמע זאת היו"ר בפועל של הנהלת ה־סוכנות, אריה (ליאון) דולצין גמר אומר להאבק על התפקיד. אמנם דולצין נימנה עם הליכוד (המפלגה הל־יברלית) ואילו תפקיד יו"ר הנהלת הסוכנות היה בידי מפלגת הרוב (המערך, או כפי שכונתה מפא"י ב־גלגול הציוני: האחוד העולמי), ובכל זאת סבור דולצין כי יוכל לגייס המיכה מעבר למספר הקולות ש־יש למפלגתו.

מעניין זה ראוי להסביר באשר נת־כוננה הסוכנות היהודית המורחבת ב־1970 ותחת כנפיה נכנסו גם לא־ציוניים (הכוונה לראשי המגביות) הוסכם כי בעצרת (המקבילה לועידה) יהיה תמיד רוב ציוני. כלומר, אף ש־יש שוויון מספרי בין נציגי התנועה הציונית לנציגי המגביות, הרי ברור כי בין נציגי המגביות ישנם גם ציונים ופרו־ציוניים. העצרת בוחרת ביו"ר ובגזבר האלה, אוטומטית, יו"ר הנהלת הסוכנות וגזברה. חבר ה־נאמנים של העצרת (42 איש) בוחר ביתר חברי ההנהלה. בכתב הצירוף לאמנה נקבע כי יו"ר ההנהלה ה־ציונית הוא גם יו"ר העצרת והסוכנות היהודית. ובכן, יו"ר הנהלת הסוכנות צריך להיות מי שקודם לכן כבר נבחר ליו"ר ההנהלה הציונית ובדרך־כלל ה־קונגרס הציוני הוא הבוחר בו. אבל מותו הפתאומי לפני עשרה חודשים של אריה פינקוס שיבש מהלכים אלה ונראה כי את יו"ר ההנהלה הציונית יבחר הוועד הפועל הציוני. אלא שבשל תפקידו השני — והעיקרי — כיו"ר הנהלת הסוכנות ייבחר ליו"ר ההנהלה הציונית מישהו שיהיה מקובל גם על הלא־ציוניים, שכן עתיד הוא לעבוד איתם יחד. לוח הזמנים ה־יהודי־ציוני הוא איפוא כך: ב־ראשית יוני יכונס מושב מיוחד של הועד הפועל הציוני לבחור ביו"ר ההנהלה הציונית וכמה ימים לאחר מכן תתכנס עצרת הסוכנות המורחבת לבחור בו ליו"ר העצרת וממילא ל־יו"ר הנהלת הסוכנות.

רק לאחר הרכבת הממשלה

מסכת הסייגים של „אילו" ו„אבל" נמשכת. כל מרוץ המועמדים לראשות הסוכנות יתחיל, למעשה, רק כאשר — ואם — תורכב ממשלה חדשה. אז אפשר יהיה לדעת מי בפנים (ה־ממשלה) ומי בחוץ ומי פנוי לתפקיד חוץ־ממשלתי כראשות הסוכנות.

אם לא תוקם ממשלה על־ידי יצחק רבין וממשלת גולדה מאיר תמשיך להיות ממשלת מעבר עד הבחירות, תעמוד הסוכנות לפני שתי אפשרויות: לבחור בין הרמן לדולצין או לדחות את מועד הבחירה עד לכינון ממשלה חדשה אחרי בחירות כלליות בישראל. שכן אין לשר אפשרות להתפטר מממשלת מעבר וקשה להניח שליו"ר הנהלת הסוכנות ייבחר מישהו הכהן בעת ובעונה אחת כחבר בממשלת ישראל. בכל מקום ייצור מצב כזה תקדים מסוכן מבחינה משפטית, בשל ערוב תחומי המגביות (המשוחררות ממס הכנסה) עם עניינים בתחומים ממלכתיים מובהקים של ממשלת ישראל (ידוע מאבקו של הסנאטור וויליאם פולברייט נגד הפטור ממס הכנסה ל־כספי המגביות בטענה כי הוא משחרר תקציב ישראלי לעניני בטחון ולאו דווקא לעניני רווחה וצדקה, כגון שיכון, חינוך, סעד, קליטה וכדומה).

כך תלויה ראשות הסוכנות בבאמ־צע הרכבת הממשלה. אבל שמות חמ־שת המועמדים מעידים כי התכונות הנדרשות מתפקיד זה בשנות ה־70 הן לא רק כושר מנהיגות אלא גם סמכות אישית בעם היהודי ובישראל. יהודי העולם לא ישלימו כי האיש המייצג את הנציגה הגדולה ביותר של העם היהודי, שיש לה מעורבות ישירה בעניני הארץ, לא יהיה דמות מקובלת ומוסמכת בישראל עצמה. קל וחומר, בעולם היהודי. הן מאז הורחבה הסוכנות נעשה היו"ר יכול לא רק לחולש על תקציב של כמעט ביליארד דולר!) אלא גם להיות גוף יהודי שיש לו מה לומר, בפיתוח וזכויות, בתחומי הרווחה בישראל כמו פער חברתי, שיכון לעולים ולמעוטי יכולת, הכשרה והסבה מקצועית ועוד. מאז היה לוי אשכול הבנוה לראש הממשלה ב־1963 ועד היום — דרך ממשלותיה של גולדה מאיר — היה השיתוף בין הממשלה לסוכנות מבוסס על הבנה ותיאום (אם כי היה גם דווקא שר המשפטים לשעבר יעקב שמשון שפירא שכפר בצורך להרחיב את פעולות הסוכנות בכספי המגביות וטען כי נפגעת בכך סמכותה של הממשלה, אבל גם גולדה מאיר הכ־ריעה או נגדו. אגב, חברת „עמיגור" לשיכון של הסוכנות והממשלה לא היתה קמה אלמלא התנגדותו זו של השר לשעבר שפירא). יצחק רבין, כקוים בהנהלת הסוכנות, למד להכיר את סגולות העם היהודי בחמש שנות היותו שגריר בארה"ב ולכן אין סיבה לחשוש פן תופחת בידו ההבנה בין הסוכנות לממשלה.

בין הרמן לדולצין

כל תכנית המועמדים נהגים — במידה זו או אחרת — מאמונם של

מועמד אברהם הרמן
„סמכות" בענינים יהודיים

היהודים וכל מי שנושא עיניו ל־כהונה זו חייב להיות כבר מקובל על חוגים נרחבים בקרב היהודים בעולם ובישראל. אייב הרמן מעורב בעניינים יהודיים מאז נבחר לפני כ־שלושים וחמש שנה לראש אגודת ה־סטודנטים הציוניים באנגליה. מאז עלותו לארץ בסוף שנות השלושים עבד במחלקת הנוער וההלוץ ואחרי קום המדינה היה קונסול כללי ב־ניו־יורק, קנדה ובניו יורק וארה"ב. אחרי תקופת חברות בהנהלת הסוכ־נות יצא שוב לארה"ב — הפעם כ־שגריר בוושינגטון ובשובו נבחר ל־נשיא האוניברסיטה העברית שהוא מדגיש בה את היותה אוניברסיטה של העם היהודי. מתחרהו אריה דול־צין, עלה לפני שבעה עשר שנים ממכסיקו ובשמונה זה שנים כגזבר ה־סוכנות, התפקיד מספר 2 בהנהלה אחרי היו"ר. הוא מכיר היטב את בעיותיה ונושאיה ובשנות פעילותו קנה לו יותר ידידים מאויבים כאיש נוח לבריות.

דולצין עצמו אמר, כי אם המועמד של המערך יהיה ספיר או אלון או אבן — לא יציג מועמדות נגדית. אבל אם יהיה זה הרמן — ייאבק ו„ירוץ" לבחירה. הרמן ידוע כנאמן המערך וחבר מפלגת העבודה ודולצין הוא יו"ר מרכז המפלגה הליברלית ואף היה שר בממשלה בממשלת הליכוד של גולדה מאיר.

כאשר יוכרע גורל יצחק רבין — אם כראש ממשלה ואם כ„מועמד ה־מתהפך כבה הדיבב" (כדברי פנחס ספיר) — יוכרע גם גורל ראשות הסוכנות.

קלף חישוב לכל מטרה:
מחשב הכיס המשוכלל
פניקס

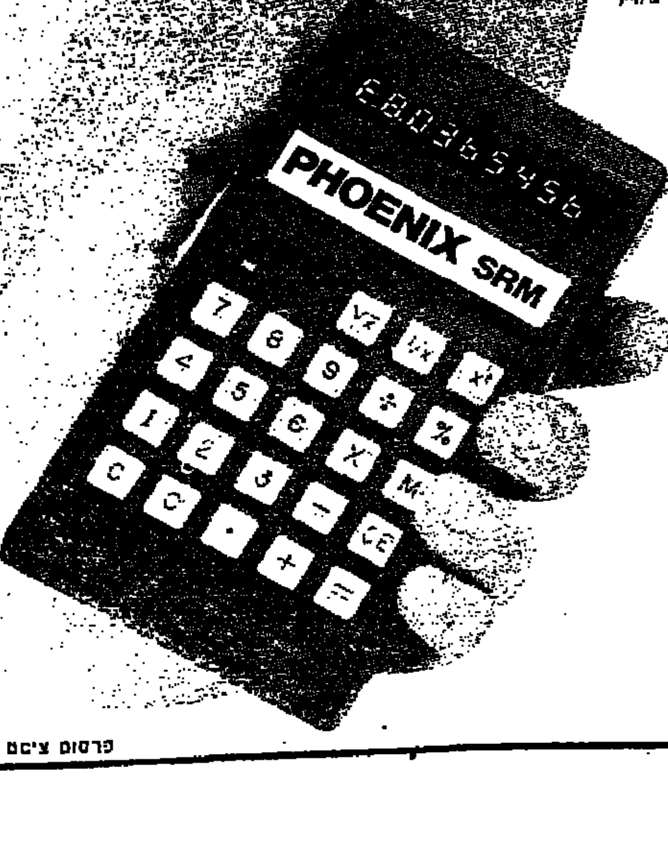

איכותם הגבוהה, בצורתם הנפולים והסיים הנוח ביותר, עושים את מחשבי „פניקס" תוצרת ארה"ב לרבי־המכר בכל מקום בעולם. משקל כל מחשב פחות מ־200 גרם, ההפעלה ע"י סוללה נטענת והן ע"י זרם חשמל רגיל. למחשבי „פניקס" ... ואחריות מלאה לשנה הכוללים החלפת המכשיר בכל מקרה של תקלה. המחיר כולל נרתיק וספר הוראות בעברית.

פניקס 101 - 695 ל"י
• לוח תצוגה בעל 8 ספרות (LED) • בעל 4 פעולות החשבון • חשובים עם נקודה צפה • ... • חשוב לסכומים בני 16 ספרות
+ - X ÷

פניקס 911 - 825 ל"י
מלבד תכונות פניקס 101 גם התכונות הבאות: • ספרות בזורות • חשובים עם זכירה • חשובי אחוזים • בלוח התצוגה סימון לסכומים בעל יותר מ־8 ספרות בתצוגה והוראה
+ - X ÷ M %

פניקס 914 (SRM) - 895 ל"י
מלבד תכונות פניקס 101 ופניקס 911 גם התכונות הבאות: • חשובי ריבוע הזוכה • חשובי 1/x
+ - X ÷ M % √x 1/x x²

שלח את התלוש הרצ"ב למפיצים הבלעדיים:
מ.א.מ. לאספקת ציוד אלקטרוני בע"מ
תל־אביב, רחוב פרישמן 42, טלפון 235313

הזמנה לרכישה ולשבוע נסיון
אני מזמין בזה ... בצרוף ... את המחשב הבא (סמן ב־X):
☐ פניקס 101 במחיר 695 ל"י
☐ פניקס 911 במחיר 825 ל"י
☐ פניקס 914 (SRM) במחיר 895 ל"י
☐ מטען חשמלי במחיר 25 ל"י
הנני מבקשכם לשלוח לי את המכונה בדואר ... תוך 7 ימים מיום קבלתה.
שם ....
כתובת ....

פרסום ציטם אורי

יעקב צור • גולדה

ליום הולדתה ה־76 - היום

אשר אומרת גולדה באוזני ידידיה, שהיא מצפה לרגע בו תהיה חופשית לנפשה, ושבת בביתה ונהנית משיחות רעים, משוחררת מן השיטוט של הכרעות והתבעות מאדם ונגזר עליו לעמוד ליד ההגה, אין זה דיבור סתם, ובוודאי לא העמדת־פנים.

כביהה זו לפרוש, לעמוד מרחוק, תגלתה בה לא אחת בהליך החיים שלה, ולא הטיל אדם ספק בכנות ונוחותה. אך לא צרפה אמירה לעשה.

בעולם המתוסבך של הקלחות המדינית היא מופיעה כדוגמה נדירה של אדם שתוכו כברו. היא אינה מתאמצת להיראות כגולדה של ההגדה, אינה מעצבת דמות שעתידה להיכנס להיסטוריה. היא גולדה. זה כוחה וזו חולשתה כל הימים.

בן־גוריון יכול היה לקום ביום מן הימים ולהכריז: אני הולך לשדה־בוקר, ולא הועילו הפצרות חבריו לא נרתע מן התדהמה שאחזה ביישוב. גולדה מקבלת את דין התנועה. כאשר נאלץ משה שרת לפרוש מן הממשלה ניסתה להתקומם, לסרב לקבל על עצמה את כהונתו, עדים היינו אז לדבטיה. חודשים ארוכים ייסר אותה מצפונה על שנתנה יד לכאורה לסילוקו של ידיד שכיבדה והעריכה, אף על פי שחלקה לא אחת על דעותיו. אבל כאשר אמר בן־גוריון: גזרתי עליך, קיבלה את הדין.

פעמים רבות, בתקופת כהונתה כשרת־החוץ, נתגלו חילוקי דעות חמורים בינה לבין ראש הממשלה. לא אחת, במסיבה הרבים בחוץ־לארץ, היתה משגרת מברקים נרגזים לירושלים, מקצתם שהותם והמהדורה לחזור הביתה כשהחלטתה נחושה: די, אני גמרתי. מספיקה היתה שיחה אחת עם בן־גוריון, ישיבה אחת עם „חברינו" כדי שתחזור בה ותמשיך בכהונתה.

קבלת דין התנועה היא עיקרון מקודש בעיניה. מעולם לא הצליחה על הדעת שיכול אדם להפר משמעת, לפעול נגד דעת חברים. משום כך התייצבה תמיד בשורה ראשונה של המאבק נגד כל פילוג, כל סטייה. רשמים רבות עברו עד שנשתכחה מלבה הסינה כלפי אנשים שנתנו יד למחלוקת והחלישו את אחדותו של המחנה. ולא היה רגע טראגי בחייה כאותה שעה־שנה קמה בוועידת המפלגה בימים המרים של המאבק על הפרשה ונאמה את נאומה התקיף נגד בן־גוריון. כי בעיניה היה גם אז המנהיג הנערץ, שגילם את „דין התנועה", כמוהו כברל כצנלסון, כדוד רמז, כמשה שרת, כלוי אשכול, כאליהו גולומב, אשר עבדה יד ביד עמהם כברת דרך ארוכה מאז מרחוביה חולות תל־אביב ובית הועד הפועל ברחוב אלנבי וראשית ההגנה המאבק נגד ממשלת המנדט.

היא קיבלה את דין התנועה. אך התנועה לא קיבלה את דינה בשעת מבחן, כשהיא עצמה ניצבה בעמדת הפיקוד. על גולדה, שראתה תמיד את התנועה כשלמות אחת, נגזר להסתכל לפשר, לסייה. כלפי חוץ גילתה כדרכה עמדה תקיפה, גאה. כלפי פנים, בסבך המריבות האישיות, פעמים קטנוניות וקנטרניות, ניסתה לערוך בעל המחלוקת ולנקוט עמדה של „אני אינני מתערבת". אך ככל שפנה כוראה מעל חבריה, כן גברה ההתרוצצות, כן הרימו ראש פלגים ובני פלגים. שוב ושוב הופעל כנגדה נשק „דין התנועה", ותופה שהתקוממה ופרשה, ופרישתה בקול דממה דקה. כבר אמר מי שאמר: „כפיות טובה היא מנת־גורלו של המדינאי". לא הניחו לה לגולדה לפרוק מעליה עול של שלטון כאשר רצתה בכך, ומנהיגותה מקובלת על הכל. עכשיו כשנאלצה לצאת מן המערכה, היותה בבדידותה.

●

לפני שנים אחדות ביקרה אצלי עתונאית ידועה באחת מארצות אירופה. סיפרה לי שנשלחה מטעם עתונה לכתוב סידרת מאמרים על נשים העומדות בראש השלטון במדינות העולם: אינדירה גאנדי בהודו, גב' באנדאראנייקה בציילון וגולדה מאיר בישראל. אלי באה לשמוע דברים על גולדה, כי נודע לה שעבדתי במחיצתה שנים הרבה. אמרתי לה: „אינני בא להשוות את ראש הממשלה שלנו עם אותן מנהיגות של ארצות המזרח הרחוק, שלא הכרתי אותן ומעט שידוע לי עליהן אינני מזמינה על מעריציהן, אבל בבואך לכתוב על גולדה מאיר, אל תתלכדי בסבכי קווי־אופי המיוחדים לה: ראשית, שהיא רואה עצמה בראש ובראשונה כשליחה של תנועה, התנועה הציונית ותנועת העבודה בתוכה. אין חלקה עם המנהיגים שיוצרים סביבם תנועה כדמותם, אלא כפועלת בשליחותה, כנאמנה על העקרונות שהופקדו בידה. ושנית, שהיא מאמינה בכל לב במה שהיא אומרת, ואיננה אומרת דבר שאינה מאמינה בו בכל ליבה".

אולי אין הנאמנות לעקרונות מן התכונות המקובלות על דור צעיר יותר של מנהיגים, אך גולדה שייכת לחבורה אשר ראתה בדבקות בעיקרונות היסוד של החברה הישראלית לא ענין של אמונה בלבד, אלא מכשיר לעיצוב דמותו של „העם החדש" כאימרה השגורה בפיה. באחת הישיבות הארוכות שבה נידונה ההצעה להוציא למכירה אדמות מדינה, קמה ואמרה: „בעלות לאומית על האדמה היא מערכי היסוד של מיבנה החברה שלנו. אני יודעת שרבים מאתנו מזלזלים בערכים שנראים מיושנים בעיניהם. אין בעיני ערכים שנתיישנו. אני לא אבא לשוק למכור ערכים כמוכר אלפא דאכף".

ובהזדמנות אחרת סיפרה, כדרכה, על התווי של בית אביה: „לעתים קרובות היתה הדלות שורה בביתנו. יש שלא הספיק הכסף לתת להם לפי הטף, היה אבי נותן בעבוט את השמיכה האחרונה, את המעיל האחרון, כדי שהילדים לא יפסיקו חלילה את לימודיהם. אבל הטלית והתפילין לא נמכרו מעולם, ויהיה המחסור גדול כאשר יהיה".

בכוונה זאת נתמסרה הרבה כל ימי היותה בשלטון. צער רב בעצרה על מכירת ה„טלית והתפילין". על הזלזול בעקרון העבודה העברית, על הרדיפה אחר ההתעשרות, על ירידת הרוח החלוצית. בהיותה שרת חוץ ניסתה לשוות לדיפלומטיה הישראלית דמות אחרת, תואמת את מסורת היישוב. בשעה שכל משרדי הממשלה הקימו לעצמם בנייני פאר, סרבה בעקשנות לבנות בית למשרד החוץ והשאירה אותו בצריפים שבהם שוכן משהועברה הבירה לירושלים. ב„רשימה השחורה" שלה — היתה לה תמיד רשימת אנשים שלא נהגה בהם אמון — נכללו נציגים דיפלומטיים שייחסו חשיבות מופלגת לגינוני מלכות ולנוחותם האישית ולא ראו עצמם „שליחי עם עני". הצלה רצה הגורל שדווקא בתנופת שלטונה דינקה מדינת ישראל לעידן של פיתוח מהיר, של מעבר מחברה חלוצית לחברת שפע — ובתהליך זה הועם אורם של ערכים מקודשים. לא אחת התקוממה נגד תהליך זה, אבל לא היה בידה להשיג.

●

אמונתה של גולדה בצדקת מאבקה, בעיני פנים כבעיני חוץ, היא סוד האמינות וכוח השכנוע, בהופעתה וסיעתה בפני עם ועולם. אין היא מרשימה בדיבורה כשהיא קוראת את נאומיה מן הכתב. כוחה אינו בשפעה, ניסוחים וברק לשון. אבל כאשר היא נפנית לשיחה ישירה, או מדברת מעל הבמה מבלי שתהיה פיסת נייר מונחת לפניה, נמצאת נימת הדברים עצמם כובשת את לב שומעיה. נזדמן לי לשמוע אותה באולם של אלפים ודומה היה שכל אדם בקהל שומעיה רואה אותה כמשוחחת עמו ביחידות. לא אחת ראיתיה במסיבת עתונאים כאשר נתקבלו דבריה — ככל שיהיו פשוטים וישירים, ואפילו לא חידשה הרבה למה שידוע ברבים — כגלוי, כסוד שהיא מגלה בחוג קדושים.

בשנות החמישים, כשהיתה מרבה לבקר באפריקה, מוזמנים היינו לשיחה עמה את כתבי סוכנויות הידיעות והעתונות הגדולה, חבורה של ספקנים שקשה לקנות את לבם בדיבורים נאים. תמיד היו נענים להזמנה ברצון ובענין, בשיחתה היתה פשוטה, ללא נסיון להתחמק משאלות מביכות. אם היתה התשובה קשה, נהגה היתה לומר להם את הדברים בגלוי, בלשון „ידידים יקרים, אינני יודעת", או „אין לי על כך תשובה ברגע זה". והיו הדברים מתקבלים כאמירתם, ללא היסוס וללא סיגה.

●

עולמה התחלק לטוב ורע, לאור וצל, ואין גוונים ביניהם. צדקתו של העם היהודי היא מושכל ראשון שאינו ניתן לערעור. אין היא נכנסת לעולם לפלפולי סרק ולוויכוחים עם המשיגים על השקפתה בשם עקרונות ערטילאיים של טובת האנושות. איזו אנושות היא זו שיכולה לסבול עוול העשוי לעמה ולתבוע ממנו שיוותר על בטחונו ועל עתידו! כל שאינו מבין זאת מסרב לראות את האמת המוחלטת, היהודית, וממילא מקומו בעולם הרשע וכל מעשיו חשודים. כך המערערים על דרכה מבפנים, וכך יריבים מבחוץ. בוודאי תעשה כל מאמץ כדי לשכנע מתנגדים בין מנהיגי אומות העולם, אך לעולם לא תתפשר על האמת שלה.

חרותה בזכרוני פגישה שהייתי עד לה בימים רחוקים, בשעת ביקור חטוף ברומא, עם פייטרו ננני, המנהיג הסוציאליסטי האיטלקי, שעמד אז בעיצומו של היחוד אחר הקומוניסטים וממילא היה נוקט עמדה מסויגת וספקנית לגבי ישראל. אליהו ששון, שגרירנו באיטליה, נקרא אז בענין דחוף למשרד החוץ, והוטל עלי לשמש מתורגמן בין המדינאי הזקן שדיבר צרפתית לבין שרת החוץ שלנו. ראיתיו נכנס להדר קר, רשמי, ונראה כמתגונן מראש נגד הנימוקים שעשויה גולדה להשמיע בגדה. לאחר שיחה שנמשכה שלש שעות ויותר ראיתי כיצד נכבש והלך לעמדתנו — והאז נבנה על הנאמנים שבידידינו במערב אירופה.

כך כבשה גם את לבם של מנהיגי אפריקה בראשית קשרינו עם היבשת, אותם שכבשה לא רק באמונתה בצדקתה של ישראל, אלא גם בבטחונה בצדקת מאבקם שלהם נגד השלטון הקולוניאלי. יום אחד שוטטנו בשכונות העוני של אביג'אן, בירת חוף השנהב, ראינו את הדלות, הלכלוך, הילדים העירומים המתפלשים באבק. אמרה לי: „זאת לא אוכל לעולם לסלוח לצרפתים". אמרתי לה: ושמא לא הצרפתים בלבד אשמים בזה? וכי אין שונה המצב בליבריה ובחבש שלא ידעו מעולם עול זרים? אמרה לי: אף על פי כן אין זה פוטר את הצרפתים מאחריותם. הם היו השליטים והאחריות היתה עליהם. כך היתה מדיניותה האפריקנית לא רק תולדה של חישוב מדיני קר, אלא פרי אמונה מושרשת בצדקתם של עמים מדוכאים. ובוודאי כאב לבה על הכשלון, על ההתרחקות, על הבוגדנות של המדינות הצעירות הקטן יותר כשנעצרה על שגזר ידידותם לישראל ונתפתו בקלות כה להבטחות שווא ולאיומים של שליטי הנפט הערבים.

●

ב־24 באוקטובר 1956, ערב מבצע סיני, הגעתי אז בירושלים, רשמתי ביומני:

„בכנסתי לביתה של גולדה, דיברנו על הגיוס, על מה שעומד להתרחש בימים אלה. גולדה אמרה: „אני יודעת שאנחנו מוכנים ושההכרעה היא בלתי נמנעת. אך אינני מקנאה היום בבן־גוריון. זוהי החלטה חמורה, והוא הנושא אישית באחריות לאותה הכרעה. נפלה דממה בינינו — לא היה מה להוסיף לדבריה".

כך הרגישה בוודאי שבע שנים לאחר מכן כאשר הוטל עליה — הו הפעם כראש ממשלה — לשלוח רבבות חיילים לגבולות הנפרצים בסיני וברמת הגולן. אותה תחושה: אין ברירה. אותה הרגשה של אחריות אישית לגורלם של חיים צעירים. בין שנצחונו היה שלם או חלקי „רעידת האדמה" עברה עליה. יותר מכולם נתנה ביטוי לכאב האישי על כל חייל שנפל במערכה, על כל לוחם שנפגע בשבי. מעבר לכל שיקול הגיוני ירד עליה, האשה, האם, כובד השכול. רבים אחרים, במחנה שלה ובמחנות יריבים, עלו על גל „המחדל" כדי להוכיח, איש איש לפי דרכו: „אמרנו לכם". היא יצאה ממלחמת יום הכיפורים, מעבר לכל שיקולים מדיניים, שרויה באבלות על חיים צעירים שנקטפו באיבם.

„יש רגעים — אמר ברל כצנלסון — על תורתו והתנך הדור שלה — בהם נגדפת אמה, בהם נבחנת תנועה, בהם יתכשל אדם, בהם היסטוריה מתחוללת. אין רגעים אלה באים בהמון חוגג ובתהלוכה נצחון. קשים וברים הם — אך כשהם באים — בייסורים, בפורענות, באבדות, בהבר זה — הרי הם מעמידים בבחן את הנבואה ואת ההכבה, את הכנסה ואת האפי ואוי לו לדור המכזיב ברגעים אלה".

ועוד אמר:

„סגינו לאדם המקבל את מהלומת החיים לא כאסון־דרכים, לא כתקלה שבאקראי. הוא לא ירצה להוציא לריק את ימיו בקובלנות על האשמים. הוא גם לא ירצה להיות נישא כסבב עם פני המים, נזרק מגל אל גל, אלא יבקש לבלוע את הרע, לקרוע גזר דין, לתקן מה שנפגם ביתד — מה שאנו קוראים בשפה חילינו: להתגבר".

גולדה ניסתה ללכת בדרך זו ולא עלה בידה לאחות את הקרעים. כיקר מה בתולדות המדינה כובלת לה, גם אם הפרוש כעת לביתה ברמת־אביב, בעין שדה־בוקר שלה. הדורות הבאים יזכרוה כמנהיג חזק, שאינו יודע פשרות באמונתו. אבל גם כאשה, כאם המבכה על בניה, מאונה להנהם.

יהושפט הרכבי • לחשבון הנפש האישי

יש משום טעם לפגם בקריאה לחשבון נפש לאומי (ראה במאמרי „מעריב", 19.4.74), כאילו הדברים מכוונים רק לזולת, מבלי לערוך גם חשבון נפש אישי בזיקה קשוט עצמי. אמנם, בדיקה עצמית כזו של הפרט כשהוא מציגה בפרהסיה יכולה להתעות באפולוגטיות ובהצטדקויות. פעמים רבות בחודשים האחרונים אמרתי לעצמי שעלי לשכוח את כל תלמודי בעניני הסיכסוך, לפתוח פרק חדש ולבחון את הדברים בלי שים לב להשקפותי בעבר. בחינה כזו בודאי איננה קלה, ואולי מחוץ ליכולתי. במכוון אתעכב בעניינים שבהם, דומני, לא צדקתי.

כמובן, שעסק בעניני הסיכסוך ראה בו גם שליחות, פירסם הרצה על פרשיותיו, אינני יכול לראות עצמי כור וכצופה מן הצד לגבי ההתרחשויות בו. אני רואה עצמי נושא באשמה שלא התרעתי על המלחמה המתמשמשת ובאה. נכון, תארתי שאין פני הערבים נשואות לשלום וכי תוקפה של המוטיבציה נגד ישראל בעינו עומד. אך בכך לא היה די. הנחתי שדברי אישים ישראלים רשמים שהרחיקו אפשרות מלחמה מבוססים על אינפורמציה שיש בידם. הייתי בעולם של בין הערביים — שותף לשאננות הרוד מכנה.

יש מידה של אבת בכך שהתיאורי את הקשיחות שבעמדה הערבית הדי קשי להביא בה שינוי ולפייס את הערבים יתכן שתרם לגישה, לפחות עלה בקנה אחד עמה, שאין תועלת בפעולות מדיניות. לא הדגשתי די שאפילו עמדת הערבים קשיחה, אין צורך שעמדתנו תהיה קשיחה, אפילו שציינתי זאת, ואפילו שעמדתי האישית היתה דווקא של נכונות לוויתורים. בדרך, שנקטתי היתה משום פרובלמטית יסודית, שכן חשבתי שיש להפריד בין הערכת המצב לבין מדשכי מדיניות, וכי העוסק בשניהם עלול לשעבד את תיאורו את המצב לקונצפציה המדינית שלו. כך, לרוב, הסתפקתי בתיאור המצב מבלי להציע מדיניות. לכאורה יש הצדקה רבה לדרך זו. דא עקא, תיאור המצב איננו ניטרלי ועיקר מסקנות שאפילו אין הן מפורשות, הן עלולות להיות מתבקשות, לפחות לפי טעמם של חלק מהקוראים. פעמים הסיקו אנשים מדברי מסקנות שלא היו מסקנותי, ואולם כיוון שלא הייתי במסקנות אלה, הרי יכול היה להשתמע כאילו תמכתי בהן. פעמים לא פרשתי כמסקנות גם משום שלגבות הקשיחות שבעמדות הערביות לא היה לי כירשם מדיני לפתרון הבעיות, וכירשמים שהוצעו נראו פשטנים או אפילו מטעים.

בודאי שאין יחס בכמות כתיבתי על העמדות הערביות והעמדה הישראלית. (לגבי האחרונה הצטמצמו דברי בחוברת „עמדה ישראל בסכסוך ישראל ערב", בפרק האחרון בחוברת „פתיח באסטרטגיה הגרעינית", במאמר „הרהורים על מדיניות בסכסוך" המאמר בגשר, דצמבר 1972, ופה ושם בלישות אחרות). לבעיה כיצד לנהוג לגבי שתי הפונקציות: הערכת המצב לבין התכנון המדיני — אין לי פתרון, שכן תיאורטית בודאי ראוי להפריד ביניהם, ומעשית, הפרדה כזו איננה אפשרית מסכנות ועיוותים.

*

עתה קרובים מדי לתקופה עברה ומושפעים ממהלך המאורעות הקרובים. כריאקציה נגד ההתרחשויות במחננו בתקופה 1967—1973 אנו עלולים לעבור לקצה ההפוך ולקבוע בבטחון כאילו ההזכה אפשרות של השגת שלום. אכבס הופיעו במחנה הערבי גישות נוחות יותר, היו אלה (פרס לירדן) בשולי הכה... בה. דומני, שעמדות נוחות יותר בצדנו היו יותר ענין של טקטיקה נבונה. במידה מסויכת של בטחון אני מוכן לחוות דעה שטקטיקה כזו היתה משפרת את מעמדנו הבינלאומי. אך ספק אם היה מהלך הכאור דעות במס משהנה בכיוון של השגת שלום. פעם יבוא שלום, אך מבך אין לומר שהאפשרות להשיג שלום היתה כבר קיימת לפני כן. תיאור מצב בהווה כפי שיהיה בעתיד הוא כשפה, וכסוף דבר אין ללמוד על התחילה.

צלאח אלדין אל ביטאר (מאבות הבעת) הגדיר: ישראל הפסידה במלחמה משום שלא נצחה; ואילו הערבים נצחו משום שלא הפסידו. לנצחון במובן של הכמה גמורה של הערבים ניצחו משום שלא הפסידו. התערבות המעצמה. מאידך גיסא, המצב שנוצר הביא לשינוי, ופתח אפשרות לפעולה דיפלומטית שלא היתה לפני כן. מבחינה פורמלית הדבר כהבמא כבר בכך שהחלטה 242 לא קראה למו"מ, ואילו החלטה 338 קוראת למו"מ, וככה כדינות ערב הסכימו לה.

הרביתי לקרוא לצורך להתחשן לבטות שעלולות להיות צפויות לנו בסיכסוך על ידי לימודו והפצה ידע עליו. אני רואה בפעילותי זו לצערי כשלון. דומני, שהחזרה שלי על המוטיב הזה, ועל חומרת הסכסוך עוררה את הרושם שהענין אצלי הוא דיבוק החולשה פסיכולוגיה אישית, וכך הביא להפנות לקריאתי עורף. הבקורת שהוטחה נגדי סייעה כאוד לכך, ולו שלא בכתכוון. שכן בקורת זו והקובתי ובקורה־אני אותה, הביאו לקיטוב יותר ולהחרפה בשני הצדדים, אם לא הכביד בעצם הניסוח המדוייק של הדברים, הרי ברושם שיצרו.

למדתי לקח שדוברי ראוי לציינו. אדם יכול לכתוב ודבריו יהיו שקולים ומדודים ובסוגים בהסתייגויות. אולם בזכרון הבריות נשארת התרכוה גסה כללית בבלי לב לסייגים. דברים אמורים לגבי ולגבי בעלי הפלוגתא שלי כאחד — שכן נוסח הדברים שלהם ושלי היה מדוד ומדויק יותר, ואילו הרושם שנוצר באיזה תהליך כצמצוב היה כאילו אמרתי: „האיבה הערבית עמוקה ואין מה לעשות", וכאילו הם אמרו: „הערבים חפצים בשלום רק תשיס ישראל יהא אליהם". בכך, דומני, נעשה אי צדק לשני הצדדים. הבעיה הכללית כיצד בעולם של תקשורת המונית תעצב הבנה שקולה שהיא גם מורכבת ומסובכת, כשום שהתאורה במצב מורכב ומסובך, נשארת בעינה.

אפילו אם תיאורי היה בוטה יותר, דומני, שספק באחוז יראה שהשפעתם הישירה של הקריים מורחבים בארץ על עיצוב ההחלטות המדיניות היתה קטנה. הדברים אמורים בבעלי הפלוגתא שלי ובי כאחד. יתכן שהשפעתם של „המזרחנים" על האוירה בארץ היתה קצת גדולה יותר. דומני, שפרופורציות, דין אמת יפק כיק שלכתי הגישה, זו שתארה את הקשיחות של העמדה הערבית והדיקה לפייסה וזו שתארה כנמות לשלום אצל הערבים והצורך להתאחז בהן, שתיהן תרמו לשאננות, אכבס בבדיות שונות ובצורות שונות.

לאורך מחקרי בסכסוך הייתי אחוז בהתירה שהייתי מודע לה. היתה לי הכבה לערבים ולטרוניהם ולא מעט כאבתי את כאבם. תארתי את ההוף הראשוני בעמדתם בסכסוך לא בבכילית שלהם אלא בנוהגים אנושיים כלליים של אנשים הרשים שנעשה להם עוול. מכאן הגעתי למסקנה כי לא ירפאו כטרוניותם ובכאן כלישראל נכון כאבק קשה כאד הדורש עמידה איתנה ותקיפה. כך, אירוניה, כרכה ואפילו אהבה כלפי הערבים נדרשה תקיפות מצדנו. בהכוונות לאוכיות ובעניינים פסיכולוגים ותרבותיים ראיתי רק גורמים משניים, אבגם כדבריים, בהשפעתם על ההנהגות.

*

הגזמתי בשתן יתר החיבות לגורמים הברותיים בעיצוב יכולת ההדמה הערבית (בבאמרי: „סבות הבירותה למפלת הערבים") אצין ששום כאמר שכתבתי לא זכה להכמה והערכה מצד חוקרים ישראלים בעניני המזרח התיכון ואחרים כבאמר זה. גם ערבים רבים, ובייחוד מבין האינטלקטואלים, נקטו בהסברים דומים ובצורה חריפה בבקורתם את חברתם והמסבירים שהיא עוברת. משכילים אלה מציינים שבמלחמת יום הכפורים השיגה באו להם כהשתה. אינני חושב שניתוחי את החברה הערבית איננו נכון, אלא שאין להוציא מכנו מסקנות לגבי האפשרות של פתרון בעיות צבאיות, טכניות וארגוניות.

אישיותו של סאדאת נראתה לי שונה כמה שנתגלתה. יחסתי לו מידה של פנאטיות וסברתי שזיקתו הזקה לאיסלאם תביא אותו לעבודה חריפות נגדנו. דומני, שבעצם אכן היתה לו גישה קשיחה. ואולם נתברר שגישתו נעשתה פרגמטית יותר, ואולי לשעה, וכתוצאה מהבלחבה המשבר שעבר עליו ובגבל בתראוכה עם צליחה שהיל לנדה המערבית של הסואץ, ולאחר שנוכח שאין פתרון צבאי לסכסוך. ההבנה של מצרים למערכה הגדיפו את הסאה של בנגנות העם המצרי לשאת בייבבנות למען הסכסוך, ובשום כך כה גבר הרצון להתרכז בתיקונים פנימיים. אין בכך שסאדאת אינגו כויקי להאבין שהערבים סופם להשיג בטווח הרחוק את כבוקשם בסכסוך, אבגם בדרכים אחרות.

מחמת הבעיה שהחברות הערביות נתוגות בהן, הארתי שתחול אצלן רדיקליזציה. דומני שהתהליך זה אם אכן יתרחש, יהיה אטי יותר כמה שתארתי. העיקר שבקנה הגמם כאפשר להקהות חודן של בעיות חברתיות. וכן גם השיגיון יביא לבירה של שביעות רצון, לפחות לשעה. אם כי קשה להוות את ההשפעות המהפכניות שבופן ערב הנפט. ארצות ערב צודן בראות לי כבוכות יותר לגעש באשר לרגיעה ולסטגנציה.

בשיחה עם פרופסור יעקב טלמון ניסח הוא את ההבדל בגישותינו בכך שהוא אחוז ב„דבוק" פנימי — החושש להסתאבות החברה הישראלית כתוצאה מן השליטה בשטחים ובאוכלוסיה זרה ובעצם הסיכסוך: ואילו אני אחוז ב„דבוק" החיצוני — החושש מהסכנות החיצוניות המשקפות למדינה מן הסיכסוך והעוינות הערבית. יכול אני להעיד שלגבי הדבר נכון. שכן בכל כאודי השתי שהסיכסוך הוא בעייתה הראשית של ישראל אשר תטביע את חותמה על עיני פנים. יתכן ששני הדבוקים קשורים ובשודכים, וכי אי־ראייה הסכנות החיצוניות מותנה היה בהפתחיות הפנימיות. אם כך תחבבו שנתהי פתוח כדי את הדעה על עניני פנים.

(פרק סיום בספר „אבידים הנו־לצאת בקרוב").

יותר ויותר אנשים

יותר ויותר אנשים מפרסמים את מודעותיהם ב„לוח מעריב". יותר ויותר אנשים קוראים מודעות.
התוצאה: יותר מכוניות, יותר־דירות, יותר עסקים,
מתבצעים מהר יותר וטוב יותר.

עתה מעניק „מעריב" למפרסמים פרסי הוקרה לציון יובל ה־25 של „לוח מעריב". מלבד הפרס היומי של —.100 ל"י במזומן (1000 ל"י לשבוע), תוכל לזכות ב־2 מכוניות „פיאט" („פיאט 126" ו„פיאט 128"), שיוגרלו בין כל מוסרי המודעות ל„לוח מעריב". פרסם מודעתך עוד השבוע!

יותר ויותר ב„לוח מעריב"-
הלוח הנפוץ ביותר במדינה
בעתון הנפוץ ביותר במדינה

25 שנה לוח מעריב

هكذا من الأصل

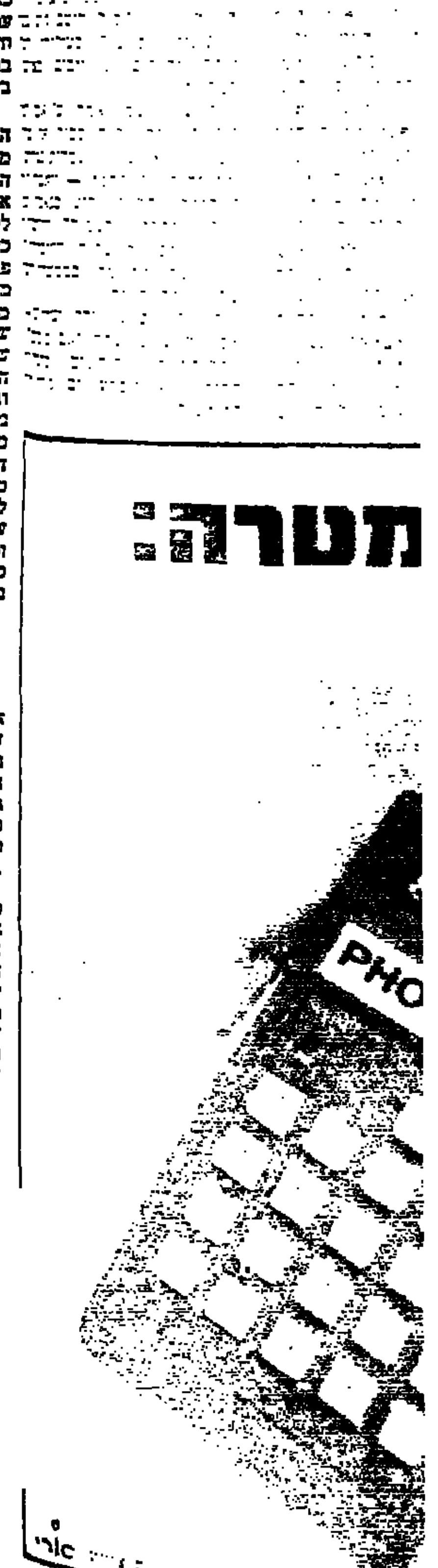

هكذا من الأصل

• משטר
...ר מבחירות

תוספת נקודות לניכסון

גם לאחר פירסום תעתיק סרטי־ההקלטה מחולקת דעת הקהל ביחס לחלקו של הנשיא בפרשת ווטרגייט, אך הפירסום הצליח לערער את האמון בעדותו של ג'ון דין

מאת פיליפ בן
כופר „מעריב" בארה"ב

פעם ראשונה במשך שנה, כלומר, מאז אחזה שערוריית ווטרגייט בציבור האמריקני כדיבוק עד שלא מצא פנאי לעסוק בשפע בעיות אחרות, חמורות ביותר, עשה השבוע הנשיא ניכסון צעד שעשוי להחזיר לידיו את היוזמה אשר תמיד היתה מסימניו של נשיא אמריקני ואשר כה חסרה בעת האחרונה.

הנשיא נאם בטלוויזיה והודיע, כי אף שלא יוצגו [illegible]

ג'ון מיצ'ל
שר המשפטים לשעבר

בשפט של בית הנבחרים, החוקרת את העדויות לגבי הפלת הנשיא, היא כעבור לוחה את 1,300 העמודים הכוללים העתקי 42 סרטי הקלטה של שיחותיו עם עוזריו הקרובים בהם, ושני חברי ועדת ההפלה, [illegible] הדמוקרטית, יוכלו להאזין לסרטי ההקלטה עצמם ולבדוק אם אכן אין הם מסתירים דבר נוסף פרט למלים גסות, הערות לא־מחמיאות לגבי אישים רבים.

ואכן, לכתחילה לא זו בלבד שההוצר בספר הוצאה אלא נמכר גם לפירסום [illegible]

נראה, כי בצעד כזה הוא הוליך הנשיא ניכסון את דעת הקהל האמריקנית לשני מחנות: כחצה שאנשיו אומרים שהנשיא גילה כמעט הכל [illegible] על פרשת ווטרגייט, לא הצעתה בכוונה הופס לכבות עליה, ולמחנה האומר שלאמיתו של דבר גילה ניכסון אך כעט ועדיין הוא כבהיר [illegible] שאכבהו גדולה ביותר.

השיג רוב גדול יותר משהשיג נשיא אמריקני כלשהו בתולדות אמריקה. הנשיא יכול לטעון, כי הליברלים רוצים להוציאו ולא איכפת להם בעיות כשבר האנרגיה, האינפלציה, המזרח התיכון, שפה שהוא עצמו רוצה לשים קץ לפרשה ולהעסק בבעיות חמורות אלה.

עדיין מוקדם לומר אם צעדו של ניכסון ומשמעותיו ישיגו את מטרתם, או אם שוב תחזור שערוריית ווטרגייט והאפיל על הכל. אולם אין ספק כי לנשיא ניכסון, אשר זה שנה, [illegible] כ„פוליטיקאי מוסלפי" לא עשה דבר [illegible] „בנקודות".

אפשר שהדבר התחיל בכל הוא שהנשיא ניכסון פעל בבהירות ברגע [illegible]

ג'ון דין
היועץ לשעבר

זיכוי מיצ'ל וסטאנס

כמובן, רבים מבין אלה האוהדים שהנשיא גילה את האמת [illegible] ליברלים, כרובם שונאים את הנשיא ניכסון וסבורים כי הדבר התקבל ביותר בשעה זו הוא ביטוקה.

אולם בבחינתו של ניכסון היה זה צעד [illegible] טוב, שכן הוא עזר לאפשר לו לטעון בעוצמה רבה יותר כאילו הם כי אויביו, לרבות אנשי ריכוזת הטלוויזיה והעתונות הליברלים, רוצים להרוס אותו לא בשל חלקו בשערוריית ווטרגייט אלא מפני שלא יכלו להביסו בבחירות שבהן

נאה בבחינה פסיכולוגית, למחרת היום שבו חבר כושבים בניו־יורק — [illegible] צעירה שהודתה כי ניכסון מעולם לא היה „גיבור" ובבחירות הקודמות הצביעה בעד מקגאוורן — זיכה כאשמה שני שרים־לשעבר בממשלת ניכסון: התובע הכללי לשעבר ג'ון מיצ'ל, שנחשב בשעתו כאיש החזק ביותר בוושינגטון אחרי הנשיא, ומוריס סטאנס, לשעבר שר המסחר.

היועץ הוצג עירום

הזיכוי בניו־יורק הבהיר מעל לכל כי המשבעים לא נתנו כל אמון בעדותו של ג'ון דין, לשעבר היועץ המשפטי של הבית הלבן, [illegible]

אותו ג'ון דין נצטה הצד המרכזי ביותר לגבי ריצ'ארד ניכסון [illegible]

לא ייפלא, כי הצד האחרון של ניכסון כוון בראש ובראשונה לבוטס את האמינות של ג'ון דין [illegible]

שיחה עם ננסי קיסינג'ר

מאת מג גרינפלד
וקטרין גרהם

על ננסי מגינס קיסינג'ר אומרים שהיא „גרטה גארבו בקרב רעיות־השרים": כאשר יש כתבים במקום, היא מפגינה נוכחות מנותקת, ואם אפשר — היעדר מנותק. בראיון של שעתיים, לפני כשבועיים, באווירה רגועה, הירבתה רעייתו של שר החוץ האמריקני הנרי קיסינג'ר, בת 39, לדבר על החשיבות של הפרטיות בחייה.

אבל היא בשלימה עם הפרסום של בעלה. — אף שהיא אומרת כי „עדיין זה כפתע אותי בקצה" — והופעה כי הכתבים, שאומרים עליהם כי שמרו כל צעדיו של הזוג קיסינג'ר בירח הדבש שלהם במכסיקו לא מכבר, „היו באמת בחורים נחמדים".

ידעה מרת קיסינג'ר נהגה בעילה בן המצאד של כוכב קולנוע מי לא יותר משהיא נהנית מכך. אומרת ננסי קיסינג'ר: „הנרי יכול להיות בלעדי הפרסום. אינני יכולה לחיות בלעדי הפקיד המגרה אותי". היא סבורה, שגם היא עצבה כך. יש בדעתה להמשיך בעבודתה כאחד מראשי עוזריו של נלסון רוקפלר, מי שהיה מושל מדינת ניו־יורק, בקבוצת מחקר לעניני עדיפויות עולמיות, ולהשלים עבודת דוקטורט בהיסטוריה. היא גם מקווה שתוכל להתלוות אל בעלה בסיבוביו הרבים על פני כדור הארץ. „אם לא אעשה זאת, — היא אומרת, — יהיה בכך כשום ניתוק חלק רב מכנו — זאת היא חובה לעשות".

אינו מספר לי סודות מדינה

מסתבר כי השר מעודד את אשתו, אשה משכילה ועצמאית, לא להרפות מן האינטרסים שמילאו תפקיד מרכזי בקאריירה שלה, מאז השלימה לימודיה בקולג' מאונט הוליאוק ב־1955. ננסי קיסינג'ר אומרת כי בעלה רוצה שהיא תחזור לעסוק בעבודת הדוקטוראט שלה כלום שהוא סבור, כי לא יהיה לה מנוח עד שתשלים אותה, והוא גם מסכים שהיא תוסיף לעבוד אצל נלסון רוקפלר. לדעתם, אין מקום לקונפליקט בגלל המשך עבודתה, כיוון שהיא אינה יודעת מאומה מן הידיעות הסודיות שהוא מטפל בהן, ואינה נכנסת לסודות הממשלה.

כלומר, ד"ר קיסינג'ר איננו משוחח אתה על עבודתו היומיומית? „הנרי ואני לא משוחחים על מאורעות היום באותה מידה שאנחנו משוחחים על מאורעות היסטוריים — אומרת מרת קיסינג'ר. — כאשר הוא מסיים את עבודת היום, אין לו חשק לדבר על נושאים כאלה". פתאום היא מחייכת, כמי שמרגישה שדבריה חפוזים במקצת, ומוסיפה: „כמובן, אנחנו נשואים רק שלושה שבועות".

בשלושת שבועות אלה נערכו בירורים כטיליים ואחד מהם מחייב שאף אחד מהם לא ידרוש דרישות בלתי־אפשריות ביחס לעצמאותו, להופעתו או לכבוד־חייו המתוכל של האחר. מרת קיסינג'ר אומרת על עצמה שהיא „ציפור לילה" — היא איננה שוכבת לישון עד 2 או 3 אחר חצות — בדרך כלל אחרי ד"ר קיסינג'ר, והוא גם קמה בדרך כלל אחריו.

הוא לא ישאל היכן הגרביים שלו

מסתבר שהוא אינו רוצה שאשתו תטפל בו בכל רגע — וננסי קיסינג'ר איננה יכולה להעלות לעצמה שהוא ישאל אותה, לבסל, היכן הגרביים שלו. „הנרי איננו בטוח בכלל שאדע היכן הם, — היא אומרת, — וגם לא יהיה איכפת לו אם אדע. אתמול אמר לי: ,אולי אבין לך ארוחת בוקר' — מבינים אתם, מנהג עקרות־בית טובה — הוא השיב: ,מדוע לא?'".

מרת קיסינג'ר הגבוהה אומרת על עצמה, כי רוב חייה בילתה בחברת גברים, שהתייחסו ברצינות אל השכלתה וכושרה האינטלקטואלי ולא חשבוה רק כ„ילדה הנודעת לצייר פרחים". בענין זה היא מרבה בהתפעלות על המושל רוקפלר, שאצלו היא עובדת זה שנים רבות; אולם שורש הדברים עוד בימי ילדותה המאושרים באחוזה בת 80 דונם בעיר הוויט־פליינס (מדינת ניו־יורק) שהיתה גדושה בחושת משק, 29 חתולים שלה וסוסה שלה. בבית היו שני אחים ודודים רבים, והיא היתה הבת היחידה. אביה, שהיא מגדירה אותו כ„מין דמות של רוסו" ורוב קרוביה הירבו להתעניין בהיסטוריה ובפילוסופיה, ורבים מהם עסקו בכך בהוראה מקצועית.

„מעולם לא היתה לי הרגשה כאילו מתייחסים אלי באופן אינטלקטואלי אחר מאשר אל אחי, — היא אומרת. — לא הייתי אחת מאותן בנות נחמדות, אולי היו מתייחסים אלי כך". היא מהרהרת רגע, ומוסיפה בלי טרוניה: „היתה רק אפליה אחת: את הבנים לימדו לשחק פולו ואותי לא — ובצדק".

גובהי אינו מטריד אותי

מרת קיסינג'ר מרבה לדבר בחיבה על משפחתה ועל חברים בבית־הספר, שעד היום הם חבריה הקרובים. את העובדה, שאין היא סובלת מבוכה, בכל קומתה — 1.84 מ' — היא מייחסת לבית־הספר לבנות שלה, שם למדה בכיתה ד' עד י"ב. אומרת ננסי: „זה היה מקום נחמד מאוד. לא היתה לי הרגשה שאני גבוהה מאוד. לא היתה תחרות על הלבושות או על פגישות. עד שהגעתי לקולג', כבר היו כל החברים של אחי גבוהים 1.80 מטר ומעלה — והכל היה בסדר".

על הבדלי דת ויחס המשפחות

בהתרגשות מדברת מרת קיסינג'ר על מחקריה ברקע של הוויט־פליינס ועל בית־הספר שלה בעיירה [illegible]. משפחתה היתה משפחה צעירה, בני העדה האפיסקופאלית, ומבקרים קבועים בכנסיה. כאשר מדברים על [illegible] לנישואיה לאיש שרקעו שונה כל כך — בן למהגרים יהודיים מגרמניה — היא אומרת בגלילות: „בתור סטודנטית העיקה כי אנשים בעלי אותו רקע דתי מתקשרים בהצלחה יותר. להלכה, לכל הפחות, אם כי לא תמיד למעשה, יש להם ערכים משותפים. לא אחד מאתנו היה דתי קנאי, לא היה המצב על כל כך".

אף שהיא מבקרת בכנסיה בקביעות פחות או יותר, אין היא סבורה כי הבדלי האמונות יפגעו בנישואיהם. ביחס למשפחותיהם היא מודה, ששתיהן היו בציפיה, מן הסתם, לא היו מתחתנים עם בני אמונותיהם, אך בעצם, היא אומרת, אין הן מייחסות לכך חשיבות רבה.

בני המשפחות אכן נכחו בטכס הנשואין הסגור שאורגן בפתאום — אולם מרת קיסינג'ר מגלה שלא בזכות בעלה היה הדבר. כאשר החליטו להתחתן, החליטו גם להודיע למשפחותיהם. „סיפרתי למשפחתי והנרי סיפר למשפחתו, — אומרת מרת קיסינג'ר, על כל פנים הנחתי שסיפר". לאחר הרהור היא מוסיפה: „בעצם אני סבורה שהוא חשב שאמר להם. והנה בערב לפני הטכס שאלתיו: ,אמרת למשפחתך?' הוא אמר בנימה של פקפוק ,כן' — ורץ אל הטלפון".

על אף ההודעה המאוחרת הספיקו אחיו וגיסתו של קיסינג'ר ושני ילדיו לבוא.

בסידורים לטכס טיפל קארל־בו [illegible], על [illegible] החוץ, על הכומר בווירג'יניה שערך את הטכס ועל שאר המשתתפים אמרה מרת קיסינג'ר: „לא ראיתי בחיי אף אחד מהם. פשוט, הנחתי שהם בסדר ושרישיון הנישואין תקף. נדמה לי שאפילו לא קראתי את המסמכים — סתם התמהרתי".

הנרי קיסינג'ר כמעביד

ננסי מגינס קיסינג'ר נפגשה בבעלה לעתיד לפני יותר מ־10 שנים, כאשר עבדה אצל נלסון רוקפלר. פעם הזמינה אותו להרצות לפני סמינר של סטודנטים באוניברסיטת קליפורניה בברקלי, בעת שחזר מביקור בוויטנאם. ב־1968 התחילה לעבוד אצלו, והיא יודעת להגדיר אותו [illegible]. כבוסיונה היא מכחישה את הסיפורים על שהוא יכול להתרגז. הוא איננו מתרתח כל כך. אם הוא סבור שהעובד טוב, הוא כועס כמנו את הכיף. אם הוא סבור שאינו טוב, אף לא ישים לב אליו. כשהוא מתרתח הרי זה רק בענין של מה בכך".

איך הגיעו בן האודסון הנרדים [illegible] אל הנשואין? מדוע דווקא עכשיו? מסתבר שלמרת קיסינג'ר תשובה ברורה: „זה ענין של אישיות. אני לעולם איני פועלת בחפזון. אני מאותם האנשים, הזקוקים לזמן רב להחלטה. גם כשאני רואה שמלה אני אוהבת לבדוק אותה, ואחר כך אני הולכת הביתה וחושבת ומהרהרת ומחליטה".

הנרי לא כך. הוא מחליט מהר. עכשיו הגענו שנינו לאותה נקודה שהחלטנו להתחתן. בהדרגה לומד אדם על עצמו. הוא צריך להשלים עם העובדה, שהוא פועל בקצב שלו, ושהוא מתנהל לפי מה שנוח לו. הנרי מהיר והחלטה יותר".

והנה במסיבת יום הולדת לננסי לפני זמן לא כבר צבר בעלה: „אתם האפיסקופאלים, שכל הזמן עוקצים אותי — אני רוצה שתדעו, שלוא אני הייתי המחליט, היינו נשואים כבר שלוש שנים".

„הבר־מצווה שלו"

למרת קיסינג'ר ברור, שיחולו עליה חובות דיפלומאטיות ביזהרות רבות, פורמאליות והסטיות יותר משהיו מוטלות עליה לפני שהושבע בעלה כשר החוץ. מרת קיסינג'ר אומרת כי בעלה מגדיר את טכס ההשבעה כ„בר מצווה" שלו. לדעתה אין בכך [illegible] שאי אפשר להבר עליו, ואינה סבורה שלא תהיה מסוגלת לסבל בחובות אלה כהלכה. „לוא הייתי צעירה יותר, זה היה קשה יותר — בין הלם תרבותי", היא אומרת. לפי שעה אין מעבס: „עדיין לא אמר לי איש דבר על אודות הטקסים הסבוכים, ואני שבחה על כך. המצב רגוע מאוד".

גם המעבר לוושינגטון — לא רק העקירה המוחשית אלא החיים הצומחים מכעבדו ובפעילותו של בעלה — לא היה קשה במיוחד, לדבריה. „אני בת־מזל, כיון שיש לי חברים, — היא אומרת, ברמז לביקורים המכובדים בעיר. — אני יכולה לבקש עזרה ידידים בכל דבר שיחדש לי, כאפילו עד ביתי".

בחיפושים אחר בית

יום לפני הראיון עסקה מרת קיסינג'ר בחיפושי בית בבירה. היא ראתה 11 בתים, ושניים מהם מצאו חן בעיניה. אולם היא נדהמת מפאת היוקר, ומשום שבעלי הבתים מעוניינים בעצם למכור ולא להשכיר. לדבריה היא מחפשת בית „פתוח ומוצף שמש, אבל שיש בו גם מקום לפרטיות, מקום לכל אחד מבני המשפחה להסתתר כאשר הוא רוצה".

מרת קיסינג'ר מחבבת מאוד את ילדי בעלה מאשתו הראשונה. היא מדברת בהתלהבות על רגישותם, פקחותם וחינם, וביחוד שהיא רוצה שיבקרו אותם. ואשר לבית שהיא מחפשת, היא מסבירה: „אני אוהבת חדרים גדולים — אולי משום שאני גבוהה כל כך. [illegible] והאשר חדר גדול [illegible], יש לך בתוכו הרגשה של פרטיות".

נראה הפרטיות חוזר ונצץ תמיד: פרטיות בזל פרסום, פרטיות למען [illegible], ומרת קיסינג'ר מקווה שהם יוכיחו לשבש גם בהיותה נשואה למדינאי הנודע שבעולם. הפרסום, היא אומרת, „בעצם איננו בן הענין. לא האיש המפורסם הוא האדם שאני חיה עמו", לבאירה היא בטוחה שתוכל לגלגל דרכה בין צילומים [illegible], ועם זאת לכבד את הפרטיות שלה. בין רעיה ובין הכרה אינטלקטואלית [illegible], בין התפקידים הרשמיים והבלתי־רשמיים. היא אומרת שהיתה מדבבה בהחלט להצטרף [illegible] של קיסינג'ר אל אחד המסעים שלו בקרוב — אבל היא מבינה שהדבר אינו אפשרי.

סודות דירת־הרווקים

דומה שיש רק ענין אחד בחייו, שאין היא רוצה בו: כל מה שקשור בדירת הרווקים, שבה התגורר לפני נישואיהם, והם מתגוררים שם עד שימצאו בית. ננסי קיסינג'ר [illegible] את המדיח [illegible] של אורח החיים של הנרי, אומרת ננסי: „לא המצאתי שם שום דבר [illegible], צריך להגיד חצאית? אין [illegible] גיהוץ — אין בהארות לעצמן? ואין מגהץ. ואין מספריים. אני פותחת את המגירה [illegible] צריכים להיות מספריים — ואין. פשוט, אין מספריים בבית. אכן בהארה לעצמן — אפילו [illegible] לא המצאתי אצלי".

■ אורי קיסרי

חשבון־הנפש והחשבונות

אנו לבטים, כי יצחק רבין ואבא קדמוני ניהלו לאחרונה דו־שיח קצר. [illegible]

אין לשכוח, שבשבוע של מר רבין [illegible]

● התמורה האחרת

ועד על הציבור, אף כי זה בפני־עוד האחר, לא הפליטו ולא [illegible] ותוך התמורה, [illegible] התמורה המבוקשת בחיו החברה כלונה. [illegible]

● א.ח.מ.

כדי להזק את הרגשת האווירה הזאת ולהדגיש את אווירת [illegible]

בעיות קטנות אחרות

מה הלאה? אפשר, אך לא יותר מזה, כי דעת־הקהל האמריקנית אכבר זמן כה רב הבקעה בפרשת ווטרגייט, [illegible] עסוק בנושא זה. אם כך יהיה, אכנם לא ירדים הנשיא [illegible] ניכסון בהיסטוריה האמריקנית כנשיא גדול, אבל בוודאי יסיים את כהונתו במועדה שהוא ינואר 1977.

[illegible]

הנדסת התעלה לישראל (תהליך זרחין) בע"מ
מכרז מס' 487
ת.ד. 18341, תל־אביב
למכירה מכונית פולקסוואגן מסחרית „קבינה כפולה"
שנת ייצור 1972, מס' 959-139.
את המכונית אפשר לראות בכל יום בין השעות 8.00—15.00 במשרדי החברה בתל־ברוך, ליד שפת הים.
תאריך אחרון למסירת ההצעות בצרוף המחאה ע"ס 105 ל"י [illegible] מועד החצעה הוא 16.5.74, שעה 12.00.
החברה אינה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.
בדבר פרטים נוספים, נא לפנות לאברם ג'ל, טלפון 411332

למכירה
מגרשים
להשקעה ולבניה, וכן
* 42 דונם בפרדס צבי־מינה (חקלאי, על הכביש)
* 44 דונם בפרדוו־יעקב על כביש יקנעם.
„אדריתו" לילינבלום 41 תל־אביב, חדר 44.

למכירה בהזדמנות
קומפרסור
ברונוולד — 250
+ כלי חציבה וקידוח.
במצב טוב.
טלפון 03-471099
04-536116

דוקרס ביח"ר לסריגים
חיסול עודפי יצוא קיץ וחורף
דקטים לגברים וחליפות לנכים
מצמר שלוב עור וזמש
שמלות * סוודרים * כותנות * חולצות
בהזדמנות שמלות קיץ לגברות כ־50 ל"י
ת"א: שד' הקשילד 75 (פינת בואה"ה) שעות 8.00—17.30.
לוד: אזור התעשיה (ע"י כלוד) שעות 8.00—16.00 פרט ליום שישי.

מתתיהו פלד

משטר • הפוחד מבחירות

ה פחד מפני בחירות חדשות לכנסת מאחד את מרבית המפלגות בארץ בחיפושיהן אחר דרך, שתציל אותן מעמידה למשפט הבוחרים. הבודק ימצא כי גם הקוראים להקמת ממשלת חירום לאומית, גם המצדדים בהמשכת כהונתה של הממשלה היוצאת, גם המצדדים בהקמת ממשלה חדשה על בסיס הקואליציה הנוכחית, כולם מחפשים נוסחה שתגאל אותם מהליכה לבחירות.

ואין תימה בדבר: מי שנבחר באורח בלתי חוקי, מי שנזקק לסלף את חוק המדינה כדי להבחר, מי שבחתו עצר את הכוחות החדשים המתפרצים ליטול חלק באחריות לגורל המדינה לאחר מפלת יום הכיפורים, כבעי שינסה לדחות את יום הדין בכל שאפשר.

אילו היו המפלגות חייבות להיערך עתה מחדש לבחירות, היו הן נאלצות — באלצות ללא כחל ושרק — להחליף את פני ההנהגה, לרענן את הכוחות בשורותיהן על ידי הכנסת אישים בעלי תדמית חזות העשויה לשבות את לב הבוחרים, ולאמר דברים מפורשים ביותר ביחס למגמותיהן המדיניות. במילים אחרות, הליכה לבחירות היתה מאלצת אותן לעשות מהפכה פנימית מרחיקת לכת. הזעזוע שבא בעקבות מלחמת יום הכיפורים גרם לכך, שיש בציבור הרגשה של אי־אמון עמוק בכל מי שעמדו בכללה עד כה במסגרת „חסות ההנהגה" הישראלית, ללא הבדל מפלגה.

הכשלון לא היה של מפלגה זו של קבוצה, אלא של דור מנהיגים שלא ידעו לחיות בשלום ביניהם לבין עצמם, אולם היו מאוחדים בהשקפת עולמם ובהבנותיהם המדיניות. עתה עסוקים הם בחלוקה האחריות ל„מחדל", מתוך שלא המצא אלא כדי להעלים את העובדה שלא במחדל מדובר אלא בשיטה מדינית שנכשלה. אולם, עצם הדיבורים הכרוכים על אחריות ל„מחדל", מהווה המסך לאותו אופן של דיון כדיני שידע תמיד להעלים את העיקר ולהציב במקומו צבר של מילים נבובות להקלט באוזן, אך שאין בהן אמירה ברורה אחת.

כל אלה עבר זמנם; ובבחירות הבאות, שגם אם תדחינה בוא תבואנה, יתבע הציבור אמירות ברורות, התחייבויות מפורשות, דיבור פשוט ומובן, וכל אלה מפי אנשים המצוררים אמון, קודם כל עקב היותם נקיים מאחריות לאחת התקופות הנבוכות והמביכות ביותר בתולדות המדינה. ההנהגות הנוכחיות, אלה הממלאות את מושבי הכנסת, לא תוכלנה למלא ציפיות אלה של הציבור, ומשום כך תיאלצנה לפנות את מקומן להנהגות אחרות, טובות מהן. אמנם תיאלצנה, אך לפי שעה עוד חוזן למועד. אצלנו מנהיגויות והיקות אינן מפנות מקומן, הן צריכות להיזרק ממקומן.

*

ב רור למדי, כי ההנהגות הוותיקות חשות בסכנה האורבת להן, ומשום כך הן כל כך מתנגדות לבחירות חדשות. העובדה שבכך הן סוב בתעלומות מרצון הציבור, המתבטא בהרבה דרכים ואופנים ואין כל אפשרות לטעות בו — אין בה כדי לעורר עוד תמיהה. אך כאמור, ההנמקות הניתנות נגד הבחירות עדנות הן, ומעניינות.

כנגדי ממשלת חירום לאומית, טוענים כי ממשלה כזו תבטא את רצונו המשותף של העם. העובדה שהעם מפגין רצון ברור לראות אופוזיציה פעילה בצד הממשלה, אינה נחשבת בעיניהם. לוא רצה העם בממשלה ללא אופוזיציה, היה בודאי מצביע בעד מפלגה אחת. אך העם יצר שני גושים מדיניים, כתוך הכרה ברורה, כי האחד ימשול והשני יבקר.

הנסיון להתחמק בתפקיד האופוזיציה, שאולי הוא נובע מהכבוד באישים שכל חייהם בכנסת לא עשו דבר אחר זולת אופוזיציה, מהווה צעד אנטי דמוקראטי ברור. מה הרי כל האופוזיציה להשיג אם תהיה בממשלה, כשותף זוטר, כאשר היא יכולה להשיג כאופוזיציה פעילה בכנסת? האם בעבר, כשהיתה כבהלת ליכוד לאומי, נתנה האופוזיציה המסודרת אותה באופן ניהול עניני המדינה? הלא הכל יודעים כי דבר לא השתנה באותה תקופה, ועל כך היתה גאוות מפלגת העבודה.

היצר האישי של מדינאי להיות שר אולי מובן, אך מה יתנו לכל היותר חמישה או שישה אנשים. כל השאר ימשיכו להיות חברי כנסת מן השורה. מה אם כן מדריך אותם לתבוע ממשלת חירום לאומית? אמור מעתה, הרצון להתחמק מבחירות חדשות בוקדם, בחירות שעלולות להיערך שעה שדעת הקהל רוגשת, ועל מנת לפייסה יהי הצורך ברשימות חדשות, באישים חדשים, בסגנון חדש.

הדברים הללו משקפים את הלך המחשבה על ה„ליכוד", אך לא בהכרח של המפד"ל. גם במפד"ל קולדים כרצון על בחירות חדשות, מכיון שהם עלולים להפסיד ולאבד קולות. הקולות שיאבדו למפד"ל ילכו בעיקרם ל„ליכוד", כפי שיש להעריך. לפיכך, על ידי תביעה של ממשלת חירום, משיגה מפלגה זו שני יעדים. ראשית, היא מקרבת עצמה ל„ליכוד", ואולי כתוצאה את הרצון להעתיק את התמיכה בבחירות הבאות ממנה אל ה„ליכוד". שנית, הקמת ממשלת חירום לאומית, מבילא דוחה את הצורך הצרורה הקרובה בחירות חדשות, והרי מדיניותה של מפלגה ב„קליפת אגוז".

במפלגת העבודה אין רצון הוק לממשלת חירום. ראשית, אין הרגשה כי יש סיבה לחלק את השלטון עם מפלגה יריבה. שנית, ה„מערך" עשוי להתפרק במקרה שתוקם ממשלת חירום. אך עם זאת, יש פחד גורא מבחירות חדשות. הפתרון, אם כן, יכול להמצא בשתי דרכים, שעל אודותיהן מתנהל כרגע הויכוח. הדרך האחת היא לדחות את הבחירות לשבעה־שמונה חודשים, אז יותר, ולהניח לממשלה היוצאת לכהן, בתקווה כי ממשלה זו תוכל תוך זמן זה לשפר את תדמית המפלגה. הדרך השניה היא להקים ממשלה חדשה, בעלת תדמית חדשה, וזו תשרת תקופה ממושכת, לפחות עד ל„האריך" כלשהו בשנת 1975", ואז ישתפרו סיכויי המפלגה לזכות בבחירות. בלא לפגוע באופן כלשהו את ההרכב האישי של הבריה בכנסת, שהוא השיקול הראשי, כמובן.

*

ה תקוות של מפלגת העבודה להרויח מדחיית הבחירות מבוססות על ההנחה כי הזמן הנוסף יאפשר לה להרחים את הציבור בהישגים מרשימים שיגרמו לשינוי הרוח השלילי שלו לאישיה. אך זוהי תקוות שוא. כמובן, היינו צפויה כי יתקבל ברצון על ידי הציבור והדבר יסייע למפלגת העבודה לשפר את תדמיתה. ואמנם נכון כי הסכם הפרדת הכוחות יתקבל ברצון על ידי הציבור, כי הוא ביסודו הסכם טוב, המכיל גרעינים חשובים שמהם ניתן לפתח באורח חיובי את יחסינו עם מצרים. אבל ההנחה שדבר זה בהכרח ישכיח מזכרון הציבור את כל מה שמצאים את המפלגה עליו — הנחה זו לא התאמתה.

מכאן ניתן כנראה להסיק, כי הציבור מבין שמה שהממשלה עושה עכשיו בלחץ הנסיבות, באורח סבור, אינו מטהר אותה בעיניו ואינו מוחה את זכרון המעשים השליליים שבגללם אבדו הממשלה, המפלגה, שהלית במנים אישית, את היגון. הציבור דורש אנשים חדשים, ומביאים עמם סגנון חדש ואורח חשיבה חדש.

מפלגת העבודה יכולה אולי לבנות הרבה על העובדה, שמועמדה לראשות הממשלה מכלא דרישות אלה, ואין ספק כי יש לה בו נכס אלקטוראלי חשוב. אולם אם יתניע יצחק רבין תקופה ארוכה מדי ממשלה שתכיל את האישים שהציבור מאס בהם, יש מקום לחשוש כי חינו יסור בעיני העם, בטרם יעלה בידו להצניע להם מזונו שלו. מכאן שטובתו היא מחייבת בחירות חדשות, שלקראתן יפעיל את השפעתו כמי שעומד בראש הרשימה, לחדש את פני הנהגת המפלגה ובחירתה. אלא שבעניין זה עומד הוא נוכח סלידתה של אותה הנהגה, שאותה יהיה הוא צריך להחליף, לשם פתיחת הסיכוי למהלך כזה. מצב זה עלול להתמתח באופן גרוע מאד גם למפלגה וגם ליצחק רבין: אם הוא לא יצליח לכפות הסכמה לבחירות חדשות, עלולה קומתו להתגמד בעיני הציבור במהירות רבה.

יש להודות, כי במפלגת העבודה מצויים גם כוחות חשובים המבינים את ההכרח שבבחירות חדשות, ואת הוסר האפשרות להתחמק מן הדבר. אין בכוחם לכפות החלטה במפלגה, מכיון שהמתנגדים לבחירות מסוגלים על נקלה לגייס את עזרתם כל ה„ליכוד" והמפד"ל. ואמנם הסיכמה בעד ממשלת חירום, הגשמת בפי אישים במפלגת העבודה, באה לסייע במאבק הפנימי. נגד בחירות מהירות, חלק ניכר מן המתנגדים לבחירות חדשות, הם גם תומכים הנלהבים בממשלת חירום.

*

ו בכל זאת הסיכוי כי רצון הציבור לבחירות חדשות יתממש תוך זמן לא רב, אינו מבוטל. בגלל שיקולים שונים, נראה כי האפשרות להקים קואליציה בהתכונת הממשלה היוצאת הולכת ודועכת. יש לקוות כי במפלגת העבודה תתמיד ההתנגדות הרעיונית לממשלת חירום, וכי המפלגה תיאלץ להקים ממשלה על בסיס קואליציוני צר. בממשלה כזו לא תוכל להתקיים זמן רב, הן בגלל הבסיס הצר שלה בכנסת והן בגלל התביעה של הליבראלים העצמאיים ושל „הרשימה לזכויות האזרח" ללכה לבחירות בוקדם.

יתר על כן, לאחר הקמת קואליציה כזו, יגדלו הסיכויים של המפלגות הנמנות על הכוחות המתקדמים לשפר את מעמדן בבחירות. העובדה כי בסיומן תוקם לראשונה ממשלה בלי מפלגה דתית, תתקבל בציבור כפתיחתה של תקופה חדשה בחיים המדיניים שלנו, ותתרום רבה לשיפור האוירה הכללית. הישג זה יוקף לזכות מי שיגרום לו.

המפלגות שהקבנה את הממשלה המתקוממת בדוחק, הגולגה להפיח בעם אמונה יותר מבוססת, כי אכן פני השותפים לשינויים מוספים של ממש, לאחר הבחירות, כשתנתן להם ההזדמנות לעשות זאת בהיקף ניכר. עם הרגשה כזו, יש להניח כי היקף הצבעת המחאה, שהעניקה ל„ליכוד" בבחירות האחרונות קולות רבים שלא הגיעו לו, בעיקר מתוך השכבות המקופחות, יקטן באופן ניכר. אז ישובו קולות רבים אל המפלגות הכתמרנות באבנת להתמסר יותר לצרכים הבוערים של השכבות הנחשלות, ואינן מסתפקות רק בהפגנת כעס ושנאה לממשלה על מחדליה.

החשש המובע לעתים בחוגי ה„מערך", ביחוד מפ"ם, כי בבחירות חדשות קרובות יעלה ה„ליכוד", מבוסס על ההנחה כי פני הממשלה לא ישתנו, והליכוד יוסיף להצביע מתוך מחאה ולא מתוך אמונה ביכולת להביא שינויים חשובים. הנחה כזו אינה בלתי מבוססת, כל עוד מדובר בהרכב ממשלה הזהה לזה של הממשלה היוצאת. אולם ממשלה של כוחות מתקדמים, עשויה בהחלט לשנות הרגשה זו, ולהתם מחדש מימדים יותר גורדליים להצבעת מחאה, שבודאי לא היעלם. אך הצטמצם למימדיה הטבעיים.

הצרה היא שבעוד שמבחינות אלה ניתן היה לראות במפ"ם, הליבראלים העצמאיים ו„הרשימה לזכויות האזרח", גופים בעלי מגמות ברורות בכל הנוגע לנושאים המרכזיים של חיינו הלאומיים, אין לאמר דבר זה על מפלגת העבודה. במפלגה זו עדיין מתרוצצים כוחות מנוגדים, שבעבר יכלו גם להכשיל את הנהגת המפלגה על ידי הצבעה שונה בכנסת. השאלה אם מבוכות כזו עדנה קיימת במפלגת העבודה, כרוכה בשאלה של טיב ההנהגות החדשה והצומחת בה. לפי שעה זהו נתון לא ברור, ולמרות התקווה, עדיין יש לשקול שאלה זו בזהירות. אך ברור כי במצב זה של מפלגת העבודה, יכול הסיוע של השותפות בכוח הנמנות על הכוחות המתקדמים, להשפיע באורח חיובי גם על הוצאות המאבק הכרוך בהנהגת מפלגת העבודה.

לנין

ראית אותם, צועדים! בכיכר האדומה, בשמוניהם, מניפים דגלים אדומים לכבוד אחד במאי, מנופפים בסיסמאות המאיימות להתנפל על שארית העולם. אותן הסיסמאות אף שילבה, מתוך בריחוק הדעת, צלב קרס עם מגן דוד. ועל הבימה, ראית את השליטים? פעם זה היה הכשוש. היום השכן. כיום זה הזמן, ההפי והקרה. אבל אתה איש חכם, לנין, ההבדל החיצוני לא מטעה אותך. גם הסדר הוא מופתי, כאילו היינו בגרמניה. התהליכות שלהם הפורות לפי האופנה האחרונה של שנות השלושים.

לנין, האם לכך התכוונת, כאשר ישבת בקפה „אודיאון" בציריך והיכנת את המהפכה? מה עשו לך, לנין?

ביקרתי בעבודות הכילים הקדושה שמעבר לתעלת סואץ וקראתי את המלים הרוסיות על הכלים היקרים, השרופים, המכוסים, בלב המדבר. וחשבתי בלבי: אי כה, בצד זה או בצד השני על הרי אורל, עבדו אלפי פרולטרים אלפי שעות כדי לייצר גרוטה זו, בשביל שהיא תשרת עם זר אחד במלחמתו עם זר אחר. לא למען ברית המועצות, לא למען שיחרור העמלים, לא למען אידיאלים — אלא למען שאיפות אימפריאליסטיות של רוסיה הצארית. וכל זה — בשמך, צועדים עם התכנית שלך, בחברתם של מארכס ואנגלס. ואני שואל את עצמי, אם אתה לא מתהפך בקברך, שם, בכיכר האדומה, עת שכוחות השחור, עטופים בגליצה ואדומה, צועדים בקצב של חום?

לנין! הפארטה שעשו כהניעינות שלך, לא יכולה להימשך לנצח. מן הדרום מלחך ים צהוב בגבולות מולדתו של המהפכה. במערב, מצפים עמים עצוקים להזדמנות ראשונה להפטר מהברבריארים של הקומוניזם. מבפנים, אוכלים במשטר כצת האנשים ששמרו על צלם אלוהים וצלם אנוש, בכרמים, בשלטון הכוכבים, פיזורים פירוזים.

בינתיים, היה לנו יום עצמאות עצוב ולהם 1 במאי שמח. היו אפילו אצלנו כאלה, שחגגו את „חג הפועלים" — בקצתם רשעים, מרביתם תמימים, אשר אינם מבינים שחג עגל הזהב, כדי לשרת אלוהים אחרים.

אינני בא אליך בטענות, אבי המהפכה. כוונותיך היו טובות, אף אם לי בחלת באמצעים פסולים. אך אם נביא בחשבון את כל הפשעים שיורשיך עוללו בשם הוראתך, הרי מוטב היה אילולא נולדת. 36 מיליון קורבנות במולדתך בלבד! האם המחיר לא היה גבוה מדי? תודה בעצמך.

עדיין גרים 5—6 רוסים בחדר, עדיין אין להם מכוניות, אין מספיק טראקטורים, הנעליים מתרפטות. אך יש כסף ויש כוח ויש זמן ויש חומרי גלם, כדי לייצר נשק לישכתש עמים זרים, במלחמות רחוקות. האם היית חושב, לנין, שסובייטים יספקו פעם טנקים לדיקטטור, המחזיק קומוניסטים בבית סוהר?

והצועדים בכיכר האדומה לא יעתירו את הרקבון, חבר לנין. רומי, אתונה, ברלין, מוסקווה — לא חשוב. המלה האחרונה תצא מירושלים.

י. [illegible]

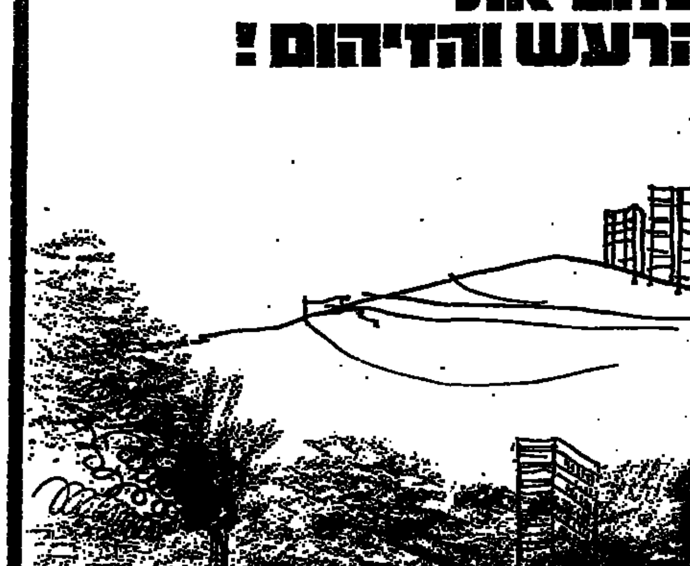

בוא אלינו...
למרומי רמת השרון

החלה מכירת שלב ב'
בפרויקט היוקרה: „מרומי רמת השרון"
היכנס למשרד המכירות

א. שטרום ושות'
רח' ארלוזורוב 12, רמת גן, טל. 724615

חיים צדוק, שר המשפטים

לקראת חוקה

לזכרו של ראובן ברקת
מי שהיה יו"ר הכנסת

ב יסודה של החוקה מונחת האמונה — ציניקנים ודאי יגידו שזו אמונת תמימים — כי ניתן לעצב סדרי ממשל על־ידי ניסוח מסמך. על ברכי האמונה הזאת נולדה החוקה כמסמך כתוב, המגבש סדרי ממשל תוך שמירה על זכויות הפרט.

במה נבדלות חוקות דמוקרטיות מחוקות טוטאליטריות, נאמר, במדינות הגוש הקומוניסטי? אחד המלומדים מוצא את עיקר ההבדל בכך, שהחוקות במדינות טוטאליטריות אינן פרי תהליך של התפתחות, הן קיימות על גבי הנייר, ללא שינוי, עד שיום אחד מפלגת השלטון מחליטה להחליף אותן. הן משקפות מה שהמשטר רוצה שהעם והעולם יראה כחוקת המדינה. לכן הן כוללות בדרך־כלל הצהרות מפורטות מאד על זכויות הפרט, בלי שיהיו בצידן של ההצהרה כליב, מכשירים ונוהלים לביצוען של הזכויות. לעומתן החוקות הדמוקרטיות נמצאות — גם כשהן מגובשות במסמך אחד — בתהליך מתמיד של התהוות.

כשאנחנו יוצאים לדרך לקראת השלמת התחיקה הקונסטיטוציונית שלנו ולקראת כינוס החוקים הקונסטיטוציוניים שלנו במסמך אחד, שיהיה לחוקת המדינה, אני רוצה להקדים כלל־אזהרה: אל נא נגבה, כשנגבש את החוקה שלנו, להיות מפורטים מדי, במצבים מדי. החוקה שעמדה יותר מכל חוקה אחרת במבחן הזמנים והדורות היא החוקה הראשונה בתולדות העמים — זו של ארה"ב; עליה אמר איש שהיה גם איש ההלכה הקונסטיטוציונית וגם איש הפרקטיקה הפוליטית — הנשיא וודרו וילסון — את המילים האלה: „החוקה שלנו הוכיחה את עצמה כחוקה בת קיימה בגלל פשטותה. היא אבן פינה, היא איננה בניין כשלעצמו. חוקה חייבת להסתפק בהוראות־יסוד ולהשאיר מידה גדולה של גמישות ושל כושר התאמה לנסיבות משתנות".

●

ב ישראל, אם כי לא הגענו לחקיקת חוקה שלמה, הולכת החוקה שלנו ונוצרת, כל השנים, בשני מסלולים. המסלול האחד הוא מסלול החקיקה; פקודת סדרי השלטון והמשפט, חוק המעבר, חוקי יסוד על הכנסת, על נשיא המדינה, על הממשלה ועוד חוקים שאינם נקראים חוקי יסוד, אבל יש להם תוכן קונסטיטוציוני — כמו חוק השבות, חוק בתי המשפט, חלקים בחוק [illegible] ועוד.

המסלול השני הוא מסלול הפסיקה של בית המשפט העליון, שקבע במשך השנים עקרונות בתחום התורה הקונסטיטוציונית והן בתחום ההגנה על זכויות הפרט. בתחום הראשון, תחום התורה הקונסטיטוציונית, אני רוצה להזכיר שני דברים: בפסק־הדין של ז'בוטינסקי נגד נשיא המדינה נקבע שהיחסים בין הנשיא לבין הממשלה והכנסת הם יחסים שלפי טיבם הם מחוץ לתחום השיפוטי. זוהי קביעה קונסטיטוציונית, השונה שמצאה לאחר מכן את ביטויה התחיקתי בסעיף 13(א) של „חוק יסוד: נשיא המדינה", שבו נאמר „לא יתן נשיא המדינה את הדין בפני כל בית משפט או בית דין, בשל דבר הקשור בתפקידו או בסמכויותיו, ויהיה חסין בפני כל פעולה משפטית בשל דבר כזה". העקרון השני שבתי המשפט אימצו לעצמם וקבעו אותו הוא עקרון שיש לו משמעות אקטואלית בימים אלה. כוונתי לעקרון האחריות המיניסטריאלית האינדיבידואלית שנקבעה לאמור: „השר אחראי לפני הכנסת בכל הפעולות המינהליות של המנגנון הפקידותי הסר למשמעתו".

אשר להגנת זכויות הפרט, אזכיר כדוגמה את העקרון שקבע בית המשפט כי לכל אדם הזכות לעסוק בעבודה או במשלח יד שבחר לעצמו, בכפוף לאיסורים ולהגבלות שנקבעו במפורש בחוק; את הפסיקה בדבר חופש הביטוי וחופש העיתונות; ואת קביעת ההלכה של חופש הדת והפולחן הדתי.

אבל האמת היא שלפנינו עוד פרקי דרך ארוכה. ועדת החוקה של הכנסת הקודמת סיימה לגיבוש הצעת חוק היסוד על זכויות האדם והאזרח; הצעה זו תגיע בימים הקרובים לקריאה ראשונה בכנסת. להשלמת מערכת חוקי היסוד דרושים לנו עוד חוק יסוד על דרכי החקיקה, חוק יסוד על מערכת המשפט, חוק יסוד הנקרא „חוק יסוד: משק המדינה", שעבר קריאה ראשונה בכנסת הקודמת והוכנו הוא: סמלי המדינה, הקצב המדינה ומביה, ועוד נושאים כגון מבקר המדינה, נציב תלונות הציבור וכמה עניינים אחרים. יישבו עוד כמה עניינים חשובים מאד הטעונים בדיקה. האחד הוא: האם יש מקום לפרש בחוקה לא רק זכויות שנחשבות זכויות יסוד „פוליטיות" אלא גם זכויות יסוד סוציאליות, כגון, הזכות לחינוך, הזכות לעבודה, הזכות לביטחון סוציאלי. השאלה השניה היא: האם — ואם כן, כיצד — נביא לידי ביטוי בחוקת המדינה את האופי המיוחד של ישראל כמדינה היהודית, תוך שמירה על עקרון השויון במלא של כל אזרחיה, ללא הבדל דת ולאום.

●

א חרי שנשלים את מלאכת החקיקה של חוקי היסוד, נעבור לפני המלאכה של כינוס כל התחיקה הקונסטיטוציונית במסמך אחד, שיהיה לחוקת המדינה. אז תבוא שעת ההכרעה בשתי הסוגיות החוקתיות הגדולות הן: מה מידת השריון שנעניק לחוקה — אם נעניק לה שריון. ואת מי — איזה מוסד — נפקיד על שמירת החוקה.

מתן שריון להוראות החוקה משמעה עדיפותן על חוקים רגילים. לדעתי, הגיע הזמן שנצעד צעד ראשון בכיוון של העלאת הדינים החוקתיים, בעיקר בתחום זכויות הפרט, לדרגה של אבות־דינים אשר על־פיהם תיבחן כשרותם של חוקים רגילים. אבל את הצעד הראשון הזה יש לצעוד בזהירות רבה. אל־נא נעבור ממצב של דינים חוקתיים גמישים לחלוטין, אשר ברובם המכריע ניתנים — לפי המצב היום — לשינוי בדרך של חקיקה רגילה, אל מצב של נוקשות מופלגת בתהליך התחיקה הקונסטיטוציונית. אל־נא נשית על עצמנו כבלים המכבידים על כל מדינה ועל אחת כמה וכמה על מדינה דינמית ומתהוה כמדינת ישראל. יש לזכור כי נוקשות כזאת מגבילה בראש וראשונה את הכנסת עצמה, שהיא הביטוי המרכזי לריבונות העם.

כלומד אמריקני דגול אמר בנושא זה: „חברה החושבת במונחים משפטיים של שלמות פוליטית — ממציאה את שיטת הממשל הטובה ביותר שיש ביכולתה להמציא ואחר־כך מגינה עליה על־ידי הוראות נוקשות בדבר תיקונים; חברה החושבת במונחים דינאמיים של קידמה — סבורה שהליך נוקשה של תיקון הוא מכשול עצום לכושר־ההתאמה הפוליטית. אם בית המשפט אינו יכול ליישב את הצרכים השוטפים עם החוק הישן, כי אז מיעוט קטן יש לו הכוח למנוע כל שינוי פורמלי, הוראה שהציבה לקחה בשבי את יוצריה".

כיד כשמתעוררת השאלה בידי איזה מוסד נפקיד את הסמכות לפסוק כי חוק פלוני או הוראת־חוק פלונית, שיצאו מתחת ידי הכנסת, הם בלתי חוקיים בהיותם נוגדים את החוקה. בסוגיה זו עלינו להשיב על שתי שאלות: האם נפקיד את הסמכות הזו בידי מוסד שיפוטי או בידי מוסד בעל צביון פוליטי. אם נחליט להפקיד אותה בידי מוסד שיפוטי — האם נפקיד אותה בידי מערכת השיפוט הקיימת או ניצור מוסד שיפוטי לעניינים חוקתיים.

על השאלה הראשונה תשובתי היא: עלינו להפקיד אותה בידי מוסד שיפוטי. התפקיד, עם כל הכוח הפוליטי הטמון בו, הוא ביסודו תפקיד של פרשנות משפטית.

אשר לשאלה השניה, יש לזכור שבית המשפט העליון כבר נטל לעצמו למעשה — אם לא להלכה — את הסמכות האת במשפט ברגמן הידוע על מימון המפלגות. אולם מעבר לכך סבור אני, כי בבית המשפט העליון שלנו מרוכזים מיטב הכוחות המשפטיים; בו נצטבר נסיון משפטי של דור שלם; לזכותו עומד אמון הציבור שנרכש במשך תקופה כחצי יובל שנים. אין לי שום בטחון ששלושת אלה יתקיימו במוסד חדש. לדעתי צריכה הסמכות להיות מופקדת בידי בית המשפט העליון.

●

ב רואה שאין מקום לחשש, שמא יגש בית המשפט העליון למלאכתו בדרך הפרשנות המכנית הצרה והמצרה וללא התחשבות במציאות משתנות. לא זו הדרך בה פירש חוקים קונסטיטוציוניים. הנה קטע מדבריו של נשיא בית המשפט העליון, השופט אגרנט, אגב דיון בחוק המעבר. הוא אמר: „בשים לב לתוכנו הקונסטיטוציוני המובהק של החוק האמור ובהתחשב במגמה שמאחורי הניסוח המקוצר והכללי של הסמכויות המוזכרות בו, הריני סבור שהדרך לפרש את אלה האחרונות אינה חייבת להיות זו של מתן פירוש מצמצם דווקא... כאשר הענין נוגע במסמך הקובע את מיסגרת השלטון במדינה על בית המשפט להשקיף מתוך „מבט רחב על הסמכויות האמורות בו".

עם זאת, ובכל הכבוד שאנו רוחשים לבית המשפט העליון ולשופטיו, אינני מציע שנסמוך אך ורק על תבונת השופטים, על מידת הריסון העצמי שיגלו בה ועל נכונותם לפרש את החוקים לפי מיטב הדרישות החברה בכל עת. כל־כמה זאת יש להשאיר מידה רבה של גמישות בידי המוסד הנבחר — שהוא הרשות המחוקקת — לשנות סדרי החוקה כמהדרש דרוש לצורכי הפרט והחברה.

●

כ שנגיע לשלב כינוס החוקה, תעמוד לפנינו השאלה החשובה כיצד להבטיח שההתדיינות בתחום החוקתי לא תשבש את הליכי המשפט הרגילים. להלכה, שאלת הכשירות החוקתית של חוק או של הוראת־חוק יכול שתתעורר בכל משפט ובכל ערכאה שיפוטית: נאשם מובא לדין בבית משפט עירוני בשל עבירה על חוק עזר עירוני, והוא טוען

(סוף בעמוד 33)

קיסינג'ר

בחיפושים אחר נין

סודות דירת־הרוקים

למכירה מכונית פולקסוואגן מסחרית „קבינה כפולה"

هكذا من الأصل

מהטולה עד אילת

פנוי להובלה?

רבים מתושבי צפת קבלו בשנים האחרונות על כך שהרכב של החברה־קדישא ה־מקומית, המיועד להסעת נפטרים בעת הלוויות לבית העלמין המקומי, המרוחק מן ה־עיר, משמש בנוסף להפקידו זה גם למטרות אחרות.

כך, למשל, משמש הרכב הכחול־כהה, בין השאר, להובלת ירקות ופירות מן השוק ל־

ביתו של נהג הרכב. אחרים נדהמו לראות, כי הרכב משמש גם ל...הסעת ילדים כבתיהם לבתיה"ס בצפת, וכן לנסיעות פרטיות של עובדים בחברה־קדישא המקומית. לטענת ה־קובלים, יש בכך לא רק משום שימוש בכספי גוף ציבורי למטרות פרטיות, אלא גם בעיה שיש בו משום בזיון המת.

כל הפניות ליו"ר החברה־קדישא המקו־מית, בבקשה שיורה לחדול מנוהג זה, לא נשאו עד כה פרי. ועדיין נראה הרכב של החברה־קדישא כשהוא עוסק בהובלות פרטיות „בשעות הפנאי" שלו.

טען השבוע אחד התושבים: „צריך כנראה להחליף את השלט ברכב של החברה־קדישא. במקום לבהזהיר יוצב השלט: ,צדק לפניו יהלך', צריך לקבוע בחזית הרכב שלט חדש: ,פ נ ו י ל ה ו ב ל ה'"...

אין תייר ב...עירו

האורחים שהגיעו ל„טקס הנחת האבן האחרונה" במלון „הילטון" המוקם בי־רושלים, בגבעה שליד בנייני האומה, ערכו סיור בבנין שרובו עדיין קירי בטון חשופים. במסגרת סיור זה הובלו האורחים גם ל־„חדר לדוגמא" שבו הושלמו אפילו הריהוט וקישוטי הקיר.

בהיותה בחדר זה העירה בעצב הגב' יהודית האוזנר, רעיתו של כ"מ של התיי־רות, השר גדעון האוזנר, כי מכל מלונות „הילטון" בעולם יהיה זה היחיד שמעטים סיכוייה להתאכסן בו ואת בעל היותה... ירושלמית.

רצה לעשות רושם...

בתום ביקור שערך בירושלים נשיאה ה־נבחר של גוואטמלה, הגנרל לגגרוד, הוא הוזמן ע"י מארחו, ראש עיריה ירוש־לים, לארוחת פרידה חגיגית.

טדי קולק, אשר נהג להרשים את אור־חיו בנתונים על גידולה של אוכלוסית הבי־רה, ביקש לשבץ בדבריו נתונים השוואתיים עם גוואטמלה.

נציג משרד החוץ, שנכח באותו מעמד, לחש באוזנו: בגוואטמלה יש 4 מיליון אנשים.

סמוך לתום הארוחה שיגר אליו איש מש־רד החוץ תיקון: „6 מיליון ולא 4".

הגיב טדי קולק: „אני רציתי לעשות רו־שם על אורחי, בגלותי כי ירושלים גדלה מדי שנה ב־10 אחוזים וכאן אני רואה ש־גוואטמלה צומחת ב־50 אחוזים, תוך כדי ארוחה אחת"...

גם קצת יהדות...

משתתפי חידון התנ"ך העולמי לנוער יהו־די, אשר באו מחו"ל, שאלו את מארגן החידון, ד"ר חיים גבריהו, מדוע צרפו לחו־מר, שעליו נבחנים בחידון, את „פרקי א־בות". והרי „פרקי אבות" אינם חלק מן התנ"ך.

השיב להם ד"ר גבריהו: את התנ"ך לומ־דים ויודעים גם הגויים. רצינו שבחידון יהיה גם קצת יהדות...

מדוע?!...

ח"כ חיים קורפו, איש סיעת הליכוד, הגיש שאילתא לשר הדתות, ד"ר יצחק רפאל, בה הוא מבקש ממנו לבדוק מדוע זה מזונים במשרדי מבשלה בתל־אביב לא היו כשרים לפסח.

ח"כ קורפו מביא כדוגמה את מזוני מ־רכז השיכון ואולפני הטלוויזיה בתל־אביב, שבהם נמכרו לדבריו פיתות בימי הפסח.

תמה ח"כ קורפו: הרי דווקא הפעם עסו „ביעור חמץ" במבשלה, מדוע, איפוא, לא היתה כשרה לפסח?

משקפיים לועה"פ...

מזכיל ההסתדרות, ירוחם משל, ערך ב־2 בבאי מסיבה לחברי הוועדה הברכות הוותיקים שפרשו ולחדשים שהצטרפו. במ־סיבה הועלו זכרונות מהימים הראשונים של הוועד הפועל, משנות ה־20 וה־30, כשכל הוועד הפועל, על 14 חבריו, היתה גם את הוועדה המרכזת.

הגברת בבה אידלסון (מזכירת מועצת ה־פועלות שפרשה עתה), היתה בין אותם 14 חברים, שכללו בין היתר את ד. בן־גוריון, ברל כצנלסון, י. שפרינצק, ד. רמז ואליעזר קפלן, ששימש אז כגזבר ההסתדרות.

בבה אידלסון סיפרה, כי תקציב הוועד ה־

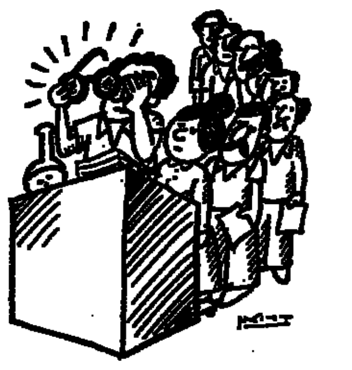

פועל היה כל כך מצומצם, עד כי אי־אפשר היה להרשות להקציב סכום כסף לרכישת משקפי־קריאה עבור חברי הוועד הפועל ואז הוחלט כי אליעזר קפלן יקציב סכום לרכישת זוג משקפי קריאה, שישמש את אלה הזקוקים למשקפי קריאה וכך היו המשקפים מונחים על שולחן הדיונים וכל אימת ש־מישהו רצה לקרוא מכתב או מיסמך היה נוטל המשקפיים וקורא. „אני אישית לא נזקקתי למשקפיים אלה, כי היו לי משקפיים משלי", מספרת בבה...

בין יואל לדוד...

באותה מסיבה סיפרה בבה, כי משכורתו של דוד בן־גוריון כמזכיל ההסתדרות, היתה קטנה מזו של בגיש התה, יואל, כי לב.ב. היו 3 ילדים וליואל היו 6 ילדים ואז שולמה בהסתדרות משכורות לפי גודל ה־משפחה...

ספק גדול...

ערב ביקורו של ד"ר הנרי קיסינג'ר ב־ישראל, מצאה ראש הממשלה, גולדה מאיר, זמן להקדיש למעלה מארבע שעות להאזנה דרושה לחידון על חייו ופעלו של דוד בן־גוריון.

כאשר נשאלה להביע דעתה על רמת ה־שאלות, עליהן נתבקשו להשיב הנבחנים, תלמידי בתי־הספר המקצועיים „עמל", השי־בה:

„אני מסופקת אם חברי הוועה"פ של ההס־תדרות היו משיבים כמותם"...

אריק לא הגיע...

אכזבה נגרמה לגדוד צנחנים (מיל.), אשר התכנס השבת בקיבוץ גבעת־חיים ל־כפנש חברתי, שהיה כשולב באזכרה לחללי הגדוד: אריק שרון, אשר לחם אתם בשתי מלחמות, הבטיח לבוא — ולא הגיע. לבהכנסיה נודע, כי אריק אכזב ז היה להר־

פיע באותו ערב ב„צוות העתונאים" בתל־אביב, והיו ביניהם כאלה שכבר חשדו בו, כי הוא ביכר את העתונות על פני הלוחמים „שלו".

למהרת גברה דאגתם כשנודע, כי אריק עזב את „צוות העתונאים" עוד בטרם הגיע הערב לקיצו, בטענה כי „אני חייב להגיע אל הצנחנים שלי".

מה קרה? מספר אריק: „התחלתי לנהוג בכיוון לגבעת־חיים. כשהגעתי להרצליה, הר־גשתי שמחמת העייפות — אני ממש נופל על ההגה. עשיתי „אחור־פנה", הגעתי למלון בתל־אביב, שכרתי חדר — ונפלתי על ה־מיטה".

זה מה שקורה, כאשר אדם מנסה ביום אחד גם לעבוד בהוה, גם לפעול בכנסת, גם לפעול בראיון עתונאי ולעסוק בין הזב־נים בשבעה עיסוקים קטנים נוספים...

מעבר „משוריין"

שר המשפטים החדש, חיים צדוק, עשה לו מנהג לבקר במפתיע בשלוחות שונות של משרדו, כדי לעמוד על יעילות העבודה הנעשית בהן.

כאשר ביקר שר המשפטים לאחרונה בסמ־רד רשם החברות, התאונן מנהל היחידה, כי העבודה סובלת רבות בגלל המעבר מ־רישום פנקסני רגיל לשיטות של מיכון, ש־עדיין לא הורגלו להן.

השיב לו צדוק: קשיי כמעבר כאלה יש לקבל באהבה, כמו המעבר כחיל פרשים לחיל שריון.

על מנת לקבל...

מכתב חמים הגיע כצפצה אל מר משה טלמון, המשנה למנהל מפעל הפיס בתל־א. הכותבת היתה אשה, שהשיחה את מר לבה: יש לה בת שהגיעה לפרקה והיא רוצה להשיאה — ומה יכול לעזור יותר, מאשר זכייה בהגרלת מפעל הפיס?

„והואיל ואתם מחלקים זכיות" — כותבת האשה — „אני רוצה שתזכו גם אותי בזכייה

כזאת, בעיקר שהכסף דרוש לי כדי להתן את בתי, וזו מצוה גדולה".

האשה ציינה במכתבה, שהיא קונה כל שבוע כרטיס הגרלה, ועל כן היא ראויה שתבוא על הברכה. כדי „לשמור על הכל בסודי", הבטיחה לא לגלות על כך דבר לאיש. היא שמרה על הסוד עד כדי כך שלא ציינה על המעטפה את שמה וכתובתה ואפילו לא את מספר הכרטיס שרכשה...

אולם מה שהאשה כ ן הוסיפה במכתבה כ„נימוק משכנע": הלוא צפת היא ע י ר ה ק ב ל ה...

יישר כוח!...

בתקופה שבה נשמעת ביקורת חריפה על מוסר העבודה ורמת השירותים בישראל — „כל ניצוץ", כל מקרה לחיוב, מהווה „מאורע".

הגברת, חודשים מעטים לאחר שעלתה ל־ישראל מבריה"מ — הוכרזה כאהילדה בלוד מכפלד מתל־אביב ב„עובדת מצטיינת" במוסד ההסתדרותי „מבטחים". בטכס שערך מנכ"ל המוסד, עמוס ערן, הוענקה לה תעודת הו־קרה וגם שעון יד. היא היתה אחת מ־25 עובדים שגילו אדיבות לדוגמה, התמידה בע־בודה למופת וגישה נאותה של שירות — שמן הראוי ללמוד ממנה...

גוזמים, גוזמים...

טור עצום של אוטובוסים ומכוניות מזדנב ואין לראות את קצהו. הנהגים יושבים באפס מעשה ומחליפים דברים על הסיבה לפקק. בינתיים נכנסו לפעולה שוטרי תנועה ומשתדלים להשליט סדר כלשהו.

אנו מתקדמים פקב בצד אגודל ומגיעים לבסוף בשעה טובה אל צוואר הבקבוק. נשבנו לרווחה: לא תאונה חס וחלילה, אלא מכונית הגיזום הענקית של עיריית תל־אביב העוסקת בגיזום עצים.

העובדים החרוצים בחרו להם את המקום המתאים ואת השעה המתאימה לפעולתם הברוכה: יום ה' שעה 7.30 בבוקר בפינת דרך חיפה — רחוב ז'בוטינסקי.

רהיטי אפרתי מזמינים אותך לבוא ולראות מבחר רהיטי איכות במחירים ללא תחרות.

פרופסור, סיפור אהבה

מאת נורית ברצקי

יש לו פנים של בחור ישיבה. עינים חומות, שקדיות, מבט כן וחודר אבל דיסקרטי, וחיוך טוב. זה הוד שמאלציותו, פרופ' אריך סגל. על „סיפור אהבה" שלו נכתבו יותר מלים מאשר כתב בסיפור עצמו. אבל למרות הכל, הוא נחמד. כזה צנום ו־נמוך ובעל מרץ עצום. מאוד יהודי.

למרות שזה עתה סיים הרצאה (שנמשכה חצי שעה למעלה מהמ־תוכנן, בעיקר עקב ציחקוקי הסטו־דנטים) ובעוד שלוש שעות מחכה לו הרצאה נוספת, ובינתיים עטים עליו עתונאים וכתבי־רדיו, אין הוא הולך לנוח. הוא רק מתנצל שבגלל עייפותו אין לו כוח לדבר עברית וקובע להי־פגש עם חבר, ליד המסלול. אריך סגל לא מוותר על הריצה היומית. 15 ק"מ.

ההרצאות שלו מרתקות, מבריקות ומשעשעות. לא בכדי נבחר על־ידי הסטודנטים בהארווארד (בשנת 1959) וב־ייל (ב־1964) כ„מורה הטוב ביותר". בינתיים לפני „סיפור אהבה" כינה אר־תו ה„ניו־יורק טיימס" „מורה גדול".

הוא פירסם מסות, מאמרים וספרים רבים על התרבויות והשפות הקלא־סיות וגם מעולם הבידור לא משך ידו — הצגות, מחזמרים, תסריטים, פז־מונים (בין השאר גם ל„צוללת הצהובה") וכמובן — „סיפור אהבה", רב־מכר, שובר־קופות ושוטף דמעות ע־למי שהפך אותו לפרופסור ללאטינית הידוע ביותר בעולם ועירער, לזמן מה, את מעמדו בעולם האקדמאי האמרי־קני.

אריך וולף סגל, בנו של רב אור־תודוכסי, נולד בברוקלין, למד שמונה שנים בישיבה ובד בבד עם לימודיו בתיכון למד גם בסמינר היהודי התיי־אולוגי. הוא הצטיין בלימודיו במיכ־ללת הארווארד, קיבל תואר דוקטור בהיותו בן עשרים וחמש ותואר פרו־פסור בהיותו בן שלושים. בצד הלימוד עסק מנעוריו גם בכתיבה ובריצה ל־מרחקים ארוכים והתעניין במוסיקה.

עושה מה שאוהב

„בחברה היוונית העתיקה כיבדו אדם בעל יכולת וכשרון רב־גוניים. לא כך הדבר בחברה המודרנית. אינני יודע מה המצב בישראל, אבל באר־ה"ב, כשאתה עוסק בשטחים רבים, חושדים באיכות שלך. אבל זה לא שינה את סגנון חיי, תמיד הייתי אדם רגשני, כלא התלהבות כשמדובר ב־דברים אותם אני עושה, אם זה התי־אטרון או האיצטדיון או כל דבר אחר. אני עושה רק מה שאני אוהב לע־שות".

„ההוראה היא הדבר העיקרי, התו־כן של חיי. כל השאר הם רק הערות שוליים. העבודה שאני מקדיש מדי יום, באדיקות, וכן לריצה היא מפני שאני חושב שזה נותן לי כוח להמ־שיך ולעשות את שאר הדברים שאני עושה. אבל אינני מתכנן ומחדש".

גם את התסריט לסרטם של „החי־פושיה", „צוללת צהובה" כתב ב־חופשת־קיץ. הוא רואה את הכתיבה כ„תחביב ראשוני" ובכל הדברים ש־עשה הטוב ביותר, לדעתו, הוא הסרט „משחקים עתיקים", שעשה בשביל רשת הטלוויזיה אי.בי.סי.

הוא יצא עם שני אתלטים אמרי־קניים מצטיינים (רייפר ג'ונסון וביל טומי, אלופים בקרב עשרה) לדלפי שביזון, שם התחרו השנים בקרב ה־חמישה העתיק („פנטאתלון"). אותו כלוה סגל בדברי־הסבר, סיפורים ו־הערות. הסרט הצבעוני, אותו הראה גם באוניברסיטת תל־אביב, זכה ל־הצלחה עצומה בארה"ב. חזו בו ל־מעלה מ־60 מיליון צופים ועובדה זו משמחת את סגל. „אני שמח, כ־מורה, שכל כך הרבה אנשים ראו את הסרט".

ההרצאות שלו באוניברסיטת תל־אביב מתובלות במלים וביטויים עב־ריים. יש לו חוש הומור, חינתון והב־רקות שלוכדות כל מאזין. הוא אומר שהוא צריך ללמוד עברית מודרנית. הוא מתפעל מהחייאת השפה.

נוגע ללב היהודי

„אין זו התפעלות אינטלקטואלית. זה פשוט נוגע ללב היהודי. זו חוויה אישית. אני עוסק בתרבויות עתיקות. יוון העתיקה היא זכרון, בעלמה הפי־לוסופים, המחזאים, השפה. הלאטינית הקלאסית נעלמה ואתה התרבות הרו־מאית. ופה אני מוצא שהתנ"ך חי. אתם מדברים בשפת התנ"ך, העברית שאני למדתי ב„חדר" היא העברית בה דיבר אברהם אבינו לאלוהים, ואיכשהו זה פועל גם במסעדה תל־אביבית".

בתיכון עוד נהג ללכת כל שבת לבית־כנסת, אחר־כך גם זה עבר לו. כשאני שואלת אם יש לדת משמעות בשבילו כיום הוא שואל מה זה דת? „האם זה ,מודה אני לפניך מלך חי...' וכל זה. באמת אינני יודע מה זה דת. לכל יהודי יש התפישה האישית שלו. התפיסה שלי? אולי ,ותלמוד תורה כנגד כולם' ואולי ,דרך ארץ לפני תורה'. בשבילי ,עם הספר' זה לא רק המילה חומשי תורה אלא כל הספ־רים. ופה, בישראל, אני מוצא התענ־יינות גדולה בכל דבר שהוא תרבותי. נדמה לי שקוראים פה ספרים ומת־עניינים באמנות יותר מבכל מקום אחר בעולם".

יהדותו מעולם לא הפריעה לו ב־חיים האקדמאיים. הוא אומר שבאו־ניברסיטה אמריקנית הכשרון הוא ה־פספורט לשבירת מחיצות חברתיות ו־היכולת האישית היא הדבר העיקרי. אבל היו לו בעיות אחרות באוניבר־סיטה. „לא על רקע יהדותי, אלא על רקע הצלחתי, ולהצליח זה גרוע יותר מאשר להיות יהודי".

„בעקבות ,סיפור אהבה' הותקפתי קשות על־ידי השמאל החדש. מרבית האינטלקטואלים של השמאל החדש, הם כמובן, יהודים. ואני הלכתי ל־מקום הכי פחות מתקבל על הדעת כדי להדיש ולחזק את ההזדהות ,והאיסו־רים' היהודיים שלי.

„נסעתי לגרמניה, כפרופסור־אורח, במינכן, ישבתי שם שנה. שם קיבלו בלי היסוסים וספיקות את הפרופסור־האורח לשפות קלאסיות. לוקחים או־תך ברצינות. העבודה שכתבתי את ,סיפור אהבה' לא נגעה בעובדה ש־ידעתי שפות קלאסיות ויכולתי ללמד את הסטודנטים. עכשיו אני מרגיש שאני יכול להזור וללמד בארה"ב בלי קשיים. כך לפחות אני מקווה.

הוא הוזמן ללמד בפרינסטון וזאת אחרי שכבר לימד בהארווארד וב־ייל. בצונה הבאה יוצג כחוזה שלו ב־ברודוויי. הוא יודע שב„ניו־יורק טיימס" כתוב יותר על המחזה שלו מאשר על העבודה שילמד בפרינסטון. אבל הוא רואה את ההוראה כדבר החשוב ביותר בחייו.

„ההצלחה לא שינתה אותי, אבל היא שינתה את חיי. כאב לי והרגיז אותי לראות את עצמי נרצא לזה־קפות פוליטיות. לדעתם של מב־קרי השמאליים הצורה בה הצגתי את הצעירים היתה ריאקציונרית. הזדו־אגב, תיארתי אותם במדויק, לגבי סוף שנות ה־60 ותחילת שנות ה־70. טענו נגד הספר שאינו משקף את חיי הקאמפוס, שחיי הקאמפוס האמרי־קניים הרבה יותר ראדיקאליים ובעלי תודעה פוליטית. אבל זה לא נכון. אפילו היום הקאמפוסים דומים יותר ל,סיפור אהבה' מאשר לקאמפוס ה־מתואר בפרסום, במאניפסט קומוניסטי.

„כן, ההצלחה שינתה את חיי. אבל אני מקווה שלא שינתה אותי, שלא עשתה אותי קשה או מכוור או ציני, כי זה מה שההצלחה עושה לרבים וטובים. נאבקתי קשות ואני הרבה שעכשיו, אחרי ארבע שנים, אני מצ־ליח לחיות את חיי כרצוני. כל מה שאני רוצה לעשות מרכזו תמיד ב־אוניברסיטה. המרכז של חיי היא האו־ניברסיטה, ולא חשוב באיזו אוניבר־סיטה אני נמצא; אפילו בתקופה ה־קצרה שאני פה, בתל־אביב — ואה־זור הנה בשנה הבאה להעביר קורס קצר. אני מקווה אפילו, שבעברית. אבל אני לא רוצה להבטיח".

לעיתים הוא מפחד שלא יהיה מסו־גל לעשות מחר מה שעשה אתמול. הוא מפחד מירידת היכולת שלו אבל לא מכשלונות. היו לו בחייו הרבה יותר כשלונות מאשר הצלחות. „אפי־לו בשטח בו חשבתי שאני מושלם, בהוראה, נכשלתי בבנות הלימודים 1971/72.

„אני מלמד כאן מ־1959. התחלתי כ־אסיסטנט בהארווארד ותמיד הייתי ה־מעולה בכיתה. אף פעם לא תיארתי לעצמי את השפעת הצלחת ,סיפור אהבה' ותמונתי בעתונות ובטלוויזיה על הסטודנטים. העניין גרם להם ל־הרגיש מרוחקים, לכרות שבמציאות לא היה קיים כרוחק.

אין קשיים בתקשורת

„בכתיבה היו לי יותר כשלונות מ־הצלחות. כתבתי לפחות שבעה הסרי־טים ורק על שניים מהם שמעת — על ,הצוללת הצהובה' ועל ,סיפור אהבה'. אבל בין הדברים האלה עשי־תי סרטים קאטאסטרופאליים. הדבר החשוב הוא להיות יכול לנסות ל־עשות, העשייה היא החשובה".

אין הוא מתיימר לייצג את הדור הצעיר. בקרוב מאוד, לא יוכל לומר שהוא בן שלושים ושש. וגם שלושים ושש הוא אומר, רחוק מאוד מבבונה־עשרה. פי שניים בדיוק, אבל סיפרו, שהיו לו אוהבים ושונאים, היה מבוסס על נסיונו עם הסטודנטים של שנות ה־60.

עכשיו אולי זה סיפור אחר. הוא לא יכתוב שנית סיפור על סטודנטים. גם כיום אין לו קשיים בתקשורת עם תלמידיו. הוא אומר שהסטודנטים, בעזרת האנטנות הרגישות שלהם, מר־גישים שהוא מתעניין ומעוניין ונות־נים לו מה שהוא רוצה — יחס גומ־לין, נותנים ולוקחים. „אני רוצה לתת, לא לנאום דרשות, אלא לתת ולהתחלף ואני עושה זאת".

בחוץ כבר מחכים לו ליד המסלול והוא מודה לי שלא שאלתי אותו את שתי השאלות המשעממות אותו — למה כתבת את סיפור אהבה, והאם זה אמיתי.

„אני יודע שכל אחד רוצה לדעת זאת, אפילו הדיילת ב„אל על" שאלה אותי. זה טבעי. אתה לומד לחיות עם זה, זה חלק מהעניין".

ומה אומרת המשפחה על הצלחתו? „ווי איז מיר" בן שלושים ושש ולא נשוי...

„אשה כותבת מכתב" ושמונה עשרה חברותיה

שוד האמנות הגדול מאוספו הפרטי של בעל ארמון באירלנד, הניע את המומחים לתבוע שאספנים פרטיים יעבירו תמונותיהם למוזיאונים

מאת צבי לביא, סופר „מעריב" בלונדון

יוהאן אס ואן דר מר, הקרוי יאן פרמר, היה סוחר אמנות ו־צייר חובב בדלפט, הולנד, במאה ה־17. לאלמנתו לא הוריש פרוטה ולאופה המקומי היא נאלצה בשעתה לשלם באחד מציוריו — „אשה כותבת מכתב" — שערכה נאמד היום בין שניים לשלושה מיליון לי"ש.

„אשה כותבת מכתב" זו ועוד 18 דומות לה נשדדו השבוע מביתו של היהלומן המיליונר הבריטי סר אל־פרד בייט, המתגורר ליד דאבלין.

העולם שכח ליאן ורמר את מקצועו וזוכר את תחביבו בלבד. רק 30 מתמונותיו שרדו ומחירן מאמיר הולך. שתיים מהן, מן המפורסמות ביותר, „מנגנת גיטרה" ו„אשה כותבת מכתב", נשדדו תוך שלושה חד־שים.

אלמונים פרצו את חלון הגלריה העירונית ב„קנווד האוס" בלונדון, פירקו את „מנגנת הגיטרה" ממסגרותה ונעלמו. כעבור ימים אחדים שיגרו בדואר פיסת־בד משולי התמונה למע־רכת ה„טיימס" כדי לשכנע את הספ־קנים כי אכן היא מצויה בידיהם ובמקביל שיגרו אולטימטומים שונים ומשונים שלא זיהו את ארגונם.

תחילה תבעו שודדי התמונה כופר ענקי לחלוקה בין העניים. כאשר נוכחו שתביעתם אינה מעוררת הגר־בה, תבעו להעביר לבית־כלא אירי שתי נשים שנאסרו באשמת תכנון הפעלת מכוניות תופת בלונדון. הם אף נקבו מועד אחרון שבו ישמידו את „מנגנת הגיטרה" אם לא תמלא הממשלה הבריטית את דרישתם, אך גם זה לשווא. הפרשה גוועה מאז ראשית פברואר וגורל התמונה לא נודע.

בליל שבת האחרון נשדדה „אשה כותבת מכתב", תמונה גדולה יותר במידה ויקרה לא פחות. אשה נקשה על דלת ארמונו בן 100 החדרים של סר אלפרד, הבנוי בסגנון גיאורגיאני, והתלוננה כי מכוניתה נתקלקלה. אך פתח בן המשרת את הדלת, פרצו פנימה שני אק־דוחנים. הם הכריחו את הנער בן ה־14 להדריכם תחילה אל ... הבית שהואילו אותם שעה למוסיקה מעל גבי תקליטים. ... בחבלים כהרף עין, בטרם הספיק ללחוץ על כפתור האזעקה הקשור לתחנת המשטרה הקרובה.

סר אלפרד ורעייתו, שניהם כבני 70, הושלכו לארצה. באיום באקדח נאספו יתר המשרתים (אחת אילן נטלפה עירומה למטבח מחדר האמבטיה) והושמו תחת משמר.

ללא עקבות

הגבירה „הצרפתיה" עלתה לקומה השניה שקירותיה משובצים בציורי שמן לרוב ופקדה על אחד המשרתים להסיר 19 תמונות לפי הוראותיה — היא ידעה היטב את מבוקשה. השוד־דים נטלו את השלל והסתלקו במכו־נית „קורטינה", לא לפני שניתקו את קו הטלפון.

המכונית נמצאה למחרת בבוקר ב־מרחק כמה עשרות קילומטרים מן הבית. מספר טביעות אצבעות נתג־לו בתוכה אחרי יומיים של עבודת נמלים. אולם הפעם, שלא כבפרשת השוד הקודם, לא השמיעו השודדים תביעה כלשהי. ואילו סר אלפרד הוזדרז להכריז כי לא ישלם פרוטה עבור האוסף היקר.

אפשר שהשקפותיהם של השודדים גרמו כאשר קיללו את המיליונר ורעייתו וכינו אותם „חזירים קפיט־ליסטים" והסבירו להם „זה עונשכם" לפני שהשליכום לכרתם.

שבעים ושתיים שעות אחר השוד הוכרז על פרס בסך 100 אלף לי"ש לכל שיסייע בגילוי התמונות ומעצר השודדים. גובה הפרס עורר תהיה, שכן חברות הביטוח נוהגות להעמידו בשיעור עשירית מסכום הביטוח. ב־מילים אחרות, 19 התמונות הכוללות גם שלוש משל רובנס ואחת משל גויה לא היו מבוטחות ביותר ממיליון לי"ש. מומחי אמנות אמדו את ערך הגניבה ב־8 וב־10 מיליון לי"ש. המיליונר, סר אלפרד טען, כי זו הגזמה בכפליים.

בשני המקומות שמהם נגנבו התמו־נות לא ננקטו אמצעי בטחון מתאי־מים. גלריית „קנווד" שוכנת בלב ליבו של פארק, ללא שמירה מת־מדת. הוא הדין בארמונו של סר אלפרד, אשר רק לפני זמן קצר היה פתוח לקהל מציג לפניו אוסף תמונות יקר ביותר — קרוב ל־100 יצירות מעולות, פרי איסוף דקדקני של אבות המשפחה בשמונים השנים האחרונות, שנקנו ברווחי מכרות היהלומים שלהם בדרום־אפריקה.

האספנים נחרדו

אין ספק כי השודדים ניצלו את הכנסת האורחים של סר אלפרד כדי לתכנן את המבצע ולבחור את התמו־נות המיועדות להילקח.

הקלות שבה הצליחו לחדור לבית, להשתלט על דייריו, למנוע את הזע־קת המשטרה שעות רבות ולהיעלם עם השלל, מלמדת על קלות הראש של בעלי האוצר, שבטבעו של דבר הוא מנכסי הציוויליזציה. למרבה ה־מזל, לבד משתי התמונות השדודות של פרמר מצויות אחת, בתמונותיו באוסף של מלכת בריטניה, אחת אצל הרוטשילדים בפאריס ואחת אצל איל נפט בארה"ב; יתר ה־25 שמורות היטב במוזיאונים גדולים ברחבי העו־לם (שמונה בהולנד), שאמצעי הבטי־חה בהם יעילים למדי.

שתי השדידות האחרונות, בעיקר זו מארמונו של סר אלפרד, הזעידו את האספנים הפרטיים. ואכן, בתקופה שיצירות אמנות הופכות להשקעה מס־חרית רווחית, מה פלא שהתפתח „ענף" של שוד יצירות אמנות?

מומחים חוזרים על התביעה, כי מוטב שהאספנים יעבירו את התמונות למו־זיאונים כהשאלת־קבע. שוחר אמנות כתב מאמר נרגש נגד תשלום כופר לשודדים בנימוק שהציוויליזציה, אסור לה לשאת ולתת עם הברב־רים.

האספנים ה„שחורים"

האוצר השדוד? הוא יתווסף ל־4,000 יצירות אמנות הגנובות שעק־בותיהן נעלמו לפי רישומי „אינטר־פול".

בינתיים סורקים מאות שוטרים ו־חיילים באירלנד כפרים, נמלי דייגים אזורי גבול ופרסם קלסתרון של אחד השודדים.

אם נכונה ההנחה כי לשוד אופי פוליטי, אפשר שאותה שודדת „צר־פתיה" היא „לוחמת חופש", ד"ר בריג'יט רוז דאגדל, בת שלושים ו־שלוש, בתו של אנגלי אמיד תושב דבון. תיאורה החיצוני מתאים. היא שולטת בצרפתית ולפני שנה היתה „הצלע" מאחורי שוד אמנות קטן ממדים שבוצע באחוזת הוריה. היא נתגלתה ונדונה לקנס כבד ולשנתיים מאסר על־תנאי. עכשיו מחפשים אח־ריה בנרות, והיא, כמו התמונות, נעלמה.

מה יכולים השודדים לעשות בשלל היקר, אפילו יעלה בידם להבריחו מאירלנד? היצירות מפורסמות מדי וכל נסיון למכור בהן עלול להסגיר את השודדים. נותר רק השוק השחור של אספנים מושבעים ועשירים מופ־לגים, הנכונים לשלם כל מחיר, ובל־בד להחזיק ביצירות, בעלות מוניטין, אך לא לשוב ולמכרן באותו שוק.

מומחי האינטרפול מתלוננים, כי אותם שודדי התמונות אינם מתקשים להעבירן דרך גבולות לעיתים אף ללא תכסיסי התחמקות והטעיה, אלא תוך הסתמכות על בורותם של שוטרי מכס.

והיכן מצויים אספני מחתרת אלו? באמריקה, כמובן, קצת ביפן, ובקרב נסיכי הנפט הערביים.

שיחה עם שר הפנים האוסטרי

תחנת המעבר לעולי ברית המועצות תועבר לקרבת נמל התעופה בווינה

מאת מ. מייזלס

וינה, אפריל

„מחנה וולרסדורף דרוש לאימון טירונים" ✶ אוסטריה נוקטת אמצעי־בטחון להגנת העולים, אך את הפתרון לבעיית המלחמה בטרור רואה וינה באמנה בינלאומית ✶ ה„יורדים" מסרבים לקבל תעודות אוסטריות וחלק מהם מבקש לחזור ארצה

תחנת המעבר לעולי בריה"מ בוולרסדורף שבקרבת וינה, שנפתחה בעקבות סגירת „המחנה" בשנאו, תיסגר בקרוב ותוחלף בתחנה חדשה בקרבת נמל־התעופה של וינה.

שר הפנים האוסטרי אוטו רויש אמר לי, כי תחנת המעבר בוולרס־דורף שברשות „הצלב האדום הבינ־לאומי" היתה רק פתרון זמני. התחנה נמצאת בקסרקטין צבאי השייך ל־משרד ההגנה האוסטרי. בתואם לה־דר עם משרד הפנים, חייבים לפנות את התחנה עד 31 ביולי, כשמשרד ה־הגנה זקוק למקום לאימון טירונים ובגלל הפיכתו לתחנת־מעבר נדחה גיוסו של חלק משני שנתונים של טירונים והגיוס של חלק משנתון ודש חל באוקטובר. הסיבה השניה לקירוב תחנת־המעבר לנמל התעופה היא הקטנת הסיכון הבטחוני.

שאלתי את שר הפנים אם נתקבלו איומים נוספים מצד טרוריסטים פלס־תינאיים מאז ההתנקשות ליד הגבול הצ'כי־אוסטרי, שהביאה לסגירת ה־מחנה בשנאו?

„לא — השיב מר רויש — פרט למקרה, שבו שמע כתב של עתון שמרני לפי עדותו על איום כזה בעת שהותו בקאהיר. לדעתי, הסיכון ה־בטחוני לעולים אלה כיום קטן יותר מאשר אז".

בעת שננקטים מאמצים להגיע ל־פתרון של שלום בסכסוך במזרח ה־תיכון הגיוני, שאין מקום למעשי־ראווה של טרוריסטים, אך אין להו־ציא אותם מכלל חשבון. נראה, כי הפתרון הזמני שבפתיחת תחנת־עברה בוולרסדורף במקום מחנה־המעבר ב־שנאו נתקבל גם על־ידי הערבים כצעד הומניטרי שבו נקטה אוסטריה מאז 1945 כלפי מיליון ומעלה אנשים. שר הפנים האוסטרי אינו יכול לק־בוע, מהו מספר היהודים בין אלה, אך לדבריו עברו בשנים האחרונות את אוסטריה כ־90 אלף יהודים מברית־המועצות וארצות מזרח־אירו־פה אחרות.

נוקטים אמצעי בטחון

מה נעשה כדי להבטיח עולים אלה לאחר מה שאירע בגבול הצ'כי? — שאלתי.

„אני בטוח, כי בישראל יבינו שאין לפרסם אמצעי־בטחון הננקטים על־ידי השלטונות", טען שר הפנים האוסטרי. „אך אני יכול לומר במצ־פון נקי שאנו עושים כל שאפשר לדרוש. אין שיטה כושלת למניעת מעשי טירור. ראינו זאת שוב במקרה של ההתנקשות הנפשעת בקריית־שמונה. הבעיה היא, כי אמצעי־הבטחון מהווים אך ורק תגובה".

„שלטונות אוסטריה ממשיכים את זכות המעבר לכל עולה מברית ה־מועצות", קובע שר הפנים האוסטרי. „מאז סגירת המחנה בשנאו חל שינוי אחד ויחיד: המעבר קוצר עד למיני־מום. עולים המגיעים בשעות הבוקר, ממשיכים בדרכם לישראל בשעות הערב או בלילה. אלה הזקוקים לעז־רה, רשאים להישאר בתחנה במשך יום או יומיים. לחולים ניתן טיפול בבית חולים.

מי נושא בהוצאות הטיפול בעו־לים, כלומר באכסונם, בשעת ה־מעבר? — שאלתי.

אלפיים סטודנטים מארצות ערב

„שלטונות אוסטריה", השיב מר רויש. „הדבר שייך לתפקידי האבטחה שלנו ואני חושב את הדבר כמוצדק. כרגע לא ידוע לשלטונות אוסטריה על פעילות מצד טרוריסטים פלס־תינאיים בתחום המדינה. היתה פעי־לות מסויימת לפני סגירת המחנה בשנאו. מספר טרוריסטים נתפסו ונידונו.

„באוסטריה נמצאים כאלפיים סטו־דנטים מארצות ערב. הם לומדים ומתפרנסים בחלקם במכירת עתונים בחוצות. אין כל תלונה לגביהם. להיפך: בשעת מלחמת יום הכיפורים ביקשו אחדים מהם רשיון לשהות־קבע באוסטריה, מכיוון שלא רצו להתגייס לצבא בארצותיהם. הרשיון לא ניתן להם מכיוון שהם נמצאים באוסטריה באופן ארעי כסטודנטים. רק במקרה שסטודנט כזה נושא אשה אוסטרית, ניתן לו רשיון כזה. לשל־טונות אוסטריה לא ידוע על כל פעילות מחתרתית מצד ארגונים פלסטינאיים".

שאלתי, אם אי־הטלת עונשים כב־דים על טרוריסטים מסוג זה ואם גירושם מן הארצות שבהן ביצעו מעשי טירור אינם נותנים תנופה למעשי טרור נוספים?

„אם גם לא תנופה ברור שהם אינם מונעים מעשים נוספים", קבע שר הפנים האוסטרי, „רק אמנה בינלאו־מית למלחמה בטירור באוויר, כמו שנתקבלה בזמנו אמנה למלחמה בסחר־בני־אדם, עשויה להיות יעילה נגד מעשים כאלה ובתנאי שכל הארצות, כולל ארצות ערב, יהיו מוכנות לפעול בהתאם לאמנה".

מה הסיכויים לקבלת אמנה כזו?

„כרגע הם נראים קלושים. הסיכון בעיני הארצות השונות כנראה אינו „גדול" כדי. אך בעיני זו הדרך היחי־דה למלחמה בטרור באוויר. אוסט־ריה נקטה יוזמה כזו ב„מועצת אירו־פה" ותמכה בה גם באו"ם, אך ללא הצלחה. אינני חסיד הדעה כי אפשר להילחם בטירור באמצעות טירור. יש לנקוט שיטות אחרות. רק צעדים בינלאומיים יעילים עשויים לסייע בענין".

אוטו רויש
שר הפנים האוסטרי

בעיית החוזרים

הצבעתי על בעייתם של עולים מברית־המועצות שחזרו מישראל ל־וינה ומקימים כעת רעש גדול במאמ־ציהם לשוב לרוסיה. כמה מהם נמצ־אים כעת בוינה? שאלתי.

„יש כ־200 כאלה", השיב מר רויש. „אנו מציעים להם שהות קבועה באוסטריה או סיוע למעבר לארצות אחרות לאור שהוברר, כי אין להם סיכוי לחזור לבריה"מ בזמן מתקבל על הדעת. אחוז קטן מהם הסכים לשוב לישראל".

האם מדובר כאן בקבוצות מאורג־נות?

„כעת לא — השיב שר הפנים האוסטרי — „הם אף הפגינו לפני בניין השגרירות הסובייטית בוינה, ואין להניח שיעשו זאת אם הם מאורגנים. היה זמן, שנוצר רושם, כאילו אחדים מהם מאורגנים, כאשר הם ערכו מסיבת עתונות, אך אין כל הוכחה לכך. אלה הנמצאים כעת בוינה, עובדים כמעט כולם, אך אינם מוכנים לקבל מסמכים אוסטריים או דרכונים זרים בטענה, שאם יעשו כך, לא יניחו להם לשוב לבריה"מ. בלאו הכי אין נותנים להם לחזור.

„הם מתגוררים בבית ברחוב כלין בתנאים גרועים ביותר. הבית נועד להריסה וכעת אנו משתדלים להעביר לרשותם שיכון אחר. לא יהיה זה שיכון של לוקסוס אך הוא יהיה יותר טוב, ואנו עושים זאת מתוך שיקולים הומניטריים גרידא".

יעקב שרת ● מה חדש?

אתמול במוצאי החג, אמר לי חבר חוכמה ● ואני חוזר עליה פה בשביל מי שטרם שמע ● פגשתיו ואשאל: „מה נשמע, מה חדש?" ● ויען: „מה חדש? אין חדש. הכל משומש!".

נו, רק זה היה חסר לי לאזכר את האחד במאי ● חג הציביות השחוקה, הישנה, שהתמסד עד־בימי פלשתינה־א"י ● „חג" שאיש אינו יודע להסביר את ערכו וחשיבותו ● לבד מבשחיתותו המאפשרת גם לבעל הכרה מעמדית כמוני להיעדר מעבודתו ● חג חסר כל תוכן, טעם וריח ● עד שמרוב אפסותו אף חדלו עליו להתווכח ● אינני מדבר על קבוצות השוליים השמאלניות ● היוצאות להפגין בנעם פועלי משולהב וכרזות קולניות ● סוף סוף קשה להניח שבשביל קומץ מהפכני דיזנגוף המתגודדים שם בין פינה לפינה ● צריך להשבית — בכלל ובפרט השנה — את כל המדינה ● אני מדבר על ראשי מפלגת ה„ע ב ו ד ה" כולל הפעלת גולדה והפעול רבין ועוד סוציאליסטים בעליה־הכרה ומיובלי ידיים ● שלשווא תחפש בארונותיהם חולצה כתולה עם שרוך לבן או אדום — כי אין ● ובכן, מנהיגי הפועלים האלה לא מצאו לנחוץ לצעוד בראש הפגנות רחוב ● ואפילו לא השמיעו דברם הסוציאליסטי באסיפות המותים לכל פעל כי טוב ● הם פשוט עבדו באחד במאי כמו שצריך לקראת בוא המכבש המחייב המתגשק רק עם אשתו ומנהיגי ערב ● והניחו לאיזה תרבותניק לחבר בשם מפלגתם מנשר־אחד־במאי קלוש כאילו כתבו במו מימיו ● מסמך היסטורי מרשים בעמקותו שכל מי שיטרח לקראו יעמוד כמובן על כל בעיות השעה הסרופה שעה שעבים קודרים מכסים את שמינו המתמוטטים ● אך לא יוכל להבין מה לכל אלה ול„חג", שאם אינני טועה ישראל היא היחידה מחוץ לגוש הסובייטי החוגגת אותו כשבתון רשמי בחסידות של שוטים.

אז מה נשמע, חברים, מה חדש? ● מה חדש? אין חדש. הכל משומש.

גם הקרדינאל מונטיני (עתה האפיפיור) קבל כסף מסוכנות הביון האמריקנית

גילויין של ויקטור מרקטי, סוכן לשעבר של ה„סי.אי.איי." ✶ בשנות החמשים והששים הושיטה סוכנות הביון סיוע כספי לכנסיה הקתולית ולמפלגות באיטליה במסגרת המאבק נגד עליית ההשפעה הקומוניסטית

מאת עדה לוצ'אני, סופרת „מעריב" ברומא

האמנם גם האפיפיור? — אכן, לדברי איש שהיה פקיד בכיר ב־סוכנות הביון המר־כזית האמריקנית, קיבל ה־אפיפיור הנוכחי, כאשר עוד היה קרדינאל ג'ובאני בא־טיסטה מונטיני בשנות ה־חמישים והששים, כספים מ־סוכנות זו, „אף שאולי לא ידע מאין בא הכסף".

זוהי אחת המרגליות בראיון בל־עדי, שראיין כתב שבועון החדשות האיטלקי „פנורמה" את הסוכן לש־עבר ויקטור מרקטי. הראיון סובב בעיקר על הבטרות והשיטות של אירגון זה, הפועל בעולם כולו, כדי „לקנות ידידים ולהשפיע על ה־בריות".

„פנורמה" מזכיר, כי ב־1972 נגנב ממשרדי הוצאת אלפרד קנופף בניו־יורק עותק של כתב יד בן 500 דף על סוכנות הביון המרכזית האמרי־קנית. המחבר הוא מרקטי. בן 44, שהיה מהשובי אנשי הסוכנות מ־1955 עד 1969, והיו בו „גילויים חמורים נגד על התערבותה של הסי.אי.איי. בארצות רבות מצילה עד איטליה".

339 מחיקות

אחרי לחץ, שנמשך חודשים רבים, הסכים לבסוף מרקטי להביא את כתב היד לאנשי הסוכנות, ואלה מחקו מחיקות ב־339 פסקות, לפני שסמכו ידיהם על פירסום הספר. שמו „סוכ־נות הביון המרכזית ופולחן הביון", הוא ייצא לאור ביוני השנה.

בראיון עם כתב „פאנורמה" על פעילות סוכנות הביון המרכזית ב־איטליה אמר מרקטי, כי בשנות ה־חמישים „הוציאה סוכנות הביון ה־מרכזית בודאי בין 20 ל־30 מיליון דולר למימון פעולותיה באיטליה. היא תמכה באירגוני תרבות ובאירגוני נוער, בעתונים, באיגודים מקצועיים ובקבוצות קתוליות. בשנות השישים השישים הושיטה סוכנות הביון ה־מרכזית סיוע כספי לפעולות רבות מטעם הכנסיה הקתולית, מבתי יתו־מים עד מיסיונים, בסכומים של מיליוני דולרים לשנה".

כסף לבישופים ולקרדינאלים

רוב הכסף נמסר „לבישופים ול־קרדינאלים רבים. אחד מהם היה קר־דינל ג'ובאני מונטיני. יתכן שקאר־דינאל מונטיני לא ידע מאין בא הכסף. אולי הניח, שהוא ניתן מ־ידידים בארה"ב או ממשלת ארה"ב".

לדברי מארקטי תמכה הסוכנות במונסיניור ש„הקארדינאל היה פטרון של בתי יתומים. הרעיון היה, שאם יעבידו אמצעים נאותים לרשות המוסדות האלה, הנעזרים שם יהיו חיים טובים, לא ייפתו לאיזה זמן לקומוניסטים".

סוכנות הביון המרכזית האמריקנית תמכה גם במפלגות — „בכל המפ־לגות שהתנגדו לקומוניסטים, הזל בדימוקראטים הנוצרים".

בשנות הששים הצטמקה הבינית סוכנות הביון המרכזית באיטליה עד כ־10 מיליונים דולר לשנה, והכוונה היתה להסתיף ולצמצמה בהדרגה עד שתיפסק לגמרי בסוף אותו עשור, כיוון ש„הבלחמה הקרה נסתיימה, ונראה כי הסכנה הקומוניסטית באי־טליה מתמעטת". אולם הסיוע הוגש לפי בקשתו של השגריר האמריקני גרהם מארטין. ש„רצה לחדש הע־מדה קרנות סודיות לרשות הדימוק־ראטים הנוצרים ומפלגות אחרות".

השגרירים מפקחים על פעולות הסי.אי.איי.

מארקטי אינגו סבור, כי השגריר מארטין הוא סוכן של סוכנות הביון המרכזית. אולם לדבריו „מפקחים השגרירים האמריקניים בכל הארצות על הפעולות של סוכנות הביון המר־כזית. כהם עובדים בבגע הדוק עם הסוכנות; כהם אינם מחבבים את הסוכנות כלל ומשתדלים להגביל את פעולותיה".

לפי אומדנו של מארקטי פעילים באיטליה 40 עד 50 סוכנים של סוכ־נות הביון המרכזית. הוא מאשר ידי־עה, שפירסם „ניו־יורק טיימס", שב־1970 ניתנו כמיליון דולר למר אבינ־בוריה פאנפאני, כיום מזכיר המפ־לגה הדימוקראטית הנוצרית, „כדי לבלום את השפעה השמאל בזירה הפוליטיקה האיטלקית".

אם ישיגו הקומוניסטים רוב...

על השאלה, איך תגיב סוכנות ה־ביון המרכזית כיום, אם תזות אי־טליה שאלה, משיב מארקטי: „ל־סוכנות יש הזכויות־חירום... אם יקרה המקרה והסוציאליסטים הקומוניסטים יהיו בעליה בתר, אני יכול להאר לעצמי בהחלט שלא יהיה כחסור בתמיכה בקליינטים איטלקיים... אם יראה לסוכנות הביון המרכזית ש־איטליה עומדת לעבור למשטר קו־מוניסטי, אם ישיגו הקומוניסטים ב־בחירות 50 אחוז מן הקולות ויוכלו להרכיב ממשלה. אסור תבריז, שהיא רוצה להלאים כפעלי תעשייה ולהע־ביר את הבסיס היבי באפולי לידי הסובייטים — או אז אין ספק שסוכ־נות הביון המרכזית והממשלה האמ־ריקנית יפעלו בלא שהיות.

„אני יכול להרחיק לכת ולומר שאם האפשרות היחידה למנוע את הקומוניסטים מלהשתלט על איטליה היתה תמיכה בגורמים ניאו־פאשיס־טיים — שלפי שעה אין סוכנות ה־ביון המרכזית תומכת בהם — היא לא תהסס להיעזר בפאשיסטים, כפי שקרה בצ'ילה".

מארקטי נשאל אם הוא סבור כי לגנראל מיצ'ה, ראש כת הקצונה השלטת בצ'ילה, יש כגע ישיר עם סוכנות הביון המרכזית האמריקנית. הוא אמר: „אינני יודע, אבל יש לי רושם, כי הסוכנות ידעה כה זוכם פינוצ'ט, והיא תמכה בו ועודדה אותו".

בתגובה על טענה, שפעילות סוכ־נות הביון המרכזית נועדה להגן בדימוקראטיה בכל מקום שנראית לה סכנה, אומר הסוכן האמריקני לש־עבר:

„בטענות כאלה הרחקנו לכת עד כדי תמיכה במשטרי דיקטאטורה כושתתים כמו בווייטנאם ובדרום קו־ריאה — ואלה רק דוגמות ספורות. כן, רצינו לייצא דימוקראטיה — וייצאנו פאשיזם. דימוקראטיה כזה כזה: אי אפשר לכפות אותה על מישהו, והיא יכולה להתפתח רק אם מכניסה גם נכשילים אותה לבע־שה. ביום שעמדתי על כל הדברים האלה — בו ביום החלטתי לפרוש משירות הביון".

KENT

WITH THE FAMOUS MICRONITE® FILTER

מה טוב להינות מהטעם המרענן של קנט

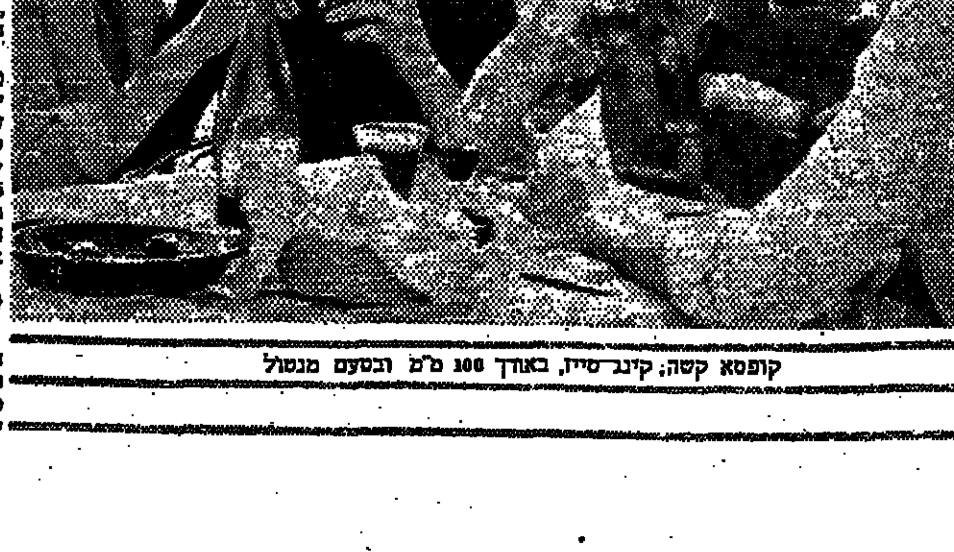

קופסא קשה; קינג־סייז, באורך 100 מ"מ ובטעם מנטול

هكذا من الأصل

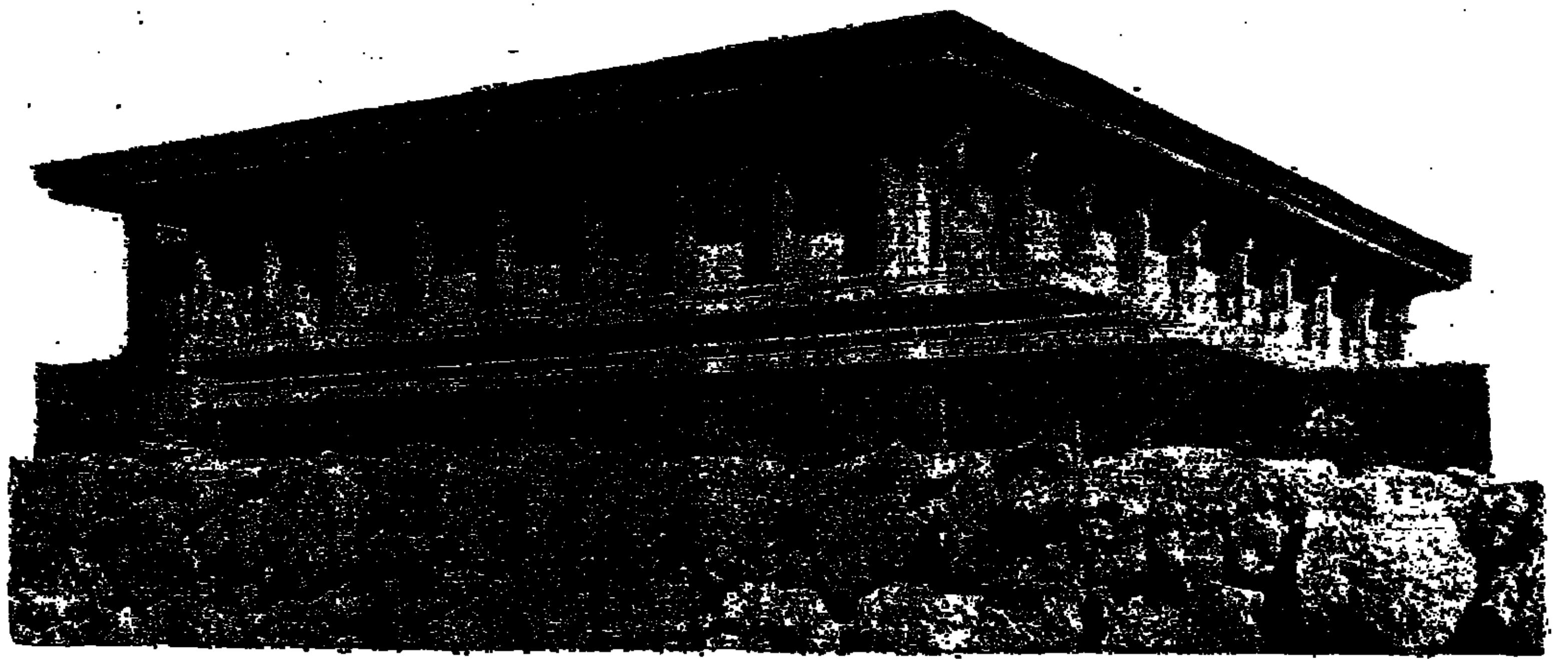

בחירות חדשות: הצעירים פורצים קדימה

ח"כ מיכה חריש (עבודה)

ח"כ זבולון המר (מפד"ל)

ח"כ יורם ארידור (חרות)

ח"כ עקיבא נוף (המרכז החופשי)

מאת אלי אייל

בשמעו את אחד מצעירי הליכוד מדבר על הצורך שברשימה לכנסת יהיו יותר „מן החבר'ה", תפס מנחם בגין את עניבתו, משכה מטה, ואמר: „מזה לא אפטר". משל כאילו העניבה והצורה היא המבדילה את המייסדים־המזדקנים מן הבנים־הממשיכים.

אך דומה כי לא כן. הרי יש אפילו בגוש הפרלמנטרי שמנחם בגין עומד בראשו כמה מיריביו אף כי הם ענובים כהלכה והדורים בלבושם, ואפילו נמצאים בשנות ה־50, הרי הצעירים רואים בהם „משלהם". כך, למשל, מנופפים צעירי המרכז החופשי בשמואל תמיר, וכך גם מתייחסים צעירי מפלגת העבודה לשמעון פרס, המקפיד בלבושו כמעט כמו מנחם בגין. שכן, לא העניבה תחליפה עושים צעיר לקשיש וקשיש לצעיר אלא כפי שמגדיר זאת ח"כ עקיבא נוף (ליכוד, מרכז חופשי), „המנטליות, הסגנון, התדמית".

המכנה המשותף הרחב ביותר לצעירי המפלגות בישראל הוא הרצון לערוך בחירות חדשות בישראל. בחירות חדשות — אם עוד ב־1974 ואם באביב 1975 — מסמלות אחרי מלחמת יום הכיפורים את לחצו של הדור הצעיר לפרוץ קדימה למעגל הפעילות הפוליטית. לפי אחת ההערכות אם אמנם יערכו בחירות כאלה, הרי התוצאה תהיה החלפת מחצית חברי הכנסת באנשים צעירים יותר.

● התסריט של „צעירי העבודה"

בדרך כלל המערך — ועוד יותר: מפלגת העבודה — הוא הנותן את הטון בתסיסה הפוליטית. „החוג לשילוב" של מפלגת העבודה, שמורכב ברובו מבוגרי המשמרת הצעירה, קבע השבוע „לוח זמנים" והחל „לעשות נפשות" ולאסוף חתימות למענו: כינוס המרכז עד 1 במאי, כדי לערוך בחירות פנימיות במפלגה עד 15 בנובמבר, כדי לערוך ועידת מפלגה בדצמבר, כדי לבחור במרכז חדש עד סוף דצמבר 74, כדי להתיצב לבחירות חדשות באביב 75. „זה ענין לצעירים", אמר ח"כ מיכה חריש בן ה־37, מראשי חוג „לשילוב" בעבודה. אלא שיש הרואים בבחירות כלליות חיצוניות סיום לתהליך הריענון הפנימי של המפלגה שהחל בבחירת יצחק רבין למועמד כשהשלב הבא — בחירות פנימיות. ויש הטוענים כי כדי להביא לבחירות פנימיות יש הכרח להכריז על בחירות חיצוניות־כלליות. ויש החוששים פן בחירות חיצוניות־כלליות „בזמן הקרוב ביותר" יהיו תירוץ לוותיקים למנוע בחירות פנימיות ולהסתפק בהצגת כמה דמויות פופולריות בראשות רשימת המערך לכנסת. ויש המפליגים ממיכה חריש ומוסיפים עוד שלב לתסריט הרצוי לקראת הבחירות הבאות: חקיקת חוק בחירות אזוריות־יחסיות כדי שהבחירות לכנסת התשיעית יהיו כבר לפי השיטה החדשה.

● גם ב„ליכוד" ובמפד"ל

גם ב„ליכוד" רוב הצעירים דוחפים לבחירות. ח"כ עקיבא נוף (המרכז החופשי) בן ה־36 אמר השבוע כי „החוג שאני מסתובב בו רוצה בחירות ואם אני רוצה להיות נציגו ולא להתנכר לו, עלי לפעול לבחירות חדשות". ח"כ יורם ארידור (חרות) בן ה־40 מסביר, כי עמדת כל חוגי מפלגתו היא בעד בחירות ש„יכניסו צעירים נוספים לכנסת אם במסגרת הגידול הצפוי לליכוד ואם על חשבון המקומות הקיימים". ח"כ יחזקאל פלומין (ליברלים) בן ה־38 נשמע נלהב פחות לבחירות חדשות אילו קמה ממשלת חירום לאומית אבל „אם לא תקום כזאת, יש לערוך בחירות תוך כמה חודשים ולא לדחותן לסוף 74' או ל־75'".

בקרב צעירי המפד"ל פני הדברים מחודדים והתוכים. „אם לא תקום ממשלת חירום לאומית", אמר ח"כ זבולון המר בן ה־37, „נלחץ למען בחירות חדשות".

אפשר לומר, איפוא, שבשלושת הגושים העיקריים — המערך, הליכוד והמפד"ל — יש לצעירים ענין בעריכת בחירות חדשות, שכן טבעי הוא שציפיות אישיות דוחפות בהלכים פוליטיים. אבל מעניין הוא שצעירים, גם מן הליכוד וגם מן המערך, מעדיפים כי הבחירות תיערכנה אחרי כינון ממשלה חדשה. ממשלה בראשות יצחק רבין כששמעון פרס בתפקיד מרכזי של כינור ראשון מוריד את ציפיות הגיל כנרצאי המפקדים הבכירים במדינה וקובע תקדים בפוליטיקה הישראלית: שממשלת ישראל אינה חייבת להיות מועצת הזקנים החכמים שעברו את כל מדורי הגיהנום הפוליטי עד שהגיעו לקבינט.

● „אפשר למנות שר צעיר בלי להתנצל"

מועמדותו של יצחק רבין (52) לראשות הממשלה במקום גולדה מאיר בת ה־76 וידידותו־תחרותו על מועמדותו זו של שמעון פרס (50) יצרו בבת אחת מוסכמות חדשות בתחום הביופוליטי של ישראל. „אפשר לדבר על בני 39 כמועמדים לחברות בממשלה", אמר אחד מצעירי רפ"י התומך בצרוף גד יעקבי כשר בממשלת רבין, „בלי להתנצל על־כך בפני הציבור". כלומר, אם פעם רוב השרים היו בשנות השישים והשבעים וח"כים כמעט צעירים היו בשנות החמישים והארבעים, הנה עתה הצעירים של אתמול נעשו ל„זקני ציון" כמו משה דיין (59), אבא אבן (59) ויגאל אלון (57), שלא לדבר על פנחס ספיר (66). מכל מקום כאשר הוויכוח הוא בין המועמדות של יצחק נבון (52) לבין המועמדות של גד יעקבי (39) אין מי שטוען כי האחרון אינו בשל לתפקיד מבחינה פוליטית ונסיונית. האמת היא שבישראל היו ורמטכ"לים שהחלו בתפקידים כשהם בראשית ובאמצע שנות השלושים (יגאל ידין, מרדכי מקלף), אבל טרם היה חבר ממשלה בשנות השלושים. ככלות הכל, רוברט קנדי היה בן 32 כשנתמנה שר המשפטים (התובע הכללי) של ארה"ב תחת נשיאות אחיו שנבחר בגיל 42. ראש ממשלת שוודיה היה בראשית ה־40 כשנבחר ופייר אליוט טרודו היה באמצע ה־40 כשנעשה ראש ממשלת קנדה. בישראל מתפעלים בינתיים מן האפשרות שיהיה ראש ממשלה בראשית שנות ה־50. חבר הכנסת הצעיר ביותר היום הוא אהוד אולמרט (ליכוד, מרכז חופשי) בן ה־29. והבא־אחריו הוא יוסי שריד (מערך, עבודה) בן ה־32 (הח"כ הצעיר בתולדות הפרלמנטריזם הישראלי היה משה נסים שהיה חבר הכנסת הרביעית והוא בן 24. מכל מקום, היותה זו תופעה יוצאת דופן ומיוחדת).

● הבאים אחריהם

אם אכן יפרשו מהממשלה לא רק גולדה מאיר, ישראל גלילי, חיים גבתי ומשה דיין, אלא גם אישים כיגאל אלון ואבא אבן או פנחס ספיר (כולם או חלק מהם) יבואו לממשלה צעירים כמו דני רוזוליו (46) מאחה"ע, או אהרן ידלין (47) ממפא"י, גד יעקבי (39) מרפ"י, ואף אלה שבראשית החמישים אברהם עופר ויצחק נבון. בכל מקרה כניסת גילאים אלה לממשלה תזיז קדימה את השורה של הגילאים הצעירים לתפקידים בכנסת.

גם לצעירי המפד"ל יש כמה „קלפים" באיוש מחודש ומרוענן של רשימת המועמדים לכנסת: הרב חיים דרוקמן ראש ישיבת אור עציון, בראשית ה־40, ומראשי גוש אמונים; חנן פורת, באמצע שנות ה־30, מכפר עציון; הרב צפניה דרורי, בן ה־37, מקרית־שמונה; יוסף שפירא יו"ר בני עקיבא העולמי; משה מושקוביץ ראש המועצה האזורית שפיר. זבולון המר טען כי הצעירים מעוניינים לא רק בגיל צעיר אלא בדמויות מוסריות כמו הרב גריה מכפר הרא"ה או פרופ' זאב לב מן המחלקה לפיסיקה באוניברסיטה העברית בירושלים.

פחות ארוכה הרשימה של צעירי ה„ליכוד" המועמדים לכניסה לחיים הפרלמנטריים. ח"כ יחזקאל פלומין מן הליברלים מציין כי קשה לו לבוא בטענות על קיפוח צעירים להנהגת מפלגתו, שכן כבר ברשימת הליכוד שהורכבה עוד לפני מלחמת יום הכיפורים יש לפחות שמונה ח"כים צעירים וכמעט־צעירים, מתוך שלושה־עשר הח"כים שיש לליברלים בליכוד: אריק שרון (46), משה נסים (39), גדעון פת (41), יצחק מודעי (46), יחזקאל פלומין (38), אברהם כץ (42), ידידיה בארי (42), פסח גרופר (42). כמובן שאריק שרון או אברהם כ"ץ לא צורפו לרשימה בזכות גילם, אבל עובדת היותם צעירים נותנת למפלגה הליברלית, הנחשבת למתונה ול„מיושבת" מבין מרכיבי הליכוד, תדמית של צעירה יותר מזו של אחותה חרות, הרדיקלית והנוקשה יותר בעמדותיה המדיניות־אופוזיציוניות. עובדה היא שבין שבעה עשר הח"כים של חרות בליכוד יש רק ארבעה צעירים: יורם ארידור (40), דוד לוי (36), מתי דרובלס (36). (יוסף קרמן, גאולה כהן ומאיר כהן הם בסוף שנות ה־40).

המרכז החופשי גא על־כך שמנהיגו שמואל תמיר הוא בן 51 ושהגיל הממוצע של חברי הוועדה המדינית שלו הוא 36. אבל עקיבא נוף מרגיש כי בעיית הגיל אינה חזות הכל. „יש זקנים־צעירים וצעירים־זקנים. מה שחשוב הוא השינוי מדור הפאתוס לדור שמעוגן במציאות העכשוית". אבל נראה כי הוא עצמו מבחין בין „פאתוס" ל„פאתוס". את אברהם שוסטק, בשנות הששים, הוא רואה כאיש חכם שאין לוותר על שרותו.

● הממתינים מן הספסלים האחוריים

בספסלים האחוריים של המערך — במיוחד של מפלגת העבודה — יש שורה ארוכה הממתינה לקראת כניסה לכנסת. הערכתם של אלה היא כי אם תהיינה בחירות חדשות יחול ברשימת המערך לכנסת שינוי לפחות ב־10 עד 15 מקומות ריאליים. על מושבים אלה יתמקחו אנשי המשמרת הצעירה, החוג לשילוב, צעירי ההתיישבות, סטודנטים ואקדמאים צעירים. מדברים על אורי סבאג (מזכיר מועצת פועלי באר־שבע) בן ה־39, על עוזי ברעם בן ה־36, על ניסים זווילי (מזכיר המשמרת הצעירה של תנועת המושבים) בן ה־33, וכמובן על יחיאל לקט מן המשמרת הצעירה. במסדרונות הירקון 110 מציעים יודעי דבר לעקוב אחרי גב' נאוה ארד בת ה־35 ש„לא ירחק היום והיא תשב ליד שולחן הממשלה". מסתבר שאילמלא היתה אם צעירה הנרשית לעזוב את ביתה לשלושה ימים בירושלים, כבר היתה גב' ארד חברת כנסת. בינתיים היא מסתפקת בחברות בוועדה המרכזת של ההסתדרות, ובראשות מחלקת החברות במפלגת העבודה. היא היום דוברת מספר 1 של הדור הצעיר במפלגה בעניינים סוציאליים (היתה מזכירת איגוד העובדים הסוציאליים כשהיה בשיא פעילותו ותסיסתו) ובתחום זה, כך מנבאים, היא תבלוט גם במישור הכלכלי. שמות אחרים (מלבד הח"כים הצעירים הנוכחיים מיכה חריש, יוסי שריד, הרב מנחם הכהן, משה שחל ועדי אמוראי) של צעירים־בדרך־לעליה — בתחום הארצי, המוניציפלי וההסתדרותי — הם: מנחם אריאב (נצרת עילית), עמידם סיוון (אגף התקציבים במשרד האוצר), משה אלמוזנינו (סגן ראש עירית קרית גת), בני כרמל (סגן ראש עירית באר־שבע), שמואל בהט (הוועדה המרכזת), אורי אגמי (חיפה). דני ויינמן (בן 30 שהיה מועמד לראשות עירית גבעתיים אילו קובה קרייזמן היה עובר לרמת־גן).

● גם תוכן או צורה?

האם הצעירים מתאפיינים כצעירים גם בתוכן ובהשקפה או רק בצורה ובדרך חשיבה? בליכוד האבחנה היא מעורפלת, שכן צעירי המרכז החופשי מסכימים עם דרכו של שמואל תמיר, צעירי חרות עם דרכו של מנחם בגין, וצעירי הליברלים עם דרכם של אלימלך רימלט ושמחה ארליך.

לעקיבא נוף אין צורך להיות יותר רדיקלי משמואל תמיר הרואה במפעלותו את ניצני תנועת המחאה בישראל. ליחזקאל פלומין אין צורך להיות בן מריבלס או יונה מאברמוב וליורם ארידור אין סיבה לדבר על זכות היסטורית בא"י אחרת ממנחם בגין. ההבדל הוא בין צעירים לצעירים. „אנו רואים את שלמות הארץ לא בכיוון זכויות אלא בכיוון בטחוני", מסביר פלומין, „ואיננו רדיקליים יותר מן הוותיקים". יורם ארידור סבור כי בכלל מי שאינו מכיר בזכות ההיסטורית על א"י לא ימצא דרכו לחרות

(סוף בעמוד 33)

1948 + 26 שנה = 1974 + 26 שנה = שנת 2000

ביום העצמאות השנה עברנו את מחצית הדרך בין שנת קום המדינה 1948, לבין שנת אלפיים. עשרים ושש שנה חלפו מאז הוכרז על הקמת המדינה. עשרים ושש שנים יחלפו עד למועד המרגש של שנת 2000, המעלה אסוציאציות מתחום המדע הבדיוני.

מה דמות תהיה למדינה בעוד 26 שנה? כיצד ניסע, אילו הישגים צופן בחובו מחקר הביולוגיה להארכת משך חיינו?

סופרי „מעריב" שוחחו עם מומחים בשטחים אלה. ב„מעריב של שבת" למחרת יום העצמאות פירסמנו חלק מן התשובות. כאן מובאות שלוש תשובות נוספות.

לחשוף את סודות המוח

חקר המוח כמדע בין־תחומי הוא מדע כה צעיר, עד שלא היה קיים למעשה כאשר נולדה מדינת ישראל ✶ עתה זוכה מדע זה בישראל — ובעולם כולו — לתנופה־רבתי ✶ פרופ׳ דוד סמואל, ראש מעבדת חקר המוח במכון ויצמן, סבור עם זאת, כי „גם בשנת 2000 יהווה המוח סוד — במידה רבה" ✶ נקודת־התורפה בחקר המוח הן, לדבריו, הבעיות התיאורטיות — „עדיין חסרה תיאוריה שתסביר תופעות כגון שיכחה, הלם, השפעת תרופות, הזדקנות"

מאת אברהם פלג

חקר המוח — כמדע בין־תחומי — הוא מדע כה צעיר, עד כי לא היה קיים, למעשה, כשנולדה מדינת ישראל. אולם בשנים האחרונות זכה מדע זה בישראל — כמו בכמה מרכזי מדע בעולם — לתנופה־רבתי. רבים מן החוקרים סבורים, שהמוח הוא היעד האחרון בביולוגיה, שטרם נכבש. האם ייכבש עד שנת 2000?

שאלה זו הצגנו לפרופ׳ דוד סמואל, העומד בראש מעבדת חקר המוח במכון ויצמן. החוקרים במעבדה זו ממקדים את מאמציהם בתחום הזכרון והלמידה. „במדעי המוח", מזהיר הפרופסור, „מלמדים אותנו, שמסוכן להתנבא. אולם אף־על־פי־כן אפשר לומר, שבכמה מתחומי מחקר המוח חלה התקדמות מעודדת. עם זאת, ניתן לשער, שגם בשנת 2000 יהווה המוח סוד — במידה רבה".

נקודת התורפה, לדבריו, במחקר המוח הן הבעיות התיאורטיות. „נעשתה עבודה רבה בתחומים הביולוגיים הפסיכיים", הוא מסביר, „אך חסרה עדיין תיאוריה כוללת, שתסביר תופעות כגון שיכחה, הלם, השפעת תרופות, הזדקנות. כל אלה אינם מובנים עדיין די הצורך. תיאוריות הפסיכולוגיות כבר הופיעו. הקיברנטיקה, איכשהו, עד כה, תיאוריה אחת אינה יכולה להסביר, למשל, מדוע זקנים זוכרים בבהירות כה רבה דווקא את ילדותם, או מדוע כה קשה לדלות מידע מן המוח, שעה שידוע, כי הכל נרשם במוחנו. או מדוע זכרונות בלתי־נעימים שוקעים בתהום הנשיה. פרויד אמנם נתן שם לתופעה זו, אולם לא הסביר אותה. בקיצור, חסר לנו במדע זה אינשטיין, שיציע איזו תיאוריה מקיפה, או מנדלייב, שיכניס סדר בתוהו־בוהו זה.

„אולם", מוסיף פרופ׳ סמואל, „לאור שהמדע כבר פתר בעיות כה רבות באברים חיוניים כמו הלב, אין ספק, שבעתיד יקדישו המדענים מאמצי מחקר ואמצעים כספיים — לחקר המוח. כך, למשל, הושקעו מאמצים וכספים רבים בטיפול במחלות־נפש, מצד אחד, ובנגעים במערכת העצבים, מצד אחר — השקעה אשר הביאה להישגים יפים. יש התקדמות יפה בטיפול בנגעי מחלות כמו אפילפסיה (חולי נופלים), סכיזופרניה (פיצול האישיות), וכיאן נעיר, יש התקדמות גדולה יותר בהבנת הגורמים הכימיים של המחלות הללו ופותחו תרופות רבות, המועילות באורח סמפטי, נגדן. ועם זאת, עדיין לא ברור לחלוטין מה גורם לעיוות בגוף האדם".

„ניכרת גם התקדמות במערכות, המשלבות את פעילות המוח, המיכשור האלקטרו־אופטי והמחשבים. כך, למשל, מסתמנת אפשרות, שבאמצעות מיכשור אלקטרו־אופטי יוכלו לסייע רבות לעיוורים, אף שאלי המוח ניתן יהיה להחזיר להם את מאור עיניהם. אחד החוקרים, העוסק באינטראקציה זו שבין המוח והמיכשור, הוא פרופ׳ דלגאדו מארצות־הברית. באחרונה פורסם, שהוא פיתח „קוצב־מוח". כשם ש„קוצב־לב" דואג לריתמוס פעימות הלב, כך „קוצב המוח" משפיע על פעילויות המוח. את המכשיר הזה ניתן להפעיל באורח אלקטרוני מרחוק.

פרופ׳ דוד סמואל

פרופ׳ סמואל סבור, ש„קוצב מוח" צופן סכנות מסויימות בכך, שהוא עלול לשמש כמכשיר־שליטה על אנשים, שבמוחם נשתל „הקוצב". „בכלל", הוא מציין, „ההבנה של המערכת הנוירופיסיולוגית טומנת בחובה סכנות. אך כיוון שהשתלת „קוצב" מצריכה את הסכמת הנשתל, אין הסכנה מרובה כאן. לעומת זאת, רבה יותר הסכנה בתחום השימוש בסמים ותרופות, שניתן להחדיר אותם לגוף בלא שאדם ידע זאת. יש חוקרים המודאגים נוכח האפשרויות להשפיע על האופי והתכונות של האדם. יש הסוברים, כי צריך לתת את הדעת על כך, שהמחקרים בימים עשויים להרע לא רק חולים, אלא גם בריאים... אולם לא הייתי מפריז בסכנות הללו. כל הנוגעים בדבר מודעים, כיום, לסכנות הללו ולכן אפשר למנוע אותן. כשלעצמי אני סבור, שהמחקרים הנוירופיסיולוגיים הביאו תועלת רבה ועזרה לאנשים, הסובלים מדכאון, מתח ובעיות נפשיות אחרות".

חקר המוח בארץ עוד לא הגיע למימדים הנאותים, לדבריו. „אנו עושים מאמצים ליצור גשר בין הפרמקולוגים, הביוכימאים, הפסיכולוגים ושאר החוקרים, הקשורים לנושא זה, כן ההכרה, שיהיה קשר בין תחומים אלה כיוון שחקר המוח מצריך כיום מאמץ בינתחומי. פרויד עצמו טען תמיד, שרבות מבעיות הנפש מקורן בתופעות כימיות. אך כיוון שבימיו לא היו כלים כימיים מתאימים להתמודד עם הבעיה — נזקק פרויד לפסיכואנליזה". זאת, איפוא, דוגמה כיצד יכול חוקר־נפש להיעזר בכימאי. כך, למשל, יתכן, שבעיות של פיגור שכלי והתנהגות מערכת העצבים עשויות להיפתר, באורח חלקי, על־ידי חוקרי הגנטיקה.

לפיכך, התארגנו חוקרי המוח הישראליים — מן התחומים השונים — במסגרת „המרכז הישראלי לפסיכוביולוגיה". המרכז, שנוסד ב־1970, מקיף כיום למעלה מ־100 חוקרים, הפועלים במעט בכל מוסדות המחקר וההשכלה הגבוהה בארץ. המרכז גם קשור לבית־הספר לרפואה של אוניברסיטת ג'ונס הופקינס בארצות־הברית. לפני כשבוע השלים „המרכז הישראלי לפסיכוביולוגיה" סקר על כל אנשי המקצוע, העוסקים בתחום זה בארץ, סקר שיאפשר תנופת התארגנות ופיתוח נוספת. „ברצוננו", מסביר פרופ׳ סמואל, „לעודד את הקשר בין הפסיכולוגים והפסיכיאטרים לבין אנשי המחקר הבסיסי. אין כל סיבה, שישראל לא תתרום תרומה גבוהה למדע זה בקנה־מידה עולמי. מחקר זה אינו מצריך אנשים רבים, או ציוד יקר.

„הפסיכוביולוגיה, או חקר המוח, זכתה לתנופה רצינית בארץ — ובעולם — בסוף שנות החמישים, כאשר נתגלתה שורה של חומרים מרגיעים, שבאמצעותם אפשר להשפיע על מחלות. בשנות השישים החל מחקר זה להתגבש כמדע בין־תחומי, עם תחילת שנות השבעים הקמנו את המרכז לפסיכוביולוגיה ואני מקווה, שאת פירות המחקר המשותף נקטוף בשנות ה־80".

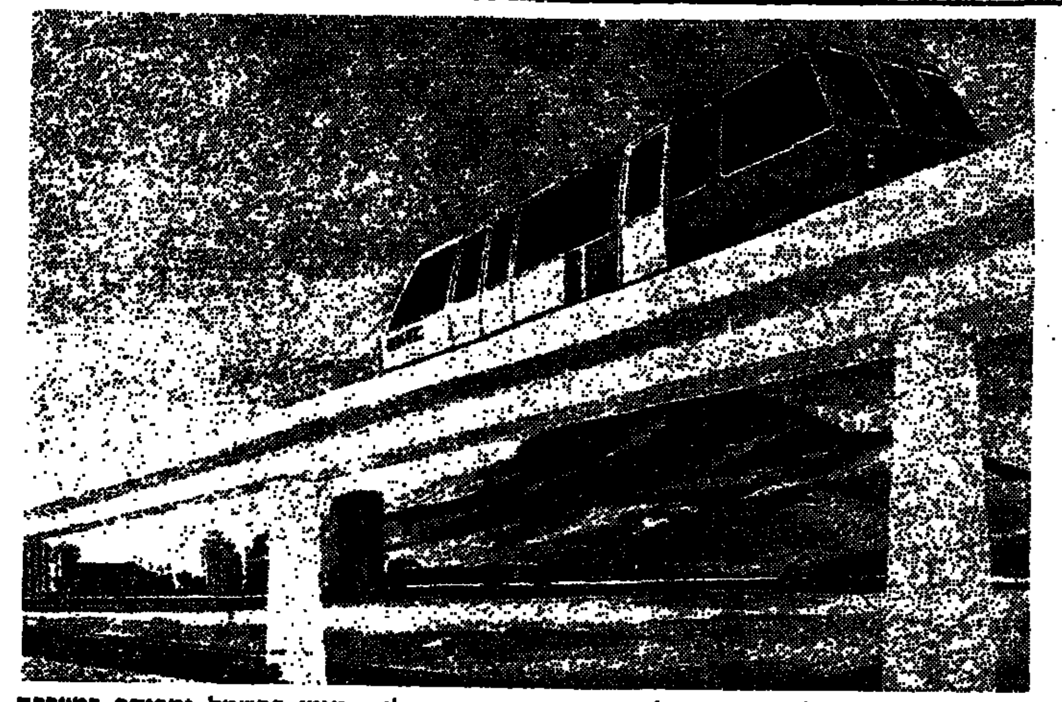

זה דגם של קרונוע ללא נהג, הנע על נתיב מיוחד בכביש עילי; מונע בחשמל ומבוקר במערכת של בקרה אלקטרונית עם מחשב. מהירותו — 65 קמ"ש, והוא מיועד לקשר שכונות ופרברים — אבל לא לנסיעות למרחקים או לתוך העיר. דגם כזה יופעל לשירות ציבורי עוד בשנת 1976 — בין הערים אל־פאזו בטכסאס וסיודאד־חוארס במדינת צ'יוואוה במכסיקו.

רכבת בינלאומית תנוע בין ישראל - למצרים ולבנון

ייסלל כביש מהיר בין ירושלים לרבת־עמון

מאת אלכסנדר דורון

הכבישים ה„מתפרצים" מעומס כלי־רכב; ה„פקקים" מדי בוקר; האוטובוסים הגדושים אדם בשעות השיא, המשתרכים לאיטם, והמתפתלים בכבישים שאינם מתאימים להם; הרמזורים ה„עייפים", חדשות לבקרים — כל „מחזות הזוועה" השיגרתיים של תל־אביב בבוקר, האם יתמידו עד שנת 2000? מה יהיה אז, כאשר יתגשם חלומם של אלפים רבים נוספים וידם תשיג לרכוש מכונית (במקרים לא מעטים, המכונית השנייה של המשפחה)?

קשה אמנם לצפות, במצב הנוכחי של אנארכיה מוחלטת בתחבורה, מה יהיה בעוד 26 שנה — מה עוד שהחלומות לגבי אותה תקופה לא־כל־כך־רחוקה, יש בהם משום התרפקות על כלים מ„פלאנטה אחרת", אולי על גבול המדע הבידיוני. אבל אנשי תיכנון ישראלים במדע התחבורה, בהנדסת כלי־רכב ובארגון מערכות תנועה יבשתיות, חוזים דווקא „ורודות".

התחזית מדברת על כך שישראל תהיה מכוסה ברשת של כבישים מהירים. שיהיו בה לפחות שני צירי תנועה מרכזיים לאורך המדינה — מצפון לדרום; האחד — בעיקר לתנועה פנים־ארצית, מחיפה, לאורך רצועת החוף, דרך תל־אביב ועד סיני, עם אפשרות של התחברות לכביש דומה שיגיע ממצרים והציר השני שיחל בלבנון וישמש לתנועה מהארץ למדינות השכנות. הכבישים הללו יהיו חלק ממערכת של עורקי תנועה בין־יבשתיים. הציר שתחילתו בגבול לבנון יחצה את רכס הכרמל, את ואדי ערה, לרגלי הרי השומרון; תהיה בו הסתעפות לנמל התעופה הבינלאומי על שם בן־גוריון בלוד ואילו המשכו של ציר זה יתחבר לציר הקודם, לכיוון מצרים.

בצד צירי האורך יהיו צירי רוחב — שיקשרו את חיפה עם צפון־ירדן וסוריה ואת ירושלים — עם רבת־עמון.

● **מערכת הסעה המונית**

במקביל לרשת הכבישים החדישה, תוקם רשת של מסילות ברזל, שתהווה חלק ממערכת ההסעה ההמונית, שתופעל באזורים המטרופוליטאניים של תל־אביב רבה (עד אז תהיה תל־אביב עיריית גג והיא תשלוט על שטח שבין ראשון־לציון בדרום להרצליה בצפון). הרכבת המהירה שתנוע בה, תגיע עד ללבנון ומצרים. לא יהיו קטרי דיזל וקרונות — אלא רכבת מהירה ביותר, חשמלית, מעוצבת בצורות חדשות לחלוטין, שתוכל לפתח מהירות של 400—500 קמ"ש, ותנוע על גבי כריות מאגנטיות. זו תהיה הרכבת הבין־עירונית והבין־לאומית של ישראל.

אמצעי התחבורה המוני אחר, ציבורי — יהיה רכבת תחתית באזורים המטרופוליטאניים, ובעיקר בתל־אביב רבתי; אמצעים אוטומאטיים, מונעים אף הם בחשמל, מבוקרים על ידי מחשב ומערכת בקרה אלקטרונית ונעים על גבי גלגלי גומי, יהיו בתוך שכונות ובין־שכונות ופרברים. לאמצעי זה, מעין רכבת או קרונוע, ללא נהג — יהיו כבישים עיליים מיוחדים ובלעדיים. הנוסעים יישבו בהם בנוחות כירבית, שכן הם יהיו ממוזגי אוויר, נאים למראה, שקטים. לא יגרמו למיטרדי רעש וזיהום אוויר. מערכת זו תתחבר בתחנות מיוחדות, למערכת ההסעה שתיכנס לתוך הערים, למרכזי הבידור, המסחר והעסקים.

המרכזים העירוניים יחסמו לתנועת כלי־רכב פרטיים ותותר בהם, בהגבלה, רק תנועה של כלי־רכב ציבוריים — ובעיקר רכבת תחתית. אזורים שלמים יהיו מיועדים רק להולכי רגל.

כדי שלא תיפול על ההולכים עצבת־נפש למראה שטחי בטון אפורים נרחבים — יהיה צורך להרבות, באזורים שייסגרו לתנועת רכב — בדשאים, גינות נוי, מזרקות, ספסלים, תאורה מרהיבה, בקישוטים ואנדרטאות.

לא מן הנמנע, כי הרשות העירונית תגיע למסקנה שתחבורה ציבורית, היא שירות לכל כמו חינוך, בריאות וסעד ולכן היא תהיה חופשית, ללא תשלום — שייגבה, אולי, מכל תושב, כחלק מן המס המוניציפאלי, השנתי או החודשי.

התחבורה הציבורית תהיה דומיננאטית ותקבל עדיפות בכל. חניונים ענקיים לרכב פרטי יוקמו מחוץ לכניסות לערים ומשם יהיו קווי תחבורה מהירים וקווי רכבת תחתית — לכל מקום. התחבורה הציבורית תתחיל לשרת את אזרחי הערים — ולא לשעבד אותם.

תקופת שיכרון החושים הנוכחית וה„ריצה" אחר מכונית פרטית — שכאילו היא הפתרון הבדוק לכל קשיי התחבורה של הפרט או המשפחה — כל זה ייפסק, כנראה. מכיוון שהכבישים לא יוכלו לשאת כמויות כה גדולות של כלי־רכב.

המכונית הפרטית, שתהיה אמנם נחלתם של רבים, תשמש בעיקר לסופי־שבוע, לטיולים מחוץ לעיר, לקאמפינג, לחופי הים, לנסיעות נופש ואולי אף לחו"ל.

לעבודה, לבידור של אמצע השבוע, לקניות — יסעו רק ברכב ציבורי. האמצעים לכך יהיו מגוונים: אוטובוסים, רכבת תחתית, קרונועים ללא נהג. והכל מרווח ומונע בחשמל; — מהיר — ובתדירות גבוהה.

המכונית הפרטית, כך סבור

(סוף בעמוד 33)

כליה מלאכותית ארצית תטהר משק המים מהמלחה

„בסוף המאה הנוכחית נוכל להפיק מאות מיליוני קוב מים נוספים, אך עדיין חסרים מים בישראל"

מאת אברהם פלג

בימים אלה הופעל באילת מיתקן חדש להמתקת מי־ים. המיתקן, שהוא הגדול מסוגו בארץ, משמש כאב־טיפוס למיתקנים גדולים יותר, שנועדו לשמש מענה לבעיית המים של ישראל. אף־על־פי־כן סבור המהנדס גדעון לויטה, ראש אגף הטכנולוגיה במועצה הלאומית למחקר ולפיתוח, שכשם שמדינת ישראל נולדה כשהיא צמאה למים כך גם תחוג את שנת היובל שלה בסמוך לשנת 2000 — כשהיא עדיין צמאה למים.

פוטנציאל המים של ישראל נאמד בבמיליארד ושש מאות מיליון קוב מים לשנה. מדינת ישראל היא המדינה המפותחת היחידה בעולם המנצלת פוטנציאל זה בשיעור של למעלה מתשעים אחוז! זהו מצב המחייב את המדענים והטכנולוגים של ישראל לפתח מקורות מים חדשים. המקור הגדול והחשוב ביותר הוא מי הים. הצרה היא שמים אלה מלוחים — ויש להמתיקם.

התנופה הגדולה

לדעת המהנדס לויטה, החלה התנופה הגדולה בהמתקת מי־ים — בשנת 1964, כשנחתם הסכם בין נשיא ארצות־הברית דאז ג'ונסון לבין ראש ממשלת ישראל דאז אשכול להקמת כור גרעיני דו־תכליתי לייצור חשמל ולהמתקה. בשעתו דובר על מפעל שיספק כ־100 מיליון קוב מים לשנה בשנים 1971 או לכל המאוחר ב־1972, במחיר בין 25 ל־40 אגורות לקוב (במחירי 1965). תוכנית זו לא יצאה אל הפועל. בדיעבד אל לנו להצטער על כך, סבור המהנדס לויטה, וזאת משני טעמים:

● התברר שהעולם היה אופטימי מדי ביחס לאפשרויות הטמונות באנרגיה גרעינית כמקור אנרגיה זול להמתקת מי־ים. במלים אחרות: לוא הוחל בבניית המפעל היה כיום מחיר המתקה יקר לאין שיעור מאשר באותה תקופה.

● לא היו באותה תקופה מתקני המתקה, שעשויים לשמש כמענה רציני לאתגר ההמתקה של ישראל.

כיצד בכל זאת הסתדרנו ללא הכור הדו־תכליתי? „לא היתה כל קאטאסטרופה בבחינת מצוקת מים. זאת, תודות לכך שהונהג משטר של חסכון וקימוצים בתחום זה, אך מצד אחר ברור שמצוקת המים נשארה בעינה" — אומר המהנדס.

הישג טכנולוגי

כיום נשתכללה הטכנולוגיה של ההמתקה ובראש ובראשונה תודות לפיתוח ומחקר שנעשו בישראל עצמה, כדוגמה לכך משמש מיתקן ההמתקה החדש באילת המיתקן שניבנה על־ידי „הנדסת התפלה", הוא כולו פרי תיכנון ופיתוח מקוריים ישראליים, תפוקתו היא כ־4000 קוב ליממה, היינו כמיליון קוב לשנה. „המיתקן מהווה הישג טכנולוגי יחיד במינו וראשון מסוגו בעולם". וכבר ביום הפעלתו הראשון הגיע לתפוקה המתוכננת. המיתקן פועל לפי עקרון הזיקוק ובאמצעותו ניתן להמתיק מים ב־20 אחוז יותר זול מאשר מיתקני ההמתקה האחרים הפועלים כיום בעולם ובארץ, מלבד כבר מצויים באילת שני מיתקני המתקה של מי־ים. האחד — לפי עקרון ההקפאה של המהנדס זרחין שאינו פועל. השני — לפי עקרון הזיקוק — שכאמור התפוקה באמצעותו יקרה יותר מהחדש" — מציין ראש האגף לטכנולוגיה במועצה הלאומית למחקר ופיתוח.

מלבד אלה, מצויים בארץ מיתקני המתקה מי־ים קטנים יותר — כולם דרומית לאילת — ובסך הכל מגיעה התפוקה הכללית של מי־ים מומתקים בישראל — לכדי שלושה מיליון קוב לשנה.

הנה כי כן אנו רואים שבתחום המתקת מי־ים לא הושגו עד כה היעדים שנקבעו. מה הם ביוני ההתפתחות עד לשנת היובל של ישראל, עד לשנת 2000?

משיב המהנדס לויטה: „החל בשנת 1982, — תהיה בידינו טכנולוגיה של המתקה בשיטת הזיקוק, שתאפשר לנו לבנות מיתקני המתקת מי־ים כמעט בכל גודל שנרצה. ואולם שאלת ההקמתם תהיה ביסודה לא טכנולוגית אלא פוליטית. כלומר, יהיה צורך בהכרעה פוליטית אם אנו נהיה מוכנים לשלם את המחיר. ההמתקה שיחסית יהיה גבוה למדי. לפיכך מסתמנות גם אפשרויות טכנולוגיות נוספות: לקראת שנת 2000 אנו חייבים להתקין מעין כליה מלאכותית ארצית להוצאת המלח ממחזור המים הסגור (המים המתוקים). במחזור זה מצטברים יותר ויותר מלחים וכליית המים הארצית נועדה לטהר את משק המים שלנו מהמלחה זו. כיום איננו יכולים עדיין לבנות כליה זו מפני שלא עומדה לרשותנו טכנולוגיה שתהלום צורך זה.

השבת שפכים

„בתחום השבת שפכים עירוניים ותעשייתיים נצטרך להשקיע יותר ויותר. השבה נבונה תוכל לספק לנו כמה מאות מיליוני קוב מים בשנה. עתה מפותחים בארץ שיטות טיהור מים באמצעות ממברנות. טכנולוגיה זו כבר מצויה בידינו. אך אנו צריכים עוד להשקיע השקעות נוספות בכל האמור במיתקני הטיהור".

מיתקני זיקוק מי־ים צורכים חום רב ולכן רואה המהנדס לויטה יתרון בשילוב חלק מהם בתחנות חשמל שפולטות חום. יתכן איפוא, שמיתקני הזיקוק הגדולים בעתיד יהיו משולבים — ברובם או בחלקם — בתחנות כוח גרעיניות דו־תכליתיות, להפקת חשמל ולהמתקת מי ים.

אין להלול באמצעים נוספים להשגת מים כהמטרה מלאכותית באמצעות זריעת עננים בחלקיקים, כגון יודיד הכסף. שיטה זו מופעלת עתה בישראל ונראה שבאזורים בהם היא מופעלת היא מביאה להגברה הממטר בשיעור של 15 אחוז.

ואולם, לנוכח כל האפשרויות הללו ניצבת העובדה הדמוגרפית: אוכלוסיית ישראל תגדל עד לשנת 2000 בעוד כשני מיליון איש ולכן תעלה צריכת המים בתחומים השונים — בתעשיה, בחקלאות ובבית.

מסכם המהנדס לויטה: „אף שנוכל להפיק מאות מיליוני קוב מים נוספים — עדיין נהיה חסרים מים בישראל בסוף המאה הנוכחית".

עתה בעונה
רקחי
תות שדה
לכל השנה

עשי זאת במו ידייך!

עתה בעונה, כאשר תות השדה זול במיוחד, הכיני מלאי נכבד של מרקחת (קונפיטורה) תות שדה ויהיה לך כיבוד נפלא לכל השנה.

שלחי גלויה לת.ד. 2253 תל־אביב 61000 ותקבלי עלון מתכונים לרקיחת תות־שדה.

המועצה לייצור ולשיווק של ירקות

למכירה או להשכרה
מחלבות הרמה
לפנות טל׳: 624831, 876354.

למכירה
מפלס טכני
E־99 במצב מצוין
טלפון 840381
בערב 855325

מעונין להחליף **וילה גדולה** בפילדלפיה **בבית או דירה** בירושלים, חיפה או שפלת החוף — בחודשי יולי אוגוסט
פרטים:
Dr. Sidney Fish, 28 Aberdale Road
Bala Cynwyd Pennsylvania 19004 U.S.A.

هكذا من الأصل

דב גולדשטין — הראיון השבועי עם ח"כ שולמית אלוני, מנהיגת התנועה לזכויות האזרח

לא אהיה חברה בממשלת רבין, אבל נתמוך בה אם הוא לא ייכנע למפד"ל – והדתיים יישארו בחוץ

יצחק רבין צריך להתייצב לדין על העבירה שקיבל תשלומים בעד הופעות בקהילות יהודיות בארה"ב, כאשר כיהן כשגריר בארה"ב ואם יימצא חייב — עליו להסתלק מכוונתו לעמוד בראש הממשלה ● המנהיגות הוותיקה, מנהיגות של סיסמאות ותהום בינה לבין הציבור, היתה צריכה ללכת מזמן וחבל שזה התעכב כל־כך ● בממשלה החדשה טוב שלא יכהן אף שר מן הממשלה שלפני מלחמת יום הכיפורים, לא מי שהיה במטבח ולא מי שלא היה ● טוב לנו לנוח ממשה דיין וטוב לו לנוח מאתנו ● ספיר מלא כוונות טובות אבל הוא אבי־אבות השיטה של... חוסר השיטה ועליו לעזוב את הממשלה ● סביב השאלה של מיהו יהודי התחילה כבר יהדות ארה"ב להתפלג ויהודים שואלים: ישראל קמה כדי לפסול יהודים?! ● יהודים ולא־יהודים בארה"ב הזהירו אותי באופן חמור משלום נוסח וייטנאם, שניכסון וקיסינג'ר עלולים להביא למזרח־התיכון ● אני בעד נסיגות עם ערבויות אמריקאיות מפורשות

לבסס את סיכויו של יצחק רבין להקים ממשלה, על הצטרפותה של ח"כ שולמית אלוני אליה — מגדלים פורחים באוויר. לצפות את מהלכיה של האשה הדינאמית הזאת — נסיון יומרני, הטופח על פניהם של המנסים. להניח, שעתה, ש"המתנגדת הראשית" שלה, גב' גולדה מאיר, פורשת לביתה, תעוט גב' אלוני על ההזדמנות ותרווה את עצמה בכורסה הממשלתית — הנחת־שווא. אפשר, כי הכוח העיקרי הגלום בח"כ הזאת, הוא באי־רצונה לכהן כשר בממשלה.

ביום רביעי בלילה, שעה קלה לאחר שחזרה מסיור בן שבועיים בארצות־הברית, הסבתי עמה בדירתה המרווחת בכפר־שמריהו. כיוגעת מתלאות הדרך, היתה גב' אלוני שופעת חיוניות, מנוסחת ללא־זהירות, חייכנית וצחקנית ומשרה אווירה של רעות.

— ח"כ אלוני, כה מסמלת בשבילך פרישתה של גב' מאיר מתפקידיה? איך נראה לך הסיכוי לחילופי משמרות במפלגת העבודה?

תראה, זה נראה כבר פתח לתקופה חדשה. הדור הוותיק גמר את הקאריירה שלו ועליו ללכת הביתה. חבל רק שהתהליך הזה נמשך זמן רב ביותר. בשנים האחרונות, עוד הרבה לפני מלחמת יום הכיפורים, היתה לנו ממשלה מנותקת מן העם ומן המציאות. החיים בארץ התנהלו בשני מישורים שונים, בנוכרים, שתהום פרושה ביניהם: הממשלה מצד אחד והציבור ועניינו מצד שני. כך התפתח בישראל המוסר הכפול. זו היתה הנהגה של מליצות פורחות, שלא היתה מסוגלת עוד להנהיג את העם, להדריך, לכוון ליעדים. מוכרחה היתה לבוא צמיחה של מנהיגות חדשה. הוותיקים ניסו לעצור את התהליך, כדי לזכות בעוד תקופת שררה. המלחמה החישה את התהליך.

● נשיקות בין פרס לרבין

— בכל אופן, כאשר התהליך הזה במפלגת העבודה החל להתגלגל, לא היית כאן...

הרשיתי לעצמי לנסוע ולהעדר, כי אין לי ספק, שהדראמה מתחוללת בתוך מפלגת העבודה. שם נטוש המאבק הגדול והוא לא הסתיים בנשיקות בין פרס ורבין, בסוף הבחירות במרכז המפלגה. אוה, לא! הבעייה של רבין ושל מי שיתמוך בו היתה ונשארה להתגבר על המנגנון, שאינו בשליטתו, ועל לחצים פרסונאליים קשים. רק התגברות על אלה תבטיח את הכיבר להורים, באמת, דם חדש להנהגה.

— האם לדעתך צריכים כל שרי הממשלה של ערב המלחמה לפנות את כסאותיהם בממשלה החדשה?

כולם! עד האחרון שבהם! מי שהיה אורח קבוע במטבח של הגברת הכליטה צריך ללכת מפני שהיה במטבח. מי שלא היה במטבח — צריך ללכת מפני שלא היה ונתן לדברים להתגלגל כך ללא התנגדות וללא תביעה לשינויים. כולם! הרי דו"ח אגרנט מאשר את כל הטענות ואת כל ההשגות ואת כל החרדות בנושא זה: זו היתה ממשלה, שהיה על אופציה אחת, גיזונה כביכול אחד, ללא כל בקרה בקרה, לפי שיטה ה"מטבח" הידועה. על פי איזו אינטואיציה, שיכולה להיות נכונה ויכולה להיות מקור של אסון, כפי שקרה באמת במציאות.

— אינך סבורה, כי ראוי לממשלה החדשה, אם תאושר הקים, להחזיר בכהונתו של משה דיין, אפילו לא כשר הבטחון דווקא?

בהחלט לא! בשום תפקיד! היה עליו לפרוש מייד לאחר המלחמה. היו לי אתו שיחות בנושא הזה. שאלתי אותו מדוע אינו פורש. אמרתי לו, כי היה עליו לפטר את הרמטכ"ל ואת הנושאים באחריות למחדלי צה"ל, ובעת ובעונה אחת להתפטר בעצמו. הוא לא קיבל את הצעתי. הוא טען: את יודעת מה היה קורה במצב כזה?! הממשלה היתה מקבלת את התפטרותי אבל לא היתה מרשה לי לפטר את הרמטכ"ל. היה יוצא, שרק אני הולך ורק אני אשם בכל מה שקרה.

אם דיין לא התפטר מייד לאחר המלחמה, היה עליו להתפטר כאשר התפרסם דו"ח אגרנט. הוא יכול לעשות כך באופן אלגנטי, בנוסח: "אמנם ידי כשלג ילבינו, אבל קרה מה שקרה במשרד שבאחריותי ולכן אני הולך". אבל הוא הוכיח דבקות לכסא. הוא הוכיח, שלא הבין, שהוא אחראי. אינני מאמינה, שישראל תלוייה באיש אחד. טוב שיפרוש מכל תפקיד וינהל דיאלוג נוקב עם עצמו. כיצד דיין ינוח מאתנו ואנחנו ננוח ממנו.

● אבי־אבות־השיטה של־חוסר־שיטה

— ופנחס ספיר, עם הכפיון העצום שלו? הזקא יש לו יחס של פטרוניות אליך ובראייה אני הוא קורא לך "שולמית'לה" בחיבה...

טוב, זו הרי לא שאלה של חיבה אישית. הוא מלא כוונות טובות כרימון, באמת. אבל הוא אבי־אבות־השיטה־של־חוסר־השיטה. ולכן עליו ללכת, ללא דיחוי, יחד עם האחרים, ובמקומו צריכה לבוא שיטה ומנגנון, שמבוססים לא על אינטואיציה ולא על זכויות אבות כימי מתושלח, אלא בשר ודם, שיקיבו מבגרות ויקבעו כללים של משטר תקין.

— בינך לבין גב' מאיר היתה יריבות אישית חריפה. האם הליכתה מכאן גורמת לך איזו קורת־רוח פרטית?

לא! לא, לא! לראות אותה פורשת כך, ללוות את שקיעתה הקשה והעצובה, עם קצת סנטימנט, זה דווקא דבר עצוב. חבל שהיה כך. ביוני 73', חודשים אחדים לפני המלחמה, היה כשאל ב"אות", בטאון מפלגת העבודה ושם אמרתי: "אסור להאחז בה. תנו לאשה ללכת. חדלו להכריח אותה". חבל שלא נהגו כך. אי אפשר שוב ושוב, כל הזמן, לנהל את מדינת ישראל כאילו זה עדיין גס, בלי סדרי שלטון, בלי כללים, בלי עקרונות, עם אמא גדולה וטובה, שתפתור לנו את כל הבעיות. אבל הגברים פחדו להתייצב מולה, ומול עצמם, ודחקו שוב באמא הזקנה, לא לנטוש אותם.

● לא אשוב למפלגת העבודה

— טובה כה שמתחדשת עתה במפלגת העבודה, האם תהליך ההבראה, אמנם, יימשך, האם תחזרי "הביתה", אל חיק מפלגתך?

לא, לא. לא נתתי את דעתי כלל על האפשרות הזאת. לא, אני לא רואה את עצמי חוזרת אל הבית הזה. ההיאבון הפוליטי שלי ניזון מדחפים של הצורך לעשות, לפעול, לחולל תמורות. לתהליכים החיוביים במפלגת העבודה אפשר יהיה לעזור דווקא מבחוץ. המהפיכה במפלגת העבודה, לקים מערכת חיים תקינה, משוחררת מכבלי הבוסים, גם אם תתנהל ולא תיעצר, תימשך זמן רב. זה אינו תהליך מהיר. הוא לא נגמר בנשיקות ולא בתרועות ובמחיאות הכפיים. יצחק רבין יכול לעשות דבר גדול להחשת התהליך הזה, אם יציג עכשיו ממשלה חדשה, עם הרכב חדש, הרבה לפני שהמהפיכה תשיג את מטרותיה. עליו להוכיח, כי הטענה, שלוותיקים אין תחליף היא סמנת־חבל. עליו להפריך את ההנחה הנוראה, המדכאת, שאם, חלילה, הוותיקים לא יאיישו את תפקידי המפתח בממשלה, צפויות סכנות לישראל. ההיפך מזה הוא הנכון.

● האם עבר רבין על התקשי"ר

— מצד אחד את תולה תקוה ביצחק רבין ומצד שני הגישה סיעתך שאילתה לכנסת בעניין התשלומים, שהמועמד לראשות הממשלה קיבל תמורת הופעותיו לפני קהילות יהודיות בארצות־הברית, בעת שכיהן כשגריר. כיצד יתכן לעניין זה?

קיבלנו בנושא הזה הרבה מאוד פניות מאשימות, גם בארץ וגם בחוץ־לארץ. היו פניות אנונימיות והיו פניות עם שמות וכתובות מדוייקים. יש כאן בעייה של תקשי"ר עובדי המדינה. השאלה היא, אם רבין עבר עבירה לפי התקשי"ר הזה, או לא עבר. אנחנו איננו משטרה ואין לנו מנגנוני חקירה להוכחת האשמה או להזמה. הגשנו את השאילתה כדי שיבררו את הנושא באופן יסודי. אינני שופטת. אם רבין נהג כך, יש לברר, אולי קיבל היתר מיוחד לעבור על התקשי"ר. מכל מקום, אם רבין עבר על התקשי"ר, יש להעמיד אותו לדין ורק לאחר שבית־הדין המוסמך יברר ויחקור וידון ויחליט, נדע כולנו בדיוק מה קרה.

● השגרירים הקודמים לא נהגו כך

— ואם מר רבין יימצא חייב בדין, האם זה יפסול אותו, לדעתך, לכהונת ראש הממשלה?

שמעתי שמר רבין טוען, כי גם קודמיו בתפקיד השגריר בארה"ב נהגו כמוהו. זו טענה פסולה בשני מישורים: אין בה לזכות, אפילו היא נכונה. דבר שני: היא איננה נכונה. לפי מיטב ידיעתי — ואני השתדלתי לברר את העניין — השגרירים הקודמים שלנו בוושינגטון לא נהגו כך. אם מר רבין יימצא חייב בדין, מוטב לו שיסתלק מהכהונה ומהכוונה למלא אותה. עצם העלאת העניין, גם בכנסת וגם בציבוריות הישראלית, מחייב באופן מפורש, שיצחק רבין בעצמו ידרוש את הדיון והבירור היסודיים ביותר סביב האשמה. הוא מחוייב לתת הודעה גלוייה על כך. הוא צריך להיות בעניין יותר מכל אדם אחר לברר את השאלה באופן יסודי ולהסיר אותה מסדר־היום, כך או אחרת. אי־אפשר בשום אופן לטעון: "אני לנו, שיצחק רפאל הוא שר בממשלת ישראל" — ולא לברר תלונות אחרות על עבירות של שרים, קל וחומר של מי שמתכוון לכהן בראש הממשלה.

— על מה, לדעתך, נשענה התפלגות הקולות המלחמתית במרכז מפלגת העבודה, בין רבין ופרס? איזו השפעה היתה ל"מסמך וייצמן" על כך? כיצד השפיעה תמיכתו של מר ספיר במר רבין?

שני דברים פעלו נגד מר רבין, בנוסף ל"מסמך וייצמן", שהיתה לו, לדעתי, השפעה מוגבלת, ובנוסף לסיפורים עליו בענייני התשלומים בארה"ב, שכל מדינת ישראל מדברת עליהם. א) הוא גבראל מוצנח. הוא לא גדל במפלגה. אין מכירים את השקפת עולמו וה"אני מאמין" שלו, בשאלות שונות, הוא עדיין בגדר של תעלומה. זה בשורר ההנגדות.

● על "מסמך וייצמן"

ב) רבין נחשב איש אחדות העבודה לשעבר, גם אם הוא לא אמר זאת. תמיכתו של ספיר עזרה למר רבין, אבל עד היום, למרות מה שקרה בפילוג, שמעון פרס נחשב יותר איש מפא"י הקלאסית, מאשר רבין. שמעון הוא מתלמידי ברל כצנלסון, איש הנוער העובד, מיוצקי המים על ידי בן־גוריון ז"ל. היחסים בין מפא"י ורפ"י, לא בצמרת, אלא בשורות החברים, היו תמיד יותר אורגאניים, מאשר עם אחדות העבודה. הדבר הזה בלט מאוד בערב מלחמת ששת הימים, כאשר היה צורך להכריע אם לתת את תיק הבטחון למשה דיין או ליגאל אלון. יותר קל היה למפא"י להחליט על דיין, לא מפני שהוא היה טוב גדול יותר, אלא במפורש בגלל השתייכותו של אלון לאחדות־העבודה. אני יודעת זאת בפירוש, כי הייתי מעורה אז בעניין מבפנים. בסופו של דבר זה היה השיקול שהכריע אז וזה מנע עתה מרבין תמיכה גדולה יותר.

אשר ל"מסמך וייצמן": בין חברי המרכז היו מעטים, שלא ידעו על פרשת 23 במאי 1967, לפני שה"וייצמן" פירסם את המסמך ואני סבורה, כי היתה לפירסום השפעה מסויימת, אך לא השפעה רבה, על שיקולי חברי המרכז.

— בהתחשב בזהות והשקפות הקרובה בין סיעתך לבין הליברלים העצמאיים, מה מונע מכם הקמת גוש פרלמנטארי משותף? האם ישנו סיכוי, שתופיעו אתם ברשימה משותפת בבחירות הבאות?

מידת היושר האינטלקטואלי מחייבת להגיד, כי ישנה זהות לא רק בין המצע שלנו ומצע הלי"ע, אלא גם בין המצע שלנו למצע מפלגת העבודה. במסמכים ובניירות ישנה בכלל זהות רבה. אבל אי־אפשר להאבק על תיקון סדרי מימשל, שלטון ומשפט ולהאבק נגד שיטות פסולות, כאשר רוצים קודם־כל ליהנות מהעוגה. זה לא הולך. וזה מה ששבר את המגע בין לי"ע וביננו בעבר הקרוב. אני ראיתי שהלי"ע מדברים על אידיאולוגיה ומתכוונים לכסאות. הם מוכנים למכור כל דבר ושום דבר אצלם אינו תנאי מפורש, שאם אין ממלאים אותו, הם מוותרים על העוגה ונשארים מחוץ לממשלה.

מה לא נובע שלא נלך עם הלי"ע, בתנאים מסויימים, אם האידיאולוגיה תהיה עיקר ולא הכסאות, בשיקוליהם של ראשי הלי"ע. יכול להיות, שתקום שותפות יותר גדולה עם גופים פוליטיים אחרים, כמו זה של אמנון רובינשטיין, למשל. אני בכלל אינני חסידה של מפלגות קטנות. אנו נמצאים עתה במצב של תמורה ושל התהוות גדולה, חדשה, טוב שקמות קבוצות קטנות. כל קבוצה כזאת מעלה עוד אנשים מוכשרים וסותרת את הנוחות האווילית המסוכנת, כאילו אין לציבור שלנו אנשים מלבד הוותיקים של מפלגת העבודה ושל השותפים הקבועים שלה. גם התנועות הפוליטיות הקטנות מבינות, כי אי־אפשר ללכת לבחירות עם שלושים רשימות מפוצלות. לקראת הבחירות תתהווה האחדות בין הרשימות הקרובות, אבל מי שירצה, באמת, בתמורה, תחול עליו החובה להוכיח, כי אינו כופר את עקרונותיו תמורת נגיסה מן העוגה וכי התחברות בממשלה חשובה לו פחות, הרבה פחות, מן המאבק למען סדרים חדשים ואורח־חיים פוליטי חדש.

— מה הם התנאים שלך להצטרפות לממשלה, שמר רבין מנסה להקים?

יצחק רבין מעוניין במפד"ל. הוא נהנה מזה, שהודענו שנתמוך בו ובממשלתו, אם יילך בלי המפד"ל. ההודעה הזאת מעלה את כוח־המיקוח שלו במו"מ עם המפד"ל. הוא משתמש בנכונות הזאת שלנו ללחוץ על המפד"ל ולהגיד להם, שהוא יכול להקים ממשלה, גם אם הם יחליטו להשאר בחוץ.

● ביהדות ארה"ב כבר החל הפילוג

— יוצא, אם כן, כי ההודעה הזאת, בהתחשב ברצונו של רבין ללכת עם המפד"ל, כמשענת, מזיקה אתכם?

כן, זה נכון, אבל מותר לנו לעשות זאת מתוך הנחה, כי רבין יהיה ראש ממשלה ויחליט על בחירות חדשות. אסור לנו בשום אופן לעשות את רבין תלוי בחסדי המפד"ל. אם כך יהיה, יתנו למפד"ל הכל ובלבד שתוקם הממשלה. אני מודאגת מאוד. אני חרדה. אני באה עתה מארה"ב ואני יכולה להעיד, כי שם התחיל כבר הפילוג בקרב היהדות ואם תהיה כניעה בשאלת מיהו יהודי — יתחולל אסון על ראש היהדות האמריקנית. הסימנים הראשונים כבר גלויים מעל לשטח: הקהילה היהודית בטורונטו קרועה ושסועה ונבוכה וסרויה בוויכוח מרור ומפלג סביב שאלת הגיור כהלכה. האורתודוכסים שם דורשים, שכל הילדים המאומצים יעברו שוב גיור כהלכה. הם תובעים שיעשו להם הטפת דם ברית. האורתודוכסים בארה"ב כבר הודיעו, שאינם משתתפים בכנס־גג של בתי הכנסת, של שלושת הזרמים. יהודים רבים וטובים בארה"ב שאלו אותי: "מה קורה לכם? מדינת ישראל קמה כדי לפסול יהודים, לנדות אותם בקרב העם?" ישנה בארה"ב התמרמרות עצומה בנושא זה ואוי לה, לישראל, אם היא תהיה הגורם, שבכניעה למפד"ל, יופר האיזון העדין בקרב היהדות האמריקנית. ולכן, אנחנו באים אל מר רבין ואומרים לו במפורש: תקים ממשלה ואנו נתמוך בה, אבל בתנאי שלא תיכנע למפד"ל! ואנחנו לא רוצים תיקים ולא שרים ולא כלום!

אם רבין מתכוון ברצינות לחולל תמורה, עליו לפנות בגלוי אל דעת הציבור ולמצוא בה תמיכה וסעד. הוא חייב להתרחק מהדיונים בחדרי־חדרים, המקובלים במפלגת העבודה. בדיונים כאלה הוא יישחק על־ידי המנגנון והוותיקים.

● התנאי להצטרפות

— מדוע אינך רוצה להיות שותפה מלאה בקואליציה ולכהן כשר בממשלה?

לתמוך בממשלה — בבקשה, בלי תנאים, זולת זה שהמפד"ל תהיה מחוץ לממשלה. אם המפד"ל תהיה בפנים הממשלה, אז רבין לא זקוק לתמיכה שלנו. דבר אחר הוא שותפות שלנו בממשלה. זה מחייב שינויים יסודיים, שאינני מאמינה שיש רצון להכניס אותם: זה מחייב הצמדות בלי פשרות לארבעה־עשר העיקרים של מפלגת העבודה, זה מחייב שתינתן לכל הנזקקים זכות חופשית לנקוט עמדות כרוחם בשאלות דת, מדינה ומצפון, בלי שום תכתיב ממשלתי, קואליציוני או מפלגתי, זה מחייב התארגנות חדשה לחלוטין של משרדי הממשלה. מי צריך 24 שרים?! מה זה?! משחק בכסאות?! המכסימום הוא 14 שרים. לטווח ארוך יש להסתפק בעשרה. אבל כבר בשלב זה, כהתחלה, יש לאחד את משרדי הפנים והמשטרה, להוציא את המשרד המאוחד מידי המפד"ל ולהתחיל לבנות משרד פנים אמיתי, שאין לנו בישראל. זה מחייב את ביטול משרד הדתות, שהוא משרד של המפד"ל בלבד והמדינה אינה זקוקה לו. זו צריכה להיות מחלקה במשרד המשפטים, לטיפול בדתות האחרות, ואילו את שרותי הדת יספקו הרשויות המקומיות. זה מחייב מיזוג של משרדי הבריאות והסעד, במשרד לרווחה סוציאלית.

וזה לא הכל: אנחנו דורשים סדרים חדשים, שיטות חדשות בעבודת הממשלה, אחריות מסוג אחר, איזון תוך קיום מערכת קפדנית מאוד של ביקורת. כל זה לא ייתנו לנו ולכן אין אנו מצטרפים לשום קואליציה. אבל נתמוך בממשלה, אם בכלל זה שהמפד"ל תישאר בחוץ. היא תהיה זקוקה לתמיכתנו. אבל שוב אני אומרת: אינני מאמינה, שהמערך לא ייכנע למפד"ל, ואז כל הבשורה של יצחק רבין אינה בשורה וכל החידוש אינו חידוש. לכן גם לא נראית לי כאקטואלית השאלה, שאכהן כשר בממשלה.

● מקבלים אותי, כי חושבים שאני מהמימסד...

— אילו היתה נטענת למלא את כל תנאיך והיית מקבלת תיק בממשלה, כלום לא היה בזה משום עדות שמכל־הכל גם את שייכת למימסד? האם זה לא היה מקפח את הדימוי של מחאה, שהיה אחד מגורמי הצלחתך בבחירות האחרונות?

בגילוי־לב? ההצלחה שלנו היתה דווקא מפני שאנחנו שייכים למימסד. בלי להכנס עתה להוכחה אם זה טוב או רע (אני סבורה שזה רע), יש לציבור הישראלי דעות קדומות נגד אישים, שהם מחוץ למימסד. באסיפות בארה"ב אמרו לי עתה: "תראי איזה דבר מוזר! כאשר אבנרי ומאיר־קה פעיל מדברים אלינו, אנחנו נבהלים ונרתעים. ואותך — מקבלים". ותאמין לי, שבעניינים מסויימים אמרתי דברים יותר חמורים מאבנרי ופעיל. הם מקבלים אותי, כי אני בעיניהם חלק מהעניין ולא דמות שמחוץ למסגרת. אינני נרתעת, איפוא, מן הישיבה בממשלה. גם אם אשב — יכולים הכל להיות בטוחים, שלא אסתום את הפה ולא אחריש נוכח עיוותים. המימסד נעשה איזו מלה גסה. לא סובלים אותו. אחרי הכל אני ערה לאפשרות, שלעסוק כל הזמן רק בביקורת, יש בזה כידה כל אדם, שאינו רוצה לשאת בשום אחריות. לא מרידה אותי הסכנה של איבוד דימוי, אלא העובדה, שאין עוד נקודה להאחז בה, כדי לראות ראשית שינוי ונכונות לבלא אחרי התנאים שלנו. אין סימן כזה.

— האם את תומכת בבחירות חדשות, בהקדם?

לא יהיה מנוס מבחירות. אתה מאמין בניסים? לא, יפה. גם צריך להתייחש, כדי שיצחק רבין יקים ממשלה בלי ספיר וגלילי, בלי רפאל ובורג, שיושב בממשלה מאז 1951 ויכניס לממשלה אנשים חדשים, רוח חדשה, מנהיגות חדשה. אילו זה היה קורה, הייתי אומרת, שממשלה כזאת תכהן עד שאפשר יהיה להעביר את החוק לשינוי שיטת הבחירות ולהערך לקראת בחירות בשיטה החדשה. אבל הואיל שלא זה עומד לקרות — כדאי לנו שתקום ממשלה חדשה, שתכריז מייד על מועד הבחירות, מוקדם ככל האפשר. הפחות רצוי מכל האפשרויות הוא, שממשלתה של הגב' מאיר תוסיף לכהן כממשלת־מעבר עד לבחירות. זוהי ממשלת הסטאטוס־קוו ולאן זה מוביל, ראינו כבר בשנה באוקטובר 1973.

— כיצד שהמדיניות האמריקנית נוטה להחמיס כן התמיכה בישראל ולשבות את לב הערבים, על חשבון ישראל, כה אוצרות הציבוריות האמריקניות, שבה הקים בכמה נפגשת?

החוגים, שאני נפגשתי אתם — פרופסורים וסטודנטים ואינטלקטואלים, יהודים ולא־יהודים, ומנהיגי הן הדמוקרטים והקונגרסמאנים — כולם נגד המגמה הזאת בכל לשון־של מחאה. מעניין הוא, שהאמריקנים מבקרים את ניכסון ואת קיסינג'ר הרבה יותר מאתנו. הם חוזים ואומרים, כהים אנחנו מודאגים, מהסכמים שלנו כככרים מחבאות על ראשיהם של ניכסון וקיסינג'ר ושהם הקונספטים שלנו בזולמים ביקורת עצם. הם מתהבוכים, מדוע אנחנו עד עכשיו עדיין שניכסון הוא ידיד שלנו וקיסינג'ר הוא "מלאך השלום" במזרח התיכון. חוגים רבים של יהודים ולא יהודים רואים בניכסון ריאקציונר וכועסים על רבין, שתמך בשעתו בניכסון, נגד הדמוקראטים. פרופסורים רציניים אמרו לי במפורש: "היזהרו לכם לנפשכם, גם בניכסון וגם בקיסינג'ר, שלא יביאו לכם שלום נוסח וייטנאם! אל תשכחו שציאן קי שק היה אהוב על ניכסון והוא הזרק שלו יותר מכם — והם הפקירו אותו".

ישנה התמרמרות גדולה בארה"ב, שאנחנו תומכים, בעזרת ידידינו תומכים בקונגרס, בתקציב הבטחון של ניכסון, כאילו כדי להשיג את חלקנו בתמיכה. מזהירים אותנו שוב ושוב: "הנה ארה"ב מוסרת נשק לסעודיה ומבקשת סיוע למצרים, ו אתם עדיין אומרים, שזה טוב לכם. תפסיקו להגיד דבר! אתם בכמה גחלה! הילחמו נגדה! היו ערים! פעלו להתעוררות דעת־הקהל! והזהרו להתהוך בדמוקראטים, כי עם כוחכם וכוחם של היהודים!".

● "מלאך שלום" או "סכנה"

— היכן את עיצבת בהיסטה סביב פעילותו של ד"ר קיסינג'ר, בצוות של הסוכנים, כי הוא "אבון לישראל", או כצד הסאבטים, שהוא שהוא מאבהמה את הסיכוי לשלום?

אם ננהג בה בכה ולא בפזיזות, היא יכול להיות תנו לעזר רב. יש לי חשד גדול מאוד, שאנו חותרים שוב לסטאטוס־קוו. זה עלול להיות דחף בעל־כשלל ליתר מעורבות של בחיים הפוליטיים. אני חוששת, שבה שהממשלה רוצה עכשיו, בלי רבין או בראשותו, הוא להגיע להסכם הפרדה עם הסורים ולהתגר שוב לסטאטוס־קוו בכוח. זה מסוכן מאוד. הסטאטוס־קוו הישן לא היה למובהנו והחדש יכול להיות עוד יותר חמור. אנחנו צריכים לנצל את האנרגיה של קיסינג'ר בתבונה. יאמר גם האלוהים, שהוא יקבל פרס נובל נוסף, על שלום נוסח וייטנאם במזרח התיכון.

— יש כאן, לדעתי, סתירה גדולה: או שאת תומכת בנסיגה ישראלית לגבולות 1967, ואז קיסינג'ר הוא "מלאך השלום", שכל לנסיגה כזאת, עם כמה סיכויית כל־תיקות, או שאת מתנגדת לנסיגה כזאת, ואז קיסינג'ר נושא עמו סכנה ניכרת...

אני בעד נסיגה, אבל בערבויות אמריקניות מפורשות, ולא רק נשק ועזרה כלכלית. אני בעד נסיגה כללית! רצועת חוף בסיני ושארם א־שייח צריכים להשאר בידינו. ברמת הגולן אסור שהסורים יחזרו לשלוט. לעיכת זה, לא יהיה כנים בחופה במדינה פלסטינית ביהודה ושומרון ו אני סבורה, כי במדינה כזאת תהיה להקים פדראציה אהבה, ולא עם חוסיין.

● החוויה הקשה ביותר

— מה היתה החוויה הקשה, הביטוחה, בביקורך הנוכחי בארצות־הברית?

השתתפתי בכנסים של צעירים יהודיים, הרואים את עצמם כמיועדים לעלייה לארץ. הם שאלו אותי: "מה פתאום אנחנו נעלה לארץ, כאשר כל שם כמיעוט אלינו בשורות, שאנו רוצים לרדת ממנה? מה נעשה שם?! אתם מתחילים לשאול את עצמכם שאלות קשות: כי אנחנו?! ואתם שרויים בדכאון ובמשבר קשה, האם לא מוטב לנו לשבת כאן ולהכות?" זו היתה החוויה הקשה. ניסיתי להסביר, כי אין ירידה וכי אנו נמצאים בפתח של תקופה חדשה וכי מה עתה מנהיגות חדשה. לאחר תקופה זה אני מאמינה יותר משהייתי אי פעם, שהיכולה והחיים בהנהגה הוא וכי רק היא יכולה לעקור מן הלבבות את המבוכה הזאת ולהנחות את העם, גם בארץ וגם בחוץ, בדרך החדשה, בעזרת אכן.

אמרתי שגולדה היא המועמד הטבעי למזכיר המפלגה אך לא אציע לה, כל עוד אפשר שתבחר ראש ממשלה

יום ה', 22.10.1953

כשבאתי ב־9 בבוקר למשרד מצאתי הידיעה על התנקשות רצינית: באשמורת הבוקר עלתה רכבת משא ליד אייל — מקום מועד לפורענויות — על מוקש, בנס נמנע אסון גדול. — — —

ב־12.30 ישיבת ועדת השרים לעניני חוץ ובטחון. נכחו אשכול, ברנשטיין, גולדה, ספיר. לבון ושפירא נעדרו. ברנשטיין הביע חרדה למעשה תגובה לרגל ההתנקשות ברכבת וביקש כי אקח דברים עם ב״ג. — — —

אחרי הישיבה נכנסתי אל ב״ג המרוכז כבר כולו בהכנת המשא שלו בפתיחת כינוס ירושלים. התאונן מרה על דלות החומר שהוכן בשבילו ובשביל הכינוס בכלל. כל הזמן חרדתי לכך והנה כאשר יגורתי. סיפרתי לו על הדאגה שהובעה בועדת השרים לגבי מעשה תגובה חדש בימים אלה. אמר לי כי נתן הוראה „להבליג" על ההתנקשות ברכבת.

(זאב שרף, שלא ידע כי לקחתי דברים עם ב״ג בענין זה, אמר לו מצדו אותם הדברים. ב״ג השיב כי לא־תהיה תגובה הפעם והוסיף: מבילא תיסטרו ממני עוד מעט!). — — —

שבת 24.10

שאול [אביגור] גיסי בא לשמוע על ענין התפטרות ב״ג שאינו נותן לו מנוח. שאלני אם אמנם אני סבור כי כוונת ב״ג רצינית. אמרתי הן — אין לי כל ספק בדבר. שאל אם החלו החברים מתיעצים על סידור הענינים לעתיד. אמרתי לאו, על זה הם מלהזכיר, יען עודנו עומדים במערכה למניעת ההתפטרות. שאל אם נהירים לי פרטי מעשה קיביה ומדוע לא הוצאו הנשים והילדים מהבתים. אמרתי לא, אין נהירים לי. ביקשתי מהרמטכ״ל דו״ח קרבי. הבטיח ולא שלח. כעבור יום־יומים נזדמן לי לשאול את נחמיה ארגוב אם יש מישהו מ„האנשים שלי" — כלומר, מהמזכירות הפרטית — במשרד רה״מ. התלקח והתריס: כולנו שלך! אמרתי לו: אנשים שלי פירושו אלה שאם אני מבקש מהם דו״ח על משהו הרי הם מגישים אותו מיד. הנה ביקשתי דו״ח קרבי על קיביה ולא קיבלתי. אולי תשיגנו בשבילי? — אמר: איזו שאלה? מיד תקבל! — ועד היום לא קיבלתי. — — —

יום א', 1.11

המברק הראשון שראיתי מה־צרור שנצטבר בשבת — ועד־מהרה מקריאתו — היה מברקו של קדר מפראג המודיע על גורלם של אורן ואורנשטיין: שניהם נשפטו — הראשון למאסר 15 שנה והשני למאסר עולם.

זאב שרף סיפר לי כי בשדה בוקר מתכונן ב״ג להסגר כליל בפני מבקרים שיבואו להטרידו בעניני מדינה. לת״א יבוא רק פעם או פעמיים בשנה — למיסדר הצבאי ביום העצמאות ולועידת המפלגה, אם תהיה. הרי שגם בעיה זו נפתרה באופן מניח את הדעת והכל על מקומו בא בשלום.

נאום פוגרומי באפיקים

אכלתי ארוחת צהרים לבדי אגב קריאת עתוני הבוקר. התפלצתי למקרא נאומו של לבון באפיקים, אשר „הארץ" ביחוד המצפוני לשרי מפא״י טרח להביאו בהרחבה רבה ובכל ההבלטה האפשרית. נאום פוגרומי ממש נגד אה״ב והרסני ביעלו החינוכי: חידוש המענק אינו מעלה ואינו מוריד; ממשלת אה״ב נגדנו — זהו כיום האויב וזו הסכנה; את „תכנית קלאפ" יש לדחות מראש ולהחלוטין; והעיקר — משטר שביתת הנשק אינו אלא מזימה להשמיד את ישראל ואין לשאתו בשום פנים. מה צריך הקורא להסיק מכל הרוח והשצף הזה? ברור, כי המוצא היחיד מהמיצר הוא „סיבוב שני" ביזמת ישראל. ועל מי נשען במצור הזה? על יהדות העולם ותו לא! הנה כינוס כזה שהיה לנו עכשו בירושלים — הוא יושיענו. וזה בשעה שאנו מכריזים בעצם מלחמה על ממשלת אה״ב! עמדתי נדהם מול תופעה משונה זו, כיצד אדם כה מוכשר, נבון ולכאורה שקול מוציא עצמו לתרבות רעה ועובר במהירות מסחררת ממדיניות אחראית לדמגוגיה נטולת כל רסן. אנה פניו מועדות ומה גודלה של ממשלה בלי סמכותו המרסנת של ב״ג, למרות כל שגיונותיו והתפרצויותיו, כשיצרי השתוללות כאלה יוכלו לפרוץ בכל יום באין מפריע? — — —

יום ב', 2.11

חיברתי מברק־תדריך לנציגויות — על פסקי הדין של פראג — כיצד להציג את הענין בשיחות.

ב־4.15 באתי לכנסת, שנפתחה היום לאחר ...רת החגים. שפרינצק עמד כבר באמצע ...ל וייצמן כשנכנסתי. אופן הקריאה היה מחריד בכיעורו.

בהפסקה שחוצצה בין ההספד לבין הישיבה הסדירה קראתי את ריפתין לחדר הממשלה ל...צלה והודעתי לו על פסקי הדין. היה המום. נוכחותי כי לא היה למפ״ם מושג ממצב ענינו של אורן. אעפ״י שמסרתי לו על סיכויי החנינה, לפי גירסת קדר, ראיתי כי נשתקע בסברה שתוזה על המשפט עצמו והרשעה בבגידה ובריגול. הודה ברגשות על מסירת הענין לידיעתו וביקש רשות להתחלק עם [יעקב] חזן. היה אופייני כי לא הציע לספר ל[אהרון] ציזלינג. אמרתי לו כי רגה [אשת מרדכי אורן] עומדת לבקרני הערב. ביקש למסור לה כי תגש אחר כך לראות אותו ואת חזן בכנסת.

במזנון נתקלתי בדוד הכהן אשר טרם ראיתיו מאז חזר מארה״ב. לקחתיו לשיחה באותו חדר. על מה דיברנו ועל מה לא דיברנו, כלשונו של עגנון. על קיביה ועל התפטרות ב״ג ועל בעית ראשות הממשלה ועל הילדים באמריקה ועל שליחות דוד עצמו לבורמה ועל נאומו של לבון ועל רמטכ״לותו של משה דיין ועל אוברי ועל ראובן שילוח וכו' וכו'. סירב להאמין כששמע כי ב״ג לא שוחח אתי אף פעם אחת על התפטרותו ולא נמלך בי בשאלת הראשות להבא.

מדוע לא אבן

עוד זה מדבר וזה בא. מאיר ארגוב ביקש שיחה. שילחתי את דוד והכנסתיו. שאל אם אני מאמין לו כי כל דבריו אלי אמת. אמרתי לו בכל הכנות הן. מומים רבים אפשר למנות בארגוב — רק לא מום של חוסר יושר או אי כנות. אדרבא, הוא לוקה לפעמים בחיפזון להפליט את אשר בלבו, גם אם אין בזה תבונה יתירה. אמר כי המצב המבוכה והבלבול בשאלת ראשות הממשלה הורס את המפלגה מבפנים, כשהשתוללות העתונות הצהובה מתבלת בה מבחוץ. הוא כמזכיר המפלגה ניגש למאמץ נמרץ לחסל את האנדרלמוסיה ולהשליט בהירות גמורה תוך שלושה ימים. חיזקתי ידיו. אמר כי ודאי ידוע לי כי אין אני מועמד של ב״ג לראשות הממשלה. אמרתי ודאי. אמר כי מועמדו של ב״ג אינו נראה לו והוא בטוח כי לא יתקבל על דעת התנועה. אמרתי כי המועמד שלי הוא לבון ונימוקי שלושה: ראשית, אם יהיה רה״מ לא יהיה שר הבטחון — לתפקיד זה אני מייעד את גמיר — ונמצא משמש רק באיצטלה אחת, שהוא יתרון גדול לרה״מ; שנית, אם יהיה רה״מ יתרסן ע״י אחריות, שאם לא כן הריהו הולך בתהו לא דרך של קיצוניות המעבידותו על דעתו ומידרדר במדרון של דמגוגיה שלא־מדעת; שלישית, הוא צעיר מב״ג לפחות ב־20 שנה בעוד שאחרים צעירים ממנו רק ב־10 שנים או פחות מזה. דחה מועמדות לבון כלא באה בחשבון לחלוטין. המשיך ואמר כי משלושת המועמדים הבאים בחשבון רק אחד, והוא אני, יש בו תכונות של ראש ממשלה. אשכול מעלותיו מובהקות, אך תכונות אלו אין בו. גולדה אישיות נהדרת, אבל נעדרת דעה עצמית. שאל אם אני רואה אפשרות להתפרק מתיק החוץ. אמרתי לאו. תיארתי מצבו של המשרד. עם כל חולשותיו והבקורת הנסמכת עליו לתיאבון — ירבו כמשרדים כמותו! אוירתו בפנים נקיה, רוחו טובה, יש בו מספר אנשים מעולים ושוררות בקרבו חברות. כל הנכסים האלה קשורים בי. אני שגייסתי וקירבתי רוב האנשים, הם חברי וידידי, הם הסכינו לעבוד עמדי ולקבל הדרכתי — אם אלך, חוששני כי תתפורר החבילה. שאל אם אין אבן בא בחשבון להחליפני. אמרתי חוששני כי עדיין לא — הוא מבריק כלפי חוץ, אך נטול שרשים ולא רב משקל בפנים, גם אי חברותו במפלגה תגרום קושי. אמרתי: משום זה אינני להוט אחרי ראשות הממשלה ומציע את לבון. אמר אין זה פותר את השאלה ואין זה בא בחשבון כלל ועיקר.

נכנסתי לדקות מספר לכנסת כשדיון דורש בעניני החינוך עד שהגיעה שעתי לנסוע הביתה להתקין עצמי לקראת המסה הקשה של שיחה עם רגה אורן.

אשה חדה וכבושה

לא ראיתיה מהקונגרס הציוני — כאשר פנתה לי עורף וסירבה לברכני לשלום, וזה לאחר כל שנות הידידות, אמנם ידידות משונה. פגשתני בחיוך רחב, אך ראיתי פניה והנה נצטמקו והתחדדו וטיפת דם אין בהם. מיד פתחתי בגופו של ענין. כרכתי הבשורה הרעה על פסק הדין בתקוות החנינה. שמעה את הדברים ללא זיע חיצון אך הרגשתי כי משהו נחנק בקרבה. שאלה אם יתפרסם הדבר. אמרתי בעתוני הבוקר. שאלה: וברדיו? אמרתי הערב ב־8.30. הפליטה: כש־הילדים לבדם! קמה והפנתה פניה לקיר. שאלתי לגיל הילדים. ענתה: הילדה בת 16, הילד בן 6. אמרתי כי אוכל לדחות השידור למחר בבוקר. הודתה על כך. (לדעת ב״ג ודאי שוב מעלתי באחריות הציבורית). הסבה פניה ממני שנית וביקשה כי אצא את החדר לרגע. משמע שנזקקה למטפחת. בלכתה אמרה כי תנסה להגיע למרחביה עוד הלילה, להיות עם הילדים בהגיע הידיעה. לדבריה כל הזמן טענה כי לא ייתכן שחרור בלי משפט. סיפרה על שלושת מכתביו של מרדכי ועל מאמציה להשיג ויזה צ׳כית. תמיד דחוה ורק בפעם האחרונה קבלו ממנה טופס וכסף למשלוח מברק. נפרדה שוב בחיוך. כל זמן השיחה לא הפליטה דבר שטות. כל שאמרה היה מחושב וברור. אשה חדה וכבושה — אישיות ללא ספק.

פרק שלישי

טילפנתי לשמאי להודיע ל„קול ישראל" לא לשדר את ההודעה על פסקי־הדין הערב, אלא רק מחר בבוקר. לא עברה שעה קלה והודיעוני בטלפון: הייתכן — וזו ההודעה נמסרה לסוכנויות, הרי שעוד מעט תתחיל הידיעה להתגלגל בכל תחנות העולם ונמצאנו אנו מעליבים. טילפנתי לריפתין לכנסת ולאחר שבררתי כי רגה יצאה כבר למרחביה במכוניתו של חזן טילפנתי ל„קול ישראל" והתרתי להם לשדר ב־11 בערב.

עסקתי בניירותי. שאול בא להשתתף בישיבת המדינית ונסעתי במכוניתו למשרד רה״מ.

הישיבה החלה ב־9 ונמשכה עד חצות. מניתי כארבעים איש. מהרגע הראשון השתררה אוירה כבדה והמתיחות לא פגה עד הסוף. הפתיחה היתה מכוונה ביותר: בנוכחות ב״ג קרא יצחק נבון מכתבו לנשיא — ההתפטרות ונימוקיה. המכתב כשלעצמו תעודה נעלה, אך כל כשרון הבטוי ולהט הרגש מוקדשים לתרץ צעד שאין לו כל הסבר מושכל. מיד כתום קריאת המכתב נטל ב״ג רשות דיבור ואמר כי ברצונו להציע הצעותיו לסידור הענינים: הוא מציע את לוי אשכול כרה״מ ואת פנחס לבון כשה״ב. הוסיף כי הוא מוכן להירתם לסידור עניני הקואליציה ורמז כי יהיה מוכן לדחות פרישתו עד להשלמת מלאכה זו וממילא עד להכרעה במועצת הבטחון.

משסיים כתב מיד פיתקה והושיטה לי. תיארתי לעצמי מה חושבים חברים: הנה הוא כתב למשה מלה אישית להסביר ולהצדיק עמדתו. הפיתקה היתה על שיחתו עם ד״ר לוין, האגודאי מניו־יורק, על סיכויי חזירתה של האגודה לקואליציה...

ובכן נפל הפור לגבי הראשות as far as B.G. is Concerned! — הדבר כשלעצמו לא בא עלי כהפתעה, אבל הזדרזותו של ב״ג להכריז על כך שיבשה את תכניתי לדבר מיד לאחריו. נאלמתי ונתתי לדיין ולעוד אחד ושנים להציג את קושיותיהם התמימות והשגותיהם הנרגשות. סוף שביקשתי רשות דבור ואמרתי: היה בדעתי לדבר אך הצעת ב״ג מונעת בעדי. הנני מקבל הצעתו ללא כל היסוס, אבל אילו באתי לומר עכשיו את אשר עם לבי, ייתכן שהחברים היו מגלים בדברי פנים שלא כהלכה, שכן ודאי יסכימו כי אני במקצת נוגע בדבר; גם חוששני פן בתאור החזות השחורה שאני רואה אהיה פותח פה לשטן. על כן החלטתי לא לדבר.

הסתבכות ללא מוצא

הויכוח התנהל זמן כה בעצלתים עד שלאט לאט עלה חומו. זלמן [שזר] אמר דברים נמרצים ביותר דוקא על יסוד „התעודה האנושית" שמהווה המכתב אל בן־צבי: אם מצב המדינה שתואר שר אמת — אזי הפרישה חטא משווע. חלק במפורש על בחירת אשכול, יען האוצר הוא גיבוש היכולת ואילו רוה״מ צריך לסבל את הצורך. אשכול עצמו הזהיר שקולות כי מועמדותו לתפקיד רה״מ איננה באה בחשבון. גוברין נתעלה הפעם לגובה רב. טפח על פני ב״ג את העובדה כי אין תקדים בתולדות ישראל אשר מישהו הגדול בדורו, ממשה ועד ימינו, יפרוש ממשמרתו כשליח האומה ברצון עצמו. האמנם יתכחש ב״ג למסורת האחריות?

החלטתי לדבר. אמרתי אוי לי מהדיבור ואוי לי מהשתיקה, אבל פסוקו של דיגור „אם לא יגיד ונשא את עוונו", הכריע את כף לבטי. כחבר המכיר את ב״ג זה 40 שנה — יותר כמי־שהוא בחדר זה — והעובד אתו זה 20 שנה הייתי מאושר אילו יכולתי לומר לו: עשה כאוות נפשך, מגיע לך. אינני יכול לומר זאת, איני יכול לתת שחרור מוסרי, יען כל הכורח האישי שלו ללכת מתיצב כנגד כורח הכלל לא להניח לו. איני גורס כי אין האומה יכולה להתקיים בלי מישהו. חזקה כי במשך הזמן יימצאו כוחות מחליפים. חזקה כי חלוקה אחרת של אחריות תצמיח כוחות. השאלה היא מה בינתיים. אצל אומות אחרות הבינתיים אינו מכריע. אצלנו הוא קובע גורל. פרישת ב״ג — הוצאת ציר מרכזי מהמכונה היא תתפורק. הפרישה — סילוק האישיות המרכזית בחבורה. היא תתפורר. הפרישה — חיסול הסמכות המוסרית. תבוא הסתכסכות ללא מוצא. ולא רק בין המפלגות. אף בתוך מפלגתנו. ישולח רסן מעל ניגודים פנימיים והתנגשויות אישיות. הנטיות המנוגדות תתחדדנה וחילוקי הדעות ילכו ויחמירו. אפשר ב״ג אינו מקשיב לדברים, לא מחוסר רצון אלא מאי יכולת נפשית. אין ברירה אלא להשמיעם ולו גם באזני עצמנו בלבד. אך האמנם נבצר לעשות מאמץ לשקול מחדש? אדרבא, יהיה פ.ל. [לבון] שר־הבטחון. זה יפרוק נטל כבד. אפשר להוסיף הקלות. אשכול יטול כמה תפקידים של רה״מ. אף אני כן. נקל ככל האפשר. רק אל־נא יסיר שמו מהממשלה, אל יסתלק מאחריות מרכזית במפלגה. ובקואליציה, אל יחדל לשמש שופר למדינה.

אחרי דבר [חיים] בן־אשר — לשיטתו: אדרבא, יצא ב״ג מהשלטון, אבל על מנת להתמסר לבנין התנועה והעם. כאילו זוהי הכוונה!

כאן התפרץ ב״ג לדבר — כחיה פצועה, בשצף קצף ובחימה שפוכה, כנעלב עד עמקי הנפש. מדוע אין מאמינים לו? האמנם הוא בא לסבב חבריו בכחש? ומה בצע בכל התוכחה? איננו יכול וחסל. הגיע לקצה גבול היכולת. „ברנש זה" איננו יכול לעשות עוד את המלאכה. כלום אפשר לאנוס אותו? הנה זוהי כוס זכוכית — כלום אפשר לגזור עליה להיות אקדח? ושקר. ענו החברים בתנועה ובמדינה ואפילו בקואליציה. כל החזות המחרידה היא דמיון שוא. החברים אולי אמרו כה שהם מרגישים כרגע, אבל לא זוהי האמת לאמתה. משה, מכירך זה 40 שנה? אף הוא מכיר את משה זה 40 שנה. משה לא הציג עצמו כאן לאמתו. המצב אינו נורא כלל וכלל. הענינים יסודרו וכל החרדה לחינם. וכו' וכו'.

לעיני הקהל הקדוש

אחרי הדברים האלה הייתי מוכן לקום ולהציע לקבל את הדין אבל ענין מועמדותו של אשכול הפריע לי. אכן לבון עשה זאת. אבל הישיבה סרבה לקבל על עצמה אחריות והחליטה להעביר את הענין למרכז, על מנת שאם פנייתו לב״ג לא תשא פרי, יבחר בועדה להציע סידורים.

בלכתנו ברגל הביתה אמרתי לשאול כי יש לי עכשיו ציור מענין מאד לדעת את מחשבותיו של ב״ג: שיחותיו עם „הפועל המזרחי". מדו״חות אלה למדתי, למשל, כי אשכול אינו מועמדו היחיד לראשות. המועמד השני הוא... ברני [דב יוסף].

וכשחזרנו התיישבתי על תיקון ההגהות של החוברת של ליאו על הפליטים הערבים. — — —

יום ג', 3.11

סיפרתי לליאו [כהן] על מהלך הענינים מסביב להתפטרות ב״ג ועל הדברים שנשכתבו במדינית של מפא״י אמש. שמח למועמדותו של אשכול כרע בביצועו — לפחות לא לבון. — — —

סיפרתי לוולטר על מצב הענינים בממשלה. דיבר על לבי לקבל את הראשות אם במפלגה יוצר רוב בעדי. טענתי כי צירוף שני התפקידים ישברני. ביקש להניח דעתי — הכל יעזרו לי — הן גם ב״ג עסק הרבה בעניני חוץ ובטחון — הצירוף של ראשות הממשלה ושרות חוץ מקובל בעולם ויש לו תקדימים בולטים ביותר.

חזרתי אל הניירות וב־9 הלכתי עם צפורה לקונצרט של תזמורת ישראל לזכר וייצמן.

בדרך הביתה אמרתי לצפורה: ראי נא כמה חוסר תבונה ואי ראיית הנולד יש בהדרכות ב״ג להציע את אשכול כמועמד. קודם כל, אם הוא פורש, למה יגשה לכפות רצונו על הציבור? יניח לציבור לבחור את היורש הרצוי לו. והעיקר, מה אם מועמדות זו לא תתקבל על דעת המפלגה? הן מזה כמה הקלות חמורות: ראשית, גילוי פלוגתה רצינית בין ב״ג לבין מפלגתו, שאין בה הרמת קרן גם לו גם למפלגה; שנית, פגיעה באשכול, על לא כל דבר; שלישית, ההלכה רבתי של המועמד הרצוי למפלגה. האמנם כה בטוח היה ב״ג כי דעתו תתקבל? אם היה בטוח וטעה, הן דבר זה עצמו כשלון רציני. ואם לא היה בטוח — מדוע הציע?

ישבתי שעתיים על היומן.

יום ד', 4.11

עתונים כותרות מרעישות על „התפטרות" אשכול — ר״ל הסתלקותו ממועמדות לרה״מ. ביעבוע וגילוים זה של „הקלחת" השפוכה במטבח לעיני כל הקהל הקדוש הריהם באמת מחזה מרהיב עין ומעוך נפש. — — —

אמר לי דוד [הכהן] כי חברים במפלגה אינם מעלים על הדעת כי כל הסידורים שמציע ב״ג, קודם כל מועמדות אשכול לראשות, אינם פרי התיעצות בינו לביני. אפילו לו קשה להאמין כי ב״ג לא שוחח אתי אף פעם אחת על כל אלה. אמרתי לו כי אין לטעון על ב״ג — משבא למסקנה כי לא אני האיש, וקשה היה לדרוש ממנו כי יגלה לי צפונותיו.

אמרתי למנכ״ל, כי אין להחזיק עוד את נציגויותינו במצב של עם ההולכים בחושך לגבי ראשות הממשלה ויש להודיע לכולן מצב הענינים לאמתו.

יצאתי לת״א. נסעתי לבדי ואספתי שלושה חיילים מהכבישים, כולם שחומים. דומני כי גדעון [וילק, נהג השר] הגיע הפעם לשיא המהירות. ב־1.58 יצאנו מרח׳ סמולנסקין וב־3.01 עמדה המכונית בשערי הבנין החדש של הוה״פ של ההסתדרות. וזה לאחר שנעצרנו ארבע פעמים להעלות ולהוריד את החיילים וליד משמר דוד ירדנו מהכביש לדרך עפר, עקב תיקונים. וכל כך למה? משום שישיבת המרכז — הגורלית! — שנקבעה לכתחילה להערב, הוקדמה ל־3 אחה״צ.

חיקוי צעקני ומתגנדר

זו היתה כניסתי הראשונה לבית ההדר אשר הבורגנים כינוהו „קרמל". רבות שמעתי על פארו המופלג ומותרותיו, גם את שיר ההלל הצידוק של נתן א. [אלתרמן] קראתי, אך מה שראו עכשיו עיני עלה על כל המשוער: עמודי השיש, ברק הקירות, רחבות המדרגות, שיכלול המעליה ועל הכל המרחב העצום, הריהוט המחושב, ציפוי העץ המפואר והתאורה המבהיקה של אולם הישיבות — כל אלה דוקרים עינים באופיים המופרז. חיקוי צעקני ומתגנדר לאמריקה — יציאה בעקבות „הבית הציוני", להוציא את כולנו לתרבות רעה: מה נעלה על הפירסוס הזה צניעותם הנאווה של ביתני משרד החוץ.

המרכז התישב לפי מיבנה האולם. בוה״פ הישן ישבנו סביב השולחן הסגלגל כשחברים רבים מצטופפים בתוך הביצה וממלאים את הפינות. כאן ההושבה כמו בכנסת — שורות שורות, כל שורה רואה עורפם של היושבים לפניה תחת לראות את פניהם. היושב ראש מרוחק ומורם מהנאספים. הנואם מוטב לו לגשת אל הדוכן ולהסתייע ברמקול מלקום ולדבר ממקום מושבו. ע״י כל אלה נמסכת מנה גדושה של רשמיות לתוך מהלך הענינים. ודאי נסתגל למשטר החדש במשך הזמן אך בינתים קשה היה לעכל את המעבר. הפאר השחצני כמעט של האולם, על חלונותיו הענקים הנשקפים על פני מרחבי צפון תל־אביב, הקהה את החושים והברה אווירה לא־ביתית.

שוב נפתחה הישיבה בקריאת מיסמך — הפעם מכתב אל מזכיר המפלגה, נוסח שני למכתב אל הנשיא, הכל״ל אותה ההסברה. רוב חברי המרכז — והפעם באו כמעט כל חבריו, ז״א כמאה חמישים — שמעו את הדברים בפעם הראשונה והיה ברור כי נדהמו משמוע אזניהם. עד עכשיו היו כנראה סבורים על אף כל ההצהרות הרשמיות כי יש דברים בגו ומי יודע אילו סיבוכים פנימיים הביאו את הזקן לידי הצעד המפתיע. והנה מתברר כי לא בינה — פשוט כשל כוחו לשאת את המתיחות הנפשית. עייף האיש וחסל! התדהמה ואי האמון כי אמנם אך זוהי הסיבה ואין אחרת — שימשו בערבוביה.

הראשון דיבר יבנאלי — בהערצה רבה, בהעלאת ב״ג לדרגה גבוהה ביותר כמנהיג הדור, אך בגזירה חמורה כי אסור לו לפרוש. היה פרץ משווע בין התוקף המוסרי העצום שבתוכן הדברים ובין החולשה והרפיון שבאופן אמירתם (יבנאלי הזכיר כי הוא קשיש מב״ג).

מיד קם ב״ג לענות: שוב אותו נימוק ניצח: את העובדה אין לשכנע; כזה מצבו ושום דבר שפתים וכאמבך של הכפיה לא יצלח עליו לשנותו.

הויכוח שהתפתח היה ללא כל תקדים באופיו ובהרכב המשתתפים בו. אנשים דיברו לא מתוך צורך להתבטא או להתבלט; הם נדחפו אל הדוכן עם הרגשת אחריות פנימית, כשליחי הרבים. הופיעו שלוש נשים, כמעט בזו אחר זו, וכל אחת עשתה רושם אדיר ומזעזע מחברתה. הראשונה בשליחיה היתה יהודית גינזבורג — נואמת אמתית, שהפעם נתעלתה הרבה מעל למליצה הרגילה. דברה בשם המון בית ישראל, שהם יהודים וילדי רחוב. סיפרה איך פרץ לתוך ביתה בערב. תימני שכן, מחוגי אג״י, והתריע: כיצד אתם מניחים לו ללכת? הוא של כולנו, אבל רק אתם יכולים להשפיע עליו! קומו ועצרו!

כל שחיבה — להרע

השניה היתה לילי מנחם, הספרדיה בת יוון. דומני כי זו הפעם הראשונה שדיברה בישיבה כזו. התרגשה עד לבכי כבוש. השפיעה עבריה מכובחת בנקיות, מרנינה בפשטותה. אף היא

המשך בעמוד הבא

אשכול אמר, אם יקבל הצעת ב״ג, להיות ראש ממשלה תהא זו קבורתו

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

יורש כיסא רה"מ יירש את התפוררות הקואליציה

מיומנו של משה שרת

המשך מן העמוד הקודם

דברה בשם „השכונות" — ביטאה רחשי ליבם של המוני יהודים פשוטים. כל מלה שלה יצאה מעומק לב וחדרה עמוק בלב.

השלישית היתה רבקה גובר — האשה מכפר בילו"י, חיילת במלחמת העולם, ששכלה שני בנים יקרים במלחמת השחרור. אין היא חברת מרכז אך ביקשה רשות להיות נוכחת. כשפנתה בפתק ליו"ר לבקש רשות דיבור, הועבר הפתק אלי לעצה ואני שאלתי בדעת גולדה. שנינו היינו סבורים כי אעפ"י שוודאי שפיכת דם לב"ג אסור לשלול מאשה כזו את הזכות לומר את אשר בלבה. כראשית דבריה היה ברור כי כאן ניצבת אישיות מורכבת ביותר, רבת תרבות במחשבה ובביטוי, אך יודעת ערך עצמה ואינה נכנעת כל־שבלישו. הלשון היתה ספרותית בתכלית, הפסוקים מחושבים ומהוקצעים מראש. „יש חיילים שלא קיבלו שחרור — ממילא אינם יכולים לתת לשחרור". „בעומק השכול שלי אני קוראת: חזור בך!" — — —

דעתי היתה כי כל סחיבה, שיש בה הפגנת מבוכה ובלבול, עשויה רק להרע את המצב ולהחמיר את המשבר בציבור. לא הבעתיה ברבים. גולדה לימדה זכות על דורשי ההשהייה. לבסוף נתקבלה פשרה: הוחלט לפנות לב"ג בקריאה ולהתכנס שוב ביום א' בערב. כל שידוליו של ב"ג לא לגרום למרכז בזיון ע"י קריאה אשר הוא לא יוכל להענות לה — לא הועילו. המרכז עמד על שלו וכך התפזר. — — —

ישבתי על היומן ואל הטלפון. בריליאנט מ„ג'. טיימס" טילפן לבקש עצה לשונית. מכתבו של ב"ג לארגוב נמסר לפירסום. האם נכון לתרגם „מתיחות נפשית" — mental strain? הייתי מוכרח להסכים כי אין תרגום טוב מזה ורק יעצתי לגוונו ע"י שימוש גם בנוסח high tenision במקום מתאים. — — —

יום ה', 5.11

במכונית דיבר [אליהו] דובקין כל הזמן על ההתפטרות וה־ישיבות האחרונות — של „ה־מדינית" המרכז. פרט להע־רות המקוטעות ששמעתי מפי דוד הכהן היתה לי זו ההזדמנות הראשונה לעמוד על ההרגשות המנסרות בקרב החברים, במדה שיש לראות את דובקין כמבטאם.

ובכן — בקורת רבה על אופן דיבורו של ב"ג בישיבה: סגנון תשובתו לי במדינית ורוח דבריו במרכז אתמול: הרוגז והחריפות, ללא כל ניכה נפשית חברית. לעומת זה לא חסך דובקין דברי גנאי מרבקה גובר — איך העזה לדבר בשם המתים ולתבוע את ב"ג לאחריות בשם אלה אשר הוא שלחם למות. קטרוגו החמור ביותר על ב"ג היה בכל הצעתו את אשכול כרה"מ, הן לגופה של המועמדות והן לגבי אופן הצגתה. ברור לו ולחברים אחרים הטעם האמתי של מועמדות זו: מנוי וגמור עם ב"ג לחזור כעבור זמן ולא כדאי לו להניח את מקומו למי שאולי יקשה להוציאו ממקום זה לאחר שיעשה ויצליח. אשכול עצמו אמר, לדברי דובקין, בשיחה עם חברים כי אם יקבל הצעה ב"ג תהא זו קבורתו. אשר לקהל החברים, הרוב המכריע, כמעט הכלל כלו, אינו רוצה לשמוע על הצעה זו. דובקין רואה את אשכול כמועמד החלש ביותר בכל הארבעה שנזכרו בפי הבריות. אשכול הוא „אל־תרך" מובהק. אילתור היא תכונה טובה למנהל התיישבות, גם לשר האוצר — בתנאי היינו — אך בשום פנים לא למי שחייב להיות אחראי למדיניות הכללית, הן בפנים הן בחוץ. סוף שפנה אלי ואמר: החברים יודעים מה קשה מצבך, אך עליך לקבל הדין אם החברים ידרשו זאת; אין ספק כי ידרשו.

ב"ג יחזור בעבור זמן

אשר לסיבה האמתית של ההתפטרות גורס דובקין, בערך כמו ליאו, כי יותר שנעשים בוריסיה בעודף כתה של עבר הריהי פרי חוסר מתח בהוה: אין מלחמה שאפשר לערות לתוכה את כל כחות הנפש, אין נשקף מאבק מדיני מכריע, המדינה שקעה בחיי חולין שהעיקר בהם מאבק כלכלי — אין זה מצב אשר איש דינמי ולוהט כב"ג יכול למצוא בו את מקומו ולחוש כי הוא ממלא תפקידו. — — —

יצחק נבון בא לשם לספר לי על שיחת רה"מ עם השרים ה„כלליים". הללו התעקשו על סגנויות: לרה"מ, לשר האוצר ולשר החינוך. כל שידולי רה"מ ותוכחותיו כי אין להם כל זכות להציג תביעות כאלו לרגל פרישתו — העלו חרס. נשארו בשלהם. אם כן, אומר רה"מ, לא תהיה ברירה אלא לחדש את הקואליציה הקטנה, לרבות האגודה. ובכן הוא אשר יגורתי ואמרתי לב"ג כשחשב כי הכלליים קיבלו את מוסרו. יורש כסא רה"מ — מי שיהיה — יירש, איפוא, את התפוררות הקואליציה.

יום ו', 6.11

ב־6.30 יצאנו לחיפה למסיבת פרידה לדוד הכהן. סרנו תחי־לה לביתם על הכרמל ומצאנום לבושים מכלול — דוד עוטה „זנבות" ועל קדקדו צילינדר קטן בהרבה ממדת ראשו ואילו ברכה בשמלת ערבית ארוכה. כך גזרו עליהם מארגני המסיבה, להיותם מפגינים ברוב פאר את מצלת ידם החדש. המסיבה היתה בדירתה של חנה שטרנפלד הרופאה בהדר הכרמל. נתכנסו בני חבורתם הקרובה של דוד וברכה בחיפה — תערובת של מפא"י ומפ"ם, הרכב מגוון במקצת אך מצטרף לחוג לבבי ביותר. שרתה רוח טובה ועליזה. דוד סיפר מעשיות רבות ואף אני תרמתי חלקי בספורים שהיו ובדברי בדיחות.

החלפתי דברים עם יעקב דורי על החילופים בצמרת הצבא. מצאתיו מלא התמרמרות על סילוקו של מקלף בטרם הוציא את שנתו הרא־שונה. רואה שיטה זו כהרס לצבא ולאנשים כאחד. — — —

שבת, 7.11

אעפ"י שאחותי עדה טילפנה ב־8.30 לשאול בשביל הרי [אחיין משה שרת] אם אני המרצה היום בכינוס מחוזי של המפ־לגה או דב יוסף, הצלחתי להרדם שוב וישנתי עד 10. קמתי בעצלתים ואגב ארוחת הבוקר שקעתי בקריאת דברי הספרות של „דבר". נהניתי מסיפורו של מנחם תלמי „נחש הכסף", שאינו סתם המיית נפש, אלא ממש סיפור. יש הבריא שלכדו לכתוב עברית, אם גם הם משתעשעים בה יותר מדי ונראים כשוקדים יותר להשתמש במלים נאות מלהביע את אשר בלבם. קראתי באזני צפורה את הטור השביעי המלגלג על יעקב חזן. — — —

יום ב', 9.11

המענין ביותר בעתוני הבוקר — מכתב למערכת „הארץ" על פרישת ב"ג, המרתק אליו תשו־מת לב הקורא וכובש הערכתו למן השורה הראשונה. עברית ספרותית למופת ודברים כדרבנות. ראיתי בו נקמה על כל התעללות של „הארץ" זה שנים בב"ג. בעל המכתב מצייר דמותו כמנהיג העם בתנופות ספרות וחזקות של המכחול ומסיים במסקנה כי כשם שעמד בראש העם כך על העם להניח לו ללכת — והוא עוד ישוב. החתום „ש". אני מנחש כי זהו דוד שמעוני. — — —

אחרי ארוחת הצהרים עם צפורה ישבתי לכתוב. פרץ דוד הכהן כרוח תזזית ובשורת „רצון העם" בפיו. ברחבי המפלגה — בקרב אנשי שורה ותיקים ובחוגי נושאי דבר המפלגה וההסתדרות בסניפים — גאות של תביעה לקבוע מועמדותי כיחידה. הבטיחני נאמנה כי אין ידו בדבר כלל ועיקר, אך מכל עבר מגיעים אליו הדים. גם זיאמה ארן אישר לו כי כזהו המצב בתנועה — שום מועמדות אחרת אינה עולה כלל על הדעת, אם המדובר בהרגשת הציבור בכללו. בדעת זיאמה [ארן] להזהיר את פנחס [לבון] מלהביא שוב לידי התנגשות חזיתית בין שני מועמדים, כאשר קרה לגבי הנשיאות, כשבן־צבי ושפרינצק התחרו זה עם זה בישיבת המרכז ולא צמחה מזה שום ברכה לשפרינצק.

אם לא יקום צוות

בן־ציון ישראלי בא לשיחה בכנסת על כינ־שונה של המפלגה לאחר פרישת ב"ג. הכרחית „התנערות". בתום שלמה של המפלגה צריכה לעמוד בעיית כח האדם להתיישבות. אם באמת יתקדם משק המים כמתוכנן, נוכל להוסיף שנה בשנה 6000 משקים. אמנם שאלה היא אם נצליח לגייס אמצעים, אך קשה משאלת האמצעים בעיית האנשים. מישהו — מוטב אחד השרים — מוכרח לקחת על עצמו ריכוז הכחות הפעילים במפלגה והפנייתם למשימות העיקריות. זאת ראשית, ושנית — הצמרת מוכרחה להוות צוות.

אמרתי לו כי צדק להלוטין בענין הצוות. רע כי לא היה קיים עד כה, אבל ב"ג בכח אישיותו וסמכותו העצומה מילא בהרבה את החלל. אמנם הכל שהוא עצמו מעולם לא היה איש צוות וכאילו לא הרגיש צורך בזאת. על כל פנים, משיפרוש — אם לא יקום צוות, יבוא הרס גמור. אם יקום — יהיה בזה תחליף־מה ואולי גם יותר מתחליף. אשר לאיש מרכזי למפלגה, הרי זה תפקידו של המזכיר. ואם לחשוב על אחד השרים שיקדיש חלק הגון מזמנו לעניני המפלגה והתנועה, הרי המועמד הטבעי הוא גולדה. אולם אין לפתוח אתה בענין זה — אני עכ"פ לא אעשה זאת — כל עוד קיימת אפשרות כי עליה יוטל תפקיד רה"מ. לדעתי אפשרות זו קיימת ועומדת. המסקנה היא כי אין להתחיל בשום הסדר עד שהסדר הממשלה. מכיוון שב"ג מוכן כאילו לדחות פרישתו עד לסידור עניני הקואליציה, בעוד שהצה"כ החליטו כנראה להתעקש ומוכנים להביא את הקואליציה עד משבר, הרי העניינים יגעים. — — —

יום ג', 10.11

סופרו המדיני של „ג'רוזלם פו־סט" יודע אל נכון כי אשכול הוא המועמד הרציני היחיד לרה"מ — מוצא בו כמה מע־לות יסוד, כולן נכונות, המייחדות אותו לתפקיד זה, גם רואה במועמדותו אות הזמן, כי עכשו המשק הוא העיקר. — — —

שמואל בנדור בא למסור הדים משגרירות ארה"ב על המערבולת סביב פרישת ב"ג. המקור — אברמוב, יו"ר אגודת הידידות עם ארה"ב, אשר שמע מפי ראסל. הם עוקבים בחרדה אחרי גלגולי המועמדות. ב"ג לדידם הוא איש המדי־ניות הדינאמית והתוקפנית המסבכת ישראל ב־התנגשויות עם ארה"ב. שרת מסמל את הכיוון המתון. חרדתם העיקרית היא שמא יירש לבון את ב"ג, כי אז הקו התוקפני יחמיר עוד יותר. נאום לבון עורר בלבם דאגה חמורה — לדברי ראסל, יש בידיהם הנוסח המלא וכנראה הפכו בו והפכו בו. יתר על כן, לבון הוא איש קיבוץ והם חוששים כי אם יהיה רה"מ יחזור לשתף את מפ"ם בשלטון. יחס ארה"ב לממשלת ישראל אשר מפ"ם בתוכה יהיה אחר לגמרי מאשר לממשלה הקיימת. ראסל חזר בשיחה זו לפרשת קיביה והביע השגות כאלו: אילו נתכוונה ישראל לחסל מעמד בריטניה בירדן לא יכלה להזיק באמצעי יותר בדוק. יען מעשה קיביה הנחית לאנגליה מכה אנושה הרס כל אמון בה; כן היה הגיון בהתקפה על קיביה אם המטרה היא לערער את השלטון הקיים בירדן — שלטון זה ממילא מחזיק מעמד בקושי ומעשה זוועה בקיביה הרס לגמרי יכולתו לשמש תריס בפני אנארכיה גמורה, העלולה לבוא בעקבות התפרצות זעמם של הפלשתינאים נגד ממשלת רבת עמון; תוצאה שלישית העלולה לצמוח היא חידוש ההת־נקשות המדיניות הקרבן הראשון יהיה או גלאב. ראסל מנסה להשתמש במסיבותיה של אגודת הידידות כדי להרביץ ברבים תורת מדי־ניותה של ארה"ב במזה"ת ורמז לאברמוב כי ישמח לנוכחותם של אנשי משרד החוץ בשיחותיו.

היועץ המשפטי חיים כהן בא עפ"י הזמנתי. בניירות של תיק היום דו"ח על המאמצים הנמרצים שעשה ממלא מקומו של בניקה, בהמ־רצת אלוש מניו־יורק, להביא את הירדנים לידי הגשת התלונה על פיצוץ הצינור וההתנפלות על בורדוס — שני המעשים הקלוטים מהרמיון. במיברקי לבניקה, שנתפרסם, הוקעתי את המנ־עותם מהגשת התלונה כראיה כי הם עצמם יודעים כי נתפסו לדבר שקר. בא בניקה להוציא עליהם כי יחקו ידיו נגד הישראלים ע"י צעד מחייב. לגלה כזו לא פיללתי. כתבתי למנכ"ל לברר אם אפשר להביא לידי פירסומו של סיפור זה בירדן, למען נחטוף את הידיעה ונרעיש בה עולמות.

קראתי במתיחות מרתקת את דו"ח יעקב הרצוג על שיחתו עם הבירוכן האמריקני מק־מהון. — — —

כל הזכויות שמורות ליורשי משה שרת (C)

הפרק הרביעי — ביום ו' הבא, בגליון „מעריב של שבת"

קנה דירתך בדירות גינדי

הפתרון לדירה לזוגות צעירים ברחובות

3 חדרים לחזית

במחיר ללא תקדים

105,000 ל"י בלבד

★ ★ ★

הצעה מיוחדת:

בראשון־לציון

במרכז השקט

4 חדרים + חדר עבודה

כניסה נפרדת מחדר המדרגות (מתאים לרופא, אדריכל וכו')

לוקסוס גבוה, מטבח רגבה, חדר רחצה פרטי נוסף, צמוד לחדר השינה ועוד

ראשון לציון • פתח־תקוה • רחובות

רחוב הרצל 59 — רחוב חיים־עוזר 28 — רח' הרצל 187

מלון סיני תל־אביב

רחוב טרומפלדור 11־15

הפתיחה: 1.6.74

מציע להשכרה:

חנויות

משרדים

חלונות ראוה לתצוגה

בבנין בית־המלון

נא לפנות: רחוב טרומפלדור 11־15, טל. 52621 תל־אביב, להנהלת בית המלון.

עירית עפולה — מרכז הפועל — בית אשכול עפולה

מטה צעדת גבעת המורה

צעדת גבעת המורה ה־5

תתקיים ביום שבת 11/5/74

פרטים והרשמה:

עירית עפולה טל. 065-23761

בית אשכול טל. 065-23656

מרכז הפועל ת"א טל. 03-260181

התחרות מאורגנת מאיזור תל־אביב וחיפה

משרד הפנים

הכנס הארצי הששי לשלטון ולמינהל מקומי

יתקיים בבניני האומה, ירושלים

בתאריכים ט"ו-ט"ז באייר, תשל"ד [7-8 במאי 1974]

דיונים במליאה:

1. חלוקת התפקידים בין השלטון המקומי לבין השלטון המרכזי
2. העיר בשנת 2000

קבוצות־דיון בנושאים הבאים:

* תמורות בארגון ובמינהל המקומי
* מינהל ופוליטיקה בשלטון המקומי
* משאבי כוח אדם במינהל המקומי
* כלכלת הרשויות המקומיות
* השרות לאזרח והביורוקרטיה המוניציפלית
* הרשות המקומית ואיכות הסביבה
* מינהל מקומי משווה

בטקס הפתיחה של הכנס יעניק שר הפנים את פרסי השלטון המקומי.

בדבר פרטים והרשמה נא לפנות אל: חברת „כנס", רחוב דיזנגוף 30, תל־אביב, טלפון: (03)281225 או ביום הפתיחה החל משעה 8.30 בבוקר, ב„בנייני האומה", ירושלים.

מעריב לספורטאים

„דרבי" — בירושלים

מחר, במרכז אירועי מחזור 24 בליגה בכדורגל ✶ זאת, נוסף למאבק המאראתוני בצמרת הטבלה וקרב התחתית — בחיפה

מאת צבי קופמן

המאבק המאראתוני המשולש בצמרת טבלת הליגה הלאומית לכדורגל, בין המובילה, מכבי נתניה, לבין מכבי תל־אביב והפועל כפר־סבא, לא יהיה המוקד היחיד במחזור ה־24 מחר (בתום המשחקים יארזו הבין־לאומיים את מזוודותיהם, כדי להמריא ביום ראשון בבוקר לברלין).

שכן, פרט למשחקיהן, החי־ זובים לשלושתן (נתניה, ב־ בית, עם הפועל חיפה; מכבי ת"א — בחדרה; כפר־סבא בחוץ עם בית"ר ת"א), כולל מחזור זה משחק מיוחד, שאין חשוב ומרתק ממנו — בירו־ שלים. הכוונה ל„דרבי" העי־ רוני, בין הפועל לבית"ר. התמודדות מצויינת אחרת, תפגיש בשולי הטבלה את שתי האחרונות בדירוג, מכבי חיפה והפועל ת"א.

בבחינת חישובי קצות ה־ טבלה, זקוקה הפועל ירושלים לשתי הנקודות, יותר משהן חשובות ליריבתה, בית"ר. ש־ הרי הפועל מבקשת להימלט מן המבחנים — וסיוט זה מרחף מעליה למן פתיחת העונה — ואילו בית"ר, שאין לה סיכויים רבים להיאבק על התואר, שוא־ פת „רק" למקום טוב בצמרת, בזכות יכולתה הטובה העונה. לנוכח מצבה הקשה בטבלה, תעשה הפועל כל מאמץ כדי להפתיע במגרשה — אך הדבר לא מובטח לה, שכן בית"ר טו־ בה יותר, והיא כבר ניצחה ה־ עונה שלוש פעמים את הפועל (5—1 בסיבוב הראשון, 2—1 ו־ 1—0 בגביע). בית"ר לא נוצחה 14 מחזורים רצופים(!) ואילו הפועל הובסה בשבת האחרונה 4—0 בידי מכבי ת"א. היש גם בסטאטיסטיקה זו כדי להבטיח לבית"ר נצחון?

● **שאיפה עזה**

דומה, כי מעולם לא היה מצ־ בה של הפועל ת"א כה קשה, כבו היום. מכבי איפוא שהיא תצפין לחיפה בשאיפה עזה ל־ נצח את מכבי המקומית, שכנר־ אה השלימה עם „הליכתה" אל המבחנים. אולם, אם חיפה עדיין מבקשת להיאחז ב„קרש הצלה", היא עשויה לנצל את העדרם של קלדרון ופרנקו (כרטיס צהוב) מהרכב הפועל וליטול לפחות נקודה. זהו אחד המשחקים המזדמנות החשובים של הפועל ולוא רק משום ש־ מולה תתייצב הקבוצה הפחות טובה בליגה.

ברום הטבלה תמשיך מכבי נתניה במאמציה לשמור על יתרון שלוש הנקודות, בדרכה אל התואר — כאשר תארח את הפועל חיפה, הקבוצה שהנו־ לה לה הפסד ראשון העונה (1—2). אף שנתניה תשחק ב־ הרכב מטולא (גיל מצוע, הניג' מרצה עונש וייתכן שגם בורבה ומיקי שיינפלד הפצועים — יעדרו; לעומתם, חוזר סופר־ לבסקי להרכב), טובים סיכויה לנצח, גם מפני שהיא ביתית, וחיפה — לא יציבה. אגב: נתי־ ניה ספגה פחות שערים מכל קבוצה אחרת (10) ואילו הגנת חיפה ספגה מאוד (31).

● **הפתעה?**

קילומטרים אחדים ממגרשה של המובילה, תתמודד סגני־ תה, מכבי ת"א, עם הפועל חדרה. גם זה משחק־מפתח ב־ מאבק האליפות וכל מי שמצ־ פה למעידתה של נתניה — כדי שיגעש המאבק בצמרת — מן הראוי שלא יבטל אפשרות של הפתעה דווקא בחדרה, כי חדרה ביתית והיא יודעת לכי־ פות תיקו על קבוצות טובות ממנה. „על הניר" — מכבי פייבוריטית.

לשלישית בטבלה, כפר־סבא, מצפה משחק קשה יותר ב־ „בלומפילד" — עם בית"ר ת"א כי בית"ר היא קבוצה שקשה לנצחה, ביחוד כשניצב לפניה אתגר — והיא הוכיחה זאת גם בשני נצחונותיה על מכבי ת"א. אף שכפר־סבא מצליחה בדרך כלל ב„בלומפילד" — היא עלולה לנחול הפעם אכזי־ בה, אלא־אם־כן תיקלע בית"ר ליום חלש.

בחזרה אל התחתית. האלופה, הכח, עדיין סמוכה אל אזור המבחנים. מחר, כשתארח את באר־שבע — שהתרחקה מעט מן התחתית — היא עשויה להוסיף לפחות נקודה למאזנה הדל, כפי שעשתה בשלושה משחקיה האחרונים.

מכבי פ"ת ובני־יהודה (22 נקודות כ"א) עדיין אינן בחוץ סכנות מפני המבחנים. על־כן, לא יקלו ראש במאבק ביניהן ואם מכבי לא תתאושש מהבוי־ סה בבאר־שבע (0—5) — תנוצח.

סמוך לצמרת, יתמודדו מכבי יפו והפועל פ"ת במשחק מענ־ יין ושקול. פ"ת, שתהיה מאר־ חת ב„מגרשה, עשויה לנצח בדוחק, אם תדע להבגיע את הגנתה הטובה של יפו.

כדורגל

הליגה הלאומית (לאחר מחזור 23)

1.	מכבי נתניה	10—25	32
2.	מכבי ת"א	12—30	29
3.	הפועל כפ"ס	15—26	29
4.	בית"ר י"ם	17—19	27
5.	מכבי יפו	17—33	26
6.	הפועל פ"ת	18—24	25
7.	בית"ר ת"א	23—24	25
8.	הפועל חיפה	31—24	25
9.	בני־יהודה	15—13	22
10.	מכבי פ"ת	25—16	22
11.	באר־שבע	19—22	21
12.	הפועל חדרה	23—15	19
13.	הכח־מכבי ר"ג	28—19	18
14.	הפועל י"ם	22—13	18
15.	הפועל ת"א	19—14	17
16.	מכבי חיפה	32—19	13

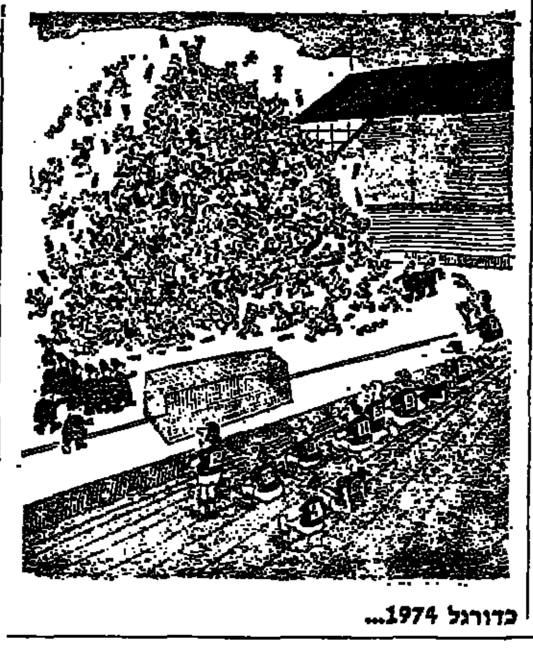

כדורגל 1974...

נצחון ל„סלטיקס" — במילוואקי

קבוצת „בוסטון סלטיקס" זכתה בנצחון 98—83, במש־ חק הראשון שלה עם „מיל־ ואקי באקס" בסידרה „משח־ קי ההכרעה" („פליי־אוף") על כתר אליפות הליגה המקצו־ עית בכדורסל בארה"ב. ה־ משחק נערך במילוואקי.

כוכב הקבוצה המנצחת קא־ רים עבדול ג'אבר (לו אלסי־ נדור) קלע 35 נקודות. „סל־ טיקס" זקוקה עתה לשני נצחונות נוספים כדי לזכות בתואר.

קנס 100 אלף פרנק — הוטל על אתלטיקו מדריד

איגוד הכדורגל האירופי (אופ"א) הטיל אמש קנס ב־ סך 100 אלף פרנקים שווי־ צריים (1968 אלף ל"י) — ה־ קנס הגבוה ביותר שהוטל אי־ פעם — על קבוצת „אתלטיקו" מאדריד, אלופת ספרד על התקרית וההתנהגות הלא־ ספורטיבית במשחק חצי גמר גביע אירופה לאלופות שנערך בגלאזגו עם „סלטיק". הסקו־ טית.

שלושה משחקני „אתלטיקו" הורחקו משלושה משחקים — איאלה, דיאז וקיקה — ש־ יחמיצו איפוא את הגמר ה־ אירופי נגד „ביירן" מינכן ב־ 15 במאי בבריסל.

בעולם

ארה"ב רוצה לארח הגביע העולמי ב־1986

ארה"ב הודיעה כי היא מ־ עוניינת לארח את משחקי ה־ גמר של הגביע העולמי בכ־ דורגל ב־1986. ההודעה על כך פורסמה רשמית בניו־יורק על ידי קלייב טוי, נציג הליגה הצפון אמריקנית.

הפנייה הרשמית תיעשה ל־ פיפ"א, בקונגרס ההתאחדות הבינלאומית שיהיה ביוני, ב־ פראנקפורט.

באותו קונגרס גם תידון ה־ הצעה של הוועד האולימפי ה־ בינלאומי, בדבר האיסור ה־ מוחלט על נבחרות ושחקנים שיופיעו בגביע העולמי — ליטול חלק במשחקים האו־ לימפיים.

סר סטנלי רוס שמסר על כך אמש אמר, כי לפני שמו־ נה שנים הציע איסור זה, אבל כמה ממדינות אסיה, אירופה (למשל דנמארק) והאפריקנים התנגדו — בנימוק שהם חובבים ולכן זכותם ליטול חלק בשני המפעלים.

אם בכל זאת תתקבל ההצעה הזו — ייפגעו כן התחלה קודם־כל המזרח־אירופים. ו־ גם מדינות אסיה, כולל ישראל.

✶ אליפות העולם הבאה ב־ טניס־שולחן, תיערך ב־16 ב־ פברואר 1975 בכלכותא, הודו. 80 מדינות עשויות להשתתף באליפות.

גמר הגביע האנגלי — חג ופסטיבל לאומי

מחר, באיצטדיון „וומבלי" בלונדון, יתמודדו על פרס היוקרה החשוב קבוצות הכדורגל „ליברפול" ו„ניוקאסל"

מאת יוסף פינקלשטיין, כתב „מעריב" בלונדון

משחק הגמר על הגביע האנגלי בכדורגל, שייערך מחר באיצטדיון „וומבלי" בלונדון, בין „ניוקאסל" ו„ליברפול" הוא יותר מאירוע ספורטיבי רגיל. בעבר ראיתי כמה משחקי גמר — ובכל פעם היתה לי הרגשה שאני נוכח במעין פסטיבאל לאומי, עם קורטוב של „פתיחה דתית". שכן משחק הגמר על הגביע האנגלי זו ההזדמנות היחידה, אולי, לאנגלים להגות את היותם אומה אחת.

על פי המסורת, מתחיל ה־ משחק בכך שהקהל העצום ני־ צב על רגליו ושר, כאילו ב־ דבקות חסידית, המנון דתי במוי"ש — המנגינה היא בא־ מה בלתי נשכחת וגם המראה שמסביב.

מאה אלף צופים יכולים להכ־ נס לתוך האיצטדיון — אולם היחידה בכל העונה, שאין אפ־ שרות לרכישת כרטיסים גדולה פי עשרה ויותר. זוהי ההזדמנות היחידה בכל העונה, שאין אפ־ שרות בכלל לקנות כרטיסים ב־ משרדים למכבר כרטיסים לאי־ רועי ספורט, וניתן להשיג או־ תם אך ורק באמצעות מועדוני הכדורגל ולאחר שמציגים שם הוכחה כי מבקש הכרטיס הוא מנוי קבוע במועדון. למי ש־ מצליח לרכוש כרטיס לגמר ה־ גביע האנגלי, יש הרגשה שהוא כאילו בעל זכות־יתר. זה עצמו מוסיף כבוד למתה.

הגביע האנגלי כבר יצר פעמים רבות הפתעות מפתיעות ובלתי־צפויות — לאורך כל ההיסטוריה שלו. כדי שנה צצות בהולך ההתחרויות קבו־ צות שראויות לתואר „קוטלת ענקים" — אלה מדרגות קט־ נים, מהליגה השלישית או ה־ רביעית, שבאופן מפתיע מגי־ עים לשלבים המתקדמים ביו־ תר בגביע, כשהן מצליחות לנצח בזה אחר זה את קבו־ צות הצמרת של הליגה ה־ ראשונה.

בהיסטוריה הזו יש שמות כמו „יוביל טאון", „ואל־ סול", „יורק סיטי" ו„רקסהאם". הקבוצה האחרונה הצליחה ה־ שנה לנצח קבוצות מהליגה ה־ ראשונה והשניה ונעצרה רק ברבע הגמר על ידי „ברנלי". אפילו קבוצות גדולות בעבר ובהווה — כמו למשל „ארסנל" שבשנות השלושים היתה בלי ספק הקבוצה הטובה ביותר באנגליה ו„לידס" כיום — נפלו קורבן להתפתחויות מפתיעות ובלתי־רגילות שזיכנו להן קבוצות מהליגות הנמוכות.

יש קבוצות שמסיבה בלתי מובנת יש להן קארירה מוצל־ חת מאוד דווקא במשחק ה־ גביע. כמו למשל „אסטון־וי־ לה", כיום בליגה השניה, ש־ היא בעלת מאזן גביעים מאוד כמנצחת בגביע האנגלי. או „ניוקאסל" שלה דווקא כאוו פרשים לא פחות כ„וומבלי" — וחוזר מול בכל מקום אחר. המיסתורין הזה הוא שעושה כנראה את משחקי הגביע ל־ מושכים, ומרתקים ביותר.

קבוצות בתחתית הטבלה יש להן בגמר הגביע סיכוי שווה לזכות, כמו לקבוצות הצמרת. ומשום כך אומרים כי למיקום של קבוצה בטבלה — אין כל השפעה על משחק הגמר. הדוג־ מה האחרונה היא „צ'לסי" ה־ נמצאת בתחתית — ושבמסגרת הגביע גברה על „לידס".

בלי כרזות בלי מטריות

האחראים על איצטדיון „וומבלי" שם ייערך מחר משחק הגמר על הגביע ה־ אנגלי, אסרו באיסור מו־ חלט להביא לתוכו דגלים, שלטי עידוד, בקבוקים מ־ כל סוג שהוא, מטריות ו־ פחיות בירה. „מי שיביא חפצים אלה — לא יורשה להכנס פנימה", נאמר ב־ הודעה שפורסמה בלונדון.

מעניין שדווקא במשחק גמר הגביע, אין השחקנים המצטיי־ נים מגלים את כלוא יכולתם. אבל היו מקרים שבאורע זה נתברך בכדורגל גדול.

כאשר שיחקו את משחק ה־ גמר הראשון ב„וומבלי", ברא־ שית שנות העשרים, ציפו רבבות צופים על הגדרות וה־ היסטוריה אומרת כי קרוב ל־ רבע מיליון חובבי כדורגל ראו את המשחק — והשוטר אחד בלבד, על סוס לבן, הספיק שם כדי לפקח על הקהל העצום הזה. לא יאומן? — אבל כנר־ אה שזו האמת.

ההיסטוריה של הגביע האנג־ לי מספרת גם על „הגמר של מאתיוס". כאשר סטנלי מתיוס הגדול ניצח את המשחק בעצ־ מו, עבור קבוצתו „בלקפול", שפיגרה 1—3 ובסופו של דבר ניצחה 4—3. בזכות יכולת הכידרור המופלאה של „אבי הכדורגל".

והיה גם משחק הגמר שבו הופיעה „מאנצ'סטר יונייטד" סמוך מאוד לאסון הכבד של מינכן, כאשר הקבוצה התרס־ קה במטוס בעת המראה ב־ 1958. באותו משחק הפסידה ה„יונייטד" לקבוצת „אסטון־ וילה" — רק משום ששוער „מאנצ'סטר", ווד, נפצע בעת תיקול — ולא נמצא לו מח־ ליף. לרבים מן הצופים עמדו דמעות בעיניים כאשר נשמעה שריקת הסיום באותו משחק.

אולי מן הסיבות הללו אין שום בטחון ש„ליברפול" תזכה מחר בגביע. בהתאם להערכות שעל הנייר, המתייחסות למצבה של הקבוצה בטבלה — היא צריכה לזכות ולהבקיע כמה שערים. שכן הקבוצה כמעט זכתה בתואר האליפות, בעוד שיריבתה „ניוקאסל", נחלצה בקושי מן הירידה. אולם דווקא משחק גמר הגביע עשוי לה־ פיח רוח חדשה במפרשי „ניו־ קאסל" והכל יכול לקרות בו. שכן הכל צפוי בגמר הגביע האנגלית ובמיוחד הבלתי־ צפוי...

לאן השבת?

כדורגל

ליגה לאומית

מכבי נתניה — הפועל חיפה
מכבי חיפה — הפועל ת"א
הפועל חדרה — מכבי ת"א
הכח — הפועל באר־שבע
בית"ר ת"א — כפר־סבא
מכבי פ"ת — בני־יהודה (בלומפילד, 1.30 אחה"צ)
מכבי יפו — הפועל פ"ת
הפועל י"ם — בית"ר י"ם
(תחילת המשחקים — ב־3.30)

ליגה א' צפון

בני נצרת — הפ. מ. העמק
הפועל צפת — הפועל נהריה
הפ. ק. שמונה — הפ. הרצליה
הפועל טבריה — שמשון
הפועל ק. אתא — הפועל ר"ג
מכבי הרצליה — בית"ר נתניה
הפועל עכו — נחליאל
הפ. ט. הכרמל — הפ. נתניה

ליגה א' דרום

דימונה — אשדוד
בית־שמש — מרמורק
בית"ר רמלה — נס־ציונה
הפועל חולון — הפועל לוד
רמת־עמידר — הפועל יהוד
הפועל ראשל"צ — מכבי חולון
מכ. שעריים — הפועל רמלה
באר־יעקב — הפועל בת־ים

ליגה ב' צפון א'

מכבי טבריה — ק. ביאליק
בית"ר ק. שמונה — הפ. ק. ים
בית"ר טבריה — בית"ר נהריה
בית־שאן — בני־עכו
תל־חנן — אפיקים
נצרת־עלית — חצור
ק. חיים — טבעון

ליגה ב' צפון ב'

מכבי חדרה — מכבי השרון
הפ. רעננה — מ. יהודה
טייבה — זכרון
ג. אולגה — בית"ר בנימינה
גבע הכרמל — ג. חיים
הפ. בנימינה — בית"ר דב
מכבי זכרון — בית־אליעזר
מכבי פ. חנה — הפ' עפולה

ליגה ב' דרום א'

הפ. רמת השרון — בית"ר לוד
הפ. ק. אונו — בית"ר הרצליה
בית"ר חולון — אור־יהודה
הפ. גבעתיים — בית"ר יפו
מכבי השקמה — מכבי יהוד
כפר־שלם — ראש העין
הפועל צפון — כפר־קאסם
בית"ר ר"ג — בית"ר בת־ים

ליגה ב' דרום ב'

מכבי ירושלים — קרית גת
מכבי באר־שבע — ירוחם
אילת — מרחבים
שכון המזרח — מכבי רחובות
בית"ר אשדוד — ק. מלאכי
אשקלון — הבירה
אופקים — בית"ר ב"ש
מכבי יבנה — מכבי רקלה

כדורסל

ליגה לאומית

קרית־חיים — מגידו
מכבי ר"ג — גבעת־ברנר
הפועל חיפה — מכבי ת"א
(הערב ב־8)
הפ. י"ם — בית"ר י"ם (8.45)
הפועל ת"א — בית־דוד (באוסישקין)
גבת־יגור — הפ. ר"ג (7.30)

ליגה ארצית צפון

קרית־מוצקין — גן־שמואל
מכבי חיפה — עפולה
ג. חיים — מעוז חיים
אשדות — מכבי נתניה
בניגר — ק. טבעון
חרוד/גבע — נהריה

ליגה ארצית דרום

הפועל אריה — הפועל חולון
הפועל פ"ת — מכבי פ"ת
רמת־הכובש — בית"ר ת"א
גת — מכבי ירושלים

ליגת נשים

הקיבון — מעגן־מיכאל
מכבי ת"א — הפ. ת"א (8.30)
הפ. י"ם — אס"א ת"א
מכבי דרור — מכבי ב"ש (7)

שחיה

תחרות שחיה לפתיחת העו־ נה תיערך בכפר־מכבי — מחר ב־3.30 אחה"צ.

כדורעף

כפר־אתא — שריד
עין המפרץ — חצור
בית־זרע — אילון
המעפיל — אליצור ת"א
העוגן — חניתה
(כל המשחקים במוצ"ש)

האבקות

תחרות היאבקות לבוגרים תיערך השבת, ב־10 בבוקר, ב„משכן ברנר", ברח' קיבוץ גלויות בקרית שלום. המשק־ לים: 57, 68, 90 ק"ג ובשני הסגנונות.

טניס־שולחן

ליגה לאומית

נצרת עלית — מכבי ת"א (8)
ראשל"צ — בית"ר נ. ציונה (7)
הפועל פ"ת — מכבי צפון (8)
הפ. ת"א — מכ. חיפה (7.30)
(כל המשחקים — הערב)

קליעה

תחרות דואר ברובה־אויר עם שותפיה תיערך השבת, ב־9 ב־ בוקר, במיטווח ת"א.

שיוט

אליפות „הפועל" בדגמים „420", „פיד", „470" — השבת בשדות־ים, ב־9 בבוקר.

משקולות

שתי תחרויות במשקולות יהיו בנהריה ובקרית־חיים ה־ ערב ב־7.30.

אופניים

במסגרת אליפות ישראל יערכו מירוצי שלב א' במס־ לול עיינות — צומת אשקלון — גיליס — נחשון (80 ק"מ). הזינוק מחר ב־7 בבוקר, ב־ עיינות.

דירות־רווחה ב„רמת־הדר" (חיפה)

4 ו־5 חדרים עם מירב השכלולים המודרניים!

✶ שתי דירות בכל קומה.
✶ שתי מעליות בכל כניסה.
✶ מתקן לסילוק אשפה בכל דירה.
✶ הסקה מרכזית.
✶ קרקע פרטית.

פרטים נוספים:
„רסקו" חיפה, רח' הרצל 1, טל. 668161

רסקו RASSCO

על רסקו אפשר לסמוך!

פרסום אסלינגר־דנציגר

הודעה חשובה

למרכיבי תריסים ולמסגרי אלומיניום

נפתח בית מסחר ברחוב ארלוזורוב 4 גבעתיים לפרופילים מאלומיניום ופלסטיק וכן אביזרים לתריסים

החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4, תל־אביב
ממשיכה בהרשמה לטיולים
לטורקיה
תאריך יציאה 31.7.74 ל־27 יום

פרטים והרשמה במשרדי החברה, מחלקת טיולי חו"ל ובטלפונים 5—35063, 34786, 31765

בסיוע אופיר טורס

משרד התקשורת

מודיע כי

ביום ו', י"א אייר תשל"ד, 3.5.74, בשעה 13.00 אחה"צ

יוחלפו 300 מספרי טלפון בעכו!

החילופים הם תוצאה מפיתוח מרכזת הטלפונים בעיר ויאפשרו מתן שרות טלפוני טוב יותר לתושבי עכו.

המנויים הנוגעים בדבר קיבלו הודעה ישירה וכן מיכסה של 50 שיחות חינם שנועדה לאפשר להם להודיע את דבר השינוי לכל הבאים איתם בקשרי טלפון.

ת הקואליצ...

דירות גינדי — רחובות, רח' הרצל 187

משרד הפנים

...רצי השש... ...מינהל מקומי

هكذا عن الأصل

هكذا من الأصل

בגדי ילדים מעודפי ייצוא

מוצעים למכירה עודפי ייצוא

1. חולצות כותנה לילדים
1. בגילים 2 - 4,
שרוול ארוך ושרוול קצר.

2. בגדי תינוקות בד מגבת
לתינוקות עד גיל שנתיים.

המעוניינים לראות דוגמאות מתבקשים להתקשר לטל. 03-622571 לבקש את רחל.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה היקרה ביותר או כל הצעה שהיא.

סנפיר השקעות בע"מ קבלני בנין

דירות פאר ברמת-הדר בחיפה

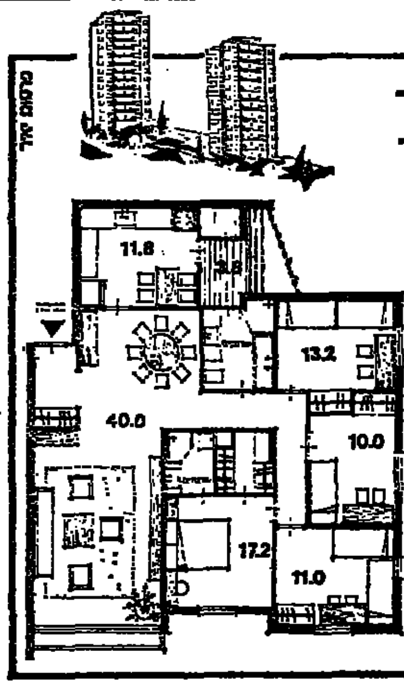

ללא הצמדה

נותרו מספר דירות 4·5 חדרים

דירות לפאר עם כל השכלולים: שרותים כפולים, 2 מעליות, הסקה מרכזית

סנפיר טל. 664859
חיפה, רח' נורדוי 27

להשכיר חדרי קירור

500 קוב
בקרית-טבעון
טמפרטורות 1°- עד 15°+

להתקש רלטל. 03-742362; 03-747512 (פרט לשבת), לבקש את צבי

המכון לאמצעי הוראה

מכרז 2/74
הוצאה לאור

המכון לאמצעי הוראה מזמין בזה הצעות מחיר להוצאה לאור של הספר אנגלית ט' של הטלויזיה הלימודית.

את המפרט הטכני ודוגמת ההסכם שייחתם בין המכון לזוכה במכרז ניתן לקבל במשרדי המכון לאמצעי הוראה, רחוב ברודצקי 43, רמת-אביב, תל-אביב.

המועד האחרון להגשת ההצעות 12.5.74 שעה 15.00.

אין המכון מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר או הצעה אחרת כל שהיא.

גזבר המכון

לחברה ארצית גדולה
לשיווק רהיטים
דרושה
בשכירות חודשית

חנות בירושלים

במרכז העיר, בגודל כ-150 מ"ר
בהצעות מפורטות נא לפנות לת.ד. 14142 ת"א עבור "רהיטים".

למכירה במצב טוב מאד

משאית מק 81-B דגל היהבי
משאית וולוו 88-א סיגל
משאית ליילנד גורר

לפנות אל גנץ, רח' ברנדיס 32 רעננה, טל. 03-921830

מסגרית השלושה

מסגריה מיכנית, אחזקת מכונות, ייצור ותעשיה, בנית והרכבת מכונות
מקבלים אחזקה שוטפת

כפר סבא, אזור התעשיה (טאולים), ת.ד. 302 כפר-סבא
טל. 923688, בבית — 926755

גנבה מכונית פיאט 600

אפור-כסף
מס' 740-916

המוצא מתבקש להודיע לטלפון 04-532216 ויבוא על שכרו

מעוניינים להתחלף בבית בלונדון תמורת בית

או דירה מרווחת (לפחות 4 חדרים)
בסביבות הרצליה פיתוח, נוף-ים, רמת-השרון, נתניה
לתקופה של 4 עד 6 שבועות
בחודשים יולי—אוגוסט
לפנות טלפון 937086

חברה קבלנית

מתפנה לקבלת עבודות בניה

של וילות
ובתים פרטיים
צ.י. בע"מ
גרנדוס 9, ר"ג
טלפון 748539

מדפיס אופסט

רולנד
בי-2 צבעים, בעל נסיון
מתפנה
בהצעות: 783050

צפוי דלתות וקירות

ברפוד סקאי
ועץ דקורטיבי
04-225291 (גם בשבת)

"חוות השומר"
הגליל התחתון

בגובה 275 מ' מעל פני הים
בהרי הגליל התחתון
במזג אוויר קריר, יבש, צח ובריא

נופש והבראה למשפחה הדתית

בתקופה: י' במנחם-אב תשל"ד (29.7.74) — ז' באלול תשל"ד (25.8.74)

* 5 ארוחות ליום
* טיולים בסביבה הקרובה והרחוקה.
* רחצה בים כנרת
* ספריה תורנית וכללית

הנחה גדולה לילדים עד גיל 12

ההרשמה:
הוועדה לעלית הנוער הדתי, רח' דובנוב 7
טלפון 267086, ת.ד. 40024, ת"א

מדרשת שדה-בוקר

מכרז לניהול:

א. צרכניה
ב. תכן מכירה לתיירים ומבקרים
(מזכרות, משקאות וכדומה).

מוזמנות בזה הצעות לניהול שתי היחידות הנ"ל, במדרשת שדה-בוקר.

א) צרכניה — משרתת כ-200 תושבים קבועים, וכ-400 תלמידים.
ב) הדוכן — ישרת מבקרים ותיירים, קבוצות ובודדים המגיעים למדרשה, לקברו של בן-גוריון ז"ל או לביקורים באיזור.

תתקבלנה גם הצעות לניהול הצרכניה לבדה, אולם לא תתקבלנה הצעות לניהול הדוכן לבדו.
תתכן אפשרות מגורים במקום.

בדבר פרטים, נא לפנות להנהלת מדרשת שדה-בוקר, עד 15.5.74

מעונין בקנית וספה

החל ממודל 70
ראלי או ספרינט

●

טלפון בקבוץ חצרים 057-79721

בעל חנות בגודל של 40 מ"ר

ברח' דיזנגוף סביבת
קרן קיימת — ארלוזורוב
עם טלפון ורכב ובעל רקע טכני
אפשרות של ערבות —

מעונין בסוכנות או שותפות

בפרטים נא לפנות לת.ד. 1708 ת"א
עבור מס' 1

למכירה
מק 61 B גורר

שנת 57 + עגלה 9.60 מ'

■

להתקשר בעבודה טלפון 961286
בבית 963664

למכירה בחיפה במחיר הזדמנותי כסאות קולנוע

בפרטים נא לפנות: קולנוע אורדן, רחוב הרצל 67 (פינת סוקולוב) חיפה, או טלפון 04-663443.

המעונין

לקנות-בחוץ-לארץ (IMPORT)
או
למכור בחוץ-לארץ (EXPORT)

מוצר, ידע, סחורה, מכשיר, חומר, כלי, מצרך, בידע, תרופה, תכשיר, ספר, חפץ, מכונה או כל דבר אחר.

יפנה בכל מקרה קודם כל ל"יצוא-מסחר-יבוא" תל-אביב, ת.ד. 4856

מרכז ההסברה — האגוד לשיתוף יהודי-ערבי

סמינר סטודנטים יהודי-ערבי

הסמינר מיועד לפעילי סטודנטים
מכל האוניברסיטאות
ויתקיים בכפר המכביה
בימים שישי שבת, 3—4.5.74.

פתיחת הסמינר בשעה 14.00

המוזמנים מתבקשים לדייק

משרד האוצר

הקריה, רח' אליעזר קפלן 1, ירושלים
מכרז מס' 3/74

אספקת מקרר ארון למזנון לפי הזמנה

מתבקשות הצעות לאספקת מקרר ארון ל-מזנון.

לקבלת נתונים ופרטים אפשר לפנות בכל יום למחלקת המשק בכתובת הנ"ל טל. 63111 בין השעות 08.00 — 12.00 לפנה"צ.

קבלת ההצעות עד יום ראשון כ' אייר 12.5.1974 שעה 15.00.

אין המשרד מתחייב לקבל את ההצעה הזולה ביותר, חלק ממנה או כל הצעה שהיא.

משרד המשפטים
אגף רישום והסדר מקרקעין

על פי הודעה שפורסמה ברשומות (ילקוט הפירסומים מס. 2001 מיום 21.4.74) עברו ביום רביעי, ט' באייר תשל"ד (1 במאי 1974) גושי הרישום של מקרקעי ראשון-לציון מאיזור הפעולה של לשכת רישום המקרקעין דרום אל איזור הפעולה של לשכת רישום המקרקעין ברחובות.

תיקי הפעולה בלשכת רישום המקרקעין ראשון-לציון שטרם נגמרו עד ליום 30 ב-אפריל 1974 ועד בכלל עברו ביום 1 במאי 1974 ללשכת בתים, ושם ניתן יהיה לגמור את הפעולה בהם.

י. השכל
הממונה על המרשם

למכירה

1. מבנה בטון טרומי
100 מ"ר הניתן להעברה, נמצא באיזור מסמיה.

2. מכבש 3 גלגלים

3. מכבש ויברציוני
נגרר גיברה A.B.G.

4. מפזרת אספלט
(פינישר) תוצרת בר בר-גרין.

✶

פרטים: ביום 03-614919; בערב 03-906824

בס"ד
במסגרת פיתוח והוספת משקים חקלאיים

במושב שדה אילן קימת אפשרות לקלוט מספר משפחות

שתבססנה פרנסתן על חקלאות
תנאי קליטה ושיכון נוחים
משפחות צעירות דתיות רצוי עם ילדים, תפנינה בכתב בצרוף קורות חיים למושב שדה אילן ד.נ. גליל תחתון.

חנות במרכז אלנבי

למסירה בדמי מפתח

90 מ"ר, ריהוט ודקורציה חדשה
הצעות רציניות בלבד

✶

טלפון 03—852906 בערב

להשכרה

באיזור המוסכים בתלפיות ירושלים

מבנה תעשייתי

כ-400 מ"ר

לפרטים — טל. 02-522002

המרכז למיכון משרדי — י.ב.מ. ישראל בע"מ
מודיעים על

עריכת סמינר וסדנא

בנושא:

שיתוף זמנים (T.S.O.)

הסמינר ייערך ביום 14.5.74
הסדנא תיערך בימים 15—23.5.74
(7 ימי סדנא בסה"כ)

מקום הקורס: מלון תדמור, ירושלים.

הסמינר והסדנא ייערכו בשפה האנגלית ע"י מדריך ממרכז ההדרכה של י.ב.מ. בשיקגו, ארה"ב.

דמי ההשתתפות: —.50 ל"י לסמינר
—.1,500 ל"י לסדנא

פרטים:

מחלקת ההדרכה המרכז למיכון משרדי הקריה ירושלים, טל. 02-525111	או: מרכז ההדרכה י.ב.מ. תל-אביב, טל. 03-36061

מכרז מס. 3/74 — מכירת מיכליות

החברה מעמידה למכירה 4 מיכליות כמפורט מטה: —

1. מק דיזל 1957 71-077
2. מק דיזל 1957 (מנוע לפני שיפוץ) 74-491
3. מק דיזל 1958 74-491
4. מק דיזל 1956 74-494

את הרכב הנ"ל אפשר לראות במתקני חברת "סונול" באזור הנפט, חיפה, החל מיום 2.5.74 ועד 22.5.74 בין השעות 8.00—13.00.

בענין פרטים נא לפנות לאחראי על הרכב, מר נ. רוס, במקום ולתאם את הפגישה מראש.

את ההצעות יש לשלוח למשרד "סונול" ישראל בע"מ, חיפה, רח' הבנקים 8, עד ליום ששי, 24.5.74 שעה 12.00. לציין על המעטפה מספר המכרז הנ"ל.

המציעים רשאים להגיש הצעות לרכישת כל מיכלית בנפרד או כולן יחד.

בכל מקרה יש לציין את המחיר עבור כל מיכלית בנפרד. מודגש שאין למיכליות אלה רשיון להובלת דלק. יש לצרף המחאה בנקאית לפקודת החברה בגובה של 10% מערך ההצעה.

אין החברה מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא.

אוניברסיטת חיפה

החברה ההסטורית

פרופ' אבא סטראז'אס

ירצה ביום ג' 7.5.74 בשעה 7.30 בערב
בחדר 706 בבנין הראשי באוניברסיטה

על הנושא:

אדמת אובראוס"ט נסיון מחקר מאונך במדיניות המזרחית של גרמניה 1914—1918

— נא לראות הזמנה זו כאישית —

רהוט מפלסטיק מוקצף

שיטת רהוט המשלבת עצוב מקורי, מודולריות מירבית ומחירים נמוכים ביותר.

לדוגמה מספר אפשרויות:

ספריה	מ' 3.00X1.80	255 ל"י
מזנון	מ' 2.00X0.60	120 ל"י
ארון לילד	מ' 1.00X1.20	100 ל"י
מיטה	לא כולל מזרון	60 ל"י
שולחן	מ' 1.20X0.50	70 ל"י
בר	מ' 0.60X0.50	30 ל"י

"מודלר" — גורדון 26, תל-אביב, טלפון 222286
פתוח בשעות 1—10 לפנה"צ, 4—7 אחה"צ

דחוף!
מעונינים לרכוש

מלגזה משומשת

כושר הרמה 2.5 טון
מנוע דיזל, גלגלים פניאומטיים.
משנת ייצור 1970 והלאה.
בכושר עבודה ומצב מכני טוב.

תרכובות ברום בע"מ, טלפון 057-71211, בשעות העבודה, או ת.ד. 180 באר-שבע.

מכרז

מוצע בזה למכירה

אולם

בגודל 212 מ"ר

ברחוב החלוצים 56, ת"א

בדבר פרטים נוספים להתקשר בטלפון 35054 מושבי הדרום בע"מ בין השעות 9.00—15.00

הזדמנות לבעל חנות מתנות!!!

כתוצאה מהמלחמה למכירה מלאי סחורות של חנות מתנות הכולל כלי קרמיקה, כלי בית, מוצרי פורצלן ומורנו, פוסטרים + סטנדים, ומוצרי ניר למיניהם וכו'.

לטלפן 860492. הערה: המכירה מרוכזת

לימודים

תיכון עליסודי · ב"ס לאבסטרנים · בגרות · · · · הוראה · אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות · ב · ס

האם אתה אוהב לצייר?

האם אתה מתעניין בגראפיקה? האם אתה מוכן ללמוד את אמנות הגראפיקה בביתך בזמנך הפנוי? סטודיו 9 בשתוף המכונים האמריקאים להשכלה בכתב יבחנו בביתך את כשרונך והתאמתך למקצוע הגראפיקה!

לכבוד
„המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב", ת.ד. 28124 תל־אביב, למס' 77
אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, חוברת הסברה ומבחן התאמת כשרון למקצוע הגראפיקה.
1 שם .... כתובת .... טל. ....

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

האם יש לך טעם בלבוש?

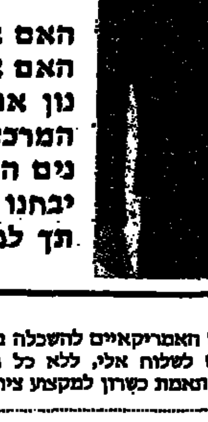

האם את מתעניינת באופנה? האם את מוכנה ללמוד ציור ותכנון אופנה בביתך ובזמנך הפנוי? המרכז לאופנה בשיתוף עם המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב יבחנו בביתך את כשרונך והתאמתך למקצוע ציור ותיכנון אופנה.

לכבוד (1)
המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב, ת.ד. 28124 ת"א, למס' 99
אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, חוברת הסברה ומבחן התאמת כשרון למקצוע ציור ותכנון אופנה.
שם............ גיל............
כתובת............

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

למד עיצוב פנים בביתך בזמנך הפנוי

האם אתה אוהב רהיטים יפים? האם אתה מרגיש כי יש ביכלתך לעצב ולהביע רעיונות חדשים?
המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב מוכנים לבדוק את כשרונך והתאמתך למקצוע אדריכלות פנים בביתך.

ללא תלות בגיל והשכלה

לכבוד „המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב", ת.ד. 28124, תל־אביב, למס' 66
אבקשכם לשלוח אלי, ללא כל התחייבות כספית מצידי, חוברת הסברה ומבחן התאמת כשרון למקצוע אדריכלות פנים.
שם: .... גיל: ....
כתובת: .... טלפון: ....

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

איך לעבור בהצלחה את בחינות הבגרות?

החוברת „איך לעבור בהצלחה את בחינות הבגרות?" מיועדת לכל צעיר ומבוגר המעוניין להשלים את השכלתו התיכונית.
החוברת כוללת:
* תקנות משרד החינוך והתרבות. * תוכנית לימודים בכל המקצועות.
* שאלוני בחינות מהמועד האחרון. * פרטים על אפשרויות הלימוד בקורסי ערב או בכתב לקראת הבחינות המוקדמות והבגרות.

לקבלת החוברת חינם צלצל 739193 ת"א או 669041 חיפה או מלא ושלח את התלוש במעטפה סגורה.

לכבוד לשכת היעוץ לנבחנים אקסטרניים
ת.ד. 28125 תל־אביב למס' 8
אבקשכם לשלוח אלי חינם את החוברת „איך לעבור בהצלחה את בחינות הבגרות?"
שם: .... כתובת: ....
השכלה: .... גיל: .... טל: ....
סמן ב־X במשבצת המתאימה: 1
לומד ☐, טרם לומד ☐
מעוניין ללמוד: בקורס בוקר ☐
בקורס ערב ☐, בכתב ☐
☐ במידה ואתה חייל מילואים משוחרר ושירתת 75 יום סמן X במשבצת

קורסים מזורזים

למבוגרים ● לנוער ● קורסי בוקר/ערב

הנהלת חשבונות

בהדרכת רואי חשבון מוסמכים ● מבחני גמר בבית הספר ● סוגים: 1+2, 2, 3.
קורס ערב חדש 8.5 ● בוקר חדש: 15.5

ניקוב בשיטת I.B.M.

● כולל קורס חינם בכתבנות ● קורס מזורז ב־6 שבועות נפתח ביום חמישי

פקידות ומזכירות

קורספונדנציה ● כתבנות ● חשבונאות
קורס ערב חדש 9.5 ● בוקר חדש: 14.5

כתיבה במכונה

קורס מזורז בשיטה עיוורת ב־12 שעות

✶ אחריות להצלחתך בבחינות ✶

שרוטל

תל־אביב אלנבי 140 (התחנה המרכזית) טל. 724335
תל־אביב רח' דיזנגוף 82 (ליד ככר דיזנגוף)
ירושלים מרדכי בן־הלל 10 (פנת בן־יהודה) טל. 232748
רמת־גן רח' ז'בוטינסקי 54 (מול רמה) טל. 724335

אוניברסיטת בר־אילן

שמחה להודיע על פתיחת המחלקות הבאות בשנה"ל תשל"ה:

א. מגמה בין חוגית במדעי היהדות (תוכנית מורחבת)

מגמה זו מומלצת למתעתדים להורות את לימודי היהדות בבתי ספר תיכוניים בכל הרשתות.

ב. מחלקה לתיאטרון

המטרה היא להקנות השכלה בהיסטוריה של התיאטרון ובשיטות משחק ובימוי כדי להכשיר מדריכים מקצועיים לבמאות בבתי ספר ובתנועות הנוער.

ג. מחלקה לתולדות האומנות

לימוד ההיסטוריה של הציור, הפיסול, האדריכלות; הכשרת סטודנטים בעקרונות האסתטיקה והביקורת האומנותית.

פרטים נוספים וכן טפסי הרשמה ניתן לקבל לפי פניה בכתב אל המשרד לקבלת תלמידים, אוניברסיטת בר־אילן רמת־גן.
היום האחרון להגשת המועמדות הוא ד' בסיון תשל"ד, 31.5.74.

חייל מילואים משוחרר למד חינם

רדיו - אלקטרוניקה - טלוויזיה

אנו מציעים לך את הזכות ללימוד חינם המוענקת לך על ידי הממשלה.
הלימוד משולב בעבודה מעשית במעבדות המכון, כאשר הלומדים מתקנים ובונים במו־ידיהם — טרנזיסטורים ומכשירים אחרים.
הבוגרים יעמדו בבחינות משרד העבודה לקראת התואר: אלקטרונאי תקשורת ג.

פרטים והרשמה 9—1 לפנה"צ, 4—7 אחה"צ

המכון להכשרה מקצועית

תל־אביב — רח' סלומון 7 (תחנה מרכזית).
רמת־גן — רח' ז'בוטינסקי 41 (מול קולנוע רמה)
חיפה — רח' ביאליק 17 (פינת רח' הרצל)
חולון — רח' סוקולוב 48 (ליד הסופרמרקט)
פתח־תקוה — רח' ההגנה 17 (במרכז)
ירושלים — רח' אגריפס 8 (מול קולנוע עדן)
רחובות — רח' יעקב 3 (מול אגד)
רמלה — (במוסד תקוותנו) רח' נורדאו 5
באר־שבע — רח' החלוץ 86 (מול קולנוע שביט)

המכון הישראלי לספרות ולקוסמטיקה

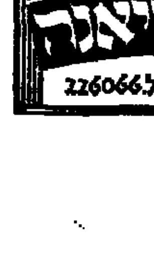

מכון דיאנה
קורסים ל־
* ספרות נשים
* ספרות גברים
* קוסמטיקה

ת"א ריינס 1 (ככר דיזנגוף) טל. 226066

האוניברסיטה העברית בירושלים

הפקולטה למתימטיקה ולמדעי הטבע
בית הספר למדע שימושי וללימודים טכנולוגיים

הרשמה ללימודים לקראת התואר „מוסמך" (M.Sc.) במדעי הטבע" לשנת הלימודים תשל"ה

הרשמת תלמידים לקראת התואר „מוסמך במדעי הטבע" בביה"ס למדע שימושי וללימודים טכנולוגיים לשנת הלימודים תשל"ה החלה ותסתיים ב־31.8.1974.
מטרת ביה"ס למדע שימושי וללימודים טכנולוגיים היא להכשיר מדענים לתפקידי מחקר ופיתוח בתעשיה ובמכוני מחקר.
תכנית הלימודים מורכבת לכל תלמיד ותלמיד באופן אישי. לתלמידי „מוסמך" בבית־הספר למדע שימושי וללימודים טכנולוגיים מוענקות מילגות. גובה המילגות נקבע בהתאם לממוצע הציונים בתואר „בוגר". הלימודים במסגרת ביה"ס למדע שימושי נמשכים שנתיים וכוללים הרצאות בתחומי ההתמחויות; רכישת ידע בסיסי בהנדסה, ניהול וכלכלה; מעבדות טכנולוגיות מתקדמות; עבודת קיץ באחד ממפעלי התעשיה בארץ (או בחו"ל) ועבודת גמר על נושא שימושי בתחום ההתמחות.
מתקבלים מועמדים בעלי תואר „בוגר במדעי הטבע" או „הנדסה" בציון „טוב" (75%) לפחות.
במגמות „כימיה של פולימרים וטקסטיל" ו„הידרולוגיה שימושית" מתקיימים גם לימודי תעודה דיפלומה. מסלול לימודים זה נמשך שנה אחת ומיועד לבעלי תואר „בוגר" במדעי הטבע.

מגמות הלימודים בביה"ס:

לימודים לתואר „מוסמך" (M.Sc.) במתימטיקה שימושית

מטרת הלימודים במגמה למתימטיקה שימושית להכשיר מתימטיקאים בעלי רקע רחב, תוך הדגשת היישום לבעיות טכנולוגיות והנדסיות מסובכות. תכנית הלימודים כוללת קורסים באנליזה נומרית, אנליזה מתימטית ונושאים בחקר ביצועים. תכנית הלימודים מורכבת לכל תלמיד בנפרד.
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר „בוגר" (B.Sc.) בפיסיקה או בהנדסת חשמל.

לימודים לתואר „מוסמך" (M.Sc.) בפיסיקה שימושית

ביה"ס מכשיר במגמה זו אנשי מחקר לתעשיה ולמכוני מחקר בכיווני התמחות: אופטיקה, אלקטרואופטיקה והתקנים של מצב מוצק (Solid State Devices).
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים בעלי תואר „בוגר" (B.Sc.) בפיסיקה או בהנדסת חשמל.

לימודים לתואר „מוסמך" (M.Sc.) בכימיה שימושית

מטרת הלימודים במגמה זו להכשיר מדענים ואנשי מחקר לתעשיה ולמכוני מחקר בכיווני ההתמחות: תהליכים בתעשיה הכימית האאורגנית והכבדה, קטליזה, כימיה אורגנית שימושית ותהליכי פלמור, חומרים פעילי שטח ופוטוכימיה שימושית.
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר „בוגר" (B.Sc.) בכימיה או הנדסה כימית.

לימודים לתואר „מוסמך" (M.Sc.) במדע החומרים

מטרת הלימודים במגמה זו היא הקניית ידע בסיסי במערכות טכנולוגיות ובקרה. כיווני ההתמחות הם: טכנולוגית של קרומים דקים וגבישים לאלקטרוניקה ומיקרואלקטרוניקה; קרמיקה ומטלורגיה של אבקות; כימיה של מצב מוצק והכנת חומרים; אפיון אנליטי פיסיקלי של חומרים וחומרי בניה.
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר „בוגר" (B.Sc.) בפיסיקה, כימיה, או הנדסה.

לימודים לתואר „מוסמך" ו־„דיפלומה" בכימיה של פולימרים וטקסטיל

מטרת מגמה זו להכשיר אנשים לתפקידי מחקר וייצור בשטח הטקסטיל, הפלסטיקה והגומי. תכנית הלימודים כוללת קורסים בכימיה וכימיה פיסיקלית של פולימרים וסיבים, פיסיקה טקסטילית, תהליכים כימיים טקסטיליים, כימיה של פלימרים ועוד.
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר „בוגר" (B.Sc.) בכימיה, הנדסה כימית ובוטניקה.

לימודים לתואר „מוסמך" (M.Sc.) במיקרוביולוגיה שימושית

מטרת הלימודים במגמה זו היא להכשיר תלמידים למשרות בתעשיה או בגופים ממשלתיים העוסקים במחקר שימושי ופיתוח, בנושאים של תסיסה, מיקרוביולוגיה של מזון ותרכיבים.
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר „בוגר" (B.Sc.) במיקרוביולוגיה, ביוכימיה והנדסה כימית.

לימודים לתואר „מוסמך" (M.Sc.) ו־„דיפלומה" בהידרולוגיה שימושית

מטרת מגמה זו היא — הכשרת כח אדם למחקר ותיפעול של משאבי מים. תכנית הלימודים כוללת הרצאות להרחבת הידע בתחומי ההתמחות והקניית ידע בסיסי במערכות טכנולוגיות חדישות, סיורים ועבודות שדה.
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר „בוגר" (B.Sc.) בהנדסה, גיאוגרפיה, גיאולוגיה ופיסיקה.

לימודים לתואר „מוסמך" (M.Sc.) במדעי סביבת האדם

מגמת הלימודים להכשיר מדענים ועובדי מחקר לעבודה בתחומים אקולוגיים שונים, כגון: מניעת זיהום אויר והבטחת איכות משאבי מים, תכנון מערכות להבטחת תנאי הסביבה.
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר „בוגר" (B.Sc.) במדעי הטבע, חקלאות או הנדסה.

לימודים לתואר „מוסמך" (M.Sc.) בגיאולוגיה שימושית

מגמת הלימודים להכשיר מדענים ועובדי מחקר לעבודה בתחומים שונים של הגיאולוגיה השימושית. תכנית הלימודים כוללת בין היתר את המקצועות הבאים: פרוספקציה גיאוכימית, גיאופיסיקה, שיטות מיפוי ומחקר תת־קרקעיות, בדיקת הכדאיות הכלכלית של פיתוח אוצרות טבע ועוד.
כמועמדים יכולים להרשם תלמידים שסיימו לימודיהם לתואר „בוגר" (B.Sc.) באחד משטחי מדעי הטבע ובמיוחד בגיאולוגיה.

ההרשמה מתקיימת במזכירות לתלמידים של הפקולטה למדעי הטבע (בנין המשפטים לשעבר — בנין רוס) אצל הגב' בלזובסקי. כן ניתן לקבל טפסי הרשמה ופרטים נוספים בדבר תקנון הלימודים והכניות הלימודים, ע"י פניה בכתב, אל הפקולטה למתימטיקה ולמדעי הטבע.
מידע נוסף ניתן לקבל במזכירות ביה"ס למדע שימושי וללימודים טכנולוגיים, בנין המשפטים לשעבר (חדר 34) אצל מרכזי המגמות.

תלמידים ממוסדות אחרים בארץ ומפקולטאות אחרות באוניברסיטה, חייבים אף הם לפנות לפקולטה לייעוץ מוקדם ולקבלת טפסי הרשמה לאוניברסיטה. הפקולטה לא תוכל לדון בבקשתם של מועמדים שלא הסדירו הרשמתם כדין ולא המציאו תעודות על השכלתם הקודמת.

משרד העבודה

אגף להכשרה ולהשתלמות מקצועית

הרשמה נמשכת

קורס לחשמלאות למבוגרים

במרכז להכשרה מקצועית בחולון

לימודי יום

מתקבלים בני 18 ומעלה בעלי השכלה של 10 שנות לימוד.
ללומדים בקורס יינתן מענק של 16 לירות לכל יום לימודים.
פרטים והרשמה: ב„קלט", רח' ביאליק 2, רמת־גן ואצל היועצים התעסוקתיים בלשכות העבודה.

ללא כשלון!

שיעורי עזר והכנה לבחינות בגרות
במתמטיקה ופיסיקה

ע"י מורה אקדמאי מוסמך.
א. לחמן, המתמיד 12, ר"ג, טל. 734586.
לאור הסדר מיוחד של משרד החינוך ולאור נסיון של שנים מובטחת הצלחה בבחינת הבגרות במתמטיקה למגמה ספרותית לכל תלמיד.
במקרה של כשלון יוחזר דמי הלימוד במלואם.

ערב עיון

בנושא:
מנועים והנע חשמלי

יתקיים ביום ב' 6.5.74 במלון בזל בתל־אביב

פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 08.00—19.00 ביום ו' עד השעה 13.00 שד' דוד המלך 39, טל. 267436, 264193.

אורט ישראל · המכון להשתלמות מקצועית מושבלת · משרד העבודה

בית הפקיד

חיפה
מודיעים על פתיחת קורס
הנהלת חשבונות למתחילים (סוג 1—2)

הפתיחה — 13.5.74
פרטים והרשמה במזכירות ביה"הספר, רח' מאיר 44 חיפה, טלפון 524103 בין השעות 08.00—19.30.

עריכת סמינר וסדנ...
שיתוף זמנים (S.O.)

החברה ההסטורית...
ד"ר אבא שטראוס...

רהוט מפלסטיק מוקצף

מעונינים לרכוש מלגזה משומשת

מוצע בזה למכירה אולם בגודל 212 מ"ר

هكذا عن الأصل

هكذا من الأصل

חינוך על־יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • לימודים רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

האוניברסיטה העברית בירושלים

המחלקה למינהל תלמידים   המשרד לקבלת תלמידים

רישום מועמדים לשנת הלימודים תשל"ה ללימודי „מוסמך" ותעודה

הרשמת מועמדים לשנת הלימודים תשל"ה ללימודים לקראת התואר „מוסמך" וללימודי תעודה, תסתיים ביום ו', י"ב באלול תשל"ד (30.8.74), פרט לתחומי הלימוד לידם צויין תאריך שונה.

מתקבלות בקשות לפקולטות/בתי"ס:

הפקולטה למדעי החברה
בתחום: החוג לפסיכולוגיה — סיום ההרשמה — 23.5.74

הפקולטה למתימטיקה ולמדעי הטבע
ביה"ס למדע שמושי וטכנולוגיה
המרכז להוראת המדעים

הפקולטה לחקלאות

הפקולטה למשפטים
המכון לקרימינולוגיה

ביה"ס לספרנות — סיום ההרשמה 30.6.74

ביה"ס לעבודה סוציאלית המרכז להכשרת מנהלים למרכזים קהילתיים — סיום ההרשמה 31.10.74

הפקולטה לרפואה
מדעי הרפואה הבסיסיים
נוירוביולוגיה
בריאות הציבור
תעודה באופתלמולוגיה

ביה"ס לרוקחות

מועמדים לפקולטות: מדעי הטבע, מדעי הרפואה, רוקחות, ספרנות ועבודה סוציאלית — חייבים לפנות לפקולטה לייעוץ מוקדם לקבלת טופסי הרשמה.

המועמדים ימצאו גליונות ציונים למזכירות הפקולטה אליה הם מבקשים להתקבל (מועמדים לפקולטה למדעי החברה מתבקשים להמציא את גליונות הציונים ב־3 העתקים).

המעוניינים יירשמו במשרד לקבלת תלמידים. טופסי הרשמה וה„מדריך לתלמיד החדש" ניתן לרכוש תמורת 5 ל"י וע"י פניה אישית או בכתב ב„אקדמון", בנעת רם ירושלים 91,999, ת.ד. 41, ירושלים.

ללא צירוף המחאה על הסך הנ"ל לא יישלחו הטפסים והמדריך; חיילים בשירות חובה יקבלו את הטפסים והמדריך חינם, אישית או לכתובתם הצבאית.

בוגרי מוסדות להשכלה גבוהה בחו"ל יירשמו במשרד לתלמידי חו"ל, הר הצופים, ירושלים. בוגרי האוניברסיטה העברית בירושלים המבקשים להמשיך לימודיהם באותה הפקולטה, יירשמו במזכירויות הפקולטות.

מועמדים מגוייסים שחל עליהם „חוק החייל המשוחרר"

מועמדים שהתקבלו ללימודים בתשל"ד, מחזור א' ומפאת גיוסם נבצר מהם ללמוד בשנה זאת, קבלתם תקפה לשנת הלימודים תשל"ה **באותו תחום לימודים אליו התקבלו — בתנאי שיפנו בכתב במועד** ההרשמה למשרד לקבלת תלמידים, בבקשת למימוש קבלתם לתשל"ה. **מועמדים שלא יפנו במועד — קבלתם לתשל"ה אינה מובטחת.**

המעוניינים להתקבל על־סמך חוק החייל המשוחרר חייבים לצרף לבקשתם אישור משלטונות הצבא לזכאותם במסגרת חוק זה.

טכניקום

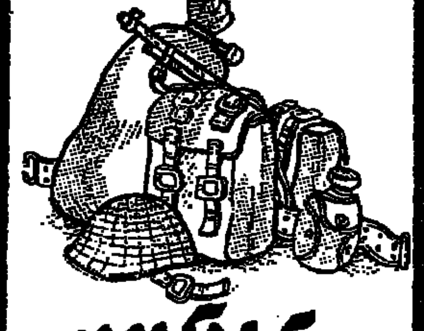

חייל אלמוגים

נצל זכויותיך לפי חוק חיילים משוחררים!
למד בקורסים להכשרה מקצועית
בפקוח משרד העבודה
ללא תשלום שכר למוד!

- אלקטרוניקה+טלויזיה
- אלקטרונאים מוסמכים
- חשמלאים מוסמכים
- שרטוט בנין ומכונות
- עיצוב פנים-שרטוט
- הנהלת חשבונות

חיפה הרצל 44 • ת"א בן יהודה 28

המכון לבחינות הבגרות בביתך

אנו נכין אותך בביתך, בזמנך הפנוי, ולפי הקצב המתאים לך. למועדי הבחינות הנוחים לך. טובי המורים בארץ יבדקו את שיעוריך. כל לומד רשאי להשתתף בהרצאות ותרגילי סיכום בשלוחת המכון הקרובה אליו - ללא תשלום נוסף. הנחה של 25% לחיילים.

קורסים נוספים בכתב
- תכנות מחשבים
- רדיו אלקטרוניקה כולל חלקים ומכשירים
- צילום — כולל מכשירי פיתוח
- גרפיקה שימושית
- פרסום ויחסי ציבור
- אדריכלות פנים

לקבלת תכנית לימודים חינם פנה אישית או שלח התלוש הרצ"ב לת.ד. 28124 תל־אביב. (1)

שם: ______ מעוניין בלימוד: ______
כתובת: ______ טל. ______

בכל מקום בארץ פנה אישית או בכתב לת.ד. 28124 ת"א.	תל־אביב רח' סלומון 7 (תחנה המרכזית)	חיפה רח' בלפור 5 (בנין המשרד הממשלתי)	רמת־גן רח' ז'בוטינסקי 61 (מול קולנוע רמה)	באר שבע רח' הרצל 86 (מול שלמה המלך)
	חולון רח' סוקולוב 48 (ליד הסופרמרקט)	פתח־תקוה רח' ההגנה 17 (כיכרנו)	ירושלים רח' אגריפס 8 (מול קולנוע עדן)	רחובות רח' יעקב 3 (מול אגד)

המכללה הישראלית להשתלמות בתכתובת

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

עיצוב־פנים
אדריכלות־פנים

נפתחים קורסי־ערב בתל־אביב • בחיפה בירושלים • בבאר־שבע

מתקבלים רק בעלי כשרון ונתונים מתאימים לאחר מיון קפדני.

בוגרי הקורסים יקבלו הפניה למקומות עבודה מתאימים בהתאם להישגיהם.

לקבלת פרטים נא לצלצל: לטל. 739193 ת"א ולטל. 669041 חיפה

לכב' המכון להכשרה מקצועית, ת.ד. 36239 תל־אביב (למספר 3)
נא לשלוח לי פרוספקט על קורסי עיצוב ואדריכלות־פנים.
שמי ______ גיל ______
כתובתי ______
1 ______

השכלה אקדמאית בכתב חינם לחיילים משוחררים

לפי החלטת משרד החינוך והתרבות, חיילים משוחררים הלומדים במוסדנו לקראת תארים אקדמאיים של אוני־ברסיטת לונדון, יהנו מתשלום שכר־לימוד מאוצר המדינה ע"פ סעיף 7 לחוק החיילים המשוחררים.

* גם לחסרי תעודת בגרות
* הלימודים בתכתובת - בביתך ובזמנך הפנוי
* הלימודים לקראת תארים אקדמאיים של אוניברסיטת לונדון, המוכרים בישראל ובעולם ומאפשרים המשך לימודים אקדמאיים לתואר שני.
* אינך קשור לשנת לימודים ותוכל להתחיל כבר עכשיו ללמוד לקראת אחד התארים:

מינהל עסקים * כלכלה * סוציולוגיה * מדעי המדינה * חשבונאות ומימון * משפטים * מתימטיקה * גיאוגרפיה * היסטוריה * פילוסופיה * אנגלית * צרפתית.

לכל התלמידים — מכינה טרום־אקדמאית

ידיעון (חינם) ישלח ע"פ פניה לת.ד. 11030 תל־אביב או לטלפון 247296. שעות הקבלה כל יום בשעות 9.00—13.00 ובימים א', ג' גם בשעות 5—7 אחה"צ במשרד, רחוב בר־כוכבא 28 (ע"י ככר דיזנגוף) תל־אביב.

הנהלת חשבונות לכל

חדש!!
3 מסלולי לימוד:
* קורס בוקר מזורז (1)
* קורסי ערב רגילים 1, 1+2, 2, 3
* הנהלת חשבונות בכתב בתנאים מיוחדים

לחיילים משוחררים הלימודים חינם
הפתיחה ב־8.5

לביא
ת"א, סמולנסקין 7, מפנת בן־יהודה 90, טלפון 232611

אוניברסיטת תל־אביב

היחידה לרישום ולקבלה מודיעה על

המשך רישום מועמדים לשנת הלימודים תשל"ה במרכז ללימודים אורבניים ואזוריים

ללימודי המשך לבעלי תואר ראשון בפאקולטה למדעי החברה.

המרכז מקיים שלוש מסגרות לימודים:
א. לימודי תעודה לאחר התאר הראשון.
ב. תכנית לימודים לקראת התואר „מוסמך למדעי החברה" (מלמ"ח).
ג. תכנית למהי"ל מלמ"ח משותפת עם חוגים אחרים.

הרישום יסתיים ביום ה' 29.8.74

טופסי רישום ניתן לקבל אישית או בפניה באמצעות גלויה למשרד הרישום, בנין מכסיקו בקרית האוניבר־סיטה ברמת אביב.

שעות הקבלה: בימים א'—ה' בשעות 08.00—14.00; בימי ד' גם בשעות 15.00—17.00.

טלפון 41 11 91.

למד מקצוע נדרש בתנאי תשלום מיוחדים!

* אלקטרוניקה תקשורת סוגים 1, 2
* חשמלאים ראשיים
* חשמלאים מוסמכים
* שרטוט בנין ומכונות

לחייל מילואים משוחרר עפ"י החוק לימודי חינם!

בוגרי 9, 8 שנות לימוד — כתות מיוחדות

פרטים והרשמה: כל יום בין השעות 8.00 ועד 19.00, ביום ו' עד 13.00. [illegible] 66 טל. 225690, 225795. תל־אביב: שד' דוד המלך 39 טל. 267436, 264193. ירושלים: רח' יפו 68 (בית סולבור) טל. 226455. חיפה: רח' הנביאים 20 טל. 66682, 664671. בהרשמה יש להציג תעודה המעידה על השכלה

משרד העבודה   המכון להשתלמות מקצועית משולבת   אורט ישראל

למדי מקצוע ב - 3 חדשים

במקום מגוריך - בכל הארץ

נקבנות I.B.M. בשיטת

מקצוע שאין בו אבטלה והשתכרי טוב יותר. לאחר שנכשירך תוך 3 חודשים, נפנה אותך למקום עבודה מתאים ללא תלות בגיל והשכלה

לימוד
בוקר • צהרים • ערב
לפי בחירה

קורס כתבניות חינם למעונינות

• תעודת הסמכה •

פרטים והרשמה במשרדי
"המכון להכשרה מקצועית"
בשעות 9 - 1 לפנה"צ 4 - 6 אחה"צ

תל־אביב רח' ראשון 7 [illegible]	**ירושלים** רח' אגריפס 8 [illegible]
רמת־גן רח' ז'בוטינסקי 16 [illegible]	**רחובות** רח' יעקב 3 [illegible]
חיפה רח' ביאליק 17 [illegible]	**רמלה** רח' הרצל 5 [illegible]
חולון רח' סוקולוב 48 [illegible]	
פתח־תקוה רח' ההגנה 17 [illegible]	**באר שבע** רח' הרצל 56 [illegible]

הנהלת חשבונות

סוגים 2 + 1 משולב
פתיחה 14 במאי
הלימודים בפקוח משרד העבודה
בחינות השת נערכות בביה"ס

פרטים והרשמה: בי"ס גינת, רחוב בן זכאי 6 תל־אביב (ע"י אחד העם 35) טלפון 624775.

בי"ס לחשבונאות והנהלת חשבונות ע"ש צ. גינת
תל־אביב, רח' בן־זכאי 6

משרד העבודה
האגף להכשרה והשתלמות מקצועית
מפעלי מתכת נצר־סירני

החלה ההרשמה לשנת הלימודים תשל"ה לבית הספר התעשייתי נצר־סירני

מגמות: מסגרות - חרטות - ריתוך

בית ספר זה הוא מוסד על יסודי, המתקיים באוירה קבוצית חינוכית (ללא פנימיה).

תכנית הלימודים העיוניים: עברית, אנגלית, מתמטיקה, פיסיקה, טכנולוגיה, שרטוט וכו'.

מתקבלים תלמידים מסיימי כתות ח'—ט'.
תקופת הלימודים 4 שנים (לבוגרי ח').
התלמידים פטורים מתשלום שכר לימוד.

להרשמה יש להביא:
1. תעודת ציונים שליש ב' כתה ח' (או ט').
2. תלוש רישום או תעודת זהות של ההורים.
3. —.10 ל"י עבור דמי הרשמה.

מקום הרשמה: משרד ביה"ס התעשייתי בקבוץ נצר סירני, כל יום בין השעות 12.00—9.00.

נפתח קורס למסג'יסטים/ות

בבית הספר למסג'
אורן
בניהולו של צ'יצ'יאן

פרטים והרשמה:
אורן באולינג, תל־אביב
רחוב אבן גבירול 130 — טלפון 261760.

מדרשת שדה בוקר בנגב   משרד החינוך והתרבות המחלקה להכשרת עובדי הוראה

בית המדרש למורים ולגננות במדרשת שדה בוקר

יום הרשמה באזור ת"א

לשנת תשל"ה

יתקיים ביום ד' 8 במאי 1974

בבית בני ברית, רחוב קפלן 10, תל־אביב, משעה 10.00 לפנה"צ עד שעה 17.00.

ועדת הקבלה תראיין בו במקום את הנרשמים וכן מועמדים שכבר נרשמו

ואתה אוהב לצלם?

לימודים

חינוך על-יסודי · בי"ס לאכסטרנים · בגרות • • • רדיו אלקטרוניקה · פקידות · חשבונאות • • •

האם אתה אוהב לצלם?

האם אתה אוהב לצלם? האם אתה מתעניין בצילום? האם אתה מוכן ללמוד את מקצוע הצילום בביתך בזמנך הפנוי? האם ידוע לך כי תחסוך מאות לירות על ידי פיתוח הגדלה והדפסת צילומך במו ידיך בעזרת המכשירים שישלחו לביתך. סטודיו A בהנהלת יוסי זילברגליט בשיתוף עם המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב, יבחנו בביתך את התאמתך למקצוע הצילום ללא תלות בגיל והשכלה

לכבוד
המכונים האמריקאיים להשכלה בכתב — 1
ת.ד. 28128 למסי' 75

אבקשכם לשלוח אלי ללא כל התחייבות בשבילי מצידי חוברת הסברה על קורס הצילום ומכשירי ההגדלה, ומבחן התאמה כושר למקצוע הצילום

שם .... גיל ....
כתובת .... טל' ....

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

באר-שבע

מודיעה על

הרשמה מאוחרת של מועמדים חדשים

לשנת הלימודים תשל"ה (1974/75)

לחוגים/מחלקות:

הפקולטה למדעי הרוח והחברה

(בחסות האוניברסיטה העברית): מקרא, ספרות עברית, לשון עברית, צרוף בין חוגי לשון עברית וספרות עברית, מחשבת עם ישראל, היסטוריה של עם ישראל, מגמה לארכיאולוגיה של המזרח הקדום, היסטוריה, גיאוגרפיה, חינוך, מסלול משולב חינוך ומדעי ההתנהגות, תעודת הוראה, הלשון האנגלית וספרותה, הלשון הצרפתית וספרותה, פילוסופיה, מדעי ההתנהגות, כלכלה, סטטיסטיקה.

הפקולטה למדעי הטבע:

ביולוגיה, גיאולוגיה, מתמטיקה (קיימת אפשרות ללמוד מתמטיקה בצרוף חוג ממדעי הרוח והחברה, קיימת אפשרות להתמחות, אחרי השנה הראשונה, לקראת מדעי המחשב), פיסיקה, כימיה, מדעי הגרעין (אנרגיה גרעינית).

הפקולטה למדעי הטכנולוגיה:

הנדסת מכונות, הנדסה כימית, הנדסת חשמל ואלקטרוניקה, הנדסת תעשיה וניהול, הנדסת חומרים (מטלורגיה).

ההרשמה המאוחרת תיפתח ביום רביעי, כ"ג באייר תשל"ד — 15.5.74 ותסתיים: —

לחוגים בפקולטה למדעי הרוח והחברה	— יום ד' י"ב אב תשל"ד (31 יולי 1974)
למחלקות בפקולטה למדעי הטבע	— יום א', י' תמוז תשל"ד (30 יוני 1974)
למחלקות בפקולטה למדעי הטכנולוגיה	— יום ו', כ"ד סיון תשל"ד (14 יוני 1974)

מועמד המבקש לממש זכותו לפי חוק החיילים המשוחררים תשל"ד—1973, חייב להמציא אישור על היותו חייל משוחרר במובן החוק הנ"ל.

לקבלת פרטים וטפסי הרשמה נא לפנות בגלויה למדור הרישום, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב, ת.ד. 2053, באר-שבע.

לימוד עצמי בשיטה

כתב-קולית

באמצעות קסטות

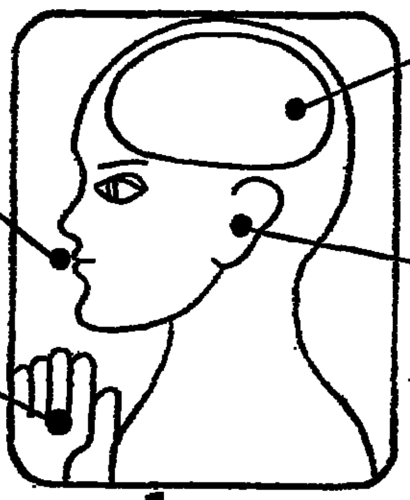

אנגלית

האם ברצונך ללמוד אנגלית, כולל דיבור שוטף בהיגוי אנגלי נכון, בזמנך הפנוי ובביתך? לרשותך 4 רמות:

א. מתחילים ב. בינוניים
ג. מתקדמים ד. משתלמים

פנה אלינו וקבל לביתך חוברת הסברה (חינם)

המרכז ללמידה כתב-קולית

רח' בר-כוכבא 28, תל-אביב (ע"י כיכר דיזנגוף) ת.ד. 11030 טל. 247295/6

שעות המשרד: 9.00-13.00 לפנה"צ בימים א-ו וגם 17.00-19.00 אחה"צ בימים א' ו-ג'.

חייל מילואים

בשירות או משוחרר

נצל את זכותך ללימוד חינם

אנו מציעים לך את הזכות ללימוד חינם, המוענקת לך על ידי הממשלה, ללימוד מקצוע או להשלמת בחינות הבגרות.

אם עדיין לא השתחררת, תאפשר לך שיטת הלימוד שלנו בכתב, ללמוד במקום שירותך ולהמשיך לאחר מכן בביתך, לפי הקצב והיכולת האישיים שלך.

לבחירתך הקורסים הבאים:

- בגרות
- מוקדמות
- גרפיקה
- עיצוב פנים
- תכנות י.ב.מ.
- פרסום ויחסי צבור
- רדיו אלקטרוניקה

גזור התלוש המצורף, הדבק ע"ג גלוית דואר או שלח במעטפה סגורה.

לכבוד — 1
המכונים האמריקאיים ת.ד. 28124 ת"א
עבור „חייל מילואים או משוחרר"
שם .... גיל ....
כתובת .... משרת/משוחרר ....

המכונים האמריקאים להשכלה בכתב

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

באר-שבע

מודיעה על פתיחת ההרשמה ללימודים לקראת תארים מתקדמים לשנת הלימודים תשל"ה

בפקולטה למדעי הטבע:

במחלקות: ביולוגיה (פיזיולוגיה של צמחים; פיזיולוגיה של יונקים; גנטיקה וציטוגנטיקה; ביולוגיה מולקולרית; ביוכימיה).
מתמטיקה
פיסיקה
כימיה (פיזיקלית, אורגנית ואי אורגנית)
גאולוגיה
מדעי הגרעין (אנרגיה גרעינית).

בפקולטה למדעי הטכנולוגיה:

במחלקות: הנדסת מכונות
הנדסת חשמל
הנדסה כימית
הנדסת תעשיה וניהול
הנדסת חומרים

הערות:
1. קבלת התואר M.Sc. מותנית עדיין באישור למתן תואר שני ע"י הפקולטות למדעי הטבע והטכנולוגיה באוניברסיטת בן-גוריון בנגב ע"י המועצה להשכלה גבוהה.
2. באוניברסיטת בן-גוריון קיימת אפשרות להשתלם לקראת תואר שלישי (Ph.D.) במחלקות כנ"ל, כפוף לאמור בהערה 1.

לקבלת פרטים נוספים וטפסי הרשמה נא לפנות אל המזכירות ללימודי מוסמכים ותלמידי מחקר, אוניברסיטת בן-גוריון בנגב ת.ד. 2053 טל' 057-71241 או אישית לחדר 2/א בבית היאס, באר-שבע.

למד בביתך בשעות הפנאי

100 קורסים לבחירתך

בגרות מוקדמות	פקידות והנהלת חשבונות	אולפן לעברית שיפור הלשון
שפות	דיפלומה בבנקאות	אוניברסיטה עממית
אנגלית — קורס אוניברסיטאי		

לחיילים בשרות מילואים — הלימודים חינם

גזור ושלח
למישלב ת"ד 373 תל-אביב
נא לשלוח לי תכנית לימודים של הקורס המעניין אותי ....
שם ....
כתובת ....

ההסתדרות הכללית של העובדים בא"י/המרכז לתרבות ולחינוך

מישלב

מכון ישראלי להשכלה בכתב

רח' ויצמן 55, תל-אביב, ת.ד. 373

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

טקס חלוקת התעודות

מחזור תשל"ג

במעמד שר החינוך והתרבות

למגיסטרים במדעי הטבע
למוסמכים במדעי הטכנולוגיה
לבוגרים במדעי הרוח והחברה
ולבוגרים במדעי הטבע

יתקיים ביום רביעי, ט"ז באייר תשל"ד (8.5.74), בשעה 11.00 בדיוק בקרית האוניברסיטה החדשה (מול ביה"ח המרכזי לנגב ע"ש סורוקה).

לכל הבוגרים נשלחו הזמנות וכן חוזר בצרוף שאלון על פרטים אישיים. מי שלא קיבל את החוזר או ההזמנה מתבקש לפנות מיד למזכירות האקדמית טל. 057-71241 קו פנימי 49.

מדרשת שדה-בוקר בנגב — משרד החינוך והתרבות, המחלקה להכשרת עובדי הוראה

צעיר וצעירה

ליהנות באוירה מיוחדת ובנוף קסום מקצוע שהוא יעוד

בבית-המדרש הממלכתי למורים ולגננות

במדרשת שדה-בוקר בהר הנגב

נפתחה ההרשמה לשנת תשל"ה

המגמות:
1. גננות
2. מורות לגיל הרך
3. מורים ומורות לביה"ס היסודי
4. מורים ומורות לחטיבת הביניים — בהגמת חינוך חברתי

משך הלימודים שנתיים או שלוש (בהתאם למסלול)

התמחויות: המתמטיקה, ביולוגיה, הדרכה בבתי ספר שדה,

ליד המוסד קיימת פנימיה, מתקני ספורט, ובריכת שחיה.

במסגרת הלימודים ינתנו שעורים מיוחדים באנגלית ובמתמטיקה לתלמידים אשר לא עברו או לא ניגשו עדיין לבחינות הבגרות.

חייבי גיוס ישרתו בתנחה המדינית בתקופת לימודיהם.

בדבר פרטים נא לפנות בכתב למזכירות בית המדרש הממלכתי למורים ולגננות, מדרשת שדה-בוקר, הר הנגב.

אוניברסיטת חיפה — לימודי חינוך · בית הספר להינוך של התנועה הקיבוצית

אורנים

שנת השתלמות במקורות ישראל

בשנת תשל"ה תתקיים באורנים שנת השתלמות במקורות ישראל.
הלימודים יערכו בדרך של שעורים וסמינרים שיינתנו ע"י סגל ההוראה שבסמינר וע"י מרצים מאוניברסיטאות.
נושאי הלימודים:

א. המקרא, הגותו ומפרשיו: (פרקים נבחרים בתנ"ך: השקפת העולם המקראית).
ב. תלמוד המדרשי חז"ל: (מבוא לתלמוד ולמדרש; הסיפור במדרש; סוגיות בתלמוד).
ג. הלכות ומנהג (הקודיפיקציה של ההלכה: חגי ישראל, מקורותיהם ומנהגיהם).
ד. תולדות א"י והישובה ותולדות עם ישראל: (פרקים נבחרים בתולדות א"י בימי המקרא והתלמוד זיקת העם לארצו; פרקים בתולדות יהדות ספרד ואשכנז).
ה. הגות יהודית: (פרקים נבחרים בפילוסופיה יהודית, בקבלה ובחסידות; אמונות הדעה).
ו. הערך לזהות יהודית

הקורס מיועד בעיקרו למורים היוצאים מעבודתם לשנת השתלמות, ולשליחים ואנשי חינוך בתנועות הנוער בארץ ובגולה. יתקבלו גם במספר מצומצם של תלמידים שאינם פעילים כעת בשטחים אלה, אבל קרובים אליהם בהתעניינותם ומעוניינים בשנת לימודים מרוכזת מסוג זה.

תשומת הלב תוקדש בקורס לדרכי ההוראה של הנושאים וכן לבעיות העולות במיפגש של צעירים עם מקורות ישראל.

בעניין ההרשמה לקורס יש לפנות למזכירות הפדגוגית באורנים, דואר קרית-טבעון, טלפון: 932143, 931142.

هكذا من الأصل

תשבץ „מעריב" מס. 903

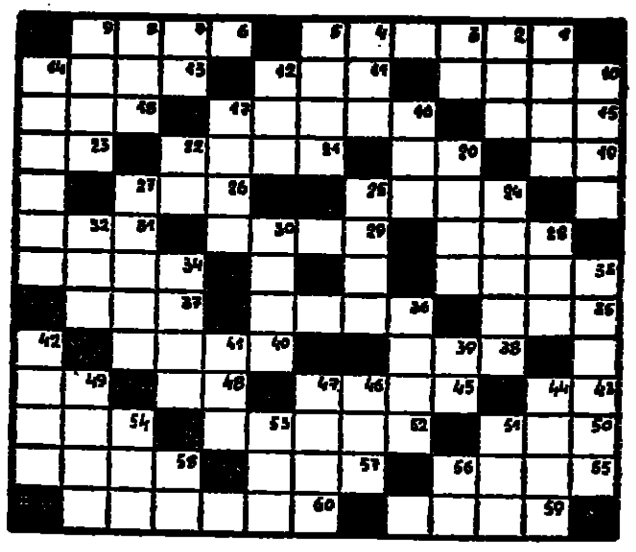

מאוזן: 1) אי בדרום האוקינוס השקט, 6) כינוי לתיש, 10) חתן, 11) אלו־מה קטנה, 13) הבהמה ה־טהורה שנזכרה במקרא, 15) אחד מבני שם בן נוח, 16) עוגה עשויה פירות מיובשים, 18) פה, 19) כלי־נשיפה בעל קול נמוך ביותר, 20) אף, 21) הבדל, 23) חי בכים, 24) יציב, 26) צפור כורף, 28) אבן טובה, 29) בעל־חיים, 31) כל אחד מן הגפיים, 33) צמרת, 34) השתוקקות, 35) באמוס, 36) ברור, 37) תנור־ההכה, 38) חרפה, 40) פרוש, 43) צלוי ל־מחצה, 45) פרצוף, 48) אר־ג, 49) שקט, 50) עפר לח ותחוח, 52) אחריות (כתיב מלא), 54) לקט, 55) ריקוד עממי, 57) חתך דק, חריץ צר, 58) חר־טום, 59) העיר השלישית בגודלה בהודו, 60) עיר נמל שניה בגודלה ביונ־לנד המזרחית שבדניה.

מאונך: 1) בוזר, דצנ־טרליזציה, 2) אלמתכת, 3) מגס, 4) שאון, 5) חיה, 7) גר, 8) החלק העליון של הרגל, 9) בירת ערב־הסעודית, 10) אי איטלקי, 12) ביצוץ, 14) מטבע פורטוגלית, 16) דברים נכונים, 17) כינוי למזבח בבית־המקדש, 20) הבאת נברי בבית היהודה, 22) דורון, 24) רס, 25) שכ־חה, 27) מחשבה, 28) פן, 30) חטא, 32) קרטון, 33) בירתה של מדינת ג'ורג'יה בארצות־הברית, 34) השוב, 36) נבצר, 39) פין, שן של מפתח, 41) גורם, 42) ערך חשבוני, 44) המהדה, 46) חודש, 47) יראת־כבוד, 49) פקפוק, 51) אחד מצמחי־הבושם, 53) עיר בברית־המועצות, 54) עץ־הבר, 56) מקום צי־עא, 58) מלת שאלה.

נא לזהות

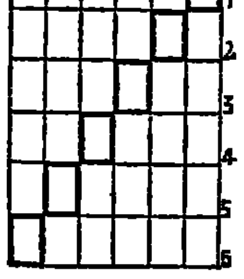

בריבוע זה בן 36 ה־משבצות יש לרשום ב־אלכסון מימין לשמאל, שם של מפרץ באוקי־נוס האטלנטי. אולם, הוא יצטרף נכונה, אם קודם לכן ירשמו במאוזן ששה ערכים, בהתאם להגדרות.

הגדרות: 1) לאחר המעשה, 2) מדינת־אי בצפון אירופה, 3) בי־רת פורטוגל, 4) בירה במזרח הרחוק, 5) בי־רת מונרוביה, 6) מדי־נה במזרח־אפריקה.

פתרונות החידונים הקודמים

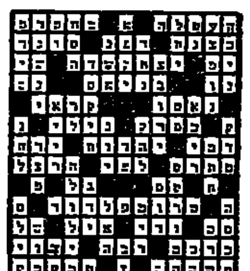

פתרון „בואו חשבון" (892)

„אל תתן לשכנך לפסוע על רגליך פן יעלה גם על צוארך"

פתרון „נא לזהות"

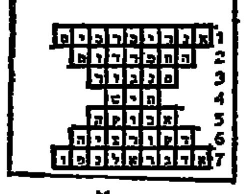

שלחו את הפתרונות ל„מעריב", ת.ד. 20044 תל־אביב. צרפו את ה־מספים דלעיל ורשמו על גבי המעטפות „תשבץ „מעריב" מס' 903", או „בואו חשבון (893)", או „נא לזהות".

שלושים פרסים יוגר־לו בין הפותרים.

אברהם כלמן

בואו חשבון (893)

ה ו מ ו ר
י ה ו ד י
ע ל ה ל ה
ל ה ה ב ל ר
ו ה י ע י י
ח ל מ ח ל ח
ע ל ה ל ה
ע י ל ח י ע ה ו י ל

האימרה: 62272-034 61589

5א2ן 6ק65 91נ32 את 49אש

בפעולת כפל זו הוח־לפו הספרות באותיות. מצא את ערכה של כל אות ורשום את האו־תיות המתאימות במקום הספרות בשורה למטה. אחר כך, צרף את ה־אותיות והרי פיענחת אימרה יהודית עממית.

פסלים מפורסמים על בולי „אירופה" 1974

פינת הבולאי

השנה לא הונפקו בולי „אירופה" אחידים, אלא הוחלט להקדיש בולים אלה לפסלים מפורסמים, ובשנה הבאה יוקדשו הבולים ל־ציור. ואכן, ההנהלות הדו־אר במדינות אירופה עשו מאמצים להנפיק בולים ש־ימשכו תשומת לב מיוחדת וימצאו קונים רבים ככל ה־אפשר.

פסל מודרני על בול לוכסמבורג

פסל עץ מהמאה הי"17, ה־נמצא במוזיאון הלאומי ברויי־קיאוויק, מופיע על בול איס־לנדי, שהונפק ב־29 באפריל, בערך נקוב של 13 קר. כן הופיע בול של 20 קר. הב־ציג פסל ברונזה סמלי, פרי עבודתו של הפסל אסמונדור סוינסון.

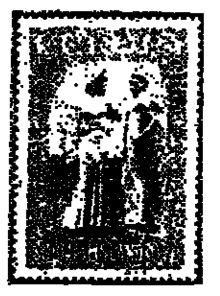

פסל על בול פיני

„האלמנה" — מאת הפסל איון מסטרוביץ' (1883—1962), הנמצא במוזיאון הלאומי ב־בלגרד, מופיע על בול יוגו־סלאווי, שהופיע ב־29 באפריל, בערך נקוב של 6 ד.

פסל עתיק מחפירות ב„לפנ־סקי ויר" מהמאה ה־5 לפני הספירה, הנמצא באוסף אר־כיאולוגי באוניברסיטת בלג־רד, מופיע על הבול השני ש־הונפק ביוגוסלאוויה, בערך נ־קוב של 2 ד.

פסלים על שני בולים שוויצריים

אנדרטה של מלך מהמאה ה־8 לפני הספירה ואנדרטה של ילד מהמאה ה־2 לפני הספירה, מופיעות על 2 בו־לים תורכיים, שהונפקו ב־29 באפריל, בערך נקוב של 110, 250 קורוס. יצירות עתיקות אלה מצויות במוזיאון הציווי־ליזציה האנטולית באנקרה.

פסלים של רודין („גבר") ו־

פסל עירום על בול צרפתי

של מילו (אשה) מופיעים על 2 בולי צרפת, שהונפקו ב־22 באפריל, בערך נקוב של 50, 90 פרנק.

2 פסלים בעלי רקע דתי — מופיעים על 2 בולי אנדורה הצרפתית, שהונפקו ב־8 ב־אפריל, בערך נקוב של 50, 90 ס.

פסל אבסטרקטי ופסל של כלב מופיעים על 2 בולים, שהונפקו בלוכסמבורג, ב־29 באפריל, בערך נקוב של 4, 8 פרנק, פרי עבודתם של 2 פסלים בני זמננו.

פסלו של המלך ארתור מר־

פסל המסמל „אהבה" על בול בלגי

מיע על בול אוסטרי, שהונפק ב־29 באפריל, בערך נקוב של 2.50 שילינג. הפסל נמצא ב־כנסיה באינסברוק.

ה„גלות" על בול פורטוגזי

פסל בכתך מטבעות כסף מ־המאה ה־5 לפני הספירה, מו־פיע על 3 בולים, שהונפקו ב־קפריסין, ב־29 באפריל, ב־ערך נקוב של 10, 40, 150 מ. הנושא של הפסל הוא „שור של אירופה".

הפסלים „נערי" ו„אשה כו־רעה ברך", מופיעים על 2 בולים שהונפקו במערב גר־מניה, ב־17 באפריל, בערך נקוב של 30, 40 פניג.

פסל על בול שוודי

„אלה החופש, המכתירה את הנוער בזר הנצחון", היא תו־כן הבול הפיני, שהונפק ב־29 באפריל, בערך נקוב של 0.70 מ. הפסל מאת וויינו אל־טונן, נמצא באוניברסיטת הל־סינקי.

„המשכיות" ו„אמונה" — פרי עבודתם של פסלי שוויץ, מופיעים על 2 בולי שוויץ, שהונפקו ב־28 במארס.

„ריובה" ו„אפרודיטה", ה־ראשון מאת הפסל ריציו מה־מאה הי"15 והשני מאת הפסל סוסיני מהמאה הי"16 (שניהם נמצאים באוסף של הנסיך מ־ליכטנשטיין) — מופיעים על 2 בולי ליכטנשטיין, שהונפ־קו ב־21 במארס, בערך של 30, 40 ראפען.

„הגלות" — מאת סוארס דוס רייס, מופיע על 3 בולי פור־טוגל, שהונפקו ב־29 באפריל, בערך נקוב של 1, 4, 6 א. פסל זה נמצא בתערוכה מת־מדת של רייס בפורטו (תוכ־נו הוא עתה אקטואלי במיוחד בפורטוגל, אחרי ההפיכה ו־הגליית ראשי המדינה לשג־בר).

„מלך רומאי" ו„מאדאם אלי־זבת", שני פסלים מאת הפסל בוסיו (1768—1845), יופיעו על

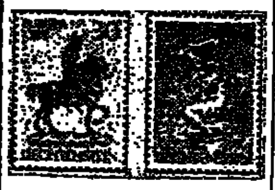

„פסלים על בולי ליכטנשטיין

2 בולי מונאקו, שיראו אור ב־8 במאי, בערך נקוב של 0.45, 1.10 פרנק.

פסלים של פיקאסו (שאשתו ג'קלין היוותה הדוגמנית) ושל מרקלונד (דמויות בסערה) מו־פיעים על 2 בולי שוודיה, ש־הונפקו ב־29 באפריל, בערך נקוב של 75 אירה ו־1 קר.

האנדרטה של ארטור בורק, הניצבת בכניסה של טרינטי קולג' בדבלין, מופיעה על 2 בולים, שהונפקו ב־29 באפ־ריל, בערך נקוב של 5, 7 פני. האנדרטה היא פרי עבו־דתו של הפסל ג'ון הנרי פולי, שהשנה ימלאו 100 שנה ל־מותו.

המלך ארתור על בול אוסטרי

פסלים על שני בולי איסלנד המוקדשים לנושא „אירופה"

פסלים על שני בולי „אירופה" יוגוסלאוויים

„אהבה ועירום" ופסל סכלי — מופיעים על 2 בולי בל־גיה, שהופיעו ב־29 באפריל, בערך נקוב של 5, 10 פרנק.

„הנברה אופרנטה" ו„הנברה מפאחה" — מופיעים על 2 בו־לי ספרד, שראו אור ב־29 ב־אפריל, בערך נקוב של 2, 8 פס.

אשת סאדאת מבקרת אצל פצועי מלחמה

במסגרת הנושא „החברה ל־אמונה ותקווה", שלה מוק־

רעיית סאדאת מבקרת אצל פצועי מלחמת אוקטובר

יש חלק מההכנסות של הבו־לים, הופיע במצרים ב־21 ב־מארס בול של 20 + 10 מ. המתאר את ביקורה של הגב־רת הראשונה של מצרים, ה־גברת סאדאת, אצל פצועי מל־חמת אוקטובר, בבית החולים.

תיבת נח על בול הוותיקן

מוזאיקה המתארת תיבת נח בתוך קשת בענן. ויונת הש־לום — מופיעה על בול ש־הונפק בוותיקן ב־23 באפריל ש.ז., בערך נקוב של 50 ל. והוקדש ל„100 שנה לאיגוד הדואר העולמי".

אליעזר בן

„מאדאם אליזבת" על בול של מונאקו

אנדרטה על בול אירי

צוות בעלי מקצוע מעוניין לקבל הצעות

בדבר אחזקת בתי משרדים, בתי מלון ובתי מגורים.

אחזקה כולל:

★ הספקת מים חמים
★ תיקוני חשמל
★ הסקה מרכזית
★ נקיון חדרי מדרגות
★ ג'ינון
★ אינסטלציה וביוב

המעוניינים יפנו בכתב לת.ד. 7272 רמת־גן

אם יש לך חפצים ישנים,

אופניים משומשים, מקרר ללא שמוש, רהיטים או כלי בית

עתה הזמן להציעם למכירה

הדרך היעילה והזולה למכרם היא פרסום מודעה ב„לוח מעריב". החפצים המיותרים שלך יכולים להיות דרושים לאחד ממאות אלפי קוראי „מעריב".

בימים אלה תיהנה מיתרון נוסף: אתה יכול לזכות ב־2 מכוניות: „פיאט 126" ו„פיאט 128", שיעלו בגורל בין כל מוסרי המודעות ל„לוח מעריב" במבצע הפרסים הגדול במלאות 25 שנה ל„לוח מעריב".

זאת ועוד — הסיכוי לזכות בפרס היומי —100 ל"י במזומנים.

עתה ובכל עת:

אין תחליף ל„לוח מעריב"
הלוח הנפוץ ביותר במדינה
בעתון הנפוץ ביותר במדינה

מכון פרדס ללימודי היהדות

מכון פרדס מציע תכנית בת תשעה חודשים, מאוקטובר עד יוני, המיועדת

לצעירים ולצעירות מהארץ ומחוץ־לארץ בגילאי 20 ומעלה

קיימת אפשרות ללימוד חלקי.

מטרת התכנית היא להביא לידי התבודדות אישית עם מקורות המסורת של עם ישראל.
הלימודים מתנהלים בקבוצות קטנות ובזוגות („חברותות") בהנחיית המורים. הקריאה בטכסטים מושלמת על ידי הרצאות מקיפות מפי טובי המרצים בירושלים. התכנית ממזגת את יסודות הלימוד האוניברסיטאי — ההיקף האינטלקטואלי וחופש המחשבה והמעשה — עם אלה של שיטת הלימוד הישיבתי — חוסר הפור־מליות, הלימוד האינטנסיבי בטכסטים, והיחס הרציני להעמקת התודעה היהודית ולשאלות הרוח בכלל.

בתכנית:

א) לימוד תנ"ך — עם עזרה מינימלית ככל האפשר של מפרשים במטרה להביא לידי עימות אישי עם המקורות.
ב) מבוא ללימוד ההלכה — יחס ההלכה לתורה הכתובה, מקורות ההלכה והתנבשותה לאורך הדורות, תפיסות מוסריות ופילוסופיות המשתק־פות מתוך הדיאלקטיקה ההילכתית.
ג) תרגיל בלימוד תלמוד.
ד) מבוא לנושאים עקרים וגישות שונות במחשבת ישראל.

בדבר פרטים נא לפנות למכון פרדס, רח' גד 10, טל: 37975, ירושלים, או: לארגון „גשר" רח' ז'בוטינסקי 61, טל: 734921 רמת־גן.

סט מפורצלן

תוצרת בווריה (גרמניה)

10 דוגמאות מודרניות + סט לקפדהה, 89 חלקים עבור 12 אנשים

טל. 856310

השבוע

מילות השיר „וטרלו" שזכה במקום הראשון באירוויזיון

במעריב

לנוער

עירית ירושלים

תושבי ירושלים

מוזמנים לדיון בתכנית

בנין ערים של מרכז העיר

הדיון יתקיים ביום שני — י"ד באייר תשל"ד 6.5.74 בשעה 12.00 באולם מועצת העיריה, ברחוב יפו 22.

קורצ'נוי – לחצי הגמר

שלב רבע הגמר לאליפות העולם, המפורש בלנינגרד ו־באודסה בין ארבעה יריבים מבטיחים בלבד, עומד ב־סימן הפתעה: פטרוסיאן ברש במעמד מהרה. ואילו קרפוב בפיגור 1:2 נגד ספסקי.

קורצ'נוי נחל 3 נצחונות, הפסד אחד, וקרב אחד נסתיים בתיקו.

בדוקרב המקביל של רבע הגמר מוכיח קרפוב הצעיר, שאפילו ספסקי איננו כיום ה־יריב לבובי פישר. שכן ספס־קי אמנם ניצח בקרב הרא־שון את קרפוב, אך בתום ה־קרב השישי כבר היה יחס ה־נצחונות 1:2 לטובת קרפוב ו־לא היה חסר הרבה שיזכה גם בקרב השביעי (שנסתיים ב־תיקו, משום שקרפוב לא דייק במסע הסודי).

הקרב נסתיים בתיקו, וזה התיקו החמישי.

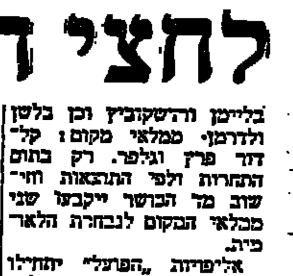

בת ים מובילה

בליגה הלאומית נערכו ב־שבת שני סיבובים, ואלה ה־תוצאות.

סיבוב 6: אוניברסיטת ת"א — „הפועל" ירושלים 1:5, בת ים — „רובינשטיין" 1:5 (לי־ברזון־ריכטר 0:1), מרכז הנו־ער — „לסקר" חיפה 1.5:4.5 (צ'רניאק־רום 0:1), רמת־גן־הפ־נתניה 2:3 (1) וכן סכ־ביון א' נגד „לסקר" ת"א (בלייכן־קרידמן 1:0), „פלד־קליין" — סכביון ב' 1.5:3.5 (1).

סיבוב 7: בת ים — סכביון א' 2:4 (ליברזון־בליימן הי־קו), מרכז הנוער — הפו־ נתניה 2.5:3.5, „לסקר" ת"א — „לסקר" חיפה 1.5:3.5 (1) (קריידמן־רום 1:0), „פלדק־ליין" — „הפועל" ירושלים 2.5:2.5 (1) (פרידמן־גינסבר־גר 0:1), רמת גן — סכביון ב' 1:4 (1), אוניברסיטת ת"א — „רובינשטיין" 0.5:3.5 (1) (קלדור־ריכטר 0:1).

בתום הסיבוב השביעי מו־בילה בת ים עם 36.5 (1) ו־אחריה אוניברסיטת ת"א 26 (2), סכביון א' 25.5 (3) ו־„פלדקליין" 24 (3).

התחרות נתניה

במלון „הקיבוץ" בנתניה תיפתח ביום ד' התחרות ה־ראשית, אך הייצוג הבינלאומי בה יהיה השנה דל: גאראנ־הה (פיליפינים), דנקר (ש־היה אלוף ארה"ב ב־1946), אוגאורד (נורווגיה) וביאסאס (קנדה). גיבסקו ביטל את בואו.

מישראל יש תתפו ששת חב־רי הנבחרת הלאומית: ליבר־זון, קריידמן, צ'רניאק, כגן, בליימן והשקוביץ וכן בלשן ולדרמן ממלאי מקום; קל־דור פרץ וגלפר. רק בתום התחרות ולפי התוצאות יחו־שב מד הכושר ייקבעו שני ממלאי המקום לנבחרת הלאו־מית.

אליפויות „הפועל" יתחילו למחרת, ביום ה', בשלוש חטיבות — כ־40 איש בכל אחת, 11 סיבובים. בחטיבה א' — דרגות אמן עד מועמד ל־אמן (2050 נקודות), הטיבה ב' — עד מועמד לאמן (2049 נקודות), חטיבה ג' — דרגות ג'—ה'.

נראה כי שגתה הנהלת ה־איגוד כשהחליטה להסתפק ב־ייצוג חו"ל במדרגה ג'. שכן השנה היא שנת אולימפיאדה והנבחרת הלאומית שלנו צרי־כה להתמודד עם מעצמות ה־שחמט בזירה עולמית זו. דו־קא משום כך צריך היה לזמן לשחקנינו יריבים בקנה מי־דה רציני יותר. ואם זו שא־לה של תקציב — צריך לדרוש ממשרד החינוך והתרבות הג־דלת השתתפותו בשנת או־לימפיאדה. לכך בדיוק היה מכוון מדורנו בשבוע שעבר.

✶ ירושלים: ליברזון ו־צ'רניאק יתמודדו ביום ג' ב־ערב נגד 50 איש במשחק סימולטני בבית העם. ההר־שמה (4 ל"י) בבית העם ביום א', בשעות 18—20.

✶ לוס אנג'לס: גליגוריץ' ניצח כאן בתחרות הבינלאו־מית עם 7.5 מ־11. אחריו קפ־לן וגיאורגיו.

✶ קובה: בתחרות לזכר קפבלנקה ניצח אולף אנדר־סון עם 11.5 מ־15. אחריו גר־פלד 11, ואסיוקוב וקנאק 10.

✶ תל־אביב: בוביס פרש מאליפות „לסקר", לאחר ש־הפסיד לשניידר, ובמקומו נכ־נס האמן יצחק אלוני.

✶ בשיום שנדפס בשבוע שעבר במדורנו נפלה טעות: הזוכה (בלבן) הוא רדשקוביץ ולא דוד ברנשטיין.

שמידט אלוף פולין

אליפות פולין נכבשה בידי שמידט עם 13 מ־17. אחריו שנאפיק 12.5, אדמסקי 11.5, דודה וקוסטרו 10.5 וכו'. ה־תוצאות יקבעו את הרכבה של הנבחרת הלאומית. בעזרו בד־גרסקי וסידור.

הרי קרב קצר מתחרות זו.

צבירדש — שנאפיק

1. פ־ו3 ג5, 2. ג4 ג6, 3. ד4 ג:ד, 4. פ:ד4 פ־ג6, 5. ה4 ר־ו6, 6. ר־ה2 פ־ו3, 7. פ־ג3 פ־ז4, 8. מה:פ פ:פ, 9. מה־ד1 פ־ה6, 10. צ־ג1 ב6, 11. כה־ד2 ר־ב7, 12. ר־ה2 פ־ג5, 13. ו3 ו־ס0, 14. ו־ס0 א5, 15. בב3 ד6, 16. צו־ד1 ר־ג6, 17. ר־ו1 צ־א7, 18. מה־ז6 ה2 ! (יוצר תולשה ו־מזמין את הלבן לנצלה), 19. א3 ! מה־ב8, 20. פ־ב5 ר:פ, 21. ג:ר פ:ב3, 22. ר:ב3 (נפ־רצה הגנת השחור באגף ה־מלכה) צ־ד7, 23. צ־ג3 ג5, 24. ר־ג4 ! ד:ר (על א4 יבוא ה:ד עם צ:ד5), 25. צ:צ שחור נכנע.

שאול הון

תצוגה ומכירה ישירה
בתל־אביב
במלון „אסטור"
הירקון פינת פרישמן
בשבת 10.00—18.00
10% הנחה בתצוגה
‎-.2857 נטו

סנפיר בלי שייט בע"מ
ממרץ חיפה, ת.ד. 7735 טלפון: 726014

„420" מיוחדת — 5995.—, פרטים בתצוגה.

לרגל חידוש העסק

בזר כרמלית

מכריז על מכירה לא נורמלית שכמותה לא היתה בישראל - בואו ותווכחו.

	במקום ל"י	רק ל"י
חלוקי מגבת לגברים ולגברות	159.—	30.-
חליפות לילדים ולילדות חדישות ביותר	165.—	35.-
חליפת ג'ינס אמיתית לגברות	385.—	45.-
חליפת גברדין דוגמא סקוטית	475.—	90.-
ג'קטים מג'ינס אמיתי לגברים ולגברות	135.—	30.-
אוורול לצעירות במיוחד מטרלין וגברדין	175.—	35.-
חצאיות מיני בכל הדוגמאות	95.—	10.-
חולצות מודפסות לנשים (כל המידות)	95.—	25.-
חליפות מקסי מודל 74'	325.—	45.-
מכנסים ג'ינס מקנבס אמיתי לילדים ולנוער	94.—	25.-
חולצות לגבר (מודלים חדישים)	95.—	25.-
מכנסים מג'ינס אמריקאי אמיתי לגברים ולגברות	135.—	45.-
מכנסי גברדין צרפתי מודל 74'	165.—	55.-
חולצות טריקו לגברים ולגברות	52.—	10.-
חולצות לנשים דוגמאות חדישות ביותר	125.—	25.-
ג'קטים לנשים מדיאולן לופט מודפס (כל המידות)	149.—	25.-
מכנסים מקטיפה אמיתית לנשים ולגברים	180.—	40.-
שורט לגבר מודל 74'	59.—	15.-
שמלות ארנל תוצרת חוץ (כל המידות)	149.—	35.-

בזר כרמלית המלך ג'ורג' 6, תל־אביב
המכירה תימשך שבוע ימים בלבד מ־8 בבקר עד 8 בערב

— גזור ושמור —
„ביני לבינך — מחיצות עדתיות ?"

המרכז לטלוויזיה לימודית

מביא במסגרת הסדרה: „דעתי — דעתך" דיון בין תלמידי כיתה י"ב על הבעיה:

האם קיים בישראל פער עדתי?

הצופים מוזמנים להשתתף במישדר באופן פעיל:
א) גזור ושמור את השאלות המופיעות במודעה זו. על שאלות אלו יסוב הדיון בעת המישדר.
ב) לקראת השידור הצטייד בכלי־כתיבה, נייר ובי שאלות.
ג) תוך כדי המישדר ענה על השאלות לפי הוראות המנחה.
ד) כתוב על גבי נייר את התשובות שניתנו על־ידי צוות המתדיינים באולפן.
ה) לאחר המישדר השתמש בשאלות ובתשובות כדי להמשיך בחוג חבריך או משפחתך.

השאלות:

שאלה 1: האם הבדלים במוצא עדתי משמעותיים בקשירת יחסים חברתיים לצעירים בגילכם?
1. ההבדלים אמנם משמעותיים אך הפער הולך ומצטמצם.
2. ההבדלים העדתיים לכשעצמם אינם משמעותיים, אולם סייגים חברתיים ודעות קדומות מקשים על קיום יחסים הדוקים.
3. בתקופת הלימודים בבית הספר אין קושי להתחבר, אבל כשמתבגרים מתגלים הבדלים המונעים קשרים חברתיים.
4. קיימים פערים עמוקים בגישה לענינים יסודיים ולכן קשה מאד לקיים קשרים חברתיים.

שאלה 2: האם תחושת המציאות הישראלית אחידה ומשותפת לבני העדות השונות?
1. התחושה ביסודה שוה: בני העדות השונות המתחנכים בארץ שותפים לתחושת המציאות הישראלית.
2. החוויה המרכזית שלנו היא התחדשות הקיום הלאומי בארץ ובכך אין הבדל בין העדות השונות.
3. החוויה המרכזית בארץ היא: „לבנות ולהבנות בה". הכל משותפים לבניה, אבל לא כולם „נבנים" במידה שוה.
4. התחושה שונה אצל בני העדות השונות עקב אורח חיים, דרכי חשיבה ומסורות נבדלות.

שאלה 3: מקובל על הכל הצורך במזוג גלויות. מה מתווהו של המזוג הרצוי לך?
1. דרושה לנו חברה טכנולוגית על־עדתית מבלי לוותר על הרמה בתהליך המזוג.
2. יש לבנות חברה על בסיס התרבויות השונות אבל להמנע מסכנת הלבנטיניזציה.
3. יתכן מיזוג בין חברה מערבית וקיום אורחות חיים עדתיים.
4. יש לטפח ולשמור על ייחודן התרבותי של העדות השונות גם אם לא נהיה חברה מערבית מובהקת.

מועד השידור:
יום א', י"ג אייר, 5.5 שעה 16:35
יום ג', כ"ב אייר, 14.5 שעה 16:35
יום ו' כ"ה אייר, 17.5 שעה 10:40, 12:30

„ביני לבינך — מחיצות עדתיות ?"

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י
ועדת המכרזים הכוללנית — אזור תל־אביב

מכרז מכירות מס' 16/74-תא, מכוניות

הנהלת הסוכנות היהודית לא"י (להלן „הסוכנות"), מזמינה בזאת הצעות מטעם המעוניינים לקנות ממנה את הרכב המפורט להלן:

1 נוסעים פורד	2 נוסעים רנו־4
1 נוסעים קומט פורד	2 נוסעים ליף ויליס
1 נוסעים וולוו 144	1 מסחרי טרנזיט פורד טיימס
2 נוסעים סאאב	1 טנדר פיז'ו
1 נוסעים פורד טאונוס 20	1 מסחרית סגורה פורד 300
2 נוסעים פורד קורטינה	1 משאית דיזל לילנד אלביון

את הרכב המוצע אפשר לראות במחסן הסוכנות בצריפין החל מיום א' 5.5.74 ועד יום ד' 15.5.74 בין השעות 08.00—13.00.

על כל מציע יהיה למלא את אותם התנאים שנקבעו על ידי הסוכנות לגבי מכרז זה.

את תנאי המכרז וטופסי ההצעה לגבי המכרז אפשר לקבל החל מיום א' 5.5.74 במחסן הנ"ל, וכן במשרדנו, רח' קפלן 17, חדר 438 וחדר 124.

את ההצעות יש להגיש לתיבת המכרזים הנמצאת ברחוב קפלן 17, בחדר 438, לא יאוחר מיום ה' 16.5.74 שעה 12.00.

אין הסוכנות מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או כל הצעה שהיא, והיא רשאית לפעול לפי שיקול דעתה הבלעדי והמוחלט.

נפתח סניף חדש בחיפה לזגגות רכב!

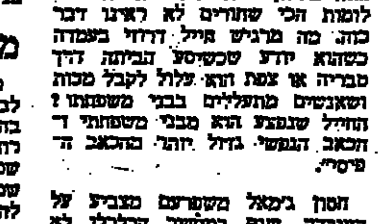

* שמשות עגולות, מסגרות הזזה ומכשירים לשמשות.
* מחלקת פחחות ותיקוני פיברגלס
* מחלקת צבעות
* גגונים לרכב

אריה בסרגליק ובניו בע"מ
חיפה, רחוב השיש 41, טל. 721337 (ראה תרשים)
תל אביב, רח' המסגר 32

קרן קיימת לישראל
מכרז מס' 2/74

למכירת כלי רכב וציוד אחר

אנו מציעים למכירה:

א. מכוניות
1 נוסעים דודג' סטיליס, שנת יצור 1969
1 טנדר פג'ו 404, שנת יצור 1969
1 טנדר דודג' 100ב', שנת יצור 1965
1 טנדר אינטרנשיונל 1110, שנת יצור 1971
3 טנדר אינטרנשיונל 1100, שנת יצור 1970, 1971
6 טנדר סקאוט 800, שנת יצור 1970
1 סטיישן ויליס, שנת יצור 1964

ב. ציוד אחר
1 מדחס אויר אינגרסול 365, שנת יצור 1971

על המעונינים להגיש את הצעותיהם במעטפה סגורה אך ורק על גבי טפסים מיוחדים שאפשר לקבלם במשרדנו בפס־חירק ובירושלים בצירוף פקדון בהמחאה בנקאית לפקודת קרן קימת לישראל בשיעור של 10% מערך ההצעה לא יאוחר מיום 17.5.1974 שעה 12.00, לפי הכתובת: קרן קימת לישראל ועדת המכרזות ת.ד. 283 ירושלים.

את הציוד אפשר לראות במגרש של משרדי הקהקי"ל בפס־חירק (מול משטרת קרית־חיים).

אין הקרן הקימת לישראל מתחייבת לקבל את ההצעה הגבוהה ביותר או הצעה אחרת כלשהי.

הגג דולף?!

פנה אלינו!
אטום גגות בחומר מיובא מחו"ל.
אחריות ל־5 שנים.
טל. 03-722459
03-753324.

מעוניינים לקנות

1200 מטר צינורות אלומיניום "3 - "2 ישנים

בהצעות לפנות למועצה האיזורית רמת נגב, רח' ההסתדרות 76, באר־שבע
טלפון 057-76864, 057-73668

למכירה

מלגזה קלרק

D-C-Y—50
שנת ייצור 1966
כושר הרמה 2500 ק"ג
על המעוניינים לפנות ל„פריאור" בע"מ
רח' אבן גבירול 30, ת"א, טלפון 251261.

סופרמרקט

במרכז של שכונה גדולה
באשקלון
250 מ"ר בנוי וחצר צמודה גדולה
למכירה מידית
בדבר פרטים 051-2774 או 051-2876
(לא בשבת)

החי"כים הצעירים

(סוף מעמוד 22)

כפי שצעיר לא דתי לא ימצא הדבר לכמפד"ל.

לדידו של זבולון המר זו אמת אך לא כל האמת, שכן צעירי המפד"ל רוצים לפנות לא רק לצעירים דתיים, אלא גם לצעירים מסורתיים „ולהרחיב את שורות המפלגה. אבל ההייך המבדיל בין צעירים לוותיקים במפד"ל הוא כמעט אפס. אמנם בהשקפה החברתית ראשו זבולון המר קירבה ליסודות הסוציאליסטים של הפועל המזרחי המסורתי כמו זה של חוגי ובורג אבל בהשקפה הלאומית התרחקו הצעירים לעבר נצי הנצים במדינה, עד שמיכה חריש ממפלגת העבודה יכול היה לומר השבוע כי עם צעירי הליכודים שבליכוד יש לו ולחבריו יותר בסיס משותף מאשר עם צעירי המפד"ל. חריש אפיין כך את הדור הצעיר במפלגת העבודה: „בנושאים חברתיים אנו רדיקליים בכל הנוגע לפער חברתי. בנושא המדיני אין בקרבנו ארץ ישראל השלמה, אבל גם לא הקצה הגולדמניסטי המוכן לנסיגה בלי שלום. בקשת הרחבה הזאת יש אצלנו שכבה לא קטנה הרואה את הנושא הפלשתינאי כנושא מפתח, אם כי לא כיישות בגדה המערבית, אלא כמדינה שניה לישראל בין המדבר לים. במלים אחרות: י"ד הנקודות מבטאות את הצעירים יותר ממיסמך גלילי".

● „קץ לברית ההיסטורית"

עד כאן נראה שהצעירים הולכים בדרך האמצעית, הפרגמטית כמסורתה של מפא"י ההיסטורית. אבל בעניני דת ומדינה, הם אף „שמאליים" ממנה („אי שביעות רצון מן הסטטוס־קוו", כדברי חריש) וכשכל אלה נצברים יחד לא היתה ברירה למיכה חריש אלא להסיק מסקנה שכאשר צעירי עבודה יעלו לבמה הפוליטית במקביל לעליית צעירי המפד"ל כמו זבולון המר ויהודה בן־מאיר „תבוא הברית ההיסטורית לסיומה". על הכרזה בעלת משמעות לעתיד זו הגיב זבולון המר בשאלה ובהערה: „על מיכה חריש לבדוק על מה בנוי השיתוף ההיסטורי. על ברית רעיונית או על ברים פוליטיים? בתחילה היתה ברית רעיונית, אבל היא הפכה לברית שלטונית מבוססת על אינטרסים ולא על ערכים. האם יהיו מוכנים צעירי המערך להכיר בכשלון החינוך הכללי (החילוני) בבניין הזיקה לא"י? אני חרד מהוסר השורשיות שלהם בלאומיות היהודית".

צריך, כמובן, לשאול מה מאפיין את הצעירים הפוליטיים של ישראל?

במובן הרחב של ההגדרה הגיל אפשר לומר כי בעוד שהדור הוותיק צמח בעסקנות ציבורית במובן השב של המושג (כמו גולדה מאיר ופנחס ספיר), הרי הדור הצעיר יותר עוסק בתפקידים מינהליים־תכנוניים שחייבוהו לתהליך מחשבתי שיטתי ולקביעת סדר עדיפויות. לכן ספק־אם לדור הצעיר — החל מרבין וכלה ביוחאל לקט — יש אותה אינטואיציה פוליטית עושהות כמו לגולדה ולספיר. אבל אלה מביאים עימם דרך חשיבה חדשה אף שביודעין באה על חשבון שאר־הרוח וההשראה.

ניתן להפליג ולהבחין בין הטכנוקרטים שנעשו פוליטיקאים זה מקרוב לבין העסקנים הצעירים. מה מבדיל את לקט ושריד וחריש בני השלושים וכמה מרבין, ידיב ועופר בני החמשים וכמה. הסבר של מיכה חריש הוא כי דור הבינים (בני ה־50 עד 60) הגיע לפוליטיקה בגיל מאוחר יחסית היות שהיה עסוק בביצוע משימות לאומיות. ידיב היה בצבא הבריטי ובצה"ל, רבין בפלמ"ח ובצה"ל, אליאב בעליה ב' ובהתיישבות העולים. דור הבינים של היום היה צעיר כאשר דור ההנהגה הוותיקה היה במלוא עוצמתו. לצעירי הצעירים היה, איפוא, יתרון. הם נכנסו לפוליטיקה מיד אחרי שסיימו את השרות הסדיר בצה"ל ופנו ללמוד באוניברסיטה. כאן, בני 21 או 23 עשו את הצעדים הראשונים בפוליטיקה בתא הסטודנטים. לצעיר רווק כזה עוד אין מה להפסיד כאשר הוא מובס בפוליטיקה והוא מתחיל „לצפצף" להתמיד. הפילוג של רפ"י ממפא"י ב־1965 אילץ את הוותיקים למשוך את הצעירים, ועתה התייצבו בחזית כשהנהגה הוותיקה שרויה בתהליך חולשה ורפיון.

אם שורות מחולקות. עמוקה בין צעירי המפד"ל לצעירי המערך, הרי בין יתר צעירי המפלגות שוררת הבנה ומה שקרוי „לשון משותפת". פלומין הליברלי מסביר זאת ש„לא מפריעים לנו המשקעים והפלוגתות ההיסטוריות. ממשה רבנו ועד רצח ארלוזורוב" והוא מהעבודה מגדיר זאת כ„בסיס משותף" וכ„כושר הידברות". זה אמור גם לגבי דור בני ה־40 וה־50. שכן, על אף יריבות פוליטית ימצא רבין שפת דיבור עם גד יעקבי וידיב, ופרס יתיחסו באורח דומה לתופעות. זהות הוא הדין לגבי אריק שרון וזבולון המר ולגבי עזר ויצמן ומיכה חריש. ואולי אופייני הדבר שאחד מעסקני הליכוד הצעירים, עקיבא נוף, אינו רק עורך דין וחבר כנסת אלא צייר ומלחין שמצעד הפזמונים משמיע אותו ואת לחניו.

תחבורה בשנת 2000

(סוף מעמוד 23)

להניח — תגרום פחות זיהום אויר — בין שעדיין מונע במנוע בעירה פנימית, שישנו עד שנת 2000 ובין ש־כבר תצויד במנוע חשמלי.

● גשרים עיליים ומנהרות

הרכבת התחתית של תל־אביב, למשל, תנוע בקו סב־עה, שיחבר את כל מרכזי הבידור והעסקים של העיר; את כל מוקדי הפעילות (למשל, קו זה יחבק את ה־רחובות אלנבי, בן־יהודה, שד' שאול המלך...). מן המרכז יסתעפו קוים נוספים לפינות העיר, לצפון, לדרום, למזרח.

בצמתים יהיו גשרים עיליים רבים — ומנהרות לכניסה לעיר, בעיקר לרכב ציבורי. בשכונות תוכל עקרת־בית, הזקוקה לבצע קניה במרכז מסחרי סמוך, לא בעיר עצמה — לחייג למוקד מתאים ולהזמין שם אוטובוס־מונית. שירות מיוחד זה, יהיה יקר יותר מאוטובוס או קרונוע ציבורי הנע במסלול קבוע. מחשב, במוקד, יקבע את מסלול הנסיעה של האוטובוס־מונית („דיאל א־באס") ויכוון את עקרת־הבית ואת כלי הרכב, לנסיעה.

אשר לתעופה וספנות — יש לצפות שעד שנת 2000 או סמוך לה ייבנה נמל תעופה בינלאומי נוסף בישראל, כנראה באשקלון או בבאר־שבע; הטיסות הפנים ארציות יהיו סילוניות. עידן המכולות („קונטיינרים") יתרחב בספנות ובהובלת מטענים. ליד הערים יוקמו מרכזי מטענים — חלק ממערכת ההסעה ההמונית, ברכבות, בקרונועים ובדומה, תנוצל בלילות להובלת מטענים, לשירותי דואר, להובלת ירקות ומזון לשווקים, במנהרות הרכבת. ייעשו סידורים פניאומאטיים להעברת דואר פנים־ארצי.

„התחבורה תהיה בדור הבא חלק באיכות החיים והסביבה שלנו. היא תשתלב בבנין, בבניה, בסדר היום הכללי של כל אדם. יהיה צורך לחשוב על פרטים כמו איך ובאיזו מהירות נגיע אל מקום עבודה, ללימודים; איך מתי ובאיזו מהירות — שב לביתו; היכן משחקים ילדים, היכן מבצעים קניות ומבלים" — אומרים מומחי התחבורה הצופים לשנת 2000 ומקווים שעד אז תחול בכבה נושאים המתכננות, תתקבל התפיסה הציבורית — ותחול מחוה, בביצוע תוכניות בדרך למאה ה־21.

„לא די בסולחה" — אומרים הדרוזים

(סוף מעמוד 16)

לא חושב שאני עושה טובה למדינה בזה שאני משרת בצבא. אני מרגיש אזרח עם כל החובות ולכן גם עם כל הזכויות".

טובים לכל דבר

אומר כמאל: „כשצעיר דרוזי מגיע לגיל שמונה־עשרה הוא חייב להתגייס בדיוק כמו יהודי בן גילו, לפי כל החוקים והתנאים, אבל אחרי הצבא, במקומות עבודה, באוניברסיטה התיק שלי מתוייק בין תיקי המיעוטים ובמעון משוים אותי עם ערבי מוסלמי מסייבה. זה פאראדוקסאלי. בתנאים הצבאי התייחסות אחת ובחיים האזרחיים התייחסות שונה לחלוטין.

„חייל משוחרר דרוזי, שמגיע למשל לתעשיה, דוחים אותו. זו המדיניות הקיימת. הוא יכול להיות חייל טוב ונאמן, אז מדוע לא עובד טוב ונאמן? בעל תואר אקדמאי שרוצה לעבודה במשרה ממשלתית והוא בעל כישורים מתאימים נדחה הרבה פעמים רק בגלל מוצאו. עד מתי זה יימשך? צריך להביא לתודעת הציבור שהדרוזים טובים לכל דבר, לא רק לשאת נשק ולהלחם".

נאיף הגו מגוליס אומר, שיש אנשים שכלל לא מבינים מדוע הדרוזים נלחמים. „אני אזרח מדינת ישראל והחובה להיות נאמן לה, אפילו אם זה מחייב, לפעמים, להלחם נגד דרוזי סורי. זה המצב. כבר שנים אנחנו ממלאים את חובתנו למדינה והגבורה באה בסיכון בלתי צפוי. אפילו בחזית המוות הכי שחורים לא ראינו דבר כזה. מה מרגיש חייל דרוזי בעמדה כשהוא יודע שכשיסע הביתה הדרך סגורה או צפת הוא עלול לקבל מכות ושאנשים מתעללים בבני משפחתו? החייל שנפצע הוא מבני משפחתי ד־הכאב הנפשי גדול יותר מהכאב ה־פיסי".

חסון גימאל משפרעם מצביע על העובדה, שגם במישור הכלכלי לא שבעו הדרוזים נחת. „ההקצבה לנפש ברשויות המקומיות של הדרוזים היא פחות מ־20 אחוז מזו של היהודים. זה, עול משוע הנובע מהשתייכותנו למחלקה הערבית. וכשבא חייל דרוזי משוחרר למחלקה הערבית הוא צריך לבקש עבודה ממוסלמי וזה מאד לא נעים".

הם טוענים, שהמנהיגות הרוחנית הדרוזית לא משקפת את הלך־הרוחות בציבור הדרוזי. „הם יושבים שם עוד מימי המנדט, הם מעין דחלילים שהממסד מפעיל אותם", אומר סעיד רבאב מעוספיה. „ראש העדה הוא מומחה לעניני דת, לא לפוליטיקה, הממסד לא מעוניין שיהיה לנו מנהיג פוליטי. מדי פעם מבטיחה מפלגת העבודה שיהיה מועמד דרוזי מתאים במקום ריאלי אבל דבר לא נעשה בבחירות".

מה יודעים עלינו?

מוניר מציין שלשומה הדרוזים בלבנון קיים פיגור בישראל וצריך בהקדם האפשרי להעריך בין סמכות רוחנית וחברתית. „הצרה היא שמי שמדבר תיכף אומרים לו: „אתה שמאלי", „רקח", אף אחד לא מנסה להבין".

הם מרגישים כחסרי־משענת. קרבות והויסכול איננה חדשה אבל הפעם התבטא היחס הבלתי־הוגן כלפי חייל במדים וזה היה הקש ששבר את גב הגמל. כל אחד מאיתם חש שהיה יכול להיות אותו חייל בקרית שמונה. נאיף מזכיר אין זה מקרה ראשון של התנכלות לדרוזים. הוא מזכיר את הרב כהנא, שהגיע לדרך ים להגר את עזר וייצמן. „אבל אני לא צריך להיות עם הרב כהנא. אני צריך להיות עם יהודים ישראלים. אני צריך לדעת מי הם והם צריכים לדעת מי אני. אני למדתי עליהם בתיכון. מה הם יודעים עלי?"

הם מתמרמרים על העובדה שליחידה בה הם משרתים, קוראים „יחידת המיעוטים", למרות ש־99.9 מחייליה דרוזים. וכשנתפסים שלושה ערבים בהנחת חומר חבלה, כתוב בעתון: „נתפסו שלושה מבני המיעוטים — והישראלי הממוצע לא מבחין".

הם תובעים שוב ושוב פעולת הסברה נרחבת. הם מתקוממים, בעדינות, אבל בתוקף, על הפגיעה בכבודם, ואומר סעיד שהוא משוכנע שבקרית שמונה יש יותר משתמטים מגיוס מאשר בכל העדה הדרוזית.

„קשה לי לגשת ולהבין למה הם עשו זאת. אני לא יכול להבין איך אפשר לעשות דבר כזה. אבל אפילו מה שקרה בקרית שמונה לא ישכנע אותי שאני לא ישראלי. זו הרגשה ואת זה אי אפשר לקחת ממני. אבל כמו הרבה צברים אני רוצה לשמוע את הדברים במושגים ישראלים, לא רק יהודיים".

לקראת חוקה

(סוף מעמוד 19)

שאותה ההוראה שלפיה הצמידות לדין נובעת מקרן שנקבע בחוקה. נתבע במשפט על הוצאת דיבה בבית משפט השלום, רוצה לטעון שהוראה מלונית בחוק לשון הרע אינה קונסטיטוציונית, בהיותה סותרת את עקרון חופש הדעה וחופש הדיבור הקבוע בחוקה. האם נעביר על שופטי בית משפט השלום ועל שופטי בית המשפט המחוזי ועל בתי המשפט המחוזיים את הפסיקה בבעיות חוקתיות ואלה? האם נעשה היוצרות מערכת מגוונת, ובמרוצת השנים אף סותרות, של הלכות סותרות בעיני חוקה בכל רחבי מערכת השפיטה על ערכאותיה השונות?

בשאלה הזאת רוצה אני להעלות את המחשבה שרק בית המשפט העליון בהרכב מורחב יוכל לפסוק הלכה בענין כשרותם הקונסטיטוציונית של חוקים רגילים. ייתכן שהתליך הנאות יהיה דומה במתכונתו לפניה אל בית המשפט הגבוה לצדק, ואת מבלי שהדבר יעכב את המשך ההליך השיפוטי בערכאות הנמוכות יותר, זולת אם יצווה בית המשפט העליון על עיכוב ההליכים בערכאה הנמוכה יותר עד להתם הבירור בשאלה החוקתית שבפניו.

יש לי הרגשה ברורה שבציבור כבר בשלה ההסכמה שיש להתקדם במהירות סבירה לחקיקת החוקה. התקדמות תלויה בשלושה גורמים: בועדת החוקה, חוק ומשפט, במשרד המשפטים ובממשלה, אשר רק דרכה יוכל פרי היוזמה של משרד המשפטים להגיע אל שולחן הכנסת. אם כל הגורמים ואלה ישו שכם יחדיו, תהיה חוקה לישראל — ובמהרה בימינו.

„אירופה" 1974

צוות בעלי מקצוע מעוניין לקבל הצעו[ת]

★ הספקת מים חמים
★ תיקוני חשמל
★ הסקה מרכזית
★ נקיון חדרי מדרגות
★ גינון
★ אינסטלציה וביוב

מכון פרדס ללימודי היהדות

מכון פרדס מציע תכנית בת תשעה חודשים, מאוקטובר עד יוני, המיועדת לצעירים ולצעירות מהארץ ומחוץ־לארץ בגילאי 20 ומעלה

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

[illegible]

ליון קורדל

אמנות השלטון

ההודו הם מטיילים ברחובות. באירופה ובמערב הם כלואים במנזרים. בישראל לא רואים אותם כלל. אין לה ליהדות הבינלאומית „קדושים" חיים. קדושיה — הם אלו שמצאו את מותם על מזבח היהדות.

האמנם?

האם אין לה ליהדות „קדושים" משלה. קדושים חיים בעלי דמות וצורה, שניתן לראותם, ולא רק להתרפק על זכרם בגעגועים?

●

ב איזה־שהוא מקום בהיסטוריה של התרבות, התעוות המושג היהודי „קדוש". נתנו לו פירוש מסולף. הצמידו לו פרצוף כסויים הבהתנה מדה־לדה ומאמונה לאמונה. הניחו אותו במבצר, וציוהו לאכול מעט, או בכלל לא. לשתות קמעא, או בכלל לא. לא לדבר, ובפרט, לא הרבה. לא להנשא, לא ליהנות מהחיים. להגות כל היום ברעיונות עליונים, לשתק את חושיו תאוותיו ורצונותיו, כי על־כן — קדוש הוא.

כל היתר, כל ההמונים, באים אחת לשבוע, להודות או לבנות, להיות בצילו של הקדוש, אחר כך, יכולים הם לצאת אל האוויר הצלול ו„ליהנות מן החיים"...

כך, במידה זו או אחרת, מזהה העולם את קדושיו.

לא כן, רואה אותו התורה. אחת מפרשיות שבוע זה (אחרי קדושים) באה לצבע את ההשקפה היהודית על התואר „קדוש" המושג „קדושה". פרשת קדושים נאמרה בהקהל. לצורך הפרשה הקהילו כל בני העם היהודי — כמו במעמד הר סיני. באותו פורום רחב נזכרו עשרות מצוות בתחומים שונים של החיים. מצוות שבין־אדם־למקום ומצוות שבין־אדם־לחברו. מצוות כמו: „לא תגנובו, ולא תכחשו, ולא תשקרו איש בעמיתו", וכצוות „ואת שבתותי תשמורו". אזהרת לשופט „לא תעשו עוול במשפט", ואזהרה לחנווני: „במדה, במשקל ובמשורה, מאזני צדק, אבני צדק ואיפת צדק". צו לחקלאי: „שדך לא תזרע כלאים" וצו לכל מעביד: „לא תלין פעולת שכיר עד בוקר".

לפרשה זו מקדימה התורה משפט אחד, המשפט הפותח: „קדושים תהיו — כי קדוש אני" כל המצוות המופיעות בפרשה (ובתורה כולה) — כולן — הן היוצרות את הקדוש היהודי.

„קדוש" זה זקוק לאותם צווים המטפלים בבעיות החברתיות. כי כאן בבקשת ובהפשה היהודית את קדושיה: ברחוב, בסדנה, בשדה, בבית המשפט, בבית המסחר, במכולת, בקיוסק ובבית. ביום־יום בחברה, במקום בו מצויים אנשים רבים, יכול לבוא לידי כיטוי מלא — המושג היהודי „קדוש".

●

ה קדוש — היא היהודי לשים סכר וסייג לשאיפותיו, לדרישותיו ולתאוותיו. השליט על נטיות לבו, המכתיב להם כיצד יפעלו ולאן יפנו. באמנות השלטון מביא האדם לביטוי מלא את אישיותו, את יכולתו ואת כשרונותיו. לא כשלטון רודני ומדכא, המשמיד מרד, המקומם, המוביל למהפכה.

אמנות השלטון מאפשרת ולעתים גם מחייבת את האדם־הבעליים, לספק כל אחד מן היצרים הטבועים בו. עד אשר אמרו חז"ל, כי עתיד האדם ליתן את הדין, על הנאות שהיה יכול להפיק מן העולם־הזה, ולא הפיק.

זאת ועוד. על כל אחד מן המאכלים, שהתורה אוסרת באכילה, נאמר במדרש, כי ניתן לנו תחליף הדומה לו בטעמו. כי החזיר הרבב להנאה כשריבה אסור לו להנאר ברעבתן־נצח, ללא אפשרות טכניה לפורקן (חולין ק"ט ע"ב, ובמדרש).

איזה.

אולם, וזה יסוד היהדות. הטבעת היצרים הטבעיים, כלוי האיפוק, סיפוק התאווה — חייבים להיות מבוקרים. מבוקרים ע"י האדם השליט, האדם הרבב והאדם היוצר. בקורת מועילה היודעת לכוון את פעולות האדם ויצריו לאפיק הנכון. לתועלתו האישית ולתועלת החברה. לצורה האדם באים שני מכשירים. המכשיר האחד, הוא התכנית־להיים שערך הבורא להברה האנושית. והמכשיר האחר, האינדיבידואלי, הוא כוח האדם, שבכוחו לבקר ולהעריך נכונה את פעילותו האישית ואת מערכת יצריו המכוונת שיפעלו ויתפקדו כראוי.

בקורת זו, היא המבדילה את האדם מכל החי אשר על האדמה. מי שמשתמש בה — מעלה את התרונו על החיה והבהמה. מי שמשמילה כראוי, הוא, אם־כן, ה א ד ם. האדם עליו נאמר: „נעשה אדם בצלמנו כדמותנו".

התורה ומצוותיה — היא התבנית שמסגרותיה תואמות את האפשרות היחידה לקיים חיים על כדור הארץ. מחוץ למסגרת זו הכל נידון, במוקדם או במאוחר, לכליון. אולם גם בתוך המסגרת, לא די בקיום החוקים והצווים. עדיין יכול האדם להפוך לטכשיר ביד יצריו האגואיסטים. עדיין יכול יצר מסויים להתבצא ולהפוך את האדם לעבדו הנאמן. (רדיפת הכותרות בזמננו, היא דוגמה קלאסית).

האדם — בכוחו להכניע התקוממות זו. בידו להכריע גורלו, ולהשיב לעצמו את רסן השלטון. האדם המגיע למצוי מלא של אמנות השלטון, על ביקורת ופעילות מבוקרת, המשתחרר מי־להצים אנוכיים במידה מקסימלית, הוא האדם הגדול. הוא המתנשא וכתרומם מעל כל מי שטרם השתחרר מכבליו.

●

פ רשת קדושים — מוגה כאמור מצוות רבות שבין אדם לבוראו ובין אדם לחברו. מצוות מסויימות מתוך הפרשה הפכו לערכים אוניברסליים ולמסד של כל מערכת משפטית. הוצאת המצוות הסלקטיבית מתוך המסגרת הכללית של חוקי התורה, יצרה גולם המאיים על יוצרו. במהרה הוכח, כי אין כל אפשרות לייצם „ערכים" אלו, ולהפכותם כמסד לחברה מתפתחת ומודרנית.

הענות כוחלטת לצו האומר „לא תגנובו, ולא תכחשו ולא תשקרו איש בעמיתו" יכולה לשתק את כלכלתה של כל מדינה מודרנית — שאינה מודרכת מן הצו האלוקי אלא מן ההגיון הפנימי והיחסי של כל אזרח ואזרח. כי לכל אזרח ולכל אדם אמת מידה משלו. אמת־מידה היכולה להצדיק ולטהר כל גנבה, כל כחש וכל שקר.

אמת המידה של עורך־דין ואמת מידה של שופט. אמת־מידה של חנווני וזו של צרכן. אמת מידה של פרסומאי, ושל עתונאי. של יצרן ושל לקוח נפגע. בעוד, אין, ולא יכולה להיות, נורמה מוסרית מוחלטת ואובייקטיבית שתחייב את האנושות כולה.

כל נורמה מקובלת היא גם ארעית ומתחלפת. היתה נורמה מוסרית שהובילה אל הנאציזם, ונורמה אחרת שהשליכה עם השעבוד הקומוניסטי. זו היא גורלה של כל נורמה מוסרית שהאדם האנוכי הוא הקובע מסגרתה, בהתאם להגיונו.

רק הנורמה המוסרית האלוקית, היא האובייקטיבית והמשוחררת מלהציב אנוכיים של האנושות. רק היא יכולה לאכוף על מאמיניה אפילו צווים כבגנון של: „לא תלך רכיל בעמך", „לא תקלל חרש" או „לא תשנא את אחיך בלבבך". צווים אשר אין בכוחו של בית משפט לכופם.

●

כ מעט כל שורת מצוות האמורה בפרשה, מסתיימת במלים „אני ה'". אפילו המצווה המפורסמת, הידועה, החביבה, הנאמרת בקלות רבה, ולעתים מזומנות — כך נאמרה: „ואהבת לרעך כמוך אני ה'". אין אפילו פסיק בין שני חלקי המשפט.

כי אהבת הרע המתחפשת לה נקודות משען טבעיות, שאינה נובעת מן הנאמנות המוחלטת לצו האלוקי, הנורצת או המוסיפה בהגיונה האנוכי על המובן האמיתי של הכתוב — יש בכוחה ליצור משפטים יפים בסגנון הקובע כי אם סטר לך חברך על הלחי, הושט לו את הלחי השניה. משפטים יפים, אשר למימושם נזקק האדם לברוח מן החברה ולהסתגר בין חומות מנזרים. הסתגרות זו מכרתה כפרות רבות. מבצפיה הגיעו לוירטואוזיות באמנות האינקביזיציה והאוטו־דה־פה.

אהבת הרע הנובעת מן הנאמנות המוחלטת לצו־אלוקים. לצו „קדושים תהיו" ולצו „ואהבת לרעך כמוך אני ה'". היא שהובילה לרגישות היהודית הנודעת ולרגש הרחמים המפותח. היא שעמדה במבחן ההיסטוריה.

חי אתה משיח?

דניאל, בישר לנו, כי יופיע מתוך ענני השמים. זכריה, ראה אותה „עני רוכב על החמור". בתלמוד, הוא מתואר בין השאר, כיושב בשער העיר רומא, מסביבו עדת עניים וחלכאים והוא חובש פצעי עצמו אחד לאחד... ובאה חבורות, ובהסברים פשטניים סלפה כליל את חזון ה מ ש י ח.

ואל הבורות, חברו מושגים נוצריים והמשיח הפך למיתוס. למלכות שאינה מן העולם הזה. לאמונה נלעגת, בעיני איש השכל וההגיון, הדוחה אותה מכל וכל.

אולם, תקוות המשיח, שונה לחלוטין מן הידוע בציבור, מן הקבוע בתודעה. בכל אופן שונה הוא המשיח שלנו, — ה מ ש י ח ה י ה ו ד י.

כי למרות הפרדוקס שבמבט הראשון, לפנינו רעיון מתקדם, חיובי ונאור. תואם תהפוכות דור זה בו אנו חיים, שכל התפתחות מצביעה עליו ומכשירה צעד אחר צעד את הופעתו. ואמנם, רק במבט מקיף בחברה האנושית, בתוכה, יתגלה המשיח. תתבהר מהותו המיוחדת.

*

כולם מחכים לו, למשיח. האנושות כולה מצפה — אם כי טרם יודעת זאת. היא קוראת לו בקול גדול, באלפי צורות, בגוונים שונים, בכל שפות העולם — ועם זאת מתעל־

מת ממנו. היא לא מכירה בקשר — אך כל קריאה לצדק, לשוויון, כל פעולה, מחבבה וכמיהה לשלום, היא האצלה מרוחו. היא רוצה בכל מהיר שיבוא, שיציל, שיוביל את האנושות שהגיעה לסוף הדרך, אשר נקלעה לשבילי סתום. הניצבת על פי התהום — ובגבייה אהה כבריה שאינה מאמינה בו.

וציפיה מוכחשת זו סימן מובהק הוא — למשיח.

*

הוא יבוא — „באחרית הימים". כך נבאו נביאי ישראל.

כי, עוד אז, בשחר ימי ההיסטוריה, ידעו כי יש „אחרית", חייב לבוא סוף, יהיה קץ לימים כמו שלנו. במבט נבואי בו התברכו, בזו האספקלריה שהאירה את צפונות העתיד, הבהינו, שקץ ההיסטוריה, בקוי ההתפתחות הברורים לנו, הוא בלתי נמנע.

היום — אנו כבר יודעים זאת. היום, חשים מציאות זו בבשרנו.

אולם אז, ועוד דורות רבים לאחר מכן, לא רצתה האנושות (כולל עם ישראל) להטות אוזן לדבר הנביאים. לשים לב, לביקורתם הנוקבת את החיים לאור נטיות הלב הסורר. אל אזהרתם הכואבת, כי האדם כמו ידיו יחרוץ את גורלו לאבדון. כי בדרך שהוא מנהל את עולמו הוא מובילו בעצמו אל פתחה של שואה.

*

היום, אנו כבר יודעים עד כמה צדקו. היום, תולמה על ראשנו התראתם, שכל עוד כופעל האדם על ידי גאוותו הסרה המעצורים, אין לו תקוה. כל עוד חש את עצמו במלוא הישות כי ה ו א מרכז השלם, א ד ו ן בלעדי עליו, לא ימצא את האושר. כי עוד הוא מאמין, שהיקום כולו הדום לכף רגליו, נתון בידיו לכבוש ולהשד, צומד לרשותו תאוות לבו שאינן יודע שובעה. כל עוד הוא מתיר לעצמו, לעשות בו ככל העולה על רוחו, בלי להתחשב כלל, לא בזולתו האדם, לא

בצרכי החי והדומם. כל עוד האמביציה — האישית או הלאומית — יצרי שלטון, הערצת הכוח הגס, הכיבוש ההדדי, מכתיבים את הפעילות האנושית — תהיה התוצאה האחת, הסבעית, ההגיונית — התפוררות מוחלטת בכל תחומי החברה והאומות, סוף לקיום המין האנושי, תוך ביצוע עצמי של גזר דין המוות.

היום אנו כבר יודעים. אנו, דור החי בזכות „מאזן האימה" בין טילים לטילים. אנו, הדור הראשון בהיסטוריה, בו שאלת עצם קיום העולם והאנושות, הפכה לבעיה הבוערת. שהוויית חיינו מיטלטלה בין זכרון שואה אחת לסכנת שואה נוספת, המאיימת באופק. אנו, העומדים חסרי אונים מול הפיתוח המואץ של כלי משחית מתוחכמים — בשם השלום, הקידמה והחרות כמובן — הכנות נכרצות לקרב הי־אחרון.

כן, היום אנו כבר יודעים.

אך מה שאנו היודעים עדיין לא יודעים, הוא: שהכרה מאוחרת זו היא מעקבותיו הבולטים של — המשיח.

*

וכשם שחזו הנביאים את המבוי הסתום לתוכו ניקלע, כן ראו בו הסרים, בתקופה האחרונה. בנשמות, שעדיין יהבהב בהן לפחות זיק קלוש של אנושיותם, שירים של צלם האלוקים. חזיון הקץ יבעית אותם. הם יבינו ויראו ויבהלו מפני הדרך שהובילו בה את עצמם.

על כן יקומו לשים סוף פסוק להיסטוריה האנושית כפי שהיתה. לא תהיה לה יותר כוח להציע להם. כל אליליה מובסים. כל אשליות התנופצו. כל הקונצפציות לא עמדו במבחן. עקרונות והערכות לפיהן פעלה ההיסטוריה אלפי שנים, יוכרו כבחי־דל. ותגרעת כתהה אדירה תשטוף את העולם. תגוצה שתקרא להתחדשות רוחנית, לבנית החיים והחברה על יסודות שונים לגברי, להיפוך אשר תכנים אביתיים להיי אדם...

כי — „משיח יושב בשער רומי". „שער", מסביר המהר"ל, כסמל סוף, סוף העיר, ההוכות בהן קבועים השערים. ו„רומי" סימלה בעיני חז"ל את התפיסה ההכרית של העולם הזה. כל מה שאיפיין את האימפריה הרומית, גאוות, אנוכיות, יצרי שלטון, כוח, סיפוק הבדי, התמכרות לא מבוקרת להאוות.

שם — בסוף עולם ז ה, הבנוי על עצמו את הפתח לתקוה הגדולה. המשבר הבלתי נמנע, הקטסטרופות הנוראות, יבשרו גם את השינוי המבורך. שינוי זה, יתחולל בנפשם של אלו אשר יתנסו בנסיונות הקשים

[illegible]

בפרשת שמות (פרק ד' פסוק כ') מביא רש"י בשם המדרש, כי „על שלושה אישים נאמר בתנ"ך שהם רכבו על חמור. אברהם „ויחבוש את חמורו"; משה („וירכיבם על החמור") ומלך המשיח.

אנאלוגיה מדרשית זו חודרת למעמקי המושג היא מורה. מה היא מדרגתם הרוחנית של אישים אלו, ומדרגתם אחת היא.

המושג רוכב בתורה מציין שליטה. שליטה מוחלטת, כשם שנאמר על האלוקים „רוכב שמים בעזרתך".

אברהם, משה, משיח, מאחדת אותם שליטתם הגמורה על „החמור" זו חמריותם. נטיות הגוף, שאיפות הלב, כבוד, תאוה ועוד, ישלטו על ידי רוחם ורצונם.

אברהם, מחדש האמונה באל אחד. לא התחשב בעיוות העולם למושגי האמת, החסד והיושר שרצה להנחיל, ובלב שקט הולך לכבשן האש. מסירותו להכנסת אורחים עמדה בכל המבחנים. מצוה אותה קיים גם כשקשה היה הדבר, הוא נפרד מלוט ובלבד שלא יריבו, ועם זאת נחלץ במלחמה להצילו. הוא מנסה בתפילתו להציל את סדום הרשעה, גדולי שונאיו, המצרים השפעתו בארץ.

אברהם זה, ששכניו הכירו בעליונותו הרוחנית, והיה לנשיא אלוקים בתוכם — לאב המון גויים.

משה, המנהיג הראשון, אשר מדת העזרה לזולת טבועה עמוק בדמו, והיא הקריטריון לבחירתו לשליחות) שאינו חפץ ללכת מתוך חשש פגיעה בכבוד אחיו הטבונה. המוסר נפשו עבור בני ישראל החוטאים — „מחני נא מספרך".

תכונות שרוממו את רוחו העניקו לו מנהיגות על העם ועל מצרים.

מגוע זה חצבה גם נשמת המשיח. מן המלכות על עצמו יגיע למלכות על העולם.

(ועפ"י מקורות שונים)

יהודות א ל ו — נפחה הסער להוריה כהודכה, מרגענה, של ספכעות החיים —

שם יושב — המשיח.

*

לא בבת אחת תפרוץ מהפיכה זו. היא תצמח לאטה, בתהליך ארוך, מיוסר הוך היבוטי נפש רבים. תהיה בתחילה עבוקה, בריקנות נפשית, בהחרכת בחסור רוחני חריף, עמום, לא מוסבר, בהרגשה מציקה שהחיים „זה לא זה".

זו תהיה התוצאה הראשונה של המפולת החברתית. שכן, „משהוא התר כנראה, ההח היכולת הבלתי מוגבלת של הטכניקה שעליה לכד דור זה להישען. פתאום בא הלם כזה על האנושות והכותב כהייהם להפשת מלחמת יום כיפור והרם הנפש, על העולם כולו, רעורר קדרות והסבר רוח. וזוהי התוצאה של הלך רוח, שדאגו כל הזמן להתהדבות טכנית מטריאליסטית, בלי לדאוג שההקדמה מוסרית רוחנית בערכים אבותיים הנצחיים לקבוע את החיים". ורוברט והלטס, לונדון. הארץ, 14.2.74).

כנבואתו ההולכת של עמוס:

„הנה ימים באים נאום ה' אלוקים, והשלחתי רעב בארץ, לא רעב ללחם ולא צמא למים, כי אם לשמוע את דברי ה'. ונעו מים עד ים ומצפון ועד מזרח ישוטטו לבקש את דבר ה' ולא ימצאו". (עמוס ח' יא—יב).

„ולא ימצאו".

כי בתחילת ההתפכחות, עוד ינסו להפש פתרון לבצוקה בכל מקום. כלבד בבקום הנכון. ינועו מזרח, ינוצו צפונה, לים זה ולים אחר — ולא ימצאו. ההיפוך חייב להיערך קרוב קרוב — ב ל ב פ נ י מ ה, בלב האנוכי עד לאיזה, המקור היחידי לכל צרות האדם, אך באותה מידה המקווה האחת לאפשרות הארצה. ידעו כמו באותם הימים ויחרטו במלוא העצמה „שאך שקר נחלו אבותינו, הבל ואין בם מועיל, היעשה לו אדם אלוהים והמה לא אלוהים" (ירמיהו טז'

המשך בעמוד הבא

[illegible]

הוא הירבה ללמוד תורה ונחשב כאחד מגדולי הדור. מעולם לא היה רב. ברח מכל שררה — וגדולי הרבנים נשמעו להוראותיו. היה חנווני, ליהים מוכר ספרים — ועם זאת מנהיג גדול, מדריך, מנחה. מורה דרך לרבבות. הספרים אשר מכר, היו ספריו שלו. וכל ספר שהיה מוכר היה מגיהו דף לדף — כדי שלא יצא הקונה מרומה...

הוא היה קטן קומה ללא כל ברק והדר חיצוני ולא שלט אפילו בשפת המדינה. בעומדו לפני נשיא פולין „לבקש עבור עמו" דיבר... ביידיש. הוד־מעלתו לא היה זקוק לתרגום. הדברים שיצאו מעומק ליבו יצרו את הרושם הדרוש. היתה לו רגישות נדירה לצערו של הזולת. סיפור נוגע־ללב היה מביאו לדמעות. במשך כל ימי מלחמת העולם הראשונה היה ישן על הקרקע. הוא לא הבין איך אפשר להתענג בנוחות על מצע רך כאשר סבל כה גדול יורד על העולם...

הוא היה ילד עדיין כאשר בא לשוק הפירות וניגש אל מוכרת התפוחים, קנה מימנה מספר תפוחים ומירר אחר התשלום... להשליך את כל התפוחים בחזרה אל הסל ולברוח. בכך השיב את אשר נטל מספר ימים קודם לכן, באחד התעלולים שביצע עם חבריו הקונדסים, לפני שנודע לו שאסור לגנוב.

עידו פעוט רך, נוכח במעללי חבריו אשר היו מכליכים בשיכ. את הדליים של שואבי־המים. כדי שאלו יקפאו עד הבוקר ויקשו על מלאכתו של השואב. מדי לילה היה יוצא ושופך את המים בסתר...

הוא היה אומר, כי מנהיג אמיתי הולך אחר **דעת** הקהל ולא אחר רצון הקהל.

לעתונאי ששאל אותו, מיהו יהודי שלם? ענה: יהודי, המקיים כל הדינים בשולחן ערוך.

לתמיהת העתונאי: הרי בכך, אתה מוציא תשעים אחוז של היהודים מכלל זה? השיב בחיוך: — אתה נכנס לחנות משקאות ודורש מן המוכר, כוהל נקי במאת האחוזים. הוא נותן לך. אם חריף הוא לטעמך, אתה מוהלו במים. את המוכר אין זה מעניין, הוא נתן כוהל טהור. שאלת, מי הוא היהודי השלם. עיניי לך מנקודת מבטו של המוכר.

הוא נזהר מפגיעה בפרוטה של הזולת בצורה שלא תיאמן. לא מצא פשרות לעצמו בעומדו מול רכוש זולתו. אחת מלקוחותיו, נוצריה אדוקה, שכחה פעם „דג מלוח" על הדלפק. כאשר יצאה מן החנות גילה את האבידה אך לא הצליח להזכר מי היתה הלקוחה. ביום השוק הקרוב, חילק **לכל אחד** מלקוחותיו דג אחד חינם.

כאשר היה כבר זקן ורגליו כשלו מלכת, מצאוהו לילה אחד מבוסס רגליו בשלג העמוק שעל שבילי העיר. הוא נזכר ששכח לשלם לפועל שעבד באותו יום בביתו. הקור העז לא עצר בעדו לצאת באישון ליל ולפרוע את החוב. בנאמנות מוחלטת למצות: „לא תלין פעולת שכיר" (פרשת השבוע).

יום יום היה נפנה מתלמודו, ונכנס לחנות הקטנה שניהלה רעייתו, כדי לבדוק את אבני המשקל אם לא נשחקו או נפגמו חלילה.

הוא עמד לעזוב את עיירתו כאשר תפסו הקומוניסטים את השלטון. בטרם צאתו פנה אל הקומיסר (שהיה קומוניסט יהודי) האחראי, וביקש ממנו לדאוג בנאמנות לעניי העיר אחר שהוא יעזוב. הקומיסר הנרגש השיב לו בהתפעלות: רבי, הלא אתה הקומוניסט האמיתי, אנו משתדלים אמנם להחרים את כספם של העשירים, אך טרם התפנינו להעבירו לעניים...

הוא התפרסם בחייו רבי הגוונים בתכונותיו, בהליכותיו ובחיי־המופת אשר חי. בכל אלה לא הצליח, למורת רוחו, להסתיר את קומת הענקים של גדלותו התורנית. ספריו ותלמידיו הרציאו לו מוניטין בעולם היהודי.

אחת מתכונותיו נחרתה עמוק בזכרון האומה: במאמץ הסברתי מקיף ובלתי נלאה ביקש להחדיר את היחס הנכון לכבוד הזולת. לנגד עיניו עמד הפסוק (מפרשת שבוע זה) „לא תלך רכיל בעמך".

על הפסוק, ביאורו, תוכנו והשלכותיו חיבר מספר ספרים שעשו רושם עז בציבור. ספרו העוסק באיסור „לשון־הרע" היה לנספח לשולחן הערוך היהודי. לספר זה קרה „חפץ־חיים", שם הלקוח מן הכתוב בתהלים: „מי האיש החפץ חיים, אוהב ימים לראות טוב, נצור לשונך מרע..."

שם הספר היה גם לשמו של האיש... רבי ישראל מאיר הכהן (יליד תקצ"ח—1838, נפטר בשנת תרצ"ד—1934). רבים, רבים, לא ידעו ולא שמעו מעולם את שמו אך הכירוהו היטב בכינויו „החפץ חיים".

[illegible]

עמוד זה מוגש ע"י האגודה להסברת ערכי היהדות

שנה לדע את יהדותך

אתה המשיח?

המשך מהעמוד הקודם

יט—כ), שכל פתרונות האדם נכשלו. האחוה הבינלאומית — אפשרות ה־קיום היחידה — לא הושגה. ואין יודע מהי תרופת הפלא, מהו סוג המרשמים המעטים הדרושים, כדי שלב האדם יפעל תמיד מעבר לשאי־פה האנוכית הצרה. על כן יוחש בחלל הרוח, יעניקו שמות רבים למבוכה המשיכו בנסיונות למכביר, תוך חיפוש אחר המשיח.

*

אנו נהיה הראשונים שחיפושינו יוכתרו בהצלחה. הראשונים ש־נמצא את הדרך אליו. אנו, עם יש־ראל, מכוח הרגישות המיוחדת שלנו. בגלל הכוננות הגבוהה הנדרשת תמיד מאתנו. בעטיו של המאמץ הבלתי פו־סק שלנו להשאר. בחיים, כפרטים וכ־עם. משום כך, נקרים את האנושות, בתחושת ארעיות החיים והחומריים, ב־הרגשת חוסר יציבותם, בבסיסם המעורער, באפסותם כאשר הם נעד־רים תוכן רוחני של ממש.

העימות הזה, התכוף והמתמיד שלנו עם הגורל היהודי, אותה מבוכה המייסרת אותנו של מעמדנו המוזר המיוחד כאדם וכלאום — יעמיקו את הסתכלותנו בתוך עצמנו.

התחשבותנו), שהכוח והעריצות, לא יכלו לנו בסופו של חשבון, שהת־נערנו עד היום ללא כל הסבר הגיוני מכל שואה ואסון — הם בעצמם הער־בות לביאת המשיח. אות ומופת שקיים פירוש נוסף למושג חיים, ותיתכן התפתחות שונה של ההיסטוריה האנושית.

אנו נהיה הראשונים שנעלה מחדש על דרך המשיח ונזכה להדרכתו הברוכה. אנו, אשר בעבר כבר טעמנו מחיים אלה. אנו, אשר מסירותנו והקר־בתנו, לרעיונות ולאידיאלים עמדה במבחנים קשים. אשר על אף סטיו־תינו המרובות, טמונה הרגישות החרי־פה לחיי מוסר, לעשיית הטוב, לי־עליונות הרוח, עמוק עמוק באופיינו.

ואלינו — יבואו כל העמים הנבוכים.

כדברי הנביאים:

— והלכו עמים רבים ואמרו לכו ונעלה אל הר ה' אל בית אלוקי יעקב ויורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו (ישעיהו ב, ג).

הכן, מי אתה, משיח?

*

המשיח הוא התשובה לכל מאמצי ההתחדשות המוסרית של העם האנושות, שיקלוט את כל געגועי ההיטהרות, אשר יזינו את הלבבות בימים ההם.

לא „בן־אלוהים", לא נולד מרוח. כי אם בשר ודם, אשר התעלה והיה לנאמן האלוקים.

אדם — כאברהם, כמשה, כשאר אנ־שי השם אשר היו בארץ.

המנהיג שיעלה מתוך המשבר הדרך של העם והאנושות, שיתן כיוון להת־חדשות ההכרה בקרבם, כוח סמכותו מתוך עצמו. מן השליטה המוחלטת שתהיה לו על כוחותיו הנפשיים הח־מריים, שליטה, אשר השיג תוך מא־מצים בלתי נלאים בשמירת תורה קפדנית. התורה, שהביאה אותו אל מסירות גמורה זו, למוסר ולצדק, לר־חמים, לאהבה ולטהרה — לאלוקים.

בשורתו תהיה למען האנושות, בתוך האנושות ועם האנושות. כי מלכותו בעולם הזה. להשיב לו את אמונו, את יעודו שלפני חטא אדם הראשון.

הוא יטיל את מרותו המוסרית על העולם כולו, כיונה הנביא על העיר נינוה: הוא ילמד, ידריך ויכוון את האדם המחפש לשוב אל מקורו, הרוצה לבנות מחדש את הוייתו הרוחנית, להיות שוב את צלם האלוקים שבקרבו.

הוא יעתיק את מרכז הכובד של החיים מן האדם ושאיפותיו אל האלוקים ורצונו. הרצון העליון, הקורא לאדם להיות שותפו בעולם. להשלים את הבריאה על ידי עשיית הטוב והישר. על ידי שמירת תורה ומצוות — האמצעים שנתן האלוקים, יוצר לב האדם, לצורך תהליך הזיקוק והעידון של לב זה.

היתגני רוחו, רוממותו ושלמותו המו־סרית, יהיו מופת ודוגמה לכל. ישמשו הוכחה חותכת לעבודה, שהתורה היא הנקודה — בלשון הפאראפרזה — מהודר לאדם, המאפשרת לו, לשקול ו־למקד את חייו בכל היקפם, עומקם ופנימיותם. לפתוח את השערים הר־חבים אל טיפוח בלתי פוסק של האי־שיות המוסרית העצמית, מקור יחיד לאושר הנכסף.

(הערת אגב, גם בעתיד, לא ידרשו עמי העולם לקיים כל המצוות כעם ישראל, אלא את שבע המצוות שניתנו לאנושות כולה. ועל כך במאמר נפרד).

כי דווקא העובדה שאנו עוד חיים, כעם חי פעיל ותוסס, היום, במח־צית השניה של המאה העשרים, היא תהווה את היסוד לאפשרות ההתחד־שות וההתרעננות. העובדה, שהפרנו הפרה גסה את חוקי „הברירה הטב־עית" ופגענו בכללי קיום של ההיס־טוריה (ויסלחו לנו המלומדים על אי

הוא האדם — אשר אליו תפנה לבסוף כל האנושות בבקשת הדרכה, לבניה מחודשת של החברה האנושית על יסודות חדשים. הכל יכירו במנהי־גותו ובסמכותו, כי הוא יגלם באישיו־תו את האדם בכל הדרו.

את האדם — במלוא המשמעות היהודית של מושג זה.

הוא יפתח דף חדש בהסטוריה ה־אנושית. כי תיקון כל פרט, כל אדם בהדרכתו, יסלק את כל החטאים החב־רתיים והמדיניים. מעצמם, ימותו ה־מלחמות, תחדל דריסת היחיד בתוך החברה. גישה חדשה זו, שהוא ישריש בלבבות, תביא את הקץ של המצב ה־נוכחי בה מחבלים, תאוה, רדיפת בצע, אלימות וכעס בכל המאמצים להב־ראת החיים בעולם, וכל האמצעים, האמצאות הכבירות, הטכניקה והרו־עותיה המרובות, ישרתו באמנה את המטרות החדשות והנעלות שהאדם יעמיס על עצמו.

המישטר החדש, המשוחרר מלחץ ה־מלחמה וההתחרות הכלכלית, יהיה מלא סיפוק, ללא אויבים בלי מגפה ו־מגיפה, „ולא ילמדו עוד מלחמה".

אולם, ההצלחה הפיסית, השלום, ה־שלוה, לא הם יהיו מרכז העולם ה־חדש, כי אם דעת ה'. רק היא תביא את התוצאות האמורות לעיל. זו תהיה תקופה מבורכת של תחיה רוחנית ו־אתגרים גדולים לרוח האדם. הצדק, היושר והטוב, אשר הכל ירדפו לה־שיגם, יעלו את האנושות לגבהים, ש־היא לא שיערה כי יתכנו כלל.

זו בשורתו של המשיח. זו תמצית פעולתו. זו תעודת הזהות שלו.

*

ומשום שזהו החזון, זאת היא ה־תקוה והשאיפה, ומשום שרבים מנאמני התורה, הגשימו בחייהם — במשך ה־דורות — בתוך עולם העכור את האי־דיאלים הגדולים של העתיד, ומשום ש־הוכיחו, שבגישה נכונה, ביצוע יתכן — „אני מאמין באמונה שלימה בביאת המשיח ואף על פי שיתמהמה, עם כל זאת אחכה לו בכל יום שיבוא". (מ־עיקרי האמונה לפי ניסוחו של הרמ־ב"ם).

מקורות: תנ"ך, תלמוד, יד החזקה רמב"ם, מהר"ל מפראג, דעת תבונות, רמח"ל, מכתב מאליהו.

ילד לא יבכה

בעקבות משיחא חוצפא יסגא (ותו־בה) יוקר יאמיר. הגפן תתן פריה, והיין ביוקר. ומלכות תיהפך למינות, ואין תוכחת. בית ועד יהיה לזנות. והגליל יחרב, והגבלן (שם מקום) ישום. ואנשי הגבול יסובבו מעיר לעיר ולא יחוננו. וחכמת סופרים תסרח, ויר־אי חטא ימאסו והאמת תהא נעדרת. נערים פני זקנים ילבינו. זקנים יעמדו מפני קטנים. בן מנוול (מנבל) אב, בת קמה באמה, כלה בחמותה, אוי־בי איש אנשי ביתו. פני הדור כפני הכלב. הבן אינו מתבייש מאביו. ועל מה יש לנו להשען? על אבינו ש־בשמים. (סוטה מ"ט ב')

*

לא נתאוו, החכמים והנביאים, ימות המשיח — לא כדי שישלטו על העולם, ולא כדי שירדו בעכו"ם (בגויים), ולא כדי שינשאו אותם העמים, ולא כדי לאכול ולשתות ולשמוח, אלא כדי ש־יהיו פנויים בתורה וחכמתה, ולא יהיה להם נוגש ומבטל, כדי שיזכו לחיי ה־עולם הבא...

ובאותו הזמן לא יהיה שם לא רעב ולא מלחמה, ולא קנאה ותחרות. שה־טובה תהיה משופעת הרבה, וכל המע־דנים מצויין כעפר. ולא יהיה עסק כל העולם, אלא לדעת את ה' בלבד. ולפיכך יהיו ישראל חכמים גדולים וי־ודעים דברים הסתומים, וישיגו דעת בוראם כפי כח האדם.

(רמב"ם הל' מלכים.)

*

אמר ר' יוחנן: אם ראית דור שמת־מעט והולך — חכה לו, שנאמר: „ואת־עם עני תושיע".

ואמר רבי יוחנן: אם ראית דור ש־צרות רבות באות עליו כנהר — חכה־לו, שנאמר: „כי־יבוא כנהר צר רוח ה' נוססה בו", וסמוך לו: „ובא לציון גואל".

ואמר ר' יוחנן: אין בן דוד בא אלא בדור שכולו זכאי או כולו חייב. בדור שכולו זכאי — שנאמר: „ועמך כולם צדיקים לעולם יירשו ארץ"; בדור ש־כולו חייב — שנאמר: „וירא כי־אין איש וישתומם כי־אין מפגיע ותושע לו זרועו" וגו', ואומר: „למעני למעני אעשה". (סנה' צח.)

אמר ר' אלעזר בר אבינא: אם ראית מלכויות מתגרות אלו באלו — צפה לרגלו של משיח. (ב"ר מב)

*

באותה שעה התרגשו אומות העולם, אמרו לפניו: רבונו־של־עולם! מי הוא זה שאנו נופלים בידו? מה־שמו ומה־טיבו? אמר להן הקדוש־ברוך־הוא: אפרים משיח צדקי שמו, מגביה קומתו וקומת דורו ומאיר עיני ישראל ומושיע עמו, ואין אומה ולשון יכולה לעמוד בו כל־אימתו וזיוו מתבהלים ובורחים מלפניו. (פסיקתא לה—ל)

*

אמרו: שבוע שבן־דוד בא בו מבי־אים קורות של ברזל ונותנים לו על צוארו עד שנכפפה קומתו, והוא צועק ובוכה ועולה קולו למרום. אמר לפניו: רבונו־של־עולם, כמה יכול כוחי? כמה רוחי? כמה נשמתי? וכמה אברי? לא בשר־ודם אני? — באותה שעה אומר לו הקדוש־ברוך־הוא: אפרים משיח צדקי, כבר קיבלת עליך מששת ימי בראשית: עכשיו יהא צער שלך כצער שלי, שמ־יום שעלה נבוכדנצר הרשע והחריב את ביתי ושרף את־היכלי והגלה את־בני לבין אומות־העולם, חייך וחיי ראשי, לא נכנסתי לכסא שלי: ואם אין אתה מאמין, ראה טל שעלה על ראשי. ב־אותה שעה אומר לפניו: רבונו־של־עולם, עכשיו נתיישבה דעתי, דיו לעבד שיהא כרבו.

*

בימי אחד מגדולי החסידות, הצדיק בסודו, בשוק החל לתקוע בשופר. הוי שיצאו בקריאה „משיח בא", נאמנים ואנשים מאמינים החלו לרוץ, נבהלו ונבוכים החלו לחרוד בבכי. עמגו אהבו ביוז, יצא הצדיק ואמר: יהודים, משיח פרש. בא, הרי לכם סימן מובהק, כש־יבוא משיח, ילדי ישראל לא יבכו.

שנה ראשונה

שנה חלפה, מאז החלה הופעתו של עמוד זה.

עמוד חריג על דפי העתונות. עמוד שביקש להזיק את עיני קוראיו, רק לרגע, מן החדשות, מן הכרוניקה, מן המתרחש ד מתהווה שם — אל הנוצר ומת־הווה כאן, בינינו.

ביקשנו ליצור במה שממנה תהדהד שפה אחרת, שפתה ה־עתיקה והנצחית של המורשת היהודית.

שאפנו לשוב יחד עם קוראינו, אל ספסל בית המדרש וללמוד תורה.

*

בשנה שחלפה, התחוללו מאור־עות שהסעירו את העולם ובעי־קר את יושבי הארץ הזאת — אותנו.

תהפוכות על רקע מדיני, צבאי, כלכלי וחברתי. סערות שטילט־לו כל אחד מאתנו ואת כולנו יחד.

ניפצנו אלילים, נטשנו מוסכמות. הכל, הכל, החל להתערער. מספינתנו הקטנה, המטורפת, נאלצנו לתור אחר מסתור מבט־חים. חפשנו קרקע איתנה להט־יל עוגן. ביקשנו אי, אפילו בודד, ובלבד שיהיה מוצק. ש־יונח לנו, ולו אך לרגע, לנשום עמוק.

אנו — „העם הזה" — „המי־טלטל מקיצוניות לקיצוניות". הממהר להפגין שמחתו בחוצות, עוד בטרם כבו נרות הזכרון על אדן החלון.

קוראים לנו בקולי קולות לש־מוח, לשיר, לרקוד. כאשר שמחו יהודים במועדיהם, באפלת הג־יטו. כפי ששרו יהודים בחגיהם, במחנות המוות. כמו שרקדו יהודים מול הכבשנים.

קוראים לנו... אלה הנוטים לשכוח, כי שם שמחו יהודים אשר אלוקים מילא את לבבם. שם שרו יהודים, אשר ינקו את התקוה עם חלב־אמם, התקוה — שגם מתוך מדורות האש והע־שן יכול לצמוח עולם חדש. שם רקדו יהודים מאמינים, שרק אמונתם באלוקים ובתורתו הב־טיחה להם — בפסוקים, במדר־שים, ובמנהגים — שיהיה טוב. גם אם לא עתה, גם אם לא בחייהם.

*

הפסוקים, המדרשים, המנהגים — עדיין קיימים.

אמונת־אלוקים — שדרשה לפ־נים יותר מאמץ אינטלקטואלי, נפשי, וחינוך מיוחד — היום היא בהישג ידו של כל אחד.

התקוה — שפיעמה שם, והיכר לה לפעם גם כאן — התקוה היהודית, הגנוזה רק בתורה, עודה לוחשת לכולנו: „קוה אל ה', חזק ויאמץ לבך...".

מי שהדרך קשה לו עדיין, מי שלא מצוי אצל מקורותיה ואור־חותיה של היהדות — מוזמן לצעוד עמנו בשנתנו השניה.

בס"ד

דע את יהדותך

גליון כ"ג

יו"ל מדי שבועיים ע"י האגודה להסברת ערכי היהדות ירושלים, ת.ד. 156

העורך: שמואל חסידה

*

נא לשמור על קדושת הדף ולא להשתמש בו לצרכי אריזה וכו'

מאז הופעתנו, לפני שנה, הוצפנו במכתבי קוראים, מכל שכבות הצבור, מכל פינות הארץ ומרחבי תבל. מכתבי עידוד וביקורת, ושאלות קשות ונוקבות ביהדות. בגלל המקום היקר והקצר שהועד לנו, לא ראינו אפשרות לפרסמם, והשתדלנו לענות עליהם בתשובה אישית. אם כי, המלחמה וגיוס חברינו הכבידו על מתן התשובות באופן שוטף.

העובדה שקמה במה חדשה, שאינה נושאת חותם מפלגתי, ומוקדשת כולה להסברת ערכי היהדות, זכתה להערכה רבה. בצד הערכה זו, הופיעה לעתים ביקורת על שלא נקטנו עמדה בבעיות אקטואליות השנויות במחלוקת.

תגובות אחרות התייחסו לאופן הצגת החומר ורמתו. בחלקן הובע שהחומר רדוד ויש להעמיקו. אחרים טענו שהרמה עדיין גבוהה מדי. הטינו אוזן לדעת הרוב, ותמ־שכנו בדרך־ההגשה, התואמת מדור בעתון־ערב ולא בירחון ספרותי. לכן גם נאלצנו לצמצם כל נושא ולהביא רק חלק קטן מאוצר גדול.

הדי העמוד הגיעו אותנו. ראינוהו תלוי על קירות מוסדות חינוך שונים, ומצאנו אותו בתכנית הלמודים של בתי ספר תיכוניים, ולאו דוקא, דתיים. פגשנו אותו במסגרת ציורית, בחדר האוכל של אחד הבסיסים בסיני, ושמענו את שמו, במרכזו של ויכוח סוער במעונות הסטודנטים.

במסגרת גליון זה מצאנו הזדמנות לכלול קומץ מכתבים. לקט שבכוחו להצביע על כמיהה עזה המקננת בלבבות רבים להכרת ערכי התורה.

חיילי צ.ה.ל.

אני מבית לא מסורתי, שיהדותי היתה „בשמירת כשר, יום כפור ופסח בלבד. לאחר שראיתי את הניסים שהיו לעם ישראל במלחמותיו — (אני סייר ביחידה מובחרת בצה"ל), ואני רואה את הנופך המיוחד שמוסיפה מסורת ישראל למשפחה היהודית, אני מכיר בחשיבות המסורת...

...אשמח מאוד אם יקנו לי חומר על מנהגים שונים ביהדות.

תל־אביב — שלמה ד.

●

מאז שהחילותם לפרסם את הדף נהייתי קורא נלהב שלכם, וקטעים ממנו הייתי מקריא בשבת לפני בני ביתי.

מאז יום הכפורים שבו גוייסתי נבצר ממני לקרוא, משום שהגליונות לא הגיעו לידי.

יתר על כן, שוררת כאן, אצלי ואצל חברי שממה רוחנית, על כן אבקשכם לשלוח לי את הגליונות החסרים.

צ.ה.ל. — שלמה ג.

●

אני קיבוצניק מאחד הקיבוצים של השומר הצעיר וכרגע טנקיסט בחולות סיני מאז יום הכפורים.

בין התילים שביחידתי יש בחורים דתיים וכמובן שהתפתח ויכוח ביני ל־בינם על כל מיני נושאים, בעיקר על דת ויהדות.

אתמול הגיעה אלי אחת החוברות שלכם „דע את יהדותך" ונהניתי מאוד מהקריאה.

מאד אודה לכם אם תהיו מוכנים לשלוח לי את החוברות שכבר יצאו לאור, וכמובן את אלה שיצאו בעתיד.

צ.ה.ל. — יאיר ע.

●

עורך נכבד, קראתי את מאמרך „שבט חדש" והתרגשתי. מכיון שחברי נהרג לידי בהפגזה והדבר הראשון שאמרתי היה „תודה רבה לך אלוקים שהשארת אותי בחיים". אך עם כל זאת יש בי מעט תהייה מכיון שחברי היה בוגר ישיבה ודתי.

אני זוכר עוד באיזו יראת קודש, ב־שבת ראש חודש, הוא עוד אמר לי: שיש לנו זכות גדולה שעלינו לתורה. אז איך זה שדוקא אני שחש עצמי כחוטא נשארתי בחיים?

צ.ה.ל. — אברהם ר.

●

קראתי את דפכם במעריב של יום ו' האחרון. אני חייל בסדיר, חשבתי והג־דרתי את עצמי כחילוני. למרות זאת אני מרגיש צורך להתקרב למסורת שלנו. נא לשלוח לי את החומר הדרוש, כמובן ללא התחייבות מצידי.

צ.ה.ל. — שלמה ב.

●

כל ישראל

נא לשלוח לי גליונות קודמים של „דע את יהדותך".

אני הגעתי לפני שנתיים מבריה"מ ומעוניין בשאלות דת ואופי יהודי ב־זמננו.

ירושלים — א.ג.

●

מאוד אעריך ואודה מקרב לב, אם תואילו לשלוח לי בבקשה, את החומר המאלף במאוד ושאני מוצאת בו ענין רב על ערכי היהדות.

אולי אוכל גם להעיז ולבקש המלצה על ספרים ברוח זו.

קרית אתא — בתיה ר.

●

קראתי קטעים ממעריב והתרשמתי מאוד. זוהי הפעם הראשונה שקראתי הסברה בנושא „מיושן" זה, ואני סבור שזה מפעל חשוב שעשוי לקרב את „דת הזקנים" אל הצעירים.

רמת אביב, ת"א — י.מ.

●

קראתי בעיון ובענין רב את הגליון האחרון של „דע את יהדותך". קריאה זו נתנה לי מושג מה על דברים שלא ידעתי ופירשה לי דברים אחרים שלא הבנתי.

ירושלים — יצחק ב. (סטודנט)

●

אודה לכם אם תשלחו לי את הגליו־נות הקודמים של „דע את יהדותך".

...כן אודה לכם אם תשלחו לי שמות של מקורות נוספים היכולים לספק היטב אדם המתחיל להתענין בערכי ה־יהדות.

שכון סטודנטים, ירושלים — א.פ.

●

מהתנועה הקיבוצית

מקיבוץ המשתייך לאחוד הקבוצים והקבוצות:

מזמן לזמן אני קורא במעריב את הדף המוצא על ידכם. הוא ערוך בטעם, החומר מוגש בצורה מענינת ומוסיפה דעת.

הנני מעונין, ב־20 טפסים של הדף לשבת חנוכה... שאוכל להשתמש בו ב־פעולה בנוער, בקיבוצנו.

הנני מקיים שיחות לעתים מזומנות עם בני הנוער בישובנו וחבר הועדה ל־כיתות ההמשך.

י.פ.

●

מקיבוץ בית אורן הגיע המכתב ה־בא:

קראתי בעיון רב את הדף „דע את יהדותך". אני אישית נמצא זה שנים בתהליך של שיבה ליהדות, מקורותיה וערכיה הנצחיים והכוללים. על אף שאו שיבה — ולא תשובה — אני מאוד מעונין לעמוד בקשר אתכם ולקבל חומר במידה ואתם עוסקים בפרסום חומר כלשהו נוסף לדף שבעתונות.

●

אשמח לקבל... חוברות או חומר ב־שם „דע את יהדותך".

אני קיבוצניקית לשעבר ולצורי „בר־רה" במה שקשור ליהדות.

רחל ב.

●

מחבר קיבוץ האון הגיענו המכתב הבא:

במקרה נתגלגל אלי גליון מעריב ד נתקלו עיני במדור „דע את יהדותך".

האמת ניתנת לאמר, נהניתי מאוד מאוד מקריאתו, חומר מסוג זה חסר היה לי בעת האחרונה. למרות שיש ב־רשותי ספרים העוסקים בדת וכדות, היה זה בשבילי משב רוח רענן. ובמיוחד שאנו חיים בעולם חומרני מדי הנוטש את הערכים של יהדות ורוח ומוסר האדם... אני כאדם חילוני רואה בפעו־לתכם ברכה.

●

מחבר קיבוץ חולדה:

קראתי בענין רב רשימה שלכם ש־התפרסמה במעריב לפני כחודש...

מאוד התרשמתי.

הייתי מעונין שתשלחו לי רכז של חומר מודפס שהפצתם בנושא הזה.

אני חבר קבוץ חולדה ומשרת במילואים אי שם בדרום.

הוא השיג

אני קוראה קבועה של המדור ב־מעריב ...שמחתי השבת לקרוא את ההודעה שלכם שניתן לקבל תדפי־סים מהגליונות הקודמים לחיילי צ.ה.ל.

אני בטוחה שבעלי הצליח „אי־שם" להשיג את הגליונות הקודמים. אנא שלחו אליו: ד"ר משה ל. צ.ה.ל.

באר שבע — זהבה ל.

*

אני קורא בדרך כלל את הדפים של „דע את יהדותך", אולם מעולם לא היה מאמר כה קולע וטוב כמו זה שהופיע ביום ו' האחרון: „מה יהיה".

יישר כוחכם.

צ.ה.ל. — ד"ר משה ל.

מן הגולה

אני הח"מ סטודנט באוניברסיטה של בולוניה. בשיחות שאני מנהל עם צעי־רים מקומיים (לא יהודים), אני נש־אל שאלות בעניני הדת היהודית. לצע־רי, אני מגלה לעתים, שאני חסר מידע מספיק כדי להשיב.

...הדבר מצער אותי לא רק משום שאין ביכולתי להשיב, אלא בעיקר בגלל הבורות שאני מגלה (לעצמי), בערכי היהדות.

איטליה — אלי א.

●

אין לכם מושג עד כמה שאנחנו זקו־קים לדף זה בגולה.

המטען הרוחני הזה מזרים זרם חיים ב„עצמות היבשות" שלנו.

יוהנסבורג — רינה ב.

●

קוראת אני מודעתכם בעתון מעריב, והדבר משמח ומהנה מאוד. הגאווה וה־שמחה שבידיעה כי שייכת אני לעם היהודי מתחזקים בי יותר ויותר, בבית הורי שמרנו תמיד על החגים והמצוות, אך תמיד אמרתי לעצמי זה לא מספיק.

במיוחד עתה שגרה אני בהולנד, בין גויים ואין לי מגע עם יהודי, ואנ־שים אלה שואלים לתורתי ולדתי, מרגי־שה לעתים קרובות אובדת עצות, ולשוני דבקה גם מבושה על שאינני יכולה לע־נות לאנשים אלה.

הולנד — שולה ב.

●

אני מעונינת בקבלת „דע את יה־דותך". אודה לכם באם תואילו לשלוח אלי חוברות אלו בדואר אויר עם חשבון.

ג'נבה, שוויץ — אסתר ל.

עמוד זה מוגש ע"י האגודה להסברת ערכי היהדות

هكذا من الأصل

מודיעין

יום ששי י"א באייר תשל"ד (3 במאי 1974)
שקיעת החמה: 18.21 זריחתה מחר: 4.52

היום: שנה ועשרים יום לעומר.
- פרק יומי: איוב, כ
- משנה יומית: בכורות, ח, א—ב
- דף יומי: מנחות: צו
- הלכה יומית: שבת, שבת, כד—מו
- פרשת השבוע: אחרי מות — קדושים

יום שבת י"ב באייר תשל"ד (4 במאי 1974)
שקיעת החמה: 18.22 זריחתה מחר: 4.52

היום: שבעה ועשרים יום לעומר.
- פרק יומי: איוב, כא
- משנה יומית: בכורות, ח, ג—ד
- דף יומי: מנחות, צז
- הלכה יומית: שבת, שכח, מז—מט
- פרשת השבוע: אחרי מות — קדושים

רופאים

תל־אביב והמרכז

ד"ר סגל, רח' בלוך 12, טל' 247860; ד"ר הר־אבן, אפשטיין 6, טל' 443281.
מד"א טל' 614333, שירות אמבולנסים ובמקרים דחופים, טל' 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.

עזרה ראשונה לטיפול בשיניים

במרפאת ההסתדרות ברח' שינקין 31 ת"א, טל' 288098. בערבי שבת 17.00 אחה"צ — 21.00. בשבת 09.00—13.00 לפנה"צ.

קופ"ח „מכבי"

תל־אביב ששי: (מ־14.00 עד 07.00 בבוקר למחרת) מד"א טל' 101.
שבת: (מ־07.00 עד 20.00 בערב), ד"ר האס (כללי), אלנבי 50, טל' 53888 וד"ר אנגל (ילדים), ככר מלכי ישראל 10, טל' 268021 מ־13.00 אחה"צ עד 07.00 בבוקר, מד"א טל' 101.

גוש דן

ששי (מ־14.00 עד 19.00): ד"ר גולדשטיין (כללי), רמת־גן: שלם 18, טל' 762988; ד"ר אידלסון (ילדים), ר"ג: הרצל 1, טל' 726680; (מ־19.00 עד 07.00 בבוקר) רופא תורן במד"א ר"ג הגלגל 42, טל' 781111.
שבת: (מ־07.00 עד 20.00 בערב) ד"ר פוטסקין (כללי), רמת־חן, הראל 4, טל' 744364; ד"ר בר (ילדים), ר"ג דוד 8, טל' 730414; (מ־20.00 עד 07.00 בבוקר) רופא תורן במד"א ר"ג, הגלגל 42 ר"ג טל' 781111.
פתח־תקוה: טל' 912333.
בת־ים: טל' 863333.
לוד: טל' 962133. מ־19.00 ביום ו' עד 06.00 בבוקר יום שבת, ומ־19.00 בשבת עד 06.00 בבוקר יום א'.
נתניה: טל' 4—2333.
אשדוד: טל' 22222.
רחובות: מד"א, טל' 951333.
ראשל"צ: טל' 942333.
הרצליה: מד"א, טל' 981333.

קופ"ח „עממית"

תל־אביב: מד"א טל' 101.
רחובות ששי ושבת: לפנות מ.ד.א. 951333 אחות תורנית רח' בנימין 23 (בין השעות 9—10 בבוקר).
אשדוד: על חברי אזור ה' באשדוד וחברי כנרת א' ב' אשדוד לפנות לרופא המטפל.
גדרה: ד"ר הסגן, טל' 91136.
הוד השרון: לפנות לרופא המשפחה.
כפר־סבא: ד"ר קראוס, שכונת אליעזר, טל' 925772.
נתניה: מד"א, טל' 4—2333.
פתח־תקוה: לפנות לרופא המשפחה.
ר"ג והסביבה: מד"א, 781111.

קופ"ח „מרכזית"

תל־אביב: מד"א, טל' 101.
בני־ברק: מד"א: טל' 781111.
בת־ים: מד"א, טל' 863333.
חולון: מד"א, טל' 843133.

ירושלים והדרום
קופ"ח „מכבי"
שירות לילה

מד"א, טל' 523133. שירות אמבולנסים ומקרים דחופים, טל' 101, בין השעות 8 בערב עד 7 בבוקר.

קופ"ח „עממית" (מיסודה של הדסה)
שירות רפואי לילה — מ־8 בערב עד 7 בבוקר, מד"א, טלפון 523133.

קופ"ח „מרכזית"
שירות רפואי לילה מ־8 בערב עד 7 בבוקר, מד"א, טלפון 523133.
שבת: קדמה, מרכז מסחרי נוה מגן.

קופ"ח „עממית"
מד"א טל' 101, או 523133. באר־שבע — לפנות לרופא המשפחה.

חיפה והצפון

רופא תורן כללי (ילדים), טל' 254530; ד"ר פרידמן (כללי וילדים), רח' הלל 43, טל' 524922; מד"א: טל' 101, מ־9 בערב עד 7 בבוקר.

קופ"ח „אגף"
רופא תורן כללי וילדים — טלפון 254530.

קופ"ח „מרכזית"
נצרת: ד"ר עטאללה, טלפון 54096.
קריות: סקסי ביאליק, טלפון 713232, 711515.

קופ"ח „מכבי"
חיפה: תורנות לילה: מד"א, טל' 101, מ־20.00 עד 07.00.
צפת (מ־13.00 עד 07.00 בבוקר יום א') מד"א טל' 101.

קופ"ח „עממית"
חיפה: ד"ר פרידמן, 524922; רופא תורן כללי וילדים — 254530.
אבן־יהודה: ד"ר פ. כץ, רח' אילת השחר.
טבריה: ד"ר קנברין, 20301.
חדרה: מד"א, טל' 22333.
עפולה: ד"ר אהרונוביץ, טל' 23061.

בתי־מרקחת

ירושלים:

ששי: אורה, רח' המלך ג'ורג' 27, טל' 222043; אל זהרא, רח' אל זהרא, טל' 283543.
שבת: רוזמה, רח' דוד ילין 31, טל' 222788.
מוצ"ש: אופלסקה, רח' יפו 110, טל' 224021; אל בתרא, רח' צלאח א־דין, טל' 284123.

תל־אביב:

ששי: פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223721; שלמה המלך, רח' שלמה המלך 78, טל' 246461; יאני, רח' יהודה הלוי 67, טל' 612474.
שבת: פרנקל, רח' המלך ג'ורג' 28, טל' 223721; צפון, רח' יהודה המכבי 33, טל' 449995.
מוצ"ש: הנביאים, רח' המלך ג'ורג' 72, טל' 286740, ככר ה־מדינה, רח' ה' באייר 48, טל' 258046; נורדאו, רח' בן־יהודה 183, טל' 242673.

חיפה:

ששי: ארלוזורוב רח' ק. בן־צבי, טל' 721720.
שבת: אין תורנות.

רמת גן — ובני ברק:

ששי: אכזהא, רח' ז'בוטינסקי 41, טל' 731874.
שבת: עמית, רח' מודיעין 130, טל' 732954.

חולון ובת־ים:

ששי: אסותא, רח' ברומפלדור 4, חולון: בלפור, רח' בלפור 90, בת־ים.
שבת: גבי בת־ים, רח' הנביאים 3, בת־ים; נאוה רחל, רח' אילת 36, חולון.

באר־שבע:

שבת: „בריאות".

הרצליה:

ששי: ד"ר ברביקה, רח' סוקולוב 28, הרצליה.
שבת: קרמר, רח' סוקולוב 18, הרצליה.

עזרה!

משטרה

ירושלים, תל־אביב, חיפה, רמת־גן, בני־ברק, חולון, פתח־תקוה, הרצליה, אשדוד, אשקלון, באר־שבע, נהריה, נתניה, נצרת — 100; אילת 2444; חדרה — 22444; טבריה — 20444; קרית־שמונה — 40444.

מכבי אש

ירושלים, ת"א, חיפה, פ"ת, הרצליה, אשדוד, אשקלון, רחובות — 102; רמת־גן — 742222; בני־ברק — 781133; גבעתיים — 723333; ראשל"צ — 942223; חולון — 842112; אילת — 2223; באר־שבע — 2222; חדרה ונתניה — 22222; טבריה — 20222; נהריה — 922222; נצרה — 5522; קרית־שמונה 40133.

מגן דוד אדום

ירושלים, תל־אביב, חיפה — 101; אילת — 102; רמת־גן, בני־ברק, גבעתיים — 781111; חולון — 843133; הרצליה — 981333; נתניה — 23333; רחובות — 951333; ראשון לציון — 942333; אשדוד — 22222; אשקלון ובאר־שבע — 3333; חדרה — 22333; פתח־תקוה — 912333; נצרת — 54333.

עזרה ראשונה נפשית
02—69911.

בתי חולים תורניים

ירושלים:

ששי: שערי צדק (ילדים, פנימית); הדסה (נשים, כירורגית, עינים, כירורגים מוח א.א.ג.).
שבת: בקור חולים (ילדים, נשים); הדסה (כירורגית מוח, א.א.ג., פנימית, עינים, כירורגית).

תל־אביב:

ששי: הדסה (פנימית).
שבת: איכילוב (פנימית).

חיפה:

ששי: רמבם (כירורג, תאונות, פנימית, ילדים, עינים, אף אוזן גרון נוירוכירורגיה, מחלות נפש, כירורגיה פה ולסת); רוטשילד (גינקולוגיה).
שבת: רמבם.

רכבת

מירושלים
- לתל־אביב — 07.52, 10.52, 12.46, 14.13.
- לחיפה — 07.14, 12.12.
- לבאר־שבע ודימונה — 07.14, 07.52, 12.12.

מתל־אביב
- לירושלים — 07.17, 10.06, 12.02, 13.57.
- לחיפה — 06.10, 06.39*, 08.02*, 08.35*, 09.55*, 11.27*, 12.20, 13.15, 13.48, 14.30, 15.40*. במוצ"ש 20.00.
- לנהריה — 08.02*, 13.15*.
- לבאר שבע ודימונה — 06.33, 09.02, 12.54.

מחיפה
- לירושלים — 06.48, 11.50.
- לתל־אביב — 06.00, 06.30*, 07.10*, 08.25*, 08.57, 10.25, 11.40*, 12.33, 13.26*, 14.00, 15.03*. במוצ"ש: 19.50.
- לבאר שבע ודימונה — 06.48.
- לנהריה — 06.28, 09.14*, 14.34.

מנהריה
- לחיפה ולתל־אביב — 05.36, 07.50, 10.35.
- לירושלים, באר־שבע ודימונה — 05.36.

מדימונה
- לתל־אביב ולירושלים — 06.18, 12.47.
- לחיפה — 06.18.

מבאר־שבע
- לתל־אביב — 06.47, 09.28, 13.17.
- לירושלים — 06.47, 13.17.
- לחיפה — 06.47.

מטוסים

נחיתים: אל על 002 מניו־יורק 12.20; אולימפיק 301 מאתונה 12.50; אליטליה 738 מרומא 13.15; ט.וו.אי. 810 מניו־יורק ופאריס 13.40; אל על מטהראן 13.50; ט.וו.אי. 810 מבוסטון, פאריס ורומא 15.30; אל על 256 מניו־יורק ולונדון 16.20; אל על 348 מציריך 16.50; אל על 468 מפאריס; ט.וו.אי. 840 מסאן פראנציסקו, ניו־יורק, רומא ואתונה 17.00; אל על 858 מניו־יורק ואמסטרדם; אל על 464 מרומא ואתונה 17.25; אל על 358 מפראנקפורט 17.30; קייפרוס איירווייס מניקוסיה 18.05; סוויסאייר מציריך וג'נבה 19.25; בריטיש איירווייס 484 מלונדון; אייר פראנס 130 מפאריס 21.50.

ממריאים: אולימפיק 302 לאתונה 13.35; אליטליה 739 לרומא 14.00; ט.וו.אי. 810 לבומביי ובאנגקוק 16.40; סייפרוס איירווייס 303 לניקוסיה 19.20.

מועדי נחיתות מטוסים בנמל התעופה בן־גוריון: כוללים 24 שעות ביממה בטלפון 03-614656; פרטים נוספים ניתן לקבל בלשכת המודיעין של נמל התעופה, טלפון 03/971461/3. מידע בקשר למיכות אל על בטלפון 971333.

„גלבוע"
חב' לעבודות נגרות ושיפוצים בע"מ
רח' יצחק שדה 32, ת"א
טל. 39561
מקבלים הזמנות
חדרי שינה
מטבחים
חדרי ילדים
ונגרות מיוחדת
טיב מעולה
ומחירים נוחים
נבקרכם ללא התחייבות מצידכם

מעונינים לקנות
או לשכור
מכונת
„גיבלר"
עד 6 מ"מ, משומשת
במצב עבודה
לפנות לת.ד. 67 חיפה
טלפון 04-522939

ביום א', 5.5.74, מתחיל
באיכפן גרג (פרקטא)
קורס ערב ת"ש ל־
קצרנות
עברית ו/או אנגלית
הצלחה מובטחת! פרטים:
ת"א: גורדון 5, טל. 224532
חיפה: „בעלה" טל. 664922

חסכון מיידי של
300 ל"י
בהצעה שאי אפשר
לסרב לה

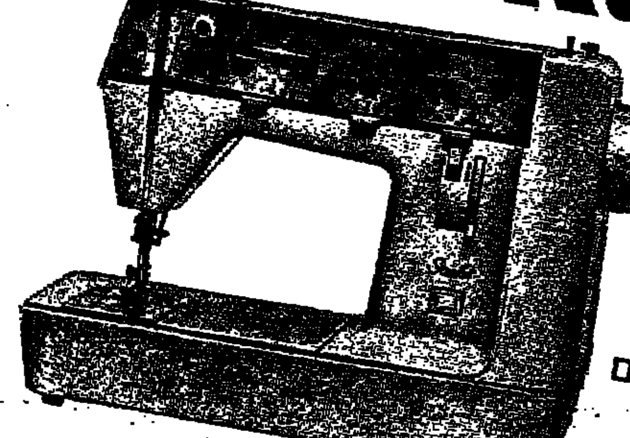

נצלי את ההזדמנות המיוחדת
לרכוש עתה במחיר חסר תקדים
את „סטארלט" של „סינגר"
מכונת התפירה החדישה
העושה את התפירה לשעשוע
במשך זמן מוגבל תוכלי לרכוש את „סטארלט"
בהנחה ממשית של ‎-.300 ל"י (1155 ל"י במקום ‎-.1455 ל"י)

STARLET המכונה החשמלית במזוודה, קלת משקל תוחה לתיפעול ואיחסון.
בעלת ביצועים של מכונה גדולה. עיצובה חדיש ויפה.

מבצעת כל פעולת תפירה אפשרית, תפר ניסתר, תפירת אריגים בעובי משתנה
כולל בדים עבים, לולאות, כפתורים, קרסים, רוכסנים, זיג זג, תפר כיווץ לסמוג,
תפר שלווה, אפליקציות, מונוגרמים ותחרה.

היזדרזי לרכוש עוד היום את „סטארלט" במחיר המיוחד,
יש לך זמן עד ה־20 במאי.

SINGER
חידושי המחר בסינגר היום

פרסום א. אריאלי

להשיג אצל המפיצים המורשים:

תל־אביב — תורן, חנות סינגר, דיזנגוף 112; משעל אברהם (סינגר), נחלת בנימין 61; סלון קראוה, אלנבי 109; בלכר ישמואל. המלך ג'ורג' 97; ברומן צבי, קריהודה 10; מרכז מכונות תפירה בישראל, בית לחם 8; רדיו ברוך, אצ"ל 37; פרילין, פלורנטין 12; רדיו קסטרו, דרך יפו 17. **אילת** — אלקטרוניקה ולובריבן, האיילה — חנויות רסקו. **אשדוד** — סוכנויות דרום, מרכז מסחרי א' פס' 31, סוכנויות דרום, מרכז מסחרי ב' פס' 57. **אור־יהודה** — בהרי יחזקאל, מרכז מסחרי. **אשקלון** — אבש, רח' הרצל 9; כהנא שמואל, צה"ל 1 פינת הרצל. **באר־שבע** — א.ב.ש., הדסה 53 פסג' הוד, הופמן יעקב, קרן קיימת 11, שרות טכני קמנצן, פסג' אוניקו 36 באר־שבע. **גדרה** — פריד יוסף, רח' בילו 12. **דימונה** — בכר דוד, מרכז מסחרי. **הרצליה** — חלף זמסלני, סוקולוב 48. **יפו** — לבל אליהו, שד' ירושלים 29. **ירוחם** — סוריה רחמונה, מרכז מסחרי. **יבנה** — פיזנטי שלמה, מרכז מסחרי. **כרמיאל** — ח.ב.ב., מרכז מסחרי. **כפר־סבא** — אייזנקט יצחק, ויצמן 107; רדיו רון, ויצמן 35. **נס־ציונה** — רדיו טורפינקלשטיין, ויצמן 27. **נתיבות** — מזח יעקב, אזור התעשיה. **נתניה** — הטריק אברהם, שטמפר 8; סינגר אפרים, הנוטע 4; פרידמן את זגורי, שדרות בנימין 14. **ערד** — מיקי פריו, מרכז מסחרי. **פתח־תקוה** — משעל יוסף, פינסקר 6. **קרית מלאכי** — מזין את סלה, מרכז מסחרי. **רמת־גן** — רוסטיקר, ירושלים 12. **רמלה** — אסתר אוניברסל, ביאליק 2; אלוני, הרצל 35. **רחובות** — פולק משה, הרצל 115. **ירושלים** — אליכלך יוסף, יפו 40; לוזסיק לייב, שטראוס 29; שייקביץ, בן־יהודה 5; יונס סמרין, רח' סלח אדין. **חיפה** — האחים ורצקי, יפו 44; חנות סינגר־חנקין, הרצל 29, סלון שלמה, הרצל 61; שלומי אליהו, הגיבורים 43; אזולאי משה, החלוץ 54. **חדרה** — שויצר וביה, הרברט סמואל 68. **טבריה** — קומי יוסף, רח' הגליל. **מגדל העמק** — שאיר רפי — רדיו מגדל, מרכז מלאכה 8. **נהריה** — ח.ב.ב. תחנת אגד. **נצרת** — מנסור חספי, פאו לוס הששי; נפתלי שבתאי, רח' הגלבוע 6 — עיליה. פרח אפיל, 29/506. **עכו** — פרץ אהרון, ויצמן 20. **עפולה** — ברס בע"מ, הנשיא 7. **צפת** — בזבניק, ירושלים 56. **קרית אתא** — מרכז הרדיו — שפרן, רח' העצמאות 55. **קרית טבעון** — אלקטרו טבעון, מרכז מסחרי. **קרית שמונה** — קרייזלר משה, מרכז מסחרי, רסקו. **תל־חנן** — א.י. קולס בע"מ, מרכז מסחרי. **שפרעם** — אנואר אשקר, שפרעם.

סמינר הקבוצים תל־אביב
בית־ספר לדרמה
ההרשמה לקורס
אמנות הבמה
(משחק ובימוי)
מחזור ו' תשל"ה
משך הלמודים: שנתיים.
ההרשמה לקורס: סמינר הקבוצים בת"א, דרך חיפה, רמת אביב, טל. 412111, בל יום משעה 9—12 (פרט לימי שישי)

להשכרה
מסעדה-חנות לעתונים ודברי מתיקה
שטח מסחרי לא מוגדר
בתחנת דלק „סונול" צומת בילינסון
ע"י בית חולים בילינסון, בפנת רחוב ז'בוטינסקי ורחוב דנמרק, על דרך פתח־תקוה.
לפנות במקום.

מעריב ספרות · אמנות · ביקורת

מניה הדר / שלושה שירים

ילדות ארוכה

הַבֹּקֶר הַלָּבָן, וְהַתְּאֵנִים הִלְבִּינוּ
בְּאָבָק הַזֶּה, וְעֵץ הַלִּימוֹן שָׁתַק
וְשָׁתַק אֶת יַלְדוּתִי, אֶת רֵיחוֹ
הַמִּכְמָן הֶחָבוּא בֵּין הָעֲנָפִים, בֵּין
יָדָיו הָרוֹעֲדוֹת הַזְּקֵנוֹת
וְלִימוֹנִים עָשָׂה לִי הֶעֱמִיד לִי שׁוּרוֹת
שׁוּרוֹת אֲרֻכּוֹת בְּצִבְעֵי זָהָב וְלָבָן
עָמוֹם מַבְהִיק, בְּרֵיחוֹת הַיַּסְמִין שֶׁל
פְּרִיחָתוֹ הַקְּצָרָה, הֶעֱמִיד לִי עָשָׂה לִי
יַלְדוּת אֲרֻכָּה.

העולם היה תאנה

הָעוֹלָם הָיָה תְּאֵנָה
הָעוֹלָם הָיָה קַיִץ
בְּתִפְרַחַת הַקַּלָּה הַזֹּאת בְּתִפְרַחַת הַזֹּאת
שְׂרֵפָה וּנְאָקָה שְׂרֵפָה וּנְאָקָה לְסֵרוּגִין
בֵּין הַבָּתִּים וּפְנֵי הַתִּינוֹקוֹת, וְגִדְרוֹת הַתַּיִל הַחֲבוּיוֹת
עָמֹק בָּאֲדָמָה, כְּעִבְרֵי אֲדָמָה חוּמִים, תָּמִיד מְצַפִּים
מְצַפִּים.
לְבִכּוּרוֹת, לְפִגְרֵי תְּאֵנִים.

הגשם הזה, הארץ הזאת

הַגֶּשֶׁם הַזֶּה, הָאָרֶץ הַזֹּאת
וּשְׁתֵּי פִּטְמוֹתֵינוּ מִזְדַּקְּרוֹת לְמַגָּעוֹ, כְּמוֹ אָז
כְּשֶׁהָיִינוּ קְטַנִּים וְחִבַּקְנוּ הַחוֹל רַךְ, בָּרְחוֹב.
הַגֶּשֶׁם הַזֶּה, הָאָרֶץ הַזֹּאת, וּמְנוֹעִים חוֹלְפִים בְּרַעַשׁ
בְּזוּזְמָה מְהִירָה, הַגֶּשֶׁם הַזֶּה הָאָרֶץ הַזֹּאת
רַכָּה וּפְתוּחָה לְסֵרוּגִין, כְּזוֹנָה עַתִּיקָה, הַגֶּשֶׁם הַזֶּה
הָאָרֶץ הַזֹּאת, הֲמוֹן מִתְחַלְחֲלִים, הֲמוֹן חוֹזְרִים וְלֹא אִישׁ
יוֹצֵא לֹא אִישׁ יוֹצֵא.

אליעזר ד. פרידלנד
אצלנו אין בוכים

רַק הַשֶּׁקֶט הַמְסַנְוֵר
רַק שֶׁטֶף הַבָּנָה
עִם שָׁלֹשׁ נְקֻדּוֹת אַחֲרֶיהָ;
תִּרְגַּלְנוּ לְעַצְמֵנוּ אֶת הַמָּוֶת
בְּקִילוֹמֶטֶר הָאַיִם שֶׁלְּאַחַר חֲצוֹת
לִפְנֵי מָחָר פִּתְאֹמִי
עוֹד אָבִיךָ —
הַמָּחָר שֶׁעוֹד אָבִיךָ;

רַק בִּלְחִיצַת יָד רַבּוֹתַי,
רַק בְּדֶמַע מֻסְתָּר מֵאֲחוֹרֵי הַגַּב,
כִּי אֶצְלֵנוּ אֵין בּוֹכִים —
אֵין בּוֹכִים
בְּלֹא לְזַעֲזֵעַ אֶת הַשֶּׁקֶט.

גלויות
אמנון שמוש

[illegible]

אינני יודע אם ז'אן־לואי בארו גנב את הרעיון מן החאן הירושלמי. בכל־אופן, הוא עשה זאת טוב יותר. תחנת רכבת עתיקה עזובה במרכזה של פריס, על גדות הסין מול הלובר, הפכה לתיאטרון נפלא, מיוחד במינו. „תיאטר ד'אורסיי" פתח שעריו לראשונה ב־26 במארס. הוא מציג בהצלחה בלתי רגילה את „הרולד ומוד" בבימויו של ז'אן־לואי בארו ובכיכובה של מדלין רנו, שותפתו לחיים ולתיאטרון.

אולם עגול. הבמה גזורה מן המעגל, ללא מסך, צמד מדרגות לולייניות משני צדדיה. במהלך ההצגה מתברר שכל האולם במה. מכל הפתחים מופיעים השחקנים, מלפנים ומאחור ומן הצדדים, על מישור משופע היורד מן הבמה אל המעבר השמאלי ואפילו על ראש עץ ירוק „הצומח" בתוך האולם מבלי לעורר סקרנות מיוחדת באולם זה, שכולו חורג מן השיגרה. לרגעים מוקרנת תפאורה של יער על אולם ומלואו ואתה חש שנקלעת לליבו של יער קסום, מרצף קרני שמש וזימרת ציפורים. אתה מתחיל לעקוב בעיניים ובאוזניים מופתעות אחר הציפרים המעופפות (כביכול) מעץ אל עץ ומפינה לפינה.

קירות האולם עשויים לוחות שבבים (מעין „סיבית"). הפואיה המקיף אותו רצוף כמובן שטיחים מקיר־אל־קיר, אך הם עשויים מחצלאות־חבל גסות ופשוטות. פשטות מקסימה בכול. הפואייה הולך סביב־סביב, עטור צילומי־ענק בלתי ממוסגרים מעולם התיאטרון. תקרתו וקירותיו עמודי מתכת מגושמים אדירים, שרידי תחנת הרכבת בת המאה הקודמת — גאר ד'אורסיי. קטעים מן התקרה העתיקה המפוארת נראים הרחק למעלה, מבעד לקורות העץ. הקירות החיצוניים בנויים בתחתיתם בלוקים חשופים ללא טיח, ומעליהם שוב אותה „סיבית".

הבמאי בן הששים וארבע עשה זאת בעצמו. שום תמיכה משום גוף ומשום מוסד לא קיבל, כיוון שלא ביקש. הצעיר הנצחי המתמרד לא פשט ידו לממסד. ידידים ומעריצים לעשרות עזרו לו, אדריכלים וחשמלאים ובנאים ובנקאים. חמישה חודשי עבודת־פרך, עבודת־קודש. התוצאה — אולם נפלא שתוכו כברו; השכר — לוח תודה בכניסה בכתב־ידו של בארו. זה יהיה ביתם־תיאטרונם של הזוג רנו־בארו ובו יעשו כחפצם, בלי התערבות מלמעלה. מה שכבר עשו בהצגה זו היה תיאטרון אמיתי, חוויה אדירה שהדליקה את אלף הצופים והסעירה אותם, כפי שרק צירוף נדיר של תיאטרון גדול ובמאי גדול ושחקנית גדולה יכולים לעשות.

יצירה בתוך יצירה; בימוי של גאון בתוך כתלים, שגם הם בוימו והוקמו על־פי רוחו ושאר רוחו.

הקהל זורם וממלא את האולם. הלבוש המהודר מבליט את הפשטות האמנותית שאליה נקלע. בפעם הבאה יבואו לבושים אחרות. אולי. בני־התכחולת, לבושי הג'ינס, מרגישים כאן טוב יותר, כבתוך שלהם.

אפילו בית־הקפה שנפתח באגף שומר על קווי האופי של הבניין כולו. מסכות צבעוניות על תמוכות־תחנת־הרכבת השחורות. הקירות מצויירים בציור־ענק מקצה אל קצה. על הקיר הראשי עדר קרנפים. מעל המזנון ציור ומתחתיו כתובת „שירת המוזות מעוררת את נשמת האדם".

ערב שכולו נשמה. אפילו רעידות האולם מן הרכבת התחתית העוברת תחתיו אינן מפריעות לשלמות החוויה.

גלויה — חסרונה הוא יתרונה; נגמרת מהר. והרי אל העיקר טרם הגעתי — ההצגה. אולי בגלויה הבאה.

פריס, 20.4.74

מהפכה בבית־הספר
מאת
אדיר כהן

* ג'ון הולט — כיצד נכשלים ילדים, עברית: מאיר הרניק, הוצאת „מסדה" רמת־גן, 1974.
* פול וג'ין ריטר — המשפחה החופשית, עברית: זיוה כספי, הוצאת „מסדה" רמת־גן, 1974.
* איוואן איליץ' — ביטול בית הספר, עברית: עליזה נצר, הוצאת „מסדה" רמת־גן, 1973.

מעשה חשוב עושה הוצאת „מסדה" בפרסמה סידרת ספרים המעלים גישות ראדיקליות בחינוך העשויים לפתוח נתיבים אל התמורות והחידושים המתחוללים בעולם החינוך ולעורר למחשבה יוצרת ולבחינה מחודשת של החינוך אצלנו.

המכנה המשותף לספריהם של ג'ון הולט, פול וג'ין ריטר, איוואן איליץ' ומחנכים ראדיקליים אחרים הוא ההרגשה של משבר אמון קשה בחינוך הקיים, מחאה נגד כל שיטת בתי־הספר הציבוריים והכוונה לריפורמות ראדיקליות. במשך שנות התפתחותה טיפחה ארה"ב את החינוך, הקימה את רשת בתי־הספר הציבוריים שלה וראתה בה חזות הכל בתחום התרבות וסיכוי יחיד לשוויון. כבר בשנת 1848 הגה הוראס מאן את חזונו על בתיה"ס לילדי כל המעמדות, לבני כל המהגרים, וראה בביה"ס את מכשיר השוויון בה"א הידיעה. הוגי־דעות אחרים הדגישו, כי ביה"ס הוא התשובה האמריקאית לקארל מארכס, אבן השתייה של הדמוקרטיה האמריקנית. מכאן שכשלונו של בית־הספר, הוא אף התבדותו של חלום השוויון, וכשלונה של החברה האמריקנית.

עוד לפני עשרים־שלושים שנה היתה קיימת בארה"ב האמונה, כי אפשר לשפר את בתיה"ס הציבוריים ולעשותם מכשיר יעיל לחינוך אינטלקטואלי ולביסוסה של הדימוקרטיה. קמו מחנכים כריקובר, בסטור, קונאנט, זכריאס ואחרים שהאמינו, כי התפקיד העיקרי הוא לשפר את הוראת המקצועות, להכין תכניות לימודים חדשות, לחזור אל היסודות, לבסס את הוראת מיומנויות היסוד, לשפר את הכשרת המורים וכדומה. מחנכים אחרים חלמו על אינטגראציה חברתית, על שוויון ההזדמנויות החינוכיות והאמינו בכוח החברתי העצום האצור בבית־הספר.

שנות השישים היו שנות מהפכה בחינוך האמריקני. מהפכות הסטודנטים והתנועה לזכויות האזרח התסיסו את המחשבה והביעו בצורה דרמאטית את הצורך ברפורמה ראדיקלית של החינוך. אך על אף כל הרעש וההמולה של העשור האחרון, ההפגנות, הריטוריקה המהפכנית, לא חלו שינויים מהותיים בבתי־הספר. אמנם האווירה בהם השתנתה, שערותיהם של התלמידים נעשו ארוכות יותר, בגדיהם פרועים יותר, שפתם משוחררת ונועזת יותר ואף במורים חל שינוי מה, אך באופי המוסדי של בתי־הספר, במסגרותיהם, צורתם ופעולותיהם לא חל שינוי של ממש. מהפכות הסטודנטים ומרידות התלמידים בתיכון אוכזבו, כי רוב בתי־הספר מאכזבים ומתסכלים גם את המוכשרים וגם את המפגרים והמתקשים. מחאה עזה התעוררה על שבתי־הספר מדגישים את הקונפורמיות במקום היצירתיות, משמעת במקום עצמאות, שיגרה במקום יוזמה ועניין, מדרגיות מינהלית במקום אווירה של למידה אמיתית. כל אלה מעידים על נוקשות סמכותית של השיטה החינוכית.

על אף שאין הסכמה לגבי דמות בית־הספר שלו אנו זקוקים, הרי קיימת הסכמה רבים כי בתיה"ס כמות שהם עבר זמנם. אם לפנים ראו הכל ברעיון החינוך הציבורי את יסוד הדמוקרטיה, הרי עתה מבקרים את ביה"ס לא רק על שלא הצליח באינטגראציה החברתית, אלא בעיקר על כך שיש להם השפעה הרסנית על הילדים הנמסרים לטיפולם. אחדים מן המחנכים מדגישים כי ברשמם את ילדיהם לבית־הספר כאילו הם גוזרים לשתים־עשרה שנים של אווירת כלא, אווירה שאינה הולמת את שאיפת החירות של הילדות והנעורים.

ג'ון הולט והקרובים לו מוקיעים את בתיה"ס הסמכותיים שלנו, בהם מלמדים ידע אובייקטיבי וציות לסמכות, התעלמות מקונפליקט וכניעה למוסכמה. מטיפים בהם לשוויון ולדמוקרטיה, בה בשעה שמדכאים בהם את התלמידים ומחזיקים את המורים תחת פיקוח. מחנכים אלה שואלים במה עוסק התלמיד בביה"ס, מה מוצע לו, מה קורה בכיתה, על מה נשאלות השאלות? האם השאלות הן על רגשות, תשוקות, תקוות, חלומות ופחדים של התלמידים? ניסיון לבחון כל אלה מוכיח, כי לביה"ס עולם משלו המנותק, עפ"יר, מהווייתם של התלמידים. הבעיות הן בעיות „בית־ספריות" ולא בעיות הילד או הנער, ומרבית הילדים חשים שהם עוסקים בלא כלום.

הקיצוניים שבמבקרים מדגישים, כי עיסוק זה בלא־כלום חיוני לשלטונות, הוא פרי קשר משועממים, אטומים, כך שיהיו מתאימים וטובים לקומפלקס הצבאי־תעשייתי. בית־הספר אינו מוכן להפך למקום שבו יעודדו את הילדים לשאול שאלות אמיתיות על גזע ועל מין, על צדק חברתי, על ריקנות, על של המימסד להשאיר את הילדים בלתי־ערים, אהבה, על שחיתות חברתית, על מלחמה ושלום, על הנאות החיים וכדומה. תלמידים השואלים שאלות אמיתיות ונוקבות נראים כמאיימים על המורים, ההורים ועל המימסד כולו. הם הורסים את הסדר הטוב, מנפצים את השיגרה ומנפצים משפטים קדומים.

ההוגים הראדיקליים מציינים, כי בתיה"ס דבקים בתוכניות הלימודים, בספרי־הלימוד, במערכי השיעורים לא רק משום שהמורים אבודים בלעדיהם, לא רק משום שהם מקילים את העבודה ומשחררים את המורים מן הצורך לתכנן, ליזום, לחדש, לגלות, לארגן, אלא מפני שהם מציבים סך הכל של חומר, מטרות ודרישות שאפשר לבדוק אותם, לפקח עליהם, לצנזר אותם. תוכניות פתוחות, תהליכים דינאמיים המבוססים על עניין התלמידים, מסוכנים לא רק משום שיאלוה ממשיות מסוכנות ומעוררות למחאה ולמרד, אלא משום שאי אפשר לבדוק את הדברים קודם לכן ולהטיל עליהם את פיקוח המימסד.

איוואן איליץ' קורא לביטול בית־הספר. הוא מנסה להוכיח, כי מיסוד הערכים מביא בהכרח לזיהום פיסי, לקיטוב חברתי ולאין־אונות פסיכולוגית, שלושה ממדים בתהליך התנוונותו של העולם. הוא מדגיש, כי לא רק החינוך, אלא החברה בכללה, צריכים שיפקיעום מרשות בית־הספר. בית־הספר אינו המקום היפה ללמוד בו מיומנות כלשהי והוא מקום גרוע שבעתיים להתחנך בו. ביה"ס עושה את שני התפקידים שלא כהלכה, במידת־מה משום שאינו מבדיל ביניהם. איליץ' מטעים, כי הערכים המבוססים למתדיר ביה"ס הם ערכים כמותיים. הוא מכניס את הצעיר לעולם שבו כל דבר ניתן למדידה, לרבות דמיונם, אבל גידול אישי אינו איכות הניתנת למדידה. הלמידה שאיליץ' מעלה על נס היא יצירה מחדש, שאינה ניתנת למדידה.

ג'ון הולט וההולכים בעקבותיו קרובים להשקפותיו של קארל רוג'רס, שחתר ללמידה המאופיינת על־ידי מעורבות אישית של האדם כולו. למידה כזאת משנה את התנהגותו, עמדותיו ואולי גם את אישיותו של הלומד עצמו. הולט מטעים, כי יש „ליצור כיתות ובתי־ספר, אשר בהם יוכל כל ילד לספק את סקרנותו כרצונו, לפתח כאוות נפשו את כשרונותיו ויכולתו, ולקבל מן הילדים הבוגרים ומן המבוגרים שסביבו מושג על יופיים ועושרם של החיים. על ביה"ס להיות מעין שולחן ערוך מלא ,פרפראות', כלומר הזדמנויות לפעילות אינטלקטואלית, אמנותית, יצירתית ואתלטית, שכל ילד יוכל להתכבד בהן כרצונו, אחד המרבה ואחד הממעיט".

מבקרים ראדיקליים טוענים, כי בתיה"ס הקיימים פוגעים קשה בהתפתחותם של הילדים, ומוטב שיבלה הילד את זמנו ברכישת הדרוש לו במישרין מן התרבות שבה הוא חי. השתתפות כזאת, לדבריהם, עדיפה מהפדגוגיה הקיימת, ומזיקה פחות להתפתחות אישיותו של הילד. הטכנולוגים בחינוך טוענים, כי מכונות הלמידה, הטלוויזיה, הרשמקול, הווידיאוקסטים הם הרבה יותר יעילים מאשר רוב המורים, ויש לשאוף להתקנת

(סוף בעמוד הבא)

ספרות העולם
מאת סינדבאד

*** מעריצים את לורנס באמריקה * מזדעזעים מסופר שוויצרי — באירופה * גרמני — על התקופה הנאצית * ואמריקאית על וייטנאם * מיליון דולר שכר־סופרים על פרשת ווטרגייט — וספר על זהב אקאפולקו**

המוניטין הספרותיים הם כמין החזיונות החולפים והמשתנים. מקומו של סופר בתודעת הציבור הרחב מזכיר מה שנאמר על הרוח שהוא סובב הולך וכרוב. בימים אלה נחשב, למשל, ד. ה. לורנס לאחד הסופרים המקובלים ביותר בעולם המערבי: הסופר־הנביא שחשב, כי יוכל להורות לבני־האדם לחיות בהתאמה עם האינסטינקטים שלהם, זכה למעמד של קלאסיקו — עד כדי כך שקשה להעלות על הדעת, כי רק לפני שנות דור נמצא בשפל־המדרגה ממש.

ב־2 במארס 1940 פירסם — לרגל מלאות עשר שנים למות לורנס — הפרופסור הארי ב. מור מאמר ראשי בכתב־העת האמריקני „סאטרדיי רביו" ובו קונן, כי יצירת לורנס נשכחה מלב הציבור. שם המאמר היה "הגדול שאיננו נקרא" והיה בו כדי לציין את נקודת־השפל במעמדו של לורנס — שנות השלושים, שמנגדו לספרות הפרולטארית, כי בעצם מחו אותו מארצות הקריאה.

באלה הימים הופיעה מהדורה מורחבת ומתוקנת של ספרו הקלאסי של מור על לורנס, „הלב המהסס". ביוגראפיה מהוללת זו, שסייעה להחזיר ללורנס את שמו וכבודו בקרב הקוראים, נקראת עכשיו — במהדורה החדשה — „כוהן האהבה". פרופ' מור קובע, כי הרוחות נשתנו אחרי מלחמת־העולם השנייה. אז נתגלה לורנס מחדש והבריות חדלו לראות בו מחבר של „סיפורי־מין פיסיים". לורנס נתפס מכאן ואילך בכל גדולתו — הנה כי כן, הרומאן „בנים ואהובים" זכה שיכירו בו כיצירה הגדולה ביותר בלשון האנגלית שגיבוריה הם ממעמד הפועלים. ואם הפרופסור מור נמנה עם חלוצי הרנסאנס של לורנס בארה"ב, הריהו מודה — בעקימת חוטם מרה — כי המבקר הידוע פ. ר. ליוויס הוא בעל הזכות הגדולה באנגליה: „אני כתבתי את הממורי", אומר מור, „הוא מגלומאן מרושע, אבל הוא מבריק, הוא בעל השפעה מאגית על הסטודנטים שלו (בקיימברידג'), הוא שתקע בשופר כי לורנס הוא הרומאניסטן האנגלי בה"א הידיעה והוא שחינך מבקרים צעירים לשאת את לפיד לורנס למרחוק".

כך או כך, קנאת מבקרים הרבתה חוכמה לורנס. פרופ' מור לא הסתפק בסקירת המחקרים שנכתבו על יצירות לורנס, אלא השתתף גם בסרט הטלוויזיה על נסיונו של לורנס לגלות את החיים הפרימיטיביים בטאוס שבניו־מכסיקו והופיע כעד מומחה במשפטים, שסיכומיהם „טיהרו" את „מאהבה של ליידי צ'אטרלי" מאשמת הפורנוגראפיה.

* * *

יורג פדרשפיל קנה לעצמו מוניטין בארץ־מולדתו שווייץ ובגרמניה כמחבר קובצי סיפורים קצרים. בספרו החדש „פאראסוגה חורי" הוא מעלה מחדש את דמותו של פאראסוגה, שהופעתו יוצאת־הדופן נרשמה לראשונה ברפורטאז'ה הניו־יורקית של פדרשפיל בשנת 1969.

הספר שלפנינו הוא אסופה של ארבע אפיזודות עלילתיות שכל אחת עומדת לעצמה של אפיזודה הכיסית בצורת דיאלוג דראמאטי ארוך, המבוללת את המשך פעולותיו של פאראסוגה, אחד היצורים המוזרים ביותר בספרות בת־זמננו.

פאראסוגה, אדם שגילו אינו נהיר, אופיו סתום ומניעיו מוקשים, הוא יצור חצוי, מין בריה משונה מבחינה גופנית ורוחנית, המציג שוב ושוב את ידידו, המספר האנונימי, בפני „בתו של היטלר" בבהצעה ניו־יורקית, פותח „בתיאון ליצורי־אנוש עקיפים" בשווייץ, הכיל דמויות־בעוה של אישים נשכחים כגון „בנו של ברכט" ו„אחותו של אריך מאריה רימארק" כמו משפחתו הבלתי־מהודרת של המחבר, מופיע ברכבת צרפתית כשהוא מתחפש לבלש פרטי העוקב בפרשת מהגר תורכי שהצחיק למוות שורה של נשים, ואחרי־כן כמפיק־סרטים המתפורר, פשוטו כמשמעו, באולפן כלו, ולבסוף כחוקר הבודק מטעם „המכון ליישום שינויים של הצורך ההיסטוריים" מקרים של „יחידים יוצאים־מן־הכלל". אבל בכל אלה אין כדי להעביר לקורא השורות האלו את מהותו הסוריאליסטית של פאראסוגה. תפקידו העיקרי הוא להיות נוכח באסונות הפוקדים בני־אדם ועניניהם ולפעמים לחוללם והוא מחונן בחוש ששי לגילוי מקום הימצאם — המכשי או הפוטנציאלי.

רקע העלילה אפשר להבחין בו, אם גם במעומעם. את אירופה או צפון־אמריקה של ימינו, אך הנצבים והמאורעות, ויותר מכל פאראסוגה עצמו, הם אבסטנסוריים ביותר ומבכים את הקורא המבקש נקודת־אחיזה. פאראסוגה הוא יצירה ספרותית אמיתית על־פי מסורת הבארוק של אוסקאר מאצראט וקלייר זאכאנאסיאן, אף כי פחות מדהימה מהם — זאת, בגלל צורת־הסיפור האפיזודית המחלישה את ההלם ומפני שדמויות־המישנה הן שליליות מכדי לספק את התהודה הדרושה. אולם בכך אין כדי לגרוע מכשרונו הדיאלוגי של פדרשפיל, כשרון שנון וצורב המזכיר את דירנמאט. „פאראסוגה חורי" הוא תרגיל עלילתי מקסים, המעורר בקורא תחושת אי־נוחות ועצות.

* * *

הספרות המנסה להתמודד עם העבר הנאצי חולשת על־פני דור שלם של סופרי מערב־גרמניה, מוולפגאנג בורכרט עד גינתר גראס. בגרמניה המזרחית, על אף קו־המפלגה הרשמי שלפיו שייכים הנאצים לתחום האחריות של המערב הפאשיסטי והאימפריאליסטי, ייחדו סופרים מסויימים תשומת־לב רבה לנושא, אף כי פחות מסיבות מצפוניות ויותר מטעמים אידיאולוגיים.

אך לגבי אלפרד מאטושה תופסת האידיאולוגיה את המקום השני. בשלושה מבין המחזות הכנוסים בקובץ „דראמות", שהופיע עתה בברלין, הוא תוהה על ההיבטים השונים של תודעת העידן הנאצי. באחד המחזות הוא מצייר כיצד מתהווה קשר אנושי בין שני חיילים גרמניים וקורבנותיהם המיועדים, קשר שיש בו כדי לנפץ את כל הפאסאדה של הסידור ההיטלראי. במחזה אחר, המבוסס על חוויותיו של מאטושה עצמו כקומוניסט וכעסקן־פועלים הנרדף על־ידי הנאצים, מגיע הסופר־הפועל פרד להכרה, כי בידיים הנבונות יש באבנות כדי לשמש נשק.

על הכרה זו משתית מאטושה את ההשקפה האופטימית המבצבצת במחזות אחרים הכלולים בקובץ, כמו „ואן גוך" או „קאפ עוכר השלווה", שבהם יסורי האמן ולבטיו מכוונים לבצוא את הגרעין האנושי שבאנושיות", ואילו מיתו חסר־התכלה של פועל־הבניין כתאון על־ידי שיבהה של הכלצרית לחיים יצריים בתחום האמנות.

כתיאטרון עשויים מחזות אלה רושם קטן יותר מאשר כחומר־קריאה. בתור שכזה מגיע מאטושה לתוצאות טובות הרבה יותר בהתחקותו אחרי פניניותם של גיבוריו והפכהותם הנפשית.

* * *

הרומאניסטן האמריקני ג'יימס ג'ונס — את עולמו קנה לו בעיקר ברומאן־המלחמה „מעתה ועד עולם" — התגורר בפאריס במרוצת 16 השנים האחרונות. באחרונה הודיע ג'ונס, כי בשנה הבאה ילמד כתיבת־סיפורת באוניברסיטה הבינלאומית של פלורידה, ליד מאיאמי.

ג'ונס בן ה־53 פירסם לפני זמן קצר ספר חדש, רשמים ממלחמת וייטנאם, שעשה רושם טוב על הביקורת באינטנסיביות של כתיבתו ובבטאו העוקב של סופר. כהוא גם חייל ותיק, המתגלה בו.

„החלטתי שרצוני להתחיל לזוז בכיוון הביתה", אמר ג'ונס. הוא אף הוסיף, כי זה זמן רב חיפש מקום שיספק לו התנה ראשונה במכורתו, אשר ממנה עקר לפני שנים כה רבות.

* * *

„מזמורים של כל זמני" — זה שם ספר־שיריו החדש של הפייטן הצרפתי החשוב פאטריס דה לה טור די פאן. אלה „מזמורים" שצלילם מעלה על הדעת את מזמורי־התהלים.

אחד המבקרים הצרפתיים המהכירים מעלה על נס את קובץ השירים, „ספר שאי־אפשר שלא לקרוא אותו", שתכנים עשירים, רגישותו עצובה ומקוריותו אינה מוטלת בספק. „ערפילים מתרחצים בתוך עיניי" — שורה זו מתוך אחד השירים אופיינית להלך־הנפש השורה עליהם. זהו הלך־נפש של התרפקות על הנשמה הטהורה, חיפושים נואשים אחרי אלוהים בתוך כל נפתולי האדם־המסוכך. היוצר נזקק לטכניקה של בעין־ראיונות, בתשפו את מבוכי הנפש, או לכשתרצו, מבין באלם שבו כל מלה היא גם דימוי.

ספרו של דה לה טור די פאן הוא נצחון של הדמיון היוצר, הפיוטי במובהק, שבעת ובעונה אחת איננו נסגר תהום בפני הקורא,

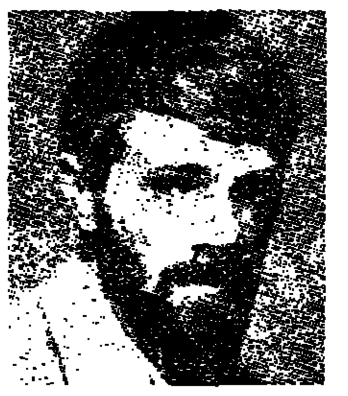
ד. ה. לורנס

פ. ד. טור־די־פאן

אלא להיפך — כצוהר בו הזהות רגשית הגוונית ומרחיב את אופקיו.

* * *

קארל ברנשטיין ובוב וודוורד, כתביו הבולטים של „וושינגטון פוסט" שזכו באחרונה בפרס פוליצר בעד הגילויים שגילו בפרשת ווטרגייט, מכרו את הזכויות להוצאת ספרם בנושא זה כספר־כיס — הספר, „כל אנשי הנשיא", עדיין לא הופיע בכריכה קשה — בעבור מיליון דולאר.

הזכייה נמכרה להוצאה „הורנר פייפרבק לייבררי". שני המחברים לא יקבלו לידיהם את מלוא הסכום — הם ייאלצו להתחלק במחצית, הואיל והמו"ל שלהם, הוצאת „סיימון אנד שוסטר", המתחייבת לפרסם את הספר בכריכתו הקשה, יגבה את חלקו שלו.

ברנשטיין ווודוורד יתנחמו אולי, בעובדה שקבעו שיא: סכום כזה טרם שולם בהיסטוריה של ההוצאה בעבור ספר שעדיין לא פורסם בכלל. ספרים אחרים הביאו למחבריהם מיליון דולאר בעבור זכויות פירסומם בכריכה רכה, אבל היה זה לאחר שזכו בהצלחה רבה בכריכתם הקשה. בקורות כמה־מוניב מניחים, בכל אופן, כי בסופו של דבר יקבל כל אחד משני המחברים מיליון דולאר ממכירות הספר, בכריכה קשה ובכריכה רכה גם יחד. זאת ועוד: השניים מכרו גם את זכויות ההסרטה של הספר — בעבור 450 אלף דולאר. את רוב הסכום הזה יקבלו הם עצמם.

* * *

הרומאן „זהב אקאפולקו" של הסופר האמריקני אהרון קורלי עוסק בעולמן של החברות ליחסי־ציבור ופירסומת בניו־יורק. בעולם זה נרקמת תכנית — של אחת מכלל החברות הגדולות ביותר — לערוך מבצע חשאי לפירסומה של סיגאריית המאריחואנה הראשונה שיהיה לה מעמד חוקי. כלומר, אם יצליחו מנהלי החברה להעביר חוק שיקנה לה את המעמד החוקי הזה — יעשו הון עתק.

הכל תלוי בנשיא העתיד של ארה"ב, שכבר נבחר, אך טרם נכנס לתפקידו. וידוע שהוא מתנגד לחקיקה נגד המאריחואנה. אם יסכים להעביר חוק לליגאליזאציה של הסם המסוכן... בקיצור, 30 מיליון דולאר נתונים בכף — והיד נטויה, על כל הנבלים הכרוכים בדבר.

כהוקעה של אי־המוסריות האליכה — המכונה גם „יוזמה חופשית" — הקיימת בעולם הפירסומת האמריקני, ספרו של אהרון קורלי הוא הצלחה גדולה, ביחוד במה שנוגע ל„מיסמכים" שהוא מביא כדי עבודים כספר כדי לשוות ליצירתו אותנטיות רבה יותר. הוא גם מלא פרטים כאלפים על עישון וגידול מאריחואנה, אבל בסופו של דבר מסתבכת העלילה יותר־על־המידה. ברומאן יש שפע של טיפוסים, סגנונו של סיפור־המתח הספרותי גם הוא עומד על רמה, אלא שאחרי ככלות הכל נשאר בפיו של הקורא טעם של ריקנות: איכשהו מחטיא הספר את מטרתו, חסרה בו דווקא מה שהוא אמור להביא בשפע, „פעולה". הגיבור מייק אוואנס וידידיו המנכ"לים והסמנכ"לים המחרידים נשארים חלולים.

هكذا من الأصل

SINGE
שי המחר בסינגר היום

هكذا من الأصل

קסם של תרבות וספר

מאת
מרדכי אבישי

דוד לאזר, „לחסד ולשבט", פיליטונים ספרותיים, הוצאת „המנורה", 298 עמ'

„לחסד ולשבט" הוא ספר שלישי במעין סידרה, בה כינס ד"ר דוד לאזר דברים שפירסם בעתונות הספרותית בשנים ה־אחרונות, לאחר שאת חלקם לפחות ערך מחדש. קדמו לספר זה „מסה ומריבה", שהופיע ב־1971, ו„פגישות משני עברי המסך", שהופיע ב־1968. בשלושת הקבצים מספר המחבר על פגישות עם סופרים, אמנים ואנשי־רוח, יהודים ולא־יהודים: עם עולמם היצירתי לרבות צדדים הנראים כקוריוזים, תבלולים בזרותם; עם מקומות, הקשורים בחייהם ובזכרם של יוצרים. יתירה מזו: יש שהוא חוזר אל אותם יוצרים: עגנון האהוב עליו בביחוד, מארק שאגאל, תומאס מאן,

דוד לאזר רישום: הדז

ניקוס קאזאנצאקיס, פרידריך דירנמאט ועוד. כלום לא מן הראוי היה למנוע פיזור זה, לרכז את הרשימות על אותו יוצר ב־אחד הספרים כדי לשוות להן שלמות־וגיבוש־יתר, גם אם נכתבו מתוך אספקטים שונים?

ד"ר לאזר מגדיר את דבריו פיליטונים ספרותיים — ולהגדרה זו אפשר היה להוסיף עוד: קטעי־מונוגראפיה, מיניאטורות ספרותיות־ביקורתיות, מסות קטנות, שירטוטי־דיוקן, מאמרים. המחבר אינו מגביל את עצמו לתחום צר של התעניינות או לארץ מסוימת. הוא כמו מטייל מארץ לארץ, עובר מתחום אחד למשנהו, נאחז במאורע, במקרה, בתאריך בחייו של יוצר, בכינוס ספרותי, בהופעת ספר, כדי לטוות סביבו את הרהוריו ורשמיו, לערוך את „חקירותיו" ולהעלות מסקנות. וכך נפגשים ב„לחסד ולשבט" קרובים ורחוקים, אישים המתגלים לאורה של יצירה יהודית, לאורם של מפעלים אשר השאירו עקבות עמוקים, או של מעשים בעלי צביון אינדיבידואלי מובהק. על כולם מסופר וכתוב בצימצום, בעמודים מעטים: אבנר סירני, השליח בעל האישיות המופלאה, מכתב אישי אל עגנון לאחר שהלך לעולמו, עם הופעת ספרו „שירה" וכל הפרשנות שהוא זכה לה, פגישה דמיונית עם יוליה, אשת הרצל, השואה בספרים של יצחק פראם, מאנס שפרבר, יהושע ויגודסקי, האגדה והאדם שבעוריאל קליבן, אהרן צייטלין — ה־משורר המאמין, דב סדן „בלשון המדבר בעדי", המשורר־הפרטיזן אברהם סוצקבר, אלי ויזל המעלה את „המסירות על מטת העולם"... ומעלה ואחרים — „קפיצה" אל ר' אריה יהודה די מודינה, הדרשן מוונציה, איש הרנסאנס, אל „פרקי פולין" ודמויות העומדות במרכזם: ברונו שולץ, רומאן בראנדשטטר, מריאן המאר, ולאדיסלאב ברוניבסקי. אם לא די בכך, הרי שיש כאן גם רשמים מסמינר בינלאומי לעתונאות בשטראסבורג, מקונגרס הפא"ן־קלוב העולמי, וכן פרקים קצרים בעניני לשון, ששודרו ברדיו: האטימולוגיה, האטימונים השתוקים בשיחה בין אדם לחברו. האם יש הגיון בלשון הדיבורית־לשון בצה"ל וכו'.

דוד לאזר „מספר על" ו„משוחח עם": התיאור והשיחה הם שני צדדים לאותו מטבע, שהוא רוצה להציג לפנינו בצורה שוטפת, בצורה סיפורית חיה. והוא „מכין עצמו" כראוי לקראת כל פגישה — דומה שקדמו לה הרבה פגישות רוחניות והיכרות „מוקדמת", שהוא הצטייד בידע, השתדל ללמוד על הנושא והאיש, בטרם יגש אליו להכירו פנים אל פנים. יש גם שהוא עוסק בהעלאת פכים קטנים בחייהם ואישיותם של יוצרים גדולים. אך ה„קטנות", הרשמים הבלתי־סידורים מכל אשר קלטה עינו ואזנו בעולם רוחני, יש בהם כדי להעיד בדרך זו או אחרת על עושרו של עולם זה. לבו ומוחו של המחבר פתוחים תמיד, ולרוב בהתלהבות שכמעט ואינה רווחת בימינו, לקלוט ולהתבשם מ־יצירה אמיתית וספיחיה. וכמו בכל כתיבתו, גם כאן אין הדברים כבולים לתכנית „נוקשה", למסגרת העלולה לשבש את חופש הקליטה. דווקא הירות זו בראיית הדברים ומסירתם מוסיפה חן לרשימה ולמסה. לצד אלו המוקדשות למאורע עצוב וליוצר טראגי, יש אחרות שהמסופר בהן הוזר נימה של הומור, מאור בחיוך טוב.

*

העתונאי הספרותי שבדוד לאזר, ה„דיוקנאי" שבו, הזכור לטוב מסידרת הפורטרטים ה־ספרותיים „ראשים בישראל", כתב ביד קלה על ענינים שאינם קלים ועושה לפופולריזציה שלהם. יש בכתיבתו פאתוס מיוחד, לעתים מופגן, ולעתים חיצוני יותר. פאתוס זה מתקשר אל אהבתו הגלויה של ד"ר לאזר אל הספר הטוב אל הספר העומד מאחוריו, אל תרבות־ישראל ותרבות־העמים בגילוייהן השונים. דבריו נסכים על הקורא קסם של תרבות. מעוררים רצון לקרוא ולקרוא, לנסות להיכנס לאותו פרדס קסום. ובדברים ש־לאזר כתב לפני שנתיים או יותר על ספר של האנס האבה, השר שיר־הלל למדינת ישראל, הוא לא רק העיד על כוחו של ספר בימים טרופים, כי אם גם כיוון לשעה זו, למשבר העובר עלינו עתה: „בימים אלה, כאשר הפצת רעל ושנאה עצמית הפכה אצלנו כמעט לספורט לאומי ועניין שבאופנה, אשר רבים סוגדים לה — מבכור הפרופסורים היושב על הקתידרה שלו ונותן פורקן ליצריו, עד לבכור השפחה אשר אחר הריחיים, וכל בכור בהמה, — בימים אלה נעים לקחת ליד ספר בסוג אחר, שהוא מין נוגדן, מין אנטידוטוס ואנטי־רעל להשמצה ולשנאה עצמית שאנו נחנקים ממנה בתוך ד' אמותינו..."

על נערים ופושעים

מאת
שולמית לפיד

יגאל לב, פשע עשרה, עיטורים: דני קרמן, ספריית מעריב, 1974

ביקורת

יגאל לב שימש במשך שנים כתב „מעריב" בבתי המשפט. הוא נכח במאות משפטים, אותם תאר בסיפורים, רומנים ומחזות. ספרו האחרון, „פשע עשרה", נועד ל־בני הנעורים. גבוריו הם פושעים צעירים. אחדים מהם יושבים לראשונה על ספסל הנאשמים ואחרים הספיקו לצבור כבר עשרות תיקים; אחדים באים מבתים אמידים, ואילו אחרים מבקשים בפשע מפלט מן המצוקה. יגאל לב חושף את הבקיעים במבנה הנפשי והחברתי של הפושע הצעיר כשהוא עוקב אחרי המבנים של המפולת המוסרית. קל להצביע על הגורם להידרדרות: אב נערץ נתפס לפתע בגניבה, נערה מגלה לתדהמתה כי אמה היא אם־מאמצת ו„מעניישה" את האם במעשה־גניבה. אך לרוב הפשיעה היא חלק מתהליך ממושך, שגורמיו הם כמעט בלתי חשובים. הבעיות שבהן נתקל הפושע הצעיר מכבידות גם על צעירים אחרים. מדוע אם־כן חלש יותר כוח עמידתו? מדוע הוא נשבר, בעוד ששאר בני האדם „מתחשלים"? אלה הן שאלות חשובות כאן. אם נתיחס לבעייתם של הפושעים הצעירים כאל בעייתנו אנו הבין כי מה שרע להם רע לכולנו.

יגאל לב מנסה להבין את הפושעים ה־צעירים, להאיר את הסביבה מתוכה צמחו ולבחון את סיכוייהם להיחלץ ברבות הימים במעגל הקסמים לתוכו נקלעו. במעגל זה הפושע הוא גם הקרבן והקרבן הוא גם האשם. במקביל לסיפורים של הפושעים הצעירים מתאר יגאל לב קבוצה גדולה של אורחים שדרכיהם מצטלבות באלו של הפושעים: הורים ובני משפחה, מורים ומחנכים, שופטים, קציני מבחן לנוער, סוהרים, עובדים סוציאליים ובין השאר המחבר עצמו, המשוחח עם הפושעים הצעירים בבית המשפט וב־בית המעצר, בבית הכלא, „על הברזלים" ברחוב, במוסד גמילה לנרקומנים ובמקרה הטוב — בצבא. בעבר התיחסו הפושעים הצעירים אל הצבא כאל צד מוסד עוין. לא רק הצבא לא רצה לקבל אותם בין שורותיו, גם הם חשו כי „המדינה לא עשתה בשבילי כלום. אני לא חייב לה כלום". בשנים האחרונות נעשה מאמץ מודע מ־שני הצדדים לקלוט בצבא את נערי הרחוב וכל נער כזה הופך לשגריר של רצון טוב בין חבריו, כאשר הם נוכחים לדעת כי השרות בצה"ל מועיל לנער לא פחות משהוא מועיל למדינה.

האם יש סיכוי לנערים ולנערות הללו? האם יש להם עתיד? בפתח הספר קבע המחבר את המוטו הסיני: „גם מסע של אלף מילין מתחיל בפסיעה אחת". הוא מתאר את הפסיעות הראשונות בנתיב הפשע. הדרך חזרה, אל חברה מתוקנת, היא לעתים לא פחות קשה ואכזרית מאשר ההידרדרות קדימה וחלק ניכר מן הנערים והנערות הללו לא יצליח לחזור אליה לעולם.

יגאל לב מנסה להבין בלי לסלוח ו־בלי להטיף מוסר. הוא מתאר עולם בשחור לבן כמו שהוא נתפס על־ידי צעירים בני חמש־עשרה עד שבע־עשרה כשהוא מתרכז בתוצאה ולא במניעים. הוא מילא את המשימה שנטל על עצמו: „לכתוב בצורה צבעונית על הפשע בלי להפוך את הפשע עצמו לצבעוני".

חסידות על קצה המזלג

מאת
נפתלי קראוס

יצחק אלפסי: „החסידות", אלבום לקסיקאלי לאישי החסידות ודמויותיה מהבעש"ט ועד ימינו; הוצאת ספריית „מעריב"; 270 עמ', עם תצלומים רבים

אגדה חסידית מספרת, כי מחולל החסידות, רבי ישראל בעל־שם־טוב, עשה פעם „עליית נשמה", נכנס להיכלו של המשיח ושאלו: „מתי יבוא מר?" והתשובה המשיח היתה: „בזאת תדע, בעת שיתפרסם לימודיך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה".

אם לדון לפי היקפו העדשני של זכויות החסידות, שריכז ר"י אלפסי בספרו החדש, דומה כי המשיח נמצא כבר כזמן בתוכנו...

אלא שכמות ואיכות לא תמיד ירדו כרוכים במעלתו של לקסיקון. היינו ריכוז פרטים, שמות ומספרים למכביר, הן הן „הפרוגנוזה" של ספר־יסוד, שאמור היה להסביר לדור הצעיר הגדל בארץ את סגולותיה של התנועה המהפכנית ששמה חסידות. ה־מחבר, שהוא סופר מהיר ובקי בנושא מאין כמוהו, וכבר חיבר כמה מונוגרפיות מצויינות על אחדים מגדולי החסידות — בחר הפעם דווקא בצורה הלקסיקאלית והעלה ב„החסידות" שלו למעלה מ־2500 דמויות, מיעוטן מוכרות ורובן המכריע אלמונים, שיש להם כל הסיכויים להוסיף ולהישאר באלמוניותם.

המעניינים ביותר בספרו של ר"י אלפסי, שראה אור בצורה אלבומית ובהידור חיצוני רב, הם אותם 30 העמודים הראשונים, שבהם הוא מקיים סקירה היסטורית, כרקע לצמיחתה של החסידות, משרטט את דיוקנו של הבעש"ט, השפעתו הרוחנית ומעלה קווים למהותה של החסידות ויסודותיה כתנועה רעיונית. הוא סוקר את דרכו של ה„מגיד" הגדול ממזריטש, ראשית התרמות הרדיפות, ההלשנות המאסרים והיציאה האיטית למרחב, תוך שרטוט „מפה" להתפשטותה הגיאוגרפית של החסידות למדינות הסמוכות למקור מחצבתה ואף ל...ארץ ישראל. מכאן ועל פני 240 עמודים כפלי טורים באות שושלות ותת־שושלות, נכדים ונינים וסתם „יהודים טובים", שאם כל בעצמם לא שימשו ב־אדמו"רות, היו את „חשובי החצר" ובכך קנו לעצמם מקום בלקסיקון זה.

הסגנון, בטבע הדברים, חייב להיות „טלגרפי" ולרוב הערכים השגרתיים (ה־מספרים לנו את שמם, שם אביהם, שם עירם ושנת לידתם ומותם) אין זה מזיק כלל. אולם אם יתבקש פעם תלמיד בית־ספר לכתוב חיבור על רבי לוי יצחק מברדיצ'ב — אחת הדמויות החסידיות המעטות ה„ידועות בציבור" בארץ ולא רק בקרב „אנשי מקצוע" — ואותו תלמיד ילך לחפש הוראה בלקסיקון שלפנינו, מה הוא ימצא? ובכן, הוא ימצא עליו 10 שורות! ואף עשר שורות אלו — ספק אם ימצאן — כי בתוכן הענינים „מתחבא" רלוי"י בפרק „דור שלישי — תלמידי המגיד ממזריטש", ואילו באינדכס שאינו מצטיין בדיוק אלפא־ביתי, מאוזכר סנגורם של ישראל בלא פחות מ־27(!) עמודים שונים, ביניהם גם העמוד (82), בו מצויות אותן עשר שורות.

כמובן, אין החסידות בכלל והגדרת נושאיה־אישיה בפרט, בבחינת „מדע מדויק" ומשום כך אין להימלט פה ושם מהגדרות סובייקטיביות, לכאן או לכאן. אולם רצונו המובן של המחבר להכניס קצת „לחלוחית" לתוכן הביאוגרפי היבש מבטא הדברים, מביאו להגדרות כגון „בקי נפלא", „חכם מתוכם", „אדמו"ר עממי(!)" וכו' ולא עוד אלא שהוא קובע לגבי מישהו כי „בשל הקפדתו של ה„חוזה" (מלובלין — נ.ק.) לא היו לו בנים". האמנם? האם זה פרט לקסיקאלי בדוק, או שמא ראוי היה לסייגו ולומר כי „חסידים היו מספרים ש..."?

חייבת האמת להיאמר: לאסוף הרבה רבבות פרטים על קרוב ל־3000 דמויות — הרי זו עבודת נמלים, וכל הכבוד למחבר שעמד במשימה הקשה. אולם, אם כבר לקסיקון, אזי חייב הוא להיות מדויק ומכוון ואסור שאיזה חוט של „רישול חסידי" יהיה משוך עליו, בחינת סדרי ה„סטיבל" וגישת „מהיכי תיתי", לגבי הדיוק בפרטים. זה אמור לגבי שמו של רבי דב בערצי כססמר (עמ' 46, טור ראשון) שבאותו עמוד עצמו (טור ב') נקרא ברמשע ואילו בעמ' 48 נקרא בקיומשע, כדי שבאינדכס (עמ' 248) ישוב להיות בערצי. זה לא חשוב כל כך, אבל צריך להחליט. או תאריך הולדתו של רבי שניאור זלמן מלאדי: אם בעמ' 25 הוא נולד בשנת תקי"ז, הכיצד הוא יכול „להקדים" את לידתו בעמ' 78 לשנת תק"ה? או הפרק בעל הכותרת „תלמידי הבעש"ט שלא הגיעו שושלות" (עמ' 51) ובפירוט אתה מוצא כמה וכמה שמות שבסופם בא הציון בסוגריים „ראה שושלת" (ולאסטוב, ו/או סטרזוביל ו/או פרמישלאן) — או הגיעו, או לא הגיעו?...

כמשב רוח רענן בא הפרק על „נשים בעולם החסידות" ואנו למ־דים כי היו רבניות צדקניות שלבשו „טלית קטן", לקחו „פתקאות" ואף נתנו קמיעות וסגולות. אמנם פרט זה לא ללמד על הכלל כולו יצא, אך טוב לדעת שהיו בם החסידות שכאלה, כמו איידל, למשל, שאביה העיד עליה ש„אין היא חסרה אלא „שטריימל"" (עמ' 241). טוב גם לדעת ולשנן מה שעולה מהפרק „עולי ארץ ישראל", כי הציונות ה־בלתי רשמית התחילה הרבה לפני זו ה־רשמית ולמעשה מעולם לא פסקה תנועת העליה של שלומי האמונים.

בסך הכל ספר נאה למראה, אם כי, כספרו הי"ד של ר"י אלפסי, אין הוא דווקא ה־„יד החזקה" שלו. עדיין מחכה לו המשימה לכתוב את ספר החסידות של ד ו ר נ ו. ה־שתלות העיקריות הפועלות היום והשפעתן השפעה רוחנית על עיצוב פרצופו היהודי־דתי של העם בכלל, הציבור הדתי־חסידי בפרט.

מהפכה בבית־הספר

(סוף מן העמוד הקודם)

מכונת־למידה בכל בית, מכונה המחוברת למחשב מרכזי המסוגל לספק לתלמיד כל הוראה שהיא, לנתח את שגיאותיו ולהציע דרכים לתיקון. אחרים, שאף הם ספקנים לגבי ערך בית־הספר, אך חשים בחשיבות הקשר האנושי, ממליצים על הקמת מערכת מרכזים לטיפול בילד החל מגיל שנתיים ועד סוף גיל היסוד. מרכזים אלה יציעו לילד מיגוון של שרותים אינטגראטיביים, שיבטיחו לילד התפתחות פיזית, ריגשית, רוחנית וחברתית. ההתפתחות האינטלקטואלית תבוא בעקבות זאת כתוצאה מסביבה מעשירה, בה ימצא הילד הדמויות, דגמים, הנאה וחיזוקים.

את עיקרון החופש, המעורבות והויסות העצמי מגשימים פול וג'ין ריטר בחיי המש־פחה. לגבי דידם כשלון בית־הספר הוא שלב שני אחרי כשלונה של המשפחה המסורתית. החופש במשפחה, חירות היחסים בין ההורים וילדיהם, עומק הרגשות שחשים הם איש כלפי רעהו הם המרכז. ספרם „המשפחה החופשית" מעלה את הקריאה לשינוי המצי־אות, כשנקודת־המוצא שינוי עצמנו והסביבה הסמוכה לנו. אם לא יעלה בידינו לשנות את המציאות לא יהיה לנו עולם כלל, אלא רסיסים ראדיואקטיביים בלבד. משימה זאת של שינוי היא עצומה ומפחידה, משום שכה מעט יכולים אדם אחד או שניים לעשות. דווקא משום כך מדגישים המחברים „עלינו לראות את החיים ואת גידול ילדינו כתכלית בפני עצמה, ולא רק כאמצעי להשגת המטרה. הנה איפוא, גם אם יוטל כדור פצצת המימן, הרי נודע ערך ממשי לעובדה, כי ילדינו חיו עד היום חיים טובים יותר בזכות הויסות העצמי. חיים אלה היו תכלית בפני עצמה. — — — הילדות המאושרת היא אמצעי ותכלית כאחת. ואם יש בידינו לשפר את העולם ואם אין — ואנו סבורים כי יש בידינו לעשות זאת — הרי ילדות מאושרת היא דבר אשר הצדקתו בו בעצמו".

בכל התוכניות החדשות בחינוך שלה מכנה משותף עקרוני — השאיפה שכל ילד ימצא בחינוך אמצעים להגשמת הפוטנציאל שלו, ובה בשעה ילמד להבין את עולם האדם והטבע בצורה מעמיקה למדי, כדי לרצות להיות בתוכם מתוך אחריות. כדי לתקן את החולשות והפגמים של בתי־הספר לא די ביצירת כמה תחליפים אכזוטיים. את הכמות העצומה של התלמידים, ובעיקר את ילדי בני השכבות החלשות, אי־אפשר להגיע בכמה מרכזים שבהם פועלים חסידי חינוך נלהבים כמעטים. יש להתמודד אף עם ההיקף העצום של הבעיה. מכאן, שצריך לשנות לא רק את בתי־הספר, אלא את השיטה החינוכית כולה, וכדי לשנות את השיטה צריך לשנות את עקרונות היסוד שלה.

ניתן להתווכח עם הרבה מרעיונות החינוך הראדיקאלי, אך אין להתעלם מן החיוניות שבקריאה לשינוי, להתחדשות מחודשת עם עצם מהות החינוך. דומה כי בחינה וגישה כזאת כן הדין שתהיה אף בשיטתו הקודמת של החינוך בישראל, הכשרה להתחדשות ולעיצוב מחדש מן היסוד.

לוויה של חדוה בהר גריזים

מאת
מנחם קפליוק

אכן, בדמיוני הנועז ביותר לא העליתי כי בוא יבוא יום ואהיה נוסע בכביש הסלול והחלק המוליך שכמה. כשבועיים אחרי מלחמת ששת הימים, מיהרתי איפוא לשוב ולפקוד את בירת שומרון.

את אבישוע הכהן מצאתי יושב בחדר־עליה שלו הבנוי על הגג השטוח, חדר המיוחד רק לו ולעבודותיו. מדרגות מיוחדות מובילות אליו ואין צורך להיכנס לבית תחילה כדי לבוא אליו. מרחוק הבהיק פתאום לעיני לובן צח של ראשו. מחלפותיו שהיו שחורות ומבהיקות כמראה הופכו לבן, הזקן שהרחיב מידותיו נסתרה על הזהו הלבין ללא הותיר שערה שחורה אחת. פניו הקבינו קמטה, אך הילת הדעינות היתה זוהרת על הפנים הרזים־המסוגפים וכולו אומר הדרת־זקנים. מצאתיו שקוע בעבודה ליד עריכת גליונות שנועדו לכתיבה ומהם גלולים־מקופלים שכבר נכתבו. הצצתי בגליון הזורע שורה אחר לפניו ובשורה האחרונה קראתי: „יערוף כמטר לקחי תזל כטל אימרתי" שבפרשת „האזינו". — משמע עומד הוא בסיום מלאכתו.

שהיתי בבקומי דקות־מספר בלי שהרגיש בי והסתכלתי בסופר־סת"ם זה שהיה שקוד ותפוס כל־כולו במלאכתו ומפזם לו בחשאי תוך כדי כתיבה את פסוקי השירה. חזותו של אבישוע נראתה לי כשל כהן־סופר מן הקדמונים מימי מלכות שומרון הישראלית, שכתיבתו מעשה־פולחן. משאלה הזיז בקולמוס־הקנה שבו כתב את פסוקי הקודש, הרים ראשו והיה כנדהם, כאחד שאינו יודע אם חולם הוא או רואה מה שרואה. פתאום קרא בשכוי, נפל על צווארי ובירך ברכת „שהחיינו" בנוסח עדתו, עברית וארמית במעורב.

שעה קלה ישב דומם עד שנענער ואמר: „חי אלוהים! אינני מאמין למראה־עיני, כאילו זה חלום חזיון־לילה. לא אדע במה לפתוח אחרי עשרים שנות שתיקה, כמעט עשרים שנה תמימות, שנות דור..."

לאחר מטר שאלות שניתך עלי, על שלום בני ביתי ומיודעי השונים, זכר ימים שקדמו לניתוק וזכר אותו ביקור אצל הרזמא, שבו שימשתי „בליך" בין אבישוע ובינו, ע"י לב ידו בזרועי ואמר: „בוא והראה את הילדים אשר חנן אלוהים את עבדו. בוא־נא וראית".

תוך כדי הליכה דיבר־פיתום כקורא בתורה באותו ניגון מתמשך, והרגוני וגנה של עדת „השומרים": „ואבישוע בן שלוש־וארבעים שנה בקחתו את הנערה מרגלית, היא מרג'אן, לו לאשה וברכתו האל ויתן לו פרי־בטן בנים ובנות ובני־בנים. בנים לי חמישה" הוליכני כאורחי בחדרי דירתו ונראתה לי הליכה זו כטיול

מתוך הסיפור „אנשי הר־הברכה", הכלול בספרו של מנחם קפליוק „סיפור של ג'כסידי", העומד לצאת בהוצאת „ספרית פועלים". ובנות לי חמש, שוה־בשוה. וראה־נא, גם בני בנים חמישה. חמישה כספר של קדושה הוא בעיני כיום".

בבית־נכות לכתובות עתיקות: על הקירות פרשיות וחצאי פרשיות מתורת משה, כתובות בכתב הישראלי העתיק של ימי בית ראשון, כתב־הרעץ העשוי חודים־חודים ומכל אות נמשכים בו קווים לצדדים שונים. דמו האותיות לציורי עציצים שבהם צומחים צמחים קטנים, בלתי־שגורים ומוזרים.

על משקוף חדר־האורחים התנוססו הפסוקים: „יפתח ד' את אוצרו הטוב, את השמים לתת את מטר ארצך בעתו ולברך את כל מעשי ידך. והלוית גויים רבים ואתה לא תלוה, ונתנך יהוה לראש ולא לזנב והיית רק למעלה ולא למטה".

את הקיר המזרחי קישטו פסוקים משירת „האזינו", השירה שעליה חוזרים „השומרים" — שומרים דבר אל כתבו ולשונו — תכופות בימי חג ומועד ובהזדמנויות של שמחה ואבל. הפרשה נפתחה בפסוק: „כי שם יהוה אקרא הבו גודל לאלהינו" ונסתיימה ב„ברוך אלוהינו לעולם, ברוך שמו לעולמים", שבו מסיימים בני שומרון את ספר תורתם, מעין „חזק חזק ונתחזק".

„עכשיו", אמר אלי אבישוע, „כשארץ־ישראל כולה, פרט לעבר־הירדן מזרחה, נמצאת בידי בני־ישראל, כולל גם הר־הברכה, יתקיימו ודאי כל דברי הברכה שנאמרו על הר זה לכל זרע אברהם וכל אחד יעבוד את אלוהינו בדרכו־הוא".

שמחתו של אבישוע על גאולת שבטו הקטן מידי לוחצים ומשפילים דבקה גם בי ולא היתה אף ברכה למעמד זה שנפלה לפי שלא בירכתיו בה. ישבנו ליד שולחן ערוך במיני כיבוד שהמיטב שבו היו פירות וירקות כגון מלפפונים שעתה־זה הובאו מן הגינה והם נאכלים על קליפתם וכן גזר אדום ובשל שמיצו תאוה לחיך.

באוירת המסיבה שמחה ולא־שמחה, כי במוחו של מארחי מנקרת השאלה מה ילד יום־המחר הלוט בערפל. „שמא תוחזר שכם לשליטים הקודמים, הרי אז כדג יקרעונו", אומר אבישוע. „האמנם יהיה עלינו לעזוב בנערינו ובזקנינו, בנשינו ובטפנו את הר־הברכה ותיאלץ כולנו להצטרף אל אחינו בחולון? וגריזים ישאר בלי שומריו הנאמנים מימות יהושע בן נון? שים־נא אל לבך, כי אף כהן לא נטש את המקום הנבחר כל השנים, כולל גם עשרים השנים האחרונות. והאמנם ניאלץ גם אנו הכהנים לעקור מכאן מחמת סכנת־נפשות? מחשבה זו, המענה אותי לא אחת בלילות, מדירה שינה מעיני ומטרפת את בינתי. אנא, ד', הושיעה־נא!" ו־הרים את כפות ידיו אל־על כמעתיר אל שוכן־מרומים.

אמרתי כמה דברי עידוד והרגעה לאבישוע וכמו הצלחתי להסיח מלבו לשעה קלה את המחשבה על האפשרות שיגלו בני עדתו מבית־זבולם גריזים. מוטב, אמרתי לו, שנדבר בבניך ובנותיך ובני בניהם, כן ירבו.

עד שעה מאוחרת סיפר אבישוע על רדיפות ותלאות שעברו עליו במשך השנים האחרונות, על מעשי העפלה וההתעללות בבני העדה וכן על סכסוכים קשים בתוך העדה עצמה סביב ענין התמיכה הכספית ששולח להם מוסד יהודי מעבר לאוקינוס וסביב ראשות העדה.

רוח קרירה נשבה על המרפסת בה היינו יושבים בדממת־ליל עמוקה של עיר, שעם הכיבוש הוטל עליה עוצר החל מרדת החשיכה עד הנץ החמה. מתוך הדממה נשמעה נביחת כלבים רחוקה וקריאה עריבה של תרנגולים, שהתערבו ביריות בודדות של חיילים באויר, כדי להרתיע מלצאת החוצה ואולי גם כדי להפיג את שממון הלילה בעיר נכריה, שוממה וכבוית אורות.

*

בצהרי יום ואני משוטט בסביבות הגריזים והנה לעיני קהל רב של שומרונים כיושבי חולון. סבור הייתי, כי הללו באו לחוג יחד עם בני עדתם את נצחון מלחמת־ששת־הימים, ששיחררה את מקום קדשם ושוב אין שומרוני שאינו שוכן קבע בצלו של הר גריזים תלוי בגבולות ובפליטים זרים, ברצותו לקיים כצווה עליה־לרגל. אך לא כך היה המעשה.

„היום", סח לי שומרוני מבני המקום בהתעוררות בלתי־רגילה, „הביאו בני עדתנו מחולון נפטר משלהם, כדי לטמנו בעפר־הקודש. הנפטר הוא מבני משפחת מרחיב, המתיחסת על שבט אפרים, שהוציא את נשמתו על סף שנתו התשעים ובעוד שעה קלה ייקבר בבית־המועד על בחיר־ההרים, כי חוק הוא ולא יעבור לעדת „השומרים", הסביר לי המספר בהנאה, „אדם משלנו כי ימות באשר ימות, את גופו יביאו גם ממרחקים לטמנו במקום הקודש, אשר בחר אלוהי ישראל לשכן את שמו עליו. והעיקר: זהו הנפטר הראשון המובא אלינו מחוץ לשכם מאז עשרים שנות גלות וניתוק מהר קדשנו הזוכה להטמן כאן".

עיניו נהרו וברגש של שמחה קרא בקול: „אשריך יעקב מרחיב, המכונה פיאד פראג', שזכית לכך, אשריך ואשרינו. וכי אין זו אתחלתא דגאולה שלנו ד'?"

קהל המלווים הלך ורב וההלוויה הבמת דמתה לתהלוכת־שמחה, משל הולכים כאן לברית־מילה של ילוד חדש בעדה הקטנטנה, שכל נולד מעורר בה שמחה גדולה. הכל הלכו בצעדים מאוששים אחרי מיטת הנפטר שהיה עטוף ב„כסות עולם הבא" — תכריכי הפשתן — ועל ראשו ה„טאקיה" המבהיקה בלובנה.

הכהנים ואחריהם הקהל שרו פזמונות על קץ כל בשר ועל מותו של האדם שאין מנוס ממנו, לרבות גם בחיר הנביאים משה בן עמרם. למרבה הפלא לא נשמע כל ניגון של עצב או להרתוגה, הנסכפים כרגיל בהלוויות של שומרונים. כמו בחגיגות של שמחה רינן הקהל: „וימת משה עבד יהוה בארץ מואב", פסוק שאחריו באו שירות והשבחות לבורא־עולם ולבחיר עבדיו אדון הנביאים שדיבר אתו פנים אל פנים כדבר איש אל רעהו.

משסיימו, פתחו בפזמונות המעורבים עברית וארמית על החיים החולפים־ועוזים כחלום: „כל חיים בכלים, כל דרי עולם נטולים — והקיים הוא אלוהים. גדול־הגדולים; מה ימותו גם שרים וגם נשיאים — והקיים לעד הוא מלך־המלכים; גם נביא וגם כהן מות ימות גם אם ימאן — והקיים לעד הוא האל הנאמן ותרור־פיומן

סיפור קצר

כיוצא בהם. גם פזמונות־אבל אלה, שכרגיל הם נאמרים בעצבות הדגונית ממושכת, עשאום ההולכים אחרי מיטת הנפטר כמין זמירות של חדוה הנשמעות בחגיגות אירוסים, ברית־מילה ופדיון־הבן. המבצעים הראשיים של זמרה מעודדה זו היו שומרוני חולון, ושומרי הר־גריזים החרו־החזיקו אחריהם.

במיוחד גבר קול התרועה כשפתחו בשירת „האזינו" המלווים נראו אחוזי־התלהבות בהגיעם לפסוקים „בהנחיל עליון גוים, בהפרידו בני אדם, יצב גבולות עמים למספר בני ישראל, כי חלק יהוה עמו, יעקב חבל נחלתו — ישראל"... „כי גוי אובד־עצות המה ואין בהם תבונה. לו חכמו ישכילו זאת יבינו לאחריתם. איכה ירדוף אחד אלף ושנים יניסו רבבה".

ערבים שכמים שבשכנות להר־גריזים שלחו מבטים חשוקים ופזיגים אל תהלוכת ההלוויה. אחד מהם סינן מבין שיניו: „ראה־נא כמה גדולה שמחתם! גם בשעה שהם קוברים מתיהם הם עליזים ומתרוננים. לא אחת נכחתי בהלוויותיהם ותפילותיהם ושירותיהם כמה עצובות היו, נוגות מאד־מאד, ועכשיו עליזות ושמחות הן, ה' לימים שבאו עלינו".

לאחר תום ההלוויה נדחקו על דרכי פנחס נועמאן, אחד ממפליות הכהנים הקשישים, שבהנהרת הזקן בחבורת הכהנים הוא כועמד לרשת את מקומו של הכהן הגדול, לאחר שייאסף זה אל עמו. הריהו שותפו של אבישוע ולשבקיו עם אנשי שכם, ובהזדמני אתו בימי ביקורי בשכם לפני שנים היה עורך לפני ערכות של פסוקים להוכיח לי, כי בני עדת שומרון הם „בני־ישראל של אמת". כיון שראני שמה בא וביקשני לבוא לביתו, לשתות קפה ולאכול פת־ערבית.

התנצלתי על שלא אוכל להיענות לו, שכן אורחו של אבישוע אני ואיך אעזוב את בית מארחי. הלכנו זה לצד זה והוא שוחח אתי על הנסים והנפלאות שאירעו לפני כשבועיים כשישראלי אחד הניס אלף ושנים רבבה.

משניסיתי להסב את השיחה לעניין פירושם של פסוקים לגר־סותיהם, שבהם נחלקו בני יהודה ובני שומרון, גילה פנחס הכהן אי־רצון וקוצר־רוח.

„הבינהי", אמר, „הטעם העניין הוא רציני מאד ואין עוד השיבה לפירושי פסוקים ולמחלוקות על המקום שבחר אלוהים לשכן את שמו. כיום מאוחדים אנו כולנו באחד, ללא יצא כן הכלל. שאם אתם תחזיקו בהר־המוריה והעיר ירושלים תהיה בידכם, קיים יתקיים הר־גריזים בידינו. גורלנו תלוי בגורלכם, אם הכבו אתם בוטחים ושלוים, גם אנו כך. על כן מתפללים אנו לשלומכם ולשלום ציון וירושלים מברוכי בחיר־ההרים — הר־אלוהים גריזים, שכיום שוב הוא חלק מארץ־ישראל. ואכן, נתפלל לאל־צבאות, אלהי אברהם אבינו, כי יתן שלום בחילכם ושלוה בארמונותיכם ואז ישרור גם השלום והשלוה בתוכנו. החזיקו בשכם ובהר־הברכה, שהם חלק מן הארץ שהאלוהים נתן לאבותינו, שאם לאו —"

הוא הפסיק, וחזר ואמר: „קשה לי, קשה עד מאוד, אף אם אני להעלות על דל שפתי את אשר ארצה להזכיר לך: אם לא תקיימו בידיכם את הארץ כולה, הרי הם (ובאומרו כך הצביע כלפי העיר שמעל מגדלי מסגדיה נשמע פסוקו של המואזין: „אין אלוה בלעדי אללה ומוחמד שליח אללה —") — הם עלולים לעשות בנו חס־וחלילה כמו שעשו שמעון ולוי באנשי שכם לאחר חילול כבוד אחותם דינה. על כן גם אני, איש־שומרון קנאי שואל לשלום ירושלים ומדי־בוקר אני אומר תפילה מיוחדת לשלומה. גורלה שלנו ומוריה שלכם, גורל משותף להם".

ובדברו חיבקני ונשקני ועיניו זלגו דמעות. לא ידעתי אם דמעות שמחה הן על ההווה או דמעה של חרדה־עתיד.

החוט האדום

מאת
אפרים אוירבך

עברית: שמשון מלצר

אֲבִי־סָבָא, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה,
הוּא הַשּׁוֹ"ב הָרִאשׁוֹן דְּקַ"ק בֶּלְץ,
עוֹד זָכַר אֶת יְמוֹת הַתּוּגָר,
שֶׁהִנִּיחַ אַחֲרָיו בִּמְקוֹמֵנוּ
חוֹמַת־אֶבֶן בִּדְמוּת חֲצִי־גֹרֶן,
מְשֻׁקַּעַת בְּתוֹךְ הַקַּרְקַע,
וּבְתוֹכָהּ אֶשְׁנַבִּים חֲדוּדִים
מִשְׁבְּצֵי זָוִיּוֹת בְּמִסְגֶּרֶת.
עַתָּה רַד בְּחָמֵשׁ מַדְרֵגוֹת —
וּמֵעַל לְרֹאשְׁךָ יֵשׁ כִּפָּה
עֲשׂוּיָה שְׁמָשׁוֹת רַבּוֹת־גָּוֶן,
שֶׁהַשֶּׁמֶשׁ בָּהֶן מִשְׂתַּחֶקֶת.

הַתּוּגָר — הוּא גַּם לָנוּ הִנִּיחַ
בֵּית־הַכֶּלֶא, שֶׁבּוֹ בְּיָמֵינוּ
מַחְזִיק יִשְׂרָאֵל הָאַרְנָב
אֶת־הַצֶּמֶר וְאֶת הַשְּׂעוֹרִים.
לְרָבּוּעַ צְרוֹרוֹת הַטַּבָּק.
וּכְשֶׁיֵּשׁ חֲתֻנָּה בְּקַ"ק בֶּלְץ —
הוּא מַשְׂכִּיר הָאוּלָם לְרִקּוּד,
חַ"י זוּגוֹת שָׁם רוֹקְדִים כָּל־הָאָרֶץ,
וְנִשְׁאָר עוֹד מָקוֹם דֵּי הַסְּפֵק
לְהַצִּיב שֻׁלְחָנוֹת לַ"מִּשְׁתֶּה",
וּמָקוֹם לְבַעֲלֵי־הַבָּתִּים
עַל תַּצְפִּית הַנְּעָרִים לְשׂוֹחֵחַ.

אַךְ לְמַטָּה — שָׁם יֵשׁ מִין מָבוֹךְ
שֶׁל תָּאִים מֻקָּפִים מִשְׁלֵי־אֶבֶן,
וּבָהֶם שֻׁלְחָנוֹת וְכִסְאוֹת
חֲצוּבִים אֲבָנִים אֲפֹרוֹת.
וְאֵימָה אֲפֵלָה מַחֲרִידָה.
חַיִּים הַבּוֹלְטִים בַּקִּירוֹת.
בַּחֲשֵׁכָה אֲנָשִׁים שָׁם הוֹצִיאוּ
נִשְׁמָתָם בְּלֹא קוֹל יוֹצֵא־חוּצָה.
וּלְמַעְלָה נוֹגֵן יְרוּחָם הַקְּלֵיזְמֶר
לְיוֹד־חֵית הַזּוּגוֹת הָרוֹקְדִים כָּל־הָאָרֶץ
קָאדְרִיל.

וְסָבִי, זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה,
הוּא יָרַשׁ הַחֲזָקָה מֵאָבִיו —
יְהוּדִי תַּם־תָּמִים הוּא הָיָה
הָלַךְ בְּדַרְכֵי אֲבוֹתָיו.
אִם הָאָב הָיָה שׁוֹ"ב — יִהְיֶה שׁוֹ"ב
אַף גַּם הוּא. הוּא חֻלְיָה בַּשַּׁרְשֶׁרֶת.
וְשִׁעוּל הִשְׁתַּעֵל כָּל־יָמָיו,
הַשִּׁעוּל הוֹרִידוֹ אֱלֵי־קֶבֶר...

נִשְׁאַר אַבָּא שֶׁלִּי, בֵּן יָחִיד,
הַיּוֹרֵשׁ אֶת חֶזְקַת הַשְּׁחִיטָה —
וְהִיא עַל עַל גַּבּוֹ הָרָחָב
בְּקַ"ק קוּטִּסְט, מִן הַשְּׁנֵיאוּרְסוֹנִים.
הֵם נֶכְדֵי הָרַשְׁ"ז בַּעַל־הַתַּנְיָא
וְהָרַבִּי ר' מֶנְדְּלִי מִלְיוּבָּבִיץ',
הוּא לָמַד אֶת הִלְכוֹת הַשְּׁחִיטָה.
וְאוּלָם הַשְּׁחִיטָה עַל כָּבֵד הִיא
לְאָדָם שֶׁעֵינָיו שְׁחוֹרוֹת וְטוֹבוֹת
עִם גַּבּוֹת מְגֻלּוֹת עֲלֵיהֶן,
לִנְשָׁמָה עַלִּיזָה, מְזַמֶּרֶת,
הַכָּלָה בִּכְמִיהָה אֱלֵי־וּלְךָ.

אֲבָל אֶסְתֵּר־לֵאָה סָבָתֵנוּ
כִּלְּתָה אֶת עֵינֶיהָ מִבֶּכִי:

אֵיךְ תְּמַן בְּיָדַיִם זָרוֹת
חֶזְקָתוֹ שֶׁל הַשּׁוֹ"ב הָרִאשׁוֹן
דְּקַ"ק בֶּלְץ? אוֹי־אֲבוֹי וְאוֹיָה לָהּ,
שֶׁזָּכְתָה לִירִידָה שֶׁכָּזֹאת!
אֶת סָבִי הֶעָבַר־סָבִי זַ"ל
בִּילָלוֹת מִקִּבְרָם הִיא עוֹרְרָה:
הִשְׁתַּדְּלוּ בְּעוֹלָם הָאֱמֶת
לִפְנֵי כָּל הָאָבוֹת, עַד לְרַשִׁ"י,
סַב־סָבָם הַזָּקֵן מִדּוֹרוֹת,
שֶׁמַּחְשְׁבוֹת־הֶעָמָל שֶׁל הַבֵּן אֶלְעָזָר
יִשְׁלְחוּ לִשְׂדוֹת הַמְּהוּמִים
וְיִפָּזְרוּ לְיַעֲרוֹת הַבּוֹהִים.
וְאָז הוּא, מְטֹהָר וּמְזֻכָּךְ,
יְקַבֵּל לְיָדוֹ הַחֲזָקָה
וְיוֹסִיף וְיִמְתַּח אֶת הַחוּט הָאָדֹם.

כָּל הָעִיר הִתְעָרְבָה בַּדָּבָר,
וּקְרוֹבִים שֶׁמִּקִּישִׁינֶב בָּאוּ:
גְּזֵרָה גּוֹזְרִים אָנוּ עָלֶיךָ,
אֶלְעָזָר בְּרַבִּי חַיִּים־שְׁמוּאֵל,
שֶׁלֹּא תְּבַיֵּשׁ אֶת הוֹרֶיךָ.

וְאָבִי נַעֲשָׂה אָז לְשׁוֹ"ב
עִם עֵינַיִם טוֹבוֹת, שְׁחוֹרוֹת.
עִם גַּבּוֹת מְגֻלּוֹת עֲלֵיהֶן,
וּנְשָׁמָה עַלִּיזָה, מְזַמֶּרֶת
הַכָּלָה בִּכְמִיהָה אֱלֵי־וּלְךָ.

וּכְשֶׁנָּשָׂא יִשְׂרָאֵל הָאַרְנָב אֶת אִשְׁתּוֹ הַשְּׁנִיָּה,
הִיא חָמְדָה רַק יוֹנִים צְעִירוֹת לְמָרָקִים
(לְמַעְלָה רוֹקְדִים חַ"י זוּגוֹת כָּל־הָאָרֶץ
וּלְמַטָּה מָבוֹךְ שֶׁל תָּאִים מִשְּׁלֵי־אֶבֶן
עִם אֵימָה קְפוּאָה עַל כָּל קִיר).

הָיָה אַבָּא שׁוֹחֵט הַיּוֹנִים הַצְּעִירוֹת,
בְּרוּרוֹת וּבְהִירוֹת, עִם צַוָּאר הַשָּׁלוֹם.
וּפְעָמִים לֹא סִיֵּם הַשְּׁחִיטָה בַּחַלָּף
וְהִשְׁקִיעַ אֶת הָאֶצְבָּעוֹת וְהַסַּכִּין
בְּדַם הַחַמִּים — וְקָרַע הַגַּרְגֶּרֶת.

יוֹנִים צְחוֹרוֹת, כְּשֵׁרוֹת.

לְאִשְׁתּוֹ שֶׁל יִשְׂרָאֵל הָאַרְנָב
נוֹסְפָה הֲסִיבָה שֶׁל בְּרִיאוּת
בִּבְשַׂר הַיּוֹנִים הַמָּתוֹק.
מֵעַצְמוֹת הַיּוֹנִים הָרַכּוֹת,
וְנוֹסְפָה לָהּ פִּימָה שְׁלִישִׁית
מִתְגּוֹדֶדֶת עַל־גַּב הַצַּוָּאר.
לְכַסּוֹת הַקְּמָטִים הָרַבִּים.
וְאַבָּא שֶׁלִּי — הוּא שָׁחַט הַיּוֹנִים הַצְּחוֹרוֹת,
וְעֵינָיו הֶאֱפִילוּ יוֹתֵר.
נַעֲשׂוּ כּוֹסְסוֹת וְדוֹקְרוֹת עוֹד יוֹתֵר.
הוֹי עֵינָיו הַשְּׁחוֹרוֹת, הַטּוֹבוֹת,
שֶׁל אַבָּא שֶׁלִּי!

וַאֲנִי, אֶפְרַיִם בֶּן אֶלְעָזָר זַ"ל,
עוֹד שׁוֹמֵעַ בַּלַּיְלָה גְּעִיָּה שֶׁל שְׁוָרִים,
וְרוֹאֶה אֶת הַדָּם הַנִּשְׁפָּךְ
מִן הַתְּהוֹם הַנִּפְתַּחַת בְּצַוָּארָם.
וְרוֹאֶה הָעֵינַיִם, אִלְּמוֹת מִן הַפַּחַד
הַקָּפוּא בְּתוֹכָן בִּנְקֻדּוֹת שְׁחוֹרוֹת.
וְיוֹנִים צְחוֹרוֹת מַרְכִּינוֹת צַוָּארָן.
וַאֲנִי הַשּׁוֹחֵט.

הוֹ יוֹנַי הַצְּחוֹרוֹת שֶׁלִּי,
הַטְּבוּעוֹת בְּתוֹךְ דַּם לְבָבִי —
הַחוּט הָאָדֹם נִשְׁזָר הָלְאָה.
לְמַעְלָה רוֹקְדִים חַ"י זוּגוֹת כָּל־הָאָרֶץ.
וּלְמַטָּה מָבוֹךְ שֶׁל תָּאִים מִכָּל־אֶבֶן
עִם אֵימָה קְפוּאָה עַל כָּל־קִיר.

נעלים חדשות ל„יחפהפיה"

מאת
מ. דרומי

„— מה זאת? למה לבשת את בגדיך המהודרות? — צעקה רחל בזועה ובסערת נפש, על כי החתן מתמהמה כל כך לבוא. — למה שמת כל עדייך עליך? והבואת תקשט שפתה ותערה את חליתה ורביד הצואר ומטבע למזכרת? התנצלי עדייך ברגע!"

מה יוכל ילד בדורנו להבין בקטע זה, הלקוח מתוך הספר „יחפהפיה" של ברטולד אואורבאך, שתורגם בידי י. שף, הוצא על־ידי הוצאת אמנות, פראנקפורט צ"נ מיין, מוסקבה — אודיסה?

חוששני, כי לא הרבה הקשבה, כי לפני חמש עשרות שנים, היתה קראו ילדי ארץ־ישראל את יצירתו זו של אואורבאך ג נ ה ב ה מכנה, כמות שהיא, בתרגום זה של י. שף, איננה תוספת. בני־הנעורים של תקופתנו הם גם בני המהפכה הלשונית העצומה, שנתחוללה אצלנו, העושה את סגנון „יחפהפיה" בלתי־קריא כמעט לחלוטין.

אבל ספרו של אואורבאך נמנה עם הקלאסיקה של ספרות־הילדים, כמו — למשל — „אחרון המוהיקאנים" של פנימור קופר, או „שלושה בסירה אחת (מלבד הכלב)" של ג'רום ק. ג'רום, או „השבוי מזנדה" של אנתוני הופ, או „כלבם של בני באסקרוויל" של ארתור קונאן דויל. „ספרות ילדים" — לאו־דווקא מפני שהסופרים הועידו את חיבוריהם אלה לגיל הצעיר. זאת לא זאת. התהליך המסתורי, שנפל בגורלן של יצירות מופת רבות, עשה אותן לנכסי־צאן־ברזל בספרות החביבה על בני־התשחורת (בלי ש־תיפגם, כמובן, הנאת המבוגרים הקוראים בהן), הואיל ויש בהן תכונות מצויינות, שראשונה בהן א י כ ו ת הכתיבה, צריך היה לשמוח על כך. אלא ששימחה זו לא במקומה היא. הרי גם יתקל הקורא הצעיר ב„יחפהפיה" — ייבצר ממנו לפענח את תעלומת לשונה...

כתבתי: ג ם אם יתקל — וזו צרה נוספת. הספרים הללו, שדורות ארצישראליים קודמים נתענגו עליהם, א י נ ם קיימים. העותקים שיצאו לאור לפני 50 ו־40 ו־30 שנה נתבלו ונתמרטטו. אפילו היתה שפת התרגום סבירה. אי־אפשר ל מ צ ו א את הספרים.

כך איפוא אין ילדי ישראל יכולים להגיע לספרות קלאסית שנעשתה בינלאומית.

על החזית הזה עמדה, עוד לפני שנים, עדה ת מ י ר, מי שנמנתה אז עם אנשי הטלוויזיה הלימודית, וליתר דיוק, היחידה שעסקה במעקב אחרי השידורים לבתי־הספר, ובמיוחד שידורי ההעשרה, כמו „דף מספרי" שתכליתו לעודד הקריאה של ספרות טובה. המעקב, בעיקר בבתי־ספר של עיירות־פיתוח, גילה, כי הילדים נדחפו לקריאה בעקבות השידורים, אך כשהיו מבקשים לקרוא לאו־דווקא את סופרי הילדים בני התקופה אלא, נאמר, את „בית מימכר עתיקות" לצ'ארלס דיקנס או „פנג הלבן" לג'ק לונדון — העלו חרס בידם. הספרניות השיבו פניהם ריקם, שהרי זה שנים רבות לא היו הספרים הללו בנמצא. או לכל היותר, נתגלה איזה עותק בלה בספריה בעיר גדולה, ואז היתה השפה למכשול.

עדה תמיר נמנתה וגמרה ליחד את כתור תיה לענין זה. היא עזבה את הטלוויזיה ובמשך שנתיים תמימות חקרה על־פני הארץ — בספריות, בבתי־ספר, בין הורים ובין ילדים — ונוכחה לדעת, כי נוסף על כל הבעיות הקודמות קיימת הטענה השכיחה, כי הילדים א י נ ם ר ו צ י ם „קלאסיקה" אלא אך ורק ספרות־הרפתקאות „אקטואלית", ש־למרבה הצער היא, פעמים הרבה, קלוקלת במפורש. בספריה מרכזית בשכונת בורוכוב ראתה את „בישימון ובערבה" של הנרי סנקוויץ' ששום ילד לא נגע בו — האם רק מפני שצורת האות היתה מיושנת, הדפים צהובים מוקץ, שפת־התרגום נושנה, או ג ם מפני השתנות־הטעם?

אמת ויציב, לא כ ל הספרים האהובים על ילדי ארץ־ישראל של השנים הרחוקות ההן מסוגלים לעמוד בקריטריונים הקפדניים ב־יותר, אך חלק ניכר מהם, אין ספק שכל פגעי הזמן לא יכלו לו. היא החליטה, כי מן ההכרח לתרגם את מיטב הספרים מ ח ד ש, תרגום קל ושוטף, שלא יהיה רק תרגום מילולי נכון, אלא יוכל להעביר אל הילד את נ י ח ו ח ם של הדברים. בשנים האחרונות גדל דור של ילדים, שמתודעתו הוא חי בין סיפורי „גילי" לבין עלילות צזית. הכלבה הצנחנית — ואין בכך כדי להביע זלזול בחשיבות ספרי־הרפתקאות קלים מהמקור שלנו — אך איננו יודע דבר וחצי־דבר על עמודי־התווך של ספרות הנוער והילדים העולמית. המחפשים אחרי הזהב בשלגי הצפון, מלחמות האינדיאנים באמריקה, החדירה אל לב אפריקה השחורה — כל זה איננו אומר להם מאומה. העובדות ההיסטוריות שהם, הילדים, לומדים בבתי־הספר פורחות מזכרונם לאחר יום, אך אילו היו קוראים אותן בגלגולן בסיפורי פנימור קופר — לא היו שוכחים אותן לעולם. לא בכדי נהפכו סופרים כמוהו לקלאסיקונים.

זאת ועוד. עדה תמיר זוכרת היטב, כי בימי־ילדותה היה המפגש הראשון שלה ושל „צברים" אחרים עם ילדי־חוץ וזה ש־נתקיים עם ילדי העלייה הגרמנית, שהם ההייחסו אליהם באכזריות „צברית" אופיינית. נקודת־המגע היחידות נוצרו כשהתברר ל־ארצישראלי, כי גם ילדי העולם קראו את „בת מונטסומה" ואת „בן־חור" ואת „אייבנהו". זו היתה איפוא תשתית־תרבות בינלאומית משותפת. בעיה זו חזרה וצפה עכשיו עם ילדי העלייה הרוסית, האמונים על הקלאסיקה — ואסור להחמיץ נקודת־מגע זאת.

נחזור אל סוגיית הלשון. בכל השפות ב־עולם חלו שינויים גדולים במרוצת הדורות. ואמנם, כל המדינות המתוקנות מפרסמות מדי פעם מחדש את הקלאסיקונים ב־ע י ד כ ו נ י ם ק ל י ם על־מנת שהלשון תתקבל על דעת הקוראים הצעירים ותישמר זיקתם אל סופרי־המופת. אצלנו, מסיבות מסחריות גרידא — הארץ קטנה וכל מו"ל בר־דעת מבכר להדפיס את הנוסח הישן ולא להשקיע כסף בתרגום חדש — הסתייגו המו"לים מתיקוני הלשון. שלושים־ארבעים שנה לא תורגמו ספרים מחדש. והלא בעברית התחוללה תמורה לשונית עצומה, שגזרה כרת על אפשרות־הקריאה של סגנון תנ"כי בנוסח „וישב", „וילכו" וכיו"ב. הייתכן, כי שני מלחים שיכורים, על ראפסודה בלב ים, ידברו בשפת התנ"ך? אפילו בספר כגון „תום סוייר בדרכים" של מארק טוויין, אשר תורגם לפני זמן לא־רב יחסית, אומר גיים הכושי את הדברים הבאים: „צר לי לשמוע דברים כאלה יוצאים מפיך, מר תום: בושתי ונכלמתי. כלום לכך זוכנת? מה גדולה תהיה עוגמת־נפשה של הדודה פולי לשמע דברים אלה!" — וזוהי מהדורה שלישית מ ח ו ד ש ת, כמצויין בפתח הספר, שיצאה ב־1964. מי שמכיר את סיפורי טווין ואת רגבי־העגה העשירים שלה, ביחוד אלה של הכושים, ישבור מעצמו על הגרוטסקה...

ומה בדבר „כלבא אוכמא" של „אי המטמון" הסטיבנסוני? שם־תואר ארמי זה מצפין ב־חובו את „כלב שחור" הפשוט והנהיר, כשם שהוא מופיע במקור... ומה על „שלושה בסירה אחת", אחת מיצירות ההומור ה־מצויינות בשפה האנגלית (אצלנו תורגם ל־ראשונה, קרוב לוודאי, מרוסית — וזאת על־פי סימנים מובהקים) — מי יבין כה משמע „ניגנו פייסות של גדולים האמנים ה־אשכוזים", „הקאכינות בבתי העשירים", „אולם הביבליותיקה", או „אבונמנט"? אותו עלם שהיה זקוק לאוויר של ים ולמצוין — לכה היה, בעצם, זקוק? האם המזמר קופלטין של בדיחה — מה זיכור? וכך הלאה, וכך הלאה.

במציאות הקובעת, כי אם לא יקראו ה־ילדים את הקלאסיקה בעודם בבית־הספר — מעבר לכיתות ו'—ז'—ח' תלוי סימן־שאלה גדול — לא יקראו אותה לעולם, הכרח לעשות מעשה כעגד מועד. ספרות האלימות והבתירות, לגילוייה השונים, כובשת כל חלקה טובה בנוער. הנוסחה הגואלת היא, אם כן, תרגום שהעברית שלו משופרת, ובה־בעת לא־נמלצה, לשון שתאפשר לילד „לרוץ" עם העלילה. הואיל וכך, אין ברירה אלא להשמיט קטעים שהם בעוכרי הקורא הצעיר — וכך נהוגים גם בארצות־התרבות — היינו, תיאורי נוף מתמשכים מדי, „פילוסופיות" ש־הן מעל לכושר־תפיסתו. אך, חס וחלילה, לא „עיבוד" שהוא קיצור אכזרי, המסרס את מהות הספר — וגם מעשים „יפים" כאלה נעשו אצלנו לרוב.

עדה תמיר פנתה, איפוא, אל טובי ה־מתרגמים והעניקה לילדינו תרגומים חדשים של „בישימון ובערבה", „יחפהפיה", „שלושה בסירה אחת", „אל הררי ההר" ו„אופיר", „הגנן העיוור" ו„ילדי הכיס". היא לא אמרה די. באלה הימים נוסד, בראשותה, מדור חדש בהוצאת „כתר" הירושלמית — זו של האנציקלופדיה יודאיקה — שתכליתו להחזיר למדף הספרים את מיטב ספרות־העולם לבני הנעורים. ואכבם, עד עתה כבר יצאו, בתרגומים חדשים ומובחרים, „אחרון המוהיקאנים", „השבוי מזנדה", „סירה ורה קרוז" ו„כלבם של בני באסקרוויל". בקרוב יופיעו גם „אי המטמון", „קול מיער" ו„קטינקא", ועוד היד נטויה. כך חוזרים קופר הופ, מיין ריד וקונאן דויל, סטיבנסון ו־לונדון ודומה, אל ילדינו, והפעם הם מצויידים בכלים נאותים להסתער על ליבו של הקורא הצעיר. ראוי, כי ברכה הצלחה תלווה את המפעל הזה לגילויו של עולם־הספרות המופלא והקיים, שילדי כל ה־ארצות וכל הזמנים חבים לו את היפות שב־שעותיהם.

בין השורות

✶ סיפורו של מנחם קפליוק, הסופרי „דבר" לענייניים ערבים, הוא מתוך ספרו של המחבר „סיפורו של ג'משיד", העומד להופיע בהוצאת „ספרית פועלים".

✶ אמנון שמוש עושה עתה בצרפת, ו„גלויותיו" תופענה על דפי מדור זה.

✶ אליעזר ד. פרידלנדר הוא מוותיקי המשוררים העבריים בארה"ב — עתה הוסב ישראל.

✶ בימים אלה מלאה שנה לפטירתו של אפרים אוירבך ז"ל, מן החשובים במשוררי אידיש בדורנו.

למד בפנימיה הטכנית של חיל חימוש

אסיפות הסברה

הורים ונערים המעוניינים בפרטים על אפשרויות הלימוד בפנימיה הטכנית של חיל חמוש, מוזמנים לפגישה עם מפקד הפנימיה:

✶ בלשכת גיוס תל־אביב, רח' פוריה כס' 1 יפו, ביום א', 5 במאי 74, שעה 18.00.
✶ בלשכת גיוס חיפה, רח' עומר כיאם 12/14, ביום ב', 6 במאי 74, שעה 18.00.
✶ בלשכת גיוס ירושלים, רח' רש"י 103, ביום ד', 8 במאי 74, שעה 18.00.

פרטים והרשמה בכל לשכות הגיוס האזוריות.
פרטים בכתב ניתן לקבל ע"י פניה לדאר צבאי 2375/ש.

צבא הגנה לישראל

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למתימטיקה ולמדעי הטבע

מחנה לנוער שוחר מדע

יתקיים במסגרת הפקולטה למדעי הטבע בתאריכים 5—20 באוגוסט ש.ז. בקמפוס בגבעת רם

יתקבלו כמועמדים למחנה בוגרי כתות י"א של בתי ספר תיכוניים מוכרים. במקביל מתקבלים תלמידים מארה"ב וקנדה.
הפעילות המדעית, בהדרכת מדענים של הפקולטה בתחומי המחקר הבאים:

מתימטיקה: פרקים בתורת המספרים, אוטומטים ומכונות מתימטיות, שיטות נומריות, מושגים בטופולוגיה וכו'.
פיסיקה: ספקטרוסקופיה של קרינה רדיואקטיבית, תכונות של גבישים בעזרת שיטות אופטיות, מיקרוסקופ אלקטרוני, לייזר.
כימיה: רדיוכימיה, תומרים פוטואלקטרוניים, קרני X ומגנטוכימיה.
ביוכימיה: אנזימטיקה, בודד מרכיבי התא החי ובדיקת פעילותם.
זואולוגיה ופיסיולוגיה: מבנה ופעולה בבעלי חיים: המבנה והפיסיולוגיה של מערכות שריר העצב, נשימה, דם, הפרשה וההורמונים; סיורים.
גנטיקה: פאזים, חיידקים ושמרים, שכפול ד.נ.א., מוטציות ורקומבינציות.
מדעי אתמוספירה: השמוש בלייזר הובי ובלייזר צבע למחקר שכבות גבוהות באתמוספירה. זהום אויר, גשם מלאכותי ופיסיקת העננים.

ההרשמה תסתיים ב־25.5.74

פרטים וטפסי הרשמה ניתן לקבל אצל מנהלי בתי הספר או ע"י פניה בכתב אל: שפרה רון, הפקולטה למדעי הטבע, האוניברסיטה העברית, ירושלים.

רהיטי ארקל

אפיקיק את האביב לביתך

עתה הזמן לרכוש מערכת ארקל אביבית, למרפסת לגן ולפינת האוכל.
דגמים בלעדיים, נאים ונוחים במבחר צבעים.

ניתן עדיין להשיג מערכת ארקל למטבח במחיר עממי

אר־קל בית־זרע
מוצרי פלסטיקה אריזות וריהוט
ד.נ. עמק הירדן, טלפון 067-50331-2

סוכנות ראשית: מוצרי הכן בע"מ, ת"א, רח' הארבעה 6, טל. 268251; חיפה, הנמל 40, טל. 660911; באר־שבע, קרן קיימת לישראל 39, טל. 79123; ירושלים אזור התעשיה תלפיות, טל. 63211 ובחנות בבית ספחות, הלני המלכה 9.

משרדים
להשכרה בשכר חדשי
ברחוב יהודה־הלוי 44 פינת נחלת בנימין תל־אביב
1) דירת 7 חדרים קומה ג'
2) דירת 2 חדרים קומה ד'
●
לטלפן 614981, 614963

מוצרי אמקור
ואחרים
מחירים זולים
על כל קניה מתנה
קרור שרף
דיזנגוף 84 תל־אביב

למכירה אולמות במרכז הארץ
לתעשיה ולכל מטרה
200 400 900 ממ"ר
כניסה מיידית
בנין למרחב בע"מ
רחוב ההגנה 17, פתח־תקוה. טל. 919383

סדור מיוחד לזקנים
השגחה רפואית קבועה, טיפול אינדיבידואלי, אמבטיות פרטיות, גן נהדר, מחירים סבירים
כשר „עלומים" חיפה, הר־הכרמל, רח' קדימה 27 טלפון 81366

למכירה
מכונית קרייזלר ניופורט 1973
צבע כחול עם גג לבן ויניל, מזגן אויר מקורי + רדיו תימום, הגה כח, מעצורי כח, 12,500 ק"מ במצב מצוין
מכונית חדשה עולה — 130,000 ל"י,
בלחץ הנסיבות מוצעת במחיר — 80,000 ל"י
טלפון בבית 264372; במשרד 57056

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

אמנות

הרישום בירושלים

מאת
נעמי בנצור

גאולה דגן היא ציירת ירושלמית ותיקה, אשר התרכזה עד כה בציורי נופים הרריים. בתערוכתה הנוכחית המכונה „אינטימית" היא מפתיעה, בהציגה לצד ציורי הנוף גם רישומי עירום מעודנים ועם זאת חריפי-הבעה. ברישומים הללו אשר רכות הגוף ויפי התנועה מבוטאים בהם, נמצא בדרך כלל קו אחד בצורה בולטת יותר בהשוואה ליתר הקוים. ביקומו של קו זה היא הנותן לכל דמות את אפייה המיוחד בתוך שורת הדמויות הסרות-הקלסתר. דמות כזאת יכולה להיות חושנית, הרהורית, מיוהררת או עצורה ומבוישת. הדגשת הקו האחד בולטת גם בסדרת רישומי תנוחות אהבה. ברישומים האלה נותן הקו המודגש מעמד דומיננטי לתנועה אחת מבין התנועות המקרבות את בני-הזוג זה לזה. בדרך זו הוא גם מרמז על הכיוון, כעין אינדיקציה לעתיד להתרחש.

אשר לנופים המוצגים — חוזרת בהם אותה הנוסה ליריות האפיינית לציירה. בצורה המבע המופיע בדוגמות-ציבוי שונות, היא מציגה נוף הרב שאין בו דיסוננסים. הצביעה היא תמיד מרפרפת, קלילה, צביעה שאינה מתעכבת על פרט אלא כבבנת אותו בלבד, וחולפת הלאה אל הפרט הבא. הן שאינו מתמכר גורם לנוף להיראות חולי, כבתהליך התגבשות אינפורי.

דברים אלה, האמורים לגבי הנופים הטבעיים, תופסים גם בכל הקשור לקטעי הנוף הבנוי. — עם כותרים קשתות וזגלים שבהם היא משלבת מערכות קוים מקבילים, סדרות של מעוינים, מעבצות וקטעי הדפס עדינים — הנראים כנובים כל צבע אשר הרקע הלבן נשקף דרכם.

הצבעים — כחול וורוד צהוב — כוארים מאד. האור מעניק להם מימד בלתי-מציאותי ומגביר את תחושת האריריות, כאלו היו אפיזודה חולפת בלבד על פני רקע לבן שאין לו גבולות.

„קו" — תערוכה בגלריה שץ

התערוכה „קו" המוצגת עתה בגלריה שץ בירושלים היא עוד אחת מאותן „תערוכות לנושאים" שבהן אוספים המארגנים מבנה כיצהק כלאכותי כדי ליצור הצדקה-כביכול להצגתן של יצירות שכבר העלו אבק במחסן הגלריה, כדי לספק את יצר הפרסום של ציירים שונים הקשורים בגלריה ו/או כדי „להביא הרוחי" בלחה הזכים שבין תערוכת יחיד אחת לשניה.

המכנה המשותף שנבחר הפעם — קו — הוא כה כוללני ונדיב עד כי אין כמעט בנמצא יצירה שתחרוג ממנו באופן משמעותי. מינטאריה, האמן העולה מבהוייק, קנה את המוניטין שלו בארץ בזכות רישומיו מלאי ההומור וחכמת החיים. באותו יותר הוא נטש את דרך הריכוז המקסימה בפשטותה, וגילה נטיה לצייר במתחכם יותר תוך שילוב טכניקות הדפס שונות. אם אכבם המוצגים בתערוכה הם מן התקופה האחרונה הרי שניתן להסיק מהם כי האמן „חוזר אל עצמו" — וטוב שכך. רישומיו קלילים ונעימים מאד לעין. לרוב הם עשויים בקו אחד המתפתל בחופשיות סביב עצמו ואגב כך מצדיר סיטואציות אנושיות, המתבססות על דרך ההומור הטוב.

בילאן רישארד הוא אמן צעיר בוגר „בצלאל" אשר הציג לא מכבר תערוכת חיתוכי-עץ באותה אכסניה עצמה. רישומיו המוצגים עתה מזכירים מדי את יצירותיו הקודמות מכדי שתהיה להן הצדקת קיום עצמית. הנסיון לחקות טכניקה אחת באמצעות השניה מוכיח כי הצייר עדיין אינו מודע למרחב האפשרויות של כל אחת מן הטכניקות.

אבידום אופק מציג מספר רישומים בשחור-לבן בהם שולטות דמויותיו האפייניות, המונומנטאליות. דמויות אלו הן תמיד כבדות, כאילו נחצבו באבן, והולמות על כל מרחב הנוף הטבעי שבסביבן.

ליפשיצובסקי מיוצג על-ידי מספר רישומי דמויות בסגנונו האופייני ובמספר רישומים אחרים מן העת האחרונה, שיש בהם משום הפתעה. כפיקאסו בשעתו, כך גם הוא נתון כנראה בתקופת ארוטיקה של הזקנה. הוא מעלה בקוים החלטיים ובטוחים סצנה של אונס וסצנה נועזת אחרת כל כך שנראה כמין קבוצתי. הדמויות רשומות בשקיקה והרישומים טעונים מתח מיני חזק.

שלמה זן דן ברג בונה את נופיו הקודרים (מ-1955) על גבי שני מישורים: המישור הציירי-הקרוב והמישור המרוחק אשר היסוד הציבורי מובלע בו. המתח והריחוק בין שני המישורים בולטים הסב באמצעות בניה כמו בה של מימד פרספקטיבי. הפערון החום מעד וזה מידה של רכות-יותר לפרטי הנופים.

דוד פרואנה בונה אף הוא את רישומיו על פני שני מישורים אלא שאצלו ישנה זרות מבוננת בין שניהם ואין האחד משמש המשך של האחר. המישור העליון הוא מערבולת בגווני אפור ושחור. מערבולת זו עומדת בניגוד ברור לקו המאורגן והממושטר, הבקיק עצמים או דמויות הנבנה במישור התחתון של היצירה. היחס בין שני המישורים הוא כיחס שבין פנים וחוץ. הפנים מנסה לאסוף עצמו מפני הסערה שבחוץ. המבנה הכללי של הרישומים מזכיר במידה רבה את אלה של אביבה אורי.

זאב מזרקי מדגישה במידה שווה בלעע את היסוד הרישומי ואת צבעי הרקע ועבודה זו היא בעוכריה. עולם הצבעים המתקתק, אשר הירקרק והוורוד שולטים בו, ממתן את הבכור הרגשי שנוצר באמצעות הקו וגורם ליצירות לאבד את ייחודן.

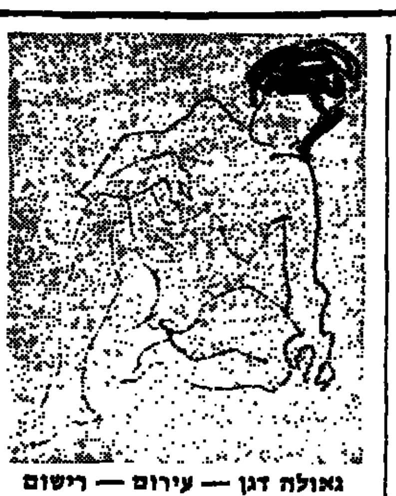
גאולה דגן — עירום — רישום

רישומים ואקוורלים בגלריה נורה

התערוכה של הלני ברט היא אחת מאותן תערוכות של אמנים ותיקים אשר הורכים האבנגרדיים המתחדשים לבקרים עוברים לידם בוגעים-לא-נוגעים ומחזירים אותם נאמנים למקורותיהם, ובעיקר — לעצמם.

כוחה של הציירת, שעברה כבר את גיל הגבורות, הוא בעיקר בתחום הרישום. רישומי הנוף שלה מצטיינים במעברים מהירים מרישום בקוים קצרים ודקים לרישום בקוים כבדים שמקצבם איטי. ההתחלפויות הללו במקצב הן היוצרות את המתח ואת הגריבה הפנימית.

על-פי-רוב רשומים בסגנון כזה נופים הרריים כדוגמת „צפת" (מס' 6), „מראות צפת" (מס' 12), או „נוף" (מס' 27). בציורים הללו גולש הקו ברכות מן הגובה אל המישור, ואגב כך מעניק למרחב כולו מימד של המשכיות. המתח הפנימי בקורב במאבק הסמוי שבין ההרים והנוף הבנוי. ההרים סוגרים על המבנים ועל העצים ואלה ואחרונים נראים כאילו הם לכודים בארץ כתצא. רק בציור אחד „בגליל" (מס' 7) בו מגיעים פרטי הנוף הבנוי לפסגות הנפגשים עם קו האופק, נצלכת אותה סגירות.

לעתים מוסיפה הציירת צבעי-מים לרישומים. תוספת זו פוגעת לעתים בחיוניותו של הקו. גם מבנה המערכת הצבעונית, אשר זה כהה ואינטנסיבי במרכז והולכת ומתבהרת ככל שמתרחקים ממנו אל השולים, זה מבנה פשטני הגורע מן העמקות שבציוריה. פורטרט אחד ויחיד („דינה" מס' ...) מיתודס בתבונה וברגישות ובולט באופן בתערוכה.

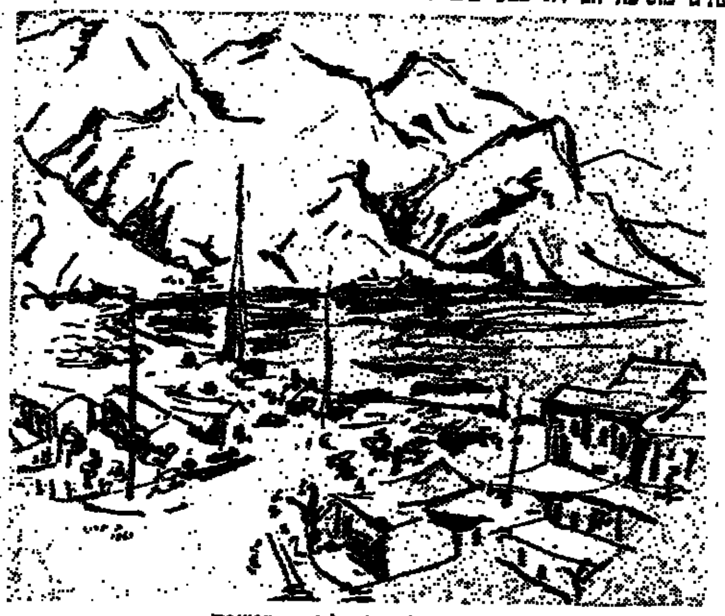
הלני ברט — אילת — רישום

ספרים חדשים
עיון ראשון

עיון ומחקר

הסיפורת המיטאריאליסטית

הלל ברזל עוסק בספרו החדש בזרם ביחוד בסיפורת העברית המודרנית, שהוא קורא לו בשם „הזרם המיטאריאליסטי". המושג הזה אינו מבטל את מקומו של הריאלי בתיאור המציאות, אלא קובע אותו כסוך לספירות-הצל המיטאפיזית. כדוגמת היצירות הוא מכל שנהר, הזמו, בחר, עגנון, אורן, אורפז, אלידן, אפלפלד והורש. (הלל ברזל, „סיפורת עברית מיטאריאליסטית", הוצאת יחדה, רמת-גן, תשל"ד, 194 עמ').

שינויים בקהילת העמים

ספר-כבוד לכבוד הפרופסור כיון ברוקס, הבעיה בספר בעיות באשר להוקיות ולמבנה המתכונה של הקהילה הבין-לאומית וכן על הגיעהים ובאמצעי-השלום בסכסוך המזרח התיכון. הספר הופיע בשפה האנגלית בסידרת הספרים „בעיות בין-לאומיות" („הקהילה הבין-לאומית המשתנה", קובץ לכבוד כוריין כרשקט, בעריכת צ'ארלס באסון, הוצאת „מוטון", פאריס, 1973, 414 עמ').

ליקוטי מחשבה

מאמרים ורשימות, שפורסמו בכתבי-עת שונים בארבעים שנות-יצירה, כונסו על-ידי המחבר לילקוט-מסות, המבטא את מהלך המחשבה והמקפה עליכו. (ד"ר יוסף שכטר, „סיורים בדרך-מחשבה" ילקוט מסות, הוצאת אוניברסיטת הנגב, תשל"ד, 158 עמ').

מאוצר היהדות

קברים קדושים בבבל

אסופה המאגדת את כל אשר נכתב בעברית, בערבית ובשפות לעזות על הקברים הקדושים היהודיים הנמצאים בבבל מימי התנ"ך והתלמוד. המחבר ליקט את המקורות, סידרם בסדר כרונולוגי ובכך נתן תמונה מלאה על כאות קברי-הקדושים שבארץ זו. (אברהם בן-יעקב, „קברים קדושים בבבל", הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים, תשל"ד, 264 עמ').

מערכות האמוראים

תולדות חייהם ומאמריהם בהלכה ובאגדה של האמוראים רב ושמואל נאספו בכרך השני של הסידרה „מערכות האמוראים", מתוך עזבונו של המחבר, שחיבר סידרת מונוגראפיות מקיפות על הגאונים והאמוראים. (הרב ד"ר ישראל קאנוביץ, „רב. שמואל", הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים, תשל"ד, 484 עמ').

שיעורים במשנה

קובץ שיעורים על סדרי-המשנה „נשים" ו„נזיקין", כפי שהשמיעם הרב שמעון הכהן שקאפ לפני תלמידיו בישיבת טלז, כאחורי מסך-הברזל. החידושים והשיעורים מתפרסמים בישראל לראשונה בתוך כתב-יד שהוברח מברית-המועצות, על-פי רישומיו של תלמידו של הרב שקאפ, שהיה אחר-כך לרבה של לנינגראד, הרב יעקב צבי בדאסאן. הן המורה והן תלמידו שוב אינם בין החיים. (הרב שמעון יהודה הכהן שקאפ, „שיעורי רבי שמעון יהודה הכהן", הוצאת מוסד הרב קוק, ירושלים, תשל"ד, 116 עמ').

חוק ומשפט

חדת והתחיקה

הדיון הדתי בתהליכי החקיקה הישראלית, כפי שבא לביטוי בשלוש קבוצות של חוקים. הוא נושא מחקר לתואר דוקטור, שנערך בהדרכת הפרופסורים יחזקאל דרור ובני ורבלונסקי והוגש לסינאט האוניברסיטה העברית בירושלים. נושא זה קבל עתה משמעות אקטואלית נוכח המצב הפוליטי הפנימי במדינה (ד"ר אורי מילשטיין, „הכיצון הדתי בתהליך החקיקה בישראל", הוצאת המחבר, תמוז תשל"ב, יולי 1972, 198 עמ').

אישים

אנשי ספר ועט

קובץ רשימות על סופרים, חוקרים, ביבליוגראפים, מדפיסים ומוכרי-ספרים. את חלקם הכיר המחבר אישית ועל חלקם ידע מתוך ספריהם ומעשיהם. (א.ב. הברמן, „אנשי ספר ואנשי מעשה", הוצאת ראובן מס, ירושלים, תשל"ד 286 עמ').

ספרי עיון ושימוש

פעילות לחג הפסח

חומר מכוון לפעילות סביב הנושא „חג הפסח" במסגרת כיתתית או קבוצתית, בבתי נוער ובתנועות הנוער. הנושאים הכלולים בחוברת: מקורות החג, דינים, מנהגים, מערכון, חידונים ושעשועים-לסדר. (יוסף שקה, „חג הפסח בקהילות ישראל", הוצאה אגף הנוער בשירות החינוך והתרבות, ירושלים, תשל"ד, 56 עמ').

מונוגראפיות של ראשונים

עשרים מונוגראפיות קצרות של הראשונים, החל בשמעון הצדיק וכלה ברבי יהודה הנשיא וכן לקט על דרך-ארץ ומידות באות לפי אמרות חז"ל. (חיים ערמון-קסטנבאום, „אוצר קסף", הוצאת „שיעיר" תל-אביב, תשל"ד, 112 עמ').

ביבליוגראפיה לפולקלור

חוברת לדוגמה, המקיפה מבחר ביבליוגראפי המשקף את הפולקלוריסטיקה בשנת 1969, היא „הסנונית הראשונה" של מפעל רב-ממדים לכינוס הנתונים הביבליוגראפיים של הפולקלוריסטיקה היהודית משנת 1900 ועד ימינו. („הפולקלוריסטיקה היהודית בשנת 1969", בעריכת דב נוי, אמנון שילוח, יששכר בן-עמי. הוצאת המרכז לחקר הפולקלור באוניברסיטה העברית בירושלים, תשל"ג, 102 עמ').

להערכת תכניות-לימודים

מבחר מאמרים, המודע אור על ההסתכלות, התיאורטיות, הדוגמים המכוונים את העבודה המעשית בתחום הערכת תכניות-הלימודים. ספר-שימוש למורה, למנהל, לסטודנט ולכל העוסק בחינוך. („פרקי קריאה בהערכה של תכניות-לימודים" בעריכת אריה לוי, הוצאת מפעל השכפול של אגודת הסטודנטים באוניברסיטת תל-אביב, תשל"ד, 100 עמ', המחיר 9.50 ל"י).

כתבי עת

„קשת", חורף תשל"ד

בכרכו הגליון החדש של הרבעון שבעריכת אהרן אמיר דיון סופרים, משוררים, אנשי מעשה ואמנים בעקבות מלחמת יום הכיפורים. הדיון ליכתר בשם „אל שרשי הדברים" והוא התקיים בפברואר 1974. עוד בחוברת — סיפורים, שירים, דברי עיון וההמדינה, ביקורת ותרגומים. („קשת" סיב, חורף תשל"ד, 1974, הוצאת „עם הספר" תל-אביב, 178 עמ'. המחיר 8.00 לירות).

„מגמות כ/1

הגליון הראשון לכרך כ' של הרבעון למדעי ההתנהגות שבעריכת משה ליסק ויוסף בקוביה, דן בפער העדתי בישראל, בהתפתחות הסוציולוגית של החינוך בעשור האחרון, בהעסקת עבריינים-לשעבר ובאחישים בעדת ההוראה האקדמית. כן מובאות בו סקירות על מחקרים במדעי ההתנהגות ובשפיה למיסודים ערביים ע"י צופים עבריים („מגמות", כרך כ', כס' 1, תואר 1974 יוצא לאור על-ידי מכון סאלד, ירושלים, המחיר 5.00 לירות).

אסקר בע"מ

מפעלי צבעים אספלטים ותעשיות כימיות
ת. ד. 16 חיפה

מודיע לציבור לקוחותיו
שהחל מהיום, 3.5.1974,
שעה 13.00, יהיה מספר
הטלפון החדש בבית החרושת:

04 - 91 21 61

המספר: 04 - 71 32 61 נשאר ללא שינוי

ספרים חדשים
* ימי אוקטובר — עורכו זאב ענר, מרדכי נאור — מחיר 14.50
* מגש הכסף — נתן אלתרמן — מחיר 24 ל"י
* מדינות מטורפות — פרופ' יחזקאל דרור — מחיר 11 ל"י
* פילים בקנה — מבחר קטעי חווי צה"ל שראו אור ב„מחנה" — מחיר 16 ל"י

בית הסופר נויש חיים הזז
השבוע
י"ג באייר תשל"ד — 5.5.74
10.5.74 י"ח באייר תשל"ד
[illegible]
אגודת הסופרים העברים בישראל • משרד החינוך והתרבות

הופיעה חוברת שמינית בכרך ד'
מדע לנוער המתבגר
לדעת
ובה נושאים מעניינים
כמו: אבני ירח, משבר האנרגיה, הבדלים בין טילים, מדוע מלבין השיער, איך פועלת מכונת התפירה, פינות החי שלנו ויותר המדורים הקבועים.
שי לכל הזדמנות - מנוי על „לדעת"
מחיר חוברת בודדת 1.25 ל"י. דמי מנוי לכרך ד' (10 חוברות) 10 ל"י.
יוצא לאור על-ידי
מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה
ירושלים, רח' המלך ג'ורג' 33
חוברות בודדות ניתן להשיג בקיוסקים ובדוכנים למכירת עיתונים.
גזור ושלח
לכבוד
מוסד ויצמן לפרסומים במדעי הטבע ובטכנולוגיה ת"ד 801
ירושלים 91 000 — מ/3
אבקש לחתום על „לדעת" כרך א ב ג ד
(סמן בעיגול את המשבצת המתאימה).
מחיר כל כרך 10 ל"י. ניתן להשיג אוגדן לכריכת הכרכים א—ב ביחד וג—ד ביחד. מחיר כל אוגדן 1.50 ל"י.
מצ"ב .... ל"י בשיק או בהמחאת דואר
לפקודת מוסד ויצמן לפרסומים.
השם ....
הכתובת .... מיקוד ....

אלבום וילנה
בימים אלה הופיע בניו-יורק אלבום-ענק בשני כרכים (כרך שלישי יופיע בקרוב) על העיר וילנה — ירושלים דליטא. [illegible]

טפטים צרפתיים
37 ל"י הגליל
טל. 759473

דרושה וילה בירושלים
בת 6—4 חדרים
לפנות לת.ד. 7053 ים.
ללא מתווכים.

הופיע ספרו השלישי של
יהודה שביט
שירים בתהו הגוף
עקד

יד יצחק בן-צבי
ירושלים
לתשומת לב הציבור
מודעת
„השבוע ביד יצחק בן-צבי"
תופיע מעתה בעתוני יום ראשון בשבוע

האוניברסיטה העברית בירושלים
הפקולטה למדעי הרוח
מודיעה
טקס חלוקת תעודות בוגרים (ב"א)
יתקיים ביום ג' בסיון תשל"ד (28.5.74).
על המקום והזמן תשלחנה הודעות לבוגרים.
סטודנטים אשר סיימו לימודיהם וטרם קיבלו הודעה על זכאותם להשתתף בטקס הבוגרים, מתבקשים לפנות מיד למזכירות לעניני תלמידים, בנין מאפיה, חדר 102.

שים לב!
עם שידורי „שאול ויוהאנה" ב„קול ישראל"
רכוש וקרא את הספרים
שאול ויוהנה
טרילוגיה:
א) בתי אבות, ב) מות האב, ג) בנים
מאת נעמי פרנקל
אפוס רחב-יריעה ועמוק-נשימה על תקופת סיומה הטראגי של יהדות גרמניה עם עלית הנאצים לשלטון, כשצלו של הסוף האיום הוא רב-משמעות ליהדות כולה.
הופיע בהוצאת ספרית פועלים
להשיג בכל בתי המסחר לספרים

אליהו אילת
שיבת-ציון וערב
כמי שהיה ממונה על היחסים עם הארצות השכנות מטעם המחלקה המדינית של הסוכנות היהודית בשנים 1934—1945 מיטיב אליהו אילת להאיר את ההתרחשויות הפוליטיות בא"י. בין נושאי הספר: [illegible]
32.— ל"י
הוצאת דביר

לנדרובר - קרוזאגון
הזדמנות נדירה לרכוש מכונית ספארי מפוארת מצוידת בכיפה, מקרר ותנור בישול. מודל 1967 במצב מצוין.
20,000 ל"י כולל כל המיסים.
טלפונים: 03-755601, 03-757675. ללא סוכנים.

גברות ובנות נחמדות!...
המצב עתה דורש לימוד להסכון, היום יותר מבכל זמן. הספר החדש „יסודות הגזרה והתפירה" [illegible] בא עתה לעזרתכם. בלי הוצאות גדולות והתאמצות רבה.
הספר נושא התועלת — דרוש לכל משפחה בכל תקופה של זמן ואובנה.
נסו וראו!
את הספר להשיג אצל המפיץ „יסודי" רח' בוגרשוב 16 תל-אביב — ובחנויות הספרים בכל רחבי הארץ.

בידור

צוותא לתרבות מתקדמת

הערב 3.5 ב־9.00 — „מחכים לגודו" — מאת: ס. בקט, תרגום ובימוי: עדנה שביט.
בחצות — אבנר חזקיהו, עודד תאומי ב„ליצן המלך" מאת: מיכאל אוהד, בשלוב קטעים ממחזות מולייר. בימוי: אילן רונן, ליווי מוסיקלי: עירית פה.

שבת 4.5 ב־11.11 בבוקר — סדרה 11:11 עם אילתה ויונצ'רקראוס — פסנתר. דניאל בנימיני — ויולה. חברי החמישיה הישראלית לכלי נשיפה. בהכנית: תכנית מוצרט.

מוצ"ש 4.5 ב־8.00 וב־10.30 — זה הכל בינתיים ובינתיים זה הכל — יהונתן גפן ודני ליטני מגישים ערב שירים וחברים.

יום ב' 6.5 ב־9.00 — זה הכל בינתיים ובינתיים זה הכל.

יום ג' 7.5 ב־9.00 — זה הכל בינתיים ובינתיים זה הכל.

צוותא — אבן גבירול 30 תל־אביב, טל. 250156/7.

להקת מחול בת־שבע

תל־אביב אולם „הבימה" בשעה 8.30

יום ב' 6.5	יום ה' 16.5
יום ג' 7.5	מוצ"ש 18.5
יום ה' 9.5	יום ב' 20.5
מוצ"ש 11.5	יום ג' 21.5
יום ב' 13.5	יום ה' 23.5
יום ג' 14.5	מוצ"ש 25.5

כרטיסים: „כנה" אלנבי 43, „ירון" — „לאן" כבר דיזנגוף 14 ובמשרדי הכרטיסים ובערב ההופעה בקופה.

עין־חרוד — מאוחד יום ב' 27.5 ב־9.00
פרדס חנה „דקל" יום ג' 28.5 ב־8.30 (רשת הקונצרטים)
לוד „אורלי" יום ה' 30.5 ב־8.30

נמשכת ההרשמה למנויים
ירושלים — „כהנא", סמואל 2, טלפון 222831
חיפה — „גבה", נורדוי 32/34, טלפון 665272
ת"א — „בת־שבע / בת־דור" אבן גבירול 30, 263175

הבלט הקלסי

בהנהלת הלל מרקמן
וברטה יאמפולסקי
טל. 266610, ת"א

הערב	3.5.74	אולם י.ד. למגינים ביגור	9.00 בערב
יום א'	5.5.74	חמרכז הקהילתי מצפה רמון	8.30 בערב
יום ג'	7.5.74	אולם מוזיאון ת"א	8.30 בערב
יום ה'	9.5.74	אולם עצמאות בתים	
יום ג'	14.5.74	אולם ניצן קריתים	8.30 בערב

תיאטרון השמש — שירי תיאודורקיס

לאור יגר וחבורת תיאודוראקים

משתתפים: דליה כהן, יונית שהם, עוזי חיטמן
כפר־סבא „עמלי" הערב 3.5 ב־9.00
תל־אביב „בית המורה" מחר מוצ"ש 4.5 ב־9.00
הרצליה „דוד" יום ו' 10.5 ב־9.00
תל־אביב „בית החייל" מוצ"ש 11.5 ב־8.30
ליווי: הזמורתו המקורית של תיאודורקיס
חדשו תקליט שירי תיאודורקיס בעברית! בחנויות!

הגר מציעה

יהונתן גפן דני ליטני
מתחתנים ב"צוותא"
בתכנית
זה הכל בינתיים
(בינתיים זה הכל)
גיטרה בס־ישראל בורוכוב, פסנתר־דני פאר
הפקת הצגות: "הגר" טל. 27 22 24

הערב יום ו' חיפה בית רוטשילד 9.00 בערב
מוצ"ש ת"א צוותא 2 הצגות ב־8.00 וב־10.30 בערב

תיאטרון אופרטה

באידיש מציג:
מרי סוריאנו
בלהיט החדש
זאלסט מיר געדענקען
זכור אותי

בימוי: מיכאל גרינשטיין
הנהלה מוסיקלית: שאול ברזובסקי
קריית־ים „נוער" הערב 3.5 ב־8.45
תל־אביב „אהל שם" מוצ"ש 4.5 ב־6.45—9.00
כפר־אתא „שביט" יום ב' 6.5 ב־8.30
רחובות „בית העם" יום ג' 7.5 ב־8.45
לוד „אורלי" יום ד' 8.5 ב־8.45
נתניה „שרון" יום ה' 9.5 ב־9.00

א. ברמן — טוני בולטיני באים להציג מהולנד בידידות

הקרקס הלאומי ההולנדי הנפלא

HOLLAND NATIONAL CIRCUS
TONI BOLTINI

100 משתתפים

ממחר מוצ"ש 4.5 עד יום ה' 9.5 כולל לשבוע ימים בלבד

בבאר־שבע

מגרש רסקו
מחר מוצ"ש, 2 הצגות, ב־6.45—9.15
יום יום שתי הצגות ב־4.15—8.15
כרטיסים: משרד „הנאוה" טל. 78701 ולפני תחילת ההצגה בקופת הקרקס.
לארגונים ולמוסדות כרטיסי הנחה במשרד „הנאוה"

ממוצ"ש 11.5 עד 16.5 כולל לשבוע ימים
הקרקס בחולון
במגרש ברחוב הלוחמים ליד בריכת הנצחון
כרטיסים: כרטיסטרון, „היחס". ביפו: גוטשטיין. בת"א: משרד רוקוקו. כרטיסי הנחה למוסדות וארגונים ב„רוקוקו".

ממוצ"ש 18.5 עד 23.5 כולל
הקרקס בירושלים
כרטיסים: משרד כהנא וקרנאים.

בואו בואו אין כמוהו!

תיאטרון הדום מציג
בעלי במילואים

לילית נגר זאק כהן בוריס סבירנסקי
כתב וביים: יואל זילברג

הערב	יום ששי	גבעתיים „שביט"	9.00
מוצ"ש	4.5	יפו „אלהמברה"	7.30, 9.30
יום ב'	6.5	בית שאן „ירדן"	9.00
יום ג'	7.5	תל־אביב „בית החייל"	8.30

כרטיסים: „לאן" אצל „יוקי" כבר דיזנגוף 14, טלפון 222445 תל־אביב
מפיקים: גורן ד־יצחקי טל 222753

הסינמטק הישראלי

בית עבר העיריה רח' פרבבריתא 4

שבוע סרטי מלחמה

4.5 ב־18.30: הקרבינייארים — ז'אן לוק גודאר (דובר צרפתית, תרגום לאנגלית)
ב־21.00: אדם בקרב — פרנצ'סקו רוסי
6.5 ב־16.30: חניבעל ברוקס — מייקל וינר
ב־18.30: במערב אין כל חדש — ל. מילסטון
ב־21.00: שבילי התהילה — סטנלי קובריק
7.5 ב־18.30: חור בלבנה — אורי זוהר, א. הפנר
ב־20.00: דיון על הסרט „לאן נעלם דניאל וקס" בלווי קטעים מהסרט והקרנת סרטיו הקצרים של אברהם הפנר „המלט ג'וניור", „לאט יותר".
8.5 ב־16.30: במלכודת המוות — פיטר קולינסון
ב־18.30: אדם בקרב — פרנצ'סקו רוסי
ב־21.00: הקרבינייארים — ז'אן לוק גודאר (דובר צרפתית, תרגום לאנגלית)
9.5 ב־18.30: הבלדה לחייל — גרגורי צ'וכראי
ב־21.00: סירה במתנום — סידני פולק
10.5 ב־14.30: או, איזו מלחמה נפלאה, ריצ'ארד אטנבורו (יוקרן במוזיאון ת"א)

טל. משרד: 284425 - טל. קופה: 235865

להקת "כוורת" סיפורי פוגי

חיפה „שביט"	הערב	3.5	ב־9.30
תל־אביב „אהל"	מוצ"ש	4.5	ב־9.30
יפו „אלהמברה"	יום ב'	6.5	ב־9.00
יפו „אלהמברה"	יום ג'	7.5	ב־9.00
ראשל"צ „תפארת"	יום ה'	9.5	ב־9.15

כרטיסים: „רוקוקו" דיזנגוף 93 וביתר המשרדים

ב"חאן" הירושלמי

היום יום ו' 3.5 בשעה 3.00 אחה"צ ובשעות: 21.00, 23.00	סינמה חאן לילדים „גליבר והפירטים" „הקונפורמיסט"
מחר מוצ"ש 4.5 * בשעה שש ושש דקות בערב	ערבית מוסיקלית בשתוף עם „צוותא" ת"א סדרה 11:11 סדרה „6 : 6" מנהל מוסיקלי ומנחה: געם שריף תכנית מוצרט
בשעה 9.30 בערב *	„מוסיקת נשמה יהודית" עם: גיורא פיידמן — קלרניט Jewish Soul Music With Giora Feidman
בשעה 12.00 בלילה	מועדון „מהח בחצות" „החתול בעל 9 הזנבות"
יום א' 5.5 וביום ב' 6.5 * בשעה 8.30 בערב	תיאטרון החאן מציג: „אידיליה משפחתית"
יום ג' 7.5 בשעה 8.30 בערב	„מחכים לגודו" טרגיקומדיה בשתי מערכות מאת: סמואל בקט
יום ד' 8.5 * בשעה 9.00 בערב	ערב פולקלור לתיירים עם: „ענבל"
יום ה' 9.5 * בשעה 8.30 בערב	תיאטרון החאן מציג: „אידיליה משפחתית"
יום ו' 10.5 בשעות: 10, 12, 14	לכבוד ל"ג בעומר 3 הצגות: ההרפתקאה התיאטרונית לילדים ולנוער „מסע הקסמים"

* הנחה לתלמידים, סטודנטים ומוסדות לפי אישורים בקופת החאן

ביתות במועדון התיאטרון

ת"א מנדלי 7 טל. 230039

המלחמה האחרונה (שם זמני)
בהשתתפות: טוביה צפיר, גליה ישי, דני מטינג
הערב 3.5, 2 הצגות ב־9.30 ובחצות.
מחר 2 הצגות ב־8.30 — 10.30
מסע הקסמים
הצגה לילדים
מחר שבת 4.5 ב־11.00 לפנה"צ
כרטיסים ב„יוקי" (לאן) במשרדים ולפני ההצגה במועדון טלפון 230039 לאנדרבים טלפון 216246/7 לפני הצהריים

Lee עושה אנשים יפים.

היכל מועדון התיאטרון בימת הבידור הקל

בהנהלת אלי צבאלי
רח' יוסף 47 טלפון 642542, 660900

2 הופעות אחרונות
הערב יום ששי ומחר מוצ"ש
* סילבן ויאיר
בהופעת פרידה (רק ביום ששי)
* VENDRYES & PARTNER
צמד אילוזיוניסטים נפלא מהולנד
* LES CARAIBES
בריקודי לימבו מהאיים הקריביים
* לורי דוידסון —
חשפנית מצויינת מפריס
* עמי שביט — זמר ישראלי מצליח

פסטיבל העצמאות במסגרת התערוכה הפרחים הבינ"ל רמ"ג

תוכנית מופעי בידור ברחבת האירועים

מחר
מוצאי שבת 4.5.74 בשעה 8.30 בערב
ערב נעילת התערוכה
בהשתתפות האמנים
* טריפונס
* חמישית ה־ג'

מוקמת סדנא לדרמה ניסיונית

עבודה על אפשרויות קומוניקציה ופיתוח הפוטנציאל האישי והקבוצתי
המעוניינים נא להתקשר בערב לטל. 235655

תיאטרוני ישראל

התיאטרון הלאומי הבימה
שלום שלום ואיך שלום
תל־אביב האולם הגדול מוצ"ש 4.5 ב־8.30, יום א' 5.5 ב־8.30
הבעל הנצחי
תל־אביב האולם הקטן מוצ"ש 4.5 ב־8.30

התיאטרון הקאמרי
נעורי ודה'לה
מוצ"ש 4.5 תל־אביב, הצגת תיאטרון חיפה
הצילו
יום ב' 6.5 תל־אביב
השחף
יום ג' 7.5 תל־אביב

התיאטרון העירוני חיפה
הצילו
מחר מוצ"ש 4.5 חיפה, יום א' 5.5 תל־אביב
סילבסטר 72
מחר מוצ"ש 4.5 פתח־תקוה, יום ב' 6.5 חיפה — תיאטרון

התיאטרון הלאומי הבימה הבימרתף

יום אחד לפני...

מאת מוטי בהרב ובבימויו
משתתפים: אורה בראור, יאיר רובין (קויה), מנחם עיני, יוסי וירז'נסקי, שלום קינן
הערב יום ו' 3.5 ב־9.30 ● מוצ"ש 4.5 ב־9.00
טלפון הקופה בתל־אביב 283742

תיאטרון יובל מציג: קומדיה

אולי תשאירו לאלוהות־פיקר?
אילי גורליצקי, תמי סמיבק, דידי לוקוב

ת"א „בת דור" הערב יום ו' 3.5 ב־12.00; 9.30
ירושלים „בית העם" מוצ"ש 4.5 ב־9.00
קרית גת „שפירא" יום ב' 6.5 ב־9.00
ת"א „בת דור" יום ג' 7.5 ב־9.00
בבריה קולנוע „חן" יום ד' 8.5 ב־9.00
כרטיסים במשרדים, טל. בת דור 263178

בידור לעם, נעם מכל מציג:

יוסי בנאי בערב שירים ופזמונים
פרצוף של צועני
מנהל מוסיקלי: ירון גרשובסקי
נגנים: יוסי לוי: גיטרה, חליל
ננו לוי: בלי קשה
עמי פרנקל: גיטרה בס
י. גרשובסקי: פסנתר צ'מבלו
לתושבי חולון „מיגדל" הערב 3.5 ב־9.00
לתושבי חיפה „בית הכרמל", מוצ"ש 4.5 ב־9

גדי יגיל יגאל בשן בלווי תזמורת בת 7 נגנים
לתושבי תל־אביב־יפו יפו „אלהמברה" הערב 3.5 ב־9.30
כרטיסים: רוקוקו יפו גוטשטיין וקופת אלהמברה טל. 823457

ציפי בנג־בנג
ציפי־שביט בהצגה לילדים
פרדס חנה „דקל" יום ב' 6.5 ב־4 אחה"צ
קרית־גת „היכל העשור" יום ג' 7.5 ב־4 אחה"צ
נתניה „שרון" יום ד' 8.5 ב־4

הפקה: בידור לעם בע"מ, דיזנגוף 108 ת"א טל. 223176—5. הפצת כרטיסים בת"א־רוקסי טל. 223663

האגודה לקידום תרבות

התיאטרון לילדים ולנוער

„תעלולי סקאפן"

מאת: מולייר
תרגום: נתן אלתרמן
במוי: יוסף מילוא
תפאורה ותלבושות: אלי סיני
תאורה: יחיאל אורגל

משתתפים (לפי הא"ב): מוטקו אלקלעי, עזריאל אשרוב, רפי טילוה, גדי יגיל, דלית כהן, יואל מקוב, מישה נתן, מלי סיטה, חנה ריבה ודוד שליט

3.5.74	יום ו' חיפה תיאטרון חיפה	שעת המופע	10.30
5.5.74	יום א' ירושלים תיאטרון ירושלים	שעת המופע	10.00
6.5.74	יום ב' ירושלים תיאטרון ירושלים	שעת המופע	10.00
7.5.74	יום ג' ירושלים תיאטרון ירושלים	שעת המופע	10.00
8.5.74	יום ד' ירושלים תיאטרון ירושלים	שעת המופע	10.00
9.5.74	יום ה' ערד מרכז קהילתי	שעת המופע	10.00

„בת המלך"

5.5.74 ערד מרכז קהילתי 11.00
6.5.74 ערד מרכז קהילתי 11.00
7.5.74 גבעתיים שביט 11.00
8.5.74 נתניה שרון 10.00
9.5.74 חיפה תי. חיפה 10, 11.45
10.5.74 חיפה תיאטרון חיפה 10.00

„מי אתה מסייה מולייר?"

3.5.74 יפו מ. להכ' מקצועית 9.00
5.5.74 רמת גן ביה"ס ניצנים 8.30
רמת גן פרדס רח' אמנון תמר 10.30
6.5.74 באר יעקב
מושב יוהנה ז'בוטינסקי 9.00
7.5.74 נתיבות מרכז קהילתי 10.00
נתיבות מרכז קהילתי 11.30

„עולם הפנטומימה"

5.5.74 שדרות ביה"ס שקמים 9.30
שדרות ביה"ס מעוז 11.30
7.5.74 מושב ניצנים 9.30
9.5.74 שפיר אבן שמואל 9.30
אופקים מרכז הנוער 12.30
עוזה בית הנדי 12.00

„מפלאותיה של לאה"

5.5.74 שדרות ביה"ס עץ חיים 9.30
שדרות הראה 11.00
7.5.74 שפיר אבן שמואל 9.30
9.5.74 עוזה מעגלים 9.30
עוזה בית הנדי 12.30
מרחבים גילת 11.30

עיריות, מועצות מקומיות וקיבוצים המעוניינים בהצגות ובמופעי צוות לקייטנות בחודש הקיץ — נא להתקשר בכתב למשרד התיאטרון.

משרד החינוך והתרבות רח' צבי ברוק 1 תל אביב טל. 51409

במזומן?

אתה אצלנו מלך — גם המהירים משתחווים לפניך
פוטו־סטריאו פספורט — רחוב בן־יהודה 8, תל־אביב

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

בידור

לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • • • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • לאן השבוע • • •

תערוכת הפרחים הבינלאומית

פסטיבל פרחים ואמנים · הפארק הלאומי · רמת גן · 4.5.74 - 25.4

יופי שצריך לראותו ...

מאות אלפי פרחים, שזורים בידי טובי הפלוריסטים מישראל ומהעולם — זהו יופי שצריך לראותו...

ישראל ועוד 22 מדינות מציגות בפארק הלאומי ע"ש א. קריניצי ברמת־גן מאות אלפי פרחים, צמחייה טרופית, גן בוטאני, צמחייה בתרבות מים, אקווריום ענק, ועוד ועוד...

ברחבת האירועים יתקיימו בתקופת התערוכה הדגמות שיזור פרחים אמנותי בידי פלוריסטים בינלאומיים וישראליים. מופעי אמנים הופעות בידור.

התערוכה פתוחה מדי יום מ־10.00 עד 23.00, בימי ששי מ־10.00 עד 15.00.

תחבורה באוטובוסים של „דן" עד לפתח הפארק:
מתל־אביב — 30, 35; מרמת־גן — 67.

תערוכת הפרחים הבינלאומית
התערוכה בה מבקרים עם כל המשפחה

הועד למען החייל תל־אביב יפו
בית החייל
ע"ש יוסף ברץ
רח' ויצמן 60 תל־אביב

תוכנית השבוע בתיאטרון

בכ"ש 4.5.74 בשעה 20.45	„פאפא ליאון" — תיאטרון סיון
שני 6.5.74 בשעה 20.30	„בני הדוקטור" — תיאטרון לילך
שלישי 7.5.74 בשעה 20.30	„בעלי בשידואים" — תיאטרון הזמן
חמישי 9.5.74 בשעה 20.30	„פאפא ליאון" — תיאטרון סיון
מוצ"ש 11.5 בשעה 20.30	„שירי היאהדהקים"

תוכנית השבוע בדיסקוטק
(בין השעות 21.00—24.00)
בתכנית הקבועה: מוסיקת רקע, מוסיקה לריקודים, בר.
במוצ"ש 4.5.74 במוצ"ש 11.5.74
מחיר הכרטיס: 5.— ל"י כולל משקה ראשון
בימי חול: יפתח הדיסקוטק לפי הזמנה

נשף ריקודים
יתקיים ב„אולמי תחביב", רח' אבן גבירול 65, ת"א
במוצאי שבתות 4.5.74, 11.5.74
החל משעה 8.00 בערב
עם **תזמורת חיל האוויר**
בניצוחו של רס"ן אריך טייך
בתכנית האמנותית:
הזמרת מלי למבז

תערוכת הצייר חיים פרייבר
תיפתח ביום ה' 9.5.74 בשעה 5.00 אחה"צ
במואייה התיאטרון בבית־החייל
רח' ויצמן 60, תל־אביב.
שעות הביקור בימי חול: 17.00—19.00
התערוכה תנעל ביום ה' 23.5.74

ב"ה
לסטודנטים דתיים
ערב בידור
מוצ"ש 4.5 מהשעה 8.30
באולם בני ברית
רח' קפלן 10 ת"א
בתכנית:
* ששי שקת הזמר הדרומאמריקאי
* ג'רי אוונס
* מרגלית צנעני רוקדים לצלילי
* תזמורת הויקטורינים
כנ לדייק

„האגם"
בפארק הלאומי בר"ג
בהנהלת: ינוש
מזמינכם:
הערב ובמוצאי־שבת
לרקוד! ולהתבדר!
לצלילי תזמורת
„הקונסולים"
משקאות חריפים!
מחירים עממיים!
*
ניתן לשכור את האולכות לכסיבות וחתונות
טל: 447789

אגודת הסטודנטים אוניברסיטת ת"א
מועדון בר־מינן
היום החל משעה 21.00
ריקודים
לצלילי תזמורת
* עונות השנה
בתכנית האמנותית
דני גרנות ותזמורתו
בתוכניתו החדשה
באודיטוריום בר־שירה
יוקרן בשעות 22.00, 24.00
סרט מעולה
מחר — מוצ"ש 4.5
בשעה 21.00
במועדון בר־מינן
ריקודים
לצלילי תקליטיה עשירה
*
באודיטוריום בר־שירה
יוקרן בשעה 21.00
סרט מעולה
* היכונו לפתיחת ביה הה במועדון בר מינן
הכניסה עם תעודת סטודנט בלבד!

נתן גלבוע מציג:
שמעון דז'יגן
בתכנית חדשה!
טאטע אתה צוחק...
בימוי: שמואל עצמון
תל־אביב „נחמני" מוצ"ש 4.5 ב־7.00—9.15
חיפה „אורה" הערב יום ו' 3.5 ב־9.00
כפר־סבא „עמל" יום ב' 6.5 ב־8.30
בת־ים „בת־ים" יום ג' 7.5 ב־9.00

מועדון הצפון
מזמינכם לרקוד ולבלות
במוצ"ש 4.5.74
באולמי רות
ברח' בן־יהודה 84 ת"א
(מול קולנוע „בן־יהודה")
עם להקת
„המשכנעים"
ליד המיקרופון
רוני מנדס
בתכנית האומנותית הזמרת
רחל אגת

ירח דבש נפלא
בנהריה ובאילת
בהנחות גדולות
רק באמצעות
און ארוח ונופש בע"מ
חיפה, הרצל 22
ת"א, ריינס 4
אלנבי 113

חאן הדקל
מסעדה בלקנית
כביש לוד — אור־יהודה
הננו שמחים להודיע ללקוחותינו הנכבדים כי קבלנו טלפון ומספרו:
756480
שבבקשתם לרשום אותו לפניכם
בתודה ולהתראות

„מכבי" רמת־גן מארחת:
אשפי הרלם נגד כוכבי ניו־יורק
NEW-YORK STARS
VS
HARLEM WIZARDS

לחברי גבעת חיים והסביבה	לסטודנטים בחיפה	לתושבי קרית־שמונה והסביבה
מחר במוצ"ש 4.5.74 ב־8.30 בערב במגרש הכדורסל של גבעת חיים כאיחוד. כרטיסים במזכירות הקיבוץ...	ביום א' 5.5.74 ב־8 בערב באולם הכדורסל בקרית הטכניון: 2 משחקים: נבחרת הטכניון... נגד אשפי הרלם וכן אשפי הרלם נגד כוכבי ניו־יורק. כרטיסים במשרד...	ביום ב' 6.5.74 ב־8.00 בערב בקבוץ אילת השחר. כרטיסים להשיג בקבוץ אילת השחר... טלפונים: 37292, 37313

לתושבי תל־אביב היכונו למשחק השנה!
כוכבי הכדורסל הישראלי נגד כוכבי הרלם.

התיאטרון לה מבים
אבי חורן
בתפקיד
פאפא ליאון

חולון „מרכז" הערב יום ו' 3.5 ב־9.00
תל־אביב „בית החייל" מוצ"ש 4.5 ב־8.45
חיפה „ה. ביזמר" יום א' 5.5 ב־9.00
פתח־תקוה „היכל" יום ג' 7.5 ב־9.00

אימפרסריו ברוך גילאון ונתן גלבוע מציגים:
תיאטרון בלט בן־זמננו
של המרכז הכוריאוגרפי הלאומי של צרפת
להקה בת 50 איש
ת"א „היכל התרבות" הערב יום ו' 3.5.74
מחר, מוצ"ש 4.5.74 ב־8.30
ירושלים „בנייני האומה" הצגה יחידה ביום א' 5.5
נהריה „הדר" הצגה יחידה לכל הסביבה ביום ב' 6.5.74
באר־שבע „קרן" הצגה יחידה לכל הסביבה ביום ג' 7.5.74
חיפה „ארמון" הצגה יחידה לכל הסביבה ביום ד' 1.5.74
הרצליה „ארמון" הצגה סגורה ארצית ביום ו' 10.5.74
ההתחלה בשעה 9.00 בערב

— זוכר ושמור —
המרכז לטלוויזיה לימודית
מגיש:
תוכניות מיוחדות
השבוע: י"ג באייר — י"ח באייר (5.5—10.5)

באטיק על בד — בניה עזיאל מלמדת הדפסה על בד בשיטת הבאטיק. יום ראשון, י"ג באייר, 5.5.74 שעה 16:00

שח־מט — שיעור מס' 28. יום ראשון, י"ג באייר, 5.5.74 שעה 16:15

ביני לבינך — מחיצות עדתיות — דיון בבעיה: „האם יש אפליה עדתית בישראל?" הצופים מוזמנים להשתתף בשדר תוך כתן תשובות על השאלות לפי הוראות המרכז. פרטים נוספים ונוסח השאלות במודעה נפרדת. יום ראשון, י"ג באייר, 5.5.74 שעה 16:35

הורמונים — פרק בביולוגיה למתמטיקים לבחינות הבגרות ולכל שוחרי המדע. יום שני, י"ד באייר, 6.5.74 שעה 16:40

האיזמרגד של הקיסר — דני וגיל במסע בלהרי־גל אל רומא של הקיסרים. תוכנית באנגלית. יום שני, י"ד באייר, 6.5.74 שעה 17:03

לפגוש את הורינו — מן הסדרה „יועץ והכהן". הורים וילדים נפגשים כדי לדון יחד על בעיותיהם. יום שלישי, ט"ו באייר, 7.5.74 שעה 16:09

איי הים הדרומי — מן הסדרה „נופים וארצות". יום שלישי, ט"ו באייר, 7.5.74 שעה 16:38

בחצר הפלפלים — סדרה חדשה לגיל הרך על בעלי נפש צעירה. יום רביעי, ט"ז באייר, 8.5.74 שעה 16:00; יום ששי, י"ח באייר, 10.5.74 שעה 16:00

המפתח — סיפור בנה ריגוש על ילד שמצא „מפתח". יום רביעי, ט"ז באייר, 8.5.74 שעה 16:33

מתח חילופין — פרק בתורת החשמל במסגרת הפינה הטכנולוגית. יום רביעי, ט"ז באייר, 8.5.74 שעה 17:09

ל"ג בעומר — תוכנית לחג עם יגאל... ועזריה אלון. יום חמישי, י"ז באייר, 9.5.74 שעה 16:37; יום ששי, י"ח באייר, 10.5.74 שעה 16:50

טלנוער — המגזין לבני הנעורים. יום חמישי, י"ז באייר, 9.5.74 שעה 17:09

— זוכר ושמור —

לתשומת לב תושבי תל־אביב
תזמורת סימפונית חיפה
מופיעה בקונצרט מיוחד בשיתוף עם
מוזיאון תל־אביב
ביום ד' 8.5.74 במוזיאון ת"א, שעה 20.30
מנצח: **שמואל פרידמן**
סולנית: **אירנה זריצקיה** (פסנתר)
בתכנית: פארת — קולאז' על נושא בך
בך — קונצ'רטו ברנדנבורגי מס' 4
סולנים: **אביגדור זמיר** (כנר ראשי)
יעל ריינדורף (חליל ראשון)
גבריאלה אברהם (חליל שני)
שוסטקוביץ — סימפוניטה
מוצרט — קונצ'רטו לפסנתר ברה מינור.

דני צלף מציג
ערב שירי
נבו ודודו

בליבדי ר'ווייד
להקת גאז

תל־אביב „בית ליסין" הערב יום ו' 3.5 הצגות ב־9.00—11.30
תל־אביב „בהידוד" מוצ"ש 4.5 ב־9.00

---

*

תקליט פסטיבל הזמר והפזמון תשל"ד
מקום ראשון: שלמה ארצי ולהקת גבי תפוח
מקום שני: אילנית
מקום שלישי: יגאל בשן
תשאר שירי הפסטיבל
* בל הבצועים המקוריים
תקליט הד־ארצי ורשות השידור

תיאטרון לילך מציג:
גבי עמרני
בקומדיה המצליחה של אלי שניר
בני הדוקטור

תל־אביב „אהל" הערב 3.5 ב־9.00
קרית־חיים „הבימה" מוצ"ש 4.5 ב־9.15
יבנאל „מלוח" יום א' 5.5 ב־8.30
תל־אביב „בית־החייל" יום ב' 6.5 ב־8.30

נפתח ביה"ס למסג'יסטים/יות
ההרשמה החלה
הלמודים נערכים ע"י מורים בוגרי בתי־ספר מוכרים בארץ ובשבדיה.
הקורס להשתלמות במוניפולציה וארטקולציה נדחה עד להודעה חדשה.
טלפון: 240495 222100

בית־רוטשילד חיפה
הערב ב־11.00
„טוב למות בעד עצמנו"
מחזה עם פזמונים
מאת אילן רונן ובבימויו

בית הסטודנט בכפר־סבא
הערב 3.5.74
בשעה 10.00
תופיע
• שלישית אדלר
• תזמורת המלכותיים
בר — ריקודים

בגן־הוואי כל ליל ומוצאי שבת
תזמורת הוואי
ליד המיקרופון הזמר ז'ק בורג
מחירים עממיים

ל„פרפיסה"
אורגנים „החוסכים"
שנות לימוד רבות
מכירה בלעדית: „זומרפלד" תל־אביב

DRIVE-IN CINEMA TEL-AVIV
קולנוע הדרייב-אין ת"א

קולנוע „דרייב־אין" טלפון 477177 מציג:

החל ממוצ"ש 4.5.74
הצגה ראשונה בשעה 7.00
לכל המשפחה
ג'ון וויין בסרט הראווה הענק
„עולם הקרקס"
"CIRCUS WORLD"
בהשתתפות:
✶ קלאודיה קרדינלה
✶ ריטה הייוורט

הצגה שניה בשעה 9.30
בבכורה ארצית ממוצ"ש 4.5
סרט המתח עוצר הנשימה
„יום הדמים"
"BLOODY FRIDAY"
הפשע מדבר ככו כנפה, אי אפשר לבצע פשע מבלי לתת את הדין על כך. נפוליאון בונפרטה

במוצאי שבת בחצות
„תקרית בזלצבורג"
"THE SALZBURG CONNECTION"
רב המכר שהפך לסרט רינול
עם: ✶ ברי ניומן ✶ אנה קרינה

JUANITA SMITH

הנהלת
קפה — פיאנו
„קרסייה"
גאה להציג את
הזמרת־פסנתרנית
מניו־יורק
חואניטה סמית
ההופעות ערב ערב
(הנחה לחיילים במדים)
שד' שאול המלך 2, ת"א
להזמנת מקומות מראש
טלפון: 259843

בלש ושמו מקיו

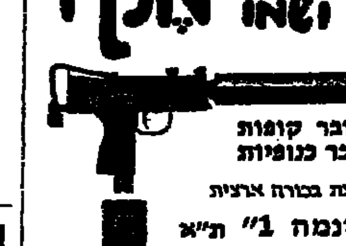

סרט שובר קופות
בלש שובר כנופיות
שבוע 2 הצגה בכורה ארצית
בקולנוע „סינמה 1" ת"א
4.30 — 7.15 — 9.30
מסרטי וורנר ברוס בצבעים

בית־הצנחן
רמת־גן
במוצאי־שבת 4.5.74
ריקודים
והרבת בידור
בתכנית:
צביקה פיק
והמורות
ריקודים לצלילי להקת
הכוכבים הכחולים
במוצאי־שבת 11.5.74
דודו דותן
כרטיסים להשיג בערבי ההופעות בקופת בית־הצנחן, רח' רוקח, כניסה מדרך אבא הלל 155 (על פי שילוט).

סטיב מקווין / דסטין הופמן

פרפר
PAPILLON
לפי רב המכר „פרפר" של הנרי שריר

„אסתר" ת"א 4.00—7.00 9.30
„עצמון" חיפה 4.00—6.30 9.15
בקרוב: „אורן" באר־שבע 7.00—9.30
„חן" ירושלים

השבוע בבתי הקולנוע

תל־אביב

במוצאי שבת: 7.15, 9.30
ביום הול: 4.30, 7.15, 9.30

אסתר: 7.00, 9.30 שבוע 6 רונג'ר מור היה והג לפעת
אורדן: שבוע 3 אוסקר הלילה האמריקאי
אורלי: שבוע 5 הצגה בכורה איוה בין כתר
אלנבי: שבוע 2 מר ויליאמסון האיש שלגו כדים
אסתר: 7.00, 9.30 בכורה ארצית סטיב מקווין הפרפר
בית־ציונה: שבוע 2 קליף ריצ'רד הוייטי אותי גבוה
גורדון: הצגה בכורה ארצית לינו ונטורה גודליק עם רשימה
גת: 6.30, 9.00 שבוע 2 ג'ק למון וליזלים פולס אנדנטר
דקל: שבוע 6 ליב אולמן המצוד הגדול
דרייב־אין: 7.00 עולם הקרקס 9.30 יום הדמים בחצות: תקרית בזלצבורג
הוד: ג'ים קלי, גלוריה הנדרי סידני וגיזם
זמיר: שבוע 3 הצגת בכורה פיטר אנוריה אהבה
זכיר: סוני קנדל, נורדון כימשל שבע נשים ארוטיות
חן: שבוע 3 אנטוני קווין הדוד — בת
יוסף: שבוע 2 בריג'יס ברדו דוד דואר
מגדלור: שבוע 7 בבכורה ספרייטנר כך הייתי
מקסים: שבוע 2, הצגה בכורה ארצית בסוד ההאומה
כרמן: פרס הקרמה המוחצים
מוגרבי: אבירי הקרמה
מוריה: שבוע 5 בבכורה ארצית יוסי בנאי חכם גמליאל
סינמה 1: שבוע 2 בבכורה, ג'ון וויין בלש ושמו מקיו
סינרמה: שבוע 2 בבכורה, טוני קנדל סטודנטיות בבלגמה
עדן: 7.00, 9.00 הכרס מתוכבי החלום המתוק
פאר: שבוע 9 גלנדה ג'קסון אוסקר 73 אהבת החיים
פריז: שבוע 6 הבלוגרייט המסכור
צפון: שבוע 6 אנני ג'ירדרו אין עשן ללא אש
רמת־אביב: אדוארד פוקס נשיא של הבודנת
תכלת: שבוע 8 רות גורדון הדולך הגזור
תל־אביב: שבוע 8 לואי דה פינס רבי יעקב
תמר: הצגת בכורה ארצית ההופכת

חיפה

במוצאי שבת: 6.45, 9.00
ביום הול: 4.00, 6.45, 9.00

אורדן: ג'יימס דין כורך העקורים
אורה: שבוע 2 בבכורה ספרייטנר כך הייתי
אורלי: ולטר מתיאו פיט ומילי
אמפי: הרוכבים הנועזים
ארמון: רונג'ר מור — ג'יימס בונד חיה ותן למות
בית־הסטודנט: 4.00 ילדי גן העדן
גלי־אור: ז'אן לואי טרינטיניאן המזימה
חן: איש המערב
כרמל־גב: קאנגן
מוריה: אינגריד ברגמן, ולטר מתיאו פרח הקקטוס
מירון: פרס הקרמה הקשר הסיני
עצמון: 6.45 אנתוני קווין מספר לרוצח 110
עצמון: 6.30, 9.15 סטיב מקווין דסטין הופמן הפרפר
סאר: דקמרון האסור
רון: שבוע 6 גלנדה ג'קסון אהבת החיים
שביט: שבוע 2 לאורה אנטונלי אחות בין טוורה
שמשון (נוה שאנן): אדוארד פוקס נשיא של הבודנת
בית־העם (קרית חיים): 8.15 קלרק גייבל חלף עם הרוח
הדובר (קרית חיים): במוצ"ש 9.00 הגבנה
מגדל (קרית ביאליק): 7, 9.15 פול ניומן בבלודת הפשפש
ספיר (קרית ביאליק): 6, 9 ג'ים בראון המכה מאי השלום
עדן (קרית ים): 6.45, 9 הבלוגרייט עם הנער השחורה
מלחמה (קרית מוצקין): 6.30, 9 מאפיונה
זבולון (ק. טבעון): 6.30, 9 ג'לי צ'פלין זבובים כוחו־שתים

ירושלים

במוצאי שבת: 7.00, 9.00
ביום הול: 3.45, 7.00, 9.00

אדיסון: 7.15, 9.15 הסרט היוני אבא המירוקה
אורגיל: שבוע 6 אין עשן ללא אש
אוריון: ולטר מתיאו השוטר המוזק
אורנה: שבוע 2 ג'ורג' סגל אני אוהב את ברומזו
ארנון: שבוע 3 וודי אלן בננה
הבירה: שבוע 4 גרמה כסלת 4 המצאים
חן: שבוע 3 יוסי בנאי חכם גמליאל
ירושלים: מלקולם מקדואל התפוז המכני
מקדר: 6.45, 9.00 שבוע 2 רוזמן פולנסקי הערפדים
עדן: נפטת מקלומסקי
רון: אלן ארקין אמריקן המטאטים הלוחמים

רמלה

המגדל: 7.15, 9.30 שבוע 2 ההכרבונים הנועזים

לוד

אורלי: 7, 9.15 קלינט איסטווד האביר המוחם הנזיר
בהדית: 7.00, 9.00 הכתה המארפיה

ראשון־לציון

בשעה: 6.45, 9.00
עצמון: לי מרווין, ג'ין פונדה כאס כוד
ראשון: בית הזכוכית
תפארת: 7, 9.15 מירי דרס הבלוגרייט עם הנער השחורה

נס־ציונה

עדן: 6.30, 8.30 ברוס לי הדרקון

רחובות

בשעות: 7.00, 9.15
בית־העם: צ'רלי צ'פלין אורות הכרך
חדר: המסתוה הוא פנסר
חן: כולה השכונה

גדרה

בית־רחל: 7.00, 9.00 יומנה של בתולה

אשקלון

רחל: 7.15, 9.30 גלנדה ג'קסון אהבת החיים

אשדוד

בשעות: 7.15, 9.30
אסתר: נורדון סיג'ל הקולנע נגד הקרימה
אשדוד: צבאי הקרמה של גודרון
רגבו: צ'רלס ברונסון הרודף

אופקים

בשעות: 7.15, 9.30
בית העם: טרזנים: ויינבגם פרוים דיר סייבם
כוכב: כל אהרון דודי

קרית מלאכי

בידור: 7.15, 9.15 דקמרון מס' 2
הוד: 7.00, 9.15 הבלוגרייט עם הנער השחורה

רמת־גן גבעתיים

בשעות: 7.15, 9.30
ארמון: לגרו כותנה הסימפוניה הארוטית
אורדע: קרל אונבור 24 שעות של מוות
אורלי: שבוע 2 ליזה מינלי יואל גריי, מייקל יורק קברט
ארמון: שבוע 2 ולטר מתיאו פיט ומילי
בלאסור: טוני קנדל אונס במאריק
הדר: שבוע 5 בבכורה ארצית יוסי בנאי חכם גמליאל
כוכב: סנדי דנליה כי אשמה
רגבם: שבוע 2 קלינט איסטווד האביר המוחם הנזיר
רמת־גן: שבוע 8 בבכורה ארצית לואי דה פינס רבי יעקב
שבעים: ולטר מתיאו בלילי הארד

פתח־תקוה

בשעות: 7.00, 9.15
אורנן: 8.15 בכרינדה
הוד: ברט לנקסטר מליף במדורה
היכל: לגרו כותנה המרגלה בברוכספיה
שלום: טוני קנדל זר בברוכספיה

עכו

גלריה: 6.45, 8.45 אוליביה האשי הנאה לקרנת הקיץ

קרית־שמונה

בשעה: 6.15, 8.30
תרבות: צ'רלס ברונסון בשם האבירים
שגיר: חיים טופול הקיץ הנצחי

עפולה

חן: 6, 8.30 כבר איש המלדה
גלורה: 6.15, 8.45 טוני קנדל אונס במאריק

חדרה

חדרה: 7, 9.15 במבודת הערדה
הוד: 7.00, 9.15 סטיב מקווין אלי כמבנה הבריחה

פרדס־חנה

דקל: 7.00, 9.00 במבודת לבמפיה

הרצליה

בשעות: 7.00, 9.00
דבורה: לגרו כותנה הבו נשים לכמנור
דוד: ליזה מינלי יואל גריי מייקל יורק קברט
תמר: ריאן אוניל הנבט שבא לשפוט
תפארה: ביתפה צור הבלש האמיץ שתרך

כפר־סבא

הדר: 7.15, 9.30 פרס הקרמה איש השמר נגד
חן: 7, 9.15 דקמרון 69
תבל: 7, 9.15 לאורה אנטונלי אחות בין טוורה

נתניה

שרון: 7, 9.15 שבוע 2 יוסי בנאי חכם גמליאל

אור יהודה

בידר: 7.15 זבבים כוחו־שתים 9.30 נוכל שבר כבוד

יפו

נגה: 7.15, 9.15 ליבנה מרלו דפני הגדולה
צליל: 7.00, 9.15 אבירוס המתק

בת־ים

בשעות: 7.15, 9.30
אורדע: צ'רלס ברונסון המכניק
בת־ים: אלי הליך שלושה מוסרים ואחד נוכל
בביון: לואי דה פינס רבי יעקב
מבשבלה: רונג'ר מור שלום לבטול
רבת־יוסף: כונן היווה שחור אחד דבנה

חולון

בשעות: 7.15, 9.30
אימון: היישוב
מגדל: ברט לנקסטר איש הבות
סבוי: לואי דה פינס רבי יעקב
רון: 7.15, 9.15 תורכו עוראי פרית הבלה
מיוזה: דיאנה רוב הלידי שרה בחה

קרית־אונו

אור אונו: 7, 9.15 ג'ון וויין השופט רוי־ביד

קולנוע „דרייב־אין" ת"א מציג הלילה בשעה 9.30 ...

לחיים!! לגלנדה ג'קסון
שזכתה בפרס ה„אוסקר" 1974
An Avco Embassy Release
לחיים לסרט
אהבת החיים
A Touch Of Class
שמשחקה בו לצד של ג'ורג' סגל זיכה אותה ב„אוסקר" 1974
קולנוע פאר ת"א שבוע 9
קולנוע רון חיפה שבוע 6
קולנוע רחל אשקלון שבוע 1

פרס של כלנמטאה סרטו
הלילה האמריקאי
זוכה בפרס האוסקר כסרט הזר הטוב ביותר 1974
שבוע 3
אורדן ת"א
הקולנוע לסרטי איכות המחודש
ברח' הירקון 61

נשים! נשים! נשים!
התעמלות אורטופדית
מיוחדת, לפני ואחרי לידה,
בשיטה חדישה ומהנה.
התעמלות מיוחדת לחיזוק בחלקי הגוף הרצויים!
פרטים בטלפון
240495 — 222100

מועדון קולנוע
הוד
היום ב־2.30 אחה"צ
סרטו הגדול של פליני
„סטיריקון"
SATYRICON
היום ב־12 בלילה
סרט המתח הגדול
„לילה ללא עד"
✶ ג'ורג' פפארד
✶ ג'ין סיברג
✶ ריצ'רד קול
דיזינגוף 101 ת"א

צ'ין לונג
מסעדה סינית

CHIN LUNG
CHINESE RESTAURANT
חיפה, מרכז הכרמל
שד' הנשיא 126
המסעדה פתוחה
יום יום לארוחות
צהריים וערב
הזמנות בטל. 81308—04
המזמינים אוכל הביתה
מתבקשים להביא כלים

מועדון „דרייב־אין"
מציג הלילה בשעה 10.00
הסרט
„הרפתקאה בפוסידון"
✶ ארנסט בורגנין ✶ ג'ין הקמן ✶ שלי וינטרס.

סרטי־חצות
קולנוע
פריז
הערב ב־10.00 וב־12.00
ג'ין פונדה — דונלד סטרלנד
נערת הטלפון והבלש
מוצ"ש בהצגת
נקודת זבריצקי
במאי: אנטוניוני
עם: רוד טיילור
מוסיקה: הפינק פלויד והאבנים המתגלגלות

סרטי חצות
בק. סינמה 1 (ירון)
הלילה 3.5 ב־10.00
„ערב ההוללה הגדול"
הלילה ב־12.00 (חצות)
„בכבוד הין בקשה"

דרושים
זמרים וזמרות
צעירים, יוצאי להקות צבאיות, עם רקע ספרדי למחזמר.
לפנות ביום א' בגרשוב 60, במרתף מ־4—6.

MARANTZ, KEF, B.S.R., SONY, NATIONAL, PHILIPS, TOSHIBA, SHARP, LENCO,
בחנויות גדולות רק אבל סטריאופוניה בבפירם
בריההדה 8, תל־אביב

מועדון „דרייב־אין"
מציג הלילה בשעה 10.00
הסרט
„הרפתקאה בפוסידון"
✶ ארנסט בורגנין ✶ ג'ין הקמן ✶ שלי וינטרס.

מועדון קולנוע „דרייב־אין" ת"א
הערב יום ו' 3.5
בשעה 9.30 וב־12.00 (חצות)
סרטו הגדול של אליסטר קרלי
„השעים פשוט עם שחרי"
עם: ריצ'ארד ברטון
קלינט איסטווד
מפאת אורך הסרט נא לדייק!

מועדון 77
פתוח ערב ערב
עם
● ריקי מגור
● יעקב נגר
עורכים מסיבות בר־מצוה, בריתות, חתונות ושמחות אחרות עד 200 איש
להתקשר לפנה"צ 246990
ת"א, בן יהודה 77
טל. 230000

הסרט המבוכל מאת בוב קבייר
• ג'ים קלי
• גלוריה הנדרי
סידני וג'ונס
BLACK BELT JONES
הצגת בכורה ארצית ממוצ"ש 4.5
בקולנוע „הוד" תל־אביב 4.30—7.15—9.30
מסרטי וורנר ברוס בצבעים

קיט חופש ונופש על שפת הים
בסביבה טבעית פראית מקסימה,
למרגלות צוק ראש הנקרה.

קוטג'ים נוחים, שרותים צמודים
מטבח צרפתי בשר.
מועדון לילה ממוזג.
ברכת שחיה.
מתקני ספורט.
קולנוע פתוח.

מגרש משחקים לילדים.
40 דונם דשאים ומשטחי ירק.
חדר משחקים.
סוסי רכיבה.
אופני בידור.

הצעה מתוקה לזוגות
בירח דבש
במחיר מיוחד

להזמנת מקומות: כה"ויאג' או בסוכנויות.

כפר הנופש הבינלאומי ראש הנקרה
ת.ד. 350 נהריה. טל. 968155, 04-968595
פרסום תובל

בימת „זוותא" מציגה
„מחכים לגודו"
מאת: ס. בקט ● תרגום ובימוי: עדנה שביט
בהשתתפות: אלי כהן, שמעון לב־ארי, שי דנון, גד קינר, יצחק וייס.
הערב — 3.5 ב־9.00
יום ד' — 8.5 ב־8.30
הזמנת הצגות: טל. 245262
„גודו" אכיתי — הביצוע הטוב ביותר של המחזה.
בועז עברון „ידיעות אחרונות"

למכירה
כסאות קולנוע
משומשים
טל: 663443 (04)
בשעות: 16.00—22.00

בית רחל גדרה
מחר מוצאי שבת
הסרט
„יומנה של בתולה"
בשעות
7.00—9.00

לאירופה
20 בחורים מעוניינים לצרף 12 בחורות
03-220367 — נתי
03-414388 — נתי
02-522823 — דני

קולנוע שרון נתניה
טל' 22909
7 — 9.15
הקומדיה הישראלית בצבעים לכל המשפחה
חכם גמליאל
שבוע 2

קולנוע לימור
ת"א רח' אבן גבירול 30
הערב בשעות 9.30—11.30
הסרט
„דו־קרב הענקים"
עם:
✶ דין מרטין
✶ רוברט מיטשם

במועדון מאקסים
במוצ"ש 4.5.74
+ 25 למילאי
הזמורת המצויינת
הקונסולים
עם הזמר
דוד רפאל
✶
המלך ג'ורג' 48 ת"א
בין קולנוע מקסים (בבהתף)

גלנדה ג'קסון ג'ורג' סגל

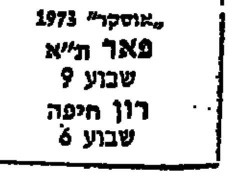

אהבת החיים
„אוסקר" 1973
פאר ת"א
שבוע 9
רון חיפה
שבוע 6

هكذا عن الأصل

هكذا من الأصل

דרושים

ההסתדרות הציונית העולמית

חטיבת המנגנון
משרה פנויה 5/74

תואר המשרה: **אם בית**

מקום העבודה: קרית מוריה, ירושלים.

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, נסיון בעבודה עם נוער מחו"ל, ידיעת השפות עברית ואנגלית, רצויה ידיעה בשפות לועזיות.

הדרגה המוצעת: תקבע בהתאם לכישורי המועמד.

התאריך האחרון להגשת הצעות: 17.5.74.

הצעות מועמדות נא להגיש לחטיבת המנגנון

ת.ד. 92, ירושלים

דרושים

מועמדים / מועמדות
לעבודה בשרטוט חשמל

*

תנאי קבלה: 10 שנות לימוד לפחות.

אין צורך בהכשרה מקצועית קודמת, המועמדים יוכשרו על ידינו בקורס מיוחד. נא לפנות אישית אל:

קננשטיין אדלר ונוות בע"מ
תל־אביב, דרך פתח־תקוה 37, טל. 623769, 613402

למוסד למחקר ופתוח
באזור חיפה
מחפש

* **מתמטיקאים/כלכלנים/סטטיסטיקאים**

לעבודה בעיבוד נתונים מינהלי ומדעי במרכז חישוב גדול. המועמדים ישתתפו, במידת הצורך, בקורס תכנות בסיסי (משרה מס' 6).

* **תכנות**

רצוי בוגר קורס לעיבוד נתונים ומיכון, בעל נסיון בעיבוד נתונים והרצת תכניות במחשב, הכרחי ידע בפורטרן. (משרה מס' 25).

● **המעוניינים** יפרטו קורות חיים, השכלה ונסיון מקצועי קודם. לפנות לת.ד. 9757 חיפה 31096 ולציין את מספר המשרה.

— סודיות מובטחת —

לכפר־הנופש נביעות
דרושים

* **טבח עצמאי** (עד 300 ארוחות)
* **עוזר טבח** עם נסיון
* **אם־בית** (מנהלת־משק)

תנאים טובים למתאימים

לפנות ת.ד. 1320 אילת עם פירוט נסיון קודם

נוקדן בע"מ
דרושים

★ **חרט – כרסם**
לייצור תבניות

★ **כרסם – משחיז**
לייצור אלקטרודות ארוזיה

★ **משחיזים**
לייצור מתקנים

להתקשר טלפון 04-923200
או ת.ד. 1025 חיפה

לאכסנית הנוער במצדה

דרוש זוג
(ללא ילדים)
לעבודות אחזקה ונקיון

מגורים במקום
תנאים טובים
לזוג המתאים

נא לפנות לאגודת אכסניות הנוער בישראל ת.ד. 1075 ירושלים עד 15.5.74

ללבידי אשקלון בע"מ
דרוש
מהנדס אחזקה

מוסמך, בעל נסיון של 5 שנים לפחות באחזקת מפעל בינוני או גדול ידע בחשמל, צנרת וקירור

לקביעת ראיון: טלפון 051-2271 או בכתב למחלקת כח אדם ת.ד. 84 אשקלון

למוסד צבורי דרושה
פקידה
הבקיאה בהכנת משכורות

התכונות הדרושות:
• השכלה תיכונית
• נסיון של שנתיים לפחות בעבודה.

לפנות בכתב יד לת.ד. 4265 תל־אביב, עבור מס. 104.

דרוש(ה)
לחברה בתל־אביב
מנהל/ת חשבונות
לפנות טלפון 51431

למשרד אדריכל
דרוש/ה
משרטט/ת בנין
מנוסה
לפנות: בת־ים
טלפון 865724

בנק המזרחי המאוחד בע"מ
תל־אביב
דרושים

● **פקידי קהל**
לעבודה בפיצול

● **כתבניות**
עברית

● **מפעילות**
● **טלקס**
אנגלית

● **מפעילות**
מכונות נשיונל

● **פוסטרוניק**
לעבודה במשמרות

● **שליחים**
לעבודות פנים וחוץ

בפרטים נא לפנות לבנק המזרחי המאוחד בע"מ, רח' ליליינבלום 48, ת"א, מח' המנגנון

ווישיי ישראל בע"מ
חברה לאלקטרוניקה
דרושים

מנהל חשבונות

1. לתפקיד אחראי במחלקה, בעל נסיון של 5 שנות עבודה לפחות. דרושה ידיעה בשפה האנגלית.
2. בעל נסיון של 2 עד 3 שנות עבודה, לעבודה מגוונת ומעניינת.

למועמדים המתאימים יוצעו תנאים מיוחדים.

פקידת חשבונות

בחורה רצינית לעבודה בחשבונות, נסיון קודם אינו הכרחי.

בדבר פרטים נא לפנות למחלקת כוח־אדם של „ווישיי ישראל בע"מ" רחוב האחים מסלאנוטה 3 ת"א (בסביבות המסגר־קראוזגוד) טלפון 39062.

למפעל תעשייתי גדול

דרושים מרכיבים
לחלונות ודלתות
אלומיניום

בבנינים באיזור המרכז

נא לפנות טלפון 285780 תל־אביב

לחברה צבורית לבנין בצפון הארץ
דרושים

1. **מהנדס מחוזי** - (בנין)
בעלי נסיון בעבודות ביצוע ופקוח על פרויקטים. רשיון נהיגה הכרחי.

2. **הנדסאי או מבנאי** (בנין)
בעל נסיון בעבודות בצוע.

מועמדים העונים לדרישות אלה מתבקשים להתקשר בכתב לקביעת ראיון עם חב' דיור לעולה בע"מ, מחוז הגליל, רח' הפלמ"ח 99 צפת

— סודיות מובטחת —

דרוש
מוכר מנוסה
בענף מוצרי חשמל ביתיים

לפנות: ערוסי בע"מ, סוקולוב 51, חולון, טלפון 853712.

דרוש עוזר/ת להנה"ח
רצוי עם נסיון במושב

*

לפנות למזכירות מושב כפר־חיים
טל. 053-23008

דרושה
גרפיקאית מנוסה
לעבודה מענינת — משרה מלאה

לקביעת ראיון לפנות לסטודיו שבדרון אילן רח' המלך ג'ורג' 33 א' תל־אביב טלפון 239237.

דרוש
איש מכירות
להפצת מכשיר טכני חדיש במפעלים

התכונות הדרושות:
* בוגר בי"ס מקצועי
* כשרון למכירות
* רכב במצב תקין

לפנות בכתב יד ת.ד. 296 ת"א

דרושים
חשמלאים

ראשי צוותות עבודה ועוזרים לעבודה במתקני חשמל מחוץ לעיר.

תנאים טובים למתאימים.

לפנות:
עודרים בע"מ
ת"א, רח' בן עטר 19
טל. 820115

למושב חצבה בערבה
דרושה
גננת ומטפלת
תנאים מצוינים

פרטים: לפנות לועדת חינוך, מושב חצבה

בית החולים נאות מרגלית לחולי נפש ראשל"צ ת.ד. 81
דרוש/ה
אח/ות
פסיכיאטרי/ת
לתפקיד אח/ות ראשי/ת
סודיות מובטחת

נא להתקשר כל יום בין השעות 8—13.
טל. 941428 942863

לחברת יבוא
דרוש
סוכן עצמאי
המפיץ בחנויות למתנות

לקביעת ראיון
„בראפלקס" 828666
תל־אביב

דרושה
מזכירה - כתבנית

אפשרות ליום עבודה בלא או מפוצל

לצלצל 269781
בשעות 8.30—13.00

דרושים
לעבודה במוסך
מכונאים
ומסגרים
לטרקטורים וציוד כבד

תנאים טובים
טלפון 540381

למשרד המבנן בת"א
דרושה שרטטת
אלקטרוניקה או חשמל
למשרה מלאה
או חלקית
ת.ד. 20051 ת"א
למספר 1379

דרוש חרט
למפעל בבני־ברק
הכנסה גבוהה

טלפון 792137
17.00—21.00

דרושים

למפעל מתכת
באזור התעשיה דן תל־אביב

1. **מזכירה כללית**
בעלת נסיון וידע בכתבנות, דואר, תיוק וארכיון.

2. **פועלים ופועלות ייצור**
לעבודה קלה ואריזת מוצרים.

נא לפנות למפעל „שלזינגר את ולדמן" רח' הברזל 29 ת"א טל. 472786.

למפעל תעשייתי
במפרץ חיפה
דרוש
עובד אחזקה

נדרש נסיון של 3 שנים בעבודות אחזקה במפעל תעשייתי

רצוי חשמלאי או מסגר

משכורת הולמת למועמד המתאים

לפנות בכתב לת.ד. 4859 חיפה

— סודיות מובטחת —

למוסד ציבורי
דרושה פקידה
בעלת נסיון בחשבונאות

התכונות הדרושות:
● השכלה תיכונית
● אפשרי גם סטודנטית לכלכלה או ראיית חשבון

לפנות בכתב יד לת.ד. 4265 תל־אביב, עבור מס. 105.

לחברת בטוח
דרושות:
עובדות נשיונל
32 — 33

העבודה בשתי משמרות
19.00—13.00 ,13.30—7.00
טלפון 61 15 16

חברה ארצית לבניה
הקימה מפעל משוכלל לבניה מתועשת באזור תל־אביב

ומחפשת
מהנדס בכיר
לניהול המפעל

בעל ידע ונסיון הדרוש למשרה זו
תנאים מיוחדים לאדם המתאים

נא לפנות עם קורות חיים ופרוט נסיון לת.ד. 4870 ת"א

למוסד צבורי
דרושה
מזכירה מנוסה

הכישורים הדרושים:
● השכלה תיכונית (לפחות)
● רצוי ידע פדגוגי כללי
● הדפסה רהוטה במכונת כתיבה

שעות העבודה 8.00—13.00

נא לפנות לת.ד. 4265 ת"א מספר 10

מרכז לחשוב אלקטרוני בע"מ
תל־אביב, רח' החשמונאים 99, טל. 268202

דרושים

1. **נקבניות**
עם נסיון של שנתיים לפחות.

2. **נער**
לעבודות עזר ושליחויות.

לפנות בשעות 8—16 לשלומית.

ארקיע
קוי תעופה בישראל בע"מ

דרושים

1. **מחסנאי טכני**
רצוי יוצא ח"א.
* ידיעה בסיסית בשפה האנגלית

2. **קצין בטחון**
לאחר שרות צבאי
* בוגר תיכון
* ידיעה טובה בשפה האנגלית

3. **כתבנית עברית אנגלית**
לעבודה במשרד הראשי של החברה
* נסיון של שנה לפחות

●

על המעונינים לפנות בכתב לת.ד. 834 תל־אביב, מיקוד 61000.

קונגרסים
(קופל טורס בע"מ)
רח' הירקון 206, תל־אביב
KOPEL CONCERN

דרוש
עובד בכיר
לארגון קונגרסים ותיירות נכנסת

הדרישות: נסיון ממושך בענף התיירות או בארגון קונגרסים ואירועים בינלאומיים; השכלה תיכונית מלאה; עדיפות לבעלי השכלה גבוהה; שליטה מלאה באנגלית, שפת נוספת יתרון.

תנאים טובים ואפשרויות קידום למועמד המתאים.

רק מועמדים רציניים מתבקשים להתקשר לטלפון 03—236631 לקביעת ראיון.

— סודיות מובטחת —

לסוכנות במוח גדולה
דרושה
פקידה כתבנית

לעזרה בלשכת המשנה למנהל הכללי

הכישורים הדרושים: נסיון בעבודות פקידות ומזכירות, ידיעת הדפסה בעברית ובאנגלית.

לקביעת ראיון נא להתקשר טלפון 51381 ת"א ללשכת המשנה למנכ"ל.

קורעוד

דרושים:

1. **מכנאי קרור**
להרכבת ובקורת יחידות קרור

2. **צבעי ריסוס**
לצביעת גמר

3. **פקידה/מזכירה**
תתקבל בחורה בעלת נתונים מעל לממוצע

לפנות טל. 961179, 963775 או ישירות, רמלה, אזור תעשיה א'.

דרוש
עובד אחראי
לענף הכותנה

לפנות למזכירות מושב נהלל
טלפון 065-66028, 065-66017.

למשרד אדריכלים — דרוש
הנדסאי/שרטט
מנוסה

לפנות טל: 269767 מ־8.00—15.00

עובדי מסלקה

מזכירה

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

ארקיע
דרושים
1. מחסנאי טכני
2. קצין בטחון
3. כתבנית עברית אנגלית
על המעוניינים לפנות בכתב לת.ד. ... תל־אביב ...

קונוריס
ROPES CONCERN
דרוש
עובד בכיר

לסוכנות בטוח גדולה
דרושה
פקידה כתבנית
לעזור בלשכת המנהל הכללי

קורגוד
דרושים:
1. טכנאי קרור
2. צבעי ריסוס
3. פקידה / מזכירה

דרוש
עובד אחראי
לענף הכותנה

לנישרד אדריכלים — דרוש
הנדסאי/שרטט
מנוסה

למוסד מחקר ופיתוח בסביבות חיפה
דרושים
לעבודה רבת אתגר ועניין
* מהנדס כימיה — לעבודות פיתוח וניסויים בפולימרים
* מהנדס כימיה — לעבודת פיתוח בקמיואה האלקטרוכימית
* מהנדס כימיה — לעבודות פיתוח בשטח הטכנולוגיה של חומרים פלסטיים בעל נסיון של 5—2 שנים בשטח הפלסטיקה.
* מטלורג בכיר — לעבודות מחקר ופיתוח במטלורגיה פיסיקלית ומכנית של סגסוגות ברזליות ואל־ברזליות.
* מהנדס מטלורגיה — בעל נסיון של מספר שנים במטלורגיית תהליכים (ריתוך ועיצוב).
* מהנדס מכונות — בעל נסיון בתכנון מכני
* הנדסאי כימיה — עם נסיון בשטח הפלסטיקה
* טכנאי/הנדסאי — לפיתוח ובדיקות מטלורגיות במעבדה בעלת מיכשור מתקדם
* טכנאי בעל נסיון לעבודה במעבדה לבדיקות לא הרסניות (אולטרא־סוני רנטגן)
* טכנאי כימיה — בעל מספר שנות נסיון בפיתוח
* מבלטן — בוגר בי"ס מקצועי ובעל מספר שנות נסיון
* מפעיל לציוד כבישה — בעל השכלה של 8 שנות לימוד; בגיל 40—30
* פועל — לעבודה בציפויים אלקטרוכימיים, רצוי בעל נסיון.
● המעוניינים יפנו לת.ד. 9757 חיפה 31096 (עבור „פ") ויציינו קורות חיים, השכלה ונסיון מקצועי קודם.

לחברת בניה ארצית
המבצעת עבודות מגוונות
דרושים:
מנהלי עבודה
בעלי מעוף
המעוניינים להשתלב בעבודות לא קונבנציונליות
1. לביצוע מבנה מסחרי־הנדסי גדול ומעניין בתל־אביב.
2. לביצוע עבודות שיכון באתרים גדולים באיזורי תל־אביב ואשדוד.
הכישורים הדרושים:
* יכולת ניהול וביצוע של עבודות בניה בהיקף גדול.
* כושר שליטה בעובדים וקבלני משנה
*
סודיות מובטחת
*
לפנות לת.ד. 21102 תל־אביב
עבור „מנהלי עבודה"

אלביט
מחשבים בע"מ
A SUBSIDIARY OF CONTROL DATA
דרושה
מזכירה
עברית אנגלית
בעלת נסיון
ידיעת עברית ואנגלית
— כולל הדפסה וקצרנות
בשתי השפות.
בתגובה נא להתייחס
למשרה מספר ש/76
לפנות בכתב: קבוצת חיים מפורטים
ת.ד. 5456 חיפה, מחלקת כח אדם.
סודיות מובטחת.

נציבות שירות המדינה מודיעה כי
דרושים צעירים
לתפקיד בטחוני
במשרד התחבורה
מינהלת נמל תעופה בן גוריון (לוד)
תכונות נדרשות:
● קצינים משוחררי צה"ל.
● בעלי 12 שנות לימוד
● דוברי אנגלית
הערה: העבודה היא במשמרות.
על המעוניינים בעלי הכישורים הנ"ל להתקשר טלפונית בין הימים 6—5 מאי 74 בין השעות 12—10 לטלפון מס' 03-972516 ע"מ לקבוע מועד לראיון.

הבנק הבינלאומי
הראשון לישראל בע"מ
דרושים
עובדי
מסלקה
* בוגרי תיכון
* לאחר שרות צבאי
העבודה הינה בשתי משמרות:
19—12 ו־23—16
*
לשם קביעת מועד לראיון נא לפנות
טלפונית 623312 קו פנימי 57.
ההנהלה המרכזית: רח' לינקולן 18, ת"א

למוסד ארצי צבורי גדול
בתל־אביב
דרושים
1. מזכירה לאגף כח־אדם
2. מבקר חשבונות
3. נער־שליח
*
על המעוניינים לפנות בכתב לת.ד. 2746 תל־אביב ולציין על המעטפה עבור אגף כח־אדם
למועמדים מתאימים — תנאים טובים

לקונצרן בדרום הארץ
דרוש
עוזר
למבקר
פנימי
הכישורים:
* ידיעה בהנהלת חשבונות לפחות דרגה ד'.
* נסיון של 3 שנים בביקורת מפעל תעשייתי
* מגורים בבארשבע או בדרום.
סודיות מוחלטת מובטחת
*
נא לפנות בכתב בציון נסיון ופירוט קורות חיים לת.ד. 2092, תל־אביב.

מכתשים באר־שבע
מפעלים כ.ר.מ בע"מ
דרושה
מזכירה בכירה
הכישורים: השכלה תיכונית לפחות. שליטה מלאה בעברית ובאנגלית. רצויה ידיעת הדפסה בשתי השפות. ניסוח עצמאי של מכתבים. סיכומי ישיבות ותקצירים. נסיון של שלוש עד חמש שנים בעבודות מזכירות.
למועמדת המתאימה מובטחים תנאי העסקה מעולים.
סודיות מובטחת
מועמדות תפנינה בכתב בציון נסיון קודם
למחלקת כח אדם, ת.ד. 60 בארשבע 84100

דרושה
מזכירה
בעלת נסיון קודם בכל עבודות מזכירות
— נהול משרד וצוות עובדים.
*
יום עבודה רצוף 8.00 — 16.00
לא ילקחו בחשבון פניות ליום עבודה מקוצר. לפנות בכתב יד תוך ציון פרטים אישיים ונסיון קודם.
קצנשטיין אדלר ושות' בע"מ
תל־אביב, דרך פתח־תקוה 37 טל. 623769 613402

דרוש
איש טכני
המנוסה בעבודות בניין
לתפקידי תאום ופקוח
נא לפנות לת.ד. 7546 ירושלים ולציין על המעטפה: עבור „איש טכני".

אוניברסיטת חיפה
לימודי חינוך
בית ספר לחינוך של התנועה הקיבוצית
אורנים
דרוש
לבורנט-טכנאי
למעבדת סטודנטים לפיזיקה
רצוי בעל נסיון.
לפנות: למזכירות המכללה האקדמית אורנים
דואר קרית־טבעון, או טלפונית 931142

מחסנאי ראשי
אתגר לאיש המתאים, צעיר, דינמי, בגיל 36—30
* נסיון של לא פחות מ־5 שנים בתפקידים בכירים בנהול מחסן או ייצור;
* מוכן לעבוד בעצמו ולהנהיג אחרים;
* ידיעת השפה האנגלית (קריאה וכתיבה) הכרחית;
* בעל רשיון נהיגה.
תנאים טובים עם אפשרות של התקדמות מהירה.
אם הנך עונה לדרישות הנ"ל ורוצה להשתלב במפעל דינמי ותוסס, אנא פנה בכתב ידך, תוך ציון נסיונך המעשי בעבר אל:
CBS
מנכ"ל סי ביאס בע"מ
ת.ד. 681, תל־אביב
— סודיות מובטחת —

אפשרות התקדמות מהירה
למנהל/ת
חשבונות
סוג ד',
צעיר(ה), אינטליגנטי(ת)
במפעל ידוע בתל־אביב.
בהצעות רציניות בלבד, נא לפנות לת.ד. 20050 תל־אביב עבור ל/266

לחברה ליצוא דרושה:
פקידה מנוסה
למשרה מלאה
הכישורים: שליטה בשפה האנגלית והעברית. הדפסה בשתי השפות.
תנאים טובים וקידום למועמדת המתאימה — הכשרה במקום
נא לפנות בכתב לת.ד. 14106 תל־אביב, או טלפון 623283/4/5.

לחברת בניה ידועה דרוש:
מרכז פרויקט
באשדוד
תנאים מצוינים למתאים
לפנות טלפון 225111, 236544 ת"א
מ־8.00—13.00 ומ־17.00

דרוש מנהל מפעל
להקמת מפעל חדש
להעשרת פוספטים בנחל צין
כישורים דרושים: מהנדס (רצוי מהנדס מכונות, ייצור)
נסיון בתכנון, ביצוע, וניהול.
מועמדים מתבקשים לפנות בכתב למנהל הכללי, ת.ד. 420 באר־שבע.
— סודיות מובטחת —
חברת פוספטים בנגב בע"מ

AVIS
„אויס" השכרת רכב בע"מ
דרוש/ה
מנהל/ת חשבונות
סוג ג'
בעל/ת נסיון של שנה לפחות
תנאים טובים ואפשרויות קידום
לקביעת ראיון להתקשר לטל. 36363

דרושים למפעל תעשייתי
1) בחור
רצוי יוצא צבא או קבוץ בעל רשיון נהיגה, לעבודות שוטפות.
2) בעלי מקצוע בענף המתכת
תנאים טובים לאדם המתאים
לפנות טל. 72 44 86/7

בית דפוס חדיש
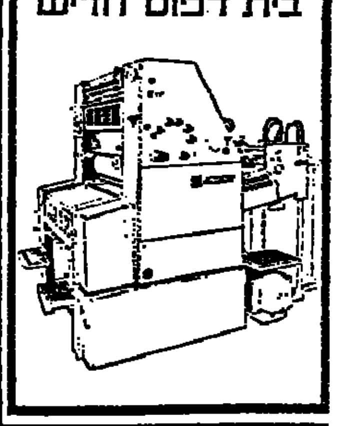
דרושים
דפס אופסט
מעולה
ל„פייבוריט" 1/2 גליון
דפס מולטיליט
ל„המאדה" 1/4 גליון
עושה פלטות
להדפסת אופסט
תנאים טובים ליודעים לעבוד ולרוצים לעבוד !!
טלפונים: 260645, 269498
לפנות למר הררי.

דרוש לבית קירור
עוזר מחסנאי
תנאים טובים לאדם המתאים
להתקשר לטלפון 445142—03

לישראבטון בע"מ
דרושה
מרכזנית 5/20
●
לפנות לרח' בירנבוים 8 תל־אביב

תעמולן רפואי
בעל נסיון
מעונין בתפקיד מעניין ובעל אתגר כמפקח תעמלים או ניהול מחלקת שווק בחברה פרמצבטית או קוסמטית.
ת.ד. 32050 ת"א
עבור ב.ב.

למוסד ארצי בתל־אביב
דרושה
מזכירה עצמאית
לפנות טלפון 240026

هكذا عن الأصل

هكذا في الأصل

דרושים

אוניברסיטת בן־גוריון בנגב

המחלקה לכימיה מודיעה
כי קיימות משרות פנויות של

עוזרי הוראה ואסיסטנטים

אשר תעמודנה לרשות הלומדים לתארים גבוהים בשטחי הכימיה הפיזיקלית, הכימיה האורגנית והכימיה האי־אורגנית.

המעונינים יפנו לקבלת פרטים נוספים אל מזכירות המחלקה לכימיה, הקמפוס החדש, בנין ג' חדר 214, טל' 057-70279.

הערה — קבלה כעוזר הוראה או אסיסטנט איננה מהווה קבלה ללימודים, ועל המבקש להתקבל ללימודים לפנות למזכירות לימודי מוסמכים, בית היאס 2/א' וטל' 057-71241, שלוחה 01.

מכרז מספר 74/3
אוניברסיטת בן גוריון בנגב מודיעה על

משרות פנויות:

1. במעבדה לביולוגיה
א. **טכנאי לביולוגיה**
הכשורים הדרושים: בוגר בי"ס מקצועי. רצוי בוגר בי"ס להנדסאים או לטכנאים. נסיון של שנתיים—שלוש בעבודה מעשית.
הדרגה: תקבע בהתאם לכשורי המועמד.

2. במחלקה לפיסיקה
ב. **מהנדס בכיר לוואקום**
הכשורים הדרושים: בעל תואר אקדמי בהנדסה או בפיסיקה. ידע רב בטכניקת הוקום.
הדרגה: תקבע בהתאם לכשורי המועמד.

ג. **טכנאי לפיסיקה**
הכשורים הדרושים: בוגר בית ספר מקצועי במגמות מכניקה עדינה/מכשירנות או השכלה מקצועית מקבילה. עדיפות תנתן לבוגר בית ספר לטכנאים.
הדרגה: תקבע בהתאם לכשורי המועמד.

3. ביחידת שרותי המחשב
ד. **אחראי משק וחשבונות**
תאור התפקיד: אחראי בפני ראש היחידה לעניני מינהל של היחידה כגון: תקציב, הזמנות ציוד, כח־אדם וחשבונות הלקוחות. עוזר לראש היחידה בהכנת תקציב היחידה ובסטטיסטיקה הקשורה לפעילות המחשב.
הכשורים הדרושים: בוגר תיכון או בית ספר מקצועי. נסיון של שנתיים לפחות בניהול מלאי ותקציב. רצוי ידע במחשבים. מועמד ללא ידע בתחום זה, יעבור קורס ביחידה. ידיעת השפה האנגלית.
הדרגה המוצעת: י"א—י"ג בדרוג האחיד.
למועמדים למשרות הנ"ל הבאים מחוץ לבאר־שבע תנתן עזרה בדיור.

4. במחלקה להנדסת מכונות
ה. **כתבנית אנגלית־עברית**
הכשורים הדרושים: השכלה תיכונית. נסיון של שנתיים לפחות בהדפסה עברית ופקידות, וכן ידיעת השפה האנגלית והדפסה.
הדרגה המוצעת: ט'—י' בדרוג האחיד.
כל המשרות הנן מלאות

5. בפקולטה למדעי הרוח והחברה
ו. **מזכירת חוג (3 משרות)**
בהיקף של ½ משרה.
הכשורים הדרושים: בוגרת תיכון. נסיון של 3 שנים בעבודות משרד, שליטה בשפה העברית והאנגלית והדפסה בעברית ובאנגלית.
הדרגה המוצעת: ט—י"א בדרוג האחיד.
המועמדות שתתקבלנה תועסקנה לתקופה קצובה מראש על פי חוזה מיוחד.

פניות בכתב בצרוף תולדות חיים ותעודות יש לשלוח עד יום ו' 10.5.74, אל מחלקת המנגנון אוניברסיטת בן גוריון בנגב, ת.ד. 2053, באר־שבע. מיקוד 84120.
נא לציין על המעטפה מספר המשרה המבוקשת

לחברת מהנדסים בתל־אביב
דרושה פקידה
לעבודות משרד כלליות, וליבוא, עם ידע בשפה האנגלית
לפנות עם פרטים מלאים: ת.ד. 11169 תל־אביב

פז

לפז חברת נפט בע"מ
דרוש
פקיד טכני
במחלקת ההפצה

הכישורים הדרושים:
— מעקב על הפעלת צי מיכליות של החברה ושל קבלני הובלה, נסיון במעקב ורשומי תנועת מלאי, רצוי ידע ונסיון בניהול חשבונות.
— נסיון במגע עם אנשי הובלה. יועדף בעל נסיון קודם בנושאי הובלה והפצה או בעל רקע דומה בצה"ל.
— בוגר בית ספר תיכון או השכלה מקבילה.
— ידיעת השפה העברית.
מקום העבודה משרדי החברה בחיפה.
המשכורת תקבע בהתאם לכשורי המועמד
מועמדים יפנו בכתב לאגף כח אדם, פז חברת נפט בע"מ, ת.ד. 434 חיפה, 31000.

לסהר חברה לביטוח בע"מ
דרושים
1. **מזכירה לאגף ביטוח חיים**
הכישורים: ידיעת השפות עברית ואנגלית כולל הדפסה וקבלת הכתבה רצוי נסיון קודם
2. **כתבנית פוליסות ביטוח חיים**
הכישורים: נסיון בהדפסה של שנתיים לפחות. רצוי נסיון קודם בהדפסת פוליסות
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם למנהל אגף ביטוח חיים ת.ד. 26222 תל־אביב

למפעל מתפתח
באזור כרמיאל
דרושים
1. **טכנאי מכונות**
דוברי עברית
2. **מהנדס/טכנאי מבלטים**
(שטנצים) ו/או תבניות, בעל נסיון.
●
לקביעת ראיון נא להתקשר טלפונית 5—4—04-911672 — למנהל כח אדם.

מנהל מפעל גדול
(באזור תל־אביב)
מנוסה ובעל קשרים מצויינים בחו"ל, ממונה על צוות גדול, בעל נסיון מינהלי ומשפטי רב
מעוניין בשותפות בעסק מסחרי או מפעל
אפשרות השקעה רצינית
שולט בשפות על בוריין: עברית, ערבית, אנגלית, צרפתית.
בהצעות לכתוב לת"ד 2150 ירושלים עבור מס' 330. סודיות מובטחת.

לחברת שמירה ושרותים
חולף
דרושים
1. **שומרים**
למשמרות יום ולילה.
2. **עובדות נקיון**
תנאי שכר טובים
לפנות אישית למשרד החברה ברח' כורש 14, כניסה ב', ירושלים, בכל שעות היום. טלפון 22 77 31 ירושלים.

לקבוץ נתיב הל"ה
דרושים לשנת הלימודים תשל"ה
א. **גננת**
ב. **מורה לכתה א'**
לפנות: קבוץ נתיב הל"ה, ד.נ. האלה טל. 02-911217

אוניברסיטת חיפה

1. **הנדסאי/טכנאי בנין**
התפקיד: תאום ופיקוח על עבודות בניה ואחזקת מבנים.
הכישורים הדרושים: בוגר ביה"ס להנדסאים וטכנאים, נסיון של שנתיים לפחות בביצוע או/ו פיקוח על עבודות בניה ואחזקה. ידיעת השפה העברית.
הדרגה: בהתאם לכישורי המועמד.

2. **טכנאי מכונות**
התפקיד: תאום ופיקוח על עבודות אחזקה של מערכות הסקה, קיטור ומיזוג אויר; עריכת נוהלי אחזקה; פיקוח תאום על עבודות אחזקה ופיתוח המבוצעות ע"י קבלנים.
הכישורים הדרושים: בוגר ביה"ס להנדסאים וטכנאים במגמת מכונות; נסיון של שלוש שנים בהפעלה ואחזקה של מערכות מים, הסקה ומיזוג אויר. כושר ניהול מו"מ. ויכולת הפעלת צוות אחזקה.
הדרגה: בהתאם לכישורי המועמד.

3. **שרטט/ת בנין**
התפקיד: ביצוע עבודות שרטוט בנין, ופרטי נגרות וניהול ארכיון תוכניות.
הכישורים הדרושים: בוגר/ת קורס לשרטוט בנין, נסיון של שנתיים לפחות בעבודות שרטוט.

4. **חשמלאי**
התפקיד: ביצוע עבודות אחזקה במתקני מתח גבוה ומתח נמוך, ביצוע התקנות ושינויים במערכת החשמל.
הכישורים הדרושים: חשמלאי מוסמך, נסיון של שלוש שנים בהפעלה ואחזקה של מתקני מתח נמוך וגבוה.
הדרגה: בהתאם לכישורי המועמד.

אחים גולדשטיין בע"מ
חברה לשכון ופתוח

דרושים
לאתרי בניה גדולים:
מנהל עבודה
לעבודות גמר באזור תל־אביב
מנהל עבודה
כללי לאזור רחובות
טפסן ראשי
לאזור רחובות
בעלי כישורים ונסיון מתאימים יפנו לשם קביעת ראיון לטלפון 03-725137 בין השעות 16.00—18.00 (מלבד יום ג')

לפרויקט בניה גדול בתל־אביב
דרושים
* **מהנדס בנין**
* **טכנאי בנין**
* **מנהל עבודה**
מנוסה
נא לכתוב לת.ד. 3119 תל־אביב עבור „פרויקט"
סודיות מובטחת!

למכרות נחושת
תמנע בע"מ
TIMNA
דרושים
מנהלי חשבונות
סוג 1—2 — בעלי נסיון של שנתיים לפחות בהנהלת חשבונות
המעונינים יפנו לראיון אישי במשרדי החברה בת"א הקריה, רחוב ט' (מול קול ישראל) בין השעות 08.00—14.00.

מורה לאופנת תפירה
בעלת נסיון
דרושה ב„הודיות"
כפר נוער דתי
נא לפנות: „הודיות" ד.נ. גליל תחתון טלפון 067-20791

לחברה לעמילות מכס
דרושות — למשרה מלאה
פקידות כתבניות
בשפה העברית, לאחר שרות צבאי, ידיעת השפה האנגלית רצויה.
לפנות: תל־אביב, טלפון 611136

הוועדה לאנרגיה אטומית
במסגרת התארגנות הועדה לאנרגיה אטומית למלוי משימותיה
בתכנית כור הכח דרושים מועמדים
במקצועות הבאים:
* **מהנדסי מכונות** (כח וחום)
* **מהנדסי חשמל ובקרה**
* **מהנדסי בנין**
* **מהנדסי חומרים**

● על המועמדים להיות בעלי השכלה או נסיון בתחום הגרעין.
נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 39068 תל־אביב
סודיות מובטחת

לחברת בניה ארצית
דרושים
עובדים בעלי נסיון
לתפקידים הבאים:
מהנדסי ביצוע
לניהול פרויקטים גדולים במרכז ובצפון הארץ
מנהלי עבודה כנ"ל
הנדסאי־טכנאי בנין
א. לעבודות תכנון, שרטוט, חישוב כמויות וכו' במשרדי החברה
ב. לעבודות פקוח לארגון באתרי בניה
דרוש נסיון בעבודה מעשית של 5 שנים לפחות
נא לפנות בכתב ולפרט הנסיון ת.ד. 16411 תל־אביב
— סודיות מובטחת —

אורט ישראל
לבית הספר „אורט" בעפולה
דרושים לשנת הלימודים תשל"ה
* **מהנדס אלקטרוניקה**
לתפקידי ריכוז והוראה
* **הנדסאי חשמל**
להוראה והדרכה
* **מדריך למסגרות מבנים**
נא לפנות למזכירות בית־הספר, רח' העצמאות 1, ת.ד. 121, עפולה. טלפון 065-22262.

כור מתכת בע"מ
דרוש
חשב שכר
עם נסיון של 5 שנים לפחות בהכנת משכורות
המעוניינים יפנו לכור־מתכת כח־אדם, האופן 1, חולון.

בית החולים שערי צדק
מודיע על משרה פנויה
לעובד/ת סוציאלי/ת
(ממלא מקום)
על המועמד/ת להיות בעל/ת תואר ב.א. בעבודה סוציאלית
רצוי נסיון מקצועי.
המעוניינים מתבקשים להתקשר טלפונית עם היחידה לשירות סוציאלי, בשעות 8.00—16.00, טלפון: 02-221354, 02-222241 לקביעת ראיון.

למשרד אדריכלים
דרוש אדריכל
שתי שנות נסיון לפחות.
●
להתקשר בין השעות 13.00—14.30 לטל. 03-239152

מיקרואלקטרוניקס בע"מ
MICROELECTRONICS LTD.
מיקרואלקטרוניקס בע"מ
מפעל לרכיבים אלקטרוניים
למפעלנו באזור התעשיה של חולון
דרושים
אנשים חרוצים ובעלי יוזמה המעוניינים לבנות עצמם יחד עם המפעל
בנושאים הבאים:
* **מהנדס אלקטרוניקה / הנדסאי אלקטרוניקה בכיר**
לניהול המעבדה האלקטרונית של המפעל העוסקת בבקרה במיקרוגלים בשטח ה־V.H.F. — U.H.F., כיול ואחזקה של מכשירי בדיקה אלקטרוניים במפעל.
* **טכנאי אלקטרוניקה**
למעבדת אלקטרוניקה.
* **מהנדס אלקטרוניקה / מכונות**
המעוניין להתמחות בשטח של עיבוד זכוכית עבור המוצרים האלקטרוניים של המפעל.
* **מהנדס חומרים / קרמיקה / מכונות**
לריכוז נושא עיבוד הקרמיקה במפעל.
* **מהנדס מכונות**
בעל נסיון בעיבוד פח, ציפוי פח ומבלטים, לריכוז הנושא במפעל.
* **מבלטנים** בעלי נסיון.
* **מסגרים מעולים**
מסגרי כלים ומסגרי אחזקה.
* **מחסנאי טכני** מנוסה.
* **איש אחזקת מבנים**
„בעל ידי זהב", כעוזר מנהל המשק.

המעוניינים יפנו בכתב או טלפונית למחלקת כח־אדם טל. 851186/7/8 או לרחוב הפסיפס 4 אזור התעשיה חולון (ע"י טמפו).

למפעל בירושלים
דרוש
מנהל/ת כח־אדם
הכישורים הדרושים:
* נסיון בתפקיד דומה
* השכלה מתאימה
* שליטה בשפה העברית רצוי ערבית
* אישיות חזקה
* מנהיגות
* נסיון משא ומתן
תנאים טובים למועמד המתאים
לפנות בכתב עם פרוט נסיון לת"ד 8199 ירושלים 91 080.
— סודיות מובטחת —

למפעל מתכת חניתה
דרוש
טכנאי "יצור
מנוסה במדידות עבודה
בעל רקע בעיבוד שבבי המתגורר בסביבות חיפה
●
בדבר פרטים נא לפנות בציון קורות חיים ונסיון: למפעל מתכת חניתה, טל. 5—04-968271 קבוץ חניתה.

דרושים
1. **פקידה כללית**
השולטת בשפה העברית, כולל כתבנות
2. **טכנאים ו/או הנדסאים**
לאחזקת ציוד מדידה אלקטרוני.
יום עבודה שלם — מקום העבודה רמת השרון
נא לפנות בכתב בצרוף פרטים מלאים לת.ד. 21082, תל־אביב.

חברה מסחרית ציבורית מחפשת בת"א
פקיד יבוא
הבקיא בתהליכי יבוא, תכתובת עסקים באנגלית ועברית, הובלה ימית וכו'. נסיון קודם הכרחי.
בדבר פרטים נוספים נא להתקשר בטלפון 39955 קו פנימי 357, תל־אביב.

מהנדסים · טכנאים · בינאים · שרטטים · מחסנאים • • • דרושים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים • • •

הטכניון — מכון טכנולוגי לישראל

מודיע על המשרות הבאות הפנויות:
במרכז המחשבים

מפעיל למחשב 370/168

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; שליטה באנגלית ויכולת קריאת חומר טכני; רצוי נסיון בהפעלת מחשב.
הערה: העבודה הינה במשמרות.
מס' המשרה: מר.מח.ד/107.

*

בפקולטה לפיסיקה

טכנאי בכיר

הכשירויות הדרושות: ידיעת השפה האנגלית; ידע בעבודה מכנית ויכולת עבודה עצמית; רצוי ידע ונסיון בטכנאות ואקום, ניפוח זכוכית, חשמלאות פשוטה וכימיה אלמנטרית.
מס. המשרה: פ.ד/108.

*

בלשכת דיקן הסטודנטים

כתבנית דו לשונית

הכשירויות הדרושות: השכלה תיכונית; ידיעת השפה העברית על בוריה כולל הדפסה; ידיעה טובה באנגלית כולל הדפסה.
הערה: המשרה הינה בהיקף של 50%.
מס' המשרה: דס.ד/90.

*

בפקולטה לכימיה

טכנאי מעבדה

הגדרת התפקיד: טיפול במכשירים אלקטרוניים ואופטיים.
הכשירויות הדרושות: ידע בסיסי באלקטרוניקה; רצוי ידע באופטיקה; יכולת קריאת ספרות טכנית בשפה האנגלית.
מס' המשרה: כ.ד/40.

*

במחלקה לביולוגיה

לבורנט/ית

אחראי/ת למעבדת סטודנטים למיקרוביולוגיה
הכשירויות הדרושות: בעל/ת תואר שני או שלישי במיקרוביולוגיה או בביולוגיה; תינתן עדיפות לבעל/ת נסיון קודם בעבודות מחקר והדרכת סטודנטים.
מס' המשרה: ב.ד/109.

*

מועמדים מתאימים העונים לדרישות יפנו בכתב בציון קורות חיים, נסיון קודם, מס' המשרה, עד יום 17.5.74 אל אגף כח אדם, קרית הטכניון, חיפה, מיקוד 32.000.

הבנק הבינלאומי הראשון לישראל בע"מ

דרוש

פקיד יבוא/יצוא

לעבודה רצופה

* לאחר שרות צבאי
* בעל נסיון של שנתיים לפחות

לשם קביעת מועד לראיון נא לפנות טלפון 623312 קו פנימי 57.

הנהלה המרכזית רח' לינקולן 18 ת"א

לבי"ח אלי"ן בירושלים

דרושים

* מנהל חשבונות

משרה מלאה נסיון לפחות 3—5 שנים

* עוזר למנהל חשבונות

למשרה מלאה, בוגר קורס הנהלת חשבונות.

*

מועמדים מתאימים יפנו טלפונית 412251 ירושלים

לשנת הלימודים תשל"ה

דרושים

לביה"ס היסודי בעין-יהב

1. מורים
2. מורה למוסיקה
3. גננות ועוזרות לגננות

דיור במקום

לפנות בכתב למזכירות מושב עין-יהב. ד.נ. ערבה

דרוש לחברה מסחרית

מנהל חשבונות עצמאי

בעל ותק ונסיון — למשרה מלאה
בפרטים עם תולדות חיים והמלצות לפנות ת.ד. 9136 ת"א. סודיות מובטחת.

אלקטרה / חברות ...

כורדני ב'. ת.ד. 1682, חיפה

דרושים

1. מנהל משמרת

* רשיון חשמלאי מוסמך, הכרחי
* העבודה במשמרות
* השכר על בסיס חודשי
* תנאי השכר יקבעו לפי כשורי המועמד

2. טכנאי מכונות ו/או בנין

* העבודה בשטח הכנת מפרטים טכניים

3. קבלני משנה

* העבודה בתחום הרכבת חלונות ודלתות מאלומיניום בבניינים.
* העבודה באיזור הדרום ואיזור ירושלים

4. טכנאי יצור

התפקיד כולל:

* חשובי נורמות ופרמיות
* שיפור שיטות

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים ונסיון למנהל כח אדם ת.ד. 1682 חיפה

רשת בתי ספר על יסודיים „עמל"

דרושים

* מנקה למקצועות החשמל

הכישורים: תואר שני, חמש שנות נסיון בבתי ספר על יסודיים, נסיון במינהל חינוכי או מינהל כללי.

* מנקה למקצועות המתכת והרכב

הכישורים: בוגר הטכניון בפקולטה למכונות או בפקולטה להקלאות — מגמה למכונות חקלאיות, בעל נסיון בהוראה, רצוי בוגר בי"ס מקצועי במגמת רכב.

*

על המועמדים לפנות בכתב בצירוף הולדות חייהם אל רשת „עמל", אגף כח אדם, ת.ד. 303 תל-אביב.

משרד התקשורת — שרותי הדואר

דרוש מהנדס תעשיה ומינהל

מקום העבודה בשרותי הדואר בתל-אביב, התפקיד כולל נסיעות בכל הארץ

פרטים נוספים ניתן לקבל בטלפון 03-221219 או בת.ד. 23005 תל-אביב 61230

למפעל מתכת במרכז הארץ
דרושים:

* חשמלאי אחזקה בכיר

* טכנאי אחזקה

המועמדים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 1101 תל-אביב עבור "ר". סודיות מובטחת.

למוסד בנקאי בירושלים

דרושים

1. פקיד חשבונות

ידיעה בהנהלת חשבונות, השכלה תיכונית, גיל 20—30, נסיון בעבודה בנקאית — יתרון.

2. פקידה כתבנית

10 שנות לימוד, גיל 18—25.

*

לפנות בכתב-יד בציון קורות חיים לת.ד. 52 ירושלים, 91000 עבור „מנגנון".

בעל בית מלאכה לכרסום מעונין לקבל עבודות ייצור בכמויות קטנות וגדולות

טלפון 821070 ת"א, יוסי

Elanit

דרושה

מפעילת אודנר

או מכונת הנהלת חשבונות דומה

בעלת ידע בהנה"ש

אפשרות לימוד במקום

לפקידה רצינית בעלת ידע בהנה"ש ו/או הדפסה.

שעות העבודה מ-8.00—16.15

— תנאים טובים —

●

לפנות לביח"ר אלנית רח' מסד 11 יד אליהו תל-אביב (מול כניסה 6 של היכל הספורט)
טלפונים: 34800 31423/4/5

מושב בצפון הארץ מחפש

מנהל חשבונות

מנוסה גם בענייני משק.
עדיפות לבעלי נסיון בניהול חשבונות במושב או קבוץ
תנאים טובים
דיור במקום אפשרי

המעונינים יפנו בכתב למגנון—שרותים ככר העצמאות, עפולה.

דרושה

פקידה

למפעל אלקטרוניקה

מזכירות כללית
ידע בהדפסה
יום עבודה רצוף

בר-קול אלקטרוניקה
טלפון 796184
ת.ד. 2825 רמת-גן

דרוש

נער שליח

עם רשיון לטילון

*

טל. 03-851188

כרסומנים

למפעל בת"א
תנאים טובים
לטלפון 478121

למשרד תכנון בנין
דרוש/ה
שרטט/ת קונסטרוקציה

*

טלפון 450731

דרוש

נגר מעולה

משק בני דרום
ד.נ. אבטח
טל. 055-25496

דרושה

מזכירה

אנגלית—עברית
במשרה מלאה במרכז תל-אביב 8.30-16.30
טל. 03-622994/5

ל„אסיא" מעבדות כימיות בע"מ

דרושים

1. טכנאי כימיה

בוגרי קורס מתאים לעבודה במתקנים כימיים, העבודה בשלוש משמרות.

2. עובדים להפעלת מתקנים כימיים

יועדפו בעלי נסיון קודם — העבודה בשלוש משמרות. דרושה ידיעה בסיסית באותיות לטיניות.

3. עוזר רוקח

או בעל השכלה ו/או בעל נסיון דומה, לעבודה במחלקת ייצור פרמצבטי.

4. מכונאים

בעלי הכשרה מתאימה למחלקת האחזקה של המפעל.

5. פקידה

(לאחר שרות צבאי), למחלקת משכורות, למשרה מלאה. דרושה ידיעה בהדפסה על מכונת כתיבה עברית.

*

נא לפנות טלפונית 915021, או בכתב בצרוף קורות חיים ופרוט נסיון קודם אל ת.ד. 1423 תל-אביב, אל מנהל המנגנון.

החברה הישראלית לעבוד נתונים בע"מ

דרושים:

* נקבניות

* פקיד בצוע למחשב

(רצוי בעל ידע בהנה"ח)

מקום העבודה רמת-גן

●

פרטים בטלפון 456068

„נשר" בע"מ

מפעלי מלט פורטלנד ישראליים בע"מ

למשרדנו בתל-אביב דרושות

1. מזכירה -

ידיעת עברית ואנגלית כולל הדפסה

2. מזכירה -

ידיעת עברית על בוריה עם נסיון בהדפסת טבלאות ומאזנים

לפנות בכתב לת.ד. 29835 תל-אביב.

לחברת במות ישראלית

דרושה

מזכירה למנהל

הכישורים הדרושים:

* השכלה תיכונית.
* ידיעת השפה האנגלית.
* כתיבה במכונה בעברית ובאנגלית.

●

על המעוניינות לפנות טל': 51381 תל-אביב, למחלקת המנגנון.

דרוש מלגזן

לעבודה מיידית במחסן נייר
אזור תל-אביב, בני-ברק
דרוש נסיון קודם
תנאים טובים למועמד המתאים
מועמדים החושבים עצמם מתאימים יפנו טלפונית 290002

למפעל פרטי במפרץ חיפה דרושים

* חרט א"א
* מסגר מכני
* מסגר רתך מעולה

עבודה מעניינת לא שיגרתית
שכר בהתאם לכשורים
לקביעת ראיון להתקשר טל' 04-721652
או ת.ד. 10340 חיפה.

למכון הנריטה סאלד

המכון הארצי למחקר במדעי ההתנהגות
רח' קולומביה 9, קרית-מנחם, ירושלים 96583
טל. 419191-3

דרושים

1. חוקר בכיר

בעבודה הפסיכולוגיה של החשיבה
בחצי משרה

דרישות המשרה הן:
א. תואר Ph.D. בפסיכולוגיה
ב. נסיון קודם בשטח הפסיכולוגיה של החשיבה
ג. מקום מגורים — ירושלים
הדרגה בהתאם לכישורים

2. חוקר בכיר

בתחום חינוך מבוגרים
במשרה מלאה (או בחצי משרה)

דרישות המשרה הן:
א. תואר Ph.D. באחד מהתחומים: פסיכולוגיה חינוכית, פסיכולוגיה חברתית, חינוך
ב. נסיון קודם במחקר
ג. רצויים: הכשרה ונסיון פדגוגי והתמצאות בנושאי חינוך מבוגרים
ד. ישראלי, תושב ירושלים
הדרגה המוצעת: 6—7 בדירוג חמח"ר

3. עובד/ת למרכז לדוקומנטציה בשטח חינוך מבוגרים

עבודה זמנית לשנה בחצי משרה

דרישות המשרה הן:
א. B.A. באחד ממקצועות מדעי ההתנהגות
ב. ידיעה טובה באנגלית
ג. רצוי נסיון בתחום חינוך מבוגרים
ד. יועדף מועמד בעל הכשרה בספרנות
הדרגה המוצעת: 2—4 בדירוג המח"ר

4. ספרן - למרכז למידע על מחקרים במדעי ההתנהגות

משרה מלאה

דרישות המשרה הן:
א. B.A. באחד ממקצועות מדעי ההתנהגות
ב. בוגר ביה"ס לספרנות
ג. שליטה בעברית ואנגלית
ד. רצוי נסיון בעבודה ביבליוגרפית
הדרגה המוצעת: 2—4 בדירוג המח"ר

5. מזכירה - כתבנית

משרה מלאה

דרישות המשרה הן:
א. שליטה טובה בעברית כולל הדפסה
ב. נסיון קודם במזכירות
ג. תועדף מועמדת השולטת בשפה האנגלית לרבות הדפסה
הדרגה המוצעת: י"א—י"ג בדירוג האחיד.

הצעות יש לשלוח לכתובת דלעיל, בצירוף תולדות חיים ומסמכים על נסיון קודם, עד ליום 15.5.1974.

הסתדרות מדיצינית הדסה

הנהלת הדסה
מבקשת מועמדים לתפקידים הבאים:

1. מנהל אגף האחזקה - 74/20

דרוש מהנדס מכונות או מהנדס חשמל רשום ורשוי בעל נסיון רב בארגון ובנהול יחידות אחזקה בהקף רחב, וכשר ניהול וארגון צוות עובדים גדול, רצוי בעל תואר שני בניהול.
התפקיד כולל אחריות לאחזקת מערכות מכניות, חשמל, אלקטרוניקה, מבנים ושטחים במרכז הרפואי בעין כרם.

2. מנהל מחלקת אחזקת חשמל - 74/21

דרוש מהנדס חשמל רשום ורשוי בעל נסיון רב, לתפקיד מנהל המחלקה לאחזקת מערכות חשמל במרכז הרפואי בעין כרם.

3. מנהל מעבדה לאלקטרוניקה - 74/22

דרוש מהנדס אלקטרוניקה רשום ורשוי בעל נסיון רב, לתפקיד מנהל המעבדה לאחזקת ציוד ומיכשור אלקטרוני — רפואי וכללי במרכז הרפואי בעין כרם.

4. מנהל יחידת מחשב - 74/23

דרוש מנהל ליחידת המחשב בעל השכלה אקדמית, רצוי בתחום האלקטרוניקה ומדעי המחשב, ונסיון בארגון ונהול בתחום עבוד נתונים. כשר נהול צוות עובדים ליחידת המחשב במרכז הרפואי בעין כרם.

טכנולוגיה מדעית בע"מ

דרוש/ה

עוזר/ת למנהל חשבונות

הכישורים: סוג ג' או ד'. נסיון בעבודה מעל שנתיים (נסיון בהכנת משכורות — יתרון).

5 ימי עבודה בשבוע, 8.00 עד 17.15.
תנאים: בהתאם לכישורים.

המעוניינים יפנו טלפונית 930281 אל מר שפירא או בכתב אל ת.ד. 330, הרצליה ב'.

יום ו' 3.5.74 — י"א באייר ...

אלקטרוניקס ...
מפעל לרכיבים אלקטרוניים

דרושים

בנושאים הבאים:

לספעל בירושלים
דרוש
מנהל/ת כח אדם

למפעל מתכת חניתה
דרוש
טכנאי ייצור

פקידה כללית

טכנאים ו/או הנדסאים

פקיד יבוא

صورة عن الأصل

هكذا من الأصل

דרושים

תדיראן

לחטיבת התקשורת בפתח־תקוה

דרושים:

1. **מהנדסי אלקטרוניקה** — לעבודה בצוותי פיתוח של מערכות וציוד לתקשורת ספרתית וכן לפיתוח מערכת ציוד נשא. בוגרי טכניון עם נסיון של שנתיים לפחות
2. **מהנדס אמינות** — מהנדס אלקטרוניקה עם התמחות בהנדסת אמינות של ציוד אלקטרוני. ידיעת השפה האנגלית הכרחית
3. **מהנדס רכיבים** — הכנת מפרטים לרכיבים אלקטרוניים, בחינת רכיבים חדשים, הכנסת סטנדרטיזציה של רכיבים בפרויקטים שונים
4. **כלכלן** — לעבודה בהכנת התקציב השנתי, בבדיקות כדאיות ובנושאי בקרה שונים. רצוי בעל ידע תעשייתי
5. **הנדסאי אלקטרוניקה** — לעבודה בצוותי פיתוח של ציוד תקשורת אנלוגית וספרתית
6. **כתב טכני בכיר** — טכנאי אלקטרוניקה עם ידיעה יסודית באנגלית ובעברית ובעל נסיון בכתיבה טכנית
7. **עורך מעגלי היבריד** — המרת סכמות אלקטרוניות בפריסת מעגל היברידי, חיתוך רוביליט, ריכוז נתונים לתיקי יצור. בעל השכלה תיכונית עם נסיון עקיף באלקטרוניקה (מעגלים מודפסים, רכיבים וכו'). ידיעת אנגלית
8. **פקידה כתבנית** — ידיעת כתבנות עברית ואנגלית. השכלה תיכונית

נא לכתוב לת.ד. 500 פתח־תקוה בציון פרטים אישיים, השכלה ונסיון מקצועי.

— סודיות מובטחת —

תדיראן תדיראן

דרושים

רסקו RASSCO

חברה להתישבות חקלאית ועירונית בע"מ

★ **אדריכל**

לניהול מחלקת הארכיטקטורה המחודשה

הכישורים:

נסיון בבנית שיכונים; תכניות בינוי ותכניות בנין ערים; מו"מ עם רשויות תכנון ועיריות.

★ **טכנאי בנין**

עבור מחלקת הארכיטקטורה

הכישורים:

נסיון בעיבוד עצמאי של תכניות והכנת תכניות הגשה. רצוי נסיון במגע עם רשויות תכנון ועיריות

מועמדים מתאימים יפנו בכתב־יד עם פרוט תולדות החיים ונסיון מקצועי ל„רסקו", מחלקת המנגנון, תל־אביב, רח' הר סיני 1 בציון המשרה המבוקשת.

— סודיות מובטחת —

למפעל גדול במפרץ חיפה

דרושים:

1. **מזכירה למנהל כללי**
ידע בהדפסה עברית/אנגלית עם נסיון של מספר שנים בעבודות מזכירות.
2. **מזכירות למנהלי מחלקות**
ידיעה בהדפסה עברית/אנגלית.
3. **עוזר בכיר למנהל האספקה**
הכישורים הדרושים:
1. נסיון בעבודות יבוא — הכרת מקורות אספקה בארץ.
2. ידיעת השפות עברית ואנגלית, רצויה שפה נוספת.
3. כושר ניהול מו"מ עם ספקים ונסיון בניהול צוות עובדים.

תנאים מצויינים למועמדים המתאימים

על המעוניינים לפנות בצירוף קורות חיים לת.ד. 4353 חיפה, עבור מס' 591. סודיות מובטחת.

למוסד ממלכתי באיזור ת"א

דרושים אלחוטני מורס

העבודה מתבצעת במשמרות

(שעות יום נוחות)

● המעוניינים יפנו לת.ד. 33411 ת"א 61330 — עבור „פ" ולפרט: תולדות חיים בכתב יד, שרות צבאי, השכלה, נסיון קודם, כתובת ומספר טלפון.

למכרות נחושת תמנע בע"מ

TIMNA תמנע

דרושים

★ **הנדסאי מכונות**

★ **חשמלאים**
— בעלי רשיון חשמל

★ **מכשירן**
— עם ידע באלקטרוניקה

★ **מסגרים מכניים**

★ **מסגרים רתכים**

מועמדים מתאימים יפנו לראיון אישית בכל יום ד' בין השעה 10.00—13.00 ו־16.00—18.00 למזכירות משרד החברה בתל־אביב, הקריה, רחוב ס' (מול קול ישראל), מצויידים בפנקס מלואים ותעודת שחרור מצה"ל.

המועמדים שייבחרו יידרשו להתיישב באילת ועזרה בדיור תינתן.

למפעל תעשייתי בירושלים

דרוש מנהל כספים

בעל נסיון בתקציבים, קשרים עם בנקים וספקים יועדף רואה חשבון, או מנהל חשבונות עצמאי.

מקום מבטיח התקדמות לבעל נסיון ורצון להצליח בעבודתו.

נא לפנות בפרטים מלאים לת.ד. 785 ירושלים.

— סודיות מובטחת —

חברת איימס־יישום בע"מ

ייצור ופיתוח של מערכות אבחנה רפואית ותעשייתית

ירושלים

דרוש עוזר למנהל חשבונות

(עם ידיעת קרוא וכתוב באנגלית).

עדיפות תינתן למועמדים בעלי נסיון בתעשיה. המעונינים יפנו בצירוף קורות־חיים, נסיון והשכלה למח' כוח אדם, חברת איימס־יישום בע"מ, גבעת־שאול ב', מרכז שטנר 3, ירושלים. סודיות מובטחת.

לחברה מסחרית בתל־אביב

דרושות:

1. **מנהלת חשבונות** עצמאית
2. **נערה** בעלת ידע בהנהח"ש

בפרטים גיל ונסיון, נא לפנות לת.ד. 23000 תל־אביב

למפעל מתכת חדש באזור התעשיה חולון

דרוש

חרט

ברסומאי מעולה

רק בעלי נסיון של לפחות 5 שנים בייצור כלי עבודה עדינים, יפנו בשעות העבודה, לקביעת ראיון טל. 856094.

בירושלים

דרושה בדחיפות

כתבנית עברית

לעבודות משרד, הדפסה ותיוק.
שעות נוחות: מ־08.00 עד 15.00
משכורת מעניינת

לפנות בכתב: מעבדות רפא בע"מ, ת"ד 405 ירושלים 91000 או בטלפון 9—8—526107.

לחנות רהיטים

דרושה פקידה כללית

עם ידיעת הדפסה בעברית

שעות עבודה מפוצלות

נא לפנות לגב' צפורה חיפה, טלפון 04-666990

דרוש **נהג רציני**

בעל נסיון והמלצות טובות ממקומות עבודה קודמים, והמתמצא בטיפול מכני במכוניות. רצוי אדם המתגורר בסביבות התחנה המרכזית ת"א.
תנאים טובים לאדם המתאים.
מועמדים העונים לדרישות הנ"ל מתבקשים לפנות בימים א, ג, ד, ה בין השעות 18.00—20.00 ל־פסימצקי, בית־הדר, הרכבת 22, תל־אביב.

דרושה

פקידת קבלה

למחלקת שרות

ידע בסיסי בניהול חשבונות ועבודות משרדיות. הדפסה במכונת כתיבה בעברית — יתרון. אחרי שרות צבא. שעות העבודה מ־8—4.30. לפנות לת.ד. 9653, חיפה.

לאגודה חקלאית שמרכזה בתל־אביב

דרושה

פקידה

למכונת הנהלת חשבונות

אפשרית גם עבודת יום מקוצר

נא לפנות לת"ד 7004 תל־אביב

דרוש/ה נער/ה

לעבודות משרד ושליחויות

●

להתקשר בטלפון 58144 תל־אביב קו עבימי 28

דרושה

עוזרת להנהלת חשבונות

בעלת נסיון

בפרטים לפנות ת.ד. 9136 ת"א

חב' „טלקאר" בע"מ

מחפשת

מרכזנית

עם ידע בהדפסה
שעות העבודה 8—15
נא לפנות טל. 853891, 852058

דרושים בארץ ובחו"ל

סוכנים/ות

להפצת תכשיטים

„משכי", חיפה, בלפור 3, טל: 04/045028.

למפעל תעשייתי מתפתח במפרץ חיפה

דרושה מזכירה

בעלת נסיון בניהול משרדי, ידע בחשבונות והדפסה.
להתקשר לטל: 714875 — 89244.

לחברה ארצית גדולה

דרוש איש מכירות

בעל נסיון בענף:

מכונות כביסה, הדחת כלים, מקררים, מיקסרים וכד'

סודיות מובטחת

לפנות ת.ד. 33130 ת"א עבור „מכירות"

לבתי־ספר תיכוניים־מקצועיים של רשת „עמל"

דרושים מהנדסים, הנדסאים וטכנאים

(משרות שלמות וחלקיות)

להוראה ולהדרכה בשנת הלימודים תשל"ה.

איזור הצפון
אלקטרוניקה ✱ מכונות ✱ מכונאות־רכב.
איזור המרכז
אלקטרוניקה ✱ חשמל ✱ תעופה ✱ מכונות ✱ מכונאות־רכב ✱ מיכשור ובקרה.
איזור ירושלים
אלקטרוניקה ✱ מכונות.
איזור הדרום
אלקטרוניקה ✱ חשמל ✱ מכונות.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב אל רשת „עמל" אגף כח־אדם, ת.ד. 303 תל־אביב, בציון פרטים מלאים.

לחברת „וולה" לתמרוקי שיער בירושלים

דרוש

א. **טכנאי לאחזקת מכונות בביח"ר**
בוגר בי"ס מקצועי, רצוי עם נסיון.

ב. **מזכירה**
למשרה מלאה, עם ידיעת הדפסה בעברית רצוי שליטה בשפות אנגלית או גרמנית.

✱

המעוניינים יפנו לטלפון 7/33276—02.

לבידי אשקלון בע"מ

דרושה

מזכירת הנהלה

הכישורים:

ידיעת השפות עברית ואנגלית

לקביעת ראיון: טלפון 051-2271 או בכתב למחלקת כח אדם ת.ד. 84 אשקלון

למפעל יזום בירושלים

דרושה

פקידה

בעלת נסיון

הכישורים הדרושים: השכלה תיכונית, הדפסה בעברית ואנגלית.

נא לפנות טלפון 2—526131־02 או בכתב לת"ד 1414 ירושלים 91000 לאהרן.

דרושים

1. **פחח רכב** מעולה
2. **פחח רכב**

נא לפנות למוסך אקספרס חיפה, רחוב מאי 6, טלפון 534666.

לאמקור בע"מ

דרושים

★ **פקידות כתבניות**
בשפות עברית ואנגלית לעבודות משרד כלליות וכתבנות

★ **טכנאי בקורת איכות**
רצוי ידע בקרור וחשמל, לבדיקות מקררים חשמליים

★ **מסגרי אחזקה מעולים**

★ **מבלטנים מעולים**

★ **חשמלאי אחזקה**
כעוזר בעל רשיון חשמל ממשלתי

★ **מבקרי איכות**
בקיאים בענף המתכת

★ **בוגרי בתי־ספר מקצועיים**
להכשרה בעשיית מבלטים ואחזקה

על המעונינים לפנות בכתב לאמקור בע"מ ת.ד. 2850 תל־אביב, או להתקשר טלפונית למספר 31411.

סודיות מובטחת

לתשלובת תעשייתית גדולה ומתפתחת בירושלים

דרושים

✱ **מנהלי עבודה**
בעל ידע ונסיון בהפעלת מכונות

✱ **מחסנאי פקיד טכני**
(מפ"ס)
ידיעת שפות אנגלית וגרמנית חשובה. אפשרי אדם מבוגר.

✱ **חשמלאי**
בעל נסיון תעשייתי.

✱ **מסגר מעולה**
בעל נסיון במכונאות.

תנאים טובים למועמדים מתאימים

לפנות בכתב: אגף מינהל וכ"א, ת.ד. 3495 ירושלים. סודיות מובטחת

לחב' קדם אלקטרוניקה

דרושים טכנאי שרות טרמינלים למחשבים TELETYPE

רק בעלי נסיון

●

לפנות לרחל טל. 54897, 53517.

בית המדרש הממלכתי למורי חינוך גופני בארשבע

דרושים

1. **סגן מנהל**
השכלה אקדמאית, הסמכת בספורט ובחינוך גופני, נסיון בהוראה, כושר ארגון והדרכה.
התחלת העבודה: בשנת הלימודים תשל"ה.
2. **אדמיניסטרטור/ית**
חשבונאות, תקציבים, אדמיניסטרציה, השכלה תיכונית, רצוי אקדמאית, נסיון בעבודה משרדית דומה.
התחלת העבודה: בהקדם.

נא לפנות בכתב לת. ד. 378 — בארשבע.

— סודיות מובטחת —

דרוש

טכנאי אלקטרוניקה מעולה

עדיף בעל נסיון בטלוויזיה צבעונית

בפרטים נא לפנות ל„סילורה" טלוויזיה ואלקטרוניקה כפר מסריק

— סודיות מובטחת —

לחברה קבלנית ציבורית גדולה בתל־אביב

דרושה מרכזנית

לעבודה במשמרת שניה
שעות העבודה 12.30—18.00

על המעונינות לפנות לטלפון 58221 תל־אביב, למדור כח אדם

צומת מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2.
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 1,90 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 2,50 ל"י

עסקים

אולמות

מכירות

מקררים

גימטריא!

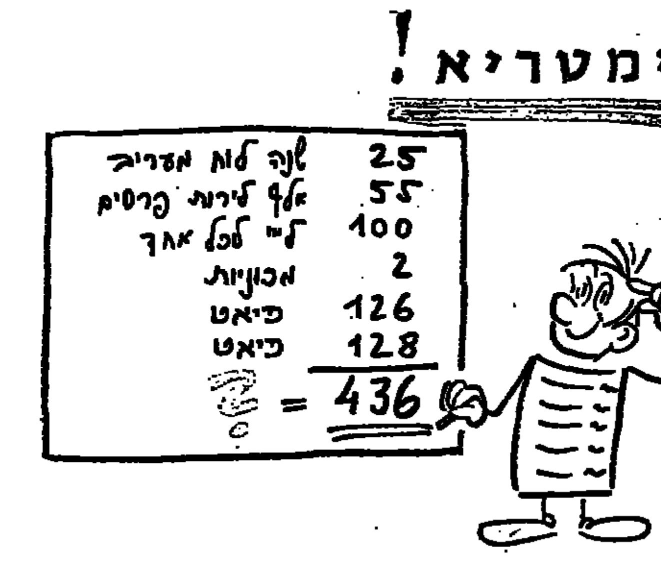

436 פרושו תלו – תקווה
במבצע פרסים הענק של הלוח מס' 1

צומת

הלוח הנפוץ ביותר במדינה

בעתון הנפוץ ביותר במדינה

אתמול זכתה ב־.100 ל"י המודעה:

ללא תיווך! נותרו סך הכל דירות 4–5 חדרים ברמה הרה. "מעריב" נורדאו 27

המודעה נמסרה ע"י "ספיר" חיפה, נורדאו 27

בכל יום זוכה מוסר מודעה אחד ל"לוח מעריב" ב־100 ל"י במזומנים ובכל יום ששי זוכים חמישה מוסרי מודעות ב־100 ל"י כל אחד.
כל מוסרי המודעות ל"לוח מעריב" — כולל אלה שזכו בהגרלה היומית — משתתפים בהגרלת הפרס החדשי הגדול:
"פיאט 126".

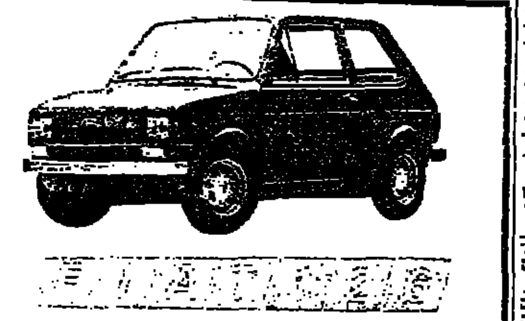

ראה "ימים ולילות" עמוד 44

כלי נגינה

הלבשה

מצגי אור

צילום

מכונות תפירה

מחסנים

מבני תעשיה

משרדים

חנויות

אולמות למסיבות

טפטים

(המשך המדור בעמוד 7)

מודעות ל־ צומת מעריב 1 לוח מס' מתקבלות:

בתל־אביב: בית "מעריב" מחלקת המודעות רח' קרליבך 2; סניף "מעריב", תל־אביב, שדרות רוטשילד 33; בסניפי "דחף": דיזנגוף 116 (פתוח עד חצות); אלנבי 123; בן־יהודה 7

בירושלים: סניף "מעריב" רח' הלל 14/16; סניף "דחף": רח' יפו 43; ובכל משרדי הפרסום.

בחיפה: סניף "מעריב" רח' הנביאים 32; סניף "דחף" הרצל 11; ובכל משרדי הפרסום

בבאר־שבע: סניף "מעריב" רח' הפלמ"ח 81; סניף "דחף" רח' ההסתדרות 78

בכל סוכנויות "מעריב" בארץ ובכל משרדי הפרסום

לאמקור בע"מ דרושים
★ פקידות כתבניות
★ טכנאי בקורת איכות
★ מסורי אחזקה מעולים
★ מבלטנים מעולים
★ חשמלאי אחזקה
★ מבקרי איכות
★ בוגרי בתי־ספר מקצועיים

★ מנהלי עבודה
★ מחסנאי פקיד
★ חשמלאי
★ מסגר מעולה

דרושים טכנאי שרטוט מינולים למחשב TELETYPE

בית הבד הבינלאומי ... בארשבע
1. סגן מנהל
2. אדמיניסטרטור

דרוש טכנאי אלקטרוניקה מעולה

דרושה מרכזנית

هكذا عن الأصل

צומת מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2;
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33, מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 2,90 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 2,50 ל"י

דירות

מהרצליה: דירת 4 חדרים — מפוארת + הסקה + שירותים כפולים. 720349

למכירה בכפר־שמריהו 1) קוטג'ים מפוארים 5 חדרים, שירותים כפולים, הסקה, גן וחניה, 2) חנויות במרכז מסחרי מרש טלפון 932479

במפרט־בא מהרצליה דירות 4, 3 חדרים, מפוארות ודירות צמודות גג. 923224 לא בשבת.

ברעננה 5 „אמריקדור" דירות מכובללות בגדלים שונים. אחוזה 135, רעננה.

קבלני בנין

חברת „גד" בונה למכירה דירות בגדלים שונים ובכל חלקי פתח־תקוה בתכנון ובבצוע ה' פעלים של חברת „גד". (הלוואות ומשכנתאות לא צמודות). „גד" חברה לבניה, חיים עוזר 20 פתח־תקוה.

לידיעתך! אחת מכל 3 דירות הנמכרות בראשון לציון ובפתח תקוה נמכרת ב„דירות גינדי". זוגות צעירים — 3 לחזית — 105,000 „דירות גינדי", הרצל 187, רחובות.

בצפון ת"א למכירה דירות 2½ — 3 — 4 „קבלנים אלעאי" — יהודה המכבי 37 ת"א.

(המשך המדור בעמוד 7)

דירות למכירה

למכירה בחולון דירות חדשות 2½—3—3½ חדרים, בסביבות כבר מאוכלסות. לפנות א. אהרוני, אלנבי 113, ת"א, טל. 624747

1-1½ חדרים

בצפון ת"א דירת בת חדר קומת קרקע. 452292

בצפון חדר קטן לחזית עם גג. 444653 — 268786

(המשך המדור בעמוד 7)

2 חדרים

בחולון — 2 חדרים + הול, 73,000 ראש פינה 17 כניסה ב' משפחת שיין, פרטים 763332 18.00—14.00 חוץ משבת.

(המשך המדור בעמוד 7)

2½ חדרים

(המשך המדור בעמוד 7)

3 חדרים ויותר

(המשך המדור בעמוד 7)

וילות ובתים

(המשך המדור בעמוד 7)

דירות להשכרה

להשכיר דירה חדשה 3 חדרים בצפון ת"א בלי רהוט. טלפון 452674

25 שנה
צומת מעריב
פרסום ב־
55 אלף ל"י
ראה „ימים ולילות" עמוד 44

(המשך המדור בעמוד 7)

בשכר "חודשי"

(המשך בעמוד הבא)

צומת מעריב

לוח מעריב

המשרד הראשי: לית מעריב רחוב קרליבך 2;
הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 1,90 ל"י בערבי־שבתות וחגים — 2,50 ל"י

25 שנה
לוח מעריב
פרסים ב־
55 אלף ל"י
ראה "ימים ולילות" עמוד 44

(המשך מן העמוד הקודם)

בדמי מפתח

(המשך הטור בעמוד 7)

דירות מרוהטות

חדרים מרוהטים

(המשך הטור בעמוד 7)

ביקוש דירות

(המשך הטור בעמוד 7)

סירות

שידוכים

רשמו לנשואין

בן זוג

(המשך הטור בעמוד 7)

בת זוג

(המשך הטור בעמוד 7)

התעמלות ומסז'ים

(המשך הטור בעמוד 7)

נופש

Box 4932, New York, N.Y. 10017 U.S.A.

חפושי קרובים

חוגים

(המשך הטור בעמוד 7)

טיולים

(המשך הטור בעמוד 7)

ריקודים

שרותים

(המשך הטור בעמוד 7)

תעודות מזווה

לוח מעריב

צורן מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2; הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 1,90 ל"י — בערבי־שבתות וחגים 2,50 ל"י

כלי רכב

שרותי רכב

מכוניות למכירה

1968—1969

1966—1967

1964—1965

עד 1963

1972—1973

1970—1971

המשך מכוניות למכירה בעמוד 7

25 שנה צורן מעריב פרסים ב־55 אלף ל"י ראה „ימים ולילות" עמוד 44

מכוניות להשכרה

ביקוש מכוניות

אופנועים וקטנועים

(המשך המדור בעמוד 7)

בתי ספר לנהיגה

בולים

(המשך המדור בעמוד 7)

מטבעות ומדליות

(המשך המדור בעמוד 7)

תריסים

תריס מיב רציתי לאלו־אריז פנית! תריסי פלסטיק, אלומיניום, זכוכית, פלסטיב 760790, 79399.

צורן — מעריב

המשרד הראשי: בית מעריב רחוב קרליבך 2; הסניף המרכזי לקבלת מודעות בת"א: שדרות רוטשילד 33. מ־8 בבוקר עד 6 בערב

מחיר מלה: ביום חול — 1.90 ל"י; בערבי־שבתות וחגים — 2.50 ל"י

עבודה

אשה מבוגרת מחפשת אשה לינה כלבד (בסביבת הבימה). לפנות טל. 265347 9.00—12.00, 16.00—19.00 ובערב 225671

הצעות עבודה

דרושות מתחילות לעבודה קלה. "בזהור" ת"א, אלמטון 44 טל' 823598

דרוש עוזר למנהלה. טל. 260643

[illegible]

מספרות

דרושה ספרית. אפשרי חלקית. סלון ארלו, טל. 826822

למספרת "אידה" דרושה ספרית מומחית. פנו א"א טלפון 234605 תל־אביב

[illegible]

חרטים ומסגרים

[illegible]

יהלומים

[illegible]

גזירה ותפירה

[illegible]

עוזרות ומטפלות

[illegible]

שליחים

[illegible]

זבנים

[illegible]

הכשרה לעבודה

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

פקידים

[illegible]

המשך הצעות עבודה בעמוד 7

מוסכים

[illegible]

25 שנה — צורן מעריב — פרסום ב־55 אלף ל"י
ראה "ימים ולילות" עמוד 44

חקלאות

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

מגרשים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

טרקטורים

[illegible]

(המשך המדור בעמוד 7)

שטיחים

[illegible]

הלוואות

[illegible]

צורן מעריב

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

לוח מעריב

רהיטים

ארון בגדים 3 דלתות מציין, לפרטי. 285369

חיות בית

מכונות כביסה

טלוויזיות

דודי שמש וחשמל

קניות

השקעות

(המשך המדור בעמוד 7)

שעורים

בתי מלאכה

(המשך המדור בעמוד 7)

לוח אשדוד

הצעות עבודה

וילות ובתים

דירות

דירות למכירה

דירות להשכרה

חנויות

פרסומים

לוח רחובות

דירות למכירה

דירות להשכרה

ביקוש דירות

דירות מרוהטות

לוח חיפה

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בחיפה: רחוב הנביאים 32. פתוח מ־8 בבקר עד 7 בערב

הודעות

קבלני בנין

דירות למכירה

וילות ובתים

דירות להשכרה

חדרים מרוהטים

ביקוש דירות

שעורים

הצעות עבודה

דרושה אשה לעזרה בבית ונקיון. טלפון 640197 3—5

ביקוש עבודה

מגרשים

25 שנה לוח מעריב פרסים ב־55 אלף ל"י
ראה „ימים ולילות" עמוד 44

המשך

לוח חיפה

(המשך מן העמוד הקודם)

מכוניות למכירה

פרינץ 4, שנת 69, 108,000 ק"מ, יד ראשונה, רדיו, כלי מסס. טלפון אחרי 5.00 אחה"צ. 252208

אופל קדט 64, שמורה. למכירה 222466 — 732323 בערב.

קנה מכונית במהירות. בדוקה ממש בעבודה לפני כל סוגי המכוניות החדשות טלפון בשעות העבודה 04'731250 בערב 04'512236

עסקים

להשכרה בשכ"ה 3 חנויות עם סירוס. 100 ק"מ, 3 מטרים גדולים, טלפון ומשרדים בגלריה, במרכז מסחרי 9 אלי עזר. לפנות בימים א'—ה' ב־שעות 8—15 טלפון 04'660118

למכירה מכולת וירקות. פרנסה בשפע. לצלצל 231526 בערב.

למכירה דפוס אופסט, ציוד משוכלל ומודרני. ת.ד. 1911 חיפה.

מכירות

מקררים

מקרר קודלי, 7 קוב, במצב טוב. טל. 83078

למכירה מקרר אמקור במצב טוב. לפנות טלפון 537609

מקרר אמקור פאר + ביטוח במצב מצוין. טלפון 522701

אבידות

ביטוח

פרסומים

תנורי חמום

תנורי בשול ואפיה

שדוכים

התעמלות ומסגים

המשך „לוח חיפה" בעמוד 7

הודעות רשמיות

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 2/74/5

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 18/74/5

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 9/74/5

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 20/74/5

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 10/74/5

משרד הבטחון / המכונה על המכירות מכרז מספר 17/74/5

רהיטים

סירות

מזגני אויר

לוח נתניה

הצעות עבודה

דירות

קבלני בנין

מכוניות למכירה

מגרשים

דירות למכירה

נופש

שרותים

דירות להשכרה

דודי שמש וחשמל

דירות מרוהטות

פרסומים

ביקוש דירות

לוח הנגב

הצעות עבודה

דירות למכירה

ביקוש עבודה

מכוניות למכירה

וילות ובתים

מכונות כביסה

דירות להשכרה

פרסומים

חנויות

משרדים

מחסנים

מכונות כביס..

כלי נגינה

ביקוש מכוניות

קטנועים

טלוויזיות

בתי ספר לנהיגה

חקלאות

שרותים

קניות

25 שנה
לוח מעריב
פרסים ב־
55 אלף ל"י
ראה „ימים ולילות"
עמוד 44

שונות

(המשך המדור בעמוד 7)

מכירה מיוחדת
הזדמנות בלתי חוזרת

	במקום	רק
חליפות יפות	178.—	69.-
חליפות	189.—	85.-
חולצות לקיץ	39.—	22.-
חולצות	55.—	25.-
חולצות	69.—	35.-
שמלות לחתונות	145.—	49.-
מכנסיים	55.—	35.-
חליפות יפות	125.—	59.-
מקסי אלגנט	195.—	75.-
מעילים מצמר טוב אלגנט	490.—	185.-

יש עוד ועוד ועוד...

המבצע בתוקף 5 ימים בלבד!!!
מיום א' 5.5 עד יום ה' 9.5

אופנת אלי
אלנבי 62 ע"י נעלי פיל,
חנות קטנה, אופנה לגברות ולצעירות

בהרצליה פיתוח
מול חוף זבולון

נותרו מספר וילות
בתכנון מיוחד
בשכונה האקסקלוסיבית

„צל אלונים"

שד' דוד המלך 30, ת"א טל. 265286

בירושלים
להשכרה אולם תעשייתי
1200 מ"ר

אזור תעשיה גבעת שאול, קומה ב',
מעלית תעשייתית, חשמל, מים, טלפון
אפשר להשכיר גם בחלקים של 150 מ"ר
מתאים גם למחסנים
להתקשר — 02-227980

هكذا من الأصل

هكذا من الأصل

לוח ירושלים

סניף „מעריב" לקבלת מודעות בירושלים:
רחוב הלל 16/14, פתוח מ־8 בבוקר עד 6.30 בערב

דירות

[illegible]

קבלני בנין

[illegible]

דירות למכירה

[illegible]

דירות להשכרה

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

חדרים מרוהטים

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

J. Goldman, 601 Hicksville Rd. Far Rockaway N.Y. 11691 U.S.A.

דירות להחלפה

[illegible]

קייט

[illegible]

עסקים

[illegible]

חנויות

[illegible]

משרדים

[illegible]

מבני תעשיה

[illegible]

מכוניות למכירה

[illegible]

ביקוש מכוניות

[illegible]

קטנועים

[illegible]

מכירות

[illegible]

רהיטים

[illegible]

מקררים

[illegible]

דודי שמש וחשמל

[illegible]

חיות בית

[illegible]

כלי נגינה

[illegible]

מכונות כביסה

[illegible]

שטיחים

[illegible]

טלוויזיות

[illegible]

תנורי בשול ואפיה

[illegible]

הצעות עבודה

[illegible]

המשך „לוח ירושלים" בעמוד 7

25 שנה לוח מעריב
פרסים ב־ 55 אלף ל"י
ראה „ימים ולילות" עמוד 44

[illegible]

הכשרה לעבודה

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

אולמות

[illegible]

טפטים

[illegible]

הלוואות

[illegible]

שדוכים

[illegible]

מגרשים

[illegible]

שרותים

[illegible]

פרסומים

קבלת מודעות ל„מעריב" — ירושלים רחוב הלל 14/16. פתוח מ־8 בבוקר עד 6.30 בערב.

שעורים

[illegible]

אבידות

[illegible]

שונות

[illegible]

לנהל מחלקת ילדים
בבית חולים הדסה בירושלים
ולכל צוות הרופאים והאחיות

נתונה תודתנו בעד הטיפול
המעולה שניתן לשירה שלנו

המשפחה
ובית קבוצת כנרת

מהנדסים · טכנאים · כימאים · שרטטים · מחסנאים ••• דרושים ••• מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים •••

לחברת שלוח בע"מ
במשרדה הראשי בתל־אביב

דרושים:

1. מנהל ענף ביטוח בריאות ותאונה

תאור התפקיד:
- ניהול כללי של הענף
- ריכוז ופיתוח מכירות

כישורים:
נסיון של 5 שנים לפחות (רצוי בענף חברות) בתחומי:
- תכנון וניהול מכירות ומו"מ עם גורמי חוץ
- תכנון ופקוח ארגוני
- הפעלת צוות עובדים

עדיפות תינתן לבעלי השכלה גבוהה.

2. פקיד אחראי למחלקת חשבונות

תאור התפקיד:
- הכנת דו"חות סטטיסטיים
- עריכת חשבונות עם מבטחי משנה

כישורים:
- ידע בהנהלת חשבונות
- נסיון בעבודות דומות של 3 שנים

עדיפות תינתן למעלי ידע ונסיון בשטח הביטוח.

3. כתבנית פוליסות
מחלקת ביטוח חיים.

מועמדים/ות יפנו בכתב יד לת.ד. 4935 ת"א, עבור מנגנון, תוך פרוט תולדות חיים והמלצות.

— סודיות מובטחת —

לחברת השמירה דרושים

שומרים ואנשי אבטחה

לעבודות יום ולילה
באזורי: חיפה, הקריות והמפרץ
תנאים טובים

✱

לפנות אישית לסניפנו בחיפה, רח' הנמל 33, בין השעות 08.00—18.00
ולאחר שעות העבודה — טלפונים: 232449, 512443, 719631

✱

סניפים בכל רחבי הארץ

שמירה · אבטחה · חקירה · מערכות אזעקה

למפעל תעשייתי גדול בשטח האלקטרוניקה בסביבות ת"א

דרושים:

1. ברסם
למחלקת כלים — נסיון של שנתיים ומעלה, בעל השכלה מקצועית לכרסום מהיר ומדויק.

2. עוזר לברסם
למחלקת כלים, בוגר בית ספר מקצועי 4 שנתי, עם נסיון של 3 שנים.

3. חשמלאים מעולים
בעלי נסיון בהרכבה וחיווט לעבודה במחלקת לוחות חשמל.

✱

המעוניינים יפנו בכתב בציון קורות חיים, תוך הדגשת נסיונם הקודם והכשרתם המקצועית, לת.ד. 2644 רמת־גן, מיקוד 52 100.

— סודיות מובטחת —

לבית הספר החקלאי מקוה־ישראל

דרוש:

מדריך לענף הטרקטורים

בעל רשיון נהיגה למכונית ולטרקטורים
— כניסה מיידית לעבודה —
לפנות להנהלת מקוה ישראל.

למוסד ציבורי בתל־אביב

דרושה

פקידה-כתבנית

פניות בכתב יד, בצרוף קורות־חיים, נא לשלוח אל: ת.ד. 29116 תל־אביב ולציין עבור מחלקת מנהל.

— סודיות מובטחת —

תדיראן

למפעל המיקרואלקטרוניקה
דרושים:

1. טכנולוג היברידים
(מהנדס או מדען)

לפיתוח ויישום טכנולוגיות שכבות עבות ודקות. אחראי על קו ייצור קטן לדוגמים.
דרוש כימאי, מטלורג או פיסיקאי חומרים או מהנדס אלקטרוניקה עם נסיון בחומרים ותהליכים.
השתלמות בארץ ובחו"ל.
ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

2. מכשירן
לעבודה מעניינת במיכשור אלקטרומכני. ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

✱

מועמדים מתאימים יפנו בכתב למח' כח־אדם לת.ד. 648 תל־אביב, בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.

— סודיות מובטחת —

מ.ל.ל.

מכון לסטטיסטיקה ולמיכון משרדי בע"מ
לעבודה קבועה במשרדנו בתל־אביב

דרושים

1. נקבניות I.B.M.
בעלות נסיון

2. פקידי בקורת וביצוע
למועמדים בעלי נסיון בעבודות עיבוד נתונים באמצעות מחשבים מובטחת עבודה רבת אתגר ועניין.

✱

בפרטים נא לפנות למשרדנו ברח' קרליבך 12 תל־אביב, טל. 264102-3-4

NCR

דרוש
לאגף הטכני בת"א

מחסנאי טכני

לניפוק כלים וחלפים
ובעל ידיעה מספקת בקריאה ובכתיבה של מונחים באנגלית

✱ עבודה יציבה
✱ תנאים טובים

נא לפנות בכתב־יד בציון קורות חיים לג. א. מיסוך וביגו בע"מ
ת.ד. 1089 ת"א 61009 עבור מס' משרה 9—46

לפרסום א. אריאלי

דרושה

פקידת קבלה

לעבודה עם צוות צעיר ודינמי

הכישורים הדרושים:

1. הופעה נאה ומצב רוח טוב.
2. הדפסה שוטפת בעברית.
3. הדפסה באנגלית — יתרון.

נא לטלפן מיום א' בין השעות 9—11 לפנו"צ אל דליה, טל. 259303־(03).

דרוש

טבח או טבחית

במוסד חינוכי דתי, דיור במקום

לפנות אל: „חורשים", ד.נ. גליל תחתון
טלפון 067־20791

לחברה העומדת בקשרים עם גורמים בחו"ל **דרושה**

מזכירה

מדברת שליטה בשפות עברית, צרפתית ואנגלית כולל יכולת הדפסה בשלוש השפות.

לפנות לתיאום ראיון לטל. 52764 ת"א או בכתב אל דיוה אינג'ינירינג בע"מ, רח' בן־יהודה 32, תל־אביב.

לחברה דינמית

דרושה

מזכירה נבונה
לניהול משרד

דרושה ידיעה בהדפסה בעברית ובאנגלית

בצרוף פרטים מלאים ונסיון בעבודה, לכתוב לת.ד. 20051 ת"א למספר 1384

לחברה בענף ההקסטיל

דרוש/ה פקיד/ה
למחלקת הנהלת חשבונות

להתקשר לקביעת ראיון טלפון 55879, 57723 תל־אביב
לאורי או איתמר.
— בערב 251840

לחברת בטוח בחיפה

דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות עצמאי/ת

עם נסיון
תנאים טובים

לפנות לת.ד. 4496 חיפה למס' 44799 בציון קורות חיים, גיל ותקופת נסיון

למפעל מתכת

דרושים:

1. מנהל חשבונות
2. מסגר, רתך, חרט וכרסם

לפנות טלפון 824591 ת"א

להוצאת ספרים
דרושה פקידה

(עברית + אנגלית והדפסה). נסיון לא פחות מ־5 שנים, אינטליגנטית ומסודרת. שעות העבודה 8.00—16.00. משכורת ותנאים טובים, לכושר מדת המתאימה. רצוי עם השכלה גבוהה. לפנות דחוף בכתב ת.ד. 628 תל־אביב
סודיות מובטחת

מסגרים רתכים

למפעל בתל־אביב
תנאים טובים
לטלפן 478121

ש.ה.מ.

צוות מהנדסי בנין מקבל עבודות תכנון קונסטרוקציה וארכיטקטורה
ת.ד. 9759 חיפה

למשרד אדריכלים
דרוש/ה

שרטט/ת
מנוסה
טל. 956781

דרוש/ה

נער/ה לשליחויות

נא לפנות לאביק בע"מ רח' היוזמה 5 (ליד כבר עליה) רמת־גן
טלפון 721261

דרושים

✱ מונטזר
✱ דפס אופסט ועוזר

דפוס מל"ן
טל: 56674, 55457

למלון בקעת הירח אילת

דרושים:

1. מנהל חשבונות ראשי
מנוסה ועצמאי (סוג ד' לפחות). מקום העבודה תל־אביב.

2. מבקר פנימי
הכישורים הדרושים: נסיון במלונאות, ידיעה בחשבונאות ובביקורת. מקום העבודה אילת.

3. מנהל חשבונות
סוג ג' לפחות. מקום העבודה אילת.

4. מנהל הזמנות
הכישורים הדרושים: בעל נסיון בתפקיד מנהל קבלה. מקום העבודה אילת.

5. מנהל קבלה
הכישורים הדרושים: נסיון בתפקיד מנהל קבלה, או אחראי משמרת. מקום העבודה אילת.

6. אחראי על הזמנות
מקום העבודה: משרדי המלון בתל־אביב.
הכישורים הדרושים: כושר ביטוי בכתב ובע"פ ויכולת מהול מו"מ עם סוכני ומשרדי נסיעות. ידיעת שפות והשכלה במלונאות.

7. מזכירה מנוסה
דרוש נסיון במזכירות כללית והדפסה באנגלית ועברית. מקום העבודה אילת.

8. פקידת הזמנות
(משרה חלקית).
דרושה ידיעת השפות אנגלית וצרפתית והדפסה בשפות אלה; כבן התמצאות בפקידות כללית. מקום העבודה אילת.

9. פקידה מתלמדת
לעבודות משרד ושליחויות. מקום העבודה תל־אביב. נא לטלפן 284739 (03), בשעות 9—1 למנה"צ.

מועמדים מתאימים מתבקשים לכתוב לת.ד. 26461 תל־אביב, עבור מלון.

— סודיות מובטחת —

למפעל חדש בהקמה
ליצור רשתות פלדה באשדוד

דרוש

מנהל יצור

אשר יהיה אחראי על התקנת המכונות, היצור השוטף, אחזקה וכח אדם

נסיון תעשייתי רב וידע בחשמל הכרחי
תינתן עדיפות לתושבי האזור

●

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים מפורטים לת.ד. 4853 תל־אביב

עירית חיפה
הודעה עירונית מס. 38/74

לעירית חיפה דרוש:

עוזר כספי למנהל האגף לחינוך

התפקיד כולל: ניהול כספי של האגף על כל שלוחותיו. טיפול כספי במפעלים חינוכיים הקשורים לעיריה. קשר עם גורמי חוץ כגון: משרד החינוך והתרבות, מנהלי בתי הספר וכו'.
הכשירויות הדרושות: השכלה כללית של 12 שנות לימוד לפחות, בתוספת לימודים מקצועיים. עדיפות תינתן לרואה חשבון ו/או לכלכלן מוסמך. ידיעה בהנהלת חשבונות בדרג גבוה. שליטה מלאה בעברית וידיעה באנגלית. נסיון מקצועי של 5 שנים לפחות בתפקיד ניהולי. נסיון במשא ומתן עם גורמי חוץ. נסיון בהדרכת גופים בניהול כספים.
הדרגה תקבע בהתאם לכשירויות המועמד.
המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב למנהל ה־מנגנון עד 10.5.74.

י. צ'יזיק — סגן ראש העיר

תעשיות אלקטרוכימיות פרוטארום
ת.ד. 1929 חיפה, מיקוד 31000

דרושה מזכירה
למחלקת כח אדם

מקום העבודה: משמר הים ע"י עכו.
שעות העבודה: 07.30—16.00.
הכישורים הדרושים: ניהול עצמאי של משרד, ידיעה מושלמת בעברית וידיעה טובה באנגלית כולל הדפסה בשתי השפות. נסיון של לפחות 5 שנים בעבודה, ידיעה ונסיון בקצרנות וניסוח עצמאי של מכתבים.
המשכורת תקבע בהתאם למקובל במפעל ולנסיון המועמדת.
המעוניינות תפנינה בכתב למחלקת כח אדם.

מלון שרתון תל־אביב

דרוש.

חשב משכורות

בעל נסיון של 3 שנים לפחות
עם ידיעה באנגלית

נא לפנות למח' כח אדם כל יום טל. 445111 קו פנימי 029 או 010.

האם יש לך ענין באתגר מקצועי?

לחברה קבלנית פרטית לעבודות צבוריות בחיפה, דרושים: —

מהנדסי בצוע

הכישורים הדרושים: —

א. ותק בבצוע עבודות צבוריות והנדסה אזרחית, ב־גיל 7 שנים, (לפחות שנתיים בארץ).
ב. נסיון שדה קודם, אצל חברות קבלניות רציניות, במשך התקופה הנ"ל.
ג. ניהול עצמאי של פרויקטים הנדסיים, כולל:
ד. ידע בתכנון מערכות זמן ותמחיר.
ה. ידע בתכנון האתר, תכנון תבניות ותמיכות, ותודעה בבטיחות.

מנהלי עבודה

הכישורים הדרושים: —

א. גיל — עד 45.
ב. נסיון רחב בבצוע פרויקטים הנדסיים (לפחות שלוש שנים בארץ).
ג. ידע מקצועי מלא בעבודות בטונים כבדות בטיב מעולה.
ד. יישום שיטות בצוע חדישות, ונסיון ביצור כלים מכניים.
ה. ניהול צוותים של 50 איש ומעלה, וקשרים עם בעלי מקצוע בבנין.

עבודה מעניינת ותנאים טובים למועמדים מתאימים.
הפונים חייבים להיות תושבי חיפה או הסביבה.

✱

לכתוב לת.ד. 3082 חיפה, בצירוף קורות חיים

פז

לפז חברת נפט בע"מ

דרושים במפעלי התעשיה באתר המתקנים, במפרץ חיפה:

■ פקיד תנועת מלאי

הכישורים הדרושים:
— ידע ונסיון בהנהלת חשבונות.
— נסיון בתנועת מלאי, דיווחים וחישוב כמויות. רצוי נסיון בתפקידים דומים של לפחות 3 שנים.
— ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעת השפה האנגלית.
— השכלה תיכונית.

■ מפעילים

מהות התפקיד:
ביצוע עבודות שונות בהפעלת מערכות יצור, מתקנים וציוד.
הכישורים הדרושים:
— ידיעת השפה העברית, רצויה ידיעת השפה האנגלית.
— הבנת הוראות בכתב וביצוען.
— נסיון בדיווח ומעקב של לפחות שנתיים.
— רצוי נסיון קודם בהפעלת מתקנים.
— השכלה של 10 שנות לימוד לפחות, רצויה השכלה מקצועית.

המשכורת תקבע בהתאם לכישורי המועמדים.

מועמדים יפנו בכתב לאגף כח־אדם, פז חברת נפט בע"מ ת.ד. 434 חיפה, 31 000.

התעשיה האוירית לישראל בע"מ

למפעלנו באזור רמלה
דרושים:

★ **חמ"מ**
בעל שלב 12—9 לעבודות ייצור ובקורת.

★ **ממ"ס**
בעל שלב 10—9 לעבודות ייצור.

★ **חשמלאי תעשיה/אחזקה**
בוגר בי"ס מקצועי בעל נסיון של שנתיים לפחות.

★ **טכנאי מכונות**
בעל רקע תעופתי.

מועמדים מתאימים, מתבקשים לפנות אישית או בכתב אל: יחידת התעסוקה, התעשיה האוירית לישראל בע"מ, נמל־תעופה ע"ש בן־גוריון.

למשרד אדריכלים ומתכנני ערים

דרושים

טכנאים

עם נסיון בביצוע תכניות עבודה ותוכניות בנין ערים.

✱

להתקשר בשעות 3.00—6.00 אחה"צ, טלפון 03 43 24.

هكذا في الأصل

هكذا من الأصل

דרושים

מהנדסים · טכנאים · טכנאים · שרטטים · הנדסאים · מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סוכנים

טלרד

תעשיות טלקומוניקציה ואלקטרוניקה בע"מ

לעבודה באגף הפיתוח במפעלנו

דרושים

1. **מהנדס אלקטרוניקה בכיר —** לניהול צוות, לפיתוח מערכות וציוד תקשורת אנאלוגיות וסיפרתיות.
2. **מהנדס אלקטרוניקה מנוסה —** לניהול צוות הנדסי להכנסה לייצור של מערכות תקשורת וליווי מתוחכמות.
3. **מהנדס העשייה או ייצור —** בעל נסיון באלקטרוניקה ומנהל יוסקים להפקידי תכנון ובקרה (מיקב) של משימות פיתוח וייצור — ארגון ופיקוח על שירותי עזר.
4. **עורך מעגלים מודפסים — שרטט** או טכנאי אלקטרוניקה בעל נסיון בעריכת מעגלים מודפסים.
5. **מסגרים —** לעבודה ובית-מלאכה ממני.

מנהל חשבונות — בוגר קורס להנהלת חשבונות, סוג ג'—ד' עם נסיון קודם בהנהח"ש.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב למח' לכח-אדם „טלרד" ת.ד. 50 לוד, מיקוד 71100.

חברות בנות: ציתור-חולון, נגן אלקטרוניקה - אשקלון

לחברה מסחרית גדולה שמשרדה הראשי בלונדון — דרוש

מנהל מכירות

תפקידיו העיקריים:
— ארגון וניהול מערכת מסועפת של שיווק חלפים לציוד מכני כבד ומוצרי מתכת.
— ניהול אדמיניסטרטיבי של משרד החברה.

הכישורים הדרושים:
— השכלה אקדמאית במינהל עסקים — שיווק ורצויה — בארה"ב או באנגליה).
— ידע טכני במוצרי הנ"ל — רצוי.
— נסיון ארגוני ומסחרי בדרג בכיר ובניהול מכירות. כושר לנהל מו"מ בדרג גבוה. כושר ניהול והפעלת חבר עובדים.
— ידיעת השפה האנגלית על בוריה, הכרחית.

מקום המשרה בלונדון, אולם דרישות המשרה מחייבות גם נסיעות לארצות אחרות.
בעלי נסיון קודם יועדפו. תנאים טובים למועמד המתאים.

רק מועמדים בעלי הכישורים המתאימים יפנו בכתב עם פירוט נסיון קודם וקורות חיים לת.ד. 10149 תל-אביב. סודיות מובטחת.

דרושים:

לצה"ל לעבודה בת"א.

- בעלי הכישורים הבאים: —
  - א. גברים.
  - ב. השכלה תיכונית לפחות.
  - ג. קצין מילואים.
  - ד. שליטה מלאה בשפות עברית ואנגלית.
  - ה. שליטה בשפה זרה אחת נוספת לפחות.
  - ו. מגורים בת"א.
- מועמדים העונים לדרישות ה־משרה יפנו בכתב בפרוט קורות חיים לד"צ 25о3.

למשרד גדול של רואי חשבון

דרוש

פקיד אחראי לניהול תיקיה

תנאים טובים

לפנות טלפון 611174 תל-אביב

FEDDERS **אטמור** מזוג אויר בע"מ

דרושים

יוצאי חיל האוויר

במגמות מכונאות ואלקטרוניקה

•

מסגר מעולה

לפנות: אטמור מזוג אויר בע"מ טל' 226ו22, תל-אביב

עמידר, החברה הלאומית לשיכון עולים בישראל בע"מ

דרוש מהנדס
ליחידת הביקורת הפנימית

הכישורים הדרושים:
1. מהנדס בנין מדופלם
2. נסיון של 5 שנים לפחות בפיקוח על ביצוע עבודות הנדסה אזרחית
3. כושר עריכת ביקורת וכושר קיום מגע נאות עם המבוקרים ועם קהל
4. כושר הבעה בע"פ ובכתב
5. ידיעת השפה העברית על בוריה

מקום העבודה הוא בתל-אביב אם כי התפקיד כרוך בנסיעות לכל חלקי הארץ

השכר ותנאי העסקה אחרים ייקבעו לפי כישורי המועמד

המועמדים יגישו את הצעותיהם בכתב יד ברור למח' כח אדם של החברה, ת.ד. 7045 תל-אביב, **עד התאריך 14.5.74**

מועמד הגר מחוץ למקום העבודה המוצע יציין כיצד הוא מציע לפתור את שאלת הדיור במקום.

תבי ישראמקס בע"מ ISRAMEX

נציגויות לציוד מדעי ותעשייתי

טלפונים 5—4—248213

דרושים

לקידום מכירות בנושאי אלקטרו אופטיקה כולל שרות ללקוחות

1) **מהנדס אלקטרוניקה**
2) **פיסיקאי**
בעל רקע באלקטרוניקה
3) **הנדסאי אלקטרוניקה**
עם נסיון

עבודה מעניינת — אפשרות להתקדמות כולל השתלמות בחו"ל

בפרטים מלאים נא לפנות בכתב לת.ד. 6014 ת"א

סודיות מובטחת

דרושה כתבנית
עברית מעולה

דרישות התפקיד:
1. **נסיון בהדפסה שנתיים לפחות** (דו"חות ותכתובת מגוונת).
2. **רצוי ידע בהפעלת מכונת כתיבה חשמלית.**
3. **דייקנות, אחריות וחריצות ב־עבודה.**

תנאי העבודה ייקבעו בהתאם לכישורים

נא לפנות לתאום פגישה:
לחברת מבני תעשיה בע"מ
רחוב קרליבך 29, תל-אביב טל. 283181.

תדיראן

למפעל „יזרום" בירושלים

דרושים:

אנשי אחזקה

בעלי נסיון במסגרות מכנית

תנאים טובים
למועמדים המתאימים

לקביעת ראיון נא לפנות: איזור התעשיה רוממה ירושלים או טלפונית 02-526131. סודיות מובטחת.

לבית המדרש למורים וגננות במדרשת שדה בוקר

דרוש
מדריך פדגוגי למורים

הכישורים הדרושים:
א. נסיון בהוראה — בעל רשיון הוראה
ב. השכלה אקדמאית

נא לפנות בכתב בצרוף פרטים למדרשת שדה בוקר — הר הנגב

למרכז האות בע"מ

דרוש

סוכן
להפצת מוצריו החדשים

* בחנויות לצרכי משרד * מתנות * אביזרי רכב * וכו'

פנה בכתב יד לת.ד. 24026 תל-אביב עבור מספר 11. סודיות מובטחת!

למפעל תעשיתי בירושלים

דרושים:

1. **כלכלן**
   בוגר מנהל עסקים או מהנדס תעשיה ונהול כאחראי על נושאי תקציב, תמחיר ובקרה מפעלית.
2. **מהנדס מכונות**
   לטפל בנושאים רבי היקף ואתגר, פתרון בעיות הנדסיות הקשורות בהפעלת ציוד מורכב.
3. **טכנאי מכונות או חשמל**
   לפקוח הנדסי וטכנולוגי הקשור בהפעלת מערכת קוי יצור מורכבים.
4. **טכנאי**
   לתאום מעקב ופקוח על פרויקט גדול בהקמה.

נדרשים בעלי נסיון תעשיתי קודם. העבודה מעניינת, ורבת אתגרים. תנאים הולמים מובטחים למועמדים המתאימים.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב למח' כח-אדם לת.ד. 33384 תל-אביב.

סודיות מובטחת

למשרד מהנדסי בנין

א. בוקשפן — י. הראל

דרושים

עבור פרוייקטים מעניינים

- **מהנדס בנין**
  נסיון בתכנון קונסטרוקציה
- **הנדסאי/ת בנין**
- **שרטט/ת קונסטרוקציה**
- **טכנאי/ת ארכיטקטורה**
- **מחשב כמויות**
  (משרה חלקית)

תנאים טובים למתאימים

לפנות בכתב לת.ד. 16388 תל-אביב, או לטלפונים 250093, 265822.

לבנק למשכנתאות

דרוש

מנהל חשבונות

לתפקיד

עוזר למנהל החשבונות הראשי

הכישורים:
* **מנהל חשבונות דרגה ד'**
* **נסיון מעל לשלוש שנים**

*

נא לפנות בכתב בציון תולדות חיים לת.ד. 29600 תל-אביב.

דרוש

טכנאי טלויזיה

שעות העבודה 8.30—16.00

נא לפנות עם פרוט קורות חיים

איסטרוניקס בע"מ

ת.ד. 39300 תל-אביב

למפעל תעשיתי באזור פתח-תקוה

דרושה מזכירה

בעלת ידע בהנהלת חשבונות ובהדפסה במכונת כתיבה.

★

לפנות בין השעות 8.00—15.00 טלפון 913888

דרוש

מנהל חשבונות ראשי

לעסק מסחרי בחיפה
רצוי פנסיונר, לחצי יום.

לפנות לטל. 640940 — למר שטפלר

הכנסת

מזכירות הכנסת מודיעה בזה על

משרות פנויות במשמר הכנסת

(מכרז מס' 17)

תואר המשרה:

שומרים

הדרגה: לפי המקובל במשמר הכנסת
תיאור התפקיד: שומר ביחידת משמר הכנסת
דרישות המשרה: השכלה יסודית וכושר גופני מעולה (גובה לפחות 175 ס"מ); ותק בטחוני (אחרי שרות בצה"ל או במשטרת ישראל)
הערה: באים בחשבון רק מועמדים הגרים בירושלים (או מתחייבים לעבור לגור בירושלים תוך ששה חדשים). עדיפות תינתן למשוחררי צה"ל מיחידות קרביות או בעלי נסיון משטרתי

הצעת מועמדות. אפשר להגיש ב־אמצעות הדואר עד יום ששי, כ"ה אייר תשל"ד (17.5.74) בטופס מדף 1061 („בקשה למשרה פנויה") ה־ניתן להשיג בכל בית-דואר בארץ, אל: מחלקת כח-אדם, הכנסת, ירושלים

א.אי.ל. ישראל בע"מ AEL
תעשיות אלקטרוניקה

למחלקת כספים

דרוש

מנהל חשבונות

* בעל סוג ג'—ד' בהנה"ח
* נסיון של 3 שנים לפחות

לייצור ולפיתוח

דרושים

פקידים טכניים

* לעבודה אדמיניסטרטיבית בהכנת פרוייקטים
* בעלי רקע באלקטרוניקה

תנאים טובים למתאימים

נא לפנות בכתב או טל. 787331 או 782143 אל מח' כח אדם רח' מבצע קדש 48 גבעתיים 51203. סודיות מובטחת!

למפעלנו בבת-ים

דרושה

מזכירה

תושבת בת-ים

בעלת נסיון בעבודות משרד, היודעת להדפיס במכונת כתיבה.

רצויה שפה נוספת לעברית.

מקום העבודה באזור התעשיה בת-ים.

●

נא לפנות בכתב:

אורגון תריסים בע"מ

ת.ד. 3339 בת-ים

החברה להגנת הטבע
רח' השפלה 4 ת"א

דרושה מזכירה

לבית ספר שדה הר גילה

ליום עבודה מלא, הדפסה הכרחית.

המעונינות תפנינה בכתב למשרדי החברה בת"א בציון גיל, קורות חיים ונסיון קודם.

מדריך למכונאות רכב

מרכז המגמה, בעל נסיון

דרוש ב„הודיות"

כפר נוער דתי

נא לפנות: „הודיות" ד.נ. גליל התחתון טלפון 067-20791

למפעלי דיור לעולה בפרדסיה

דרושים מיד

1. **מסגרים**
   למסגרות כללית
   בעלי נסיון של 3 שנים לפחות
2. **נגרים**
   בעלי נסיון של 4 שנים לפחות

לטלפון 6—7—053-98406

כל יום בשעות מ־7.00—16.00 למזכירות

תדיראן

למפעל האלקטרוניקה בחולון

דרושים:

1. **טכנאי/הנדסאי אלקטרוניקה**
   לעבודות פיתוח והנדסה מתקדמת בתחום תדירות גבוהה וקשר ספרתי. נסיון קודם של 3—5 שנים באחד מתחומים אלה.
2. **טכנאי אחזקה וכיול ציוד מדידה**
   לתיקון מכשירי מדידה אלקטרוניים ומערכות מחשבים ובקרה ספרתית.
3. **הנדסאי אלקטרוניקה**
   בעל נסיון של 5 שנים בנושא. שליטה בעברית ובאנגלית.
4. **מונטז'ר**
   למונטז' של מעגלים מודפסים ושבלונות. עם שנת נסיון.
5. **עובדות להרכבה אלקטרונית**
   לעבודה מ־07.00—16.30, 5 ימי עבודה בשבוע, ההכשרה תינתן במקום.

הסעות לחולון, בת-ים, ראשל"צ, לוד, רמלה, יבנה ואשדוד.

תנאים סוציאליים טובים

מועמדים מתאימים יפנו בכתב למח' כח-אדם ת.ד. 648 תל-אביב, בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.

— סודיות מובטחת —

לחברת שרותים גדולה
דרושים לסניפה בחיפה

1. **חשמלאי למכונות כביסה**
2. **פקידה למחלקת שרות**
3. **טכנאי קרור ועבודות שרות**

לפנות טלפונית 666545 חיפה

לבית-ספר מקצועי דתי במרכז הארץ

דרושה

מזכירה עצמאית

הכישורים:
* ידיעת הדפסה במכונת כתיבה עברית.
* ניסוח מכתבים.
* יכולת אירגון משרדי.

עדיפות תינתן לבעלת נסיון בעבודת מזכירות בבית-ספר.

לפנות בין השעות 8.00 עד 12.00 לטלפון 919847 ובערב 918939.

שרטטים
למזוג אויר

לעבודה בתל-אביב ובירושלים

*

ב. שור ושות', מהנדסים יועצים בע"מ רח' דיזנגוף 34, תל-אביב, טל. 285294

דרוש/ה

גרפיקאי/ת
מוכשר/ת

תנאים טובים לבעלי רעיונות וכושר ביצוע

טלפונים: 260645, 269248 למר הררי

דרושים

בעלי מקצוע מתחילים
יוצאי צבא

בענף המסגרות

לעבודה באזור תעשיה חולון, חולות ראשל"צ

טלפונים: קדה, 284261, דנקור, 94660

דרושים

מהנדסים · טכנאים · בימאים · שרטטים · מחסנאים • • • מנהלים · פקידים · לבורנטים · אסיסטנטים · סובנים • • •

מדינת ישראל
נציבות שירות המדינה

מודיעה על
מכרז קיבוצי מס' מק/4/74
לצוערים במשרד החוץ ירושלים
מספר המשרות: 47

תיאור התפקיד: ההכשרה כללית בשטחי העבודה השונים במשרד החוץ בירושלים במשך שנתיים.
הדרגה: 1 של הדירוג האקדמאי במדעי החברה והרוח (לאחר שתי שנות התכשרות ובאם יוחלט על המשך השירות במשרד, תינתן דרגה 2).
דרישות המשרה:
א. השכלה אקדמאית (לפחות תואר ראשון) ב־מדעי הרוח, החברה או משפטים. רצוי ב־אחד התחומים הבאים: כלכלה, יחסים בינלאו־מיים, מדעי המדינה, מדעי המזרח, הסטוריה, ביאוגרפיה, מדעי היהדות, לימודי סין, לימו־דים רוסיים ומשפטים.
ב. התמצאות בבעיות מדיניות אקטואליות וב־נושאים כלליים אחרים לרבות יהדות, הס־טוריה, גיאוגרפיה, חברה ומדינה, תרבות ואמנות, כושר ניתוח, הסברה והבעה בכתב ובעל פה. ידיעה מושלמת בשפה העברית. ידיעה טובה בשפה האנגלית. יועדפו מועמדים היודעים גם אחת מהשפות הבאות: ספרדית, צרפתית, רוסית, ערבית וגרמנית.
ג. גיל עד 30. לאחר שירות חובה מלא בצה"ל. מצב בריאות תקין. בעל אזרחות ישראלית (כולל בת הזוג).

הערות:
א. הצוערים שיעמדו בדרישות ההתמחות ישולבו בתום תקופת ההתמחות בשרות החוץ. עליהם להיות מוכנים לכלא כל תפקיד בישראל או בחוץ לארץ, לרבות בארצות קשות שירות.
ב. הנהלת משרד החוץ שומרת לעצמה את ה־זכות להפסיק את התמחות הצוער בתוך תקו־פת ההתמחות אם יימצא בלתי מתאים לדרי־שות התפקיד.
ג. רשאי להגיש את מועמדותו גם מי שאיננו בעל השכלה אקדמאית מושלמת אך הוא עומד לקבל את התואר הראשון בתום שנת הלי־מודים תשל"ד.
על מועמד כנ"ל להמציא בעת הרשמה אי־שור על ליטודיו בשנת הלימודים האחרונה. במקרה שייבחר, תחל העסקתו רק לאחר קבלת התואר. מועמד שלא ימציא אישור על קבלת התואר הראשון תוך שנה מיום פרסום המכרז תבוטל מועמדותו.
ד. המבחנים בכתב יתקיימו בחודש אוגוסט 1974 ובעל פה בחודש דצמבר 1974. התחלת תקו־פת ההתמחות במשרד החוץ פברואר־מרץ 1975 (מועד משוער).
ה. לחייל מילואים, אשר 25 ימי שירות, וכן לחייל ששוחרר מהשירות בנסיבות האמורות האמורות בחוק החיילים המשוחררים (הח־זרת עבודה) תשל"ד—1973, תינתן זכות קדי־מה בועדת הבחינה בהתאם לתקנות השירות, אם הוא עונה לכל דרישות המכרז ויצרף תעו־דה על זכאותו (מהשלישות הראשית) בהתאם לחוק הנ"ל.

בקשות יש להפנות ללשכת מחוז ירושלים בנציבות שירות המדינה קרית בן־גוריון ירושלים בצירוף כל המסמכים הדרושים באמצעות טופס 2115. את הטופס ניתן לקבל בלשכה נציבות שירות ה־מדינה, ובכל בתי הדואר.
חייל רשאי להגיש מועמדות גם במכתב רגיל ולאו דווקא בטופס הנ"ל, ואז יציין בקצרה פרטים אישיים, השכלה ונסיון.
על המועמדים לדאוג, שבקשותיהם בצירוף המס־מכים הנדרשים וכל מסמך אחר שבדעתם להגישו (בצירוף תרגומם הנאמן לעברית, אם הם ערוכים בלועזית). יגיעו לנציבות שירות המדינה לא יאו־חר מהתאריך האמור בצירוף המסמכים הנחוצים. אחרת לא תובא בחשבון.
המועד האחרון להגשת הבקשות הוא כ"ו סיון תשל"ד (16.6.1974).

לנוה גנים מפעלי בניה
דרוש
מנהל עבודה
לבנינים בראשון לציון.
דרוש נסיון רב
בעבודות בניה.

המעוניינים יפנו ישירות ל„נוה גנים מפעלי בניה", ראשון־לציון, רחוב הרצל 59 (בפסף), בימים: א', ב', ד' בין השעות: 18.00—20.00.

למשרד של חברה תעשיתית
דרושה
נערה למרכזיה
ועבודות שרות
העבודה היא בתל־אביב

נא לפנות בכתב, בציון פרטים ונסיון קודם לת.ד. 16284 תל־אביב, עבור „נערה למרכזיה"

לביה"כ המרכזי - עכו
דרוש חזן
לפנות טלפון 04-911747 04-911040 (בערב)

דרושה
הרץ ®
השכרת רכב
למשרד הראשי בתל־אביב
מזכירה מתחילה
✱ עברית / אנגלית
✱ ידיעת קצרנות יתרון
✱ שעות העבודה 9.00—17.00
✱
נא לפנות למחלקת המנגנון
רח' קרליבך 10, טל. 263151.

א.אי.אל ישראל בע"מ
תעשיות אלקטרוניקה

למחלקת אמינות ופיקוח איכות
דרושים
מבקר איכות
✱ ראש קבוצת מבקרי איכות בייצור אלקטרוני
✱ בעל נסיון
מבקר איכות מכני
✱ עם נסיון קודם

תנאים טובים למועמדים המתאימים

נא לפנות בכתב או אישית טל. 787131 או 782141 מחלקת כח אדם רח' מבצע קדש 48, בני־ברק. סודיות מובטחת!

לאזור תל־אביב והדרום
דרושים:
נהגים מנוסים
עם רשיון סוג ג'
עם השקעה
לרכישת משאית
שתועסק במקום קבוע

בדבר פרטים נא להתקשר ל־453111
לגב' דולי, בשעות 8.00—16.00

לצה"ל דרושים
לעבודה באזור המרכז
✱ פקידה כתבנית
✱ טכנאי "יצור"
★ מעתק חומרים
●
בדבר פרטים נא לפנות לד.צ. 1190
בציון פרטים אישיים.

למושב היוגב
דרוש
עוזר למנהל חשבונות
— רצוי סוג ד' —
תנאים טובים למועמד המתאים

להתקשר בכתב למזכירות המושב, בציון הפרטים.

למשרד גדול של רואי חשבון
דרושים בוחנים
תנאים טובים ואפשרויות קידום

בפרטים מלאים על נסיון והכשרה נא לפנות לת.ד. 452 תל־אביב.

ליצרני הלבשה
לצעירות
במרכז ת"א
מבוססים הבעלי מוניטין לקוחות בכל הארץ, פרנסה בשפע
דרוש
שותף
צעיר דינמי
בעל נסיון בענף
עם השקעה
רציניים בלבד יפנו בכתב לת.ד. 4333 ת"א למס' 72.

דרוש
פועל
(פועלת)
למכונת
קיפול נייר
קטנה
נסיון קודם רצוי.
לטלפן 621183
בשעות 8.00—12.00

לחברת טקסטיל
בתל־אביב
דרושים:
1. מנהל סניף
2. מובר מנוסה
לפנות עם פרוט נסיון והמלצות לת.ד. 29632 ת"א
טלפון 57951
מ־8 עד 1.00

מושב
שדה משה
מחפש
מציל
לבריכה במקום
עם אפשרות מגורים
5 חודשי עבודה.
051-91365 בבוקר.

דרוש
טכנאי "יצור"
לתפקיד
ניהול עבודה
משכורת טובה
לאיש המתאים.
נא לפנות בכתב
ת.ד. 10466 ת"א.

מסגרי כלים
למפעל בתל־אביב
תנאים טובים
לטלפן 478121

חרטים
למפעל בתל־אביב
תנאים טובים
לטלפן 478121

דרוש נהג שותף
לסמיטריילר
חדש, דבל בק־אקס
320 כ"ס
תנאים מצוינים
טלפון 04-253129

מסגרי אחזקה
למפעל בת"א
תנאים טובים
לטלפן 478121

דרוש שורג
למכונות שטוחות
תנאים טובים
למועמד המתאים
לפנות „איריס"
רח' בצלאל 27 ר"ג
(ליד בריכת קריניל)

קרן קימת לישראל

מודיעה על המשרות הפנויות המפורטות לחלן:
1. תואר סוג המשרה: **עוזר למנהל אגף הכספים**
תיאור התפקיד: עזרה למנהל אגף הכספים בריכה, בבדיקה, ובמעקב בעניני חברות, מקרקעין ובטוח; חקירה וניתוח ענינים שבתחום טיפולו של מנהל אגף והעלאת הצעות בדבר דרכי הביצוע; ניסוח ועריכת מכתבים, תזכירים ודוחים בעניני האגף.
דרישות המשרה: השכלה על־תיכונית, רצויה השכלה אקדמאית; נסיון בריכה ובעריכת נתונים סטטיסטיים והנהלת חשבונות; כושר הבעה בכתב ובע"פ בשפה העברית ובשפה האנגלית. מגורים בירושלים.
דרגת השכר בהתאם לכישורים.
2. תואר סוג המשרה: **עוזר ראשי למינהל**
תיאור התפקיד: איסוף ריכוז ועריכה של תנאי עבודה שכר ותנאים סוציאלים של עובדים ושליחים לחו"ל; עריכת נוהלים ותזורים; ריכוז השתלמויות עובדים; איסוף, ריכוז ועריכה של נתונים סטטיסטיים בעניני כוח אדם; ריכוז וטיפול הבקשות לציוד ובינוי.
דרישות המשרה: השכלה על תיכונית, רצויה השכלה אקדמאית; נסיון בעבודה מינהלית; ידיעת השפה האנגלית על בוריה; כושר הבעה בכתב ובע"פ; מגורים בירושלים.
דרגת השכר בהתאם לכישורים.
3. תואר סוג המשרה: **מנהל חשבונות.**
תיאור התפקיד: ניהול, בדיקה ורישום של סוגי חשבונות של חברות, ספקים, יחידות הקהק"ל השונות; עריכת פקודות לרישום התאמת חשבונות; עריכת דוחות כספיים וסטטיסטיים שונים.
דרישות המשרה: השכלה תיכונית, ידיעה ונסיון בהנהלת חשבונות; מקום מגורים בירושלים.
דרגת השכר בהתאם לכישורים.
4. תואר סוג המשרה: **בוחן במדור ספרי הנכסים של הקהק"ל**
תיאור התפקיד: רישום בספרי הנכסים של הקהק"ל ובספרי מעקב שונים; ליקוט נתונים שונים מתוך ספרי הנכסים והיומ־נים; עידכון מפות: העתקת נוסחי הרישום מספרי האחוזה.
דרישות המשרה: השכלה תיכונית, ידיעה ונסיון בעבודה פקידותית. מקום מגורים בירושלים.
דרגת השכר בהתאם לכישורים.
5. תואר סוג המשרה: **מזכירה וכתבנית בשפה העברית ובשפה האנגלית.**
דרישות המשרה: השכלה תיכונית; ידיעת השפות העברית על בוריה וידיעת השפה האנגלית; מיומנות בהדפסה במכונת כתיבה בעברית ובלועזית; נסיון בעבודת מזכירות.
דרגת השכר בהתאם לכישורים.
✱
על המעונינים הממלאים אחר דרישות אחת מן המשרות הנ"ל לפנות בכתב, בצירוף תולדות חיים, עד לתאריך 12 במאי 1974, אל אגף האדמיניסטרציה, הקרן הקימת לישראל, ת"ד 283 ירושלים, ולציין על המעטפה „מכרז למשרה......".

למפעל תעשייתי גדול
בתל־אביב
דרושה:
כתבנית אנגלית מנוסה
שפת אם אנגלית הכרחית,
עברית לא נדרשת.
נא לטלפן לגב' דבי 611451
בין השעות 8.00—16.00.

אחים קורנברג בע"מ
דרושים:
✱ **חוטים** ללוחות חשמל
למפעלנו שבראשון לציון
טלפון 948209, 821558
✱ **פקידה** ידע בהדפסה
למשרדנו שבתל־אביב
טלפון 820752 — 821558 לציפי

דרושה
כתבנית עברית
עם ידע באנגלית
שעות העבודה 8.30—16.00
נא לפנות טלפון 47 51 51
איסטרוניקס בע"מ
רח' רוזאניס 11 תל ברוך

למושב כפר יהושע — דרושים
א. **מרכז כותנה ופלחה**
ב. **מנהל צרכניה - רכז קניות**
המעוניינים יפנו בכתב, מזכירות כפר־יהושע — דאר כפר יהושע.

למשרד אדריכלים חיים שפירא
דרוש אדריכל
לפנות בימים א'—ה' בשעות העבודה
לטלפון 242639, 224796, תל־אביב

לחברת SINGER ZENITH

דרושים למשרד בתל־אביב
✱ **מזכירה למחלקת מכירות**
בעלת נסיון במגע עם לקוחות.
✱ **מנהלי/ות חשבונות סוג ג'—ד'**
המועמדים יפנו בכתב בצירוף קורות חיים ונסיון קודם לת.ד. 7172 תל־אביב.
✱ **טכנאי מתחיל**
לשם לימוד מקצוע מעניין בענף מכונות התפירה.
הכישורים הדרושים:
א. בוגר בית ספר טכני במגמת המכניקה.
ב. בעל רשיון נהיגה.
ג. צעיר ובעל מרץ.
לשם קביעת ראיון נא לפנות טלפונית למס' 266291 תל־אביב, בין השעות 8.00—16.00.

למפעל בירושלים דרוש
✱ **שרטט טכני**
המתמצא בשטח האלקטרוניקה.
המעונינים יפנו טלפונית למס' 522251 ירושלים, בין השעות 8.00—16.00.

למפעל מתפתח באזור תל־אביב
דרושים
מהנדסאים/טכנאי אלקטרוניקה
בעלי נסיון בעבודה במעבדה לאחזקת ציוד מדידה אלקטרוני והתמצאות במעגלים אנלוגיים ודיגיטליים.
טכנאי אלקטרוניקה
לעבודה בתחום בקורת מערכות אלקטרוניות ובקרה.
● המעוניינים יפנו טלפונית למס' 757211 מחלקת כח־אדם, לקביעת ראיון אישי.

למוסד ממלכתי לעבודה זמנית ברחבי העולם
דרושים:
✱ **יוצאי יחידות קרביות בתפקידי ביקוד**
✱ בעלי השכלה של 11 שנות לימוד לפחות.
✱ בעלי כושר גופני מעולה.

המעוניינים מתבקשים לפנות אישית ביום שני או שלישי 6—7 במאי 1974, בין השעות 14.00—17.00 לתל־אביב, רח' זכריה 16 ליד קולנוע פאר (אוטובוסים 5, 4, 1) ולהצטייד בפנקס מילואים.

או בכתב לת.ד. 17224 תל־אביב מיקוד 61170.

קולסו בע"מ
A SUBSIDIARY OF KULICKE AND SOFFA, USA
ייצור מכשירים, אולטרה מדוייקים
חיפה, קרית המדע, ת.ד. 7206, טל. 520071

דרושים
חרטים כרסמים משחיזנים
מעולים
בעלי נסיון
של 3—5 שנים.

קדום מקצועי · קדום כלכלי · עתיד בטוח

לאפריקה ישראל להשקעות בע"מ
דרוש
מפקח בניה בכיר
לעבודות תיאום ופיקוח על פרויקט בניה בטבריה
הכישורים הדרושים:
1. פיקוח על בנינים
2. תיאום של המערכות השונות בבנין
3. ניהול יומני עבודה
4. חישוב כמויות
5. ביקורת ועריכת חשבונות עם קבלנים.
מועמדים בעלי נסיון מתאים יפנו לת.ד. 29280 ת"א
סודיות מובטחת

هكذا عن الأصل

هكذا من الأصل

דרושים

מקור
שרותי מידע ישראליים בע"מ

אנו מחפשים:
- מהנדס מכונות/ייצור בכיר — לחברה מוקמה
- מנהל ייצור — להברה גדולה (בנגב)
- מנהל־חשבונות ראשי — לחברה פרטית מוקמה
- כלכלן בכיר — לחברת השקעות
- עורך־דין — רקע בביטוח
- מינהלן בכיר — ידע בהשקעות
- מזכירת מנכ"ל — עברית

מקור לשרותכם!

ת"א · גורדון 65 · ת.ד. 11364 · טל. 248211

הברת מוסדות חינוך ותרבות בנצרת עילית בע"מ, בית־הספר המקיף העברי השש־שנתי ע"ש משה שרת — נצרת עילית

לקראת שנת הלימודים תשל"ח

דרושים מורים

למקצועות הבאים:
- אנגלית — 3 משרות
- תנ"ך — 1 משרה
- גיאוגרפיה — 1 משרה
- חינוך גופני — 2 משרות (לבנים ולבנות)
- ביולוגיה וכימיה — 1 משרה
- מתמטיקה — 2 משרות
- מהנדס בניין להוראה
- מהנדס חשמל ואלקטרוניקה להוראה
- מהנדס מכונות להוראה וריכוז
- מדריכים מקצועיים להוראת מקצועות המתכת והמכניקה — 2 משרות
- מורים במקצועות הפקידות והמנהל
- מורים לחינוך המיוחד — 3 משרות
- מורים להוראת העברית לעולים חדשים — 2 משרות
- מורה למוסיקה — ½ משרה (ולניצוח על מקהלת בית־הספר)

מועמדים בעלי כישורים מתאימים (בעלי תואר אקדמאי ובעלי היתרי הוראה) מתבקשים לפנות בכתב להנהלת בית־הספר המקיף העברי ע"ש משה שרת — נצרת עלית או טלפונית לקביעת ראיון 065—55414.

תדיראן

דרוש:

1. כלכלן

איסוף ואירגון ופירסום נתונים עדכניים בנושאים: שינויי מדדים, שערי מטבעות, מחירי אספקה, מכסים, מסים, חומרי גלם וניתוח כדאיות. רצוי כלכלן עם רקע טכני.

ידיעת השפה האנגלית הכרחית.

מועמדים מתאימים יפנו בכתב למח' כח־אדם, ת.ד. 648 תל־אביב, בציון פרטים אישיים ונסיון מקצועי.

— סודיות מובטחת —

דרוש

מנהל חשבונות

מדופלם או סוג ד'

למשרד שיווק בחיפה

לפנות בכתב לת.ד. 4868 חיפה, עבור מספר 331.

לבית חרושת גדול ברמת־גן

דרוש

עוזר למנהל כח אדם וקצין בטחון

הכישורים: נסיון קודם באחד התפקידים, דובר ערבית, בעל רכב פרטי, גיל 35—25. לפנות בכתב יד ולציין קורות חיים מלאים לת.ד. 24081 ת"א.

סודיות מובטחת

דרושה

צעירה

- בעלת השכלה על־תיכונית
- הופעה נאה ומרץ

לעבודה מעניינת ורבת אתגר

שכר קוסם למתאימה!

נא לפנות בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 36293, תל־אביב

למפעל גדול למשקאות קלים

דרושים

1. מפקח מכירות
בצפון הארץ

קידום מכירות, פיקוח על סוכנים רנבית כפפים פלקותיות.

2. מנהל מחסן
בחיפה

מועמדים שמקום מגוריהם בחיפה ובעלי נסיון של שנתיים לפחות יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 33157 ת"א עבור מס' 824 ויציינו על המעטפה „מפקח מכירות" או „מנהל מחסן".

— סודיות מובטחת —

בית־המדרש הממלכתי למורים ולגננות באר־שבע

משרד החינוך והתרבות
המחלקה להכשרת עובדי הוראה
לבית־המדרש הממלכתי למורים ולגננות באר־שבע

דרושים מורים

א. מדריכים פדגוגיים — בעלי תואר ראשון לפחות.

ב. מורים בעלי תואר שני לפחות שילמדו את המקצועות: לשון עב' ת', ידיעת הארץ, ספרות ילדים, מתמטיקה, פסיכולוגיה, סבי', חינוך מיוחד.

ג. מורים למקצועות: ציור, מלאכה ו...ה — בעלי הסמכה להוראה.

ד. מהנדס טקסטיל (להוראה במגמה למלאכה).

הצעות בכתב בצירוף מסמכים נא להפנות לת"ד 65, באר־שבע.

עירית ירושלים
המחלקה לחינוך
אגפי הנוער, ספורט וחברה

משרד החינוך והתרבות
אגף הנוער

לעבודה בקייטנות ומפעלי הקיץ

דרושים מרכזים ומדריכים

בעלי יכולת כישורים ונסיון

מדריכים מקצועיים, עובדי הוראה, סטודנטים והתלמידים בוגרי י"א כתות ויותר מתבקשים לפנות לעירית ירושלים, אגף הנוער, רח' יפו 17, יום יום בין השעות 13.00—8.00.

קודיש ל. קרלו
מהנדסים יועצים בע"מ
באר־שבע

דרושים

הנדסאים / טכנאים

לעבודות תכנון צנרת תעשיתית — מיכלים וקונסטרוקציות פלדה

- לאנשים המתאימים תנאי שכר טובים.
- שבוע עבודה בן 5 ימים.

לפנות בכתב לפי הכתובת: רחוב הכותל המערבי 21 באר־שבע או בטלפון 057-77515.

בלאק אנד דקר

רח' מרדכי 50 תל־אביב
טלפון 36811, 38658

דרושים
1. מנהל חשבונות
2. מכונאי לתחנת שרות
3. נציג מכירות תושב חיפה
4. נציג מכירות תושב ירושלים

דרושים
1. עובדים לייצור
2. מחסנאי (אפשרי פנסיונר)

לפנות בכתב ת.ד. 6250 חיפה או טלפון 04-663543, 04-666639.

האוניברסיטה העברית בירושלים

מודיעה כי עומדת להתפנות משרת

מהנדס מנהל הפיתוח והבינוי

מכרז מס' 142/74

תאור התפקיד:
1. תכנון הפיתוח והבינוי בהתאם לצרכי האוניברסיטה.
2. ניהול התכנון, התאום והפיקוח על ביצוע כל עבודות פיתוח ובינוי.
3. ניהול, עריכה ופרסום מכרזים לתכנון ולביצוע עבודות פיתוח ובינוי של האוניברסיטה.
4. ניהול מערכת ביקורת חשבונות מתכננים, קבלנים וספקים.
5. ניהול והפעלת מחלקת פיתוח ובינוי.

דרישות התפקיד:
1. השכלה אקדמאית בהנדסת בנין.
2. נסיון הנדסי של 10 שנים לפחות ונסיון של 5 שנים לפחות בניהול או פיקוח ותאום על ביצוע עבודות בניה ופיתוח בהיקף רחב וגדול.
3. ידע ונסיון בתהליכי תמחיר, תיקצוב וביקורת חשבונות קבלנים וספקים לעבודות פיתוח ובניה.
4. נסיון רחב בניהול מו"מ עם נציגי מוסדות, מתכננים, קבלנים, ספקים וכו'.
5. כושר ארגון ונסיון בניהול צוות עובדים.
6. ידיעת השפה העברית על בוריה ושליטה מלאה בשפה האנגלית.

הדרגה — בהתאם לכישורי המועמד.

על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף תולדות חיים ושמות ממליצים עד תאריך 20.5.74 אל: מחלקת כח אדם, קרית האוניברסיטה העברית, ירושלים מיקוד 91009, ולציין על המעטפה „מועמד למשרה מס' 142/74".

מהנדס מטלורג

דרוש

לתפקיד מרכזי ואחראי

רצוי נסיון ביציקות דיוק, טיפולים טרמיים ובדיקות מעבדתיות

לכתוב ת. ד. 86 תל־אביב

למפעל תעשייתי מתפתח בחיפה

דרושים

★ מהנדס מכונות

נסיון של 5—3 שנים בתכנון ובצוע פרוייקטים אלקטרומכניים, ידיעת אנגלית יתרון.

★ מהנדס מכונות
מתחיל

ידיעת אנגלית יתרון.

נא לפנות בכתב בציון הפרטים המבוקשים לת.ד. 4353 חיפה עבור מספר 590 (מיקוד 31040)

למשרד מהנדסים בת"א

דרושה

שרטטת מנוסה

לעבודות צנרת ואינסטלציה

לפנות טלפון 03-946112 בכל שעות היום והערב.

בריגקס ישראל/ בע"מ
BRINK'S (ISRAEL) LIMITED

דרושה כתבנית

אדו ✕ עם ידע בהנהלת חשבונות

למשרה מלאה

לפנות: טלפון 53787.

„תעשיות גולן בע"מ"

מיסודה של התעשיה האוירית לישראל בע"מ

למפעלנו בדרום רמת־הגולן דרושים עובדים בעלי משפחה במקצועות:

כרסמים
מסגרים
חרטים
מבקרי איכות

אצלנו תמצא:
- ✶ מגורים למשפחתך באזור כפרי.
- ✶ בתים בודדים עם שטח אדמה הצופה מול פני הכנרת.
- ✶ תנאי שכר בהתאם לכישוריך.
- ✶ עבודה במפעל חדיש וממוזג אויר.
- ✶ חינוך ברמה נאותה לילדיך.
- ✶ הקלות במס הכנסה.
- ✶ הלואה נוחה לרכישת ציוד ביתי.

המעוניינים יפנו בכתב בציון קורות חיים אל: „תעשיות גולן בע"מ", מרכז כפרי בני יהודה רמת הגולן, ויוזמנו לראיונות אישיים בתל־אביב או בחיפה.

דלק DELEK

למשרד „דלק" בבאר־שבע

דרוש

מנהל חשבונות

עם נסיון מקצועי של 4—5 שנים.

על המועמד להיות תושב באר־שבע ובעל רשיון נהיגה לרכב.

המעוניינים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת כח אדם בצרוף קורות חיים, לפי הכתובת: „דלק" בע"מ, מח' כח אדם, ת.ד. 1831 ת"א 61 000.

ליחידת מחשב של בנק בתל־אביב

דרושות נקבניות

במשרה חלקית או מלאה

אנו מעוניינים לקלוט להכשרה גם ללא נסיון קודם.

המעוניינות תגשנה מועמדותן לת.ד. 7095 ת"א עבור מס' 22

למפעלי בלו-בנד תלמה
במפרץ חיפה

דרושה פקידה
למחלקת הנדסת ייצור

הכישורים: ידיעה טובה בחשבון, רצוי נסיון בעבודה דומה. ידיעת השפה העברית — הכרחית. (הגיל לגבי פקידה — 45—30).

בהצעות נא לפנות למחלקת המנגנון ת.ד. 707 חיפה, בכתב יד למס' 24474.

בלו-בנד תלמה

א. אילין תעשיות
מפיצי אלפא רומיאו בישראל
המוסך המרכזי

דרושים:
- ★ מכונאי רכב (עצמאיים)
- ★ עוזרים למכונאים
- ★ רוחץ מכוניות

השכר יקבע בהתאם לנתונים ולכישורים. מעונינים יפנו לטלפון 35321, 35325 לדני, מנהל המוסך.

מכרז על משרה פנויה מס' 8/74

לבנק ישראל בתל־אביב

דרוש

מנהל למדור ארגון ושיטות

הכשירויות הדרושות:
1. תואר ב.א. רצוי בתחום מדעי החברה.
2. בוגר קורס בתחום ארגון ושיטות ו/או בעל נסיון רב בתחום זה (רצוי גם בוגר קורס ניתוח מערכות וקורסים מקצועיים נוספים).
3. ידע ונסיון בעבוד נתונים אוטומטי.
4. כושר לניהול צוות עובדים.
5. כושר לניסוח וניתוח ברמה מקצועית גבוהה.
6. שליטה מלאה בלשון העברית.
7. ידיעה טובה בלשון האנגלית.

המעוניינים יפנו ליחידת כח אדם, בנק ישראל ת.ד. 780 ירושלים מיקוד 91 000 לשם קבלת שאלון אישי אותו יש להחזיר עד יום 15.5.74.
נא לציין את מס' המכרז בגוף הבקשה.

דרוש מיד
(או תוך 3 חודשים)

במפעל תעשייתי גדול באשקלון

מכונאי ראשי

הכישורים: השכלה מקצועית ונסיון מקצועי של 5 שנים לפחות.
הכרחי כי המועמד יגור באשקלון או סביבתה הקרובה.
התנאים: בהתאם לכישורים

סודיות מובטחת

נא לפנות בכתב לת.ד. 33157 ת"א עבור מס. 823

מהנדס מכונות ראשי
בעל נסיון בתעשיה

סגן מנהל חשבונות ראשי

דרושים למפעל תעשייתי גדול באזור הצפון. את ההצעות בכלל קורות חיים נא לשלוח ת.ד. 2905 תל־אביב

לחברה למדידות והנדסה אזרחית (71) בע"מ

דרושים

למשרדיה בתל־אביב וחיפה

1. טכנאים/יות
2. שרטטים/ות

מתחילים ובעלי נסיון לעבודה בנושאי הנדסה אזרחית, כבישים ודרכים, מסלולים ועבודות עפר.

מעונינים יפנו בכתב לת.ד. 33390 ת"א.